בס"ד

ספר

דת הציונות

חלק ב'

ביאורים והוספות

לספר

דת הציונות

על הרעיון הדתי לאומי,
הציונות הדתית,
והחינוך הממלכתי דתי

מאת: יואל אלחנן

יוצא לאור ע"י ארגון "אֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִים"
שבט ה'תשס"ח

©
כל הזכויות שמורות לארגון "אֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִים"

ת.ד. 45 פ"ת 49100
טלפון: 052-7687487, 057-3129952
www.yoel-ab.com

לעילוי נשמת

מיכאל אזולאי בן סולטנה

לעילוי נשמת

אברהם בן רחל
מרים בת זוהר

לרפואת

חיה בת אדל עדה

בתוך שאר חולי ישראל, אמן

לעילוי נשמת

אשר ב"ר יוסף ז"ל
הי"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

מרת
בריינדל בת ר' חיים

נלב"ע כ"ט טבת תשס"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

ר׳ מרדכי ב״ר יצחק ז״ל

וזוגתו

הענע שפרינצא ב״ר אהרן ז״ל

ת.נ.צ.ב.ה.

הסכמת

הרה"ג רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר שליט"א

מחבר ספרי משמר הלוי על מסכתות הש"ס
ו"פנינים" מרבותינו גדולי ישראל

משה מרדכי הלוי שולזינגר
זכרון-מאיר, רח' השל"ה 18
בני-ברק

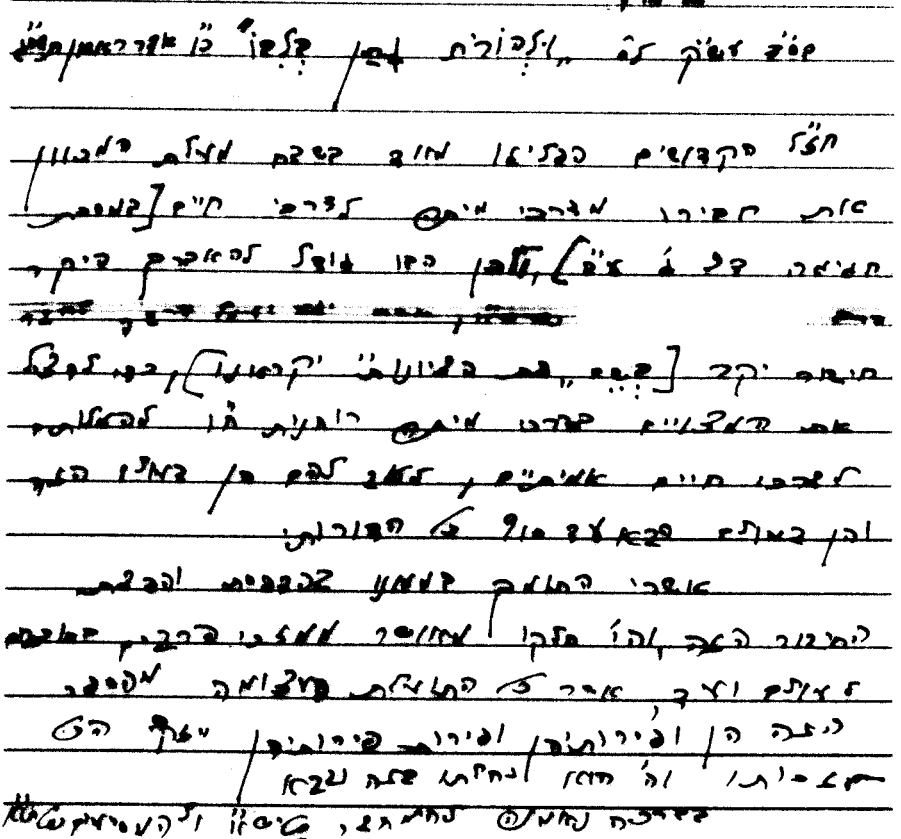

ההסכמה ניתנה למהדורה הראשונה של ספר 'דת הציונות'
וברשותו מובאת גם בפתח ה"ביאורים והוספות"

אֲזַמְּרָךְ בַּלְּאֻמִּים

הסברה יהודית לצבור הדתי לאומי

- הרצאות בנושאי השקפת היהדות
- סיוע ברישום ילדים לחינוך יהודי
- פעילויות הסברה יהודית
- פרסומים בנושאי השקפת היהדות
- הצלת בנות משירות לאומי

תוכן הענינים

פתיחה

ביאורים והוספות להקדמת "דת הציונות"

בענין הזכות להעביר ביקורת על הצבור החרד"לי (שו"ת) ..... טז
מדוע נכתב הספר תחת שם ספרותי? (שו"ת) ..... יז
מדוע אין לספר הסכמות? (שו"ת) ..... יט
35 שאלות של בחור מישיבת מרכז הרב ותשובותיהן בצדן (שו"ת) .. כ
תגובה לטענה כלפינו באשר ל"ביזוי ת"ח" ו"לשון הרע" ..... לג
מה האינטרס של רבני הצה"ד להכשיל ולהטעות את צאן מרעיתם אחרי דעות כוזבות ושקריות? (שו"ת) ..... מג
האם בצבור החרדי אין כלל שיבושים? ..... מז

ביאורים והוספות לפרק א'

כיצד ניתן לקבוע מי הוא גדול הדור? (שו"ת) ..... נ
האם מידות טובות והנהגות אישיות אינן מדד טוב לגדלות בתורה? (שו"ת) ..... נד

ביאורים והוספות לפרק ג'

תגובה לכתבתו של זאב גלילי אודות הרצל שפורסמה בעיתון "מקור ראשון" ..... נה
בעל התשובה של הר' שלמה אבינר ..... ס
האם נכונה השמועה שבעל ה"חשק שלמה" יצא לקראת הרצל עם ספר תורה בידו? (שו"ת) ..... סג
סתירות בין הראי"ה קוק לבנו הרצי"ה באשר ליחס להרצל ..... סה

ביאורים והוספות לפרק ד'

האם חלק מרן ה"אור שמח" על מרן ה"ויואל משה" בענין שלשת השבועות? והאם שינה עמדתו ביחס לציונות? (שו"ת) ..... ע
התיחסות לספר "אם הבנים שמחה" ..... עד
דעת מרן האדמו"ר מויז'ניץ לגבי הציונות (שו"ת) ..... פא
עוד על "תמיכת" גדולי ישראל בתנועה הציונית ובציונות ..... פה
התיחסות גדולי התורה הספרדים לציונות ..... צה

ביאורים והוספות לפרק ה'

דעת מרן הנצי"ב מוולאז'ין לגבי אתחלתא דגאולה וישוב א"י ..... קג
מכתב בעל ה"נתיבות המשפט" לגרצ"ה קלישר ..... קי
רבני "חבת ציון" - מבשרי הציונות? ..... קטז
דעת הגר"מ עליאשברג ..... קיז
דעת הגרצ"ה קלישר ..... קכ
דעת הגר"ש מוהליבר ..... קכב
דעת מרן בעל "ערוך השלחן" אודות הציונות וה"מזרחי" (והערה בענין היתר מכירה) ..... קכד
דעת מרן ה"אבני נזר" אודות הציונות ..... קכה
האם השבועות הן "אגדה ולא הלכה" - תגובה לסילוף דעת מרן ה"אבני נזר" בענין השבועות בספר "נפש עדה" של הר' יעקב זיסברג .... קכח

ביאורים והוספות לפרק ו' - חלק א'

הכרעה כמרן הרב קוק?! - מכתב גלוי לר' שלמה אבינר (ובתוכו התיחסות נרחבת של גדולי ישראל לראי"ה קוק ולכתביו) ..... קלג
בענין הרחקת הראי"ה קוק מישיבת וולאז'ין - תגובה לטענת "חברים מקשיבים" כלפי ספר "דת הציונות" ..... קנג
האם גדולי ישראל החשיבו את הראי"ה קוק כאחד מגדולי הדור? (שו"ת) ..... קסו
"אורות באופל" - על הסתרתם של עשרות אלפי כתבי יד של הראי"ה קוק ע"י המחזיקים בעזבונו ..... קעה

הקדש שבחול - האמנם? ..... קפב
התכתבות עם הר' אורי שרקי (מכון מאיר) ..... קפח
האם נכון שמרן ה"חפץ חיים" ראה בראי"ה קוק "מרא דארעא ישראל"?

ביאורים והוספות לפרק ו' - חלק ב'

למי באמת תורם ה"שירות הלאומי"? - על ניצולן של בנות הצבור הדת"לי בעבור בצע כסף ..... רב
למדו לשונם דבר שקר - הר' אליעזר מלמד משקר במצח נחושה באשר לדעת גדולי ישראל אודות שירות לאומי בהתנדבות ..... רו
שירות לאומי במקום "כשר"-למה לא? (שו"ת) ..... ריג
"המדינה היהודית"-ספר חדש, סילופים ישנים ..... ריז
הר' משה צבי נריה - דמותו האחרת ..... רלא
סילוף דברי הרמב"ן במצות עשה ד' לפי מנינו בספר המצוות באשר לכיבוש הארץ בזמננו ..... רלה
האם צריך לסגור את הצבא? (שו"ת) ..... רמ
האם למדינת ישראל יש דין "מלכות ישראל"? ..... רמב
"וחזרה המלכות לישראל" - האמנם?
התיחסות לדברי הר' שלמה אבינר ..... רמז
מדוע החרדים לא עומדים דום
לזכר החללים שנפלו במלחמות המדינה? ..... רנח
האם המדינה היא תריס בפני התבוללות? ..... רס
יושבת ראש למועצה הדתית - הרפורמים מחכים למפד"ל ..... רסב
אפי איתם סותר את עצמו ..... רסד

ביאורים והוספות לפרק ז'

דעת מרן ה"אבני נזר" אודות תערובת לימודי חול וקודש יחד ... רסו
במדרשה לבנות באוניברסיטת בר אילן דורשים אל המתים-מכתב גלוי לר' ד"ר יצחק קראוס ..... רע
ישיבה או "ישיבה" תיכונית? ..... רעב
ביקורת המקרא הכפרנית-גם במכוני ההוראה של "ישיבות" ההסדר רעז

התיחסות גדולי ישראל לר' עדין שטיינזלץ, לתלמודו המבואר, ולשאר ספריו ..... רפח
ישיבת הסדר לבנות - למה לא? ..... שג
התיחסות הלכתית לתואר "דתי לאומי" ..... שה

גירוש גוש קטיף וצפון השומרון - נספח מיוחד

נחישות כנגד נחישות ..... שיט
שבעים שנה לפטירת הראי"ה קוק על רקע ההתנתקות ..... שכח
מדה כנגד מדתיות - אגרת לדתי לאומי ..... שלז
בענין גוש קטיף וההתנתקות ..... שמו
חזון התורה הקדושה - לדמותו של קדוש ה' מרן הגר"א וסרמן הי"ד זצוק"ל ..... שנד
האם אתה שמח לאיד על חורבן גוש קטיף? (שו"ת) ..... שסה
איפה היו החרדים? תשובה לטענות שפרסם תלמיד "ישיבת" ההסדר בקרני שומרון כלפי החרדים באשר לעמידה מנגד לכל אורך תקופת ההתנתקות ..... שסז
תגובה להתיחסות לגרי"ש אלישיב עם הצטרפות אגו"י ויהדות התורה לממשלה לפני ההתנתקות ..... שעו

התיחסות למאורעות עמונה

אין אמונה - אין עמונה! ..... שפ
טוב למות בעד עמונה - האמנם? ..... שפה

פתיחה לחלק
הביאורים וההוספות

בשבח והודיה לקב״ה מוגש לפני הקוראים בזה, חלק הביאורים וההוספות לספר ״דת הציונות״.

בחסדי ה׳, נתקבל הספר ״דת הציונות״ בקרב צבור אחב״י הצמאים לדבר ה׳ בחיבה יתירה, אך כמו שכבר כתבנו בהקדמה לספר, הספר מהוה רק נגיעה כללית ובסיסית בנושאים המדוברים בו, ורבים הם הנושאים הזקוקים לבירורים והסברים נוספים על מנת להגיע לבהירות רבה יותר המבדלת בין אור לחושך בין ישראל לעמים ובין האמת לשקר.

חלק הביאורים וההוספות כולל בתוכו כמה ענינים:

א. מאמרי הסברה שפורסמו על ידנו במהלך פעילות האירגון.

ב. שאלות ותשובות (שנבחרו מתוך מאות שאלות שהגיעו אלינו בכתב, או שנשאלו בהרצאות ובשיעורים הנמסרים ע״י הארגון ברחבי הארץ).

ג. התכתבויות עם רבנים מהציונות הדתית לגבי הספר או נושאים הקשורים אליו.

ד. מסמכים רלבנטיים שונים.

ה. הרחבות של הנושאים הנידונים בספר מתוך ספרים העוסקים בהם.

ו. הערות הבהרה.

את הדברים סדרנו לפי סדר הפרקים של הספר (באופן שבביאורים והוספות לפרק א׳ למשל, יופיעו כל סוגי ההוספות הנ״ל השייכים לנושא המדובר בפרק א׳ וכן הלאה. כמובן שרצוי וראוי לקרוא את הספר דת הציונות בטרם ניגשים לחלק זה להבנה טובה יותר של הנושא.)

רבים מהדברים בחלק זה נתבררו מתוך התענינות הצבור בנושא ושאלות

שהופנו אלינו, ואנו חוזרים ומבקשים מכל מי שיש לו שאלות, הערות, או השגות על מה שנאמר בספר לפנות אלינו על מנת שנוכל לתקן את הדרוש תיקון או לבאר את הצריך ביאור.

כמו כן חשוב להבהיר כי גם בהוספות החשובות המובאות לקמן אין משום מיצוי עד תום של נושא זה או התיחסות מלאה לכל ה"טענות" של הצה"ד מאז היוסדה ועד היום, אלא שקשה מאד להתייחס לכל הטענות למיניהן באופן פרטני. השתדלנו להתייחס בעיקר לבעיות שורשיות[א] של האידיאולוגיה הציונית דתית המאפיינות את כל חלקי הצבור הדתל"י ופחות בבעיות מקומיות או בעיות השייכות רק לחלקים מהצבור הדת"לי. עם כל זה, במידה ומתעוררים ספק או שאלה כלשהם או שמאן דהו משמיע דברים אשר נשמעים כהשגה כלשהיא על הנאמר בספר או כערעור על נכונות הדברים האמורים בו, ניתן לפנות אלינו ללא היסוס ולקבל מענה פרטני וממוקד הן לגבי נושאים רבים נוספים שלא התיחסנו אליהם בספר (הן בחלק הזה והן בחלק הקודם) והן לגבי טענות הנשמעות כהשגה על הנאמר בו.

כמו כן חייבים אנו בהכרת הטוב כלפי אנשים רבים שהקדישו מזמנם וממונם ומארכיוניהם על מנת לקדם את פעילות ההסברה של ארגוננו. בראש ובראשונה תודה מיוחדת לנות ביתי על הכל ולהורי היקרים המסייעים ללא הרף בגופם ובממונם, לאחי היקר ר' דורון הי"ו, להרה"ח מ. ווגשהאל אשר לא חסך כל מאמץ להשיג עבורנו ספרים ומסמכים נדירים על מנת שנוכל להרחיב את הנאמר בספר. חלק גדול מההוספות וההערות בחלק זה בזכותו, וזכות הרבים שע"י הספר יעמוד לו ולזרעו להתברך בכל הברכות הכתובות בתורה. כמו כן יעמדו על הברכה: הרה"ח צבי וינמן, ידידינו ר' ז. ארן, ר' יוסף מדרש, ר' י. גרנביץ', ר' א.צ. אנגל.

א. וכמו שכתב רבנו בעל התוספות יום טוב בהקדמתו לפירושו על הרא"ש (סדר נזיקין) הנקרא "פלפולא חריפתא" וז"ל: ומבואר הוא לכל יודעי בינה שהידיעה מן הסבה אל המסובב היא יותר מעולה ונכבדת ויותר מבוארת וברורה מהידיעה שמן המסובב אל הסיבה יען כי בידיעת הסיבה כבר נכללת בה ידיעת המסובב ולא יבצר ממנו מאז כי אם ידיעה הפרטית היא המסובבת וכשידעה כבר ידעה על שלמותה מה שלא יתכן לומר כן כשתקדם ידיעת המסובב הפרטית וממנה אל הכללית היא הסבה".

תודה מיוחדת למדרשיות "שלהבת" שע"י "לב לאחים" ברחבי הארץ.

אנו תקוה כי הדברים המובאים בחלק זה יהיו בעז"ה לתועלת, ומתפללים לה' שלא תצא תקלה תחת ידינו ונזכה בעז"ה להמשיך ולזכות את אחינו בית ישראל לטעום מאורה הבהיר של תורה המאיר מתוך דברי קודשם הטהורים והזכים של גדולי ישראל, והדוחה הרבה מן החושך של הדעות הכוזבות אותן ניסו ועדיין מנסים להכניס אל לבותינו בגלותנו הקשה בעקבתא דמשיחא. והקב"ה יעזרנו על דבר כבוד שמו ויוציאנו במהרה מאפלה לאורה ויגאלנו גאולת עולם אמיתית ושלמה בב"א.

הבהרה חשובה

ההודעה המובאת בחלק א' לפיה כל הדברים המובאים בו הם בבחינת חומר למחשבה בלבד ואינם באים לפסוק הלכה למעשה בשום ענין תקפה במלואה לגבי החומר המוגש לקמן בחלק זה (ביאורים והוספות). בכל שאלה מעשית המתעוררת מקריאת הדברים יש לפנות למורה הוראה מובהק שהוסמך להוראה ע"י גדולי הדור.

ביאורים והוספות
להקדמה

שאלה:

מתוך הספור האישי המובא בהקדמה לספרך נראה כי גם בהיותך שייך לצבור הדתי לאומי, לא היית שייך לחלק החזק יותר מבחינה דתית של ציבור זה. כיצד אם כן העזת לבקר בספרך את הציונות הדתית בכללותה (היינו, לרבות החלק ה"חרדי לאומי" המקפיד יותר על שמירת מצוות וחיים תורניים מלאים) מבלי היכרות של כל חלקי הצבור הזה?

תשובה:

הספר "דת הציונות" לא נכתב כלל על רקע חיי האישיים בצבור הדתי לאומי (שאכן היו שייכים לפלג המאד פשרני מבחינה דתית של צבור זה). הפרק היחיד שבו נעזרתי גם בהשתייכותי לצבור הדתי לאומי בעברי היה הפרק האחרון בספר העוסק בחינוך הממלכתי דתי. כל שאר הנושאים שהם נושאים עקרוניים (אם מבחינת ההלכה ואם מבחינת ההשקפה הנגזרת מההלכה), הם נושאים שחקרתי רק לאחר שהתחלתי את תהליך התשובה, וחקירתם היתה מנותקת לגמרי מעברי מהסיבה הפשוטה שבעברי לא שמעתי אודותיהם מאומה, למעט גרגירים מועטים ב"פעולות" של בני עקיבא או בתיכון הדתי, שהספקתי לשכוח עוד הרבה לפני התחלת תהליך התשובה. כל החומר המובא בפרקים ה'-ו' (שהם הפרקים העיקריים המתיחסים למשנתה של הצה"ד) לקוח מדבריהם של אלה הנחשבים גם בצבור החזק מבחינה רוחנית של הצבור הד"ל לגדולי הרבנים ואף ל"גדולי הדור", ועל סמך דבריהם נכתבו הדברים, כך שהטענות העיקריות המובאות בספר הן דוקא כלפי **מנהיגי עולם התורה של הצה"ד** ודעותיהם המפורסמות ברבים ומטעות רבבות אנשים המעוניינים בכל מאודם לשמור את התורה כהלכתה. (ואדרבה עיקר טענותינו כלפי העוול הנעשה לצבור החרדל"י המוטעה ע"י רבותיו) מה גם שהדברים המובאים על ידינו אמורים לגבי עצם הרעיון הדתי לאומי והבסיס עליו הוא נסמך

ולא כלפי רובד חברתי כזה או אחר בצבור הד״ל, כך שאין, ולא אמור להיות כל קשר בין הרובד הדת״ל בו התחנכתי לבין האמור בספר.

בנוסף צריך לזכור כי רוב הציבור הדתי לאומי שייך לחלק הפשרני יותר מבחינת אורח חיים יהודי, והקפדה מעשית על מצוות, ושיש קשר מובהק בין דברים שנאמרו ע״י **גדולי התורה של צבור זה** בכתב ובע״פ למציאות העגומה והקשה בפועל של ציבור זה כך שבכל מקרה גם מנקודת מבט של אדם שאינו שייך לזרם ה״חרד״לי״ של הציונות הדתית יש מקום לביקורת נוקבת על מנהיגיה הרוחניים של הצה״ד שבעטים התדרדר החלק החלש יותר לאן שהתדרדר, והעובדה שרוב הציבור הד״ל היום חי (מבחינה יהודית) חיים פשרניים ביותר היא ראיה ברורה לכשלון הרעיון הדתי לאומי, כשלון אשר מוכיח יותר מכל בבחינת ״אין אחר הנסיון כלום״ את היותו מזויף ומנוגד לתורה כמו שהתבטאו אודותיו גדולי ישראל כבר בראשיתו, ואשר מהווה בהחלט (אעפ״י שקצת קשה לקבל זאת) אצבע מאשימה גם כלפי גדולי רבניה של הצה״ד. (ויעויין לקמן בביאורים והוספות לפרק ד׳).

בכל אופן, ספר ״דת הציונות״ בהחלט אינו ספר תוכחה על פגם כזה או אחר בחלק זה או אחר של הצבור הדתי לאומי אלא ספר המדבר על יסודות הרעיון הדתי לאומי ועל הניגוד המוחלט שביניהם ליסודות התורה. המצב הקשה של הצבור הדתי לאומי הוא תולדה ישירה של ניגוד זה והוא בא לידי ביטוי גם ברבדים המקפידים ביותר על שמירת תורה ומצוות ואפילו בקרב מנהיגיהם של רבדים אלו, והשלכותיו הם הרסניות ביחס לכל חלקי הציבור הדתי לאומי.

שאלה:

אם אתה כ״כ בטוח ומשוכנע באמיתות הטענות שבספרך מדוע כתבת אותו תחת ״שם ספרותי״?? ממה בדיוק אתה חושש??

תשובה:

אכן, שם ספרותי יוצר לא אחת רושם של פחד או חשש מהיחשפות הנובע מתוך אי אמינותם של הדברים אותם מציג הכותב ובגינם מנסה להסתתר על

מנת למנוע אפשרות של ביקורת מצד הקורא או בזיון עצמי בשעה שתתגלה האמת. אך ב״ה במקרה של הספר ״דת הציונות״ אין זו הסיבה כלל, וזאת מהסיבה הפשוטה שכל הדברים המובאים בספר זה מקורם אך ורק בדברי גדולי ישראל שמפיהם אנו חיים וכל דבריהם כגחלי אש - אש התורה, שהיא ורק היא האמת היחידה. מדוע אם כן בחרנו להשתמש בשם ספרותי??

כמה סיבות לכך:

א. בספר מוצגים נושאים רבים ועקרוניים שאנשים מסוימים לא מעונינים להתמודד עמהם ברצינות, ובדר״כ במצבים כאלה מנסים לברוח מהדיון ע״י אמתלאות שונות. אחת מהן היא הסטת הדיון לעבר הכותב עצמו במקום אל טענותיו. (כמו שניתן לראות בבירור בשאלה הבאה שהגיעה אלינו מתלמיד ישיבת ״מרכז הרב״). השימוש בשם ספרותי מונע הסטת הדיון לכוון זה ומחייב את ההתיחסות לדברים עצמם. כמו כן ע״י שמוש בשם ספרותי נמנעת האפשרות לטעון כי המחבר כתב את הספר על מנת לפרסם את שמו וכד׳.

ב. השמוש בשם האמיתי יכול ליצור את הרושם כי מדובר בהבעת דעותיו האישיות של הכותב בעוד שמטרת הספר ״דת הציונות״ היא אך ורק לחשוף את הציבור לדעת גדולי ישראל בנושאים הנדונים בו.

ג. ספר המדבר בנושאים עקרוניים כל כך בצורה ישירה, מביא אנשים מסוימים לתגובות שיש בהם לשון הרע או הכפשה על הכותב וע״י השימוש בשם ספרותי נמנעים אנשים אלה מעבירה על איסור כה חמור של לשון הרע או הוצאת שם רע.

ד. הבעיה בשמוש בשם ספרותי היא רק באופן שהכותב מסתתר ואינו מאפשר להגיב על טענותיו, אך בנדון דידן ספר ״דת הציונות״ התפרסם עם כמה דרכים של אפשרויות תגובה וללא כל הסתתרות כך שיהיה שמו האמיתי של הכותב אשר יהיה, אין שום חסרון בכך כל עוד ניתנת לכל מאן דבעי האפשרות להגיב על הדברים, להשיג ולהעיר.

שאלה: מדוע אין לספר הסכמות?

תשובה: ראשית, כל הנאמר בספר "דת הציונות" מבוסס על דברי גדולי ישראל ועל פי רוב לא הובאו בו כי אם דבריהם עצמם. בספר כגון דא אין צורך להסכמות [וכמ"ש הגראי"ל שטיינמן בברכתו לספר "לשעה ולדורות" (ירושלים, תש"ן)].

בנוסף, הדגשנו בפתח הספר כי הספר לא בא לקבוע הלכה למעשה בשום ענין אלא רק לתת חומר למחשבה [ושוב, חומר שהוא דבריהם של גדולי ישראל שאינם צריכים חיזוק].

אעפ"י כן בעיקר בגלל ההתיחסות האישית לחלק מרבני הצה"ד שישנה בספר וכן על מנת להיות בטוחים שיצא דבר מתוקן מתחת ידנו, וכן בגלל רגישות הנושא כשמדובר בספר השקפתי ועדינותו מסרנו את הספר בטרם הוצאתו לאור לראשונה לביקורת לת"ח מופלג בחכמה ובשנים וקבלנו את הסכמתו בכתב לספר. (ועתה עם צאתו לאור של חלק הביאורים וההוספות צירפנוה בתחילתו)

35 שאלות של בחור מישיבת 'מרכז הרב' ותשובותיהן בצידן

להלן פניה שהגיעה אלינו מתלמיד ישיבת "מרכז הרב" המוכר לנו שיש בה כדי ללמד על הלך הרוח של חלק מהלומדים בישיבה זו בכל הקשור לרמת הדיון בסוגית יחסי היהדות והציונות. להלן הפניה ובצדה תשובותינו ל-35 "שאלותיו" של השואל.

שאלה:

בס"ד.

רציתי לשאול את "יואל-אלחנן" מספר שאלות:

הערת פתיחה: מדוע אתה מתחבא מאחורי כינוי ספרותי? עמוד בשמך המלא מאחורי דעותיך!

עצה טובה: אולי במקום "לעסוק" "בחקר הציונות-הדתית" תעסוק קצת בדברי תורה. תוכל להתחיל ממסכת דרך-ארץ זוטא או רבה. מה אשמה האומה בכך שאתה רוצה להיות אנטרופולוג?!

תשובה:

לגבי הערת הפתיחה: בספר "דת הציונות" איני מפרסם את דעותיי האישיות אלא את דעת התורה של גדולי ישראל אודות הציונות והרעיון הדתי לאומי, ולכן אין שום צורך בפרסום שמי האמיתי שיכול לגרום לכך שבמקום להתמודד עם הטענות והחומר שישנם בספר תוסת ההתמודדות להתפלמסות על אישיותו של מחבר הספר והחומר יוצג כדעה אישית של המחבר (מגמה שניתן לראות גם בפניתך זו).

לגבי העצה: איני לוקח עצות מאנשים שאיני יודע מה טיבם ומתוך כך גם מה טיב עצתם, אבל תודה בכל אופן.

להלן התיחסותי לשאלותיך (כשבסמוך לכל שאלה מופיעה התשובה אליה).

1. מי הם רבותיך? (נא לציין שמות בבקשה של גדולי ישראל החיים עימנו היום)

תשובה: לא רלבנטי לדיון - שוב, איננו עוסקים באישיותי אלא בחומר שאני מציג. מי הם רבותיי אינה שאלה שתתרום משהו לדיון. בין אם מה שהבאתי משמם של גדולי ישראל נכון ובין אם אינו נכון אין זה קשור כלל לעובדה מי הם רבותיי.

2. האם אתה מתייעץ איתם? יחסך לגדולי ישראל בדורות האחרונים?

תשובה: ודאי שהנני מתייעץ עם רבותיי המקושרים לגדולי ישראל שבדורות האחרונים וכן בדורנו אנו.

3. האם מישהו מהם עבר על קונטרסך ואישר אותו הלכתית?

תשובה: הספר "דת הציונות" עבר בקורת של כמה תלמידי חכמים מובהקים (שאחד מהם אשר מידו קבלנו הסכמה בכתב לספר הוא בנו של אחד מגדולי תלמידי הראי"ה קוק) ואושר לדפוס כמו שהוא.

4. האם למדת את הספר "חפץ חיים" "שמירת הלשון"? (רמז - לשון הרע על צבור וכו'..)

תשובה: השאלה אם למדתי ספר פלוני או אלמוני גם היא אינה רלבנטית לדיון. אם ישנה השגה על דברי מספר כלשהוא שאתה מכיר אתה מוזמן להציגה ואז יהיה מוטל עלי להסביר כיצד בכל זאת יש מקום לדברי או לחזור בי מהם.

5. האם תאפשר לילדך לקרוא את כתבי הרב קוק ותלמידיו (ללא התערבותך, כלומר - נגישות לספרים עצמם ולא לקטעים ספציפים ש"גזרת" מתוכם) ולתת להם להחליט בעצמם על דרכם?

תשובה: לגבי ספרי הר' קוק: חלק לא מבוטל מגדולי ישראל בדורו של הראי"ה קוק החליט כי הספר "אורות" הוא כספרי מינות שאסור לקרוא בהם [וחלק מהם אסרו את הקריאה בכל ספריו, ואף לקיחת הוראה מפיו[ב]]. גם אלה

ב. ראה בהרחבה בספר "מרא דארעא ישראל" - תולדות מרן הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, מנחם מענדיל גערליץ, חלק ב', ירושלים, התשס"ג, ולקמן בביאורים והוספות לפרק ו'-חלק ב'.)

שהעריכו אותו אישית לא חשפו את תלמידיהם להגותו ולתורתו וצא וראה שברוב ככל בתי המדרש לא נכנסים להיכל הישיבה ספריו של הראי״ה קוק בין בהלכה ובין ב״הגות״, וביחס לשאר הגדולים בדורו, מעטים מאד המקומות שמובאים דבריו ע״י גדולי ישראל בין בהלכה ובין בתחומי המחשבה וכבר הראה הנסיון לאן הובילו דבריו ההגותיים את תלמידיו ותלמידי תלמידיהם[ג]. לכן, אני רואה חובה לעצמי לשמור גם את ילדי מנגישות לספרים אלה (מה גם שבלמעלה משמונים השנים שחלפו מאז יצאו לאור ספרים אלה ניתוסף לדעת גדולי ישראל הנ״ל הרבה נסיון מעשי בנוגע להשפעה ההרסנית של ספרים אלה על אלה שנחשפו אליהם ו״אין אחר הנסיון כלום״). לגבי אפשרות להחלטה עצמית כשמדובר בילד: מי שחושף את ילדיו לספרי מינות או לכל דבר שלדעתו הוא שלילי ונותן להם ״להחליט בעצמם על דרכם״ אינו פחות שוטה מזה הנותן לילדו לעשן סם הידוע לו כממכר, מסוכן, או ממית ו״להחליט לבד״ אם הוא רוצה להיות מכור לסם זה או לא (ואין לך דבר מסוכן יותר מדעות כוזבות). אגב, כתלמיד ישיבת ״מרכז הרב״ אני מתפלא על שאלתך כיון שהראי״ה קוק עצמו מסתייג מנגישות חופשית לספריו ומגדיר בהגדרה מאד מסוייגת את הראויים להיחשף אליהם (ראה אגרת תקנ״ה באגרות הראי״ה), ובגישה זו נוקטים תלמידיו וראשי ישיבת מרכז הרב לדורותיה, וגם היום ישנם עשרות אלפי כתבי יד של הראי״ה קוק הנשמרים מכל משמר מפני נגישות חופשית אליהם (ואפילו במחיר של תנאי שימור גרועים מאד הגורמים נזק לכתבי היד) דוקא בגלל הודאתם של בעליהם כי יש סכנה רבה בהיחשפות לא מבוקרת של כל אדם אליהם[ד].

ג. וז״ל רבנו שלמה קלוגר בתשובה לשאלה שנשאל אודות דעתו באשר לאדם אחד: ועוד צאו וראו מה המה תלמידיו וכל העוסקים בחיבוריו כולם רשעים וכל שוגה בחיבוריו לא יחכם ואין אוחזין בחיבוריו רק הקלים שבקלים העוברים על כל התורה ולא ראיתי איש ישר הולך שיהי׳ עוסק בחיבוריו ודבריו וכל ירא שמים בורח ממנו כבורח מן הנחש ועקרב (שו״ת האלף לך שלמה חלק יו״ד סימן רנז׳)

ד. וז״ל הראי״ה ב״שמונה קבצים״: מהרשעה ודעותיה אין לקחת שום עזר וסיוע אפילו בדברים הטובים שבה מהרעיונות הנראים למסכימים להתוכן הטוב והקדוש שנמצאים באוצרה צריכים להזהר. הארס המתדבק טמון הוא בעומק התוכי שבכל הגה, מחשבה והרגשה שממקור משחת זה הם יוצאים. אל תשת רשע עד, אין מצטרפים עם רשע להעיד גם על דבר שהוא בעצמו יודע את אמתו. הרשע הוא עד

6. במידה ובעזרת השם, אחד מילדך יהפך לציוני-דתי האם תשנא אותו? האם תנתק את קשרך איתו?

תשובה: במדה וח״ו יפנה אחד מילדי לדרך הציונות הדתית או לכל דרך שקרית אחרת המנוגדת לתוה״ק אתייעץ עם רבותי כיצד עלי לנהוג כלפיו על פי תורתנו הקדושה.

7. מה אתה למד מכך?

חמס מצד עצמו, והרשעה עוד יותר מכל רשע ספוגה כולה ברע, בעומק טומאה והשחתה. הידיעה היא דבקות רוחנית, וכשם שהאדם צריך להישמר מדיבוק של מחלה הבאה ע״י כל מגע בעולם, כן צריך להיזהר מדיבוקי המחלות הרוחניות שאפשרות להן לבוא ע״י הידיעה הרעה, וצריך להיות עוצם עיניו מראות ברע. רק מיעוט ההכרה בערכה של ידיעה ובסוד ההכרה תוכל להניא את לב האדם לחפוץ לדעת את הרע, אבל אחרי אשר יעמוד האדם על ברורה של איכות הידיעה, ויכיר שכל מדע הרי הוא מובלע ביודע בעצמיותו, מניח בו את חותמו ונותן לו את מהותו, אז יחדל מחשקו לדעת את הרע, כשם שלא ירצה לאכול את כל דבר שמוֶת בו אע״פ שמופלא ממנו טעמו, ואע״פ שיכול להיות ריחו מבוסם ומראהו נאה. ומדה זו נוהגת בכל אדם, זולת מה שברוב זהירות יחידי סגולה רצים באור קדשם דרך האויר של הידיעה אשר לתוכן הרע, בצורת ידיעה כזאת אשר אין בה משום התדבקות, ועולה בידם אחרי הזהירות הציור הנדרש להשלמת הדעת בכללותה. וגם בזה צריך רחמים רבים וזכויות גדולות, ורבים נוקשו ונכשלו, וטוב לפני האלהים ימלט ממנה. (גנזי הראי״ה א׳-ז׳ עמ׳ 141 וראה גם אגרות הראי״ה חלק ב׳ אגרת תקנ״ה שם כתב למרן הרידב״ז וז״ל: ובדורנו נתרבו נשמות רבות שאע״פ שהן שפלות מאד בענין-הבחירה, וע״כ הם נגועים במעשים רעים רבים ובדעות רעות מאד ד׳ ישמרנו, מ״מ אור-הסגולה מאיר בהם, וע״כ הם מחבבים מאד את כללות ישראל וחושקים בא״י, ובכמה דברים טובים ויקרים מהמדות שהם באים מסגולת ישראל בטבע-נפשם הם מצוינים בהם. **ונשמות כאלו, אם יזדקק לקרב אותם מי שאין בו דעה עמוקה של טביעת-עין לדעת לחלק בין הצד הסגולי הפנימי הקדוש, שבהם, ובין הצד הבחירי המקולקל שבהם, שהוא מקיף את נפשם כחוחים וקוצים הסובבים שושנה, הוא יוכל להתקלקל הרבה ח״ו, וללמוד ממעשיהם, ולהדבק בצד הרע שבהם והוא מחוייב להתרחק מהם, והשי״ת נותן בלבבו רצון זה ומחשבה זו של שנאה ושל התרחקות, כדי שלא יבולע לו״.**

אגב, גם תלמידו חברו של הראי״ה קוק הרי״מ חרל״פ (שהיה האישיות התורנית הקרובה ביותר לראי״ה קוק) מסיים תשובה שכתב כמענה לשאלות אודות הנאמר בספר ״אורות״ (התשובה פורסמה ע״י השואל אייזיק בן טובים בקונטרס בשם ״טובים מאורות״, ירושלים התר״פ) במלים: ״אצלתי בזה דברים שיוכלו להשתמש בתור מבוא לאלו הפרקים אשר נתעורר עליהם מע״כ **ועוד דרוש להוסיף כהנה וכהנה מבואים ארוכים ורחבים לשאר הפרקים**״). על הסתרת כתבי יד של הראי״ה קוק ע״י הנהלת ישיבת מרכז הרב ראה לקמן בביאורים והוספות לפרק ו׳ חלק א׳.

תשובה: אני למד מכך כי גם רגש בסיסי ביותר כמו אהבת אב לבנו והקשר ביניהם חייב להיות משועבד לדעת התורה ולהיות מונחה על ידה.

8. האם היהדות בעיניך היא דת? (או אולי יותר בכיוון של השתייכות לאומית)?

תשובה: היהדות פירושה השתייכות כל פרט מישראל וכן כלל ישראל לקב"ה, שבאה לידי ביטוי בשמירת התורה על כל כלליה ופרטיה במחשבה בדבור ובמעשה בין בחיי הכלל ובין בחיי הפרט. כל חיסרון בשמירת מצוות התורה הוא חיסרון ביהדות, וכל העדר של אחד מעיקרי האמונה הוא יציאה ממסגרתה של היהדות ומהשתייכות לאומה היהודית שכל ענינה הוא ההכרזה קבל עם ועולם כי ה' הוא האלקים, והבאת כל העולם למצב של "ויקבלו כולם את עול מלכותך" (עיין בהצהרתנו ה"לאומית" בתפילת "עלינו לשבח").

אין לאום יהודי בלי הדת היהודית, ואין הדת היהודית מופרדת מהלאום היהודי אלא דתנו היא לאומיותנו ולאומיותנו היא דתנו ומי שתופס את הדת והלאום כשני מושגים העומדים ברשות עצמם אינו יודע יהדות מהי (ומכאן תוכחה גלויה על אחד מסילופי המושגים הנוראים מבית מדרשה של הצה"ד והוא המושג: "דתי לאומי" המכריז כי גם מי שמנוכר לגמרי לדת הוא חלק מהלאום היהודי, השקפה שכבר הגדירוה מרן החזו"א ומרן הגר"א וסרמן ועוד גדולי ישראל: "עבודה זרה" ועקירת כל התורה כולה).

9. האם מי שאינו שומר תורה ומצוות הוא יהודי על פי הגדרתך?

תשובה: אם עבר באופן חד פעמי על אחת ממצוות התורה אזי הוא עבריין וצריך תשובה וכפרה על חטאו כמבואר בהלכות תשובה להרמב"ם ובשאר הראשונים. אם עובר באופן תדירי יותר על מצוות התורה אך עושה זאת לתיאבון, אזי הוא מומר לתיאבון (ואז עדיין אינו יוצא מכלל ישראל) ואם עושה זאת להכעיס אזי הוא מומר להכעיס (ואז יוצא מכלל ישראל וגרוע מגוי ואף מבהמה כמבואר ברמב"ם פרק ד' מהלכות רוצח ה"י, ועיין בחזו"א יו"ד סי' ב' אות יח שענין להכעיס היינו שמשריש בקרבו התנגדות לשמירת מצוה מן המצוות וכל שכן כשמשריש בקרבו כפירה).

ואם עובר על אחת ממצוות התורה מחמת שנתגדל ע"י אנשים שהסתירו ממנו את חוקיה והיה אנוס באופן שלא הצליח להגיע לבירור אמיתות תורתנו הקדושה

ומחמת כן אינו יודע לאיזה תכלית ברא הבורא את הבריאה ומה תפקידו בעולמו אזי הוא כתינוק שנשבה ומצוה להעלותו מבור אין מים בו ולהצילו מהמיתה הרוחנית שנמצא בה וככל דיני מצות "לא תעמוד על דם רעך", ואעפ"י שמבחינה **מציאותית** כרגע אינו בכלל ישראל ובשום מעשה שעושה אינו מייצג את עם ישראל כמ"ש מרן הנצי"ב מוואלאז'ין וז"ל: "כי זה כלל בטבע, דכל בעל צורה גבוהה, כשנשחתת צורתו זאת, אז נעשה פחות הרבה יותר גם מאשר איננו בעל צורה גבוהה כמותו, כמו בדומם צומח חי מדבר, שהצומח בשעה שפסק כח הצמיחה הרי זה נובל וגרוע מדומם. וכן החי אחר שמת ופסקה חיותו הרי זה מבאיש וגרוע הרבה יותר מהצומח הנובל. האדם כשמאבד דעתו הרי הוא גרוע מחיה ובהמה, וכן אדם המזיק גרוע מכל חיה רעה.. **והכי נמי ישראל, כשמאבד צורתו היא היהדות, נעשה גרוע מכל אדם חי, והרי הוא דומה אז כקוף בפני אדם**, וחושבים אותו לבריה שאין עליה הצורה האנושית כלל" (מאמר "שאר ישראל", מופיע בסוף ביאורו של הנצי"ב לשיר השירים).

וכן כותב מרן הגר"מ פיינשטיין בהתיחסו לדברי הרמב"ם בריש פ"ג בהלכות ממרים שם מביא הרמב"ם דין תינוק שנשבה (שו"ת אגרות משה אהע"ז חלק א' סי' פ"ב) וז"ל: "מאחר דחזינן דכפירה מחשיבה ליצא מכלל ישראל משום שאינו מחזיק בדת ישראל לכן **כל זמן שטועה אינו בכלל ישראל**" (ואעפ"י שאנוס שהרי אנוס אינו כמאן דעבד עיי"ש).

(עוד צריך לדעת שלא דברו רז"ל בענין תינוק שנשבה אלא על הכופר בתורה ועל תולדותיה של כפירה זו אבל לגבי כפירה במציאות בורא אין דין "תינוק שנשבה" שהרי כל ברואי עולם מצווים על כך (אפילו שלא קבלו תורה) מעצם מציאות העולם וכמו שאמר רבי עקיבא לתלמידיו "העולם מודיע על הקב"ה שהוא בראו" (וז"ל מדרש תמורה בסופו: "ומעשה שבא מין ואמר לר' עקיבא העוה"ז מי בראו א"ל הקב"ה, א"ל הראיני דבר ברור, א"ל למחר תבא אלי, למחר בא אצלו א"ל מה אתה לובש, א"ל בגד, א"ל מי עשאו, א"ל האורג, א"ל איני מאמינך הראיני דבר ברור, א"ל ומה אראה לך ואין אתה יודע שהאורג עשאו, א"ל ואתה אינך יודע שהקב"ה ברא את עולמו, נפטר אותו המין, אמרו לו תלמידיו מה הדבר ברור, א"ל בניי כשם שהבית מודיע על הבנאי והבגד מודיע על האורג והדלת על הנגר, כך העולם מודיע על הקב"ה שהוא בראו"). וכל אדם שיצא

מכלל שוטה מחוייב להכיר בכך בשכלו כמו שכתב הרמב"ם בריש הלכות יסודי התורה, והכופר בכך נידון לעולם בזה כמזיד גמור.). וראה דברי מרן ה"חפץ חיים" שהובאו ב"דת הציונות" עמ' פ' לפיהם דעה האומרת שאפשר להיחשב יהודי גם ללא התורה ומצוותיה היא עקירת התורה כולה. וראה דברי מורכם ורבכם הראי"ה קוק (גנזי הראי"ה א'-ז', עמ' 77) וז"ל: "על ההחלטה שכפירה אינה מעכבת מלהיות יהודי עלינו לעורר כי **לא יתכן**, כיון שאנו חיים ע"פ תוה"ק, וע"פ דין תורה נטלה מאפיקורסים כל חבת אחוה, לא יתכן להתקיים בישוב מדיני בהיתר כפירה ח"ו, ע"כ עלינו לחזק הבנים ברוח אמונה ודעת. ובאמת הגזירה על המינים היא מפני הרעה המוסרית הגדולה שיוצאת מהם, ע"כ אנו חייבים להגן על עמינו מארס זה בכל עז".

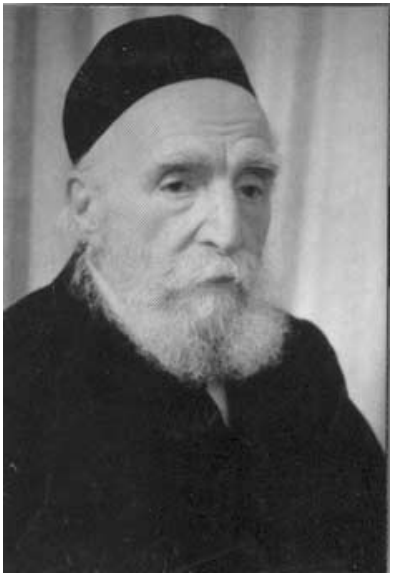

"מרן ה"אגרות משה" גם תינוק שנשבה אינו בכלל ישראל כל זמן שטועה אחר כפירתו"

10. מה אתה למד מכך?

תשובה: אני למד מכך כי רק תורתנו הקדושה היא היכולה לתת מענה לשאלה: "מיהו יהודי?".

11. האם למדת את ספר הכוזרי? (עם ראשונים - ולא רק עם פירושי הרב נויגרשל)

תשובה: שוב, אין זה רלבנטי מה למדתי ומה לא, אם יש לך השגות על דברי מהכוזרי או מהראשונים שפירשוהו או מכל ספר אחר אתה מוזמן להציגן.

12. האם למדת נצח-ישראל למהר"ל?

תשובה: כנ"ל בתשובה לשאלה 11.

13. שמעת על הביטוי "סגולת-ישראל"?

תשובה: כן, המהר"ל מזכירו לא מעט בספרו "נצח ישראל", וכן הראי"ה קוק מדבר עליו במכתבו לרידב"ז (אגרת תקנ"ה מאגרות הראי"ה) בנסיון להצדיק את שיטתו.

14. האם למדת את "אם הבנים שמחה"[ה]?

תשובה: כנ"ל בתשובה לשאלה 11.

15. האם עברת על כל כתבי הרב קוק? ומה לגבי כל כתבי הרב צבי-יהודה?

תשובה: כנ"ל בתשובה לשאלה 11. אוסיף רק שתי הערות. לגבי כתבי הראי"ה קוק, למעט הראי"ה קוק עצמו אין אדם שעבר על כל כתביו כי מדובר בעשרות אלפי כתבי יד שלרבים מהם לא מאפשרים רבני מרכז הרב והאחראים על עזבונו של הראי"ה את הגישה. ולגבי הרצי"ה קוק, למיטב ידיעתי הכתבים שיצאו משמו הם כתבי תלמידיו.

שנית, ובאותה מדה: האם קראת את כל כתבי מרן האדמו"ר מסאטמאר, מרן הגרי"ז מבריסק, מרן החזו"א, מרן ה"חפץ חיים" מרן הגר"א וסרמן, ושאר גדולי ישראל שעמדו כולם מנגד לשיטתו של הראי"ה קוק לפני שהלכת ללמוד ב"מרכז הרב"?

16. אם לא - כיצד אתה מעביר עליהם ביקורת כזו, שמא שכחת דברי רבותינו לגבי עניותם ועשירותם של דברי תורה במקומות שונים? (שמא פשוט היה יותר נוח לשכוח דברי רבותינו) אם כן - עמך הסליחה - עבור לשאלה הבאה.

תשובה: על מה מבוססת קביעתך כי לא ניתן לבקר דברים של כותב מסוים אם לא קראת את כל כתביו?? נכון שבמקרים מסוימים יש צורך בכך, אך שוב, אם כתבתי בקורת כלפי רב מסוים וממקום אחר בדבריו או בכתביו ישנה ראיה

ה. ראה לקמן בביאורים והוספות לפרק ד' התיחסות כללית לספר זה. התיחסות מפורטת ונרחבת לתוכן ספר זה תבוא בעז"ה בל"נ בקונטרס בפנ"ע בשם: "רחל מבכה על בניה"

כי אין מקום לבקורת אשמח לחזור בי מדברי, מה גם שלא הבאתי בקורת שלי אלא רק תוספת באור לביקורת שהשמיעו גדולי ישראל.

שנית - בהתחשב בהערה הראשונה המובאת בתשובה הקודמת, לשיטתך לפיה אי אפשר לבקר דבריו של כותב לפני שקוראים את כל כתביו, ודאי גם שאי אפשר לישם למעשה את דבריו לפני שקוראים את כל דבריו וא"כ בהתחשב בעובדה שאין אדם שקרא את כל כתבי הראי"ה קוק כיצד נוהגים למעשה על פי דרכו אעפ"י שחלק קטן מאד ממנה בלבד יצא לאור?!

17. האם למדת ספרים העוסקים בפנימיות התורה?[1] (החל מחסידות וכלה בקבלה).
תשובה: כנ"ל בתשובה לשאלה 11.

18. האם למדת את מסכת סנהדרין דף צח. ונתקלת בביטוי הקץ המגולה?
תשובה: כנ"ל בתשובה לשאלה 11.

19. האם למדת את הגמרא בשבת לא. - צפית לישועה?
תשובה: כנ"ל בתשובה לשאלה 11.

20. האם למדת את הגמרא בסוטה מח-מט. - על מציאות אפשרית של מקיים מצוות בעל חסרונות באמונה?
תשובה: כנ"ל בתשובה לשאלה 11.

21. האם למדת את הרמב"ם המדבר על מלכי בית חשמונאי שחלקם היו ממש "צדיקים" הכותב לגבי תקופת שלטונם "חזרה מלכות לישראל יתר על 200 שנה"[2]?
תשובה: כנ"ל בתשובה לשאלה 11.

22. האם לדעתך שייך לדבר על קיום של אומה ללא מדינה?

1. לגבי הטענה כי יש בסיס למשנת הצה"ד בכלל או למשנת הראי"ה כפי שבאה לידי ביטוי בכתביו בחכמת הקבלה עיין לקמן בביאורים והוספות לפרק ו' חלק א' במאמר "הקודש שבחול-האומנם?" ובהתכתבות המובאת שם לגבי מאמר זה עם הר' אורי שרקי, ראש המחלקה הישראלית ב"מכון מאיר".

2. התיחסות לדברי הרמב"ם הנ"ל ראה בביאורים והוספות לפרק ו' חלק ב' בתגובה למאמר של הר' אבינר בנושא זה.

תשובה: בודאי שכן, אלא אם לדעתך לא היתה קיימת האומה היהודית מאז שפסקה מלכות ישראל בבית שני ועד ה' באייר התש"ח. (וכי במדה ותתבטל מדינת ישראל לא יהיה יותר עם ישראל??)

23. האם התורה רוצה שתהיה בעולם אומה ישראלית?

תשובה: לא שייכת מציאות כלשהיא ללא מציאות האומה הישראלית, וודאי שהתורה רוצה בכך, ולא נברא העולם אלא בשביל ישראל.

24. האם אפשר להסיק משאלות 15־16 שעצם קיום מדינה פירושו - אומה נורמלית החיה את חייה? (זאת כאשר איכותם של החיים הם פרט, אומנם חשוב מאוד, אבל עדיין פרט, לעומת עצם החיים)

תשובה: בהחלט אפשר להסיק שעצם קיום מדינה פירושו אומה נורמאלית החיה את חייה - אם הכונה היא לאחת משבעים האומות. באשר לאומה היהודית חיים "נורמאליים" פירושם אך ורק חיים על פי חוקי התורה ושמירת מצוותיה. כל צורת חיים אחרת של האומה היהודית אינה נורמאלית ומסכנת את האומה כולה וכל שכן כשרוב האומה מפנה עורף לתורה או חמור מכך, כשהעומדים בראש האומה הם בחלקם אפיקורסים וברובם המכריע פורקי עול המצהירים בריש גלי "אין לנו חלק באלקי ישראל ובתורתו" ומי שחושב שלמצב כזה אפשר לקרוא אומה נורמאלית החיה את חייה הוא עצמו אינו נורמאלי ביחס לדעת התורה אודות מצב זה שהיא המדד היחיד לבדיקת הנורמליות של כל מצב באשר לעם ישראל ובאשר לכל הבריאה כולה.

25. האם הגוף של האדם הוא "היכי תמצי" להניח תפילין?

תשובה: גוף האדם הוא היכי תמצי להניח תפילין וגם היכי תמצי לעבור על כל התורה כולה כיון שהוא משועבד לרצון האדם שהוא בחירי.

26. האם ארץ ישראל היא אמצעי ("היכי תמצי") לקיום המצוות התלויות בה?

תשובה: גם ההתנהגות בא"י משועבדת לרצון האדם ומצד אחד יכול לקיים מצוות בא"י ולהתקדש מקדושתה ומצד שני יכול לטמא אותה ואת עצמו ולסכן את עצמו ואת כלל ישראל כמו שהזהירה התורה מפורשות: "ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה"... (ובאופן שבא לדור בה על דעת שלא לשמור תורה ומצוות

אסור בישיבתה ונכנס בזה בכלל הלאו ד"לא ישבו בארצך" עיין ספר יראים סי' שטו' ושו"ת אבני נזר יו"ד סי' קכו').

27. האם לדעתך משה רבינו הוא אפיקורס ח"ו? ויהושע בן-נון? שמואל הנביא? דוד המלך? שלמה המלך? ישעיהו? ירמיהו? יחזקאל? עזרא הסופר? מרדכי היהודי? המכבים? רבי עקיבא? רבי אליעזר? רבן יוחנן בן זכאי? רבי יהודה הנשיא? האמוראים ובהם רבי אבא? הרי"ף ותלמידו ר' יהודה הלוי - בעל ספר הכוזרי? רס"ג? רש"י? בעלי התוס'? רבי יחיאל מפאריז ותלמידיו? הרמב"ם? הרמב"ן? הטור? המחבר? רבי עובדיה מברטנורא? הגר"א? הרמח"ל? אור-החיים? הפתחי תשובה? הרב קלישר? הרב גוטמכר? הרב אלקעי? הרב אלישברג? רבי יהושע מקוטנא? הרב ישעיה שפירא? האבני נזר? המשך-חכמה? הנצ"יב? רבי עקיבא יוסף שלזינגר? רבי ראובן מדיננבורג? החפץ-חיים? האדמו"ר מקוצק פילוב? האדמו"ר מאוסטרובוצה? הרב ישכר שלמה טייכטאל הי"ד? הרב קוק? הרב צבי יהודה? הרב הנזיר? הרב חרל"פ? הרב קאפח? הרב כהנמן? הרב הרצוג? הרב הדאיה? הרב עוזיאל? הרב עמיאל? הרב מימון? הרב מנחם כשר? הרב חיים דוד הלוי? הרב גורן? הציץ אליעזר? הרב גץ? הרב מן ההר? הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'יק? הרב ישראלי? הרב שפירא? הרב אליהו? הרב אבינר? הרב אריאל? הרב דב ליאור? הרב טאו? הרב מלמד?

תשובה: חלק מהשמות שהזכרת (בסוף הרשימה) בהחלט פרסמו דברי אפיקורסות[ח], או דברים של גילוי פנים בתורה שלא כהלכה אם כי קשה לקבוע אם הם אפיקורסים בהגדרה, או בבחינת ת"ח שאין בו דעת, או סתם שוטים מסולקי דעת, או תינוקות שנישבו. (למרות שבנדון דידן תינוקות שנשבו הוא הגדרה

ח. עיין במה שכתב מרן ה"חפץ חיים" בביאור הלכה (ריש סימן א' ד"ה הוא כלל בתורה וכו') אחר שהביא דברי ספר החינוך (בהקדמתו) וז"ל: "ובכלל אפיקורסות הוא כל מחשבות זרות שהם היפך דעת התורה". בנוסף, המתבונן ברשימה שהזכיר השואל יראה שכל גדולי ישראל המופיעים בה אשר חיו בתקופת הרעיון הציוני היו ממתנגדיו הבולטים. (כפי שיתבאר לקמן בביאורים והוספות לפרק ה').

דחוקה מאד). לגבי שאר השמות שהזכרת (החל ממשה רבנו ע"ה ועד האדמו"ר מאוסטרובצה) לא זכיתי להבין מאיזה דברים שכתבתי בספר "דת הציונות" נובעת שאלתך.

28. האם לא שמעת על המושג מחלוקת בין גדולי ישראל?

תשובה: שמעתי על המושג מחלוקת בין גדולי ישראל כשלכל צד יש ראיות לשיטתו או הצדקה לסברתו מחז"ל, מראשונים ומאחרונים אחרי שעמל ויגע בכל כוחו על הבנת דבריהם.

29. האם אינך יודע להבדיל בין דברים "עצמיים" לדברים "מקריים" (מהר"ל)?

תשובה: למה אתה קורא "עצמי" ולמה "מקרי"? לאיזו הבדלה כונתך? והיכן **בהלכה** המקור לחיוב בהבדלה זו?

30. האם צריך לזרוק מהמרפסת אל מותו - תינוק שליכלך את הבית בצואתו?

תשובה: ודאי שלא צריך להשליך תינוק מהמרפסת אם לכלך את הבית בצואתו אבל ודאי שלשוטה מוחלט ייחשב מי שיקח את הצואה (מחילה מכבודו ומכבוד הקוראים) וימרח בה את כל גופו ועוד יאמר "עוד לא בא כבושם הזה" ודי לחכימא וכו'..

31. האם אתה נותן דעתך מספיק להתמודדות עם מציאויות מורכבות?

תשובה: התורה נותנת את דעתה לכל סוגי המציאויות. מה שנשאר לנו זה לתת דעתנו לדבריהם של גדולי התורה שבכל הדורות ושבדורנו אנו שהם ואך ורק הם יודעים מה רוצה מאיתנו התורה בכל מציאות נתונה, פשוטה או מורכבת ככל שתהיה.

32. האם אתה נוהג להתפלל שלוש פעמים ביום שמונה עשרה?

תשובה: כן.

33. האם אתה אומר את הברכה שים-שלום?

תשובה: כן. והאם כבודו אומר את ברכת "למינים ולמלשינים אל תהי תקוה"??

34. האם אתה מתכוון למה שאתה אומר?

תשובה: משתדל להתכוון והקב"ה יעזרני שאשתדל יותר.

35. אם כן מדוע אתה פועל בדיוק ההיפך מכך? מצפה לתשובותיך. מקווה שתענה לעניין ולא תתחמק. בברכת "את והב בסופה" "ולשבי פשע ביעקב".

נ.ב. אשמח אם תצרף לתשובותיך חומר תורני הלכתי - שלא נמצא בספרך לגבי הסוגיות האמורות לעיל.

תשובה: על מה מבוססת קביעתך כי אני פועל בדיוק ההיפך מכך?

ובאשר לדברים האמורים בסיום מכתבך: הייתי שמח לצרף לתשובותי חומר תורני הלכתי אם רק היית טורח לכתוב בתוך 35 שאלותיך שאלה תורנית הלכתית אחת. כל השאלות שהעלית לא גורעות ולו אות אחת מספר "דת הציונות" ואינן אפילו בגדר התחלה של דיון ביחס לנכתב בו. מעבר לניסיון הרברבני במקצת (לענ"ד) לערער את אישיותי, ולנסות להציג את עצמך ואת חבריך לישיבה כ"מומחים" לכתבי הראי"ה, המהר"ל, ה"כוזרי", ועוד.. ואותי, כאחד שלא קרא ולא שנה ועוד "מעז" לערער על ה"תורה" שנתנה למשה רבנו בהר סיני ונמסרה ממנו ישירות ל"מרכז הרב". אלא שהנך שוכח דבר אחד. גם אם יוכח שאני עם הארץ מדאורייתא ומדרבנן (ולא אנסה אפילו להכחיש זאת) הרי שזה לא ישנה דבר במאומה ו"האמת לא תשתנה מפני מיעוט ערך האומרה" (לשון מרן הגר"א וסרמן הי"ד), שהרי בימינו לאור מצבה של הצה"ד פחות ממאה שנים אחרי פטירת הראי"ה קוק, גם הקטן שבדרדקי עמי הארץ יזעק אל מול הרעיון הדתי לאומי: "המלך עירום" (מה שב"ה עושה בהצלחה הספר "דת הציונות") ואם כנגד זעקה פשוטה זו, מגיב בחור מ"הישיבה המרכזית העולמית" שמאחוריו כבר למעלה מעשרים שנות חיים ב-35 שאלות מגומגמות ורדודות להפליא (אתה מתפלל תפילת שמונה עשרה שלש פעמים ביום??..."האם אתה אומר ברכת שים שלום"??...), אזי אין ביטוי חזק יותר לאמיתותה של זעקה זו. אני מודה לך מאד על שאלותיך המבהירות את המצב הנוכחי העגום ב"ישיבת "מרכז הרב", ואם ב"מרכז הרב" אחזה השלהבת אתה למד בקל וחומר בן בנו של קל וחומר מה המצב בשאר "עולם התורה" של הציונות הדתית.

בברכה, יואל.

(השואל בחר שלא להגיב לתשובתנו, ולבקשתו לא פרסמנו את שמו).

תגובה לטענות נגדנו באשר ל"לשון הרע" ו"ביזוי תלמידי חכמים"

מאז ומתמיד כשגדולי ישראל עמדו בפרץ נגד מסיתים ומדיחים שהסתתרו תחת איצטלא דרבנן והזהירו מפניהם השמיעו כנגדם אותם מסיתים או אלה שהודחו אחריהם טענות כמו "בעלי מחלוקת" "מבזי תלמידי חכמים", "בעלי לשון הרע" ועוד... [לדוגמא ראה בספר "מושיען של ישראל" על הגה"צ רבי יעקב ששפורטש נושא דגל המאבק במשיחיות השקר של שבתאי צבי ואנשיו].

מטבע הדברים לא פסחו טענות אלה גם על ההתנגדות הנחרצת של גדולי הדור לציונות הכללית ולחברתה ה"דתית" כשמבעד לעיניהם הרואות את הנולד נשקפה באופן הברור והגלוי של דעת התורה הצרופה הסכנה החמורה שהן מהוות לדת היהודית ועקב כך גם לכלל ישראל.

כיון **שספר "דת הציונות" הוא בעיקר שופר לדברי גדולי ישראל** אודות הציונות זכינו גם אנו לתוארים שונים ומגוונים בשנתיים האחרונות. "מבזה תלמידי חכמים", "מיסיונר", "אפיקורס", "חילוני מתחזה" "אדם מסוכן" וכד'... הם כינויים שמלווים אותנו מצד גורמים כאלה או אחרים בצה"ד מאז צאת הספר לאור.

אין אנו מתפלאים או משתוממים על כך. זוהי דרך נוחה ביותר להתחמק מבירור אמיתי של האמת, המגובה לכאורה בתירוץ הלכתי מובהק שהרי מצוה גדולה לברוח ממחלוקת, וכל שכן מבעלי לשון הרע בכלל ומבזי תלמידי חכמים בפרט. אך כמו שבכל הנושאים המובאים בספר דת הציונות הבאנו רק דברים של גדולי ישראל, כך גם לגבי נושא זה נשתמש בדבריהם כדי להבין האם יש אמת בטענות כלפינו בנושא זה, או שמא גם הן חלק בלתי נפרד ממסכת השקר והזיוף של הציונות הדתית מאז היוסדה ועד היום.

וז"ל המהר"ם חאגיז בספרו "אלה המצוות" (סי' תקמ"ז):

"כל מחלוקת ופירוד שהוא לשם שמים, ולמחות ביד עוברי עבירה, אין זה נקרא "בעל מחלוקת", כאשר דימו ההמונים הבהמיים אשר דרך ה' לא ידעו, ואת הישרה יעקשו, ובכל עת וזמן שרצו ללכת בשרירות לבם הרע תפסו להם הדרך שדרכו בו אנשי ענתות. להכות בלשונם את הבא להועיל להם ולהסיר המכשול מפניהם, ואומרים עליו שהוא "בעל מחלוקת", ושהוא עובר ומתעבר על ריב לא לו. ואני שמעתי ולא אבין, כי מי שמע כזאת, ומי ראה כאלה, שהסרת המכשלות והדרכת ההמון הישראלי בדרך האמת ולהרחיקם מהסכנות שבגופות ונפשותיהם של כלל ופרט ישראל - יהיה נקרא מפני זה בשם שוטה ובעל מחלוקת.

אשאלכם ויודיעוני אם מצוה זו היא דבר שנתחדש בישראל ואם אין זו נחלה לישראל מאבות אבותינו, עד אברהם האב לאומתינו, שהכניס עצמו בסכנה ונתגרה עם נמרוד וכל בני דורו, וקם והלך לו לארץ כנען, ולא בחר בשלומם ושלותם של בני מדינתו וארץ מולדתו, בודאי אם היה הולך בדרך אתם ומודה להם, או לכל הפחות שותק להם, ודאי שהיה הגדול שבהם. ועם כל זה...הביא עצמו בסכנה ונפרד מהם... וממי יש לנו ללמוד כי אם מאחד היה אברהם, אשר לא חש לכבוד בני משפחתו, וגם ללוט בן אחיו לא נשא פנים, ולפי שראה שאותו יום שמינוהו אנשי סדום שופט עליהם, וכבר הוא נוסע מקדמונו של עולם...ואברהם לא היה חושש אליו כל עיקר. אם כן חלילה לא מפני זה נאמר עליו שהיה אכזר, או שוטה, או בעל מחלוקת, כי הוא אחוז במידת החסד. וממנו למד משה במחלוקת קורח וכל עדתו, ופנחס ואליהו בקנאותו, ודניאל חנניה מישאל ועזריה, ומרדכי אשר לא יכרע ולא ישתחוה להמן הנבל הבער, אלו וכל היוצא בהם-כל אחד בדורו יוכיח...

וידעתי גם ידעתי מהיכן נשתרבב טעות זו בין ההמונים כי שמעו מכת הצבועים המאבדים הדרת התורה ומאפילים זהרה, ומשימים תורת ה' בהיפך המכוון בה, המפרשים ומודיעים להמון העם מה שאינם יודעין בו... ועל זה סומכין להתנצל ולומר שלום יהיה לי. כי מה לנו לצרה, אם באנו לברר האמת - אין שלום..." ע"כ.

וכך כותב המהר"ם שיק בפירושו למסכת אבות (סוף פרק א'):

"רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם קיים על האמת ועל הדין ועל השלום, שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם. - הנה רבן שמעון בן גמליאל אסף בקיצור כל דברי אבותיו, שהלל היה מזהיר אותנו על השלום(לעיל במשנה י"ב), ורבן גמליאל בן בנו הזהיר אותנו על האמת (כדפרשתי לעיל משנה ט"ז) ושמעון בנו על הדין... ולדעתי נראה שבא ללמדנו ג"כ במה שמנה את השלום בסוף, אף שהלל אבי אביו הזהיר אותנו בזה במוקדם, מזה נלמד כי כעת המון עם ובפרט בעתים הללו סוברים שהכל תלוי בשלום, ואפילו מרשעי ארץ לא יפרדו מחמת השלום, וזה שקר והבל יפצה פיהם. כמו שכתוב בזכריה (ח' י"ט) והאמת והשלום אהבו, שרק אם האמת ג"כ יכול להתקיים עם השלום יחד אז בודאי מחוייבים אנו לקיים את השלום. אבל אם יש לחוש שע"י השלום יחלש האמת דהיינו התורה הקדושה וגם האמונה אז בודאי אסור לנו לקיים את השלום, כי האמת דהיינו תורתנו הקדושה והאמונה בודאי קודם אלף פעמים לשלום. וזה בא ג"כ להודיע לנו התנא: "על שלשה דברים העולם קיים, דהיינו אם יכולים להתקיים תלתא ביחד-[ואם לא] אז יתקיים תחילה האמת והדין ולא השלום. ולכן נקט השלום באחרונה". ע"כ.

וז"ל מרן ה"חפץ חיים" במכתב גלוי שכתב (מכתבי הח"ח, מכתב י"א):

"מכתב גלוי: שמעתי כי בעתון מאמענט נדפס מאמר מכותב אחד שמתפלא עלי איך לא נזהרתי במכתב מחאתי בדבר הרבנות בוילנא, באיסור לשון הרע ומחלוקת והלבנת פנים, אשר הנני בעז"ה עוסק בזה כל ימי חיי, ואשר גם עתה בודאי נזהרתי בזה. גם הוציא מזה משפט שקר ומעוקל כי לא מדעתי נעשה זאת ובהשפעת אחרים עלי נעשה, ע"כ הנני מודיע בשער בת רבים, שבמקום הריסת וחורבן הדת - נעשה כל זה כהלכה כאשר ביארתי במחאתי, מצוה רבה וחובה גדולה לעשות כל מה שביכולת כדי לתקן הדבר לגדור גדר ולעמוד בפרץ ואין בזה שום חשש איסור. ופליאה לי על כל גדולי ישראל המחשים בזה ואינם יוצאים במחאה גלויה". ע"כ.

ועיין בספר "חפץ חיים" בכלל ב' סעיף י"ב שהאריך לבאר גודל האיסור להלעיג מדברי הדורש בביהכנ"ס ובסוף דבריו כתב בהגהה דכל דבריו הם

בתנאי שלא נתערב בדברי הדרשן דברי אפיקורסות, אך אם יש בדבריו אפיקורסות כתב ה"חפץ חיים" שבאיש כזה אין אנו מדברים והפנה לכלל ח' סעיף ה' שם כתב וז"ל: **"אבל אותן האנשים שמכירם שיש בהם אפיקורסות, מצוה לגנותם ולבזותם בין בפניהם ובין שלא בפניהם בכל מה שהוא רואה עליהם או שומע עליהם"** [ועיין במה שכתב מרן החפץ חיים בביאור הלכה בפתיחת המשנה ברורה (ריש סי' א' ד"ה הוא כלל גדול בתורה וכו') אחר שהביא דברי ספר החינוך וז"ל "ובכלל אפיקורסות הוא כל מחשבות זרות שהם הֵפֶךְ דעת התורה"].

וכך כותב מרן הגאון הגדול רבי שמשון רפאל הירש בביאורו לפר' פנחס:

"לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" - הגשמת השלום נמסרה כאן מידי ה' דוקא לאותה רוח ולאותה פעילות, שחדלי מעש חסרי מחשבה - המתעטפים באיצטלא של "רודפי שלום" - אוהבים לקרוא לה "הפרעה לשלום" ומגנים אותה בשל כך.

"שלום" הוא נכס יקר ואדם חייב להקריב לו את הכל, את כל זכויותיו ואת כל נכסיו, אך לעולם אל יקריב לו את זכויותיהם של אחרים, ולעולם אל יקריב לו את זכויות הטוב והאמת האלוקית.

שלום אמת עם הבריות תלוי בשלום כולם עם ה'. מי שמעז להיאבק עם אויבי הטוב והאמת האלוקית, הרי בעצם מאבקו זה הוא מלוחמי ברית השלום בארץ, מי שכובש פניו בקרקע למען השלום המדומה עם הבריות ומניח להם לעורר מדנים עם ה'. הרי בעצם אהבת השלום שלו הוא נעשה חבר לאוייבי השלום בארץ". ע"כ.

וכן כתב בקונטרס "היציאה מן הקהילה" (וצולם בספר "זכור ימות עולם") וז"ל: "הכי השלום אינו רכוש קדוש? הכי דרך השלום אינה עולה בשבילנו למעלה מהכל? מה? למעלה מהכל ברור שלא! יהודי אמיתי לא אומר זאת. על כל מה ששייך לו, על כל מה שעומד תחת השפעתי, יכול אני - וגם במקרים מיוחדים מוכרח אני - לוותר בכדי להחזיק את השלום. אני צריך - ובשעת הצורך אני מחוייב, להקריב רכושי וכו' אם המדובר הוא להחזיק שלום או להחזיר שלום שהופר. אבל מה שאינו שלי, מה ששייך לקב"ה, אמת

האלוקית, האמת האמיתית של חיי, הלא הוא השלום עם המצפון שלי המקושר באמונת אלוקי, את השלום הזה לא אוכל להקריב בשביל להיות בשלום עם אנשים". ע"כ.

ובספר "אור לציון-מוסר" (מאמר ו') כתב מרן הגאון רבי בן ציון אבא שאול וז"ל: "ואין צריך לומר שאסור לדבר על אף תלמיד חכם **אלא אם כן חכמים קבעו שדעתו פסולה**".

ונסיים בשני מעשי רב.

בשוב מרן ה"חפץ חיים" מאחת הכנסיות הגדולות של אגודת ישראל שהיה אחד מקברניטי מועצת גדולי התורה שלה עצרו הר' יהודה לייב פישמן מיימון מראשי ה"מזרחי" דאז. בלא היסוס, בחציפות, ובעזות פנים פנה אל מרן ה"חפץ חיים" ואמר לו: "אחרי שכב' שמע שם לשון הרע, מחוייב הוא עכשיו לשרוף את ספרו "שמירת הלשון"... מה שמראה שבכל הקשור לשימוש רבני הצה"ד בתירוץ "לשון הרע" כנגד דעת התורה של גדולי ישראל אין חדש תחת השמש וכאז כן היום... (אגב, שנים אח"כ פרסם הר' פישמן דברי נאצה נגד גדול הדור מרן הגרי"ז מבריסק תוך כדי שהוא מאשימו בתואר... "מבזה תלמידי חכמים" ואף מחרימו...).

ובספר "קול חוצב" (תולדות מרן הגאון רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון) מובא כי פעם בדרשה שנשא בתל אביב היה אחד מראשי הישיבות הציוניות מרכז הדרשה ורבי שלום הכהן שבדרון שבדרך כלל דבר כנגד שיטות ולא כנגד אנשים דבר קשות מאד (עיי"ש). וכך מספר אחד מהנוכחים שבאו לרב אחרי הדרשה ושאלה נוקבת בפיהם: "הרב שבדרון, אפילו אם דבריך נכונים, אבל אחרי הכל הוא תלמיד חכם. אחרי הכל יש בו תורה ומעשים - האם מותר לדבר בצורה כזו?

רבי שלום חייך, ביקש דף. מיד הבאנו לו נייר, והוא הוציא עיפרון וצייר עגול ועוד עגול בתוכו. לאחר מכן פיצל את הטבעת החיצונית לחלקים אחדים, וכתב בעיגול הפנימי: אפיקורס. ובחלקי הטבעת כתב: אוהב ישראל, בעל רגש, תלמיד חכם, בעל חסד, מתמיד וכו'. אז הרים את עיניו הפקחיות, הביט ושאל בכאב: נו, מה אמרתם - שהוא תלמיד חכם? בעל רגש? מתמיד?

אוהב ישראל? בסדר, אני מסכים: עכשיו תקראו מה שכתוב בעיגול בכל צדדיו. תקראו את הכל מהאמצע: אפיקורס תלמיד חכם, אפיקורס מתמיד, אפיקורס בעל רגש, אפיקורס בעל חסד, אפיקורס אוהב ישראל. יותר לא דיבר. אנחנו הסתלקנו...

(בהכנת מאמר זה נעזרתי בספר נפלא בשם "לשעה ולדורות" שנדפס בירושלים בשנת התש"ן בברכת שניים מגדולי ראשי הישיבות בארץ, הגראי"ל שטיינמן והגר"ש אויערבך. לצערי איני יודע מי המחבר, אך יש בספר הרבה דברים חשובים ונצרכים).

שאלה: יואל, סופסוף האנשים שאתה רואה אותם כמחטיאי הרבים, כופרים, מסיתים וכו' הם אנשים שהקדישו את חייהם לתורה ולציבור, יושבים יום ולילה באוהלה של תורה, מזניחים את הרצונות הפרטיים שלהם, את המשפחות ומי יודע את מה לא, בשביל התורה ובשביל עמ"י - בשביל הקב"ה, אנחנו לא מתעסקים עם סתם אנשים, אלה רבנים (מבחינת הצבור הדת"לי לפחות) שעמלו כל חייהם על התורה ועבודת ה' והם מוצגים כרשעים וכו', אבל מה המניע של ה"רשעים" האלה (ח"ו), לרחק את עמ"י מהקב"ה?! לגרום לו לכפור?! לגרום לו לא לקיים מצוות?! בשביל זה הם עמלו על התורה כל החיים?!

תשובה: שאלה חשובה שאלת, ושתי תשובות בצדה: האחת תתייחס לצורך הדיון לכל הנחותיך כנכונות והאחת תתייחס למצב כפי שהוא במציאות.

ובכן גם אם נניח שכל רבני הציונות הדתית הם אנשים שמקדישים את חייהם לתורה ולצבור ויושבים יום ולילה באוהלה של תורה ומזניחים את הרצונות הפרטיים שלהם אין זה ישנה את האפשרות שמסקנותיהם הן מסקנות שקריות ובפרט אם היסוד והבסיס שעליו בנו את לימודם הוא שקרי. כשבונים בנין ייתכן וכל הפועלים עמלים בכל כוחם ועושים את עבודתם על הצד הטוב ביותר, אבל אם מי שהניח את היסודות טעה בהנחתם אזי הבנין יהיה עקום ואף אולי חלילה יקרוס למרות מאמציהם של הפועלים שבנו אותו. עולם התורה הדתי לאומי בנוי על יסודות העומדים בסתירה מוחלטת ליסודות התורה הקדושה וממילא כמה שיתאמצו רבני הצה"ד ויוסיפו בתורה יוסיפו לחזק יסודות הסותרים את התורה. אך עדיין תוכל לשאול: אם כן, עדיין אין מקום

להגדירם כרשעים כי סוף כל סוף מנין להם שהיסודות היו רעועים?? אך התשובה תהיה שבתורה ישנם גם היסודות ומי שבונה על יסודות בלי לבדוק אם הם מתאימים לתורה אחראי באופן מלא לקריסת הבנין ואין הוא שוגג אלא מזיד. ומי שמקדיש את עצמו לתורה לא מדלג על יסודות אלה ואם דלג ואפילו בשגגה אזי "שגגת תלמוד עולה זדון"!! וכלל בסיסי הוא בתורה (ואף להבדיל אלף אלפי הבדלות בשאר חכמות) שחכם מבטל עצמו כלפי מי שגדול ממנו בחכמה או מול רוב של חכמים ששוים לו בחכמה ועומדים נגדו, או מול מי שגדול ממנו בשנים ושוה לו בחכמה. ההתנגדות לתנועה הציונית היתה מצד כל זקני וגדולי הדור והיא היתה מעוגנת בדברי חז"ל, הראשונים והאחרונים. מי שמקדיש עצמו לתורה היה צריך בראש ובראשונה לקיים את מצות ההתבטלות כלפי גדולים, זקנים, ורבים ממנו ולשאול לעצתם ולכל הפחות להביא ראיות הלכתיות להצדקת דרכו ולא לבדות מן הלב דברים חסרי בסיס ומקור בהלכה על מנת להתאים עצמו להלך המחשבה הכפרני של אנשי התנועה הציונית ואם לא עשה כן בעצמו, פשע בכך פשיעה חמורה ונושא באחריות לכל התולדות והתוצאות של פשיעה זו. כל שכן אם חינך דורות שלמים להפנות עורף לגדולי הדור וראה היטב לנגד עיניו את התוצאות של חינוך זה ולא שינה אותו במאומה הרי זה פושע בדרגה חמורה מהקודמת דלא רק זה שהרשיע בכך שלא בטל דעתו לדעת גדולים וחכמים ממנו אלא שאפילו מהנסיון הניצב מולו המוכיח קבל עם ועולם על טעותו התעלם, וזו רשעות. ואם תשאל למה לו לאדם לעשות דבר זה יבואו דברי לשון הזהב של הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה (פ"ה ה"ד) ויסבירו זאת: "אלו התלמידים הקטנים שלא הרבו תורה כראוי והם מבקשים **להתגדל בפני עמי הארץ ובין אנשי עירם** וקופצין ויושבין בראש לדין ולהורות בישראל הם המרבים המחלוקת והם המחריבים את העולם והמכבין נרה של תורה והמחבלים כרם ה' צבאות, עליהם אמר שלמה בחכמתו אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים".

והשוחד יעור עיני חכמים ואין שוחד גדול מהכבוד המדומה ובפרט כבוד רוחני שמחזיקים אותו כראש ישיבה או כרב הישוב או כ"ראש המכינה הקדם צבאית" וכד' ועכ"פ העובדה שלמרות שראו את ההרס והחורבן שנגרם לרוב

כְּכֹל תלמידיהם מדעותיהם הכוזבות ולא חזרו בהם ולא שינו במאומה את דרכם (ואנא קרא ב״דת הציונות״ בהרחבה על כך) ועד היום מפנים את עורפם לגדולי הדור ואפילו לאלה שהם עצמם מציגים אותם כגדולי הדור ועושים ככל העולה על רוחם. ואומר לך עוד דבר: רובם לא עמלו על התורה כפי שעמלים באמת על תורה. רובם של אלה שדבריהם נשמעים בצבוריות הדתית לאומית עמלו (וגם זה בשטחיות ותוך גילוי פנים בתורה שלא כהלכה) על החלק החיצוני ביותר של התורה (תנ״ך,פשט המדרשים, היסטוריה וכד׳) בתוספת ספרות חיצונית מן הניכר ולא התיגעו על הש״ס והפוסקים. אתה יכול לספר לי על ספר אחד של עמקות בש״ס או בהלכה שזכה להכנס בכבוד לעולם הישיבות מאז ״עינים למשפט״ של הרב אריאלי ז״ל שהיה ראש ישיבת מרכז הרב הראשון והתחנך בעולם התורה שקדם לזה שיצרה הציונות הדתית?? חידושים על הרמב״ם?? על שלחן ערוך?? אתה יכול להפנות אותי לספר על תולדותיו של אחד מרבני הצה״ד בזמן האחרון שמזכיר ולו אפס קצה מהיגיעה של מרן הגרא״מ שך על התורה, מרן הגר״א וסרמן, מרן החזו״א, מרן ה״קהילות יעקב״, מרן ה״ויואל משה״, מרן הרב מבריסק ועוד רבים? אם לא, אז על איזו ״מסירות״ בדיוק אתה מדבר?? חוץ מעל א״י (וגם זו מסירות נפש שאין לה שום קשר ליהדות אלא לתורת טרומפלדור וז׳בוטינסקי ושאר בריוני התנועה הציונית, כי מי שארץ ישראל יקרה בעיניו בוכה על כך שהיא ברשות ״ממשלת ישראל״ בדיוק כמו שהוא בוכה על חלקים ממנה שנמצאים בידי עכו״ם, וכואב הוא את העובדה שארץ ישראל מלאה בעבודה זרה ובמינות החמורה מע״ז לא פחות ואף יותר מכאבו עקב שלטון פלסטינאי על חלקים ממנה, וכואב לו על ילדים המתחנכים לכפירה בא״י ע״י המדינה ה״יהודית״ יותר ממה שכואב לו על הרוגים בפיגועים (הי״ד) כי מתוך מסירות נפשו על התורה, יודע מעלתה ויודע עד כמה גדול החיסרון של מי שאינו יודע כלל תורה מהי ועד כמה גדולה הרשעות של אלה שבזדון לבם מנעו אותו מהכרת התורה שעליהם אמר רשב״י שקשה המחטיאו יותר מההורגו). כך שכל הדבורים על ״עמל התורה״ ו״עזיבת המשפחות״ ו״מסירות נפש״ לא עושים שום רושם כל עוד התוצאות במציאות מראות ההיפך, כי יגעת ומצאת תאמין אך יגעת ולא מצאת אל תאמין!!

מה גם שרוב ככל רבני הצה״ד קבלו את הסמכות להורות הוראה מהרבנות החילונית

הראשית המסמיכה להוראה על פי קריטריונים הנוגדים לגמרי את ההלכה באשר הינה מוסד חילוני הכפוף לסמכויות חילוניות ומשועבד לחוקי הערכאות המתערבים הן בניהולו הן במינוי הרבנים והדיינים והן בכל עניניו (את ה"רב הראשי" בוחרת מועצה שכמעט חצי ממנה ראשי ערים חילונים המחללים שבת בפרהסיא ומתירים חילול שבת המוני בפרהסיא בעריהם. גם בועדה למינוי דיינים מעורבים מומרים ואפיקורסים ובעבר הלא רחוק שמש כיו"ר הועדה הזו לא אחר מאשר טומי לפיד...).

מעבר לכך, בניגוד לכל תחום מקצועי בו לא ניתנת שום סמכות פעולה לפני נסיון מעשי מסמיכה הרבנות החילונית הראשית להוראה עפ"י מבחנים תיאורטיים בלבד וללא שום נסיון מעשי או היכרות אישית של הנבחנים. הגמ' במסכת סוטה מגדירה את מי שקרא ושנה את כל התורה כולה אך לא שמש ת"ח ובכל זאת מורה הוראה לרבים בתארים חמורים מאד. האמורא עולא מגדירו "רשע ערום" [בביאורו את כוונת דברי רבי יהושע במשנה שאמר: "חסיד שוטה, ורשע ערום, ואשה פרושה, ומכות פרושין - הרי אלו מבלי עולם.]

ומסביר רש"י את דברי עולא וז"ל: "ולא שימש תלמידי חכמים - ללמוד סברת הגמרא בטעמי המשנה מה הם **רשע הוא שאין תורתו על בורייה ואין ללמוד הימנו** שע"י הטעמים יש חילוק באיסור והיתר ובדיני ממונות לזכות ולחייב ובטהרות לטמא ולטהר כדאמר בכמה דוכתי מ"ט אמר מר הכי ומר הכי ואמר מאי בינייהו איכא בינייהו כך וכך **וערום הוא שהשומע את קולו שונה משניותיו כסבור הוא שבקי בטעמיהם ונוהגין בו כבוד כתלמידי חכמים**".

על דברי עולא מביאה הגמרא תיאורים נוספים מחז"ל וז"ל [שם כב.]:

אתמר: קרא ושנה ולא שימש ת"ח - ר' אלעזר אומר: הרי זה עם הארץ, ר' שמואל בר נחמני אמר: הרי זה בור, ר' ינאי אומר: ה"ז כותי, רב אחא בר יעקב אומר: הרי זה מגוש. אמר רב נחמן בר יצחק: מסתברא כרב אחא בר יעקב, דאמרי אינשי: רטין מגושא ולא ידע מאי אמר, תני תנא ולא ידע מאי אמר. ומפרש רש"י: " הרי זה **עם הארץ** - שחשוד על המעשרות ועל הטהרות. **בור** - גרוע מעם הארץ.

כותי - ואסור לאכול פיתו ויינו דכיון שלא שימש חכמים אינו מקפיד על דברי חכמים לדעתם ולא שנה אלא להראות עצמו כת״ח.

מגוש - מכשף האוחז את העינים וגונב את הלבבות ואף זה כן.

רטין - תרגום חובר חֶבֶר (דברים יח) הוא מגוש לוחש המכשף את לחשיו ואינו מבין מה הם ומה פירושם אלא כך מעשיהם שהמכשפות בא ע״י אותם הלחשים.

תני תנא - ואף זה תנא שלא שימש בתלמוד שונה משנתו ואינו יודע מה היא.

כדוגמא בלבד לסכנה החמורה וההשלכות הנוראיות של הסמכה זו יכול לשמש ספורו של מי שנחשב בקרב הצה״ד לרב בכיר ומורה הוראה בר סמכא הר׳ שלמה אבינר.

לפני למעלה משנתיים נתגלה לועדת רבנים שמינה הר׳ מרדכי אליהו על מנת לבדוק תלונות ורינונים שהגיעו אליו באשר לפסיקתו של הר׳ אבינר בהלכות הקשורות לטהרת המשפחה (פסיקה שרבות מההלכות הקשורות אליה נוגעות באיסור החמור ״כרת״) כי הר׳ אבינר פוסק הלכה למעשה בנושאים אלה בניגוד להלכה והתיר למעשה נידות לבעליהן.

הר׳ אבינר לא הגיע לטעון טענותיו בפני הועדה כלל ובעקבות כך הורו הרבנים כי אסור לו להורות בכל ענין הנוגע לטהרת המשפחה [כמובן שעפ״י ההלכה אין מושג כזה של פסילה למחצה לשליש ולרביע, אך עפ״י הקריטריונים של הרה״ר אי אפשר לפסול הוראת ״רב מוסמך״ בנושא שלא נבדק ע״י הועדה].

כלומר, אחרי שהר׳ אבינר מורה הוראה למעשה במשך למעלה מ-30 שנים!! מתגלה כי הוא מורה שלא כהלכה בדברים הנוגעים לאיסורי כרת. מבהיל לחשוב כמה שאלות למעשה הגיעו אליו במשך תקופה כה ארוכה ומה ההשלכות של התשובות שנתן, על השואלים שפנו אליו בתום לב ובבטחון מלא כי ״רב מוסמך״ לפניהם. [יצויין כי הר׳ אבינר מתעלם לגמרי מהוראתם של גדולי רבני הצה״ד וממשיך להורות הלכה למעשה גם בתחום טהרת המשפחה].

"והכלל הוא כי מי שנשתבש באיזה דעה כוזבת רחמנא ליצלן אין תרופה למכתו והוא בכלל מה שנאמר כל באיה לא ישובון. והוא גרוע בזה מרשע גמור שעובר על כמה עבירות שבתורה כי הרשע הוא מלא חרטות ומיצר ודואג על חטאיו ועלול הוא להתודה לכל הפחות לפני מותו אבל המתחכם בעיניו רחוק הוא מתשובה ווידוי מאחר שהוא דרך ישר לפניו ועליו נאמר (משלי י"ד): יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות".

(מרן הגה"ק רבי שלמה עליאשוו, "לשם שבו ואחלמה", ספר הדע"ה, חלק ב' דרוש ד' ענף י"ט סי' ו')

שאלה:

מדוע הדברים המובאים ב"דת הציונות" נאמרים לעתים בתוספת ציניות או מעין לגלוג על השקפת העולם הציונית־דתית וכן על רבנים המייצגים השקפת עולם זו? למה לא להציג את הדברים בצורה עדינה יותר ללא האשמות כאלה או אחרות? (שגם אם הן נכונות קשה לשומע ובפרט למי שהורגל ביחס של כבוד והערכה כלפי הנאשמים לקבלן).

תשובה:

התיחסנו לטענה החוזרת על עצמה כנגדנו באשר לביזוי ת"ח אך הדברים התיחסו רק לעצם ההיתר והחיוב לומר את הדברים ולא הסבירו מה עומד מאחרי סגנון הבעת הדברים.

מובא במדרש תנחומא (פר' תרומה): מעשה בטורנוסרופוס ששאל את רבי עקיבא אמאי הקב"ה שונא אותנו? [המקור לשאלתו היה הפס' (מלאכי א' ב־ג'):

"ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי"] אמר לו רבי עקיבא: למחר אני משיבך. בא במחר. אמר לו: מה חלמת? אמר לו: חולם הייתי והיו לי שני כלבים אחד שמו רופוס ואחד שמו רופינאס [שם אשתו של טורנוסרופוס]. כעס טורנוסרופוס ואמר לו: לא היית יודע מה להוציא שם כלביך אלא בשמי ובשם אשתי?!, תדע לך שאתה חייב הריגה למלכות. אמר לו רבי עקיבא: ומה בינך לביניהן? אתה אוכל והן אוכלין, אתה פרה ורבה והן פרין ורבין, אתה מת והן מתין, [ואעפ"י כן] על שקריתי שמם בשמך אתה כועס, הקב"ה שהוא מוריד גשמין ומשיב רוחות וטללין ומגדל צמחין ואילנות, ואתה נוטל את העץ ועושה לה עבודה זרה וקורא אותן בשמו של הקב"ה, לא כל שכן ישנא אתכם. הווי ואת עשו שנאתי".

והקשה מרן הגרא"מ שך זצוק"ל ("מראש אמנה" פר' תולדות עמ' קכו) וז"ל: "ולכאורה יש לתמוה- מה היה צורך לרבי עקיבא לסיפור החלום אודות הכלבים? ומדוע לא יכול היה לשאול אותו בפשטות: כיצד ממיר אתה את כבוד הקב"ה בעבודה לעץ ואבן? ותרץ וז"ל: "וביאור הענין הוא, **שהאדם המחזיק בדעה או בהשקפת עולם מסויימת הוא אינו מוכן לשמוע טענות נגדה ואפילו דברים פשוטים ומובנים ביותר. הדרך היחידה שבה ניתן לפתוח אותו לשמיעת הדברים היא בהמחשה.** ולפיכך היה צריך רבי עקיבא להמחיש לטורנוסרופוס כיצד הוא כועס על שמכנים את שמו ושם אשתו על כלבים, ומתוך כך להראות לו כמה כעס יש על מי שמכנה את שמו של מלך מלכי המלכים על חתיכת עץ".

במשך עשרות שנים מונהג הצבור הדתי לאומי אחר דרך שאין סותרת ממנה את יסודות היהדות הפשוטים ביותר. מורי הדרך לא מסתפקים בהצגת הדרך כדעתם האישית אלא בעזרת גילוי פנים בתורה שלא כהלכה תולים עצמם באילנות גדולים בחז"ל ובראשונים כשהבסיס היחיד עליו בנויה כל שיטתם היא גלוי פנים בתורה שלא כהלכה וזיוף או הסתרת דבריהם של גדולי הדורות האחרונים שהכירו דרכם הקלוקלת והזהירו מפניה עוד בתחילתה.

גילוי פנים זה מלווה את הצבור הדת"ל החל ממעונות היום של "אמונה" דרך מוסדות החמ"ד התורניים יותר והתורניים פחות, בני עקיבא, הישיבות התיכוניות, האולפנות, האוניברסיטה ה"דתית", המדרשיות ה"תורניות" ולא

פוסח גם על הישיבות הגבוהות. כתוצאה מכך נוצר מצב שרבים חושבים כי הנה עוד דרך תורנית שיש לה מקום בתוך עולמה של תורה, באופן שגם אם שומעים דברים פשוטים הממוטטים עד עפר את הבנין הדמיוני שבנו לעצמם במשך השנים נכנסים הדברים מאוזן אחת ויוצאים מן האוזן השניה, יען כי יש להם על מי לסמוך וגם שיטתם הקלוקלת "תורה היא" יען כי "רבנים" מגבים אותה ו"היכלי תורה" עוסקים בה בוקר וערב ואם לא מאשימים הם את כל גדולי הדורות האחרונים ב"טעותם" אזי לכל היותר מפטירים: "אלו ואלו דברי אלקים חיים"...

כנגד מצב זה כמו כמו שאמר מרן הגרא"מ שך לא די בהסברים בעלמא, לא די במסר שכלי של סברא בלבד ויש צורך בהמחשה. במקומות רבים בדברי רבותינו מוזכר העוון החמור של הליצנות אשר באה לבטל חשיבותם של ערכים ושל בני אדם אך אעפ"י כן למדונו חז"ל [מגילה כה: סנהדרין סג:]: "כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבודה זרה דשריא" [עי' היטב "פחד יצחק" [פורים] למרן הגר"י הוטנר, ענין א'] והסיבה שהתירו ליצנות זו היא מפני שכשהאדם דבוק בעבודה זרה לא השכל מדביקו אליה כי אם שרירות לבו. מבחינה שכלית: "הכל יודעים שעבודה זרה אין בה ממש" אלא שרירות הלב המבקשת לפרוק כל עול ולהגיע עד כדי "להתיר להם עריות בפרהסיא" היא המונעת מהשכל לראות את אשר לפניו, ואל שרירות הלב הזו יכולה לחדור רק הליצנות. וכשם שאצל האדם הבריא ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות כך אצל הדבוק באליליות זו או אחרת בדעה כוזבת או בשקר מתמשך של שנים ליצנות אחת יכולה לדחות מאה שקרים וכולי האי ואולי...

לא בשמחה יתרה ואפילו לא בשמחה מועטת אנחנו אומרים את הדברים הקשים הנאמרים בספר "דת הציונות". מלאכה לא קלה היא לחשוף אדם לאבסורד שבדרך אותה אימץ לעצמו בשנות נעוריו, ועליה שאף לבנות את בנינו הרוחני. עוד יותר קשה אם כבר הספיק להקים משפחה ולחנך על ברכי דרך כוזבת זו גם דור או שניים של צאצאים. ארגון "אזמרך בלאמים" הוקם ע"י אנשים שחוו על בשרם את ההיכרות הקשה עם האמת שהוסתרה מהם ע"י רבותיהם ולא תאות הניצוח או רמיסת כבודם של אנשים כאלה או אחרים הם

המניע לדברינו אלא כאב אמיתי על רבבות אלפי אחים המונהגים אחרי השקר ומודרכים למסור עליו את נפשותיהם.

[ומעבר לכך, ספר "דת הציונות" מיועד גם עבור בעלי תשובה בתחילת דרכם אשר מחוסר ידיעה עלולים לחשוב כי גם בציונות הדתית יוכלו להתקדם בתהליך התשובה ועבורם חשוב מאד להגדיר את הדברים כמו שהם ללא כחל ושרק ובמלא חומרתם כדי שידעו עד כמה גדולה צריכה להיות הזהירות מפני דרך זו ושמירת המרחק ממנה].

בעיתון הצופה [מיום ו' בתמוז התשס"ד 25.06.04] כתבו עלי [יואל אלחנן] שאני "אדם מסוכן". הר' אליעזר מלמד כתב ב"בשבע" [גליון 216, יח' בחשון התשס"ז] כי אני רשע ושקרן, שונא את הרב קוק, וטוען ש"לא היה כלל גדול בתורה", טענות שכל מי שיקרא ולו מעט את "דת הציונות" בפרק העוסק בראי"ה קוק יווכח בשקריותן, ובמטרה הברורה העומדת מאחריהן: להמשיך לשקר את הציבור הדתי לאומי ובלבד שלא יפגם ולו במקצת הכבוד המדומה שקנו להם רבותיו בשקר ובמרמה ע"י העמדת דורות של תלמידים כיוצא בהם שכל תורתם על יסוד הזיוף, כי גם למדינה הקמה נגד כל הקדוש לעם ישראל והכופרת ברשות היחיד וברשות הרבים ביסודות היהדות הבסיסיים ביותר מתוך מלחמה בפרהסיא נגדם "מדינה יהודית" ייקרא, ועוד רוצים שנעריכם ונזהר בכבודם, יען כי יודעים הם היטב כי הזהירות בכבודם תסייע להם להמשיך ולהנחיל את השקר והזיוף של תורתם לעוד דור של צעירים, להפקיר עוד בנות ל"שירות הלאומי", לפטם עוד מוחות של תינוקות של בית רבן בשירת ביאליק ונעמי שמר כדי שעד הגיוס לצה"ל לא ישאר מיהדותם כי אם "ארץ ישראל לעם ישראל" בלי שיודעים מאומה מהי ארץ ישראל ומהו עם ישראל...

איננו חפצים לצער איש בדברים הקשים אותם אנו חושפים ואנו עושים זאת רק כי חובתנו לעשות זאת, וב"ה ההצלחה של ארגון אזמרך בלאמים ושל הספר "דת הציונות" למרות כל המנסים להפריע ולעכב מעידים על כך שהדברים על פי רוב הביאו לקירוב אחב"י לאביהם שבשמים וסייעו ומסייעים להמיר השקר באמת הנצחית של תוה"ק [ורק הרוצה לטעות יבוא ויטעה]

והקב"ה ברחמיו יתן בנו כח להמשיך ולקדש שמו ברבים עד יעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה במהרה בימינו אמן.

"וכי מה רצו חכמינו ז"ל להשמיענו באימרה "בעיקבות משיחא חוצפא יסגא" [סוטה מט:] הלא דיה לצרה בשעתה?... אלא להורות לנו את דרכי הלחימה והתגובה. ונגד אלה שיחציפו להרים יד בתורת משה ולהשליט את המינות בחיי העם- יש להשיב באותו מטבע - באומץ ואפילו בחוצפה אם יש צורך בכך; בעזות דקדושה נגד המעיזים והמהרסים בכרם ה'".

(מרן הגרי"ח זוננפלד, "חכמת חיים", פר' קרח, עמ' רפ"ו)

שאלה: האם בצבור החרדי אין כלל שיבושים? האם אצל החרדים הכל מושלם?

תשובה: בכל ענין של התנהגות על פי תפיסת עולם מסויימת קיימים שני סוגים של אפשרות שיבוש:

א. טעות בעצם תפיסת העולם והבנתה כפי שהיא באמת - טעות שבהכרח תוביל לפעולה לא נכונה ולאובדן הדרך כי ההגדרות הבסיסיות מוטעות.

ב. גם כשהתפיסה נכונה ואמיתית עדיין עלול להיווצר שיבוש מחוסר שימת לב לכל הפרטים או בגלל היסח הדעת או בגלל סבות אחרות שאינן קשורות לשיבוש הבנתי של תפיסת העולם אלא לעקביות בהליכה אחריה או בהצמדות לכלליה ולפרטיה..

במלים אחרות, יש והראש מבין דבר על בוריו אלא שהגוף לא מתנהג בהתאם להבנת הראש (השבוש השני).

ויש ובראש עצמו התפיסה משובשת וממילא גם אם יכניע הגוף את עצמו מלוא קומתו ויעמוד מוכן מזומן לקיים מצות ראשו תהיה תוצאת הפעולה

משובשת באשר ראש משובש יוליד לעולם תולדות משובשות (וממילא אם המחשבה משובשת אזי בבטחון מלא ניתן לומר כי היא תוליד דבור משובש ומעשים משובשים) (השבוש הראשון).

כשאנו עוסקים בהשקפה יהודית ובדרכו ושליחותו הארוכה של עם ישראל הראש הוא כמובן תורתנו הקדושה, והדרך היחידה להתחבר אליו היא דרך ההתאבקות בעפר רגליהם של אלו שמסרו נפשם וחייהם על לימודה והבנתה ולא נתנו לשום סיג של חכמות חיצוניות מן הנכר לשכון יחד עם תורתם במקום הרגיש והחשוב אשר חז"ל כינוהו (חגיגה יא:) "כבוד קונו" והרמב"ם (בביאורו על המשנה שם) הגדירו בביאורו למשנה שם - שֶׂכל האדם!

היהדות החרדית סובלת היום מתחלואים רבים ומשיבושים רבים בתחומים רבים ובהם תחומים יסודיים ביותר בהשקפת היהדות, אך המכנה המשותף לכולם: גוף המפנה עורף לראש!! יצרים, תאוות, ודמיונות, המפנים עורף לדעת, לשכל הצלול, למחשבה התמידית על חובת האדם בעולמו, לדבריהם אשר כגחלי אש של מאורי וגדולי התורה של כל הדורות שהם ורק הם אושרו ויסוד תענוגו לאור באור פני מלך חיים כמבואר בתחילת הסה"ק מסילת ישרים ובמקומות נוספים רבים...

הדבר מחייב הרבה זהירות מפני היסח הדעת, הרבה כובד ראש ותשומת לב לסובב, ובעיקר זהירות שלא לסור ימין ושמאל למרות הלחץ החברתי מעיני העדה הלא הם גדולי התורה והיראה שהוכיחו בחכמתם וביראתם ומעשיהם הקודמים לחכמתם כי התורה ורק התורה היא מנהיגתם. כלומר - להיות יהודי חרד לדבר ה' היא אפשרות הפתוחה עבור כל אחד בצבור החרדי אלא שהיא מחייבת זהירות רבה ועבודה רבה.

לא כן המצב כלל בצבור הדתי לאומי. שם אין הענין שדברי התורה של גדולי התורה אינם נשמעים הבעיה היחידה. שם אין הבעיה שהגוף מורד בראש. שם הראש חולה, שם הראש מלא ניגודים וסתירות, קודש מעורב בחול, תורה עם חכמות חיצוניות משמשים בערבוביא, וכשהראש חולה מה יעשה הגוף ולא יחטא, כשהזקנים מבולבלים מה יעשו הצעירים ולא יפלו נפילה אחר נפילה במהמורות החיים האורבות על כל צעד ושעל.

כשאדם יוצא לדרך סבוכה ובידו מפה עליו להיזהר ולשים לב כי צועד הוא בדרך הנכונה ולא סר ימין ושמאל, אך אם אוחז הוא בידיו מפה מבלי שלמד כיצד קוראים אותה אין בידו יותר מאשר ציור רב-גוני אך חסר משמעות לחלוטין והנפילה הבאה כבר נצפית בנפילה הנוכחית...

וכמו שכתב המסילת ישרים בביאור חלקי הזהירות (פרק ג') וז"ל: "והטעות השני והוא קשה מן הראשון הוא שמטעה ראייתם עד שרואים הרע כאילו הוא ממש טוב והטוב כאילו הוא רע ומתוך כך מתחזקים ומחזיקים מעשיהם הרעים כי אין די שחסרה מהם ראית האמת לראות הרעה אשר נגד פניהם, אלא שנראה להם למצוא ראיות גדולות ונסיונות מוכיחים לסברותיהם הרעות ולדיעותיהם הכוזבות וזאת היא הרעה הגדולה המלפפתם ומביאתם אל באר שחת"

ורק לשם דוגמא מני רבות (שיש בה משום ללמד על הכלל כולו) אפשר להיעזר בספרי המוסר ובאזהרת חז"ל החד משמעית ש"לא להתחבר לרשע" ולהימנע מהנזקים הרבים הכרוכים בחברתו, אבל אם מי שנחשב לגדול הדור מחשיב אפיקורס לצדיק (ראה ב"דת הציונות" פרק ו' חלק ב' עמ' קצט' מאמרו של הרצי"ה קוק אודות הרצל תחת הכותרת "להצדיק צדיקים") אזי המערכה הוכרעה עוד בטרם החלה.

ביהדות החרדית השיבוש אורב לפתחו של כל אדם וכמו שכתב והזהיר המסילת ישרים (בפרק א', ובעוד הרבה מקומות בצורות כאלה או אחרות): "והנה שמו הקדוש ברוך הוא לאדם במקום שרבים בו המרחיקים אותו ממנו יתברך. והנה הם התאוות החומריות אשר אם ימשך אחריהן הנה הוא מתרחק והולך מן הטוב האמיתי, ונמצא שהוא מושם באמת בתוך המלחמה החזקה כי כל עניני העולם בין לטוב בין למוטב הנה הם נסיונות לאדם.."

אך בציונות הדתית השבוש הוא כרטיס הביקור!! השיבוש הוא לא נחלת התאוותנים או הנמשכים אחרי החומר, השיבוש הוא עמוק עמוק בתוך בתי המדרש, בתוך הראשים של ראשי הישיבות, ההורים, המחנכים והמחנכות, במקום אשר חז"ל הגדירוהו כמקום המפלט היחידי מפני יצר הרע, שם קנה לו היצר הרע מקום של כבוד ב"מזרח" (אולי זה טעם נוסף לבחירת השם "מזרחי"...)

ביאורים והוספות לפרק א'
דעת תורה ואמונת חכמים

שאלה:

בפרק א' בספר דברת על החשיבות לשמוע לגדולי הדור וללכת אחריהם, אך כיצד אפשר לדעת או לקבוע מי גדול הדור? ומדוע לא ניתן לטעון "כל אחד ילך אחר גדול הדור שלו"?

תשובה:

ראשית צריך להדגיש ולהבהיר באופן חד משמעי: אין מושג כמו "גדול הדור **שלי**". תהא משמעותו של המושג גדול הדור אשר תהא, הרי עצם המושג מראה כי הוא חל ומוחלט על כל הדור ללא שייכות פרטית לפלוני או אלמוני. יתכן לומר "הרב שלי", "הרב שלך", אך כשמדובר בתואר "גדול הדור" הרי הוא מוחלט על הדור כולו באופן שמושגי שייכות כמו "שלי" או "שלך" אינם שייכים לגביו כלל (אלא אם כן הדיון הוא בין שני אנשים השייכים כל אחד לדור אחר).

מה שכן צריך לבאר הוא מה פרוש ההגדרה "גדול הדור" ואכן, פעמים רבות בחז"ל ובפוסקים מופיע המושג גדול הדור (כשהוא בא בהקשר של גדלות בתורה) ללא הרחבה ואריכות המסבירים את משמעותו. ננסה לבאר באור בסיסי של המושג כדי לדעת מתי ניתן להגדיר אדם כגדול הדור (יצויין שאנו מתכוונים למושג "גדול הדור" במובן הגדלות התורנית ולא במובנים אחרים שיש לביטוי זה בכמה מקומות בחז"ל (כמו למשל בגמ' בפסחים מ"ט:)).

אחת הבעיות היסודיות בדבור אודות נושא זה היא העובדה שבדרך כלל אנחנו נגשים אליו עם נגיעה קודמת שהרי כל אחד מאיתנו מושפע מדמות תורנית זו או אחרת, מקושר אליה נפשית ואף מוקירה, ואם כן ממילא הדמות שאני כל כך מוקיר לא יכולה להיות פחות מ"גדול הדור".

כדי לפתור בעיה זו נשתמש במשל מתחום אחר של חכמה (וכמובן שכל חכמה היא הבל וריק לעומת חכמת תורתנו הקדושה ואינה עומדת בשום השואה עמה והמשל לא בא כאן אלא לאפשר דיון ללא נגיעות בנושא שיאפשר לנו הבנה טובה יותר של הנמשל אותו אנו מבקשים).

נתאר לעצמנו כי הוטל עלינו לסייע לחבר קרוב שחלה (לא על אף אחד מאחב"י) במחלה קשה בראשו ונזקק בדחיפות לניתוח מורכב ומסובך אשר בעז"ה אם יבוצע כראוי עלול להביא להחלמתו ואם חלילה ייכשל תהיינה לכך השלכות חמורות מאד על אותו חבר. כמובן שהדבר הנחוץ ביותר (אחרי היועצות בדעת תורה לגבי הניתוח אם יש שהות לכך, ותפילה מעומק הלב לבורא עולם שישלח לו רפואה שלמה) בכל הקשור להשתדלותנו בהצלתו הוא מציאת האדם המתאים ביותר לביצוע הניתוח.

כיצד נעשה זאת? אֵילוּ שיקולים יהוו מבחן טוב ביותר לבחירתו?

כל תחום של חכמה כלול למעשה משני שלבים עיקריים: האחד: שלב לימוד החכמה והאחר: ישום החכמה ע"י התעסקות מעשית בתחום או ע"י הוראת החוכמה.

בכל אחד מהשלבים האלה ישנו סולם דרגות של רמות שונות, כלומר רמות שונות של לימוד ורמות שונות של התעסקות במקצוע או הוראתו. לכן, בבואנו לחפש כרגע את המומחה הגדול ביותר והמתאים ביותר לביצוע הניתוח המסובך המיועד, נצטרך ראשית לבדוק את המידע הקריטי ביותר: מהי הכשרתו של אותו מנתח?? (כלומר רמת לימוד המקצוע) ממי קבל את הכשרתו (רמת הוראת המקצוע) ומה הוא הנסיון המעשי שיש לאותו רופא במקצוע (רמת המיומנות במקצוע). כמובן שכל חות דעת בנושא צריכה לבוא מקרב אנשי אותו תחום עיסוק של הרופא המבוקש, שהוא התחום הרלבנטי היחיד לדיון בנושא זה ולקביעת מסקנות כלשהן הקשורות אליו.

כמובן שתנתן עדיפות לרופא אשר נסיונו המעשי בביצוע ניתוחים מוצלחים מסוג זה גדול מזה של חבריו למקצוע, ואשר שִמֵש את מיטב מומחי הרפואה של הדור הקודם בניתוחים אלה ואלה המליצו בחום כי ראוי הוא לאיצטלא של מנתח מומחה. כמו כן בהחלט תוסיף העובדה כי כמעט בכל נושא הכרוך

בבעיות מורכבות בראש נוטלים עצה מאותו מנתח או עובדה כי ספר שחיבר בנושא התפשט בעולם הרפואה כחיבור יסודי עבור כל הרוצים להתמחות ברפואת ראש. בנוסף, אם רכש את מיומנותו במוסדות האיכותיים ביותר להכשרת רופאים והיה תלמידם של המפורסמים בגדלותם בתחום הוראת הרפואה ונודע כי בלט בהצטיינותו במשך שנות לימודיו עד שזכה להערכה מיוחדת מצד מוריו יהווה הדבר סיבה מכרעת בבחירתו לביצוע המשימה.

משום מה, גם אנשים המסכימים לגמרי עם הדברים שהובאו במשל אודות הקריטריונים לבחירת הרופא מתעלמים מהם לגמרי בבואם לדון בסוגיה: "מיהו גדול הדור".

בבואנו להגדיר מי הם גדולי הדור צריך פשוט לבדוק מה יחסו של עולם התורה לאותו אדם ותו לא!! כלומר, מי שגדולי הדור סמכו ידיהם על הוראותיו וכל עולם התורה או רובו נשמע לדבריו וחרד למוצא פיהו. בגמרא (במסכת סוטה דף י"ב ע"א) מובא שעמרם גדול הדור היה ופירש רש"י: "והיו הכל נשמעין לדבריו". מי שכל שאלה סבוכה או כל שאלה הנוגעת לכלל ישראל תופנה אליו ותחכה להכרעתו (וראה בספר "על חומותייך ירושלים" להר"מ בלויא נשיא אגודת ישראל באה"ק שהביא מה שספר לו מרן הגר"ח עוזר גרודז'ינסקי אודות "סגולתה של וילנא" - מרן החזו"א (שאז עוד לא היה מוכר לרבים) ואמר אודותיו כי הוא גאון וצדיק וכשרצה להביא ראיה לחכמתו הגדולה לא אמר כי אם: "ובנוגע לחכמה אני יכול להגיד לך שאין אנו מחליטים על שום ענין ציבורי חשוב מבלי להמלך אתו תחילה"), מי שראשי עולם התורה, הן אלה העוסקים בהוראת ההלכה והן אלה העוסקים בלימוד התורה לדור הבא נושאים עיניהם אליו ונוטלים עצתו בכל לבטיהם ומי שעלה והתבלט יותר מכל בני דורו בידיעת התורה מתוך קדושה וטהרה ומתוך מסירות נפשו ללימוד התורה וזכה להערכתם של גדולי הדור הקודם שהעבירו אליו את הנהגת כלל ישראל הוא הראוי לתואר "גדול הדור". אם נשים שיקולים אלו לנגד עינינו ללא נגיעות אישיות נוכל לדעת היטב מי הם גדולי הדור בדורנו. גדול הדור צומח מתוך עולמה של תורה ורק עולמה של תורה הוא אבן הבוחן לגדלותו של אדם זה או אחר.

ואם יטען הטוען: ומה בנוגע לעולם התורה של הציונות הדתית? האם הוא אינו מן המנין?? תשובתו בצדו: ודאי שכל מי שהקדיש את חייו ללימוד התורה ועוסק בה כנתינתה מסיני עפ״י כלליה ופרטיה (ראה ספר ״דת הציונות״ פרק א׳ העוסק בהרחבה בנושא אמונת חכמים) ואינו מגלה בה פנים שלא כהלכה עולה למנין ויש לו שייכות לעולם התורה אך **בהתאם לחלקו בעולם זה**. לו יצוייר שרב מסוים נחשב פֶּה אחד בקרב כל בני התורה של הצבור הדתי לאומי (ולצורך הדיון נתעלם לרגע מעצם הסתירה העמוקה שבין הגדרת אדם את עצמו בן תורה מחד גיסא ו״לאומי״ או ״ציוני״ מאידך גיסא ונניח שייתכן בן תורה לאומי/ציוני, וכן מהעובדה שרוב רבני הצה״ד לא קבלו את תואר הרבנות כי אם על סמך קריטריונים חילוניים שקבעה המדינה למוסד הרבנות הראשית הפועל מטעמה ומשועבד לה בכל עניניו) לתלמיד החכם המובהק ביותר. האם זה הופכו לגדול הדור?? התשובה היא: לא! והסיבה פשוטה. צריך לראות את משקלם היחסי של כל אותם בני תורה החושבים כך ביחס לשאר עולם התורה. אם ביחס לשאר עולם התורה הם מיעוט קטן ורוב עולם התורה לא רואה ברבם את גדול הדור אזי רבם על אף הערצתם הגדולה אליו אינו נחשב לגדול הדור שכן רוב עולם התורה אינו מכיר בו ככזה (ואפילו רבי מאיר שהגמרא בעירובין דף י״ג ע״ב מעידה עליו ש״גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו״ בכל זאת אין הלכה כמותו כיון שחבריו (רוב עולם התורה של דורו) לא ירדו לסוף דעתו).

צבור הטוען כי מנהיגיו הם ״גדולי התורה שבדור״ למרות היותו מיעוט קטן בעולם התורה, מראה כי הוא תופס רק את עצמו כקיים או כעיקרי ואת שאר הדור כטפל אליו אם לא בטל כלפיו לגמרי[ט], ולמעשה אינו שונה מאותו ילד בארגז החול שבגינה המספר לחבריו שאבא שלו הוא ״הכי חזק״!! (אם כי ישנו

ט. בספר אגרות וכתבים (מאגרותיו וכתביו של זקן המשגיחים מרן גר״ש וולבה זצוק״ל (בעל ה״עלי שור״), ניסן התשס״ו, במדור ״ענינים שונים״) מובא וז״ל: ״ראיתי דבר נורא בספרו של ״הנזיר״ ע״ה שכתב שבקדיש דרבנן הוא מכוון: על ישראל ועל רבנן-תלמידי הרב קוק. ותלמידיהון-התלמידים שהם העמידו כבר. ותלמידי תלמידיהון-הלומדים בישיבות ״בני עקיבא״. עוד לא ראיתי אצל שום גדול צמצום כזה שכאילו כל הכלל ישראל הוא רק החוג המצומצם של הרב קוק ותלמידיו״ וסיכם שם וז״ל: ״הן רק מי שמרחיב דעתו להכיר גדולים יכול לראות איפה יש תורה לאמיתה״.

הבדל מהותי ביניהם כי אותו הילד בארגז החול באמת מרגיש את עצמו בטל ומבוטל כלפי אביו בעוד שהצבור הדתי לאומי (כצבור) מפנה עורף גם לאותם מנהיגים שהוא הגדירם כ"גדולי הדור" ומאז ראשיתה של הציונות הדתית היה בסיסה המרכזי הפנית עורף למנהיגיה הרוחניים[י].

שאלה:

האם מידות טובות, הנהגות אישיות וכד' אינן מדד טוב לגדלות בתורה?

תשובה:

ודאי שכן, אך רק כשהן מצטרפות לגדלות בחכמת התורה באופן שנתבאר בתשובה הקודמת ומהוות עדות שלומד על מנת לעשות. אחרת, הנהגות אלו יכולות דוקא להוות מקור לחשש, ולבוא כנסיון לחיפוי על דעות כוזבות או העדר חכמה וכמו שכותב מרן הגה"ק רבי שלמה עליאשוו בעל ה"לשם שבו ואחלמה" וז"ל: "כי ראוי הוא להיצר הרע להניח להאדם לעשות אלף מצות אך שיעשה עבירה אחת **ומכל שכן כשהעבירה היא מדעות כוזבות רחמנא ליצלן אז תועלת הוא להיצר הרע להניח להאדם להתנהג בכמה מדות טובות אשר בין אדם לחבירו וכן גם בדרכי צידקות וחסידות אשר בין אדם למקום. והוא מטעם פשוט כדי שימשכו בני אדם אחריו ויכשיל את הרבים**" ("לשם שבו ואחלמה" - ספר הדע"ה, ח"ב, דרוש ד' ענף י"ט סי' ד' [דף ע"ט ע"ג]).

י. ועיין עוד בזה ב"אמונה וביטחון" למרן ה"חזון אי"ש" פרק ג' אות י"ח והלאה, שם כתב שהתחום העיקרי העומד למבחן הוא גדלות בהלכה.

ביאורים והוספות לפרק ג'
תיאודור הרצל
שליח ההשגחה או משיח שקר נוסף

בעיתון "מקור ראשון" (מיום כ"ט באלול התשס"ד) פורסמה כתבתו של זאב גלילי בה הוא מראיין את פרופ' שלמה הרמתי ה"מפריך" שמועות זדוניות חסרות בסיס על ה"יהודי לתפארת" תיאודור הרצל. להלן התיחסותנו לכתבה כשתחילה נביא את הגילויים ה"מרעישים" של פרופ' הרמתי ואח"כ נתייחס אליהם:

א. הרצל חזר בו מהכוונה כי השפה העיקרית במדינה לא תהיה עברית.

ב. הרצל הלך עם אביו (שהיה תלמיד של הרב אלקלעי) לבית כנסת עד גיל 18 וגם עשו לו בר מצוה.

ג. בגיל 10 עבר משבר כשהמורה בבית ספרו אמר שהיהודים הם "עובדי אלילים"

ד. בגיל 18 הוא מגיב למאמר אנטישמי כך: "טפשים הם היהודים, אם הם שומעים יום יום חרפות וגידופים כאלה מבלי לתור אחרי ארץ שתהיה ארצם". וזאת הוא אומר שש עשרה שנים לפני משפט דרייפוס.

ה. בגיל 22 אומר הרצל: "לא נשארה לנו היהודים, כי אם תחבולה אחת למען היות עם מכובד על אחרים, למען נתרומם בעיני שונאינו, ולא נהיה מטרה לחיצי לעגם - לשוב לארץ ישראל, שם היא ארצנו. היא היתה מולדתנו והיא צריכה להיות לארץ מולדת לבנינו ולזרע זרענו'. ולשאלת הרופא מי יתמסר לעשות את הדבר הזה אומר הרצל: אני.".

ו. "הרצל סיים את נאומו הראשון בקונגרס הציוני הראשון במשפט הבא: 'אם תשאלו אותי מהי ציונות אומר לכם (ש)זוהי שיבה אל היהדות לפני השיבה אל ארץ היהודים'.

פרופ׳ הרמתי מוסיף: ״מתקשר אלי הרב הראשי [הרי״מ לאו], ושואל: אתה בטוח? אמרתי לו שאשלח לו את המקור בגרמנית. והוא חוזר ושואל: אז למה לא הזכירו את זה בשום מקום?

ז. להרצל יש איזה סיפור בשם ״המנורה״ בו מדובר על חזרה ליהדות..

ובכן, מה המקור הכל כך מובהק שפרופ׳ הרמתי מסתמך עליו?? הוא מנמק ואומר: ״בשנת 1898, **שנה אחרי הקונגרס הציוני**, פנה להרצל העיתון האנגלי ״ג׳ואיש כרוניקל״, וביקשו שיכתוב את תולדות חייו. הוא כתב בגרמנית, דבריו תורגמו לאנגלית ופורסמו ב-14 בנובמבר באותה שנה. רוב הדברים המפורטים למעלה כלולים במאמר הזה, אבל ״אף אחד לא קרא אותו״.

כלומר - רוב הנתונים מבוססים על דברים שהרצל אומר שנה אחרי שקמה התנועה הציונית. כל ילד שלמד קצת היסטוריה יודע כי התנועה הציונית רצתה למשוך אחריה כמה שיותר יהודים ומתוך כך רצתה למצוא אוזן קשבת גם אצל יהודים דתיים. אפילו את תנועת ה״מזרחי״ הקים למעשה הרצל, כמו שסִפֵּר אחד מראשיה הר׳ יהודה פישמן מיימון במסיבה שערכו לכבודו (פורסם ב״הארץ״, י״ג כסלו תשט״ז) וז״ל הכתבה: ״״הרצל הוא שיזם את הקמת ה״מזרחי״״, הארגון המדיני הדתי בתוך התנועה הציונית. עובדה זו גילה הר׳ יהודה לייב מימון במסיבה שנערכה לכבודו בהגיעו לגבורות, בדבר תשובתו למברכיו סיפר הר׳ מימון כי הוא שמר את הדבר בסוד כפי שגזר עליו הרב ריינעס, אולם אחר שעבר מאז זמן רב התיר לעצמו לגלות את הסוד ברבים. ומעשה שהיה כך היה: הרצל הרגיש צורך בהקמת גוף ״מדיני דתי״ בתנועה הציונית כמשקל נגדי לחובבי ציון הרוסיים שגילו התנגדות לעמדת הציונות המדינית של הרצל. הוא חשב כי בקרב היהדות הדתית ימצא תמיכה לעמדתו, ולכן פנה אל הרב מימון שיטפל בהקמת ארגון ציוני בין היהדות הדתית, הרב מימון מסר את הטיפול להרב ריינעס וכעבור חצי שנה נקרא כינוס היסוד של ה״מזרחי״. אולם כדי לקיים את הכינוס זקוק היה הרב ריינעס לתקציב של 800 מארק, הרצל נתן לו את הסכום מכיסו״. ע״כ הכתבה ב״הארץ״. (ראה גם ספרו של אהוד לוז ״מקבילים נפגשים״, עמ׳ 304, ״ודע מה שתשיב״ להר׳ צבי וינמן.).

וכי מה חשבו שיספר הרצל בראיון שנה אחרי הקונגרס כדי למשוך לתנועתו

יהודים דתיים?? שהוא התחנך בבתי ספר רפורמיים ונוצריים?? שמושגיו על אלקים הם כפי שפינוזה?? (יומנו של הרצל, 18 באוגוסט 1895, ספרי הימים ח"א עמ' 227) [ברוך שפינוזה הוא אחד ממפיצי הכפירה המודרנית הגדולים ביותר במאות השנים האחרונות, (וראה "פסקים וכתבים" להרב י.א. הרצוג כרך ה' (שו"ת יו"ד - מוסד הרב קוק ירושלים, התש"ן) בעמ' שע"ז שנשאל האם החרם על שפינוזה שגזרו רבני אמסטרדם עודנו קיים ופלפל שם בתוקף החרם לדורות וכתב בסיום דבריו שספריו אסורים משום מינות גם ללא החרם של רבני אמסטרדם עיי"ש)].

שהוא חינך את ילדיו על ברכי הנצרות?? או אולי שהיתה לו תכנית להתנצרות המונית של כלל יהודי אירופה?? שהוא כפר בביאת משיח?? (זמן קצר לפני מותו נפגש הרצל עם מלך איטליה. הלה שאלו אם היהודים עדיין מצפים למשיח. הרצל השיבו: "כמובן, הוד מלכותך", בחוגים הדתיים. בחוגינו, המשכילים והנאורים, זה כמובן איננו בנמצא" (יומנו של הרצל 23 בינואר 1904, ספרי הימים חלק ו' עמ' 235)).

אבל פרופ' הרמתי יודע מתוקף עיסוקו בתחום הבנת הנקרא שגם קוראי "מקור ראשון" לא מבינים יותר מדי את מה שהם קוראים וממילא אפשר למכור להם כל סיפור.

ממילא אפשר לספר להם שאביו של הרצל הוא מצד אחד "תלמיד של הרב אלקלעי" ומצד שני הוא שולח את בנו בגיל 10 לבית ספר שבו מלמדים שיהודים הם עובדי אלילים...

הרמתי מספר כמה התרגש הרב הראשי לשעבר כששמע על כך שהרצל סיים את נאומו בקונגרס הציוני הראשון במשפט הבא: 'אם תשאלו אותי מהי ציונות אומר לכם (ש)זוהי שיבה אל היהדות לפני השיבה אל ארץ היהודים' ובכן, האומנם דיבר הרצל על "תשובה" במובנה היהודי??

הרי הסיסמא הרווחת שהושמעה מעל בימות הקונגרסים השונים של התנועה הציונית היתה ש"הציונות אין לה דבר עם הדת" - רעיון שהראי"ה קוק התבטא לגביו במלים הבאות: **"אותו החק המעוות "שהציונות דבר אין לה עם הדת", זאת הרשעה, צריך להשליך אותה אל איפת האבדון ולהשליך אבן**

העופרת אל פיה, למען תאבד זכרה מארץ החיים, לא תזכר ולא תפקד ולא תעלה על לב; רק אז תשוב ותחיה הציונות, רק אז יש לה עתידות טובות, כשתכנס הנשמה הישראלית, התורה, בתוכה של כלל הציונות ודוקא בתוכה ולא בחלק ממנה המקציע לו מקום בקרן זוית" (הראי"ה קוק "אוצרות הראי"ה ב-ג עמ' 767, פורסם לראשונה במאמרו של הראי"ה "אפיקים בנגב" בירחון התורני "הפלס" בשנת תרס"ג).

כשמת תיאודור הרצל הספידו הראי"ה קוק (הספד שנתפרסם אח"כ בשם "המספד בירושלים"). בתשובה לאחת הביקורות עליו בעטיו של הספד זה משיב הראי"ה קוק כי הספידו רק כדי למנוע מחלוקת ומדגיש: "וכן בדברי **לא ספרתי כלל בשבחו של ד"ר הרצל מצד עצמו"** (גנזי הראי"ה א'-ז' עמ' 71). **מדוע רואה הראי"ה קוק לנכון להדגיש את העובדה שלא ספר כלל בשבחו של הרצל מצד עצמו אם הרצל היה יהודי כשר ומסורתי??!!**

מה יעשה פרופ' הרמתי עם מכתבו של הרצל לנורדאו בעקבות נישואיו לגויה בו הוא מברכו ומרגיעו: "החששות שלך בנוגע ליחסים של חוגי הקנאים שלנו אל נישואי התערובת שלך הם אולי מופרזים, אני אינני מאמין שאפשר להוכיח אותך על כך מתוך מחשבה קרה והגיון נבון, מה אנחנו היום? אזרחי המדינה היהודית שבאידיאל שאת דבר התגשמותה עלי אדמות אנו רואים כתוכן חיינו הנעלה ביותר. לו כבר התגשם מפעלנו כיום **הרי בודאי לא נבצר מאזרח יהודי כלומר מאזרח המדינה היהודית הקיימת לשאת נוכריה בת חוץ לארץ, על ידי נישואין אלה היא תיהפך ליהודיה מבלי לשים לב לדתה.** אם יהיו לה ילדים **הם יהיו יהודים ממילא"**. (זכרונות נורדאו עמ' 108, מקס נורדאו, זכרונות, תרפ"ט, עמ' ק"ס).

מה יעשה פרופ' הרמתי עם מה שכתב הרצל במדינת היהודים וז"ל: "התנועה להקמת מדינה שאני מציע לא תזיק לצרפתים האיזראליטים כשם שלא תזיק למתבוללים משאר ארצות. להיפך היא תועיל להם גם תועיל! שכן לא יופרעו עוד אם להשתמש בלשונו של דארוין ב"פונקציה הכרומאטית" שלהם. **יכול יוכלו להתבולל בשלוה, משום שהאנטישמיות הנוכחית תידום לנצח"** (**מדינת היהודים, עמ' 17**).

מה יעשה פרופ׳ הרמתי עם דבריו של הרצל שם: ״האם יהיה לנו באחרונה גם שלטון הדת? לא!...אנו נדע **לכלוא אותם בבתי הכנסיות**.. לכהונה ניתן כבוד גדול, כיאות לתפקידם הנכבד, אבל לא **להם לחוות דעה בעניני המדינה** אשר מידה ניתן להם הכבוד. כי **התערבותם תהיה לנו למכשול מבית ומחוץ**״. (מדינת היהודים, עמ׳ 85 ״מבחר כתבי הרצל״).

מה יעשה פרופ׳ הרמתי עם כל חילולי השבת הפומביים של הרצל במסעותיו הן לפני והן אחרי היבחרו לתפקיד יו״ר ההסתדרות הציונית??

מה יאמר פרופ׳ הרמתי אודות עדות בנו של הרצל (שבחר להתנצר דווקא ביום הזכרון העשרים לפטירת אביו!!) לפיה (וז״ל בנו): ״גם כשנעשה אבי מנהיגו של העם היהודי **סירב בעצת מקורביו להביא אותי בברית האמונה ולמול אותי. הלא נעלם מכם שאבי הדליק בכל שנה ושנה את אילן המולד הנוצרי ולא חדל מזה אף בשנתו האחרונה. אבי ציוה על המחנכות שלנו, שיתפללו עמנו בוקר וערב את התפילות הנוצריות**״. (נגוהות מן העבר, י. נדבה, ת״א, תשכ״א, עמ׳ 69).

מעבר לכך, גם אם היו כל טענותיו של פרופ׳ הרמתי מבוססות ואמיתיות לא היה משתנה בהרבה דמותו של הרצל מבחינת היהדות, אבל העובדה שדי בהליכה לבית כנסת עד גיל 18 והשלטת השפה העברית במדינה בשביל שעיתונאי של ״מקור ראשון״ יזיל ריר של הערצה כלפי אותו אתאיסט משומד ואף יקדיש לכך כתבה ויקשט אותה ב״פרופסור להבנת הנקרא״ היא רק עוד הוכחה לתפיסת היהדות המעוותת שרווחת בחלקים כה גדולים של הציבור הדתי לאומי (שהם בעיקר קוראי ״מקור ראשון״) הן בצמרת הנהגתו (הרצי״ה קוק ותלמידיו) והן בתקשורת הדתית לאומית, תפיסה שלפיה הפרופסורים מלמדים היסטוריה במקום שההיסטוריה היהודית תלמד אותנו מה טיבם של פרופסורים שכאלה ומה מגמתם.

מעניין מה היו כותבים ב״מקור ראשון״ על הרצל אם הוא היה אחד החותמים על הסכמי אוסלו או שותף לתכנית ה״התנתקות״...

בעל התשובה של הר׳ שלמה אבינר

בעלון השבועי של מכון מאיר, ״באהבה ובאמונה״, פרסם הר׳ שלמה אבינר מאמר בו הוא כותב בין השאר כי בצעירותו היה הרצל רחוק מן היהדות עד שחשב אפילו על התנצרות המונית של כלל ישראל אבל אח״כ עזב את הרעיונות האלה וכידוע ״אסור להזכיר לבעל תשובה את מעשיו הראשונים״. כדי לא לחטוא בהזכרת מעשיו הראשונים של בעל התשובה הרצל ״זצוק״ל״ נזכיר להלן מעט מדעותיו הראשונות שלא חזר בהן גם בימיו האחרונים וכן מעט מ״מעשיו האחרונים״ של תאודור הרצל מאז היותו ל״בעל תשובה״ וננסה להבין מי הם בעלי התשובה של הר׳ אבינר וחבריו במכון מאיר.

לפני מותו נפגש הרצל עם מלך איטליה. הלה שאלו אם היהודים עדיין מצפים למשיח. הרצל השיבו: ״כמובן, הוד מלכותך״, בחוגים הדתיים. **בחוגינו, המשכילים והנאורים, זה כמובן איננו בנמצא**״ (יומנו של הרצל 23 בינואר 1904, ספרי הימים חלק ו׳ עמ׳ 235).

במכתבו לידידו בהנהגת התנועה הציונית מקס נורדאו כותב הרצל (בתוך איחוליו לנורדאו עקב ״נישואיו״ לגויה): ״ החששות שלך בנוגע ליחסים של חוגי הקנאים שלנו אל נישואי התערובת שלך הם אולי מופרזים, **אני איננני מאמין שאפשר להוכיח אותך על כך מתוך מחשבה קרה והגיון נבון**, מה אנחנו היום? אזרחי המדינה היהודית שבאידיאל שאת דבר התגשמותה עלי אדמות אנו רואים כתוכן חיינו הנעלה ביותר. **לו כבר התגשם מפעלנו כיום הרי בודאי לא נבצר מאזרח יהודי כלומר מאזרח המדינה היהודית הקיימת לשאת נוכריה בת חוץ לארץ, על ידי נישואין אלה היא תיהפך ליהודיה מבלי לשים לב לדתה. אם יהיו לה ילדים הם יהיו יהודים ממילא**״ (זכרונות נורדאו עמ׳ 108, מקס נורדאו, זכרונות, תרפ״ט, עמ׳ ק״ס.). האם חזר בו הרצל מרעיון זה בעקבות ״חזרתו בתשובה״?

במדינת היהודים כותב הרצל: "התנועה להקמת מדינה שאני מציע לא תזיק לצרפתים האיזראליטים כשם שלא תזיק למתבוללים משאר ארצות. להיפך היא תועיל להם גם תועיל! שכן לא יופרעו עוד אם להשתמש בלשונו של דארוין ב"פונקציה הכרומאטית" שלהם. יכול יוכלו להתבולל בשלוה, משום שהאנטישמיות הנוכחית תידום לנצח" (מדינת היהודים, עמ' 17).

בנו של הרצל (שהתנצר ביארצייט העשרים לפטירת אביו!!) מספר: "גם כשנעשה אבי מנהיגו של העם היהודי סירב **בעצת מקורביו להביא אותי בברית האמונה ולמול אותי**. הלא נעלם מכם **שאבי הדליק בכל שנה ושנה את אילן המולד הנוצרי ולא חדל מזה אף בשנתו האחרונה. אבי ציוה על המחנכות שלנו, שיתפללו עמנו בוקר וערב את התפילות הנוצריות**".(נגוהות מן העבר,י.נדבה, ת"א, תשכ"א, עמ' 69).

לאור האמור לעיל, יכול כל בר דעת להבין כי אם בכל זאת נאמרו או נכתבו ע"י הרצל דברים הקרובים ליהדות היה זה אך ורק בהתבטאויות פומביות בהן ניסה לשלהב את כל חלקי העם כדי לרתום אותם לעגלת הציונות ולא שום הבעה פנימית רצינית. אבל כשהדעת מסתלקת אז גם אדם כמו הרצל הוא בעל תשובה, וכשהרצל הוא בעל תשובה אז הציונות היא "מצוה מן התורה" וכשהציונות היא מצוה מהתורה אז גם הר' אבינר הוא "ראש ישיבה" ו"רב" בישראל...

אשרינו ש"זכינו" ל"בעלי תשובה" שכאלה ול"רבנים" עם "הלכות תשובה" שכאלה...

בס"ד

445 פרשת בא
ח' שבט התשס"ד

באהבה ובאמונה

בהוצאת מכון מאיר
המרכז ללימודי יהדות בישראל

המרכז: שדרות המאירי 2, קרית משה, ירושלים 96305
למשלוח דואר: ת"ד 34107 מיקוד 91340
טלפון: 02-6511906 ■ פקס: 02-6514820 ■

ד"ר הרצל ז"ל

הרב שלמה אבינר

שאלה: איך אנחנו תומכים בציונות כאשר מייסדה הרצל היה כופר ואפיקורוס? יתר על כן, גם לארץ ישראל לא היה נאמן, שהרי תמך בתכנית אוגנדה?

תשובה: אכן, בצעירותו היה הרצל רחוק מאוד מן היהדות, תינוק שנשבה בעומק השבי. הבלבול שלו הגיע עד שהוא חשב על התנצרות כללית של האומה כדי לפתור את הבעיה היהודית. אך במשך הזמן הוא עזב את התעתועים האלה, וכידוע אסור להזכיר לבעל תשובה את מעשיו הראשונים, ואין זה מן היושר ומן האמת ומן המוסר ומן התורה לטפול על הרצל האשמות בדברים שהוא חזר מהם. מאוחר יותר, הוא אפילו סירב לנשק את ידו של האפיפיור כאשר נפגש אתו ובזה היה קידוש השם גדול.

באשר לאוגנדה, אכן היתה זו טעות גדולה, אבל הוא חשש משואה הממשמשת ובאה ופחד לאחר את המועד. יתר על כן, גם אנשים רבים יראי שמים חשבו כמותו.

נכון שהרצל לא היה ירא שמים, אבל הציונות לא היתה רכושו הפרטי, אלא מצוה מן התורה. ריבונו של עולם ציוונו לעלות לארץ, לבנותה ולהקים בה מדינה, כמו שכתוב בתורה פעמים רבות: "והורשתם את הארץ". כלומר, ריבונות לאומית על הארץ וכדברי הרמב"ן: "שלא נעזביה ביד זולתנו מן האומות" (סהמ"צ לרמב"ם מ"ע ד' לנוספות), אלא שהארץ הזאת תהיה בידי העם הזה, כלומר, מדינה יהודית.

כותב מרן הרב קוק: "יש אפשרות לכופר להיות גם כן ציוני או לאומי, כמו שיש יכולת לכופר להיות זהיר בכל המצוות שבין אדם לחברו מפני השכל והנימוס, וכי בשביל זה נעזוב אותן אנחנו. ואנחנו נעשה אותן מפני דבר ד' " (גנזי הראיה ג 24).

משל למה הדבר דומה, לקבוצה של אנשים לא יראי שמים, שיתארגנו לסייע לכל מעוטי היכולת בארץ ישראל ולעשות להם חסד. האם נאמר שמכאן ואילך החסד הנו פסול ולא נצטרף לאותו ארגון של חסד בטענה שמייסדו אינו ירא שמים?! בזה שאנו תומכים בציונות שהיא צו אלהי, איננו נותנים לגיטימציה לכך שהרצל לא היה דתי. כך כתב מרן הרב קוק לחותנו הגאון האדר"ת: "בדברי לא ספרתי כלל בשבחו של ד"ר הרצל מצד עצמו, רק אמרתי, כי מחשבה כזאת של הטבת מצבה של ישראל בארץ ישראל, כדאי. אם היינו מוכשרים לה... היתה הולכת בהצלחה" (גנזי הראיה ג 18).

(המשך בעמ' 7)

"אתאיסט מוצהר הופך לבעל תשובה - מאמרו של הר' שלמה אבינר על תיאודור הרצל בעלון של "מכון מאיר"

שאלה:

במבוא לספר "אם הבנים שמחה" של הרב יששכר טייכטל בעמ' 4 (הוצ' קול מבשר, ירושלים התשנ"ח) כתוב שכשהרצל בִּקֵר בוילנא בתרס"ג, יצא אב בית הדין של וילנא רבי שלמה הכהן בעל ה"חשק שלמה" שהיה גדול מאד בדורו לקבלו עם ספרי תורה וכמו שמקבלים מלך מה יש לך לומר על כך?

תשובה: המקור לדברים הוא מכתב שכתב הרצי"ה קוק לתלמידי ישיבת פוניבז' [המכתב מיום כ"ד ניסן תשל"ח, ונתפרסם ב"הצופה" בי' אייר תשל"ח] בו כתב בין השאר את הטענה הבאה: "הגאון ר' שלמה הכהן זצ"ל מוילנא יצא לקבל פני הד"ר בנימין זאב הרצל ז"ל עם ספר תורה בידו, כנהוג וכהלכה לקבל פני מלך..."

הרצי"ה לא מציין במכתבו שום מקור לדבריו אלה, אך מעדות ראיה למה שארע שם המופיעה בספר "התנועה הציונית ברוסיה" של יצחק מאור (בעמ' 230) מתקבלת תמונה אחרת לגמרי וז"ל: "תיאור נאמן מביקורו של הרצל בוילנא מוסר בזכרונותיו עד ראיה, הוא העסקן הנודע של פועלי ציון באמריקה ברוך צוקרמאן. הוא היה אז בחור ישיבה, נער בן שש עשרה, ולמד בוילנא בבית המדרש. אותו זמן היה עדין רחוק מהציונות, שכן בחוגי הדתיים התנגדו ל"דחיקת הקץ". בבנין ה"צדקה גדולה", שבו נערכה קבלת הפנים, בא כח הקהילה מסר לאורח ספר תורה קטן בתוך ארון עץ מחוטב, לזכר ביקורו ב"ירושלים דליטא". אולם את הרושם החזק ביותר שבכל טקס קבלת הפנים עשתה על הנער ברוך צוקרמאן הופעתו של רבי שלמה'לה דיין, הישיש לבן השיער והזקן, שנשא כפיו החיוורות ובירך את הרצל ברכת כהנים: "יברכך ה' וישמרך".

כמובן שבכל מה שקשור לרצי"ה קוק אין זה מפתיע כלל. הוא ידוע כמי שהגדיל מעבר לכל פרופורציה כל אות או מלה של גדולי ישראל שיכולה ל"קדש" את הציונות ומאידך גיסא תקף בחריפות ובזלזול כל מקור של דברי גדולי ישראל נגד הציונות. כשנשאל איך להתייחס ל"חרדים" שאינם סוברים ש"נתגלה הקץ" [והיו אלה רוב ככל מנין ובנין של גדולי ישראל] לא היסס להשיב "אנחנו לא קָרָאִים" ואפילו כשהיה מדובר בדברים של אביו נגד הציונות

מיהר להכחישם תוך ביזוי מי שהיה אחראי על פרסומם שהיה אב"ד בישראל וגם קרוב משפחה שלו וכמבואר להלן:

בשנת תרס"ג פרסם הראי"ה קוק מאמר חריף ביותר בשם "אפיקים בנגב" בירחון התורני המפורסם "הפלס" [שהיה שופרם של גדולי ישראל בכל הנוגע להשמעת דעת תורה ברורה באשר לציונות ול"מזרחי"] נגד הגישה הרווחת בתנועת הציונות ש"הדת אין לה דבר עם הציונות". הוא דִּבֵּר בגנות הכפירה ובהיותה של הלאומיות החילונית חיקוי קופי של העמים.

הרב צבי וינמן פרסם את הדברים ברבים והם פורסמו גם בגליון "עמודים" באלול תשל"ה. (וראה לקמן בביאורים והוספות לפרק ו'-חלק א').

תגובתו של הרצי"ה קוק היתה חד משמעית. הוא פשוט קבע כי "הדברים מזויפים"[יא] תוך שהוא מגדיר את "הפלס" "ירחון של ביזוי גדולי גאוני ישראל", "גל של אשפה" "יש שהוסיפו עליו את האות ס' לפני "ירחון" [דהיינו "סירחון"] ומאשים את העורך [אחר שמציין שיש שקראו לו "עוכר"] באפשרות שפגע בדברים ההם של הראי"ה...

אגב, הר' פישמן מימון כותב ב"אזכרה" [קובץ תורני שהוציא לאור לזכר הראי"ה קוק] כי האדר"ת הוא זה שעודד את הראי"ה קוק לפרסם את דברי תורתו ב"הפלס" שעורכו היה מחותנו ואחיינו של האדר"ת (רבי אליהו עקיבא רבינוביץ', הגאב"ד פלטובה), ושכל גדולי הדור תמכו ועודדו את עורכו להוציאו לאור [וביניהם גם מרן הגר"ח מבריסק], אבל כשמדובר בבטאון שחושף את הע"ז הציונית במערומיה, הרצי"ה לא יכול לשלוט בלשונו ובקולמוסו גם כשמדובר על גדולי ישראל...

יא. יש לציין שכיום מאמר "אפיקים בנגב" הוא חלק בלתי נפרד מספר "אוצרות הראי"ה". מו"ל הספר הר' משה צוריאל הבין אף הוא שבכל הנוגע לראי"ה קוק, "הפלס" הוא מקור יותר רציני ואמין מבנו הרצי"ה...

סתירות בין הראי"ה קוק לבנו הרצי"ה באשר ליחס להרצל

בספר דת הציונות הבאנו את התיחסותו של מי שנחשב בצבור הציוני דתי "גדול הדור" ויורשו של הראי"ה קוק-בנו הר' צבי יהודה קוק להרצל, מתוך דברים שאמר לפני תלמידי מרכז הרב ונערכו ע"י תלמידו הר' שלמה אבינר (שממנו קבלנו גם אנחנו את הדברים לראשונה). להלן מאמר שפורסם במדור "מגוון" של העיתון "יתד נאמן" בתמוז תשמ"ח כשבוע לאחר יום ציון פטירתו של הרצל המראה יחס אחר לגמרי של אביו של הרצי"ה - הראי"ה קוק, באשר להרצל. תחילה נזכיר את דברי הרצי"ה כפי שמובאים ע"י הר' שלמה אבינר ב"שיחות הרב צבי יהודה": "מציאותנו וסידור חיינו, כל אלה נמשכים מהרצל. אין להתחמק מהעובדה הזאת. הוא היה נשמה נפלאה פלאי פלאים, בעלת שליחות אלקית מיוחדת. נחה עליו הרוח שצריכה לקום מדינה יהודית... כתבתי רשימה קצרה ב"הצופה" בשם: "להצדיק צדיקים" על הרצל ונורדאו. אנשים כתבו על הרצל שהיה אפיקורס. קראתי הרבה כתבים שלו, בגרמנית או מתורגמים לעברית, לא את כולם, אבל רובם, רובם ככולם, ולא מצאתי שהיה אפיקורס. אין אצלו הבלטה בפירוש של עניני אמונה, אבל יש כמה ביטויים של אמונה, אבל לא מצאתי אפיקורסות בכתבי הרצל. כך העובדה. פרסמתי, שהיתה לו התקרבות ליהדות.... הרצל גם היה סופר. קראתי ספריו ולא מצאתי שום דבר להיפך מן האמונה. אדם שרושם ברשימות לעצמו ולא בצביעות כדי להראות לאחרים, ש"אין אומתנו אומה אלא באמונתה" - חס וחלילה לומר עליו שהוא אפיקורס, פרטי מעשיו והתנהגותו אינם ידועים לי. המגלח זקנו בתער עובר בחמשה לאוים והנה הרצל שמר על זקנו ולא עבר עליהם. הוא מתאים לגזע קודש מחצבו.... נורדאו היה נשוי עם גויה, לא כן, הרצל היה יהודי הגון. ...המנהיג הגדול לעילא ולעילא הרצל... הרצל התקרב לשם שמים דרך

הלאומיות והציונות. אמנם גם לכתחילה לא היה כל כך רחוק... מצוה לראות את רשימת הזכרונות של הרצל. איזה מרץ, איזו פעילות! מתוך פנים מהלך התפתחות התגלותה של נשמת ישראל, הולכת ומופיעה גאולת ישראל, מתחילת הופעת הגר"א, והמשך בית מדרשו של רבי עקיבא איגר, ע"י תלמידיו רבי אליהו גוטמכר מגריידיץ ורבי צבי הירש קלישר וגם הרצל הוא המשך גילוי זה בתוך סדרי הדורות של "קורא הדורות מראש "... כשמתבוננים בזכרונותיו של הרצל, מדי פעם מופיעים דברים רוחניים אמוניים, שמביעים שיבה אל היהדות.. ". ע"כ. (שיחות הרב צבי יהודה, עמ' 35-39, נשלח אלינו ע"י הר' שלמה אבינר).

להלן המאמר שפורסם ב"יתד נאמן" המראה כי עמדתו של "ממשיך דרכו" של הראי"ה קוק נגדה לגמרי את עמדת אביו כלפיו:

"יום השנה למותו של - "חוזה המדינה", תיאודור הרצל, שחל בשבוע שעבר, לא משך כבר תשומת-לב רבה כבעבר. מספר נציגים רשמיים הגיעו לטקס, נשאו נאומים נדושים והמשיכו לסדר-יומם. בשנים בהן מתמוטט החזון הציוני קשה לשוות כבוד והדר ליום זה, שבעבר היה יום מרכזי בתולדות הישוב החילוני.

לאחרונה צצה ועלתה שוב פרשה סוערת מנבכי ההיסטוריה, הקשורה למותו של הרצל. היה זה לפני 84 שנים. בכ' תמוז תרס"ד מת הרצל. והציבור הציוני ברחבי העולם התארגן לעצרות אזכרה והספדים המוניים. אגב, באותו יום, עשרים שנה לאחר מכן, כ' תמוז תרפ"ד, המיר הַנְס, בנו של הרצל את דתו והוטבל לנצרות.

גם ביפו תוכננו הספדים, והנציגים הרשמיים במקום פנו אל הראי"ה קוק בבקשה שישתתף בהספד. הרב קוק, שעלה כחודשיים קודם לכן ארצה, נעתר לבקשתם ונשא הספד. (ההספד המלא מובא ב"סיני" מ"ז ובמאמרי הראי"ה עמ' 94-99). ההספד נאמר אמנם בצורה מעורפלת, ללא הזכרת שמו של הרצל, אך עצם ההשתתפות בהספד, והרמזים שנאמרו בו לפיהם הרצל מהווה כביכול את דמות "משיח בן יוסף" - עוררו זעם רב בציבור החרדי באותה תקופה. הרצל, שהתרחק לחלוטין מן הדת, אף מן המעט שחילוניים מן השורה אוחזים בו, לא היוה - "דמות אידיאלית" שרב בישראל צריך להספיד. הרצל היה האיש שהגה

רעיון המרת-דת המונית לעם ישראל, שסרב לערוך ברית מילה לבנו, שחגג את החגאות הנוצריות ושלימד את ילדיו את תפילות הכנסיה (הדבריס הובאו בהרחבה במאמר "הבה נתבוללה", יתד נאמן, טבת תשמ"ו).

ביפו ובירושלים פורסמו כרזות מחאה בעקבות הספדו של הרב קוק. גם הגרצ"פ פראנק, ששהה באותה עת ביפו, מחה על כך בחריפות רבה. שנים רבות נותר הדבר בגדר תעלומה: מדוע ניאות הראי"ה קוק להספיד את הרצל? רבים מממשיכי דרכו, ובפרט בנו הרב צבי יהודה קוק, ראו בכך מעין "הכשר" על דמותו של הרצל, ואף פיארו את כותליהם בתמונותיו (אגב, מעשה שעומד בניגוד למשמעות דבריו של הרב קוק באחת מאיגרותיו). לפני כשנה וחצי, פירסם החוקר יוסי אבנרי, מאוניברסיטת בר אילן, בגליון "קתדרא". (גליון 37) מחקר על הרב קוק בתקופת שהותו ביפו, ושם גילה כי בידיו איגרת בלתי-ידועה שכתב הרב קוק ושלא פורסמה בספרי איגרותיו ובה מסביר את המניעים שהביאוהו לשאת את ההספד. המכתב לדברי החוקר, הינו "בעל נימה אפולוגטית" (התנצלותית). מר אבנרי לא פירסם את האיגרת כלשונה; זאת משום שהיא נמסרה לו ע"י הרב צבי יהודה קוק, שהבהיר לו באופן חד-משמעי כי הוא אוסר לפרסמה ולהביא את תוכנה המלא לידיעת הציבור ומסיבות מובנות... אך משום מה, פורסמה האיגרת לפני מספר חודשים בקובץ "גנזי ראי"ה - (שיוצא לאור ע"י תלמידים בישיבת "מרכז הרב".) באיגרת זו, שנכתבה מספר ימים לאחר האירוע (בתאריך כ"ט תמוז תרס"ד) פונה הרב קוק לחמיו, האדר"ת זצ"ל, במכתב ארוך בו מתמרמר הוא "שאחרים גילו פנים בדברי שלא ככוונתי ושיערו שמשמעות דבריו היא סנגוריה חלילה לדברי רשעים", הרב קוק מנמק כי המניע העיקרי שהדריך אותו היה "למען השלום", מחשש שסירובו להשתתף בהספד יגרום "מחלוקת", וכך כותב: "אנוכי לא הייתי רשאי בשום אופן להתנהג באופן אחר, וחייבים כל יראי ה' באמת לדון אותי לכף-זכות וממילא לא יכולתי כלל לעכב מלהספיד, כי בזה היה ג"כ מחלוקת גדול ושנאה ניצחת", כדי להוכיח זאת, מדגיש הרב קוק כי "בדברי לא סיפרתי כלל בשבחו של ד"ר הרצל מצד עצמו", מכתב זה מקטין מאד את משמעות ההספד על הרצל, כפי שפירשוהו בנו וממשיכי דרכו של הראי"ה קוק. אין פלא איפוא

שהרצ״י קוק אסר מלפרסמו, במסגרת המדיניות שהחדיר ב״מרכז הרב״, לפיה אין לפרסם לציבור כל מאמר ואיגרת של הראי״ה, שאינה תואמת את הקו הרשמי שהיתוה הבן, (מאמר נרחב על מערכת צינזור כתבי הראי״ה קוק פורסם בשעתו ב״נקודה״ וצוטט במדור זה, ראה לקמן בביאורים והוספות לפרק ו׳ חלק א׳) מדוע איפוא החליט מי שהחליט להוציא את האיגרת לפירסום ציבורי, בניגוד מוחלט להוראותיו של הרב צבי יהורה קוק? תשובה מדהימה על כך קיבלנו במספר שיחות עם אנשי ״מרכז הרב״, שהואילו לחשוף בפנינו טפח מן המאבק שמתחולל בישיבה בשנים האחרונות.

עם פטירתו של הרב צבי יהודה קוק, ירש הרב הראשי הרב אברהם שפירא, את הנהגת ״מרכז הרב״, וכמו כן את השליטה בכתבי הרב קוק. הרב שפירא נודע מאז ומעולם כמי שאינו מתלהב מדרכו המיסטית של הרב קוק ותלמידיו יודעים לצטט התבטאויות מזלזלות שלו, שהביאו לחיכוכים בינו לבין הרצי״ה קוק. כשנפלה הנהגת ״מרכו הרב״ בידיו נקט הרב שפירא במספר צעדים, שהביאו לדחיקת רגליהם של כל אלו שנשאו את דגל תורתו המיסטית של הרב קוק. במסגרת זו נמנעה מהרב צבי טאו, מממשיכי דרכו של הרצ״י קוק, אמירת שיעורי מחשבה רשמיים בישיבה, ופעילות זו ירדה בהדרגה למחתרת. הרב שפירא ביקש להעלות את הישיבה על פסים ״למדניים יותר״ והוא ראה בעיסוק המופרז בנושאי מחשבה אבן-נגף במימוש תוכניתו זו, מתנגדיו של הרב שפירא האשימוהו בהחדרת ״אוירה פוליטית ו״מחלוקת״ לישיבה, ונוצר מצב בו שקלו עשרות בחורים לעזוב את הישיבה לאות מחאה, צעד שנמנע דווקא ע״י הרב צבי טאו עצמו, שהבהיר להם כי הוא מוחל על כבודו למען טובת הישיבה. בשנה האחרונה גברו החיכוכים, עקב עמדת הרב שפירא ומשפחתו, המצדדים בפירסום רחב ככל האפשר של כתבי הרב קוק, כולל כתבים שנאסרו לפירסום ע״י הרצ״י קוק! הרב שפירא נימק את עמדתו בצורך להרחיב את ידיעותיו של הציבור, אך מתנגדיו בישיבה טענו, כי המניע האמיתי שמדריך אותו הרצון להפגין כי לרב קוק היו גישות שונות ומנוגדות במשך שנות רבנותו, ומשום-כך אין אפשרות להפיק דרך חד-משמעית מכתביו. (הר׳ שפירא צוטט כמי שאמר: ״הרב קוק היה אדם גדול, אך אי-אפשר להסיק דרך אבסולוטית מדבריו. הוא היה דרשן,

וכמנהג דרשנים בישראל אמר פעם כך, פעם כך...") על כל פנים, פירסום האיגרת גרם למבוכה רבה בקרב ממשיכי דרכו של הרצ"י קוק, הללו הביעו חשש, כי פירסום איגרות מעין אלו, עלול לעורר ספיקות בקרב הדור הצעיר של 'מרכז' ביחס למסקנות שניתן להפיק ממעשי הראי"ה קוק: "לעולם לא נוכל להוכיח איזה מעשה נעשה מתוך גישה כנה ואידיאולוגית ואיזה רק מפני לחצים של גופים חילוניים וחשש מהימנעות שתגרור מחלוקת".

עדות נוספת בלתי-ידועה על התלבטותו של הרב קוק בנושא עריכת אזכרה למנהיג הציוני, תיאודור הרצל, מצויה בספר זכרון שיצא לזכרו של אשר ארליך, אחר מבני העליה השניה, בן ישיבה ששנה ופירש והפך לאחד מעסקני התנועה הציונית. בעדות שמובאת בספר זה ("אשר היה", ת"א, תשי"ט, עמ' 83) מספר אחד מידידיו של אשר ארליך, כמשיח לפי תומו, על מאורע שאירע ברחובות בשבת שלפני כ' תמוז במלאת שנה למותו של תיאודור הרצל. (הרב קוק נהג להתארח ברחובות לעיתים קרובות). באותה עדות מסופר, כי כשנתבקש החזן לקרוא "יזכור" על המנהיג הציוני קם ממקומו הרב קוק ואסר את הדבר משם שהמנהיג הציוני "לא הקפיד ביותר על מנהגי ישראל", כלשון המספר. אותו עד מספר, כי למרות מחאותיו של הרב קוק, קם אשר ארליך ממקומו, טפח על הדוכן שלוש פעמים ואמר "קל מלא רחמים" למורת רוחו של הרב קוק.

ביאורים והוספות לפרק ד'
לידתה של הציונות
(והתיחסות גדולי הדור אליה)

שאלה: האם אין במכתבו של מרן בעל ה"אור שמח"[רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק] לאחר ועידת סן-רמו המובא בספר "התקופה הגדולה" של מנחם מנדל כשר משום שינוי דעתו לגבי הציונות מהתנגדות לתמיכה? כיצד מתישבים דבריו המפורשים "סר פחד השבועות" עם דברי האדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל ועוד גדולי תורה שסברו כמותו בדבר איסור השבועות?

תשובה: בספר התקופה הגדולה מביא המחבר הר' מנחם מנדל כשר ציטוט ממכתב של מרן ה"אור שמח" לפיו הוא מנסה לטעון כי מרן ה"אור שמח" תמך בהקמת המדינה.

ובכן, נתבונן בדברי מרן ה"אור שמח" ונראה מה בדיוק יוצא מתוך דבריו. וז"ל שם:

"...וכיון שסר פחד השבועות וברשיון המלכים קמה מצות ישוב א"י ששקולה כנגד כל מצוות שבתורה-למקומה. ומצוה על כל איש לסייע וכו'... ואז ממשיך וכותב ה"אור שמח" (ובעל ה"תקופה הגדולה" מתעקש להתעלם): "ואם יתן השי"ת ויתרחב הדבר ויגדל ויפרח כשושנה כמו שנגדלו בימי ארתחששתא, אשר היו נתונים תחת פרס, דובא ניידא (קדושין ע"ב ע"א) ואף כעת **תחת ממשלת ארץ-האי - עם בריטניה המתונה** - אז בטח הוא ענין ברומו של עולם" ע"כ בינתיים, מיד נמשיך בציטוט.

כלומר: מרן ה"אור שמח" מדבר על התפתחות הרחבת ישוב א"י תחת ממשלת הבריטים ולא ע"י מלחמה נגד הבריטים או נגד הערבים שזה איסור מוחלט מדין תורה מחמת פקוח נפש וגם עברה על השבועה "שלא ימרדו באומות"..

אבל גם כאן לא נגמרים דבריו של מרן ה"אור שמח". הוא עומד על ההשואה בין מה שניתן לנו ממלכות פרס אחרי גלות בית ראשון לבין החלטת האסיפה בסן-רמו וכותב (ושוב בעל "התקופה הגדולה" מתעקש להתעלם) וז"ל: "הן אמנם, שאז היו הנביאים, בנבואה מן השמים מחזיקים אותם. מי יודע - אולי כמו חרבן בית השני היה שלא עפ"י הנבואה (אשר מהאי טעמא כשגלו לא בטלה קדושת הארץ, כדברי נועם של התוספות יום טוב, בעדיות פ"ח מ"ו) - כן יהיה הנחת אבן פנה שלא עפ"י נביאים וכנטילתו - כך נתינתו. וממשיך בעל ה"אור שמח" וכותב: "אכן במופלא ממך אל תחקור, כי זה תלוי בהופעת אור אלקי לראות אשר **כל ענינים הכלליים וקנינים הציבוריים יהיו על טהרת הקודש והצניעות**, וכמו שעשו אנשי כנסת הגדולה" ע"כ הנצרך לענייננו.

סיכום:

א. מרן ה"אור שמח" מדבר רק על כך שעקב החלטת ועידת סן רמו למסור את המנדט על א"י לממשלת בריטניה שכבר הביעה קודם לכן נכונות לאפשר ליהודים לעלות אליה ואף לנסות לדאוג להקמת בית לאומי ליהודים בתחומי א"י (בתנאי שזה לא יבוא על חשבון שום אוכלוסיה אחרת בא"י ובפרט האוכלוסיה הערבית) הרי שיש בכך משום אפשרות לקיים מצות ישוב א"י כי זה הוא ברשיון האומה השלטת כרגע על א"י.

לכן גם אומר מרן ה"אור שמח" סר פחד השבועות (ולא אומר בטלו השבועות) ופירושו שכרגע פחד אסור העברה על השבועות אינו מרחף על ראשנו כי הוא באשור המלכות השלטת אבל מי יודע מה ילד יום וודאי שלא בטלו השבועות.

ב. הכל חייב להיות על טהרת הקודש והצניעות - שני תנאים שהתנועה הציונית (ואחריה מדינת ישראל) עשתה כל שביכולתה לעקור מן השורש.

ע"ז מביא (בלי שמץ של בושה לסלף ולשקר) הר' מנחם מנדל כשר את דברי מרן האדמו"ר מסאטמאר (תוך שהוא מעלים שאלו הם דבריו כדי למנוע הגעה למקור וגילוי סלפנותו הזדונית של הר' מנחם מנדל כשר) ומצטט: "וראיתי להביא כאן מה שיש מי שכותב: "ויש טפשים האומרים שיעין שהיה בהסכמת רוב האומות אין כאן לא איסור שבועה ולא איסור העברה על הקץ. וכל כך גבר החשכות וסמיית

עינים שנפל על העולם לטעות בדברי הבלים כאלו וכו׳. עכ״ל. ומסיים הר׳ כשר: ״אין הדברים זקוקים לתשובה״. (עד כאן דברי הר׳ כשר).

והקורא לתומו משתהה ומשתומם כיצד העז מאן דהו לכנות גדול בישראל כמו מרן ה״אור שמח״ בתואר - ״טפשים״ (ועוד יותר גדלה תמיהתו שיגלה כי מרן האדמו״ר מסאטמאר עומד מאחורי דברים קשים אלו.).

אבל לו יזכה לקרוא את ספרו הקדוש של מרן האדמו״ר מסאטמאר ״ויואל משה״ (שהר׳ מנחם מנדל כשר כל כך חושש להפנות אותו אליו כנהוג בכל ספר כשמביאים ציטוט!!) יגלה כי את הדברים המצוטטים הנ״ל אמר מרן האדמו״ר מסאטמאר לגבי מי שאומר שבטלה השבועה ״שלא ימרדו באומות״. לגבי השבועה שלא יעלו בחומה הביא דעת ה״אבני נזר״ שאם זה ברשות האומות אז אין כאן עליה בחומה והאריך לבאר מדוע חולק עליו בזה אבל ודאי לא השתמש בלשון ״טפשים״ כלפי אף אחד מגדולי ישראל!! ודבריו אינם קשורים כלל לדברי ה״אור שמח״ שאמר דברים הזהים לדעת מרן ה״אבני נזר״ המובאים בפירוש ב״ויואל משה״. כך שהטפש היחיד המתגלה לנגד עינינו הוא הר׳ מנחם מנדל כשר ולא נותר להוסיף לגביו זולת מה שכתב הוא עצמו על אנשי ה״מזרחי״ שנתפסו לציונות, בקונטרסו ״דעת הרבנים״ שהוציא לאור בשנת תר״פ, קצת פחות מארבעים שנה לפני שנתפס בעצמו למינות, וז״ל (אחרי שמדבר על הציונות החילונית ועובר לזו ה״דתית״): ״והמזרחיים **טעו גם כן אחר העגל הזה** ועוד במדה מרובה יותר שהעמידו את הלאומיות כאחד מעיקרי ויסודי האמונה ולאני מאמין חדש, **ויותר בזוי אצלם מי שאינו מודה בלאומיות החדשה ממי שכופר בכל התורה ר״ל**, ובעגל זה חושבים הם לרפאות כל מכותיהם ועל כל צעד וצעד רגיל על לשונם רק הלאומיות ובזה המה מחזקים את הציונים באמרם כי הציונים הם גם כן חלק חשוב מכלל עם ישראל. אולם אנו החרדים לא כן סוברים, אלא **מי שכופר ועובר על אחד מעיקרי התורה בפרהסיא ולא עוד אלא שלוחם נגד הדת איננו נחשב בכלל על פי דין התורה לישראל**...על אחת כמה וכמה **שמצוה עלינו שלא להניח שם למעשיהם הגרועים**...כל שכן וכל שכן שאין לנו לחדש ולעשות עיקרים חדשים כמו ה״מזרחי״ שמשוה את הלאומיות עם הדת בחדא דרגא, מפני

המינין שתופסים בעיקר אחד, והוא הלאומיות, וכופרים בהדת, **ומסייעים המה בזה את עבודת הציונים להעביר את בני ישראל מהדת**, וראה מה שכתב ראש הגאונים רבנו סעדיה גאון בספרו האמונות והדעות מאמר ג' פ"ז "אומתנו איננה אומה כי אם בתורתה" ע"כ, **והכופר בתורה אינו בכלל האומה כי אם חוצה לה. ואפילו בעבודת ישוב א"י אסור לסייע על פי דין התורה את הציונים העוברים בפרהסיא על הדת.."** ("דעת הרבנים", מנחם מענדל קאשער, וורשא, התר"פ).

כן... כן... לא יאומן כי יסופר אך כך כותב בעל "התקופה הגדולה" הר' מנחם מענדעל כשר על העגל הציוני שמאוחר יותר הוא עצמו נמצא משתחוה לו בפישוט ידיו ורגליו כשהוא מוציא עצמו (לשיטתו) מכלל החרדים הנסמכים על התורה אל ה"מזרחי" והציונים שהלאומיות היא עיקר העיקרים שלהם וכיון שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר...

התיחסות לספר אם הבנים שמחה של הר׳ יששכר טייכטל הי״ד

אחת הדמויות עליהן מנסה הציונות הדתית להישען בנסיון להצדקת דרכה היא הרב יששכר שלמה טייכטל הי״ד. ליתר דיוק ההישענות היא על ספרו שכתב בימי זוועות חורבן יהדות אירופה - ״אם הבנים שמחה״. עיקרו של ספר זה הוא שֶאַל להם ליהודים חרדים להרפות ידיהם מהמצוה החשובה של ישוב א״י גם אם כרגע עיקר ישוב הארץ מתבצע ע״י פורקי עול. באופן עקרוני אין חידוש גדול ברעיונו של הר׳ טייכטל והוא די מזכיר את דבריהם של מרן הנצי״ב מוולוז׳ין, הרצ״ה קלישר וגדולים נוספים בדברים רבים שבספרו [הוא אף מביא בפתיחה לספרו את ההסכמות שקבל הגרצ״ה קלישר לספרו ״דרישת ציון״ כבא לומר כי כדעותיו של הגרצ״ה קלישר דעתו, וככוונותיו כוונתו]. בכל זאת הבדל אחד יש והוא שגרם לציונות הדתית לאחז עיני צאן מרעיתם כאילו מדובר ברב ״ציוני״ המחזק את השיטה הדתית לאומית.

בספר מנסה הרב בהזדמנויות שונות ללמד זכות גם על אותם פורקי עול שבונים את הארץ כשהוא נשען על מדרשי חז״ל שונים שכל צורבא מדרבנן יודע שהישענות על מדרשים אלה כנגד הלכה פסוקה אינם אלא גילוי פנים בתורה שלא כהלכה, אלא שודאי כונת הר׳ טייכטל לנסות וללמד סנגוריא על כלל ישראל בשעה שניתנה רשות למשחית להשחית ללא רחם.

אך כידוע, לרבני הציונות הדתית גם גרגיר של למוד זכות על פורקי העול די בו כדי להיהפך להצדקה עקרונית של מעשיהם ולהיות כלי שרת להמשכת עמך ישראל אחרי דיעותיהם הכוזבות.

בנו של הרב טייכטל כותב מפורשות בהקדמה לספר וז״ל:

״לצערנו נטפלו חוגים שונים לדברים הנ״ל וכיוצא בהם בספרו למצוא בהם קשר לרעיון הציוני החילוני, כשם שהאשימו את הגה״צ המקובל רבי עקיבא יוסף

שלזינגר זצ״ל וכל אלה שדגלו בהתיישבות חרדית באה״ק, בציונות. **וברור ומובן לכל בר בי רב שהמחבר בדברו בספרו בשבח בוני הארץ ומתישביה לא התיחס כלל לתנועה הציונית החילונית שחרתה על דגלה: ״ארץ ישראל ללא תורת ישראל״ ואשר סיסמתה: להיות גוי ככל הגויים, והתוצאה של הדוקטרינה הזאת הרי ידועה לכל: הרס הנוער והעם - שהתחנכו ברוח זו-מבחינה רוחנית וגשמית כאחד, המסכן את עצם קיומו של העם והארץ, והמתבטאת בירידה-תרתי משמע-ירידה מוסרית וירידה מן הארץ, ולבסוף התנכרות לא לתורת ישראל בלבד אלא גם לעמם ולארצם, והמחריד ביותר ״ונוספו גם הם על שונאינו״**. ואומנם פונה המחבר לתושבי הארץ לבסס את חיינו באדמת הקודש על התורה **אשר בלעדיה אין לנו כל קיום וכל זכותינו בארץ ישראל היא רק מכח הבטחת ה׳ לאבותינו לתת לנו את הארץ וללא קיום התורה אין לנו חלק בירושה הזאת, והתורה בלבד ערובה שאויבינו לא יקחו את ארצנו מידנו, מה שאין כן לאומיות מעורטלת מתורה, לא זו בלבד שלא ניבנה על ידיה, אלא היא מהוה גורם לחורבננו ח״ו**. ועל כן פונה המחבר בקריאה לבוני הארץ **לכייף עצמם לחכמי גדולי הדור**, נושאי דגל התורה **ולפתור את כל הבעיות על פי הוראתם**, לפי תורתנו שהיא תורת חיים. ואזי ההצלחה מובטחת בס״ד. אין צורך להוסיף על הדברים הנ״ל, המדברים בעד עצמם ולא באתי אלא לשוב ולהתריע: היזהרו בגחלתו! כי איש קדוש הוא שכל מחשבותיו דיבוריו ומעשיו קודש היו לה׳. וכדברי קודשו של כ״ק האדמו״ר מליובביטש שליט״א אלי, על אבא מרי זצוק״ל: ״כאשר יבוא לא״י ידפיס את כתבי אביו ויפרסם כי האבא היה יהודי ירא ושלם **ורחוק מציונות**״ ואת אמרי פי קדשו שמרה נפשי, ובגילוי דעת הנ״ל הנני ממלא הוראתו״. ע״כ.

לפי גילוי הדעת הכל כך ברור הנ״ל, תמוה מאד מדוע מסר בנו של הרב טייכטל את ענין הדפסת הספר בידי אנשים שציוניותם קודמת ליהדותם (מכון ״פרי הארץ״) כפי שאינם מתבישים לחשוף במבוא שלהם לספר ונסתפק בדוגמא אחת בלבד. בעמ׳ 5 במבוא כותבים אנשי המכון כי גדולי וזקני הדור (שמכונים ע״י מכון ״פרי הארץ״: ״חוגים חרדיים״) הגיעו בתהליך סמוי להתרחקות מתפיסה ריאלית ולעומתם החילונים ה״משכילים״ מקימי התנועה הציונית, ב״זכות״ ההתרחקות מן

המסגרות המסורתיות וכניסה לעולם ה"מחשבה" שמחוץ להן חזרו למושגים ריאליים ולחשיבה בקאטגוריות מדיניות, כלכליות, חברתיות וחפשו פתרון מעשי הן במישור המדיני והן במישור ההתישבותי". כלומר: גדולי ישראל הם חבורת אנשים "לא ריאליים" והמשכילים הם בעלי החשיבה ה"ריאלית". (עפר לפיהם).

עכ"פ, בספר הנ"ל אין ראיה אחת מדברי ראשונים או אחרונים שיש בה כדי לחזק במשהו את מטרות התנועה הציונית או את הדרך להגשמתן, וחבל שמחבר הספר השאיר למסלפי האמת לא מעט פרצות להיתלות בהן, הן בהשאירו פתח להצדיק רשעים ולהיגרר אחריהם והן בהשאירו פתח להבנה מעוותת לגבי מצות ישוב א"י אבל על כל פנים ודאי שלא זו היתה כונתו כמבואר בהקדמת בנו וגם במקומות לא מעטים בספרו. והגם שודאי שאין בידינו לבקר פעולות או מעשים שנעשו בעת הותר בשרם של ישראל כאילות השדה למיתות משונות והרג אכזרי כשאנשים רואים את נשותיהם ואת טפם נטבחים לעיניהם ולפעמים אף את כל בני משפחתם וקהילתם, וודאי שלא את המחבר שכתב את ספרו תחת התרחשויות אלה לנגד עיניו, ולא באנו כי אם לבקר **את הדברים שנכתבו** בהיותם פתח ומשענת לרוצים לטעות, ולולי היה הרב טייכטל עימנו היום היה הוא משיבם דבר ופורך כזביהם וחוזר מדברים אשר כתב בניגוד לדעת תורה ולהלכה ולא היו יכולים להיתלות בו אבל הוא נעקד על קידוה"ש והתועים והמתעים משתמשים בדבריו לחזק עושי רשעה ולהחניפם באשר זו כל שאיפתם.

ולדוגמא בלבד נצטט דברים זרים ומסוכנים שנכתבו בספר זה אשר מלבד היותם חסרי כל בסיס הלכתי (אם מיחסים אותם לחילונים שפרקו מעליהם עול מצוות לגמרי וכש"כ אם ניחסם לכופרים בכל התורה כולה) יש בהם משום פתח ל"מאשרי זדים" להיתלות בו.

במסכת סנהדרין (קב:) מובא: "א"ר יוחנן: מפני מה זכה עמרי למלכות - מפני שהוסיף כרך אחת על ארץ ישראל" "וכותב בעל אם הבנים שמחה" (בפתיחה לספרו, עמ' סא' סב', הוצ' קול מבשר, התשנ"ח) וז"ל: "הרי דאף דעמרי היה ממלכי הרשעים ומקרא מלא דבר הכתוב "ויעש עמרי הרע בעיני ה' וירע מכל אשר לפניו. וילך בכל דרך ירבעם בן נבט ובחטאתו אשר החטיא את

ישראל״ וגם כרך זה שהעמיד לא היתה כוונתו לשמים אלא לכבודו וכמו שהבאתי לעיל שאמר: כשם שירושלים למלכי יהודה כך תהא שומרון למלכי ישראל״ ועל כרחך אף דנבנה בעבירות גדולות כאלו קיים בזה מצות עשה דישוב ארץ ישראל״ ומזה מגיע בעל ״אם הבנים שמחה״ למסקנה פשוטה וז״ל: ״א״כ יש לך ראיה ברורה שאין עליה תשובה שאף אם בעל עבירה היותר גדול וכופר בכל התורה כולה רחמנא ליצלן כעמרי שהיה מעובדי עבודה זרה וכל המודה בה ככופר בכל התורה כולה אעפ״כ זכה ותיקן בבנין העיר בארץ ישראל לכל התיקונים שיש במצוה זו בעולמות העליונים. א״כ הא לך ראיה ברורה גם על הנעשה בזמננו שבוני הארץ המה בעוונותינו הרבים עוזבי התורה רחמנא ליצלן אבל בטח שאינם גרועים מעמרי שהכתוב העיד עליו שהרע בעיני ה׳ מכל אשר לפניו והלך בדרך של ירבעם בן נבט שהחטיא את ישראל ואעפ״י כן בבנינו שבנה א״י קיים את המצוה כתיקונה וגם היחוד נעשה למעלה על ידו כמו כן נראה ברור, דספירת המלכות למעלה בעולמות העליונים נתקנה ונתגדלה ע״י מעשה הבנין של אלו בוני הארץ דזמנינו יהיו מה שיהיו אף הפושעים היותר גדולים מ״מ מעשיהם רצויים לפני הבורא כל עולם והתיקונים והיחודים נעשו על ידיהם...״ ע״כ.

הרי בפירוש כותב דאף הכופר בבורא עולם ובתורתו שאין לנגדו כל מצָוֶה מקיים במעשיו מצוות ואין לך סילוק הדעת גדול מזה לומר על אדם שמעשיו המנותקים לגמרי מתורה ומנותנה אשר הם מעשה קוף בעלמא ייחשבו לו כמצוות [ואפילו להיש אומרים (שו״ע אור״ח סי׳ ס׳ ס״ק ד׳) שאין מצות צריכות כונה כתב מרן החפץ חיים (במשנה ברורה שם, בביאור הלכה ד״ה יש אומרים שאין וז״ל: ״**ודע עוד דדוקא אם הוא יודע שהוא חייב עדיין במצוה זו שהוא עושה אבל אם הוא סבור שהוא פטור ממנה כגון שנטל לולב ביום א׳ דסוכות וקסבר שהוא ערב סוכות או שקסבר שלולב זה פסול הוא לכו״ע לא יצא**. וראיה ממ״ש בסימן תע״ה ס״ד דאם היה סבור שהוא חול או שאין זו מצה לא יצא ידי חובתו **והרי במידי דאכילה שאין מתכוין כמתכוין דמי כמ״ש המ״א שם ואעפ״כ לא יצא** וא״ל דאעפ״כ יש לדחות דשם הוא לפי מאי דפסקינן בעלמא מצות צריכות כוונה ורק בעניני אכילה מחמת ההנאה

שנהנה לא נוכל לבטל עשייתו כאלו לא עשה ונחשב הדבר כאלו מתכוין וע״כ אמרינן דאם לא ידע שהיום פסח לא נוכל לומר עליו כאלו התכוין משא״כ אם נאמר דמצות אין צריכות כוונה בשום פעם גם בכה״ג יצא דז״א דהלא בר״ן בר״ה מביא ראיה לדין זה דאל״ה ל״ל לאבוה דשמואל למינקט כפאוהו פרסיים לאשמעינן יותר רבותא דאפילו בחד מהני גווני יצא וא״כ עדיין תקשי לפי מה דאמר רבא שם ז״א וכו׳ דקסבר מצות אין צריכות כוונה אלא ודאי דאפילו אין צריכות כונה בכה״ג לא יצא וצע״ג על הרב בעל הלבוש שם דמסיק שם טעם לדין זה דמצות צריכות כוונה. **ובמתכוין בפירוש שלא לצאת לכו״ע לא יצא. ב״י בסימן תקפ״ט.** ע״כ. וברמב״ם הלכות מלכים (פרק ח הלכה יא) כתב: ״כל המקבל שבע מצות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק לעולם הבא, **והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקב״ה בתורה והודיענו על ידי משה רבינו שבני נח מקודם נצטוו בהן, אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם**״. ואם בבן נח הדין כן ק״ו בן בנו של ק״ו במי ששמעו אבותיו מפי הגבורה ״אנכי ה׳ אלקיך״ ואם כופר בקב״ה יצא מכלל ישראל וכל מעשיו מעשי קוף בעלמא ולא חל עליהם שֵם ותואר מצוה אפילו ברמז. ואיך יעלה על הדעת שמי שבדעתו לא מכיר כלל באלקים ולא מכיר כלל בכך שעמדו אבותיו על הר סיני ייחשבו מעשיו מצוות ועוד יתקנו בעולמות העליונים, ואין לך גילוי פנים בתורה שלא כהלכה גדול מזה.

ומה שכותב שלא גרועים האפיקורסים של זמננו ממלכי בית ראשון אשר חיו בתקופה שנבואה שרתה על כלל ישראל אשר רב אשי בגמרא (סנהדרין קב:) מגדירם ״תלמידי חכמים״ ואח״כ ״רבותינו״ ומרן ה״בן איש חי״ כותב (פרשת אמור שנה ראשונה) שאין בנו אחד ממאה ממעלתם ושבודאי יש להם יתרון עלינו מצד קדימת הזמן (ועיין ב״נצח ישראל״ לרבנו המהר״ל מפראג בפרק ג׳ מה שדבר ממעלתם, וב״ויואל משה״ למרן הגה״ק רבי יואל טיטלבוים שהאריך בזה במאמר ״שלש שבועות״ סי׳ קלא׳-קלד׳).

וגם לו היה כדבריו שבדה מלבו שלא גרועים האפיקורסים ממלכי בית ראשון כדוגמת עמרי הרי גמרא מפורשת היא במסכת גיטין (פח.): ״א״ר יהושע בן לוי:

לא חרבה ארץ ישראל עד שעבדו בה ז׳ בתי דינים ע״ז, ואלו הן: ירבעם בן נבט, ובעשא בן אחיה, ואחאב בן עמרי, ויהוא בן נמשי, ופקח בן רמליהו, ומנחם בן גדי, והושע בן אלה״

וביאר רש״י דעמרי בכלל בית דינו של אחאב וז״ל: ״אבל עמרי אביו של אחאב על שם בית דינו של אחאב נקרא, ומפני שאחאב הרשיע לעשות יותר נקרא הקלקול על שמו״

הרי לך שהתואר שהשאירו חז״ל לעמרי לדורות הוא מחריב א״י וא״כ גם לשיטתו ששוים האפיקורסים לעמרי הרי התואר שנתנו חז״ל לעמרי מתאים גם להם וא״כ איך מכנה מחריבי א״י בתואר בוני א״י?!

ופותח פתח לטועים ולמצדיקי רשעים להסיק מדברים כאלה, כי אפשר להיות כופר בכל התורה כולה, ללחום נגדה ונגד נותנה, להסית הצעירים והמבוגרים להתרחק ממנה אם ע״י כפיה ואם ע״י פיתויים ובכל זאת להיחשב ״רצויים לפני המקום״ ולהיות נעלים יותר מהגדולים שבצדיקים בגין בנין חומרי של הארץ שאינו כי אם חורבן הארץ...

מה גם שדברים אלו הם הוצאת לעז על כל רבותינו הראשונים והאחרונים כי לפי דבריו הרי בכך שאסרו את הדירה בא״י למומרים ופורקי עול [ועיין לקמן שכך גם היתה דעת רבני חבת ציון ואין בזה שום חולק] וכש״כ לכופרים ומסיתים ומדיחים מנעו בכך תיקוני העולמות העליונים ובטלו מאותם אפיקורסים מצות עשה והמונע חברו מקיום מצות עשה בכלל מחטיאי הרבים הוא כמו שכתב הרמב״ם (פרק ד׳ הלכה א׳), ורחמנא ליצלן מהאי דעתא ואין לך ביזוי תלמידי חכמים גדול מזה.

וזו היא רק דוגמא בודדת לדברים הנוראים המהפכים למינות דברי אלקים חיים של רבותינו בספר ״אם הבנים שמחה״. ועל אף שיתכן שכוונותיו היו טובות ולא בא אלא לנסות ללמד זכות גם על הרחוקים שבישראל בשעה שניתנה רשות למשחית להשחית באופן מבהיל ואכזרי לא זו הדרך ומאז ומעולם כשלִמדו הצדיקים זכות על פושעי ישראל היה זה בינם לבין קונם ולא ע״י הדפסת ספרים שמצדיקים רשעים ומרשיעים צדיקים (וכל שכן כשמדובר בכופרים). ובמקום להתנהג על פי צווי התורה ״הנסתרות לה׳ אלקינו והנגלות

לנו ולבנינו" הופכים את הנסתרות ל"קץ מגולה" ואת מעשיהם של הרשעים המורדים בה' ובתורתו לעין כל ל"רצויים לפני הקב"ה" ואת דיני התורה הנגלים והפשוטים כלפי מורדים בתורה וכופרים בנותנה וכלפי מחללי ארץ ישראל פלטרין של מלך בכל מיני טומאה ועבירות ומסיתי עם קודש אחר הכפירה ותרבות הגויים, מסתירים ומחביאים בחדרי חדרים וגורמים בכך ל:"וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו ונמצא שם שמים מתחלל". (אבות א' י"א). (ובעז"ה בכונתנו בל"נ להוציא קונטרס מיוחד שיתייחס בהרחבה לדברים המובאים ב"אם הבנים שמחה" בשם: "רחל מבכה על בניה")

ואם בכ"ז נראה לדעת מאן דהו כי יש בספר זה איזו קושיא או השגה על גדולי ישראל שעמדו מנגד לציונות או איזה מקור הלכתי המוכיח כי היה על גדולי ישראל לתמוך בציונות, מוזמן להפנות את תשומת ליבנו לכך ונשתדל לברר הדברים לאמיתה של תורה.

ונסיים בדברי הרב טייכטל הי"ד שכתב על שער ספרו "טוב יגאל" שיצא לאור בסלובקיה בשנת התרצ"ו וז"ל: "ספר הזה מכיל דרשות שדרשתי במקהלות פ"ק פישטיאן יצ"ו לחיזוק התורה והאמונה והשעה צריכה לכך **כי רבתה בעוה"ר בדורינו זה מספחת המינות ופריקת עול התורה והמצות ודין גרמא לכל הצרות שהגיענו** ובחמלת ה' עלי אספתי מאמרים שהם קילורין לעינים וכל בר ישראל אם יעבור בספרי זה בעזה"י ימצא עצמו מחוזק באמונה כיתד שלא תמוט וכל דברי האפיקורסות שנתפשטו בעוה"ר בימינו ע"י חכמים היומיים אשר המה נבקא בר יומא יהיו בעיניו כמץ אשר תדפנו הרוח **ואת כולם ישא הרוח ויתקעם בנוקבא דתהום רבה**" ע"כ. ועל ספרו זה בא בהסכמה הגאון רבי יושיע בוקסבוים אב"ד גאלאנטא וז"ל בהסכמה: "והדר"ג בנועם שיח וכו' הוכיח טעות רבים מבני דורנו החושבים ומכנים עצמם בשם חרדים ומתחברים ומתועדים את אישים פועלי און אשר השליכו דברי רז"ל אחרי גוום

ובונים במה לעצמם וילכו אחרי ההבל ויהבלו ויזבחו ויקטרו לפסל "לאומי" להקרא בשם יהודים לאומיים ובאמת הוכיח סופם על תחילתם כי כל ישעם וחפצם ומגמתם לפרוק מעליהם עול דברי רז"ל ועול התורה ועול האמונה והיטב אשר דבר הדר"ג בספרו היקר כי בדור הזה צריכים להתאמץ ביתר שאת

ויתר עוז לחזק האמונה, וכו׳ ואקוה כי כל המעיין בספרא דמר הדר״ג נ״י ימצא דברי חפץ וישפוט מישרים כי **מאד צריך להתרחק מעל אהלי האנשים המתחדשים כולם חוצבי בארות נשברים כמ״ש כל באיה לא ישובון״** ע״כ. והוא רחום יכפר עון...

שאלה: בספר ״אם הבנים שמחה״ (מאת הר׳ יששכר שלמה טייכטל הי״ד, פרק שני, אות י״ט, עמ׳ קל״ה בפסקה האחרונה בַּעמוד) מובא שהאדמו״ר ר׳ ישראל הגר מוויז׳ניץ זצ״ל, (מחבר ״אהבת ישראל״), מגדולי האדמו״רים, אמר שלא רצה להשתתף (עם הקיצוניים) ולאסור את הציונים מפני שלדעתו הוא סיבה מן השמים שתיבנה הארץ על ידיהם, מפני שהבריונים בימי בית שני החריבו את ארצנו ואת מקדשנו, על כן הבריונים בימינו יבנו את ארצנו, ובזה יתקנו את אשר קלקלו הבריונים של בית שני. כיצד יש להתייחס לדברים?

תשובה: הדברים שהבאת ידועים (ועיין לעיל ביתר הרחבה לגבי ספר ״אם הבנים שמחה״) אבל מנוגדים לגמרי הן לדעת התורה בענין זה והן לדברים ידועים וחד משמעיים שאמר האדמו״ר מויז׳ניץ (כמו גם שאר גדולי האדמו״רים) זצ״ל נגד הציונות.

כלל בידינו בכל הקשור למילוי תפקידנו הנשגב שהוטל עלינו למרגלות הר סיני: ״בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד״ (ברכות י׳.), או כפי שאומרת התורה (דברים כ״ט כ״ח): ״הנסתרֹת לה׳ אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת״. כלומר, רצון ה׳ מבחינתנו הוא רצונו שנתגלה לנו בתורתו הלכה למעשה. כל מדידה של חיוב או שלילה של פעולה כלשהיא תתבצע על פי אמות המידה המקובלות בידינו מרבותינו בש״ס בראשונים ובאחרונים, ובכלל זה גם רבותינו המקובלים (וכמו שכותב בהדיא מרן בעל ה״לשם שבו ואחלמה״ בספר הכללים (כלל ח׳ ענף ה׳ ו׳) אחר שמביא שכל עניני העולם [דהיינו כל המאורעות והתהליכים העוברים על כל באי עולם ועל כל חלקי הדצח״מ (דומם, צומח, חי, מדבֵּר)] הם תיקונים וז״ל: ״אמנם לא ניתן להאדם להתחקות עליהם ולהתבונן בזה כלל כי הם כולם מכבשונו של עולם ומסדרי כוונתו הנעלמה של יוצר בראשית ית״ש אשר לא ברא ולא יסד בהטבע שום ענין לבטלה ולו לבד נתכנו עלילות..אך **לא ניתן להאדם**

להתחקות ולהתבונן אלא רק מה שנוגע להתורה והמצוה לבד. אבל זולתם אין להתבונן בזה כלל אלא רק לדעת בידיעה כללית שהכל ברא לכבודו ית״ש וכל הנברא לכבודו ברא ונעשה כל מה שנעשה רק בכוונה ורצון ממנו ית״ש..״)

אם על פי חוקי התורה צריכים אנו להתנגד בפועל לכל גילוי של התנהגות הנוגדת את התורה ע״י מאן דהו מישראל אזי גם אם היה נכון החשבון שגם מהתנהגות זו תצמח לבסוף תועלת באיזו צורה כלשהיא, לא היה זה משנה במאומה את החובה להתנגד אליה, (וכמ״ש רבנו חיים מוולאז׳ין בספר ״נפש החיים״ סוף שער א׳ (פרק כא׳) שאם היתה ניתנת התורה לאבות לא היה יעקב רשאי לשאת שתי אחיות ולא עמרם את דודתו אף אם היו משיגים שכן ראוי להם לפי שרש נשמתם ושזהו בניית בית ישראל ותיקון כל העולמות וסיים שם (פרק כ״ב) וז״ל: ״ומשבא משה והורידה לארץ לא בשמים היא ולבל יתחכם האדם הגדול שהשגתו מרובה לומר אנכי הרואה סוד וטעמי המצוות בכחות ועולמות העליונים שראוי לי לפי שורש נשמתי או למי ולמי לפי שורשו לעבור ח״ו על איזה מצוה או לדחות שום פרט מפרטי המעשה לעשותה במגרעת אף דקדוק אחד מדברי סופרים או לשנות זמנה ח״ו...״.) וכל העדר התנגדות מצד אדם מישראל לפעולה המנוגדת לתורתנו הקדושה כשיכול או עכ״פ גילוי דעתו שסולד מפעולה זו כשנשאל אודותיה (ואינו אנוס להמנע מגילוי דעתו מסיבה כלשהי) הינו בבחינת שותפות לפעולה זו.

דבר נוסף שראוי להדגיש ולציין הוא שפעולה הנוגדת את התורה תביא רק לעקירה וחורבן ולא לזריעה ובנין. ומה שבחכמתו הנשגבה יסד הקב״ה את עולמו בדרך שכל חטא יתוקן וכל רע יתבטל הוא או ע״י הפורענות והעונש שיבואו בעקבות החטא ויבטלו את הרע שהתקיים בעטיו (של החטא) מן העולם או ע״י תשובת החוטא, אבל ודאי שלא החטא עצמו מהווה תיקון. אם כן ההנחה שעצם המרידה של פורקי העול בתורה ובבורא עולם על אדמת הקודש ע״י הפניית עורף לכל התורה כולה וחילול כל קודש היא היא תיקון של חטא הבריונים מימי בית שני או של כל חטא אחר, (או כל טענה דומה לפיה חטא חדש יכול להוות תיקון של חטא קודם) היא כפירה בעיקר השכר והעונש וביסוד שקבע הרמב״ן (בסוף פרשת בא) שאם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם

יכריתנו ענשו", ואדרבה, החטא החדש הוא הוספת חטא על פשע ויגביר את עצמת הפגם של החטא הראשון, באופן שיחוס הנחה כזו למרן האדמו"ר מויז'ניץ (או לכל חכם אחר) הינה לעז בעלמא. ובפרט שהרי ידועים ומפורסמים דברים שלו שנאמרו באופן ברור וחד משמעי נגד הציונות.

כך לדוגמא, הוא כותב בשנת תרס"ג לאחד העיתונים שהציגוהו כתומך בציונות:

"הגליון משבוע החולף היה לנגד עיני וראיתי כתוב בו דברים בשמי שלא אמרתים ולא עלו על לבי מעולם. ע"כ אבקש בזה בכח חוקי הדפוס סעיף י"ט ליתן מקום לדברי אלה בעיתונכם, הנאמרים באמת ויושר: מה שנכתב שם בשמי, שאמרתי שהרעיון הציוני הוא רעיון נשגב ואי אפשר לישראל כשר ההולך בדרכי היהדות ואדוק במצות ד' ותורתו להתנגד לרעיון הנעלה הזה", **הוא שקר מוחלט**, כי באמת לא הוצאתי מפי דברים כאלה. אמרתי רק **שאינני מתנגד לציון, היינו לביאת גואלנו ולבנין ירושלים**, אשר על זה יתפלל כל חסיד לעת מצוא, אבל לא לרעיון הציוני כשיטת תיאודור הרצל ומכס נורדו! והאיש הזה שכתב כן בשמי והמכנה את עצמו בשם "חסיד ציוני", אשר באמת הוא "מין ציוני", שקר העיד בי, ויען יראתי פן יחשדוני בני עמי בדבר שאין בי ויקויים בם מאמרם ז"ל החושד בכשרים לוקה בגופו ויבואו בעל כורחם להסתפח בחברת הציונים, ע"כ הנני מודיע בשער בת רבים, **שמעולם התנגדתי לתנועה הציונית בכלל ובפרט** ורק מצפה אני בכל יום ויום לביאת משיח צדקנו שיתגלה בקרוב ויעשה נסים ונפלאות לעיני כל, כאשר התנבאו ע"ז נביאינו התמימים והישרים, ויביא אותנו לארצנו הקדושה.

כה דברי הק' המצפה לגאולת נפשנו במהרה דידן, הק' ישראל האגער, אבדק"ק וויזניץ והגליל יצ"ו. (ראה בספר "קדוש ישראל", חלק ב' פרק כ"ד סימן ל"ו דף תרי"ט).

עוד מדבריו אודות הציונות:

"להחסיד ר' משה אהרן מנדלוביץ' ז"ל סח רבינו בלשון זו: "כמו אז שהצטרכו להילחם בספיחי הכת שבתי צבי ימח שמו, כן גם אנו צריכים כהיום להילחם בציונים, הנך מבין, בכל דור מתנכל השטן לצוד ברשתו את היהדות

החרדית בדרכים שונים. מצות ישוב א״י אמנם חשובה מאד, אבל בימינו משולה ליהלום שנפל לבית הכסא - היהלום נשאר בערכו אלא שהוא מלוכלך״ (שם, פרק ט״ז).

״קליפת הציונות גדולה יותר מקליפת הנצרות״ (״משכנות הרועים״ חלק ב׳, ע״מ תקכ״א).

״בהיותו פעם באיזה מקום הזדמן אליו ציוני ביום הזכרון של הרצל והלה התבטא שלכבוד אותו היום מן היאות היה לערוך סעודה. העיר על זה הס״ק (הסבא קדישא): ״בודאי, שכן כתיב: ״באבוד רשעים רינה״ (קדוש ישראל, חלק ב׳ פרק כ״ד, אות ל״ו, בהג״ה לדף תרי״ט).

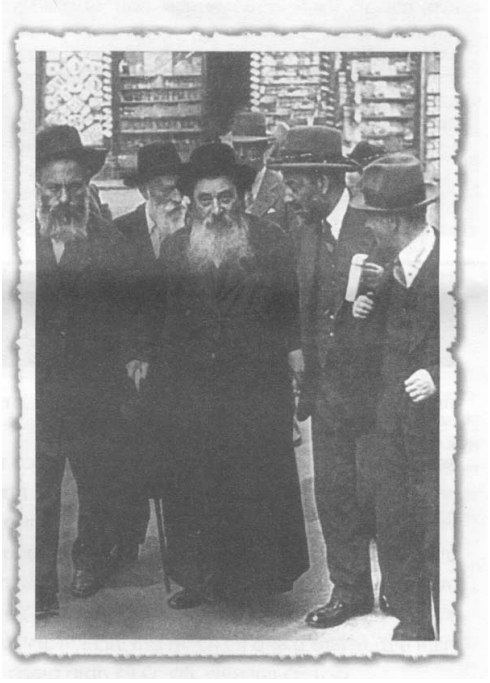

בעל ה״אהבת ישראל״ מוויז׳ניץ – ״מעולם התנגדתי לתנועת הציונות בכלל ובפרט״

עוד על "תמיכת" גדולי ישראל בתנועה הציונית

רבני הצה"ד מנסים להיאחז בכמה דמויות שהיו מוכרות מאד ובעלות משקל בעולם התורה של תקופת תחילת הציונות בכדי לנסות להציג את התנועה הציונית כתנועה שזכתה לתמיכתם של גדולי תורה מופלגים, אך ישנם כמה גורמים שצריכים להילקח בחשבון כשניגשים למקור כלשהו שכביכול יש בו משום ראיה לתמיכת גדולי ישראל בציונות. להלן נביא גורמים אלו ונסבירם.

א. תאריך המקור שבו מובאים דברי התמיכה - פעילות התנועה הציונית מתחלקת לשני כווני פעולה עיקריים: 1. תעמולה למען התנועה ומטרותיה במישור הרעיוני (פרסום מאמרים, פעילות תרבותית, הטפה רעיונית, יצירת מסגרות חינוך וכד') הכלכלי (גיוס תרומות, רתימת אנשים עשירים לתמיכה בתנועה) והמדיני (משא ומתן עם שליטי מדינות ועם אנשים בעלי עמדת מפתח במישור הפוליטי). בכוון זה (כשהוא לבדו) עסקה התנועה הציונית החל מהקונגרס הראשון בבאזל בשנת התרנ"ז ועד כבוש א"י ע"י הבריטים בסוף מלחה"ע הראשונה יחד עם הצהרת בלפור.

ב. הגשמה מעשית של מטרות התנועה (שבראשן המטרה המרכזית: הקמת מדינה עצמאית).

בכל הנוגע לפעילות בכיוון הראשון הנ"ל היה חשוב מאד לתנועה הציונית שתעמולתה תכנס ללבם של כמה שיותר יהודים, ובכללם יהודים רבים שומרי תורה ומצוות המונהגים ע"י רבותיהם (שהגרעין הקשה יותר שלהם מבחינת התנועה הציונית היה האגף המזרח אירופאי שהיה שמרן ופחות פתוח לרעיונות חדשים ובמיוחד לכאלה שפורקי עול הם העומדים מאחוריהם). לתנועה הציונית היה ברור כי כדי להתקרב ללבם של יהודים אלה חייבת התנועה לנקוט באמצעי זהירות בכל הקשור לפרסום מטרותיה האמיתיות כפי שהחלו לבוא כבר לידי ביטוי ב"מדינת היהודים" של הרצל, ולהציג בפניהם את מטרות התנועה באופן שלא יסתור את

ההלכה היהודית, ואדרבה, ייתפס כמחזק שאיפות יהודיות בתכלית כמו למשל הערך החשוב של ישוב ארץ ישראל. כקרקע פוריה ביותר, וכבסיס חזק להפצת רעיונם שמשו דבריהם של גדולי הרבנים של חבת ציון בנושא שבחה של מצות ישוב א״י. התנועה הציונית ידעה מחד גיסא לנצל היטב לצרכיה את דברי גאוני הדור הקודם (דוגמת הגר״צ הירש קלישר, הגר״א גוטמכר, הנצי״ב מוולאז׳ין[יב] ועוד..) שהפליגו בגודל הענין של מצות ישוב א״י, ומאידך גיסא לנסות ליצור את הרושם כאילו מטרתה היא המשך יישום דברי הגאונים הנ״ל ותו לא.

תוצאת התעמולה הזו היתה שיהודים רבים הטו אוזן לרעיונותיה של התנועה וביניהם גם תלמידי חכמים שבהתחלה חשבו כי אכן זוהי כונתם ובשל כך תמכו בשיתוף פעולה (אם כי מסוייג ומותנה) כזה או אחר עם התנועה.

דוגמא מאלפת לדברים הנ״ל ניתן למצוא במכתב שכתב מרן האדר״ת (רבי אליהו דוד רבינוביץ׳ תאומים, מגדולי רבני יהדות אירופה, ומי שהיה אמור לרשת את כסא הרבנות בירושלים מידי מרן הגר״ש סאלאנט) לאחיינו ומחותנו (הג״ר אליהו עקיבא רבינוביץ׳ אב״ד פלטובה) כתשובה לשאלתו: ״האם להשתתף בקונגרס הציוני שייערך בבאזל״ וז״ל:

״בדבר אסיפת בזיל, אשר כת״ר ישאלני אם יסע לשם, ע״פ בחירת הציונים שבעירו הי״ו, לא ידעתי מה זו שאלה? אם תעודת מסע והוצאות הדרך תהיינה לו מדוע ימנע עצמו מאסיפה רבה וקדושה כזו, אשר יתאספו אחינו מכל כנפות הארץ להרים קרן ישראל.

איני מהם ומהמונם לאמר שישועת ישראל על ידי תחבולות כאלה תהיה, אבל בכל זאת חלילה לנו להשליך דבריהם ועצותיהם אחרי גונו. יאמין לי כת״ר כי מדי דברי בזה, כמו עתה בעת כתיבתי, ימלאון עיני דמע גיל, וכבר החילותי לדרוש בשבת הגדול בדבר הזה, אשר אם אין מחשבותי כמחשבותם אבל בזה אני רואה דברי קודש חז״ל, בב״ר ריש פרשת וישלח, במה שכתוב שם: ה׳ פעמים דוד המלך מקים להקב״ה כו׳ והשיב לו אימתי אני קם לשתראה עניים נשדדים ואביונים נאנקים כו׳ - הכונה.

יב. ראה לקמן בתחילת ביאורים והוספות לפרק ה׳.

היא: במצות פריקה וטעינה אין אחר מחויב אלא כשבעליו עמו, אבל אם אומר: "הואיל ועליך מצוה פרוק" אינו מחויב, כן הקב"ה כביכול, דוד מקימו והוא עומד מרחוק, אבל הכנסיה בעצמה מחויבת להתחיל. וזה שאמר לו: לכשתראה עניים נשדדים וכו', שבאמת כבר היה כמה פעמים כן, אלא שהכנסיה לא הרגישה בזה. ומי שבידו לעשות עשה עצמו כלא ראה, אבל **"לכשתראה" אז עתה אקום!**. הבאור נפלא ונחמד וכבר דרשתיו ברבים בשנות הפרעות לא עלינו, ואולם כבר זכה בזה הרה"צ המ"מ ר' נתן פרידלאנד זללה"ה והדפיסה בספרו "סלו סלו המסילה" וביוסף חן (מכל אלפי חובבי ציון מאז ועד היום לא קם כמוהו, לא יאומן כי יסופר מחשבות ומעשי האיש הזה, אשר ממש לא היה לו הסח הדעת גם רגע מדרכו זו, אני ידעתיו היטב ולמגנת לבי איש לא יזכור את המסכן הזה אשר ראוי היה שיודפסו ספריו להפיצם בכל גבולי ישראל).

ואני הוספתי שזהו באור דברי המדרש הנודע שהקב"ה אומר: "שובו אלי ואני אשוב אליכם" וכנסת ישראל משיבה: "השיבנו ה' אליך ונשובה" - והקב"ה א"ל: "פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם".

אולי על זה הוא יסוד אסיפת בזיל, וכל מעשי חובבי ציון היא אשר הקב"ה אומר שובו אלי, שלא לשכוח כי גרים אנחנו וכי צריכים אנחנו לשוב לארצנו וכאשר התחלנו לעשות ולשוב, אם גם כחודה של מחט, יפתח הקב"ה פתחי ישועתו ויגמור בעדנו הכל.

ומה מתוק באור הרב רנ"פ הנ"ל שזה שאמר הכתוב: "ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ" - אף שכל אחד מישראל יש לו ארץ מולדת ואנחנו בנים ועבדים נאמנים כל אחד למלכו ולארצו והיא ארץ אחוזתנו, בכל זאת עלינו חובה לתת גאולה לארצנו הקדושה, נפשנו ונשמתנו, בעד שארית הפליטה...

ואולם עיקר מטרת נסיעתו יהיה, **שכל מעשיהם יהיו על טהרת הקודש, קדושת תורתנו הכתובה עם המסורה** (וגם מנהגי ישראל תורה היא ובהררי קדש יסודתם) **וחלילה לסור גם במלא נימא מדברי רז"ל הקדושים - ואם לא-לא תצלח! ורק אם נוכח ה' דרכיהם, אז ההתחלה היא משלנו, ואז יצא ה' לפניהם ויעשה הטוב לפנינו**, וכיעודי הנביאים ורבותינו הק' ז"ל, אשר כל דבריהם לא ישובו ריקם.

ות״ל נתברך כבוד תורתו בפום ממלל רברבן, וגם בלב הוגה רעיונים נשגבים, ורוח אמיץ לבלי התבטל מאומה ממי שהוא, על כן יעמוד כצור לקיים דברי חז״ל, וה׳ יהי עמו בכל דרכיו״...ע״כ.

בבירור ניתן לראות כי האדר״ת חשב שתנועה זו היא המשך ישיר של הפעילות של חיבת ציון ושאין ענינה כי אם פעילות לעידוד ישוב א״י ולא מעבר לכך, ולא עוד אלא שהוא כותב בפירוש כי תמיכתו הינה בתנאי מפורש שכל מעשיהם יהיו על טהרת הקדש, עפ״י תורתנו הכתובה והמסורה ומבלי לשנות אפילו מנהג ישראל כלשהו, ואם לא - לא תצלח ואין ההתחלה משלנו וחלילה לשתף עמהם פעולה.

הרב מפלטובה אכן נסע לאסיפה ועסק רבות בענין אך אח״כ כשנוכח שאין כונת הציונים לקבל את מרותם של הרבנים (אלא אדרבה להיפך לכפוף את הרבנים למטרותיהם ולהשתמש בהם לעטיפת רעיונם באצטלא דרבנן) הפך לאחד מגדולי מתנגדי הציונות ואף יסד את מה שהפך אח״כ לצורת המחאה הגדולה ביותר של גדולי ישראל נגד הציונות הלא הוא הירחון התורני המפורסם ״הפלס״ שיצא במשך חמש שנים מידי חודש בחודשו בשנים תרס״א-תרס״ה ושִׁמֵּש שופרם של גדולי ישראל להבעת דעת תורה צרופה כנגד הציונות המתפשטת.

גם מרן האדר״ת שינה דעתו לגמרי משנוכח לדעת מהי כונתם האמיתית של העומדים בראש התנועה כמו שניתן לראות בספרו ״עובר אורח״ [עמ׳ רמו׳] שם מובא מכתבו וז״ל: ״ביום א׳ בהעלותך היה אצלי הרב ר׳ אברהם יצחק הכהן האב״ד קהילת קארעליץ נ״י [ורב בפיאסצנה] ובאחד השיחים אמר מה שביאר מאמר חז״ל בפסחים [פח׳ א׳] גדול קיבוץ גלויות כיום שנבראו בו שמים וארץ וכתיב ויהי וכו׳, וצריך ביאור במה שוו זה לזה. ומשום דיש לדקדק דמאי טעמא נקט דווקא ליום שנבראו בו שמים וארץ, והרי בהגזירה שווה נוכל ללמוד לכל מעשי ששת ימי בראשית כמו מעשה יום הראשון. אבל הכוונה על פי מה שכתבו המפרשים דבריאת יום הראשון היתה יש מאין, אבל אחר שכבר נבראו השמים והארץ, והיינו השמים עם תולדותיהם וכן הארץ, א״כ שאר כל ימי בראשית היתה בריאתם יש מיש, ולא מאין, וא״כ אתי שפיר דהיינו דקמ״ל הגזירה שווה שגם קיבוץ הגלויות יהיה יש מאין, **ולא יש מיש כשיטת הטועים בזה כהציונים**

המרעישים ארץ ומלואה ונכון. וכבר אמרתי עליהם שזהו שאמר דניאל בסימן י"א [פסוק י"ד] **ובני פריצי עמך ינשאו להעמיד חזון ונכשלו**, וה' יתברך שמו בחסדו וברחמיו יראנו בישועתו נפלאות כהבטחתו ע"י עבדיו הנאמנים".ע"כ. וכן הביא שם [ב"עובר אורח" עמ' קעט'] מה ששמע מהגאון בעל "ערוך השלחן" וז"ל: "ביום ג' חוקת שמעתי מידיד נפשי הגאון מורנו ר' יחיאל מיכל [הלוי] עפשטיין נ"י הגאון אב"ד קהילת נאווארדאק [בעל ערוך השלחן] במה שכתוב [ישעיהו פרק נ"א פס' א']: "הביטו אל צור חוצבתם, שרצה לומר נגד האומרים שגאולת ארץ ישראל תהיה רק בדרך הטבע, שזה אינו, כמו כל לידת הבנים של אברהם אבינו ושרה שהיו רק בדרך נס כדאמרו חז"ל".

ובספר "דת הציונות" כבר הבאנו שכשהגיע המנהיג הציוני אושיסקין לא"י כדי לעשות תעמולה לשקל הציוני יצאו בכרוז נגדו מרן הגר"ש סלנט יחד עם מרן האדר"ת ואסרו לרכוש את ה"שקל הציוני" ואוסישקין עזב את ירושלים במפח נפש.

דוגמא נוספת: רבני הצה"ד מתפארים תמיד בעובדה שהגאון רבי שמואל מוהליבר שלח מכתב ברכה לקונגרס הציוני הראשון בבאזל ומשתמשים בכך כ"עדות" לתמיכת הגר"ש מוהליבר בציונות. אך המעיין במכתבו יראה כי לאחר שהוא מדבר בו על חשיבות מצות ישוב א"י הוא מסיים במשפט הבא השולל כל אפשרות לטענה כי תמך בתנועה הציונית ומטרותיה: **"יסוד חבת ציון הוא לנצור את התורה כלה כפי שהיא מורשה לנו דור דור בלי כל גרעון ותוספת"** [עפ"י פרוטוקול הקונגרס, "ודע מה שתשיב", הר' צבי וינמן, הוצ' ותיקין, ירושלים, התשנ"ח, ועיין לקמן בביאורים והוספות לפרק ה' דעת הגר"ש מוהליבר במכתבו לד"ר פינסקר שיש לגרש מא"י פורקי עול].

ב. תוכן הדברים התומכים - כפי שראינו בדוגמאות לעיל מדברי מרן האדר"ת, ודברי הגאון ר"ש מוהליבר תמיכתם היתה רק בעסקנות על טהרת הקדש למען א"י ובתנאי שתהיה לכל אורך הדרך על פי התורה הקדושה.

לכן, כששומעים על שמות שונים של גדולי ישראל שתמכו בציונות יש לראות את דבריהם המקוריים ככתבם וכלשונם ולא להסתפק ב"רשימה שמית" של תומכים. כשמגיעים לדברים המקוריים רואים כי תמיכתם היתה בדיוק כמו

תמיכתם של מרן האדר״ת והגר״ש מוהליבר, דהיינו - תמיכה בקיום מצות ישוב א״י עפ״י התורה והתנגדות נחרצת לכל מהלך שלא יהיה עפ״י התורה.

היחיד שאפשר לראות בדבריו, בכתביו, ובמעשיו, תמיכה [וגם היא מסוייגת] בתנועה הציונית גם לאחר שנתגלה ברבים זדון לבם של מנהיגיה ורוב חבריה, וגם לאחר שמעשיהם הוכיחו על זדון לבם, והראו לכל עד כמה עמוקה וחמורה הסכנה הנשקפת ליהדות ממימוש שאיפותיהם הוא הראי״ה קוק, והתנגדותם הנחרצת של גדולי הדור בדורו כלפי שיטתו זאת, בעיקר בהיותה נוגדת יסודות ברורים בהלכה ומטשטשת את הגבולות הברורים בין קדש לחול ובין טמא לטהור [גבולות שהראי״ה קוק עצמו עמד עליהם שנים קודם לכן במאמרו ״אפיקים בנגב״ ובעוד מקומות] ידועה ומפורסמת. [ראה באריכות בפרק אודות הראי״ה קוק בספר ״מרא דארעא ישראל״, חלק ב׳ מנחם מענדל גערליץ, ירושלים, התשס״ג, ולקמן בביאורים והוספות לפרק ו׳ חלק א׳.].

ג. הסכנה והנזק שבהתנגדות גלויה לציונות - עוד דבר שצריך לקחתו בחשבון הוא העובדה שרבים מגדולי ישראל בדור שבו הגיחה התנועה הציונית לאויר העולם היו מלבד היותם קברניטי עולם התורה שבדור, גם מנהיגי קהילות יהודיות, לרוב, קהילות חשובות ומרכזיות, וכיון שרבים מעמי הארץ וגם לא מעט יהודים כשרים ותמימים נמשכו אחר מתק שפתיהם של תעמולני התנועה הציונית ודרשניה [שרבים מהם היו בעלי אצטלא דרבנן] ונפלו ברשתם, הרי היה חשש שהתנגדות גלויה מצד גדולי ישראל תבעיר בקהילותיהם את אש המחלוקת ההורסת כל חלקה טובה ומסוכנת ביותר בכל מה שקשור לניהול החיים היהודיים בקהילה, דבר שגרם לחלק מגדולי ישראל שלא לצאת במחאה גלויה [זאת מלבד גדולים שלמרות התנגדותם הנחרצת סברו בתחילת פריחתה של הציונות באופן עקרוני שמחאה גלויה תזיק יותר מאשר תועיל ותסייע בידי הציונים כמו למשל מרן ה״חפץ חיים״.].

טעם נוסף הוא החשש מפני סכנה נוספת והיא - המלשינות לשלטונות הגויים - נשק שהציונים הפעילו בכל עת נגד מקורות התנגדות בכלל וגדולי ישראל בפרט, וכמו שמספר תלמידו המובהק של מרן ה״אבני נזר״ מסאכאטשאב [רבי צבי יהודה הלוי מאמלאק מקאליש] בספרו ״אביר הרועים״ [תולדות מרן

ה״אבני נזר״, חלק ב׳, עמ׳ ס״ד, אות ש״ל] שלאחר שמרן ה״אבני נזר״ [רבי אברהם בורשטיין, האדמו״ר מסאכאטשאב] סרב לקבל בביתו משלחת של רבני ה״מזרחי״ בראשות הר׳ יעקב יצחק ריינס כדי שלא יווצר אפילו נדנוד של ספק שמסכים ולו במשהו עם דעתם מיד החלו לרודפו וז״ל: ״ואחר מעשה הזו התחילו המשמאילים גם בסאכאטשאב, לרדוף את רבינו הקדוש זצ״ל בכל מיני מסירות ורדיפות, עד כי הסגירו מטעם הרשות את בית המדרש שלו, וגם ענשו אותו בכסף מלא על מה שמצאו אותו לומד עם התלמידים בני הישיבה בלי רשיון הממשלה, עד שכשלמד עם התלמידים סגרו הפתחים עם החלונות, ולא עוד אלא פעלו מטעם הרשות להתפטרו מהרבנות״. ע״כ.

רבני הצה״ד נצלו את שתיקתם של גדולי ישראל או מעשים כאלה או אחרים שהמקור להם הוא חשש סכנה או חשש מחלוקת כדי להראות כביכול על תמיכתם או לכל הפחות אי-התנגדותם לתנועה הציונית. (וכמו שכותב הרצי״ה קוק במכתב וז״ל: ״בחוברת ״אור לישרים״ נגד השיטה הציונית - רבם של ישראל החפץ חיים זצ״ל לא השתתף בה...״ ע״כ. [הצופה, י׳ באייר, התשל״ח]). כלומר: העובדה שמרן החפץ חיים לא הביע מחאה גלויה נגד הציונות מספיקה כדי להצביע על כך ש״איננו מתנגד״ וזאת למרות שדעתו נגד הציונות ידועה ומפורסמת לכל בר בי רב דחד יומא הן בדברים שכתב, הן בדברים שאמר במפורש בכנסיות הגדולות של מועצת גדולי התורה של אגו״י ובהזדמנויות אחרות, והן ע״י מה שפרסם בשמו הגדול והמובהק שבתלמידיו מרן הגר״א וסרמן הי״ד.].

נוכחותו של בעל ה״חשק שלמה״ בקבלת פנים שנערכה להרצל בוילנא שבהחלט יכולה להתפרש כצעד למניעת מחלוקת בקהילה או כזהירות מפני תגובה חריפה של הציונים אם יתנגד להופיע, הופכת אצל הרצי״ה קוק ותלמידיו לתמיכה מובהקת בציונות, ולעדות על קבלת ״מלכותו״ של הרצל...

לקיחת כל הגורמים הנ״ל בחשבון כשניגשים לכל מקור בדבריהם של גדולי ישראל ביחס לציונות וה״מזרחי״ תסביר לכל מבקש אמת כי כל גדולי ישראל התנגדו לציונות כפי שהגדירה אותה התנועה הציונית (וראה לקמן ביאורים והוספות לפרק ה׳ דברי מרן ערוך השלחן אודות תמיכת רבנים בציונות וב״מזרחי״).

התיחסות גדולי תורה ספרדים לציונות

שאלה: בספר "דת הציונות" הובאה התנגדות של גדולי הדור לתנועה הציונית כבר מראשיתה, ועוד יותר אח"כ. אך, כל הרבנים שמשמם הובאו הדברים הם רבנים אשכנזים. האם דעת גדולי התורה הספרדים נטתה לתמיכה בציונות או שהם היו בדעה אחת עם גדולי התורה האשכנזים, ותהא התשובה אשר תהא, אילו מקורות מעידים על כך?

תשובה:

בספר "דת הציונות" אכן הובאו דברים של גדולי התורה האשכנזים וזאת משתי סבות עיקריות: א. השתדלנו להתייחס להתנגדות לציונות בשרשה וכבר בתחילתה, ובשרשה היא באה במגע רק עם יהדות אירופה (ורק אח"כ פשה הנגע גם בקרב קהילות ספרדיות) כך שמובן מדוע ההתיחסות אליה והאזהרות מפניה באו מקרב רבותינו האשכנזים.

ב. השתדלנו להשתמש במקורות כתובים הניתנים לבדיקה, ולצערי הרב מקרב גדולי התורה הספרדים מועטים מקורות כאלו בנושאי השקפה בכלל ובנושא היחס לציונות בפרט[יג]. עם כל זה כדי שלא יחשוב מאן דהו כאילו יש הבדל ביחס לתנועה הציונית ואביזרייהו בין גדולי תורה ספרדים לבין גדולי תורה אשכנזים נביא כמה מקורות המראים בבירור כי מה שכתב בזמנו מרן החזו"א באגרותיו(אגרות ה"חזון אי"ש" חלק ב' אגרת ע"ה, וז"ל: "ובזמננו כולם הושוו בהשקפתם על הציונות והמזרחי וכן בכל המתרחש על ידם וכמעט שאיני יודע

יג. שאלתי את אחד מגדולי ראשי הישיבות הספרדים בדורנו מדוע אין ספרי השקפה של גדולי הרבנים הספרדים בעוד שאצל האשכנזים כמעט אין ראש ישיבה שלא נתפרסמו ממנו עשרות מאמרים השקפתיים בכתב? הוא השיבני כי לא רק שלא נכתבו ספרים כאלה אלא שאנחנו סובלים מכך שלא מעט מהגדולים אצלנו מתאמצים למצוא חן בעיני החפשים ומעריכים את השכלתם בחכמות חיצוניות וכד', ומעטים הם העומדים בפרץ להזהיר ולהתריע לשמור מרחק מעוזבי תורה לבל ילכדו בשחיתותם.

חילוקי דעות בין היראים בענינים אלה") תקף בהחלט גם לגבי גדולי התורה הספרדים וזאת מהסבה הפשוטה שהתנועה הציונית הגדירה את עצמה מראשיתה תנועה "שאין לה שום דבר עם הדת" וככזו, כל אדם המרגיש שייך ולו במקצת לתורה ולנותנה חייב לעמוד מנגד אליה ולהתנגד לה מבחינה מעשית וכשלא ניתן, לכל הפחות, להביע את סלידתו ומחאתו לבל ילכדו ברשתה שומרי תורה שאינם יודעים לזהות היטב את מהותה.

כאמור לעיל, בראשיתה פעלה התנועה הציונית באירופה, והמגע הראשוני שלה עם יהדות ספרד היה לאחר מלחה"ע הראשונה, כשהפעילות הציונית בא"י החלה לקבל תנופה עם כיבוש הארץ ע"י הבריטים ובעטיה של הצהרת בלפור המעודדת שנלוותה לכיבוש זה.

בכל המאבקים של היהדות החרדית (שקברניטיהם היו זקני העדה מרן הגרי"י דיסקין ומרן הגרי"ח זוננפלד) על עצמאותה וכנגד הנסיון התמידי של השתלטות הציונים עליה אנו מוצאים שותפות לדעה ולמעש מצד גדולי הרבנים הספרדים שהיו אז בארץ.

כשנסתה ההנהגה הציונית להשתלט על מוסד הרבנות ע"י מינויו של הראי"ה קוק התיצבו גדולי הרבנים הספרדים בארץ לימינם של זקני וגדולי הדור מרן הגרי"ח זוננפלד. מרן רבי יעקב סופר בעל "כף החיים", הגרש"א אלפאנדרי, הג"ר יוסף ידיד הלוי ראב"ד העדה החלבית. (ראה לקמן בביאורים והוספות לפרק ו' - חלק א' הצטרפותם של גדולי הרבנים הספרדים הנ"ל לאיסור אודות ספר "אורות" של הראי"ה קוק).

מאוחר יותר כשעלתה לדיון חוקת הקהילות וגדולי התורה האשכנזים פסקו חד משמעית כי על כל יהודי לפרוש מחברות בעדה הציונית המרימה יד כנגד תורת משה הצטרפו אליהם גדולי התורה הספרדים מכל העדות[יד] בחיוב לפרוש מעדה זו (שנקראה אז ה"ועד הלאומי"-גוף שהפך להיות לימים "מדינת ישראל")

יד. ראה צילום ה"אזהרה גלויה" שלא להשתתף בבחירות לאסיפת הנבחרים בספר "עבד נאמן" - חייו ופועלו של הגאון החסיד רבי שלום לופס זצוק"ל (בעריכת הר' אריה דרילמן-גפן, פלדהיים,ירושלים אלול התשס"ג) עמ' 87 וכן בעמ' 105 - צילום ה"קול קורא" באשר לחובת היציאה מעדת ה"ועד הלאומי" שפורסם בערבית ובלדינו ע"י כל גדולי התורה הספרדים.

וביניהם מרן ה"כף החיים", מרן רבי עזרא עטיה, רבי שאול דוויק הכהן, וראש רבני התימנים בירושלים רבי שלום יוסף אלשייך.

מטעם
חכמי ורבני העדות הספרדיות
ביה"ק ת"ו

ישמע לנו ישבו בסח ושס"ד ושלום על ישראל

חכמי ורבני העדות הספרדיות בעד חוציאת מחוץ לחלומי.

גדולי התורה הספרדים קוראים לכל היהודים לצאת ולהיבדל מעדת הציונים שנקראה "הועד הלאומי"

גם עם הקמת המדינה לא שקטו זקני הדור הספרדים מלחוות דעתם דעת תורה אודות המתרחש לבל יכנס בלבו של מאן דהו כאילו תומכים הם בהקמת מדינה על בסיס של מרידה במלכות שמים ותוך הכנסת כלל ישראל בסכנות רוחניות וגשמיות.

כך למשל מפרסם מרן הגאון רבי יעקב מוצפי[טו] ראב"ד העדה החרדית הספרדית לפני חגיגות ה' באייר (יחד עם הגאון רבי צדקה חוציין (מתלמידי מרן ה"בן איש חי"), הגאון רבי נסים כדורי והגאון רבי אליהו מ. מערבי:

טו. ראה אודותיו בספר "ארי עלה מבבל" שכתב תלמידו רבי אהרן שלום נעימי זצ"ל. ראוי לציין כי בהסכמת הר' מרדכי אליהו לספר הוא כותב ש"מעשיו הם יהיו מורה דרך לצעירי הצאן"!!)

לאחינו בני ישראל החרדים לדבר ד׳ ותורתו בארצנו הקדושה

כפי ששמענו מתכוננים הכופרים והפריצים למיניהם להכריז את יום שני פרשת אח״ק [אחרי מות-קדושים] ליום של הוללות וסכלות, ריקודים טמאים ופריצות, תערובת אנשים ונשים, כעצת בלעם הרשע.

לכן הננו הח״מ [החתומים מטה] גוזרים בכח תורתנו הקדושה שאסור לאף איש ואשה, תינוק ותינוקת, גדול וקטן להשתתף ולקחת חבל בהלולא וחינגא שלהם, אפילו רק בהסתכלות ארעית, ולא לשנות בנוסח התפילה, ולא להוסיף ח״ו פסוקי שמחה.

ואדרבה חוב מוטל על כל אחד ואחד להרבות בתחנונים להקב״ה שיוציאנו מהגלות המר והנמהר הזה ״גלות הערב רב״ אשר קשה מכל הגליות, כמובא בזוהר הק׳ בהרבה מקומות ובהראשונים ובהאחרונים זיע״א וישלח לנו גואלינו האמיתי משיח צדקנו ויגאלנו גאולה שלמה בבי״א.

בכרוז דומה נוסף לפני ה׳ באייר בחתימת מרן הגר״י מוצפי והגאון רבי יוסף במוהר״ר שאול הכהן נוספת הפסקה הבאה: ״ועלינו להתבונן רגע ולזכור את חורבן הדת הנורא, והנהגת הכפירה הנוראה אשר מעבירים את בני ובנות ישראל מדרך התורה, ומחנכים אותם ברוח כפירה, דורסים על קדושת השבת בפרהסיא, וכופרים בהשארת הנפש, ומנתחים את המתים לגזרים, ומטמאים את קדושת ישראל ברוח פריצות ושחיתות באופן מזעזע,-אשר כל עין תדמע למראה החורבן הנורא הזה וכו׳״!

[טז]

ועיין בספר ״שדי תפוחים״ (להר׳ יוסף שבתאי (שני) חלק ב׳ עמ׳ שמט׳ הוצ׳ המכון לתודעה יהודית ״שער יוסף״ ע״ש החיד״א זיע״א, ירושלים, התשנ״ז), במעשה שהביא ממורו ורבו שהיה אחד מענקי התורה הספרדים בדורות האחרונים ומורם ורבם של רוב מנין ובנין של גדולי התורה הספרדים כיום רבי יהודה צדקה ראש ישיבת פורת יוסף בירושלים וז״ל: ״ומעיד אני עלי שמים וארץ, שבהיותי יושב ולומד לפני מורי ורבי עטרת ראשי, רבי יהודה צדקה זצ״ל, שנכנס בקר אחד ואמר: עכשיו הלכתי לבית החולים לבקר את ר. פ.

טז. משכנות הרועים, חלק ג׳ עמ׳ א׳תיז׳ - א׳תיח׳, להרה״ח אהרון רוזנברג, ניו יורק, התשד״מ)

[שהיה ידוע כאדם ירא שמים מרבים, ונדיב גדול מאד] שחתכו לו הרופאים את לשונו בגלל גידול ממאיר, ואמרתי לו בזה הלשון: "אשריך ר. פ., **שהלשון שאמרה הלל ביום העצמאות** (פעם אחת בחייה, בשנה ראשונה שעלה ארצה) **שנחתכה בעולם הזה ולא תענש בעולם הבא ביסורים קשים ומרים על חטא זה**". אלה היו דבריו. ע"כ. [על אמיתותו של ספור זה העיד באזני גם הרה"ג בן ציון מוצפי ראש ישיבת "בני ציון" ומח"ס "שו"ת מבשרת ציון", ו"שיבת ציון" ב"ח על שבת קדש].

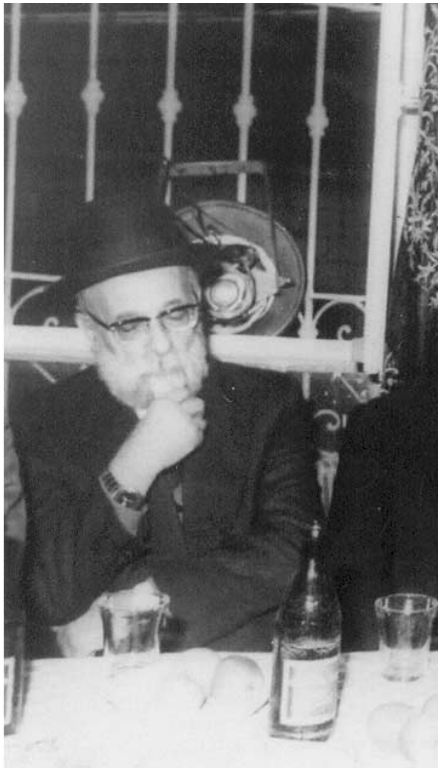

"אשריך שלשון שאמרה הלל ביום העצמאות נחתכה בעולם הזה ולא תיענש בעולם הבא ביסורים קשים ומרים על חטא זה" – מרן הגאון רבי יהודה צדקה ראש ישיבת פורת יוסף

ובספר "עבד נאמן" (תולדות הגה"צ רבי שלום לופס זצוק"ל, רבה של העיר עכו) מובא מה שהיה דורש בעניני "יום העצמאות" כבר בדרשת "שבת הגדול" והיה אומר ש"עצם הקמתה של המדינה לא הביאה לנו אפילו את ה"אתחלתא דגאולה" כפי שיש חלק שסוברים"..."על מה הם שמחים? והלא אנו נותרנו בגלות. הגויים סובבים אותנו ומבקשים להשמידנו, והעזובה הרוחנית מעידה,

שאנו גם בגלות הרוח״. כשניסו לטעון בפניו: ״בכל זאת ה׳ עזר וניצחנו במלחמות. על כך אנו שמחים״ נזעק ואמר: ״איך אפשר לשמוח בעוד שיהודים רבים כל כך נהרגו במלחמות, ומשפחות מרובות שכלו והתייתמו מהקרובים ביותר להם, והם נושאים את הצער חקוק על לוח לבם כל חייהם״.

עוד כותב הגר״ש לופס (במכתב להרה״ג דוד בעדני מיום ערב שבועות (ה׳ בסיון) התש״מ) וז״ל: ״אולם **הקמת המדינה והשתלטותם על עם ה׳, זה ״גלות״**, זו היא התקופה של עקבתא דמשיחא כמו שאמרו בסוף [הגמ׳ במס׳] סוטה וחבלי משיח. חז״ל ראו ברוח קדשם כל הצרות והקלקולים והפרצות בשטח הדת, ה׳ ירחם! טעות לומר שהם ״עוזרים ביותר למוסדות דתיים״. אינו כלום ביחס למוסדות החילוניים ובעמל רב מחזיקים מעמד מוסדות התורה, ואין לנו עוזר וסומך אלא אבינו שבשמים״.

״תמיד לא נשכח, לא נשכח את מצבנו ולא נטעה בעצמנו לומר שזכינו לאיזה התקדמות ולאיזה תועלת בהקמת המדינה, לא זכינו לתועלת מפני שהנהגה שאין לה את יסודות התורה זה גלות. וזה גלות יותר חמורה מהגלות שהיינו בין הגויים...״ (מתוך הספד שנשא הגר״ש לופס על הרה״צ שמעון אלחרר זצ״ל)

״גלות יותר חמורה מגלות בין הגויים – הגאון רבי שלום לופס״

התיחסות נוספת של גדולי התורה הספרדים למדינה ניתן לראות מהכרוז הבא שפורסם באשר ליחס לבחירות ל"כנסת" לאחר שנתייסדה המדינה וז"ל:

על דבר הבחירות לשלטונות בארץ ישראל, החלטנו כדת של תורה להכריז ברבים ולפרסם דעת תורה כי לפי הדין אסור לכל בר ישראל אשר רגלי אבותיו עמדו על הר סיני שישתתף חלילה בבחירות לכנסת המינים ואין שום כח בעולם אשר יתיר באיזה אופן שהוא תוקף האיסור הנורא הזה. כל הנוטל חלק בבחירות אלה פורץ גדר הוא והרי זה כמודה בחוקי המדינה שהם כנגד חוקי התורה ונותן כח להסטרא אחרא ומנאצים שם הוי"ה ית"ש.

אין לנו אלא התבדלות מהמינים והכופרים, ולא להתערב עם זרם המורדים בתוה"ק. הירא את דבר ה', יזהר שלא יתפתה ע"י מישהו, ויזהיר את נפשות ביתו שלא ילכדו באיסור נורא זה. וכבר אמרנו ואמרנו כל ממשלה שיש בה אפילו חופשי אחד אסור להשתתף בבחירות שלה כמו שאמר הפסוק את תשת ידך עם רשע, והיא אחת מתרי"ג מצוות. ה' ישמרנו מלכד ונראה בהקמת שכינתא מעפרא בביאת רוח אפינו משיח ה' אמן.

רבי צדקה חוציין רבי יעקב מוצפי רבי יוסף כהן

עוד ניתן לראות דעת תורה ברורה לגבי הציונות מאת גדול מנהיגי יהדות ספרד מאז קום המדינה מרן הבבא סאלי (רבי ישראל אבו חצירה) וכשהתקיימה עצרת נגד מסע השמד שנערך לילדי מרוקו ע"י הסוכנות היהודית ו"עלית הנוער" - מרן הבבא סאלי היה הראשון לשגר מכתב לחיזוק העצרת שבו כתב בין השאר: "אוי לנו שכך עלתה בימינו בדור אחרית הימים. לב מי לא יתפלץ בראות כל אלה שוחטי ילדים-ילדינו היקרים והחביבים האמונים עלי תולע ומושרשים בתורת חיים מדור דורים. ואקרא בקול גדול לאחב"י בכל מושבותם בארץ מארוקו ובצרפת, הורים ומורים נאמנים, שישמרו מכל משמר ונצורים כעל בבת עיניהם אשר יביטו לנוכח ומישרים, על האוצר והפיקדון שהופקד בידם לנצחים, עמלנו אלה הבנים, לבל יהיו להפקר ולבז לעשות בהם **כשאיפת מהרסים ומחריבים**. ולהחזיק אותם בבית הורים כבשנים קדומים, ולשים עליהם עין פקוחה לזכות אותם לחיי נצח עולמים. ועל כל פנים יהיו נזהרים

בכל הדרכים שחס וחלילה לא יהיו ניצודים ברשתות אשר פרשו להם ציידי נפשות תמימים וזכים, סוכנים אלה ושליחים משליחים שונים בשם הסוכנות ועלית הנוער **האורבים לנפשות הילדים, להמיתם מיתת עולם ולהכרית אותם מעץ החיים**. סורו מעל אהלי האנשים הרעים האלה, הבריחו מהם את ילדיכם בניכם ובנותיכם, כי בזאת אתם נלכדים ח"ו". (הסבא קדישא חלק ב', רבי דוד יאודיוף, ה'תשמ"ז).

וכך מספר חתנו של מרן הבבא סאלי רבי דוד יהודיוף באשר ליחס מרן הבבא סאלי לספרו של מרן הגה"ק מסאטמאר "ויואל משה" שהוא הספר המקיף ביותר באשר להתנגדות לציונות ולאביזרייהו וז"ל:

"כאשר רבינו ה"בבא סאלי" זצ"ל עלה ארצה בפעם האחרונה, ביקש מחתנו, שיקנה לו את ספרו של האדמו"ר מסאטמאר "ויואל משה", וכאשר קבלו, פנה מכל לימודיו, הסתגר בחדרו וקרא בו בעיון נמרץ מרישא לסיפא. וכאשר סיים את קריאתו, יצא מחדרו ואמר לחתנו: **"אין לנו גדול בדור בזָכות העיון ובסברא ומשיב תשובה ניצחת, כרבי יואל יצ"ו**, הוא ענה בספרו **בראיות ברורות** לכל אותם שגיבבו דברים על גבי דברים, **ולא השאיר זוית ופינה, שלא ענה עליה תשובה ניצחת**, ולכן בואו ונעשה סעודת מצוה, סעודת סיום הספר "ויואל משה", כדרך שעושים סעודת סיום מסכת, **כי ספר זה הוא מסכת גדולה וחשובה בדורנו**, בדור המעורפל הזה, דור אובד עצות, ומחשבותיו מבולבלות, **ורבי יואל הוא "עמודא דנהורא" ולאורו נלך עד ביאת משיחנו**". בכל הסעודה היה רבינו חוזר ומשנן בעל פה על דברי הספר, מתפעל מחריפותו של רבי יואל, ומבקיאותו הרבה בכל דברי רבותינו ובמדרשיהם, ומודה לקב"ה ששתל בדורנו צדיק, גאון וקדוש, המדריך עדת יראים בדרכי ה' יתברך האמיתיים ללא כל פשרות".

ואם נמצאו אי אילו רבנים ספרדים שהביעו דעה חיובית באשר למדינת ישראל הרי הסבה לכך היא אחת מן השתיים:

או שאמרו זאת בשל היותם חלק ממערכת הרבנות הראשית שהיא מערכת חילונית הכפופה למוסדות השלטון של המדינה ואנוסה בשל כך לתת הצדקה לקיומה ולהכיר בחיוביותה.

או שדברו זאת לאנשים הרחוקים מדעת תורה כדי שעכ״פ תשאר להם ולו במשהו השפעה עליהם. אך גם אם יטען הטוען כי דברים בעד המדינה נאמרו ע״י גדולי תורה ספרדים בלב שלם ולא מתוך אילוץ הרי שצריכים להיות הדברים מגובים במקורות המצדיקים יחס חיובי. (וראה בספר ״אתחלתא היא״ שהוציא לאחרונה הר׳ יצחק דדון, אברך מ״ישיבת״ מרכז הרב, ובו ניסה להביא מובאות מרבנים ספרדים שיש בהם להעיד על יחסם החיובי למדינה וגם דברים שאמרו רבנים ראשיים לעיתונות החילונית הביא בספר זה כדעת תורה של הרבנים ובאף אחת מן המובאות לא מופיע ולו מקור הלכתי אחד המראה כי יש להתייחס בחיוב לשלטון שבסיסו הוא מרידה גלויה בבורא עולם ובתורתו ושבאופן מעשי אחראי לשמד של רוב ככל יהדות ספרד שעלתה לא״י מארצות המזרח.).

ולסיום - הרב בהא הידיעה של בני ספרד הלא הוא מרן ה״בית יוסף״ רבי יוסף קארו אשר עליו נשענים כל בני ספרד ובפרט בארץ ישראל. והנה בספר ״חרדים״ לרבנו רבי אלעזר אזכרי שהיה מגדולי חכמי צפת בתקופת ה״בית יוסף״ ורבנו האריז״ל, מביא מעשה שהיה וז״ל: ״ומעשה היה פה צפת שנת הש״ח ליצירה, שבמעמד הרבנים הגדולים מוהר״ר יוסף קארו ומהר״ר יצחק מסעוד ומהר״ר אברהם שלום ומורי הרב החסיד רבי יוסף שאגיס וכמה רבנים אחרים, באה אשה ואמרה שבעלה בא עליה שלא כדרכה, ונידוהו וחרפוהו ואמרו לשורפו באש, וסוף גרשוהו מארץ ישראל״ ע״כ. (ועיין בספר ״ארץ חיים״ לרבי חיים סתהון (צפת התרס״ח) אבן העזר סי׳ כה׳ כתב כי **כן היה נהוג בצפת לגרש בעל עבירה מן המדינה** כדי שלא יטמא את הארץ כדמצינו בשו״ת המבי״ט ח״א סי׳ כב׳ באחד שנזרקה בו מינות ונתנו רשות למנהיגי הקהילות בצפת לייסר אותו ע״י נוכרים ונחבש בידם, עד שהתחנן שישתדלו להוציא אותו מן התפיסה (היינו מן המאסר). אמרו לו הממונים רצוננו שתלך מן המדינה שלא תטמא את הארץ במעשיך״ עיי״ש).

ואם כך הוא בבעל עבירה יחידה, קל וחומר בן בנו של קל וחומר בשלטון שכל מהותו כפירה (והטוב שבמנהיגיהם הוא לא בעל עבירה אלא עובר על כל התורה כולה אם לא שגם כופר בה ובנותנה) וכל תוצאותיו (ובפרט באשר ליהודי ספרד שבאו בצל קורתו) הוא שמד לרבבות אלפי ישראל, הרי שגם אלף רבנים ״מטעם..״ על

דרשותיהם ושיחותיהם, חנופתם באונס וחנופתם מרצון, תום לבם או התעלמותם מהמציאות, לא ישנו אות אחת מתורתנו הקדושה כפי שהונחלה לנו ע״י רועי ישראל רבותינו הספרדים בכל דור ודור ומרן ה״בית יוסף״ בראשם. והחי יתן אל ליבו!!

״לא די לכם שאתם טועים את עצמכם, עוד רצונכם להטעות אותי ולהכניס החץ בי. יאמרו נא באיזה כח באתם למשול בארץ? הלא על ידי כח הציונים החופשים אשר אם היו יכולים לעקור התורה מן העולם ח״ו היו עוקרים. ואתם מאמינים בהם! בקהלם אל תחד כבודי ולא ארד עמכם בזה. אדרבה אעמוד נגדכם בכל יכולתי. ואודיעכם אחרית דבר מראשיתו כי עכשיו הציונים בוחרים בזקנים אחר כך ימאסו בם ויכניסו במקומם רבנים שחורי הזקן ואח״כ מספרי הזקן, אחר כך גלוחי הזקן וכו׳. לכן עליכם לדעת כי חורבן התורה והיהדות בארץ הקודש מתחיל מכם ואתם עתידים ליתן את הדין לשמים על כל חטאים ופשעים של כל הדורות הבאים אחריכם וכו׳ וכו׳״.

(דברים שהשיב מרן הסבא קדישא - הגאון רבי שלמה אלעזר אלפאנדארי בתגובה להצעה כי יכהן ברבנות מטעם הרבנות החילונית הראשית בא״י, מאמר ״חיות אש״, נספח לספר ״מסעות ירושלים - נסיעת רבנו בעל ה״מנחת אלעזר״ ממונקטש לארץ הקודש״)

העדה החרדית הספרדית ובני עדות המזרח בעיה"ק ירושלם ת"ו

לאחינו בני ישראל החרדים לדבר ד' ותורתו בארצנו הקדושה

כפי ששמענו מתכוננים הכופרים והפריצים למיניהם להכריז את יום שני פרשת אח"ק ליום של הוללות וסכלות, רקודים טמאים ופריצות, תערובת אנשים ונשים, כעצת בלעם הרשע.

לכן הננו הח"מ גוזרים בכח תורה"ק

שאסור לאף איש ואשה, תינוק ותינוקת, גדול וקטן להשתתף ולקחת חבל בהלולא וחנגא שלהם, אפילו רק בהסתכלות ארעית, ולא לשנות בנוסח התפלה, ולא להוסיף ח"ו פסוקי שמחה.

ואדרבה חוב מוטל על כל אחד ואחד להרבות בתחנונים להקב"ה שיוציאנו מהגלות המר והנמהר הזה „גלות הערב רב", אשר קשה מכל הגליות, כמובא בזוהר הק' בהרבה מקומות ובהראשונים ובהאחרונים זיע"א

וישלח לנו גואלינו האמיתי, משיח צדקינו, ויגאלנו גאולה שלימה בבי"א

צדקה חוצין
יעקב ע. מצ'פי

נסים כדורי
הצעיר אליהו מ. מערבי ס"ט

"אסור לאף איש או אשה תינוק או תינוקת גדול או קטן להשתתף ולקחת חבל בהילולא וחינגא שלהם ואפילו בהסתכלות ארעית"
פסק גדולי התורה הספרדים אודות חגיגת ה' באייר

ביאורים והוספות לפרק ה'
הציונות הדתית

דעת מרן הנצי"ב מוולאז'ין
לגבי "אתחלתא דגאולה" וישוב א"י

במאמר שלפנינו מספר ציטוטים מדבריו של מרן הנצי"ב מוולוז'ין המוכיחים באופן חד משמעי כי כל נסיונותיהם של רבנים שונים מהצה"ד להציגו כתומך בציונות או כמי שרואה בה "אתחלתא דגאולה" הינו הוצאת לעז ובבחינת "ספור אחר מטתו של חכם". אכן בתחילת יסוד חברת "חבת ציון" תמך הנצי"ב בתכנית ליישב את הארץ אך כפי שתוכלו לראות לקמן, הוא תמך בה בתנאים מפורשים שכל אחד מהם לבדו די בו כדי להבין את גודל המרחק בין דעתם של גדולי ישראל שתמכו בישוב א"י לבין התנועה הציונית שמטרתה היתה: "נהיה כגויים" בא"י, נטמאה ונחלל קדושתה כאות נפשנו ונהיה אדונים לעצמנו.

ראשית, נראה מתוך מכתב אותו כותב הנצי"ב באשר לחוות דעתו השלילית אודות הדפסת הספר "דרישת ציון" של הגרצ"ה קלישר, מה היתה דעתו של מרן הנצי"ב בענין ההתיחסות לישוב א"י כ"אתחלתא דגאולה" וז"ל:

ב"ה יום צום השביעי יהפך לשו"ש [לששון ושמחה] תרנ"א

כבוד הרב המופלג ודרשן, לוקח נפשות בדברו, בהטיפו מוסרו כ"ש מ' חיים יוסף יפה נ"י.

כבר כתבתי בקצרה למע"כ נ"י **שאין נפשי נוחה מהספר "דרישת ציון" שהעלה הגאון וצדיק מוהרצ"ה קלישער** ז"ל כי **נוסד על אור מתעה** שראה בארצות המערב שניתן שווי זכויות לאחינו, והיה מדמה כי זהו הבטחת "ושב ד' אלקיך את שבותך ורחמך" מעתה עלינו להגיע לסופיה דקרא "ושב וקבצך" וגו' - ובמח"כ **אינן אלא דברים בטלים.**

א. שעיקר שבות ישראל אינו בארצות המערב כי אם בירכתי צפון, וירמי׳ הנביא אמר שמתחילה ״הנני מביא אותם מארץ צפון״ ואח״כ ״וקבצתים מירכתי ארץ״.

ב. שזה האור של שווי זכויות **החשיך עיני אחינו בארצות המערב והסיר צורת היהדות**, זולת יחידי סגולה.

ג. שהרי לפני זה המקרא כתיב ״ושבת עד ה׳ אלקיך ושמעת בקולו״ וגו׳ ולא החל להתקיים כלל.

עוד זאת שיסוד דעת הגאון הנ״ל, שזהו תחילת הגאולה, ובזה מסתיים דבריו לבאר האיך נגיע לידי גאולה **ובאמת אין אדם יודע עד מה סדר הגאולה העתידה**, והרי גאולת מצרים מצד הסברא היה פשוטה מגאולת כל ישראל בזמן הזה, מצד שהיו כל ישראל במקום אחד ובמלכות אחת מה שאין כן בגלות החל הזה, ע״כ כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, והיה ראוי לכתוב יהיה נפלאות, או כאשר הראיתיך בצאתך ממצרים אראנו נפלאות, אלא משום שאין ערוך נפלאות הגאולה העתידה לגאולת מצרים, וכאשר ידוע מאמר הגמרא במס׳ נדה (דף ל״א) לעושה נפלאות גדולות לבדו, אפילו בעל הנס אינו מכיר בניסו, ואם כן באמת הנס גדול הרבה ממה שרואין, וזהו דבר הכתוב כימי צאתך ממצרים, כמו שהיה באמת כך אראנו נפלאות, תראה בעיניך, ומזה מבואר שיהיה באמת הרבה יותר.

וזה הפירוש מבואר במכילתא פ׳ בשלח עה״כ ״עושה פלא״, עושה פלא עם אבות ועתיד לעשות עם בנים שנאמר כימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות - אראנו מה שלא הראיתי אל אבות, שהרי נסים וגבורות שאני עתיד לעשות עם בנים יותר הם ממה שעשיתי לאבות, וכן הוא אומר ״לעושה נפלאות גדולות לבדו״, הדברים מבוארים כמו שכתבתי, ובכל זאת כששאל משה רבינו ״ואמרו לי מה שמו מה אֹמר אליהם״ היה התשובה ״אהי-ה אשר אהי-ה״, פי׳ האיך יהיה פעולת ההוצאה אם בדרך טבע או בדרך נס, דאין להקב״ה שם עצמי ח״ו, אלא לפי מעשיו הוא נקרא מעתה אם ירצו ישראל לדעת מה שמו באיזה אופן יהיה הגאולה, והשיב הקב״ה שזה אינו מבורר שהרי תלוי במעשה הדור, אם יהיו ראויים לנס נגלה או לא, וזה הפירוש ״אהי-ה אשר אהי-ה״, והרבה יותר

מזה מבואר בחיבורי "העמק דבר" שם, וגם נשתנה הסדר שאמר הקב"ה שאמר הקב"ה למשה "לך ואספת וגו' עד ונצלתם את מצרים, ואח"כ נעשה סדר אחר עפ"י סרבנות משה רבנו ולא נתקיים "ושמעו לקולך", מעתה אם ביציאת מצרים לא נתבשר סדר הגאולה עד בוא העת, מה כל שכן גאולה העתידה אשר היא בהרבה מלכויות שאין אחת דומה לחברתה, ואין ישראל שבקרבם דומין זה לזה במעשיהם, **בודאי אי אפשר לחשוב מצד השכל היאך יעשה הקב"ה,** וכבר אמר ה' כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרככם דרכי. ויפה הורה לנו רבן של ישראל הוא הרמב"ם בהלכות מלכים (פי"ב ה"ב) וז"ל: - וכל אלו הדברים וכיוצא בהם **לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו,** שדברים סתומין הן אצל הנביאים גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו אלא לפי הכרע הפסוקים ולפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו, ועל כל פנים אין סדור הויות דברים אלו ולא דקדוקיהם עיקר בדת, ולעולם לא יתעסק אדם בדברי אגדות ולא יאריך במדרשים האמורים בענינים אלו וכיוצא בהן, ולא ישימם עיקר, שאינן מביאין לא לידי יראה ולא ליד אהבה, וכן לא יחשב הקיצין וכו' אלא יחכה ויאמין בכלל הדבר כמו שביארנו. עכ"ל. גם מה שהאריך הגאון המחבר בענין קורבנות כבר כתבו בתורת כהנים (פ' בחקתי) בתוכחה "ולא אריח בריח ניחוחכם" וממילא אי אפשר להקריב שהרי בכל הקרבנות כתיב ריח ניחוח, וכדתנן ספ"ב דזבחים לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם ריח ולשם ניחוח, זולת קרבן פסח דלא כתיב ביה ריח ניחוח היו מקריבין אפילו אחר חרבן ביהמ"ק כדאיתא בסנהדרין ספ"א. והדברים עתיקים ומפורשים ב"העמק דבר" פ' ראה בפס' "שמור את חודש האביב". אומנם כל הדברים הללו אינן נצרכים אלא לפי שדמה הגאון שהחל אורה של הגאולה בזמנו, **אבל בזמן הזה שאנו כבושין בגולה וגזרות מתחדשות, אסור לנו להזכיר רעיון של גאולה בענין ישוב הארץ, דבלי ספק ישמעו התוגר ושריו דישוב הארץ ע"י ישראל אתחלתא דגאולה היא, ויפריע ח"ו עיקר הישוב, ושארי מלכויות יחושו לדבר ויגזרו גזרת המן ר"ל, וחלילה לנו להראות בעסק הישוב סימני גאולה, ורק העיר ה' בלבנו להשיב שממות הארץ ולעשותה לישוב, ויותר מזה לא ידענו מאומה, ואין לנו לדבר בזה אלא לחכות בלב ולהאמין לגאולה באיזה אופן**

שירצה לפי מעשינו, על כן איני מסכים לשוב ולהדפיס ספר "דרישת ציון" שיש בו סכנה לכל העסק, המקום ית' יורנו דרך הישרה וחפץ ה' עלינו יצליח להושיב נשמות הארץ ויזכו לראות ישראל בנויהם. כנפש העמוס בעבודה, נפתלי צבי יהודא ברלין".

(מתוך "אגרות הנצי"ב מוולוז'ין, אגרת ק"ז, בני ברק, תשס"ג, הובא גם ב"מרא דארעא דישראל", עמ' יז-יט ירושלים, תשס"ג. וכן ב"משכנות הרועים" עמ' קס"ח-ק"ע, ניו יורק תשד"ם).

התיחסות מרן הנצי"ב לישוב א"י ע"י פורקי עול וחילול קדושתה של א"י:

"ואחר שכן הוא לא היה ראוי לפני לקבל משא הגבאות במצוה רבה זו של ישוב אה"ק, וחלילה להיות מתרפה בעסק גבאות ולהיות נקרא בזה חבר לאיש משחית, אך באשר במדה זו שהמצוה ההיא יקרה בעיני, במדה זו ראיתי וידעתי כי רפו ידי העוסקים בזה "עפ"י שהוא מרופה בעיני גדולי ושלומי אמוני ישראל במדינת ליטא וזאמוט", לקול השמועה אשר אחינו המתיישבים באה"ק אינם שומרים את השבת ולא מצות הארץ, **אשר על זה גלינו מארצנו, ובזה תלוי גשמי הארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה עד אחרית השנה,** ע"כ אמרה נפשי אולי בקראי שמי על הגבאות שנתפרסם עפ"י קול הקורא יתנו אומן בלבבם כי יתוקן הדבר בעזר ה', וכך פירשתי שיחתי בהיותי בוילנא בחברת חבריי הגבאים הגאונים יצ"ו.. ושאר ח"ק זו, **כי אם לא יתוקן הדבר אין לי לשלוח אצבע בזה..."**

התיחסות לישוב א"י במחיר של הכנסת יהודים בסכנת נפשות:

"חלילה לנו לעשות דבר בישוב א"י **בעבירה של סכנת נפשות, והיא לא תצלח.."**

(מכתב מכ"ג כסלו תרמ"ח, וולאז'ין, "משכנות הרועים", שם.)

התיחסות לאפיקורסים ובעלי דעות משובשות באשר ליהדות: (כינוי המתאים לכל ראשי התנועה הציונית ומנהיגיה מאז קומה ועד היום)

"בראשו נגעו, ידוע דצרעת בא על חטא, אבל אינו דומה סיבת חטא צרעת הגוף לצרעת הראש, דצרעת הגוף בא על חטא תאוה המחטיא את הבשר,

וצרעת הראש בא על חטא דעות משובשות, ואמר כי אע״ג דסימני קרחת וגבחת הוא כמראה צרעת עור בשר, מכל מקום אות הוא שבא על עוונות שבראש, **ונפקא מינה הוא להיזהר ממנו יותר דמי שיש לו דעות משובשות מחטיא אחרים שמתרועעים עמו יותר מבעלי תאוה**, והקדים הכתוב לזה הטעם ״איש צרוע הוא טמא הוא טמא יטמאנו הכהן״, וכל זה הוא דברים מיותרים ובא להזהיר לכל אדם להזהר ממנו הרבה, המון אדם יזהרו ממנו באשר שצרוע הוא, ואפילו לא היה נזקק לטומאה הרי מהראוי להתרחק מאויר הצרוע כדאיתא סוף פרק המדיר ובב״ב פ״ב, אמנם אפשר שהכהן, שדרכו להיות אדם גדול ונעלה מסכנת הטבע אינו חושש לטבע צרעת, וכמו שמצינו בריב״ל ס״פ המדיר, על זה הוסיף ״טמא הוא״, אחר שהגיע לכלל טומאה ע״כ טמא יטמאנו הכהן ג״כ. אמנם הייתי אומר דאחר שהוא ״אדם גדול״ ראוי להתקרב לו להוכיחו שמא ישוב ורפא לו, על זה הוא מסיים ״בראשו נגעו״, **דאחר שהגיע לאפיקורסות שוב אינו ראוי לתוכחה וכל שכן דפקר טפי, וכל באיה לא ישובון**, אבל כל אלו אזהרות אינו אלא מי שבראשו נגעו, מה שאין כן מי שהוא צרוע מחמת עוונות התאוה כאשר יבואר לפנינו״ (״העמק דבר״, תזריע, פי״ג פס׳ מ״ד)

לגבי זהירות במצוות בא״י:

״ולא דמי למה שכתבו התוס׳ כתובות ק״י ע״ב ד״ה הוא, דעכשיו אין מצוה לדור בא״י משום מצוות התלויות בארץ דאין אנו יכולין להיזהר בהם ולעמוד עליהם, דבזמנם לא היו יכולין להיזהר בהם (ולעמוד עליהם) אבל היום אנו יכולין להיזהר יפה אלא שקשה להיזהר, והרי לא גרע ממה שהיה ישיבת א״י משיא לעבודה זרה, כמו שידוע באגדה דפרק חלק (סנהדרין קי״ב: על כל תלם ותלם), כמה היה קשה להיזהר מע״ז, ומכ״מ אין זה מתקבל בעיני ה׳, אלא המצוה במקומה ומחויב להיזהר. **ומי שאינו נזהר הוא רשע ועוונו ישא, אבל אין אנו אחראין לזה..**״ (אגרות הנצי״ב מוולוז׳ין, אגרת קע״ג)

כמה עזות פנים יש בשיוכו של ענק בענקים כמו מרן הנצי״ב לתמיכה בתנועה הציונית שחרתה על דגלה ״נהיה כגויים״ בא״י, שהעמידה בראשה (פה אחד) את האפיקורס חובב הנצרות תיאודור הרצל שלא התבייש לומר כי במדינה שיקים נישואי תערובת יהיו דבר לגיטימי וכי בא״י יוכלו להתבולל

בשלוה". אבל קדושת הציונות בעיני אנשים כמו הר' אורי שרקי[יז] מ"מכון מאיר" והר' יעקב משה ברגמן[יח] וחבריהם עולה בהרבה על חשיבות גדולי ישראל בעיניהם ולכן כל לעז על גדולי ישראל שתמכו בישוב א"י עפ"י תורת ישראל בלבד!! קטן הוא בעיניהם ובלבד שלא תיפגם קדושת הציונות בעיני שומעי לקחם.

אגב, רבני הצה"ד לא טורחים אפילו לציין בפני שומעי לקחם עובדה פשוטה נוספת והיא ששנת פטירתו של מרן הנצי"ב היא שנת התרנ"ג - היינו 4 שנים לפני הקמתה של התנועה הציונית בבאזל, מה שסותר כל אפשרות שתמך בתנועה הציונית או הזדהה עמה.

"וכל שכן הזוכים לישב לפני הקב"ה בארצו שהם כמו רואי פני המלך ואם זהירים בכבודו טוב להם ואשריהם, ואם ממרים בו אוי להם יותר מכל הבריות שהם עושין מלחמה ומכעיסין את המלך בפלטרין שלו ומוציאן מן הפלטרין כמו שאומר הכתוב בעם המכעיסים אותי על פני תמיד, ואומר לא ישבו בארץ ה'"

(רמב"ן, דרשה לראש השנה)

יז. ראה לקמן ביאורים והוספות לפרק ו'-חלק א' דבריו אודות דעת הנצי"ב בהתכתבות שהיתה לנו עמו.

יח. בחוברת "המדינה היהודית" שהו"ל מביא את הנצי"ב מוואלאז'ין (פרק א' עמ' 26 הערה 9) כ"תומך בתנועה הציונית דתית".

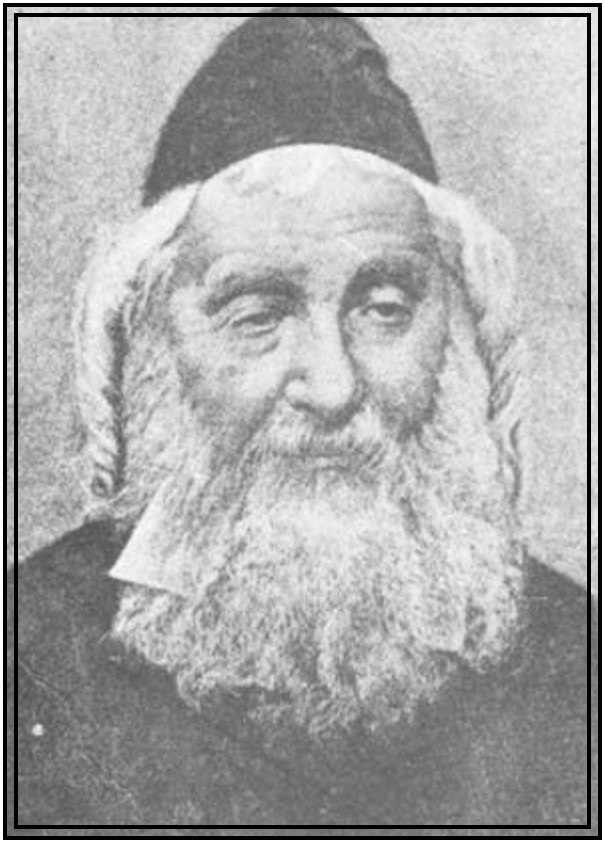

"חלילה לנו להראות בעסק הישוב סימני גאולה" –
מרן הנצי"ב

מכתב הגאון רבי יעקב לורברבוים
בעל "נתיבות המשפט"
לגר"צ הירש קלישר

ב"ה, ג' וארא שנת תק"ץ פק"ק סטרי יע"א.

לידידי הרב המופלג בתורה ויראה החריף והשנון מוה"ר צבי הירש נ"י קאלישער.

מכתבו עם הניירות הגיעו בימים שעלינו לבקש רחמים מבעל הרחמים שישוב וירחמינו וטרדות דמתא רבו ולא היה הזמן פנוי אפילו לקריאה, אח"כ נצרכתי לישוב הדעת מה להושיבו.

והנה שמחתי משלומו הטוב ובריאותו ומכתבו באהבה וידידות וכמים פנים אל פנים ואני זוכר את עמלו בתורה וחידושיו הנפלאים.

ועתה באהבתי אליו אודיעהו שאני בדאגה על פלפוליו בענין היתר קרבנות בזמן הזה, והרחיק נדוד בחריפות ובקיאות, וראיתי איך פרש מצודה להמלט מדחוקים, ולא זה הדרך הישר, ובמחילת חכמת כבודו יש בדבריו הרבה דברים חסר מלח ותבלין ומשוללים הבנה ולא ניתנו להיאמר וחלילה לבנות עליהם יסוד היתר להקריב קרבנות לפני ביאת משיח בן דוד במהרה בימינו אמן. כבוד מעלת תורתו יודע שמעולם לא הלכתי בגדולות ואני מבקש גם אותו שישמור את פיו ולשונו וקסת הסופר שלו בענינים אלה, ויתרבה חילו בחידושי תורה אשר ידיו רב לו בהם כמו שהכרתיו, ומאד מאד נצטערתי על מה שכתב שבקרבנות נרצה פני ה' שיקרב את גאולתנו.

חלילה להעלות דברים כאלה על הדעת כי רחוקים ממרכז האמת, וחלילה לנו חלושי השכל לעשות מעשה כמו שהוא אומר לעשות ולפרוץ גדרן של ראשונים, והלואי שנזכה לשמור מה שמוטל עלינו מפי הפוסקים, והם שמרו את נפשותם מפעולות והשתדלות בעניני הגאולה וקבוצת הגלויות, ומה זאת עשה

לנו אלקים שירא וחרד לדבר ה׳ כמותו בא לגלות רזי עולם בענין הגאולה, בפרט שכל עין בודק יראה שדבריו סותרים זה את זה ומשתנים זה לזה ואנחנו נזהרנו לעולם תהא מן הרואין ולא מן הניראין ולא מדרשות ומסקנות יבוא הטוב לישראל.

תמיהני שהתעקש לבטל תקנת חז״ל ונשלמה פרים שפתינו, וה׳ דורש כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת, וזולת זאת לבי נוקף ונפשי מלא רטט ורעד כי אם ישמעו הגוים והקלים בישראל שאנחנו מקריבים קרבנות ימלאו שחוק פיהם ונהיה חס ושלום ללעג ולקלס, וה׳ יודע כמה צרות וקלקולים יצמחו מזה. **ובשביל שמתירא אני שכיון שנכנסו ללבו דברים זרים אלה קשה יהיה לו לסלקם, באתי בזה לאסור עליו להפיץ דעותיו חוצה, וממש לא ידעתי איך מלאו לבו לבקש הסכמתי.**

אבל אם בענוותנותו שאל בדעתי, אני אומר לו כלך מדרך זה כי הוא נותן מכשול לפריצי הדור ח״ו, ומצאתי כמה דברים באים מכח סברות הנפסדות הגם שבתמימות לבו כתבם. **בקוצר דעתנו נעדר מאיתנו ליישר מאמרי הש״ס בענין הגאולה והדעות אינן שוות**, ופשוט הדבר שעלינו לחכות עד שיבוא אליהו לעשות חלק, ועד אז עלינו לשמור ולעשות דברים שיש להם עיקרי הדת והאמונה, ולמה לו ולצרה הזאת שיאמרו גם הצב״י הזה קופץ בראש. ועתה אדבר בענין החיוב לדור בזמן הזה בא״י ואודיע לו בזה שלא ישרו בעיני הפלפולים והדיוקים, כי אין להם שחר, והוא דורש מזולתו מה שלא יעשה בעצמו והרי זה כטובל ואוחז וכו׳. בושתי וגם נכלמתי לשמוע בשם מהרי״ט כי דברי ר״ח בתוספות כתובות ק״י ד״ה הוא, איזה תלמיד טועה כתבם, ואני בחלישת זכרוני לא ידעתי באיזה תשובה כתב מהרי״ט דבר זר זה. חי נפשי שאיזה תלמיד טועה המגשש בצהרים חֹשֶׁךְ כתב הדברים בשם מהרי״ט ולא תעלה לתלמיד רשע זה תעלה וארוכה. ואם אתה אומר כן אז חס ושלום כל ההלכות הפסוקות ע״פ דעת ר״ח יתהפכו חס ושלום. חלילה לסתור ולעקור פסקים קבועים כי א״כ אין לדבר סוף, ואם חס ושלום נפתח פתח כזה הרי ניתן יד לכל הרוצה להחזיק דעתו לילך שובב בדרך ליבו לומר על דברי הקדמונים שתלמיד טועה כתבם. וכל שיש לו שיקול הדעת אמת יודה כי דבריו של ר״ח

על אדני השכל הישר הטבעו. אמנם מצינו בתשובות מהרי״ט ח״ב סי׳ כ״ח בשם הגהות מרדכי שכתב הר״ח בתשובה דהני מילי בימיהם שהיה שלום אבל עכשיו שהדרכים משובשים אינו יכול לכופה עיי״ש. ומהרי״ט מדיליה הוסיף וז״ל: הרי שתשובת הר״ח כהן ז״ל לא באה אלא מטעם סכנת דרכים ומ״ש בתוס׳ דאין מצוה לדור בא״י הגהת תלמיד היה עיי״ש. ואני בעניותי כתבתי בשולי מהרי״ט אריכות שלמרדכי סגי היה הטעם הראשון. מהרי״ט עצמו כותב בתשובותיו שהראשונים עשו גדרים תקנות והסכמות כפי הדור והזמן ושמנהג אבותינו תורה היא, ויש לשער כי דעתו של ר״ח היתה כי יש כמה מצוות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנו יכולים להיזהר בהם ולעמוד עליהם, בשביל שנפשותינו לא נזדככו ולא נתלבנו מעוונות ופגמים, כפי שכתב גם רבנו בעל תרומת הדשן בפסקיו סי׳ פ״ח שיש שם בני ברית רשעים גמורים המבלבלים שומרי תורה וא״י מקודשת רק בשמירת המצוות. ועתה נאמר שמהרי״ט שכתב שהגהת תלמיד בתוספות בשם הר״ח חשב שתלמיד זה אחד מהגדולים ומבעלי התוספות. עכ״פ לא כתב תלמיד טועה, וכמה קולמסין נשברו ע״י התלמיד הרשע שזייף הדברים בשם מהרי״ט. ואני מצאתי בחידושי מהרי״ט על כתובות כותב וז״ל: ולית דחש להא דר״ח ומשמע שאינו מפוקפק כלל כי הר״ח כתב הדברים אלא שהוא חולק עליהם. ומה שמהרי״ט כותב ובתוספות הרא״ש ליתיה, אין נפקא מינה, דהנה מצינו להרא״ש בתשובותיו כלל י״ב מי שנדר ללכת לא״י יש לאותו נדר התרה כמו לשאר נדרים, ומהרי״ט ח״ב סי׳ ק׳ מביא שהרא״ש בתשובותיו כתב על אותם החכמים שנשבעו ללכת לא״י ועבר אחד מהם עיי״ש. ועתה אם נאמר שהעליה לא״י בזמן הזה מצוה חיובית, למה לנו נדר ושבועות לעלות, הלא מושבעים ועומדים מהר סיני וירשתם וישבתם, ואיך מהני התרה על שבועה לקיים המצוה. ובעיני יפלא שהרא״ש לא כתב ששמועה זו בשם ר״ח אינה אלא הגהת תלמיד, והפלא שבפסקי תוספות איתא בפירוש כתב ר״ח דאין מצוה עכשיו לדור בא״י. ועיין תוספות כתובות קי״א ד״ה בבלה יובאו ושמה יהיו אע״ג דהאי קרא בגלות ראשון כתיב יש לומר דבגלות שני נמי קפיד קרא. והגאון ר״י פינטו בפירושו לעין יעקב כותב לזה ומשמע איסור להעלות מכל הארצות לא״י עד שתחפץ

אהבת הקב״ה לגאול את ישראל. וראיתי בכתבים מזקני הה״צ ז״ל שמה שאמרו כל הדר בחו״ל דומה כמי אין לו אלו-ה וכל הדר בחו״ל כאילו עובד ע״ז, שאעפי״כ אין לעלות כעין קבוץ גלויות עד שידרוס רגליו של משיח, וחלילה למהר הקץ בטרם שיחיש הבורא גאולתנו. ורז״ל אמרו זאת על ימיהם ולא לדורות, כי אם לא כן חלילה כל גדולי ישראל אחר חרבן בית שני בכלל שאין לו אלו-ה ועובדי ע״ז חלילה, הנח להם לישראל אם הם אינם נביאים בני נביאים הם וצר לי המקום לכתוב יותר בזה. ובדרך פשוט אנו מקובלים שבזמן הזה חוב לעלות ליכא ורק יחידי סגולה רשאים לעלות ברשות חכמים, ואנו אומרים אשרי לאיש שיזכה לעלות במחשבה לקיים והתקדשתם והייתם קדושים ולא כל אדם זוכה לכך, כי לא גלו ישראל מעל אדמתם אלא בשביל שלא קיימו מצוות הנהוגות, ומה שאמרו כל הדר בא״י שרוי בלא עון מוכח שעל הדר בא״י לשמור מאד מעון. והנה כבוד מעלת תורתו מאריך בדברי הרמב״ן שאומר שאפילו בזמן הגלות מחוייב כל אחד ואחד מישראל לדור בא״י, והיה עליו לרשום דרך אגב דבריו הקדושים המובאים בשל״ה בדברו מקדושת הארץ שכל הבאים לא״י ואין שמים על לבביהם בהיכל המלך ומורדים ופושעים, עליהם הכתוב אומר ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה, וכתוב כי תבואו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, ולא יעלה על לבם שאחרי מותם ישארו בארץ ישראל אלא במותם יגרשום חוצה ככלבים עכ״ל (ונלענ״ד שהוא טעות סופר דאין זה לשון הרמב״ן אלא לשון ספר חרדים. יואל אלחנן.). ויתבונן לכל דברי הרמב״ן ויתפחד לבבו לעסוק בדברים אלו, ואם ישית לבו גם לדברי השל״ה שם יראה שאם סכנת דרכים אין האידנא כבימי בעלי התוספות, סכנת נפשות כדברי הר״ח איכא. ונפלאים דברי מהרש״א נדרים כ״ב שהיצר הרע שולט בחו״ל יותר מבא״י, אבל בבואו לא״י אם יעשה עוד רעות ראוי לעונש יותר, אחר שאין יצר הרע שולט בו כל כך בא״י, והא מהאי טעמא אנשי מעשה וצדיקים באמת ובלב שלם ביראת ה׳ זעים וחרדים מלעלות פן לא אכשיר דרא ולא יזהרו לקיים המצות ויבואו עושיו, וסומכים על גדולי התורה שעלינו להיות בגלותא עד כי ה׳ ירחם את עמו רחמים גדולים וישלח הגואל צדק בבטחונינו, שאז יוכל ישראל למצוא בארצו המנוחה האמיתית, והוא הוא הדרך אשר ישכון

בו אור הקבלה המסורה בידינו, ומי שאומר אחרת מתחייב בנפשו ועתיד ליתן את הדין. ויראה נא דברי הרמב״ן לשיר השירים השבעתי אתכם שלא יהיו מעוררים האהבה עד שיגיע עת רצון. וגם דברי השל״ה כלל צ״ד וזלה״ק, עתה באתי להיות כמזכיר שאם תזכו כמוני לבוא לאה״ק לדור שתהיו מאד מדקדקים לבלתי תחטאו ח״ו כי יאמר הקב״ה למה באת לטמא את ארצי. וכל הנוסע לאה״ק נוסע בשביל לקדש את עצמו עכ״ל. והשל״ה מביא שם דברים בוערים כאש מבעל החרדים ומבעל תרומת הדשן. וקשה לי לומר לכבוד מעלת תורתו כל אשר בלבי על דבריו ומסקנותיו. ולפי עניות דעתי תנחומין ימצאו כל אלה שאינם זוכים לעלות בדברי השל״ה שם וז״ל: מי שלא זכה לקבוע דירתו באדמת קודש או הוא אנוס יש לו תקנה מדוגמת מקום קדוש להיות לו מקום ד׳ אמות של הלכה להתבודד עם אלקיו. ואנחנו בהכרח ובעל כרחנו מתנהגים על פי הרמב״ם שלא מנה העליה בזמן הזה למצות עשה. רק מי שעלה לא יצא. ואם באנו לחוש לדברי הרמב״ן בזה תמיה גדולה שמהרי״ט שנולד בצפת עזב את הארץ והרביץ תורה בק״ק קושטנדינה ושם גם מנוחת כבודו, ובודאי עשה זאת בהסכמת חבריו ורבותיו, ועכ״פ יש להניח שכתב כמה דברים לצורך השעה ולא לדורות. ואחר כל הדברים אני מוצא דברי מהרש״א נפלאים דרשות לכל אחד מישראל לעלות לא״י אלא שלא יעלו ביחד ביד חזקה ולבנות להם חומות ירושלים, ומכל אשר כתב כבוד מעלת תורתו יש לראות שכל חפצו ומגמתו שיעלה המון רב מישראל ויתרבה עשית מקנה וקנין ולבנות חומות ומזבח. המקום ישמרנו ממחשבות זרות כאלה ואם יעלה המון רב ממילא לא תהיה נטירותא יתירתא להתנהג בקדושה ולשמור מצוות ולזה חש גם בעל תרומת הדשן ז״ל. ובאחד הימים יקומו פריצים וביד חזקה יבנו חומת ירושלים ומזבחות. ואני אומר שגם היחיד העולה יקבל על עצמו שבבואו אל הקודש פנימה יהיה שלם ותמים ביראת ה׳. וחסידי קדמונינו בכל דור ודור אמרו שמחויבים אנחנו לחכות לאותו היום שכתוב בו התנערי מעפר קומי. ויאמין לי שהרבה דנתי עם עצמי אם להשיב ומה להשיב, ועתה כשאני משיב אשנה ואשלש בקשתי שישקול היטב בדעתו קודם שיצא חוצה עם דעותיו, בשרי נעשה חידודין חידודין ואש תוקד בקרבי שעשה ענין הגאולה לדבר זול וכתב

שגואל צדק יופיע בדרך הטבע. עדיין לא נטהרנו מחלאת בעלי הכת הארורה (הכונה לכת הש״צ) ושוב סכנה לירידה ח״ו, וחשבתי בלבי כי צריך תשובה וכפרה על דעותיו. ובהכרח אני אומר כי נפשי בחלה בהוכחות וראיות מדברי הנביאים בידעי איך אנשים רעים וחטאים עקבו ועקמו פסוקים והפכו דברי אלקים חיים לרעה, וזכור נא כמה אלפים מאחינו טבעו ברגליהם וראשיהם בבוץ ע״י ש״ץ ואנשיו שבלבלו המוחות ודרשו דופי ולכדו בחרמם גם הרבה גדולי תורה בראיות מש״ס וזוהר הקדוש, שע״י הכת תצמח קרן ישועה. וביותר נצטערתי מה שכתב שבלעם ברשעתו אמר ובגוים לא יתחשב ושעזרא ונחמיה לא חשו להשבועות כמבואר בכתובות קי״א. ושגה ברואה כפלים כי בלעם כמפי הגבורה אמר, והשבועות שהשביע הקב״ה הן מאחר חורבן בית שני והמרידות. ומה שמזכירני בדברי דודי זקני מאיר עיני חכמים בתורתו גאון יעקב ז״ל, הנה מדבריו הקדושים יש לראות איך לבו הומה ונרגש באהבה וגעגועים לא״י ובכל זאת נשאר על מקומו. ואדע נאמנה מפי מורי ורבי ר׳ משולם ז״ל שאחרי גזירת ת״ח גאונים וקדושים השתוקקו לעלות לא״י ולהתישב בה כי לא מצאו מנוח בארצות הגולה ולבסוף נרתעו מלעלות כי לא היתה כונתם שלמה לשם מצוה. ורבותינו בטלו מהאי טעמא מצות יבום. ותסמר שערות ראשי לכתוב לו מה ששמעתי ומה שמצאתי בספרים בענין זה.

ובהתימי יאמין לי שעיני ולבי כל הימים לארץ אבותינו אלא שיודע אני שעיקר וסוד גדול לצפות ולקוות לחסדי ה׳, ואם יהיה ברצונו ית׳ לקבץ נדחי ישראל ולבנות הריסות ירושלים אין אנו צריכים לקרבנות ולדרשות ופלפולים. חלילה לנו להשיא דעתנו מאזהרת רבותינו בכתובות אם לאו אני מתיר את בשרכם. וכתבתי לו כל זאת בידעי את טוהר לבו ושכוונתו לשמים וה׳ ברחמיו ידיננו לכף זכות.

כה דברי ידידו באמת ובתמים ומיחל לחסדי ה׳ שיסיר המסך המבדיל ונזכה לגאולה שלמה אמן כן יהי רצון.

הק׳ יעקב מליסא לארבערבוים האבד״ק הנ״ל.

(מתוך הספר ״עמוד אש״ תולדות רבנו המהרי״ל דיסקין - השרף מבריסק, הרב יוסף שיינברגר, עמ׳ קס״ג-קס״ז, ירושלים, מהדורה רביעית התשנ״ח. יצויין כי לספר ישנה

הסכמה של מרן הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס רבה של ירושלים בה נכתב בין היתר שכל הנזכר בספר זה נאמן מאד בלי שום חשש ספק).

רבני "חבת ציון" – מבשרי ה"ציונות"?!

בספר "דת הציונות" בפרק ה' נכתב אודות הסילוף הגדול לפיו מנסה הציונות הדתית להציג את הרעיון הציוני והתנועה הציונית כהמשך ישיר של תכניתם של רבני חבת ציון (כמו מרן הנצי"ב, הגרצ"ה קלישר, הגר"א גוטמכר, הגר"א מוהליבר, והגר"מ עליאשברג, זצוק"ל).

כמובן שיש הבדל תהומי בין מחשבתם של הגאונים הנ"ל למחשבתם ותכניתם של אנשי התנועה הציונית, כי הגאונים הנ"ל לא דברו כי אם על חזרה לישוב א"י על מנת לחזור ולחדש באופן מעשי את קיום המצוות התלויות בארץ כהכנה מצדנו (ובבחינת אתערותא דלתתא) לגאולה השלמה ע"י בורא עולם (בבחינת אתערותא דלעילא).

לעומתם התנועה הציונית דברה על הקמת ישות מדינית חסרת כל קשר לדת ישראל אשר כל אחד מאזרחיה יוכל באין מפריע לחיות חיי הפקרות ומרידה בבורא עולם ובתוה"ק כאות נפשו, ואשר שלטונה יהיה נקי מכל התערבות דתית כלשהי וכל שכן התערבות שמטרתה אכיפת חוקי תוה"ק על אזרחיה היהודים, ובנוסף, לא בחלה בשום אמצעי להשגת מטרותיה, ובכלל זה מרידה באומות ומלחמות נגדן אשר מוזהרים אנו מפניהן באזהרה חמורה עד ביאת משיח צדקנו בב"א. [כמבואר בגמ' בכתובות קיא: ובאריכות בספר "ויואל משה" למרן הגה"ק מסאטמאר במאמר "שלש שבועות"]

האומנם ניתן לראות בדבריהם של רבני חבת ציון איזו שהיא הסכמה למהלך של התנועה הציונית שיש בה משום אפשרות לטעון כי המפעל הציוני הוא המשך שאיפתם של הגאונים הנ"ל??

דעת הגאון רבי מרדכי עליאשברג

בשנת תר״ן נתבקש רבי מרדכי עליאשברג זצוק״ל (מראשי הרבנים של חבת ציון ורבה של הקהילה בויסק) לישיבה של מעלה.

הראי״ה קוק ז״ל הגיע לבויסק לחלוק לו כבוד אחרון ואז הוצע לו למלא את מקומו של הרב עליאשברג ולקבל עליו את רבנות בויסק. (הצעה שכידוע הראי״ה קוק נעתר לה).

על השפעתו הגדולה של הרב עליאשברג על הראי״ה קוק בכל הנוגע לחידוש ההתישבות בא״י כותב הראי״ה קוק: ״כשישבתי על כסא הרבנות בבויסק דעותי ומחשבותי על עתידות האומה ותקוותיה **תְּרוּמִיּוֹת הן מתוך דעותיו ומחשבותיו של אותו צדיק מבויסק הרב מרדכי עליאשברג** שהיה **אחד מבני העליה המועטין שחדרו לתוך עומקה של המחשבה הציונית האמיתית**״ (״אזכרה - לנשמת הראי״ה קוק״, מחלקה ה׳ עמ׳ תנג׳, הר׳ יהודה לייב פישמן-מימון, מוסד הרב קוק, התרצ״ז.).

ובכן, מה דעת הגר״מ עליאשברג על ישוב א״י כפי שראוהו אנשי התנועה הציונית (כנ״ל)?

בשנת התרצ״ז יצא לאור בירושלים קובץ תורני-מדעי בשם ״אַזְכָּרָה״ (לנשמת הגאון הצדיק הרב רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ״ל (כך הלשון שם) בהוצאת מוסד הרב קוק בשתוף ״מוסד ביאליק״) ושם במחלקה ה׳ העוסקת בארץ ישראל (עמ׳ תמ׳-תעז׳) הובאו דברי הגר״מ עליאשברג (נדפסו ב״הלבנון״ בשנת תרל״ד) באריכות לגבי ארץ ישראל. ובעמ׳ תעז׳ אחרי שמדבר בשבחיה החומריים של ארץ ישראל הפזורים במקומות רבים בתנ״ך ובחז״ל מסיים הגר״מ עליאשברג את דבריו וז״ל: ״וכמו שהיא מופלגת בטובה בחומריותה כן היא נעלית ברוחניותה שהשגחת ה׳ חופפת עליה כל היום מראשית השנה ועד אחרית שנה באופן קדוש ונשגב מאד נעלה, כאמור במשנה תורה ״תמיד עיני ה׳ אלקיך בה״

וכו׳ וכן בפרשת עריות נאמר (ויקרא י״ח) ״ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם״, ופשוטם של דברים כמו שפירש רש״י מטעם חז״ל שא״י תקיא עוברי עבירה מפני שהיא כנפש נקיה ויפה אשר לא תסבול שום דבר מאוס ונתעב כי יהיה לה לזרא כל שאינו בטהרה ונקיות לכן תקיא אותם. והחכם הקדמון הראב״ע (האבן עזרא) והמקובל הרמב״ן, שניהם כאחד מגלים לנו פה דבר נעלה ונשגב מקדושת הארץ ומעלתה, והוא שאעפ״י שלשורת הדין כל מצוה שהיא חובת הגוף ולא חובת קרקע נוהגת בחו״ל כבארץ כמו ששנינו בפ״ק דקידושין (דף ל״ו), מ״מ זהו רק עפ״י הדין שאנו חייבים לשומרם בכל מקום, אבל בכל זאת עיקרה של כל התורה כולה אינו אלא בארץ הנבחרת לישראל עמו, למען ישמרו חקיו ומצוותיו ינצורו, ולכן **עונש העובר עליהם חלילה בארץ הקודש גדול הרבה יותר מאד כפול ומכופל נגד העוברים עליהם בחו״ל**, ולכן גם העריות אע״פ שהם חובת הגוף עיקר מצותם בארץ ועונשם גדול בארץ מבחו״ל, ולכן העריות אף שהעיד עליהם הכתוב שהם מעשה ארץ מצרים וארץ כנען, לא קאה (כאן ישנה טעות של המעתיק וחסרה המלה ״אלא״ עיין ברמב״ן ויקרא י״ח פס׳ כ״ה - יואל אלחנן) (אלא) את יושבי ארץ כנען בגלל יתרון מעלתה וקדושתה, ולא ארץ מצרים שאין לה יתרון על שאר הארצות, וכן אף עבודה זרה החמורה שכן פשט ידו בעיקר ונוהגת ודאי בכל זמן ומקום, מכל מקום אין עונשה שוה להעוברים עליה בארץ כמו להעוברים בחו״ל, מפני שבא״י עונשה חמור הרבה מאד ולכן נענשו עליה הכותים שהושיבם מלך אשור מיד בבואם ככתוב (מלכים ב׳ י״ז) ״ולא ידעו משפט אלקי הארץ״ (וכאן מעיר הרב עליאשברג הערה בשולי הגליון וז״ל): **״ומכאן אתה למד אזהרה כפולה, לבלי להרבות ישוב א״י מעבריינים מחללי שבת וכד׳ חלילה ומוטב שישארו בחו״ל ולא יטמאו אדמת ה׳, מפני שאף שכל הארץ ומלואה לה׳ הוא, וחובות הגוף נוהגות בכל מקום, מ״מ משונה קדושת א״י מכל הארצות, וכמאמר הכתוב** (תהלים כ״ד) **לה׳ הארץ ומלואה וכו׳ מי יעלה בהר ה׳ וכו׳ נקי כפים ובר לבב וגו׳, ורז״ל אעפ״י שכל הארץ לה׳ אבל בהר ה׳ ומקום קדשו צריך נקיות וטהרה באופן יותר נעלה, ולא כל הרוצה לעלות עולה אלא הראויים לה״**. ע״כ.

כך דִּבֵּר מי שהראי״ה קוק רואה את כל מחשבותיו בענין א״י כתרומיות (היינו מעט מן המעט) מדעותיו ומחשבותיו.

״ואמנם לא כל הרוצה ליטול השם לעלות יעלה ואע״ג דבמתניתין איתא הכל מעלין לא״י היינו דוקא מי שיש בידו לקדש את עצמו שם ולהטהר ולעבוד ד׳ תמיד בכל לבו והוא נקי כפים ובר לבב כדכתיב מי יעלה בהר ד׳ ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב ור״ל נקי כפים בין אדם לחבירו לאחר שיתקן כל מה שחטא בין אדם לחבירו לא מבעי בדברים הנוגעים בממון שלא יועיל לו אפילו הביא כל אילי נביות וכל הסיגופים ותעניתים וכל המצות לא יועיל לו עד שיחזיר את הגזלה או את התשומת יד אלא אפילו אם חטא לחבירו בדברים צריך לפייסו עד שיתרצה וזה כולל כל המצות שבין אדם לחבירו ואח״כ בר לבב והוא כולל כל הדינים שבין אדם למקום וכ״כ בכל בו סי׳ קכ״ז בשם מהר״ם וכ״כ השל״ה בשם החרדים שמי שאינו מתקדש ומטהר שם מוטב שלא יעלה״

(ספר ״שערי צדק״ להגאון רבי אברהם דנציג בעל ה״חיי אדם״)

דעת הגאון
רבי צבי הירש קלישר

כשהגה הגרצ״ה קלישר את רעיון ישוב א״י בתקופתו ע״י הקמת מושבות בא״י פנה אליו אחד מגדולי התורה בדורו הג״ר עזריאל הילדסהיימר ושאל אותו כיצד אינו חושש כי ע״י עליה המונית של יהודים יעלו גם כאלה שיחללו את השבת בארה״ק ולא ישמרו המצוות התלויות בארץ. להלן תשובתו של הגרצ״ה קלישר שיש בה ללמד כיצד התיחסו רבני חבת ציון והגרצ״ה קלישר בראשם לישוב א״י שלא על פי תורה״ק וז״ל:

״תהמה רוחו הטהורה לחוש על חילול שבת באה״ק אשר יהיה ח״ו חילול השבת עצום מאד, האמת אתו שאם יש לחוש לזה **תתרועע ותשבר חומת בנין מצוה רבה הלזו**, אכן לדעתי בטח אמרה נפשי כי לא כן יהיה, הלא כאשר נזכה לגמור הדבר ודאי **נעמיד שומרים ושוטרים** כאשר עשה נחמיה ע״ה לבל יבוא ח״ו שום חילול שבת מהפועלים ועובדי אדמת קודש, רק כולם יוכרחו לבא מליל שבת עד מוצאי שבת קודש לעיירות הסמוכות להתפלל שם ולשמוע בלימודים, ואם יזכיני ה׳ יתברך בזה אסע גם אני בלי נדר לשם, לשום עינא פקיחא עם סיועת הב״ד הגדול דאה״ק לשמור את השבת והמצות התלויות בארץ כהלכתן, **ומי שיעבור על אלה ח״ו, יגורש מנחלתו ועבודתו, ויהיה מוחרם ומנודה**... כי עוד המשרה על שכמנו בחרמות ועונשין על מפירי הדת״ (״מרא דארעא ישראל״, מנחם מענדעל גערליץ, חלק ב׳ עמ׳ י׳, ירושלים, התשס״ג.).

בנו של הגרצ״ה קלישר (ר׳ וולף קלישר) יסד תכנית להקמת מושבה בא״י (שם ב״מרא דארעא ישראל״, עמ׳ כ׳.) באוסף תקנות המושבה כתב בין השאר ש״מוכרחים יהיו לסדר בית הסוהר שבו יוכלאו חברי המושבה שיעברו על תורת משה ועל אוסף התקנות הזה״.

"כי לא כן הרשעים הבאים לעקור ח"ו את המצוות התלויות בארץ אינם מישבים אה"ק רק מחריבים אותה, והמרכיב דעת מחריבי אה"ק שבזמננו בדעת הגאונים הצדיקים האלה [רבי צבי הירש קלישר ורבי אליהו גריידיצר (הכונה לרבי אליהו גוטמכר מגריידיץ)] הוא מכניס צלם בהיכל, ועתיד לידון בדין המספר אחר מטתו של חכם").

(מתוך מאמר "עזור לשובתים בשביעית" להגרש"ז מליפנא, מח"ס "אורה לציון", נדפס ב"הפלס", שנה ג' חוברת ג', הובא ב"מרא דארעא ישראל" חלק ב' עמ' יא' בהערה 25)

"מחללי שבת ועוברים על מצוות התלויות בארץ יורחקו ויגורשו מנחלתם וכן יוחרמו וינודו" – הגרצ"ה קלישר

דעת הגאון רבי שמואל מוהליבר
אודות ישוב א"י ע"י פורקי עול

האירוע של העלאת עצמותיו של הגר"ש מוהליבר לארץ ישראל, הביא את סופרי "הצופה" לקרוא לציבור הדתי-לאומי ללמוד מאורחות חייו, בפרט בכל הנוגע לצורך בשותפות עם גורמים חילוניים בנוגע לישוב הארץ וכדו'... בהזדמנות זו מן הראוי לחשוף פרק בלתי ידוע בקורותיו של הגר"ש מוהליבר, ממנו התעלמו: רושמי קורותיו מבין החוגים הדתיים-לאומיים.

זה קרה בחורף תרמ"ח. קבוצת סטודנטים מאנשי הביל"ויים שהתיישבה בגדרה, גרמה לפולמוס עז, לאחר שנודע כי הללו פורקי עול ופורצי גדר, המחללים כל קודש.

במכתב שכתב רבינו הנצי"ב לד"ר פינסקר (ר"ח כסלו תרמ"ח) הוא דוחה הצעות פשרה שונות בענין בני גדרה (כמו ההצעה למנות פיקוח רוחני במקום וכדו'). הנצי"ב מעדיף להציע הצעה אחרת לגמרי: **לשלם כסף לאותם ביל"ויים כדי שיחזרו לחו"ל**, וליישב במקומם יהודים שומרי מצוות! וכך הוא כותב: "טוב יותר לפזר כמה אלפים פראנק וליתן להם לשוב לחוץ לארץ, ולהושיב בגדרה אנשים כשרים מיושבי ירושלים החפצים בעבודת הארץ באמת, ונטיב בזה גם ליושבי ירושלים הנאנקים בחוסר לחם בעיר ה' שמה, והיינו ברוכים בפי שומרים תורה בגלילות אלו, ורבה הטובה בזה כאשר יתפרסם, כי עשינו מעשה רב הנודע לעבודת ה' אלוקי הארץ".

להצעה זו הצטרף הרב מוהליבר במכתבו לד"ר פינסקר מיום ז' טבת תרמ"ח. בראשית דבריו הוא מגיב על דברי פינסקר, כי יש לוותר למען השלום והאחדות.

"תשובתו בדבר בני גדרה אינה מספקת, כי הן אמת כי האחדות היא דבר היותר גדול בכל עם ועם, ובפרט לעם בזוז ושסוי כעמנו. אבל אם לא נתאמץ

בכל יכולתנו לראות שהאנשים אשר עלו שמה יהיו שומרי תורה ומצוות, ידע כבודו הרם, כי לא יתאחדו שם עם אחינו אשר הם תושביה מכבר. ואם כן אין אנו מסייעים לעשות אחדות ושלום, אבל אנו מרבים פירוד ומחלוקת. ועל כבודו הרם החובה ליתן חכמה ודעת בלב אוהביו, כי **אם חלילה הבאים שם יפרו את התורה והמצוה, אזי יהרסו את הישוב עד היסוד ויגרמו רעות גדולות ועצומות לכלל אחינו.**

כי היחשוב כבודו הרם, כי ארץ הקדושה היא כארץ אשכנז או צרפת או אף כארץ רוסיה, אשר תוכל לקלוט אל תוכה כשומר תורה כמפר תורה?"

מסקנתו של הרב מוהליבר היא: "על כן עלינו לעשות כל מה שאפשר להשיב את בני גדרה לדרך התורה והמצוה, **ואם לא יאבו לשמוע לקול הורים, אזי אין אופן אחר כי אם שילכו למדינות שבחו"ל ויעשו מה שליבם חפץ"!**

לבסוף נתברר כי הצעה זו אינה מעשית, ולכן ירדה מעל סדר היום. מכל-מקום, כותבי הביוגרפיה של הרב מוהליבר ב"אנציקלופדיה של הציונות הדתית" לא מצאו לנכון להזכיר מילה על פרשה זו, אולי משום שלא תאמה את הקו הרעיוני שלהם... (המכתבים מתוך "כתבים לתולדות חיבת ציון" של דרויאנוב, חלק ב', עמודים 377/425, פורסם ב"יתד השבוע" ח' בכסלו תשנ"ב, 15.11.91).

"אם יעברו הבאים לארץ על התורה והמצוה אזי יהרסו את הישוב עד היסוד ויגרמו רעות גדולות ועצומות לכל אחינו"
הגר"ש מוהליבר

דעת מרן "ערוך השלחן"
אודות הציונות וה"מזרחי"

בספרו של יעקב אבן חן על תולדותיו של הראי"ה קוק "רב ומנהיג" (ירושלים, התשנ"ט) בעמ' 52 מובא כי מי שסמך את הראי"ה קוק לרבנות היה הגאון הנודע מנובהרדוק מרן בעל ה"ערוך השלחן" רבי יחיאל מיכל עפשטיין זצוק"ל. לפניכם דעתו של אותו גאון קדוש על התנועה הציונית. ואחותה לדעה ולמעש "המזרחי":

"וביותר אוי נא לנו כי דת תורתנו הקדושה הולכת הלוך וירוד באופן שאין לשער, וביותר אחרי שנתפשטה לדאבון לבבינו החברה הזעומה המכונים "ציונים", ועליהם נאמר ציון במר תבכה הם הם **כיבו אש דת קדשנו ומקדשים ומטהרים ראשי פורקי עול כידוע לדאבון לבבינו וגם החדשים המזרחים לא טובים מהמערבים הישנים וארס נחש במקומו עומד**, ואם כי תודות לד' **כל גדולי ישראל מגלים ערות החברה ההיא** (היינו ה"מזרחי" יואל אלחנן.) על כל זה תופסים מעמי הארץ רבים, מפני שלמראית העין אומרים שהמה יגדרו הפרצות ושועלים קטנים מחבלים כרם ד' צבאות...מאלה וכאלה באמת רפו ידינו ונחבל רוחינו וכו'.. הכלל: **כל ירא אלקים באמת בורח מפני הציונים המזרחים כבורח מפני האש** - אך אלו העומדים על שתי הסעיפים נמשכו אחריהם **ואין בהם רבנים זולת המעטים שיסדוה לפי דעתם המשובשה.** הרבה יש לדבר בזה אך לא יספיקם הגליון" ע"כ. ("הפלס", כסלו תרס"ה, דף קלט'. "תל תלפיות", חצי חשון תרס"ה, "משכנות הרועים" חלק א' עמ' רכג'-רכד').

וכך כותב מרן ה"ערוך השלחן" בענין היתר המכירה בשמיטה:

ומה שהקילו בעוונותינו הרבים בעת הזאת בישובי אה"ק לעשות בשביעית ע"פ שטרי מכירה על היסוד שאין זה רק מדרבנן, זהו **עלבון תורתנו הקדושה, ועלבון ארצנו הקדושה, להאריך פזורינו ככתוב בתוכחה, ויד המכונים רק**

בשם ישראל באמצע, כאשר צווחו גדולי הדור על זה, כמבואר בתשובת גיסי הגאון הצדיק מוולוז׳ין [מרן הנצי״ב. יואל אלחנן] בחיבורו משיב דבר בקונטרס השמיטה, עיי״ש [אחר סי׳ נ״ו], והוא רחום יכפר עוון[יט]. ע״כ. (ערוך השלחן העתיד, הלכות שמיטה ויובל, סי׳ ט״ו).

דעת מרן האדמו״ר מסאכאטשאב בעל שו״ת ״אבני נזר״ אודות הציונות

וז״ל תלמיד מרן האבני נזר בספר שכתב על תולדות מורו ורבו: ״והנה בשנים הראשונות ישב רבינו הקדוש זצ״ל בסאכטשאב במנוחה, אך אח״כ הנה נולד אז הרעיון הציוני, ולאשר שיהודי רוסיא ניתנו אז לטבח ר״ל דבקו בו למאד ברעיון הזה וחשבו זאת לגאולה מיד הצרים אותם, ולעומת שמצד אחד נעזרו איזה יחידים, פעל הרעיון מאד לרעה שנחלשו בדעתם התורה והמצוה וצפיית הגאולה ע״י מלך המשיח, ויצאו רבני ליטא ורוסיה היראים, **ובראשם**

יט. הנה על מה שכתב ״ויד המכונים רק בשם ישראל״ וכו׳ העיר מרן הגה״ק מסאטמאר זצוק״ל רבי יואל טייטלבוים בשו״ת ״דברי יואל״, יו״ד סי׳ צ״ו אות ו׳, ונדפס גם כקונטרס בפני עצמו בשם ״שלוש תשובות״, וכן יצא לאור בספר בשם ״מהר״י ט״ב שביעית״ עם הוספות בעניני שביעית למרן הגה״ק זצוק״ל בשנת השמיטה הקודמת (ירושלים, התשס״א)) וזלה״ק: ״והנה הוציא את המקילים בזה מכלל ישראל שכתב עליהם שאינם רק מכונים בשם ישראל, ואי אפשר לומר שכיוון על אותן הגדולים שהתחילו בהיתר כי אף שרבו עליהם חבריהם והיא דעת יחיד שבטלה דעתם נגד המרובין וגם היה דעתם בטעות ע״י שהטעו אותם כנ״ל, עכ״ז חלילה לפגוע בכבודם של אותן שהיו גדולים וחשובים ובפרט זלזול כזה לומר שאינם רק מכונים בשם ישראל, אבל הענין הוא כי בעל ערוך השלחן היה ביניהם ונמנה עמהם וידע כי כבר חזרו מדבריהם וגם מעיקרא לא נתקיימו התנאים שכתבו בהיתרם, ולא נשארו בהמתירין אלא אותן אשר טומאת הציונות בלבם ועליהם כתב שאינם רק מכונים בשם יהודים״. ע״כ.

רבינו הקדוש זצ״ל בפולין בקול רעם גדול ונורא שרואים בזה **תנועת אפיקורסות ר״ל** לנשל עי״ז מעט מעט התורה והמצוות כנ״ל [ובעיני ראיתי אז מכתב חוצב להבות אש שבא לרבינו הקדוש זי״ע מעיר שרווינט פלך ווילנא שהיה שם אסיפה גדולה **ממאה רבנים ויותר מערי ליטא** אודות הנ״ל והודיעו לרבינו הקדוש זצ״ל מהרעה הגדולה הנשקפה על אמונת ה׳ ותוה״ק ע״י הרעיון הנ״ל ואיך שנוסעים כבר במדינתם מטיפים ורבנים משכילים בכל עיר ועיר עם דרשות של דופי ממש ומדברים דברי גידופין על ה׳ ועל משיחו שעזבו לבית ישראל להצילם מיד הצרים אותם ושרק ע״י הד״ר הירצל יבוא התשועה לכלל ישראל... לזאת הרהיבו עוז בנפשם לעורר אותו שכמו ששמעו הולך בכל המדינות וגדול הוא ליהודים, ושמעתתיה בפומייהו כל יומן, ודברי קודשו מתקבלים בכל הארצות, לכן למען ה׳ ותורתו ישמיע את דעתו הקדושה בחוצות אודות רעיון הזה, ועי״ז יציל הנפשות הטהורות שלא דבקו בהרעיון ההוא משחת, ובשגם שבפולין עדיין לא נתפשט הרעיון הזה. זה היה תוקף דבריהם הקדושים של המאה רבנים במכתב הנ״ל לסאכטשאב] וכתב לאדמורי״ם בפולין ושמעו לקולו **וְרחקו מאהליהם כל מין ציוני, ועמדו החסידים היראים מרחוק**, ובא הדבר לידי כך שבאו שלשה רבנים מרוסיא[כ] להאדמורי״ם בפולין להתוכח עמהם בזה הרעיון.

וכאשר באו לסאכטשאב מיד ברגע ראשונה **אמר רבינו הקדוש שאינו רוצה לדבר אתם וגם אפילו שלא לראותם כלל** ואמר טעמו בחכמתו כי אם אדבר ואתוכח עמהם יכתבו מסתמא אח״כ במכתבי העתים שלהם שנצחו אותי והסכמתי לדעתם, ואצטרך גם אנכי לכתוב על מכתבי העתים כי שקר הם דוברים ואהיה תלוי במכתבי העתים, אבל דבר זה שנעשה בפרסום שלא רציתי לדבר אתם זאת לא יוכלו לכזב ויתפרסם בכל העולם כי לא רציתי לילך בדרך

כ. ראה בספר ״מראה הדשא״ - תולדות מרן ה״אבני נזר״ ובנו ה״שם משמואל״ (נכתב ע״י הרב אהרון ישראל בורנשטיין, נכד מרן ה״אבני נזר״ ובנו של ה״שם משמואל״, יצא לאור לאחרונה בשנת התשס״ד בירושלים) שכתב שם בעמ׳ ק׳ כי בראש משלחת הרבנים שמרן ה״אבני נזר״ סרב אפילו לראותם היה הר׳ יעקב יצחק ריינס - מייסד ויו״ר ה״מזרחי״. וראה לקמן בביאורים והוספות לפרק ז׳ מכתבו של מרן ה״אבני נזר״ אודות לימודי קודש וחול יחד, שם הוסיף לבאר גם רעת הציונות.

עמהם כלל [ובאמת כן היה שעל שאר אדמורי״ם בפולין כתבו אח״כ במכתבי העתים שאינם מתנגדים לרעיון הציוני והוא רם ונשגב אלא שיש להטיב בו חסרונות] ונסעו מסאכטשאב בפחי נפש ובזיון היה להם מה שרבינו הקדוש שר התורה זצ״ל לא רצה אפילו לראותם ולדבר עמהם כלל מהרעיון הזה כי נתפרסם הדבר בכל המדינות כנ״ל: ע״כ. (״אביר הרועים״-תולדות מרן ה״אבני נזר״, חלק ב׳ סי׳ שכ״ט, עמ׳ ס״ג, נכתב ע״י תלמידו רבי צמי מאמלוק זצ״ל.).

ספר

אביר הרועים

(חלק ראשון)

זה ספר תולדות אדם הגדול, קורות ימי חיין, קדושתו ומדריגתו, בגדולות ונוראות מב״ק רבן של כל בני הגולה, רועה אבן ישראל, הגאון האלקי, אדמו״ר הקדוש שר התורה זצ״ל ממאכטשאב בעהמח״ם אגלי טל ושות׳ אבני נזר עלי׳ ד׳ חלקי השו״ע.

ומדובר בו נכבדות זקוקין דנורא ובעורין דאשא שקיבל מרבו המובהק וחותנו קודש הקדשים הגאון אלקי הרב הדומה למלאך ה׳ וכו׳ אדמו״ר הגדול מוהר״ר מנחם מענדיל מקאצק ומהלוכו בקודש אצל שארי רבותיו הקדושים זצוק״ל.

ותוכו רצוף אהבה כמה מאמרי קודש וחיד״ת [הנמצאים בכתבי עניני הספרים] מרבינו הקדוש זצוק״ל ומבנו יחידו הגה״ק ונורא אדמו״ר מהר״ש בעל שם משמואל זצוק״ל.

ונלוה בסופו קונטרס כשם וזאת ליהודה בחידושים וביאורים למלאכת שבת לבאר דברי רבינו הקדוש האביר הרועים זצ״ל בספרו הבהיר אגלי טל ובו תשובה אחת נחוצה למעשה בדיני עניית אמן ונטילת ידים.

מאת המלקט והמסדר הצעיר שבתלמידים
צבי יהודה הלוי מאמלאק מקאליש בעהמח״ם מלחמות יהודה.

(איסור השגת גבול ידוע)

שנת פיעטרקוב תרצ״ה

בדפוס של ר׳ חנוך העניך בהרה״ג ר׳ ישעי׳ זאב ז״ל פאלמאן
אדרעסס לחמתבר: H. I. Mamelok KALISZ Warszawska 7.
PRINTED in POLAND

״סרב להכנים לביתו את רבני המזרחי״
שער ספר ״אביר הרועים״ על מרן האבני נזר

האם שלשת השבועות הן "אגדה ולא הלכה" תגובה לסילוף דעת מרן ה"אבני נזר" בספר "נפש עדה"

(של הר׳ י. זיסברג - ר״מ ב״ישיבת״ ההסדר בקרנ״ש)

כידוע, מאז יצא לפועל הרעיון הציוני עשתה הציונות הדתית הכל כדי לספק תמיכה הלכתית לאופני הפעולה השונים של התנועה הציונית כדי לנסות ולהראות כי יש כאן תנועה יהודית עם מטרות יהודיות (גם אם לא כולן אבל רובן או לכל הפחות חלקן).

אחד הנושאים ההלכתיים הקשורים ליחסי ישראל והעמים בתקופת הגלות הוא ענין שלש השבועות המוזכר כמעט בכל מקור הלכתי שעסק בהרחבה בנידון של עליה לא״י בזמן הזה אשר מקורו הוא בגמרא בכתובות (קיא:) ובמדרש שה״ש. (הן לגבי השבועה שלא יעלו בחומה שהיא קשורה ישירות לא״י והן לגבי השבועה שלא ימרדו באומות (כרגע לא נעסוק בשבועה השלישית שלא ידחקו את הקץ)).

בשנים הראשונות של הפעילות הציונית דובר על השגת הרשיון להקמת מדינה בדרכים מדיניות. כשהועלו בקונגרסים הציוניים הראשונים בעיות עמן יש להתמודד בא״י היו אלה בעיות של מקורות תעסוקה, או הכשרת שטחים למגורים או לחקלאות וכד׳. על התנגדות של ערביי הארץ להקמת המדינה לא חשבו אז. ראשי התנועה הציונית היו בטוחים כי הערבים יברכו על הַקִדְמָה המערבית שיביאו לא״י העולים היהודים מחו״ל וישמחו יחד עמם בהקמת מדינת היהודים.

לכן, לא היתה אז בעיה לרבני הצה״ד והרב ריינס בתוכם לומר חד משמעית כי אנו מחוייבים לשבועות וכי לא תעשה ע״י התנועה הציונית שום דבר הנוגד שבועות אלה.

משנכבשה א״י ע״י הבריטים וגלגלי התנועה הציונית החלו לנוע בחזקה עם הצהרתו של הלורד בלפור אודות בית לאומי ליהודים בא״י החלו לנוע בחזקה גם גלגלי ההתנגדות הערבית לשלטון הציונים על א״י. בין היתר רככה התנגדות זו את העמדה הברורה של הצהרת בלפור (והטרור הציוני והערבי רק הלכו והקשיחו את העמדה הבריטית).

עכ״פ דבר אחד היה ברור לראשי התנועה הציונית - ״רק בדם תהיה לנו הארץ״. אם זה הדם של המאבק עם הבריטים ואם זה הדם של המאבק עם הערבים.

לתנועה הציונית לא היתה כל בעיה עם המצב החדש. אדרבה, התגאו הם כי אחרי אלפיים שנות גלות נלחמים הם על חירותם, נאבקים הם על מולדת משלהם, ככל הגויים...

אבל כאן כבר נכנס לתוקף האיסור של השבועות (מעבר לבעיה החמורה של הכנסת יהודים רבים בסכנת מיתה) ובפרט השבועה שלא ימרדו באומות.

כיון שהתנועה הציונית דאגה לעבור על כל התורה כולה החל מהתכחשות גלויה בפרהסיא לקיומו של מי שאמר והיה העולם ועד להתכחשות לתורתו על כל פרטיה וסייגיה, מהלכה למשה מסיני ועד לקטן שבמנהגי הקהילות היה אִסור שלשת שבועות אִסור אחד בתוך קבוצה של איסורים כה רבים עד שהלך ונזנח בלי שאיש שם על לב.

עם קום המדינה הלך ונזנח ענין זה עוד יותר הן מחמת הבעיות החדשות והקשות שצצו חדשים לבקרים כתוצאה מהִמצאוּת יהודים בא״י תחת שלטון כפרני אשר אף הוא מתיימר לכנות עצמו ״ישראלי״ בלי לשים לב לעובדה הכל כך פשוטה שכפירה במי שאמר והיה העולם מפקיעה כל שייכות לתואר ״ישראל״.

בשנת התש״כ יצא לאור לראשונה חבורו המפורסם של מרן הגה״ק מסאטמאר רבי יואל טיטלבוים - ״ויואל משה״. אז, כלל החבור מאמר אחד בשם שלש שבועות. מאמר מקיף ועיוני בסוגיה מורכבת זו היוצאת מתוך דברי אגדה בש״ס ובמדרש. האדמו״ר מסאטמאר יגע יגיעה עצומה כדי להוציא חבור זה לאור על אף טרדותיו העצומות. חבור זה הוא היחיד מסוגו בנושא זה הן

בכמותו והן באיכותו. תשובות הלכתיות, ספרי מחשבה, אגרות, ועובדות היסטוריות מקהילות ישראל לאורך הגלות באות לרוב בספר ומבססות את גודל האסור ואת התוצאות הקשות של התעלמות ממנו (וכש״כ כשהיא באה בכוונה ובזדון) המיוחדות דוקא לאיסור זה כפי שהן באות לידי ביטוי בלשון הגמ׳ בכתובות (קיא.) ״אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה״.

ספר זה היה לצנינים בעיניהם של רבני הצה״ד שנסו לעטוף את כל המהלכים של מדינת ישראל בעטיפה של לגיטימציה הלכתית מובהקת. אלה שהפכו מרידה באומות תוך הכנסת רבבות יהודים בסכנת מיתה רח״ל ל״מלחמת מצוה״ של כיבוש הארץ, היו חייבים למהר למצוא לעצמם מחסה מפני ההאשמה הקשה מאד המופנית אליהם מתוקף חיבורו של האדמו״ר מסאטמאר על מקורותיו הרבים, וכהרגלם ניסו לבטל את דבריו בעזרת סילופים שונים ומשונים, הן של דבריו והן של מקורותיו. ואמנם כבר הבטיחה התורה כי ״כל כלי יוצר עלייך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי״ וכל בעל שכל ישר המעיין ב״ויואל משה״ יראה מאליו כי אין מקום כלל לטענות השונות המופנות נגדו בהתיחסויות שונות של רבני הצה״ד לדורותיה כלפיו.

להלן דוגמא לנסיון לעוות את נושא השבועות ולנסות להקטין את תוקפן ההלכתי.

בקונטרס ״שלא יעלו כחומה״ של הר׳ שלמה אבינר ציין שישנן יג׳ תשובות באשר ליחס שבין השבועה שלא לעלות כחומה ובין (כלשונו שם) ״מעשינו לתקומת ארצנו במפלאות ה׳ אלקים״. בתשובה היב׳ כתב: ״**ג׳ השבועות הם ענין אגדה ולא הלכה**״ הוא הביא את דברי הפני יהושע שמכנה את הגמ׳ בכתובות אגדה וכן את לשון הרמב״ם באיגרת תימן ש״השביע האומה על דרך משל״ וכן הביא ראיה מדברי האבני נזר בשו״ת יורה דעה סי׳ תנ״ד כשהוא מצטט את לשונו באופן הבא: ״וקשה מאד לעמוד על הבירור כי תלוי בדברי אגדה בגמרא ובמדרש שיר השירים בפסוק השבעתי״. ע״כ ציטוט הר׳ אבינר משו״ת אבני נזר.

גם ב״נפש עדה״ (שגם ענינו ״בירורים״ בנושא ג׳ השבועות) (בחלק ב׳) התייחס הר׳ יעקב זיסברג לכך שיש סוברים שהשבועות הן אגדה ולא הלכה כשהוא

מסתמך על שו"ת אבני נזר הנ"ל אלא ששם לא ציטט כלל את דברי ה"אבני נזר" ונסח את דעתו כפי שהוא הבינה וז"ל(עמ' 24):

"לכן אומר האבני נזר, שהשבועה כאן היא ביטוי מושאל **שאין לו משמעות הלכתית אלא רעיונית**" וכן בהמשך דבריו (עמ' 30) וז"ל: אם כן השבועות אינן מחייבות בתוקף של שבועה, ולכאורה אין כאן כל ציווי ואזהרה. כך אכן נראה מדברי האבני נזר..."

הבה ונראה את לשונו של מרן ה"אבני נזר" ונראה האם יש מקום לטענות הר' אבינר והר' זיסברג.

וז"ל ה"אבני נזר"(שו"ת אבני נזר חלק יו"ד סימן תנד):

"אך עוד יש מקום עיון בעיקר ישיבת א"י בזה"ז וקשה מאד לעמוד על הבירור כי תלוי בדברי אגדה בגמ' ובמדרש שה"ש בפסוק השבעתי אתכם. ובדברי אגדה העלימו הדברים כי באגדה גנוזים רוב הסודות כמ"ש האר"י ז"ל ע"כ לא רצו לגלות הדברים. וגם אגדה זו מוקשה מאד. ומד' אשאל עזר לעמוד על אגדה זו **כדי לעמוד על ההלכה התלוי' בה**" ע"כ.

ובכן - בפירוש אומר האבני נזר כי מאגדה זו בגמ' ובמדרש יוצאת **הלכה** אלא שהעובדה שהלכה זו גנוזה בדברי אגדה שבהם גנוזים סודות והדברים באים בצורה המעלימה סודות אלה מקשה על הבירור ההלכתי ולכן צריך עזר רב מה' לעמוד על ההלכה.

בקובעם כי השבועות הן אגדה ולא הלכה שגו (ושגגת תלמוד עולה זדון) הר' שלמה אבינר והר' זיסברג בשתיים ביחס לדברי ה"אבני נזר":

א. בעצם ההגדרה "אגדה ולא הלכה" שיש בה מקום להבין כי אגדה והלכה הם שני דברים שונים המובדלים ביניהם בתכלית וכמו שמסביר הר' זיסברג (שם עמ' 23, הערה 60) וז"ל: "קיים הבדל יסודי בין אם נאמר שהשבועות הן הלכה או שהן אגדה. אם הן הלכה הרי שהן בגדר איסור מחייב, אך אם הן אגדה, למרות שלפנינו הדרכות חשובות של חז"ל אין הן איסור מחייב". להבדלה זו בין אגדה להלכה של הר' זיסברג אין ולו רמז בדברי ה"אבני נזר".

ב. לעומת קביעתם כי השבועות הן אגדה ולא הלכה אומר ה"אבני נזר" כי השבועות הן הלכה מתוך אגדה. כך שקביעתם שהשבועות הן אגדה ולא הלכה

לא רק שאינה נתמכת ע"י ה"אבני נזר" אלא עומדת בסתירה מורגשת וברורה לדבריו (ושימו לב לציטוט החלקי של הר' אבינר כשהוא מביא את דברי ה"אבני נזר" הבא להעלים קביעתו הברורה של ה"אבני נזר" כי מדובר בהלכה).

בנוסף, לדעת הר' אבינר והר' זיסברג שלפי דברי ה"אבני נזר" השבועות הן רק רעיון או "הדרכה חשובה" ותו לא בודאי נדחות השבועות בפני מצוה מן התורה של ישוב א"י, אך, לעומתם מספר נכדו של ה"אבני נזר" (הר' אהרון ישראל בורשטיין בנו של ה"שם משמואל" בספרו "מראה הדשא" ירושלים, תשס"ד) כי משלחת ובראשה ה"שם משמואל" בנו של ה"אבני נזר" יצאה בשנת תרנ"א במטרה לרכוש קרקעות בא"י למושבה חסידית ראשונה בעידודו ובברכתו של ה"אבני נזר" וז"ל: "לבסוף שמו עיניהם בשטח אדמה בגליל שהיתה יכול להתאים למטרתם, אלא שנפלה עליהם כמהלומה גזירת השלטונות האוסרת על נתיני חוץ (הכונה לנתיני רוסיה) לרכוש נחלאות בא"י, וכן הגבילה להם את הרשות לשהות בא"י למעלה מג' חדשים. אמנם אנשים שונים הציעו להם לרכוש את האדמה ולרשום אותה על שמו של תושב מקומי, אך המשלחת לא הסכימה לכך ואפשר להבין זאת, אחרי שהסכמת השלטון היתה **אבן פינה בכל המבנה ההלכתי...**"

כלומר - הלכה למעשה!! מבטלת המשלחת רכישת קרקע בא"י והקמת מושבה חסידית עליה שהיא מצות עשה דאורייתא וההסבר לביטול הוא לא אחר מאשר אותן שבועות שלדברי הר' זיסברג והר' אבינר הן "רק" אגדה לשיטת ה"אבני נזר" ואין בהן כל איסור מחייב ואצל ה"אבני נזר" כפי שמספר נכדו הן "אבן הפינה בכל המבנה ההלכתי".

ביאורים והוספות
לפרק ו' חלק א' – הראי"ה קוק

הכרעה כמרן הרב קוק?!
מכתב גלוי לר' שלמה אבינר

(נשלח לר' אבינר במר מרחשון התשס"ד יחד עם עותק של ספר "דת הציונות"[כא])

בס"ד

לר' שלמה אבינר.

בעלון "באהבה ובאמונה" (היוצא לאור מדי שבוע ע"י מכון "מאיר") הופיעה תחת הכותרת "הכרעה כמרן הרב קוק" השאלה הבאה: "כידוע הוכרע שבענייני כלל ישראל האמת כמרן הרב קוק. אבל רוב החכמים לא הסכימו לדעתו, והרי הולכים אחרי הרוב?" ובצדה חמש תשובות של הרב. ברצוני להתייחס לשאלה ולתשובות ולשמוע מה יש לרב לומר על התיחסותי.

ראשית לגבי השאלה: "כידוע הוכרע שבענייני כלל ישראל האמת כמרן הרב קוק"

א. מי הוא אותו "מכריע" שהכריע כך?? ב. מה פרוש "האמת כמרן הרב קוק" האם דבריהם של גדולי ישראל שחלקו עליו הם שקר?? ג. מה פרוש "בענייני כלל ישראל"? ובענינים אחרים אין האמת כמותו?? איפה מצינו כי ישנה אפשרות לאדם לסמוך על גדול בתורה לחצאין ולעשות חלוקה בין פסקיו בנוגע להלכות שבת לבין פסקיו בנוגע להלכות צבור??. ובנוסף אם "הוכרע" כך מדוע החליטה מועצת גדולי התורה של אגו"י בועידת פרשבורג פה אחד כי בכל עניני א"י על אגו"י לפנות אל בית דינו של מרן הגרי"ח זוננפלד ולא אל

כא. יצויין כי במכתב המקורי היו פחות ציטוטים מגדולי ישראל, עם הכנסת המכתב ל"ביאורים והוספות" הוספנו עוד ציטוטים. הר' שלמה אבינר לא הגיב לפנייתנו אליו.

הרב קוק?? (וכידוע שבראש מועצת גדולי התורה של אגו"י עמדו שני המאורות הגדולים מרן ה"חפץ חיים" ומרן הגר"ח עוזר גרודז'ינסקי יחד עם עוד רבים מגדולי הדור.).

ושנית לגבי התשובות: א. כתבת בתשובה א' (בשם הרצי"ה קוק) ש"רוב החכמים גם בירושלים, גם בארץ ישראל, גם בחוץ לארץ, היו קרובים לדרכו של מרן הרב (קוק) מלבד קומץ קטן שהרעיש" האם אפשר לדעתך לכנות את מרן ה"חפץ חיים", מרן הגרי"ח זוננפלד, מרן הגרי"י דיסקין, מרן ה"אמרי אמת" מרן הגר"ח עוזר ושאר גדולי ישראל כ"קומץ קטן שהרעיש"?? ב. מדוע לא ציינת אפילו שם של אחד מגדולי הדור בארץ או בחו"ל שהלכו בדרכי הרב ובמקום זה הבאת משפט מוזר המשולל כל אפשרות רצינית לאימות: "חפש תלמיד חכם זקן בן תשעים והוא יספר לך את האמת שרוב החכמים היו מחוברים אליו" - אם מצאת אחד כזה מדוע שלא תפנה אותנו אליו כדי שנוכל לבדוק על מה מבוססים דבריו או דבריך??.

גם בדברי הר' צבי יהודה שהבאת אין אפילו שם של אחד מגדולי הדור שהלך בדרכו של הראי"ה-אם כן על מה מבוססים דבריו??

ב. לגבי תשובה ב' - כתבת בדבריך שמה שהתורה אמרה "אחרי רבים להטות" הוא רק ברובו מתוך כולו היינו שישבו החכמים יחד ושמעו כל אחד את טענת הצד שכנגדו ואח"כ הגיעו להכרעה - ואכן הדברים מבוארים במקורות רבים. אבל - כל זה מדובר כשלכל צד יש **ראיות הלכתיות לדבריו ולדרכו**. במחלוקת שבין גדולי ישראל לרב קוק בנוגע ליחס לתנועה הציונית על כל הכרוך בה לא הביע הרב קוק עמדה הלכתית מול טענותיהם ההלכתיות של גדולי ישראל אלא תוכניות שהתרקמו במעופו ובדמיונו (שאגב, נכשלו כשלון מוחלט בזו אחר זו למרות כל כוונותיו הטובות). כיצד ניתן לדבר על "הכרעה" הלכתית כהראי"ה קוק במחלוקת שלא הובעה על ידו כלל שום טענה הלכתית אודותיה[כב]??

כב. וז"ל הגאון רבי יוסף ידיד הלוי (ראב"ד העדה החלבית בירושלים, מגדולי חכמי התורה הספרדים בדורו) בתשובה מפורטת בה התייחס באריכות לראי"ה קוק ולספרו "אורות" (שו"ת שארית יוסף חלק

עוד כתבת: "וכי רבנים שאינם מסכימים עם הרב קוק התעמקו בספר "אורות" שלו ויודעים מה הוא מדבר?". ובכן, גדולי ישראל הביעו דעתם בגלוי לגבי החוברת "אורות" של הרב קוק ולהלן חלק מדבריהם. (ראה בהרחבה בספר "מרא דארעא ישראל", חלק ב', ר' מנחם מענדיל גערליץ, ירושלים, התשס"ג.)

מכתב מאת בית הדין בירושלים וזקני הדור מרן הגרי"ח זוננפלד ומרן הגרי"י דיסקין (המכתב נשלח למרן בעל ה"אור שמח" רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק).

ידיד ה' הננו מוכרחים הפעם לצאת מגדרנו מדת השתיקה ולהודיע צערנו גלוי גם לכבוד תורתו הרמה שיחי' - הן הובא לפנינו חוברת נדפסה מקרוב לרב אחד מפה, והנה נשתוממנו לראות ולשמוע **דברים גסים וזרים לתורת ישראל כלה**, וראינו כי את אשר יגורנו לפני בואו לכאן, כי יחולל חדשות לילך בדרכים עקלקלות אשר לא שערום רבותינו ואבותינו מעולם. בא ונהייתה לעובדא, ועוד יותר מזה אשר לא פללנו כלל. גם הובא לפנינו מה שהדפיס זה מכבר אשר לא ראינו עד כה וכי הפיץ כבר חוברות ברוח העת החדשה רוח הכפירה "ותרבות" חדשה, אבל האחרון הכביד אשר בשם "**אורות**" קראה מחוללה, **ורעל מות בתוכה**, יש בה הרבה **דברים שאסור לשמען וכ"ש לכתבם ולהדפיסם**. ולדאבון הלב הנם נקראים לבני הנעורים אשר לא ידעו ואשר אינם רוצים לידע ולהבחין בין אור לחושך, ובשגם כי שם רב נקרא על כותבם והם נכנסים בקרבם כארס של עכנאי, ומתקדשים ומטהרים על הגנות, ושם שמים מתחלל וסכנה והריסת דת משה ויהודית נשקפה בעטים של דברים כאלה על כל רוחו

ד' יורה דעה סי' ג', עמ' תל"ב ואילך, תשובה זו פורסמה גם ב"משכנות הרועים" (להר"ר אהרן רוזנברג, ניו יורק, תשד"מ) חלק ג' עמ' א'קנא'-א'קסב'): "דבריו כדברי הנביא כאילו שכינה מדברת מתוך גרונו וכאילו הוא במקום האלקים, לא די שאינו מביא ראיה לדבריו ולא שום רמז לא מן המקרא ולא מדברי רז"ל, כי לא נמצא בעולם שום חכם או מחבר שיכתוב איזה דבר דין או הלכה, דרוש או אגדה או קבלה או איזה דבר חכמה שלא מביא ראיה לדבריו או איזה רמז מן התורה או מן הנביאים או מן הכתובים או מן דברי רז"ל, שהרי אפילו בעלי הש"ס התנאים והאמוראים שכל דבריהם ברוח הקדש נאמרו עכ"ז אינם מחדשים דבר אפילו בדרך דרוש ובדברי אגדה עד שיביאו איזה רמז או סמך מן הפסוקים, וזה מדבר דברים כמו נביא ואורים ותומים". (וראה לקמן מכתבו אודות הראי"ה קוק למרן הגרש"א אלפאנדארי).

וחינוכו של הדור הצעיר, ואם אמנם החרשנו בגלוי עד כה מחשש מחלוקת וקטטה וחלול ה׳ שיכול לצאת עי״ז, אבל כבר עברו ושטפו כל גבול ופלך השתיקה ואם אנו מחשים ומצאנו עוון ח״ו - רצו״פ המחברת הזאת אשר כמה פרקים מלאים תהלות ותשבחות לרשעים, שם חושך לאור ״ואור לחושך״ ואומר לרשעים צדיקים אתם כמו שצועק: (בפ׳ מ״ג, מ״ה, כ׳ וט״ז) ״ואפילו לאותם הצעירים והצעירות בעלי ההתעמלות וההוללות אשר אנו מכירים בהם שעושים שבתם חול בפרהסיא, שהם מומרים לכל התורה, ועוסקים בפריצות נפרזה וכל מיני ניאפופים וכדומה. אומר שעוסקים ועובדים ״עבודת הקודש״ (פרק ל״ד) ואת אשר נפש רשעים ופושעי ישראל חפצה נתן להם בכתביו, ולעומת זה דוקר ועוקץ בעקיצות גסות את שלומי אמוני ישראל. (פ׳ כ׳ כמעשה עמלק וכו׳) וכי נפשם של פושעי ישראל יותר מתוקנת מנפש שלומי אמוני ישראל (פ׳ מ״ג) וכן נפש כל המחזיקים בתוה״ק עפ״י מסורת האבות מקטין ומרעיל אותם בסם (אל מות) ובכמה דברים **מגלה פנים בתורה שלא כהלכה ר״ל.** ועל כגון דא עקא. **ואסור לנו למשתק שלא נתחייב ח״ו בדמם של כל אותם בני הנעורים והתלמידים אשר ישתו את המים הרעים הללו,** ואיך נאמר אח״כ ידינו לא שפכו וכו׳, וכאשר שמענו מפי נאמנים כי כבר פשתה נגע הצרעת הזאת אצל הצעירים הישרים עד כה, בטענה ותואנה שהרי הרב אומר כך ״להתעמל״ ולהתעלס ועליזת החיים היא מעלה את השכינה כמו אמירת שירות ותשבחות שאמרם דוד המלך ע״ה בספר תהלים, אשרי אזן שלא שמע כל הָאָלָה, והנה זאת היא חובתינו בתור הקרובים אל החלל, ואל מקום המשפט לקדם פני הרועים רועי ישראל הנאמנים ולקרא להם כי יתנו ידם לעמוד בפרץ ולגדור גדר סביב חומת אש דתוה״ק וגדרי הצניעות והמוסר, וע״כ הננו פונים היום אל הדרת גאונותו שליט״א ואנו מעוררים אותו עוד הפעם כי כבר יצאה ההבערה הזאת ״מקברות התאוה״ ותאכל כמה נפשות יקרות בחורי חמד פרחי בני הישיבה ואם לא נמהר כלנו יחד לעצרו בעד הרעה ונאכל ח״ו מגדיש ועד קמה ועד כרם זית כרם ה׳ צבאות.

יקום נא לעזרת ה׳ בגיבורים ויעורר נא את מכיריו ומיודעיו הרבנים הגאונים שליט״א לתת ידם לה׳ אמונה, **ולדון על ספריו אם ספרי קוסמים הם,**

ולפרסם אותו ברבים כי אסור לעיין ולסמוך על כל הבליו ועל חלומותיו, ועתה הנה אנחנו עשינו את שלנו והודענו את צערנו גלוי להדרת גאונותו שליט״א, ומעתה הרי חובה זו מוטלת עליו להצטרף עמנו יחד לפרסם זה האיסור ברבים, ימלא נא את חובתו הקדושה וה׳ יהיה בעזרנו ע״ד כבוד שמו כי תמלא הארץ דעה את ה׳ ואת רוח הטומאה יעביר מן הארץ ונזכה לראות בביאת גואל אמת צדק במהרה בימינו אמן.

יצחק ירוחם בהגאון החסיד מו״ה יוסף חיים זנענפעלד
משה יהושע יהודא ליב זצ״ל דיסקין רב ואב״ד לקהלת האשכנזים בעיה״ק ירושלם ת״ו

משה יוסף האפמאן
ראב״ד דק״ק פאפא משה נחום וואללענשטיין
נשיא אגודת הקודש
ראב״ד בעיה״ק ירושלם ת״ו
מרדכי ליב רובין יצחק במוהר״א ז״ל פרענקעל
ד״ץ ומו״ץ

מכתב זה של גדולי וזקני הדור בא״י יחד עם בית הדין בירושלים נתפרסם בין השאר גם כחלק מקונטרס שיצא אז בשם ״קול השופר״ ועקב המשקל הכבד של דעת גאוני ישראל, ניסו גורמים שונים להפיץ שמועה כאילו שגדולי ישראל פרסמו מכתב הכחשה בקשר לדברים החריפים שנכתבו בקונטרס.

זקן חכמי ירושלים מרן הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין משיב (במכתב להגאון רבי משה שמעון זיויטש מיום כ׳ שבט תרפ״א) אודות טענה זו וז״ל:

״בתשובה על שאלת כבוד תורתו הרמה ממני בדבר מחברת קול השופר אשר לפי דברי כבוד גאונותו נתפרסמו כבר מכתבי הכחשה גם בשמנו, הנני להשיב לכבוד תורתו הרמה מפני הכבוד ומפני כבוד שמים, כי **אנחנו אין אנו יודעים כלל ממכתבי הכחשה בענין זה ואם נתפרסמו כאלה הנם מזויפים** ומבקש אני מאת כבוד תורתו הרמה אם אפשר להמציאם לידי, המחברת קול השופר אם כי לא מאתנו יצאה, לבד המכתב הראשון שמצאנו תועלת גדולה לפרסם

להסיר מכשול, הנה נתפרסמה ע״י אנשים חרדים לדבר ד׳ ומקנאים קנאתו מאת אנשים בעלי שיטות משובשות, **ולדעתנו אין כאן שום הפרזה יתירה בדבריהם.**

לו היה לנגד עיני כבוד תורתו הרמה ספר האורות וראה בו הדברים הזרים המוזרים לא היה אפשר לו להתאפק מלמחות ולצאת בזרוע נגד זה.

צר לנו כי קשה בעוה״ר בזמן הזה למנוע בעד דברים מסוכנים כאלו המטילים דופי בשיטתנו המקובלה והמסורתית והנותנים כח ועוז להסטרא אחרא, **אנחנו לעצמנו מכירים את הרב הזה עוד מנעוריו ורעיונותיו המשובשות ידועים לנו מאז ובכל מקום שהוא נמצא הוא גרמא בנזקין להכניס רוחות זרות בצעירי ישראל ולהרחיקם מעל תורתנו הקדושה,** ואם אנו מכסים טפחים הוא רק מפני שחוששים אנו לחלול שם שמים ומפני הכרתנו כי הוא לא ישוב מדרכיו ומצוה שלא לאמור דבר שלא נשמע.

ידע נא מע״כ כ״ג ידידי שיח׳ כי אני נמנע מלהשיב בענין זה מפני המחלוקת[כג] ואך הפעם יצאתי מגדרי בידעי את כבוד תורתו הרמה כי הוא חפץ לדעת אמיתן של דברים, ובהיותי חושב כי ידיעת כתר״ה יכולה להיות לתועלת גדול בהרבה ענינים, ואין כוונתי לפגוע בזה במישהו כי אני נחבא אל הכלים ובורח מן המחלוקת כמטחוי קשת, כחכמתו יעשה למסור את דברינו אלו רק לאנשים צנועים וידועים לו במקום שימצא לתועלת. דברי ידידו דוש״ת באה״ר מוקירו ומכבדו כערכו הרם מברכו בהצלחה רבה בדרכי ד׳ ובעבודתו הק׳ החותם למען כבוד התורה והמצוה.

יצחק ירוחם דיסקין

לפסק זה של גדולי וזקני הדור בירושלים הצטרפו גם גדולי וגאוני העדה הספרדית. כך כותבים שניים מראשי העדה הספרדית בירושלים, מרן הגאון רבי יוסף חיים סופר (בעל החבור ההלכתי המפורסם ״כף החיים״ על שו״ע או״ח [ומקצת סימנים ביו״ד]) ורבי יצחק ברוך.

כג. בדברים אלה אפשר גם לראות סבה לכך שרבנים אחרים לא הגיבו באותה החריפות של גדולי הדור בא״י למעשיו, ולפרסום דעותיו אלה של הראי״ה קוק.

ב״ה תזלרו״נ היום י״א לחו׳ רחמים ש׳ פר״ת

גם אני הח״מ ראיתי את המחברת הנזכרת אשר יש בו כמה דברים **נגד תוה״ק ואסור לעיין וצריך ביעור** כמ״ש הגאונים הנז׳, ואינני אלא כנטפל להם במצוה, וע״כ המצוה מוטלת על כל אחד ואחד אשר בידו כח לעזור ולכתוב איזה דברים נגדיים בכל כח לבטל המכשול ולהרים דגל התוה״ק כדי **שלא תעשה עוד כזאת שהרשות תהיה נתונה ביד כל אחד לכתוב דברים שעולה מלבו נגד התוה״ק**, וע״כ נא בבקשה שיתאספו כל חו״ר בה״מ הי״ו ויכתבו דברים הנצרכים לפי ראות עינם במחברת הנז׳ ויחתמו כולם, וכל המרבה ה״ז משובח ותשובתם הרמתה מהרה תצמח כי **הרבנים החותמים הנז׳ הם רבני וגאוני פעה״ק ירושת״ו כידוע**, וזכות תוה״ק תגן עליכם ועלינו לקרב קץ הגאולה בב״א.

יעקב חיים סופר
בעמח״ס כף החיים ס״ט
ח׳ יצחק ברוך

גם הגאון הגדול רבי יוסף מרדכי ידיד הלוי [ראב״ד העדה החלבית, בעמח״ס שו״ת ימי יוסף, ספרי תורת חכם, ברכת יוסף, ויחי יוסף] כתב מכתב חריף בענין זה [תוך שהוא מתייחס גם לקבלתו של הראי״ה קוק את רבנות ירושלים] להגאון האדיר זקן רבני ספרד באה״ק הסבא קדישא מרן רבי שלמה אלעזר אלפאנדארי וז״ל:

לכבוד מעלת הרב האי גאון שר התורה חד בדרא ראש כל בני הגולה הרב הגדול מעוז ומגדול כמהר״ר אלעזר מלכאדו אלפאנדארי נר״ו אלקי אברהם יהי׳ בעזרו וישמרו כרועה עדרו וכסא תורתו ירום ויגדל לעד אכי״ר.

נא גבור איש אלקים קדוש הוא יעמוד לימין התורה הקדושה שנתחלל כבודה אשר בעוה״ר איש אחד קם להשתרר על עם ד׳ ובתחבולותיו ישב רב על עדה קדושה וגדולה עדת אשכנזים שיש רבנים וגאונים חסידים ואנשי מעשה, **ולא יגיע בתורה אפי׳ לקרסולי רגליהם של הגאונים הגדולים ובפרט זקני ישראל ראשי הרבנים הגאונים הגדולים המפורסמים בתורה ויראה**

ובחסידות ה״ה מ״ע כבוד רבינו הגאון יצחק ירוחם דיסקין שליט״א והרב הגאון יוסף חיים זאנענפעלד שליט״א, ובעו״ה זה האיש **לרוב גאותו כי גבה לבו מאד כמעט נטרפה דעתו וחבר ספר אשר כתוב בו דברים של דופי ודברי אפיקורסות נגד תוה״ק והוא ודאי מגלה פנים בתורה שלא כהלכה דברים שאסור לשומען כמו שיראה כת״ר במחברת הנ״ל הנק׳ ״אורות״, אוי לאזנים שכך שומעות** (לעינים שכך רואות) על חילול שמו הגדול ותורתו הקדושה, אוי לזמן שנתקע הדור בכך, שבמקום שהרב ידרוש דברי מוסר ודברי כיבושין לומר בואו אחי בואו ריעי לעבוד את ד׳ לשמור את השבת ולהניח תפילין וציצית הוא דורש דברים של דופי, **ובלי ספק שספר הנ״ל טעון שריפה שלא יהיו נגררין אחריו**, ובודאי גם כת״ר לעוצם גדולתו וקדושתו יטה אוזן לדברי מע׳ כבוד הגאונים הרה״ג הנז׳ להעמיד פרצת הדת **ולפרסם איסור ללמוד בספרי המחבר הנ״ל**, ומצפים אנו לתשובתו הרמה ואני אברך ברכת הדיוט יהי רצון שיאריך ימים ושנות חיים ויכתב לאלתר לחיים טובים ולשלום אכי״ר.

העבד העובד לא-ל יחיד

יוסף מרדכי ידיד הלוי ס״ט

וכך חותם הגאון רבי יוסף מרדכי ידיד הלוי בתשובה ארוכה שכתב בענין הראי״ה קוק בה מופרכת שיטתו מעיקרה (שו״ת ״שארית יוסף״, חלק ד׳ יו״ד סי׳ ג׳, עמ׳ תל״ב ואילך): ״אוי ואבוי אהא עלינו שכך עלה בימינו איש שיקרא עליו בשם רב ראש ואלוף וגאון ומתארים אותו בתוארים גבוהים יותר מדי. והרואה יראה איך יוצאים מפיו דברים של כפירות ומינות ושטות שעושה תורתינו פלסתר והופך קערה על פיה לתת חשיבות לרשעים כ״כ שהם הגורמים כל מין צער ויסורים לישראל ודוחקים רגלי שכינה והם הגורמים אורך הגלות והוא הולך בתר איפכא לומר שהם הגורמים קיום והעמדה לשפעת החיים והם מועטים. תצלנה אוזנים משמוע דברים הללו שהם נגד התורה והנביאים והכתובים והתלמוד. ומה אאריך לשון, חבל על איבוד הזמן, רק לכבוד אדון הנביאים והצדיקים שמזלזל בכבודם ומחניף לרשעים חנופה בולטת באתי להודיע **שזה האיש כל דבריו דברי מינות ואפיקורסות ואסור להיות נגרר**

אחריו ולהתחבר עמו וכ״ש לשמוע דברי תורה מפיו. ולכבוד התורה כתבתי וחתמתי שמי.

מרן **רבי יוסף יהודא ליב בלאך** - אב״ד ור״מ טלז: קבלתי מכתבו עם כל החמר הציונים והציטוטים מספרי הרב קוק, ואומנם **הדברים מבהילים מאד וסוערים לב כל איש ישראל נאמן לתורת ד׳ ודת קודשו**...(שם בנספח 14 לפרק על פרשת הרבנות)

מכתב **רבי יקותיאל יהודא רוזנברגר** (בעל שו״ת ״תורת יקותיאל״): ״...כללא דמלתא בקצירת אומר. **ספרי קוק נידונים כספר מינים ודינם בשריפה, כל איש ירא ד׳ יתרחק ממנו ומספריו הרחק כמטחוי קשת כי פורש רשת לצוד בנ״י לכפירה ח״ו״.** (שם)

מרן האדמו״ר מסאטמאר וגאב״ד ירושלים **רבי יואל טיטלבוים** (בעל ה״ויואל משה״): ״**איש צר ואויב לדת תורתינו הקדושה ולעיקרי האמונה דרך קשתו כאויב להפר ברית עולם, הנקוב בשם אברהם יצחק קוק, הוא הגבר אשר הרחיב גבול הטומאה ר״ל**, היא העדה הרעה המכנים עצמם בשם ציונים, אשר הן המה בעתים הללו האבני נגף לבית ישראל ומחריבים ארה״ק וכל הארצות בכלל, האומרים ערו ערו עד היסוד בה הוא קיום תוה״ק והאמונה המסורה לנו, שהוא היסוד לקיום כל ישראל בכלל ובפרט, ומבלעדי זאת **הוסיף פשעים על פשעים, להדפיס בספריו הטמאים, גלויים וידועים, דברי מינות וכפירה, בעזות מצח וחוצפה יתירה, את ה׳ הוא מגדף ביד רמה, אשר לא נראה ולא נשמע כזאת מימים ימימה...״** (שו״ת דברי יואל חו״מ סי׳ קל״א ועיי״ש גם סי׳ קל״ב).

מרן רבי יוסף רוזין (הרוגוטשובער) בעל שו״ת ״צפנת פענח״, וס׳ צפנת פענח על הרמב״ם, מהבולטים בין גאוני דורו של הראי״ה קוק):

ב״ה עש״ק י״א שבט תרפ״ז דווינסק

קבלתי ג׳ מכתביך על דבר **הבור השוטה** המכונה בשם אשר רש״י ז״ל פותר עצמו: עי׳ חולין דף ס״ג ע״א (אר״י קאת זו ״הקוק״) ודף קל״ח ע״ב ודף ק״מ ע״ב אם הוא מין טמא או טהור ובאמת לפי הנראה הוא מגדר המין דחולין דף ס״ב ע״ב ונדה דף ג׳ ע״ב ע״ש בתוספות תרנגלא דאגמא דהזכר טמא והנקבה

טהור גדר עמוני שהם נפנו על ס״ת יבמות דף ט״ז ע״ב ולמסקנא כולם טמאים. **וצא טמא יקרא לו ואסור להתוכח עמו** כמבואר בסנהדרין דף ל״ח ע״ב כל שכן דפקר טפי. ועיי׳ מכילתא פ׳ בשלח מלחמה לד׳ בעמלק מדור דור דורו של משיח **והרי הוא כופר בהשגחה עליונה...**״.

מרן הגאב״ד דק״ק סאטמאר (רבי יהודה גרינוואלד בעל שו״ת ״זכרון יהודה״): קול נהי נשמע מציון איך שודדנו כי יצא איש אחד מאנשי בליעל למעול מעל דרך לשונו קבר פתוח גרונו מלעיב במלאכי ה׳ קולו כנחש, נחש שרף ועקרב לעקר להרס ולסתור יסודי אמונתנו הקדושה ויסודי תוה״ק בדברי כפירה ואפיקורסות ומייקר שם ע״ז נקוב בשם רשעים ירקב אברהם יצחק קוק חובר חברים ספרי מינים וספרי אפיקורסות מלאים על כל גדותיהם דרשות של דופי ופורש רשת ופח יקוש להציד ציד להביא בחורי ופרחי ישראל לכפור באלקי ישראל ובתוה״ק רח״ל ודין גרמא להסית ולהדיח כי עטף מעיל חסידות ודמיו עוזרים לו, כי פזר נתן להבאים אליו לשמוע בקול דבריו הארסיים השורפים את נשמת ישראל וכמה אלפים מישראל נלכדו ברשת אשר טמן להם...ע״כ דינא דהאי אברהם יצחק קוק שאין לו נאמנות בשום איסור והיתר וכש״כ שהוראתו אסורה וסדרי קידושין שלו הם בטלים וספריו ידונו בשריפה כספר מינים ואסור להתחבר עמו ולא עם סיעתו וכל אשר בשם ישראל יכונה יתרחק ממנו ומכת דילי׳ בכל מיני ריחוק בעולם כמבואר בתשובת מהר״ם שיק סי׳ ש״ו וכל המתחברים אליו דינם כמותו. ע״כ כל אשר יראת ד׳ בלבבו יתחבר אל מקהלות האשכנזים שבא״י אשר כבר נפרדו ממנו ומכת דילי׳ ועומדים תחת דגל הרב הגאון הישיש הצדיק וכו׳ כש״ת מו״ה יוסף חיים זאנענפעלד שליט״א והשומע תבוא עליו ברכת טוב״.

מרן האדמו״ר ממונקאטש (רבי חיים אלעזר שפירא, בעל שו״ת ״מנחת אלעזר״): ״האחרון הכביד מ״ש לייקר את שמו של רב קוק המסית ומדיח בחיבוריו הטמאים שמלאים מינות וכפירה ר״ל כנודע, ואיך כתב עליו במכתב הנדפס הנ״ל שהוא אדם גדול שונא בצע וכוונתו לשמים ומדמה אותו לגדולי ירושלים החרדים שהללו מוסרים נפשם ללחום נגדו (של קוק) שחטא והחטיא

את הרבים! אוי ואבוי! היש מכאוב כזה ללב יהודי מאמין?" (מתוך מכתב תוכחה שכתב למרן האדמו"ר מגור (רבי אברהם מרדכי אלתר-ה"אמרי אמת") בעקבות מכתבו המפורסם שכתב על האניה אחרי ביקורו בא"י. תגובתו של האדמו"ר מגור למכתב זה היתה: הלא יש אתי צרורה מכתב כת"י הרב קוק שהוא חוזר מדבריו בחיבוריו" והיינו, שללא שחוזר בו מדבריו מסכים ה"אמרי אמת" לדברי האדמו"ר ממונקאטש ולא מצא מה ללמד זכות על דברי הראי"ה עצמם אלא רק על זה שחוזר בו מדבריו. (ראה בס' "תיקון עולם", מונקאטש תרצ"ו, עמ' יח'-יט').

מרן הגאון רבי מאיר אריק מטארנא (מחברי מועצת גדולי התורה של אגו"י) "והנה מקום אתי כאן להעתיק מה שהעיד הרב ר' יעקב טייטלבוים שליט"א, עת בקרתי בבית מדרשו, ביום ד' פרשת שמות תשכ"ח ב"קיו גארדענס", ניו יארק, בשם מו"ר הרהגה"ק מהר"ם אריק מטארנע, שאמר בוויען באסיפה בעת שחזר אדמו"ר מגור ז"ל מארץ ישראל.

ובפתיחת האסיפה צוה לאחד הרבנים הרב האראוויץ נ"י שיתן דו"ח מהמתרחש מא"י, ולא ישר בעיני הרבי דבריו, לכן אמר שהוא בעצמו יגיד, ואמר בערך אותן הדברים שכתב במכתבו, שלדאבון נפשו אין עיר הק' ירושלים יכולה לבוא על מכונה בעבור מחלוקת הרבנים העדה חרדית נגד הרב קוק, והרב קוק הוא איש אשכולות ובעל מדות רק שחיבתו לארץ ישראל גרמה לו שאומר על טמא טהור ועל טהור טמא, ואין הלכה כמותו, וכבר חזר בו. ולדעתו אין נכון שאגודת ישראל מתערבת במחלוקת הרבנים, ושצריך לתווך השלום, ואין לצאת נגד הרב קוק וכו' ויש רבנים שאינם יכולים להכנס לאגו"י כי אינם רוצים להתערב במחלוקת, ע"כ בא כשואל על דעת תורה, ומוסר הדבר להרב מטארנא וכאשר יאמר כן יקום.

משמע הרב כך שאל את הרבי מגור, האם ראה את הביכלעך של קוק, השיב הרבי: שהראו לו באיזה מקומן! אזי שאל הרבי אם הרב מטורנא ראה אותם, השיב הרב מטורנא: שכן, הוא עבר עליהם מדאשקע לדאשקע, שאל הרבי מגור מה הוא אומר עליהם.

אזי עמד הרב מטורנא זי"ע על רגליו! ועשה הכנה כמה רגעים, וכרך איזורו סביביו, ואח"כ פתח פה קודשו ואמר: אתם שואלים אותי על קוק, והכריז בכל

כוחו בזה״ל: **״שבתי צבי בשעתו״**. ומחלישתו שסבל הרבה על כאב הראש נפל על כסאו באין אונים לאחוריו.

אח״כ הוציא הרב מגור מכתב מכיסו והסתכל בו, הרכין הרב מטורנא את ראשו וקרא בו, והיה כתוב בו,איך שהרב קוק כותב, היות שאין העולם מבינים מה שכתב בספריו, על כן מסכים לחזור ממה שכתב. על זה התחיל הרב מטורנא לצעוק: ״תשרף הוא והודאתו״, (היינו וחזרתו. עיין שו״ת חתם סופר חלק ו׳ סי׳ צ״ו).

ענה הרבי מגור, אם כן אם הרב מטורנא כן פסק, נשאר בזה. והאסיפה נסגרה.

אח״כ יצא הרבי מגור ז״ל ונשאר הרב מטורנא כשהרבה אורחים סבבוהו, והיה הרב בוער נגד המאורע ורצו התלמידים של הרב מטורנא לעמוד על דעת רבם הק׳ במה שאמר שהוא שבתי צבי בשעתו, למה תפס לשון זה דוקא, וצוה להביא לפניו חבור של קוק ״אורות מאופל״ [והוא לא קראו חיבור אלא דיבוק], והראה לכל הסובבים אותו אחר האסיפה, שכתב שם שקודם ביאת המשיח ים התלמוד יבש ויחרב והעיקר להמשיך מימי הקבלה ״און דאס איז שבתי צבי״ (אמר הרב מטורנא), דעד שנאחזים באביי ורבא אי אפשר לסלף, אבל עם קבלה קל לעשות מיעקב עשיו ומעשיו יעקב והיה שם רב מטשערנאוויץ, ושאל מה קול הרעש, הלא כל ימי עולם היה מחלוקת בין רבנים בעיירות הרבה. ענה הרב מטורנא: זהו כל האסון, ודא עקא אשר הרבי מגור מדמה זאת למחלוקת שני רבנים על עיירה מפולין, אבל האמת שכאן נתערבו חבילה של לומדות וחבילה של קבלה עם חבילה של מינות, ואלו עומדים ללחום ולהחריב כל היהדות״

מרן הגאון רבי אלחנן וסרמן (תלמיד מרן הגר״ש שקופ, תלמיד מרן הגר״ח מבריסק, וגדול תלמידי מרן החפץ חיים וממשיך דרכו המובהק ביותר, עמד בראש ישיבת ברנוביץ׳ והיה מקברניטי עולם היהדות בתקופה שלפני חורבן יהדות אירופה לצד גיסו מרן הגר״ע עוזר גרודז׳ינסקי) - ״כפי הנשמע עלתה הצעה לחבר בי״ד של החרדים לרבנות הראשית. והנה ידוע כי העומד בראש הנ״ל (היינו הראי״ה קוק) כותב וחותם קול קורא לעורר יהודים לתת כסף לקרן היסוד, וידוע ג״כ כי כספי קרן היסוד הולכים לגדל כופרים להכעיס, וא״כ המעורר לתמוך בקרן זה הוא

מחטיא את הרבים במדרגה היותר נוראה . וכבר פירש רבנו יונה ב ״שערי תשובה״ הכתוב (משלי כ״ז, כ״א) : ״מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו״, היינו כי הבחינה על איש היא להסתכל את מי יהלל, ואם רואים אנו שהוא מהלל רשעים יודעים אנו שזהו **רשע גמור באופן שהדבר ברור שאסור להתחבר לאיש כזה**. ולולא שאינני כדאי הייתי אומר כי המחזיק בהצעה זאת ראוי לנדותו״ [כד]. (מכתב שנשלח להרה״ג ר׳ יוסף צבי דושינסקי גאב״ד ירושלים בשנת התרצ״ג בעקבות הצעה שעלתה בנוגע למיזוג בתי הדין של ״העדה החרדית״ עם בתי הדין של הרבנות הראשית. קובץ מאמרים ואגרות למרן הגר״א וסרמן, חלק א׳ עמ׳ קנג׳, הוצ׳ ישיבת אור אלחנן, תשרי התשס״א.).

מרן הגאון רבי שלמה אליעזר אלפאנדארי [כה] - (וז״ל אחרי שמסביר מדוע מתחילה נסה לדון לכף זכות את הראי״ה קוק למרות הטענות ששמע אודותיו): ״**אולם** הן עתה בראותי עתה את החוברת בשם ״אורות״, מה שכותב על אותן האנשים דבזמן הזה נושאי דגל ההפקרות ביד רמה ושהם רשעים ופושעים, שעל ידי אלו ביותר יתגלה המשיח ונתן להם השבח. **עמדתי מרעיד ונבהלתי מראות שיגעון כזה**, ונשתוממתי על המראה, ולא ידעתי מאי אידון ביה, איך שם אור לחושך וחושך לאור, ולא ירא לנפשו מעלבון תוה״ק וכל הנביאים צועקים עליו במרה על זה במרום קודשם. ואף התינוקות יודעים שבתנ״ך מקללים אותן להרשעים ושהם אויבי ה׳...והנה עתה ראיתי בחבורתו בפרק כ׳ שכתב: שיש דעות דבזמן הזה שרבו פריצים נושאי דגל ההפקרות ביד רמה ויש מחלוקת

כד. בספר ״קובץ מאמרים ואגרות למרן הגר״א וסרמן״ (יצא לאור ע״י ישיבת ״אור אלחנן״ הוזכר שמרן הגר״א וסרמן לא היה נוהג לציין את השנה על מכתביו אלא רק את פרשת השבוע ולכן שיערו כי שנת שליחת המכתב היתה התרצ״ד ועפי״ז כך כתבתי גם אני אך אח״כ ראיתי כי בספרו של רבי משה בלויא (נשיא אגודת ישראל בא״י) ״על חומותייך ירושלים״ עמ׳ פה׳ (הוצ׳ ״נצח״, תל אביב, התש״ו) מובא כי הצעה זו עלתה בשנת התרצ״ג, מה שאומר שדברים קשים אלה אודות הראי״ה קוק נאמרו עוד בחייו של מרן ה״חפץ חיים״ שמרן הגר״א וסרמן היה המתבטל הגדול ביותר לדעתו והם סותרים לגמרי את הנסיון השקרי של הצגת מרן ה״חפץ חיים״ כמי שראה בראי״ה קוק ״מרא דארעא ישראל וכד״ (וראה עוד אודות סתירה זו לקמן).

כה. גדול וזקן הרבנים הספרדים באה״ק. ראה אודותיו במאמר ״חיות אש״ המצורף לספר ״מסעות ירושלים״.

הדעות אם ראוי להפריד את האומה שהכשרים נושאי דגל שם ה׳ לא יהיה להם שום יחס עם פורקי העול והפושעים והוא הכריע נגד זה, דהחיבור הכללי הוא הטוב, משום דיסוד צדקת הצדיקים בכל דור נתמך ע״י הרשעים, שעם כל רשעתם כל זמן שהם דבקים לכללות האומה הרשעות שלהם מועילה היא לאמץ כחם של צדיקים כדורדיא לחמרא [כשמרים ליין].

והנה כדי לפשוט ספק זה כפה פסכתר על כל דברי תורה שבכתב ותורה שבע״פ, והעלים עיניו מהם, ורק הביא איזה דמיונות כוזבות לסמות עיני העם אשר אין להם חכמה. כי העיני בשר יראו כי גם לפי חלומותיו בשקר אשר דימה לשמרים ביין, הרי משם תברא, דצריך ליזהר שלא יתערבו השמרים עם היין ויקלקל היין, ורק לפי שעה ישארו בתחתית החבית ואח״כ ישפוך השמרים לאיבוד...על כן אני אומר דעשה כן בכוונה להרבות במרד האנשים האלו ביותר ממה שהם, ומ״ש שעכ״ז צדקת הצדיקים נתמך על ידם, כדי ליתן אצבעו בין שיני נושאי דגל ה׳ וליתן פתחון פה להם מה שלא עלה במחשבה בדברים בדויים, דודאי לא ישתוקו ויוכיחו בחכמה ודעת ובראיות נכונות להרחיקם״[כו].

ג. לגבי תשובה ד׳-קבעת נחרצות כי הרב קוק היה רוב חוכמה לכאורה בהסתמכות על מרן ה״אמרי אמת״ ומרן ה״פחד יצחק״: מדוע אתה פוסק נחרצות על פי שני גדולי תורה בלבד?? מה עם כל השאר?? ולגופן של דברים:

לגבי האדמו״ר מגור: א. האדמו״ר מגור פרסם מכתב לאחר פגישתו הראשונה עם הראי״ה קוק בא״י ובו כתב: ״אולם אהבתו לציון עוברת כל גבול עד **שאומר על טמא טהור** ומראה לו פנים, כאותו שאמרו חז״ל בפרק קמא דעירובין על מי שלא היה בדורו כמותו **ומטעם זה לא נקבעה הלכה כמותו** ומזה באו **הדברים הזרים שבחיבוריו...גם שיטתו בענין העלאת הניצוצות הוא דרך מסוכן...**״ (שם עמ׳ שכ״ח)

כו. מכתבים ועדויות נוספות רבות לגבי התיחסותם השלילית של גדולי ישראל נוספים לדרכו ולשיטתו של הראי״ה קוק ראה בספר: מרא דארעא ישראל״, חלק ב׳, להרה״ח מנחם מענדל גערליץ, ירושלים התשס״ג, בפרק ״פרשת הרבנות״. ספר זה נדפס בהסכמת גדולי הדור ובראשם מרן יצחק יעקב וייס בעל ה״מנחת יצחק״ וראב״ד עיה״ק. כמו כן ראה בהרחבה בספר ״משכנות הרועים״ חלק ג׳, להר׳ אהרון רוזנברג, ניו יורק, התשד״מ)

בשנת תרפ״א, לפני בואו של מרן ה״אמרי אמת״ לביקור זה בא״י שלח גיסו האדמו״ר חנוך צבי מבענדין מכתב לידידו הר׳ הירש דוד הירשבין וכתב לו שם בין היתר: ״והנה כאשר כבוד תורתו מאוהביו של הרב הגאון הרא״י קוק שליט״א, צריך לראות **שיבטל דעתו מפני דעת הרבים**, כי **כל הגדולים בפה מרעישים על חיבוריו כי יכולים חס ושלום לעשות קלקול גדול בעולם רחמנא ליצלן**, והנה כתבתי כן לרב בעצמו..״

למכתב זה צורף גם מכתב של מרן ה״אמרי אמת״ וז״ל:

ב״ה ה׳ לסדר כי **השוחד יעור עיני פקחים**

גם אני דורש שלום ידידי הרב הירש דוד נ״י. כנים דברי גיסי שי׳ מעל״ד - ויותר ממה שכתוב הקולות נשמעים על חיבורים כאלה **המערבים רע בטוב, וחושך באור ואומרים לרשע צדיק אתה** - האומנם הותרה כלאים בלבושי כהונה - אך בזמן בית המקדש, ובשעת עבודה ובלבוש החיצון ובגזירת הכתוב, **אולם עירבוב בדעת ובהנפש הפנימי - בזה אי אפשר לאור וחושך לשמש כאחת**. בטח ראית דברי אבי מורי ז״ל בשפת אמת פ׳ קדושים שנת תרנ״ה בפי׳ יכול כמוני - וכבר **הוזהרנו לבל להתחבר לרשע אפילו לדבר מצוה, לזאת רק יתפרדו מפועלי און, ויקבלו דברי חברות יוכל הרב שי׳ לקרבם ולקבלם, אולם לא בעוד שהשרץ בידם לא יועיל כל מימות שבעולם לטהרם אפי׳ מי זהב״**.

לאחר ביקורו כתב את מכתבו המפורסם הנ״ל בו כתב כי אהבתו של הרב קוק לא״י עוברת כל גבול עד **שאומר על טמא טהור**, (משפט שמשום מה שכח שמחה רז להכניס לספרו ״מלאכים כבני אדם״ על הראי״ה) **וששיטתו מסוכנת**.

ב. בשנת תרפ״ד הגיע שוב מרן ה״אמרי אמת״ עם גיסו ועם מרן האדמו״ר מסוקולוב בשליחות גדולי ישראל שבחו״ל על מנת להשכין שלום (מרן הגרי״ח זוננפלד חתם מידית כי בעבור השלום יקבל כל החלטה של המשלחת בעוד אנשי הר׳ קוק שתמיד דברו גבוהה גבוהה אודות מעלת השלום והאחדות השתמטו ובסוף לא חתמו על החלטת משלחת הגדולים הנ״ל, כי רק לשלום עם פורקי עול היו פניהם). בדו״ח המסכם של שלושת גאוני התורה הנ״ל אלה נכתב מפורשות:

״לעומת זאת, הרב קוק, על אף היותו תלמיד חכם מלא וגדוש במקצועות

שונים וגם נואם מצויין, **איננו יכול להיחשב כממלא מקום וממשיך דרכם של הגאונים והצדיקים של הדורות הראשונים.** הרב קוק מקושר כבר עם רוח הזמן ומדבר גדולות על "תחיית עמנו". ולמרות הירידה המוסרית והדתית של דורנו רואה הוא בעיני רוחו "תחיית הלאום" וכדומה, והוא מועיד לרבנות הראשית תפקיד חשוב בתהליך זה. ("בדור תהפוכות", עמ' 358 ש.ז.זוננפלד, התשנ"ד)

אם כן הדברים לא עולים בקנה אחד עם הדברים שהבאת משמו, מה גם שהייתי רוצה לדעת מהו המקור עליו מסתמך הר' נריה? ומדוע באמת התנגד מרן ה"אמרי אמת" לדרכו של הראי"ה והחשיבה כמסוכנת אם בחמישים השנה האחרונות לא היה מוח כמותו??

לגבי דברי מרן ה"פחד יצחק": הרי ידוע ופשוט כי כדי להכריע בין שני חכמים או יותר לגבי גדלותם צריך המכריע להיות גדול משניהם או לכל הפחות שוה אליהם שאם לא כן על סמך מה יכריע?? בתקופת המחלוקת בין גדולי ישראל לרב קוק היה מרן ה"פחד יצחק" קטן שעוד לא הגיע למצוות. כיצד אתה בכלל משתמש בו לראיה?? יתרה מזו, מרן ה"פחד יצחק" כותב על עצמו כי ביחס למרן החזו"א הוא מחשיב את עצמו כ"לא הגיע להוראה" אז יעלה על הדעת כי יכניס ראשו להכריע בין חכמי הדור שקדמו לחזו"א ובתוכם מרן ה"חפץ חיים" ומרן הגר"ח עוזר ושאר גאוני הדור שמרן החזו"א בטל עצמו כלפיהם?? לדעתי טענה כזו היא הוצאת לעז על מרן ה"פחד יצחק" ואין ספק כי אעפ"י שמרן ה"פחד יצחק" העריך מאד את אישיותו של הראי"ה קוק עכ"ז בכל הקשור לעניני כלל ישראל והציונות היתה דעתו בקצה השני לגמרי וככל שאר גדולי ישראל שאף לא אחד מהם תמך בשיטתו של הראי"ה קוק ובטח לא אמר כי בענינים אלו "הלכה כהראי"ה" בה בשעה שהוא עצמו התנהג והורה לתלמידיו הפוך לגמרי משיטתו של הראי"ה. דבר נוסף - בכל מאות מאמריו של מרן ה"פחד יצחק" מובאים לא פעם דברים משם מרן החזו"א, מרן הגרי"ז מבריסק, מרן ה"חפץ חיים" ועוד גדולים שכולם עמדו מנגד לדרכו של הראי"ה קוק. שמו של הרב קוק לעומת זאת לא מוזכר בשום מקום במאמריו של ה"פחד יצחק" ושוב גם כאן, אם הרב קוק מכריע את כל חכמי ישראל מדוע גם מרן

ה"פחד יצחק" פנה עורף לדרכו?? מדוע בכל עולם הישיבות אין דריסת רגל לספרי הראי"ה קוק או שיעורים על פיהם? (כולל מוסדות התורה של גור וכולל מוסד "פחד יצחק" בירושלים של הגאון ר' יונתן דויד חתן מרן ה"פחד יצחק"??) מדוע הושמטה הסכמתו של הראי"ה קוק מספרו של מרן ה"פחד יצחק" - "תורת הנזיר" והושארה רק הסכמתו של מרן הגר"ח עוזר גרודז'ינסקי?

ד. לגבי תשובה ה - כתבת שאין מי שהתעסק בסוגיות של כלל ישראל ותחיית האומה כמו הרב קוק כשה"ראיה" החזקה לדברים היא...בנו הר' צבי יהודה. ובכן: מנין ידועים לר' צבי יהודה סדרי לימודיהם של כל גדולי ישראל?? מנין הוא יודע מי עסק בתחום זה או אחר יותר או פחות מהרב קוק?? ושוב, אם ישנה איזו הוכחה מאיזה ספר קבלה או חסידות שרק הר' קוק זכה להגיע אליה בעיונו המעמיק, הדוחה את דבריהם של כל גדולי ישראל שחלקו עליו, אדרבה שיגלה אותה ואם האמת אתו ודאי שיסכימו עמו גם כל גדולי הדור. בינתיים, הקביעה הנחרצת של הר' צבי יהודה כי אביו העמיק יותר מכל גדולי ישראל בתחום מסוים אינה נשענת על שום בסיס, ואם ישנו כזה אנא ציין מהו. (ועיין לקמן במאמר "הקודש שבחול - האמנם?" דברי מרן בעל ה"לשם שבו ואחלמה" המכחישים כל אפשרות לסתירה בין הסוד וההלכה בענינים אלו בכלל ובכל הקשור להבדלה בין קודש לחול ובין טמא לטהור בפרט)

לגבי דבריך בסעיף ו' - כתבת: "ראו מה קרה ליהודים שנשארו בגלות ולא השתתפו בבנין הארץ! רק בהיזכר זאת נקרע הלב לרסיסים! איזו שואה נוראה שנרצחו בה ששה מליון יהודים וגם שואה רוחנית נוראה של התבוללות מיליונים! היו רבנים ברוסיה שאמרו לא לעלות לארץ, כיון שרוסיה מלאה תורה ולעומתה ארץ ישראל ריקנית. ראו עתה מה מצב היהודים ברוסיה, אסון איום, תשעים ותשעה אחוז מהם כופרים. ויש גרוע מזה: מאות אלפי נישואי תערובת" ע"כ. ובכן: האם מה שקרה ליהודים קרה רק בגלל שלא עסקו בבנין הארץ או שהו על אדמתה?? הרי יהודים שהגרו לאמריקה לא עסקו בבנין הארץ ולא מתו בשואה. ועוד, הרי רק ברחמי שמים מרובים ניצל הישוב בארץ מכליה ע"י הנאצים כך שכל הדיבורים האלה הם בבחינת "חכם לאחר המעשה" וחוץ מזה אם יש משהו שהלב נקרע ממנו לרסיסים הוא העובדה שראשי

הציונות שלימים הפכו בעיניכם לגדולי האומה עמדו מנגד גם בשעה שיכלו להציל מאות אלפי יהודים רק כדי לקדם את מטרות התנועה הציונית (כמבואר באריכות בספר "אות קין" של מ.וזלמן וכן בספרו של הרה"ג מיכאל דב וייסמנדל "מן המצר"). לפני שעלו הנאצים לשילטון קבעו כל גדולי הדור כי שיקום עולם התורה והישיבות הקדושות (שנפגעו קשות עוד במלחה"ע הראשונה) קודם לפעולות הנוגעות לעליה לא"י. כמו כן עליה לא"י היתה מעשה שעל פי דין תורה נמנע מהרבה אנשים כיון שלא היה עבורם מקום פרנסה מסודר בארץ והמצב בא"י היה קשה במיוחד הן מבחינת הסכנה מהערבים והן מבחינת היחסים עם הבריטיים בעקבות הטרור הציוני נגדם, מה גם שראשי הציונות טרפדו עליה של יהודים חרדים לארץ כידוע. כמו כן הוביל הטרור הציוני כלפי הבריטים לסגירת שערי הארץ בפני עולים דוקא בשעה שיהודים רבים היו זקוקים נואשות לעליה זו בעקבות התחלת פעולות הנאצים יש"ו.

ועל כולנה - כל יהודי חייב לדעת כי גזירה שנגזרה בשמים על כלל ישראל תמומש על כלל ישראל בכל מקום שהם והמקום היחיד הבטוח הוא המקום ב"ה מקומו של עולם ע"י עזיבת החטא וחזרה בתשובה שלמה אליו. חורבן יהדות אירופה לא התרחש באירופה אלא בגלל ששם היה הריכוז של כלל ישראל. אם היה להיפך והריכוז של כלל ישראל היה בא"י היתה הגזירה יכולה להתממש באותה מדה ובאותם מימדים נוראיים בא"י, ושום הסתדרות ציונית או ארגון "הגנה" לא היו משנים את המציאות. כך שלומר שהשואה התרחשה רק בגלל שלא עלו לארץ פירושו כפירה בשכר ועונש כי היא תולה את הסבה לחורבן רק במיקום הגיאוגרפי של היהודים ולא בהתנהגותו של עם ישראל שהיא הסבה היחידה לכל גזירה שנגזרת על כלל ישראל.

לגבי התבוללות - הרי ידוע לך בודאי כי רוב רובם של ילדי ישראל במדינת ישראל מתחנכים עפ"י תכנית הלימודים הרשמית של משרד החינוך של המדינה ה"יהודית" לכפירה גמורה בעיקר. האם זה פחות חמור מחיים עם גויה??

וחוץ מזה רבים מאד מהמתבוללים הם כאלה שירדו מהארץ. מי אם לא מדינת ישראל אחראי לעובדה שהם יצאו מהארץ בלי שיפריע להם במשהו לחיות את חייהם עם גויה?? מי אם לא מדינת ישראל אחראית להבאת מאות

אלפי גויים מבריה"מ (מלבד עוד אלפי עובדים זרים) שבניהם לומדים יחד עם ילדי ישראל תחת קורת גג אחת ומשחקים עמם יחד באותה החצר וגרים עמם יחד באותה השכונה ובאותו הבנין. האם תוכל להפנות אותי לתכנית לימודים כלשהי של משרד החינוך המסבירה את הסכנה שבחיים עם גויה או רואה בחיים שכאלה מעשה שלילי?? האם לא מנהיג התנועה הציונית תיאודור הרצל בכבודו ובעצמו כתב לנורדאו כי במדינה שיקים, נישואי תערובת יהיו דבר לגיטימי ומי שיולד לאשה גויה ייחשב אוטומטית ליהודי? ועל אדם זה אמר מורך ורבך הר' צבי יהודה קוק כי הוא "נשמה פלאי פלאים" וכינה אותו "צדיק" ו"מעוררנו הגדול"!!

עוד כתבת: "פה ב"ה הכל מצליח, בנין הארץ, קבוץ גלויות, הקמת המדינה, פריחת הכלכלה, נצחונות הצבא, ומעל כל זה, ריבוי תורה, ריבוי ישיבות ואולפנות" - על איזה פריחה כלכלית אתה מדבר?? על איזה נצחונות הצבא אתה מדבר?? אולי על אלה שהכריחו את הערבים ל"היכנע" ולחתום על הסכם אוסלו?? או שמא אתה מדבר על "השגי ששת הימים"? הרי יודע אתה היטב שבעיני בשר ודם אם ערפאת רק היה מסכים להצעות מנהיגי המדינה שהופנו אליו כל השגי ששת הימים היו היסטוריה בלבד וכל השטחים שנכבשו היו חוזרים אליו (לעומת מאות ההרוגים מישראל הי"ד שלא היו חוזרים ליתומיהם ולאלמנותיהם). וחוץ מזה, ממתי שליטה על שטח כלשהו שוה יותר מחיי אדם? אז ניחא שמחמת פקוח נפש היה צורך במלחמה (אם כי ידוע כי לא מיניה ולא מקצתיה אבל אין כאן מקומו) אבל לקרוא למצב בו אבדנו מאות חיילים והשגנו שליטה על איזה קרקע ואפילו תהיה זה אדמת הכותל המערבי "הישג" או "ניצחון"?!, האם להישג ייחשב הדבר?? והלא חייו של יהודי אחד שוים יותר מאדמת א"י כולה.

ולגבי ריבוי הישיבות-האם הוא **בזכות** המדינה או **למרות** המדינה?. הרי כל בר דעת יודע כי הכסף שנכנס למדינה ע"י אנשים הרוצים לחזק תורה וישיבות גדול לאין שיעור מהכסף שמדינת ישראל מפנה למטרה זו, וגם זה לא עשתה אלא מחמת אילוצים פוליטיים או מחמת הפחד מיהודי העולם אבל עינינו הרואות כי ברגע שסר האילוץ הפוליטי וסר הפחד מיהודי העולם פניהם

לעקירת התורה כולה, וגם אדמת א"י כבר לא מענינת אפילו את אריק שרון ה"ימני" כך שאם יש ריבוי תורה הוא למרות המדינה ולא ב"זכות" המדינה, ובכל התחומים מדינת ישראל נמצאת בפשיטת רגל זולת בתחום "עקירת התורה" והמרידה בה' יתברך שבו היא הולכת ומתחזקת מיום ליום.

והשאלה האחרונה והחשובה ביותר: היכן באה לידי ביטוי מעשי בציבור הדתי לאומי אותה הכרעה שהאמת כהרב קוק?? בשליחת בנות לשרות לאומי שגדול תלמידי הראי"ה הגרי"מ חרל"פ פסק לגביו ייהרג ואל יעבור?? בתנועת הנוער בני עקיבא בה מעורבים יחדיו בנים ובנות (דבר שהרב קוק זעק והתריע מפניו כשעוד היה קיים בבתי ספר וק"ו לתנועת נוער[כז])??

בשינוי ההברה האשכנזית?? בהעדפת שרות בצבא על לימוד תורה (דבר המנוגד לדעת הרב קוק כמבואר באיגרת תת"י מאגרותיו)?? בלמידת ספרות גויים ומומרים שהרב קוק לא התיר מעולם בישיבות תיכוניות ובאולפנות?? בעליה להר הבית?? (שהרב קוק אסרה) בהכנסת אשה לכנסת - דבר שכל גדולי ישראל וכן הרב קוק התנגדו אליו?? במה??

מכתב זה יפורסם על ידנו ובמידה ותרצה להגיב על הדברים נפרסם את תגובתך בתנאי שתכתוב באופן מפורש כי אתה מוכן שנפרסם אותה. (מכתב זה נשלח לר' שלמה אבינר במרחשון התשס"ד יחד עם ספר "דת הציונות" ונכון להיום שבט התשס"ח) טרם נתקבלה תגובתו לפניתנו אליו...)[כח]

כז. לגבי דעת הראי"ה קוק אודות בני עקיבא עיין לקמן בהרחבה בביאורים והוספות לפרק ו' חלק ב' בדברי תלמידו הרמ"צ נריה בספרו "בשדה הראי"ה".

כח. מיד אחרי שליחת המכתב לר' שלמה אבינר הוא שלח מכתב ל"לב לאחים" כדי למנוע סדרת הרצאות שלנו לבנות מרקע דת"ל במדרשת "שלהבת" וז"ל: " ב"ה כ' בכסלו תשס"ד לכ' לב לאחים שלום. הנדון: פעילות המפרידה לבבות.

כמה אנשים סיפרו לי שמתקיימות סדנאות על ציונות עבור צעירות במועדון של "לב לאחים" בהן יש הוצאת שם רע ודברי פירוד בין יהודים יראי שמים, מה שנוגד את המטרה של "לב לאחים" לקרב אותנו לאבינו שבשמים וכן בינינו לבין עצמנו. אמרתי להם שלא ירעישו עולמות ושאני אברר את הענין.

בענין הרחקת הראי"ה קוק מישיבת וולאז'ין – תגובה לטענות "חברים מקשיבים"

להלן המאמר שפורסם ע"י גוף ההסברה "חברים מקשיבים" (גוף הסברה המורכב מבחורים ובחורות צעירים מקרב בוגרי הישיבות והאולפנות של הצה"ד המסייעים במתן תשובות לשאלות של צעירים הפונים אליהם) כשבתוכו משולבות תגובותינו לטענות השונות שמעלה יענקל'ה המשיב המקשיב. וז"ל:

חברים מקשיבים: במהלך השנים האחרונות קיבלנו ב"חברים מקשיבים" מספר פניות להתייחסות אל הספר "דת הציונות" (מי שמכיר מכיר, מי שאינו מכיר יכול לדלג על המאמר, ויקדיש את זמנו לדברים חיוביים ובונים יותר). בספר הזה יצא לנו להיפגש כמה פעמים, והרושם שנוצר אצלנו היה שקריאתו מוציאה שם רע - ולא מוצדק כלל, כמובן - על התפיסה החרדית, שכן מי שמשתמש להוכחת דבריו **בסילופים, בבדותות ובביזוי תלמידי חכמים, ואין לו את האומץ הבסיסי להתייצב מאחורי דבריו תחת שמו האמיתי** - מוכיח בכך אך ורק על רמתם הירודה של טענותיו. לכן, תשובתנו לפונים הייתה שאנו מעדיפים להרבות אור, ואין לנו עניין להשקיע זמן וטרחא להתפלמס עם ליצנים ומבזי תלמידי חכמים, שכלל אינם ראויים להתייחסות.

כיון שלאחרונה הגיע לידינו מאמר שנכתב במטרה להשיב על טענות הספר הנ"ל, חשבנו לנכון שבכל זאת יכולה להיות תועלת מסוימת בפרסום כמה

אשמח לדעת במה מדובר. בברכה, שלמה אבינר. הר' אבינר קבל את תשובתו של מנכ"ל לב לאחים שכתב לו בין השאר וז"ל: "בפעולות "לב לאחים" משתתפים קהלים שונים מכל גווני העם היושב בציון. ביניהם גם כאלו המבקשים לעיתים לדעת את דעתה של תורה בנושאי דת ומדינה, ציונות וכדו'. אנו משתדלים להביא לפניהם דעתה של תורה בנושאים אלו, כפי שהיא מקובלת בידינו ממרנן ורבנן גדולי ישראל בדורות האחרונים.

הערות ביחס לספר הנ״ל, וזאת אם יש כאלו שקראו את הספר הנ״ל וחשו מעט נבוכים.

א. בשער הספר הנ״ל כתוב שהוא ״מאת יואל אלחנן״, כאשר במקום אחר מודה המחבר שזהו שם ספרותי, אך את שמו האמיתי משום מה הוא לא מעז לחשוף. איננו מכירים ספר תורני אחד שמחברו מפחד לעמוד מאחורי דבריו, וכאשר יש מחבר שמחמת ענווה החפץ בעילום שמו הריהו מצרף לספר הסכמות מתלמידי חכמים, שיעידו על כך שהמחבר הינו אדם ירא שמים ומברר דברים כדרכה של תורה. כך מקובל דורות רבים בעולם התורני, אך הסכמות כאלו נעדרות לחלוטין מהספר הנ״ל, ובכל זאת מרשה לעצמו המחבר לכתוב בהקדמה שהוא ״מודה לרבנים הגאונים שטרחו והקדישו מזמנם לקרוא את הספר ולאשר את הוצאתו לאור״. מי הם אותם רבנים גאונים? דבר זה מזכיר את הפאשקווילים הכתובים על ידי ליצנים, שכלל אינם מקבלים על עצמם מרות תלמידי חכמים, ובכל זאת הם חתומים בשם ״בני תורה כואבים...״ וכיוצא באלו. ואכן, לאור שיטות **השקר וביזוי תלמידי חכמים** הממלאות את הספר, כלל לא יתכן שיהיה תלמיד חכם אמיתי אחד שיאשר את פרסומו, וודאי שלא יהיה תלמיד חכם אמיתי אחד שיתן לספר כזה ׳הסכמה׳.

יואל אלחנן: אכן, שם ספרותי יוצר לא אחת רושם של פחד או חשש מהיחשפות הנובעים מתוך אי אמינותם של הדברים אותם מציג הכותב ובגינם מנסה להסתתר על מנת למנוע אפשרות של ביקורת מצד הקורא או בזיון עצמי בשעה שתתגלה האמת. אך ב״ה במקרה של הספר ״דת הציונות״ אין זו הסיבה כלל, וזאת מהסיבה הפשוטה שכל הדברים המובאים בספר זה מקורם אך ורק בדברי גדולי ישראל שמפיהם אנו חיים וכל דבריהם כגחלי אש - אש התורה, שהיא ורק היא האמת היחידה. מדוע אם כן בחרנו להשתמש בשם ספרותי??

כמה סיבות לכך:

א. בספר מוצגים נושאים רבים ועקרוניים שאנשים מסוימים לא מעונינים להתמודד עמהם ברצינות, ובדר״כ במצבים כאלה מנסים לברוח מהדיון ע״י אמתלאות שונות. אחת מהן היא הסטת הדיון לעבר הכותב עצמו במקום אל טענותיו. השימוש בשם ספרותי מונע הסטת הדיון לכוון זה ומחייב את

ההתיחסות לדברים עצמם. כמו כן ע״י שמוש בשם ספרותי נמנעת האפשרות לטעון כי המחבר כתב את הספר על מנת לפרסם את שמו וכד׳.

ב. השמוש בשם האמיתי יכול ליצור את הרושם כי מדובר בהבעת דעותיו האישיות של הכותב בעוד שמטרת הספר ״דת הציונות״ היא אך ורק לחשוף את הציבור לדעת גדולי ישראל בנושאים הנדונים בו.

ג. ספר המדבר בנושאים עקרוניים כל כך בצורה ישירה, מביא אנשים מסוימים לתגובות שיש בהם לשון הרע או הכפשה על הכותב וע״י השימוש בשם ספרותי נמנעים אנשים אלה מעבירה על איסור כה חמור של לשון הרע או הוצאת שם רע.

ד. הבעיה בשמוש בשם ספרותי היא רק באופן שהכותב מסתתר ואינו מאפשר להגיב על טענותיו, אך בנדון דידן ספר ״דת הציונות״ התפרסם עם כמה דרכים של אפשרויות תגובה וללא כל הסתתרות כך שיהיה שמו האמיתי של הכותב אשר יהיה, אין שום חסרון בכך כל עוד ניתנת לכל מאן דבעי האפשרות להגיב על הדברים, להשיג ולהעיר.

לגבי הסכמה לספר-ראשית, כל הנאמר בספר ״דת הציונות״ מבוסס על דברי גדולי ישראל ועל פי רוב לא הובאו בו כי אם דבריהם עצמם. בספר כגון דא אין צורך להסכמות.

בנוסף, הדגשנו בפתח הספר כי הספר לא בא לקבוע הלכה למעשה בשום ענין אלא רק לתת חומר למחשבה [ושוב, חומר שהוא דבריהם של גדולי ישראל שאינם צריכים חיזוק].

אעפ״י כן בעיקר בגלל ההתיחסות האישית לחלק מרבני הצה״ד שישנה בספר וכן על מנת להיות בטוחים שיצא דבר מתוקן מתחת ידנו, וכן בגלל רגישות הנושא כשמדובר בספר השקפתי מסרנו את הספר בטרם הוצאתו לאור לראשונה לביקורת לת״ח מופלג בחכמה ובשנים (הגאון הגדול רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר מחבר ספרי ״משמר הלוי״ על מסכתות הש״ס וכן ספרי ״פנינים״ על גדולי הדורות מרן הגרי״ז מבריסק, מרן הגר״י אברמסקי, מרן הקהילות יעקב, ומרן הגרא״מ מן שך זצוק״ל) וקבלנו את הסכמתו בכתב לספר (ראה בתחילת הספר)

חברים מקשיבים: ב. בעמ׳ כא נכתב: ״אנשים המתקראים רבנים, ראשי

ישיבות ואנשי חינוך, אמצו את דרכו של עשיו ומכרו את בכורתנו תמורת נזיד עדשים, ותחת תורת משה אמצו לעצמם את תורתם של הרצל וחבריו" וכו'. ובעמ' כב: "אישים המוכרים כרבנים בציבור הדתי לאומי, מוצגים מסיבה זו כרבנים גם בספר, אך אין בכך שום הודאה שהם ראויים לתואר זה במובנו היהודי". ובעמ' קל: "גם בנושא זה נשמעו מפיו של הרב קוק התבטאויות הנוגדות דעת תורה ברורה ומותאמות לדעתם הכוזבת של הציונים". (וכך ציטוטים דומים ורבים לאורך כל הספר). על כל הדברים החצופים והמכוערים האלה די לצטט את הגמרא בסנהדרין (צט ע"ב): "ואלו שאין להם חלק לעולם הבא... ואפיקורס - רבי ורבי חנינא אמרי תרוויהו: זה המבזה תלמידי חכמים". יש לציין כי באתרו של המחבר מופיעים דברים חמורים עוד יותר. (בענין זה ראה כאן מאמר "תגובה לטענות כנגדנו באשר לביזוי ת"ח" וראה לקמן מי המבזה וכיצד מבזים עפ"י שקרים חסרי בסיס).

חברים מקשיבים: ג. הספר מלא כולו בשקרים ובסילופים, ונביא דוגמאות מעטות. בעמ' "קא" הערה א' נכתב, כביכול בשם הגרי"ז סולובייצ'יק: "הרב קוק הורחק מישיבת וולוז'ין כיון שעסק בלימודי השכלה... הגר"ח סולובייצ'יק דאג שלא יקבלוהו לרב בליטא ולכן הוכרח לנסוע ללונדון". דברים אלו הם שקר והוצאת שם רע גמור. מבחינה עובדתית גרידא, הרב זצ"ל למד בישיבת וולוז'ין בין האירוסין לחתונה, כפי שתוכנן מראש. זמן קצר אחרי חתונתו כבר היה רב בזיימל, ואח"כ בבויסק שבליטא (בתמיכתם הנלהבת של החפץ חיים ושל האדר"ת). ללונדון הגיע רק שנים רבות אח"כ, בזמן מלחמת העולם הראשונה. בענין יחס הגר"ח ניתן לעיין למשל בספר אוצרות הראי"ה (חלק א, עמוד 70), ציטוט ממכתבו של הגר"ח אל הרב: "כבוד הרב הגאון המפורסם סיני ועוקר הרים צדיק בדרכיו" וכו'.

יואל אלחנן: ובכן, במהדורה הראשונה של ספר "דת הציונות" הובאה בעמ' קא' ההערה הבאה:

"כותבי קורות חייו אינם מציינים מדוע למד בישיבת וולוז'ין זמן קצר בלבד (שנה אחת), ובספר "הדור והתקופה" להרה"ג אליקים שלזינגר ראש ישיבת "הרמה" בלונדון, ממקורבי מרן הגרי"ז סולובייצ'יק מבריסק מספר מה שסח

באזניו מרן הגרי״ז: ״פעם שאל אותי אם הנני יודע איך הגיע רב קוק ללונדון, וסיפר לי כי רב קוק הורחק מישיבת וואלוז׳ין לפי שהיה קיליקער, ועסק בלימודי השכלה, ואח״כ התחתן ושמע הגר״ח ז״ל שהוא מחפש רבנות, וחרה דבר זה להגר״ח ז״ל מאד, אמרו לו הלא הוא כבר עשה תשובה, אמר להם וכי ממנים בעל תשובה להיות רב, וכתב הסבא לכל העירות ליטא שלא יקבלוהו לרב ולכן הוכרח לנסוע ללונדון.״

יענקלה המשיב המקשיב מציג את הדברים כאילו אנו כתבנו בשם הרב מבריסק ומאשים אותנו בהוצאת שם רע, בשקר ובסילוף. ראשית, גם אם טענתו של יעקב כהן שמדובר בשקר או בסילוף או בהוצאת שם רע היתה נכונה הרי שהטענה לא היתה צריכה להיות מופנית כלפי ״דת הציונות״ כי אם כלפי ספרו של הגר״א שלזינגר ״הדור והתקופה״. אנו רק ציטטנו בדייקנות את הנאמר שם מבלי להסיק שום מסקנה.

שנית, בהחלט ניתן למצוא מקום לדבריו של הגר״א שלזינגר בלי למהר לחרוץ דינו כ״שקרן״ או כ״מוציא שם רע״ (תואר שב״מרכז הרב״ ממהרים להשתמש בו כלפי כל מי שחושף ולו מעט מהאמת אודות החורבן שגרמה ועוד גורמת ישיבה זו והראי״ה קוק שהקים אותה לעולם היהודי בעולם בכלל ובארה״ק בפרט) וזאת מכמה סיבות:

א. עובדה זו מובאת יחד עם עוד עובדות רבות ששמע הגר״א שלזינגר ממרן הגרי״ז מבריסק ורצה לשמרן לעצמו. אין מדובר בספר המציג מחקר היסטורי או ביוגרפי היורד לפרטי פרטים ונזהר בדייקנותם כך שאפשר להבין אי דיוק לגבי פרט כזה או אחר בספור כשהמטרה היא להביא את דעת הגרי״ז מבריסק בענינים שונים ולא יותר מכך, בפרט כשהמחבר מדגיש כי חלק מהדברים נכתבו שלא סמוך לשמיעתם אלא במהלך שנת האבל על מרן הגרי״ז ועוד יותר אם נתחשב בעובדה המסתברת שאת ההיסטוריה של הראי״ה קוק לפני שהגיע לא״י מעט מאד אנשים שלא עסקו בקריאת הביוגרפיות השונות שנכתבו אודותיו מכירים, ובהחלט יתכן כי גם הגר״א שלזינגר בכללם..(וזה הרושם שנוצר אצלי משיחת טלפון שקיימתי עם הגר״א שלזינגר בענין זה)

ב. רבנותו של הראי״ה קוק בזעיימל ובויסק אינה סותרת בהכרח את האמור

ב״הדור והתקופה״. ייתכן ומרן ה״חפץ חיים״ ידע מדעת מרן הגר״ח מבריסק וסבר אחרת ממנו בנוגע לאפשרות שהראי״ה קוק יכהן ברבנות או שנתבקש ע״י מרן האדר״ת (חותנו של הראי״ה קוק) כי ישפיע עליו לקבל רבנות כדי שלא יימשך יותר מדי אחרי רעיונותיו ומעופו. כ״כ ייתכן גם כי הסכים באופן כללי עם מרן הגר״ח מבריסק כשמדובר בקהילה גדולה אך לא חשש מכהונתו ברבנות בעיירה קטנה כמו זויימעל.

ג. ייתכן בהחלט (וזה יותר מסתבר) כי כוונת דברי הגרי״ז מבריסק מיוחסת דוקא אל תקופת מלחה״ע הראשונה שכן נאמר כי הגר״ח שמע שהראי״ה קוק ״מחפש רבנות״ ואילו רבנות זויעמל הוצעה לראי״ה קוק ע״י מרן החפץ חיים בזמן שחפץ לעסוק במסחר ולא רצה כלל לעסוק ברבנות. כנראה, שלמרן הגר״ח מבריסק היה מידע כי לראי״ה קוק יש כוונה להתקבל כרב באחת הקהילות החשובות בליטא כדי שדבריו ורעיונותיו יהיו נשמעים יותר [מסיבה זו רצה מלכתחילה להשתתף בועידה של אגו״י (שלא התקיימה לבסוף עקב פרוץ מלחה״ע הראשונה) אליה יצא לדרכו מארץ ישראל ומסיבה זו גם רצה כנראה את כתר הרבנות בלונדון ולא חזר לתפקידו כרבה של העיר יפו, תפקיד שהשפעתו על עולם היהדות מזערית] ולכן כתב הגר״ח מבריסק לקהילות ליטא שלא יקבלוהו לרב, מה שאילץ אותו לקבל את הרבנות בלונדון על מנת שיוכל להשפיע כמה שיותר על הנעשה בעולם היהדות ובפרט שמרכז ההנהגה הציונית אז היה בלונדון.

ד. ספרו של הגר״א שלזינגר ״הדור והתקופה״ (במהדורתו הראשונה) יצא לאור בשנת התש״ס 65 שנים לאחר פטירת הראי״ה קוק, בזמן שבעולם התורה אין כל משקל או דריסת רגל לרעיונותיו ולהגותו ולא נשקפת שום סכנה מדעותיו שנפסלו ע״י גדולי הדור בקרב צבור היראים והחרדים לדבר ה׳ שאליו פונים ספרים כמו ״הדור והתקופה״. אם היה חפץ הגר״א שלזינגר להשמיץ בחינם את הראי״ה קוק היה יכול לעשות זאת בעשרות הזדמנויות שניתנו לו לפרסם את מאמריו בעיתונות החרדית. מאד תמוה לומר כי דוקא לאחר 65 שנים מפטירת הראי״ה החליט הגר״א שלזינגר לבדות מלבו ללא כל תועלת בכך ספור אודות מרן הגרי״ז מבריסק שלא היה ולא נברא. (ראוי גם לציין כי בסדרת הספרים

״עובדות והנהגות לבית בריסק״ מובאים דברים של מרן הגרי״ז משמו של הגר״א שלזינגר בכמה וכמה מקומות)

ה. בענין התעסקותו של הראי״ה קוק בהשכלה מן הניכר מודים גם תלמידיו ומעריציו והודאתם זו מחזקת את דברי מרן הגרי״ז מבריסק המובאים ע״י הגר״א שלזינגר.(ראה דבריהם של רבני הצה״ד בענין זה לקמן במאמר אודות הסתרת כתבי היד של הראי״ה)

ו. דברי הגר״א שלזינגר אינם העדות היחידה לדעת מרן הגר״ח מבריסק כלפי הראי״ה קוק. בספר משכנות הרועים (חלק ג׳, להרה״ח אהרון רוזנברג, ברוקלין, ניו יורק, התשד״מ) מובאות כמה עדויות המחזקות דעה זו של מרן הגר״ח כמו למשל זו: (עמ׳ א׳עה׳, מפי נכדו של מרן הגר״ח מבריסק הגר״ד): ״נכנס רבי שמחה זעליג ז״ל (הדיין של בריסק בזמן מרן הגר״ח) בבהלה אל רבי חיים ז״ל, שקבל מכתב מהרב דבויסק (הראי״ה קוק) והמכתב מלא אפיקורסות. אמר לו רבי חיים ז״ל: איר האט זיך יאצט ארומגעקוקט, איך קען אים שוין **אן אפיקורס פון וולאז׳ין**״ (ועיי״ש בעוד עדויות נוספות משמו של מרן הגר״ח בקשר לראי״ה קוק)

ז. לא השתמשנו בדברי הגר״א שלזינגר כמקור יחיד בנוגע לראי״ה קוק ובפירוש ציינו את העובדה המובאת בספרים אחרים העוסקים בקורות חייו של הראי״ה קוק שכיהן ברבנות גם בזוימעל ובבויסק. הסבה שלא הוספנו את הפרשנות הנ״ל לדברי הגר״א שלזינגר ב״דת הציונות״ היא מפני שבספרו ״הדור והתקופה״ כתב (בעמ׳ קעז׳, בהקדמה לדברי הגרי״ז) וז״ל: ״ואם כי מצדי הרשות נתונה לכל מי שרוצה להעתיק הדברים כי לא כבוד עצמי אני דורש, אבל בתנאי כפול שלא להוסיף ולא לגרוע ולא לומר פירושים מדמיון הלב אלא דברים כהוויתן״.

עכ״פ - גם אם ירצו חברים מקשיבים לפקפק בדבריו של הגר״א שלזינגר אין בכך שום טענה כלפי ״דת הציונות״ באשר להבאת הדברים ובטח לא מקום להאשמתנו בהוצאת שם רע, שקר, או סילוף. והאשמה זו היא בעצמה שקר וסילוף והוצאת שם רע (אלא שלמזלו של יעקב כהן המשיב המקשיב אני משתמש בשם ספרותי ומצילו מהעוון החמור של הוצאת שם רע).

חברים מקשיבים: דוגמא נוספת לשקר גלוי היא בעמ׳ קיא-קיב: ״היה צורך

בהקמת רבנות מטעם התנועה הציונית... ביוזמתם של רבני המזרחי פנה ה׳ועד הכללי׳ אל הרב קוק עם הצעת רבנות שכללה חתימתם של שלושה מוסדות בלבד... לא היתה עליה חתימתו של ׳כולל׳ כלשהו או אחד מבתי הדין של ירושלים וכל שכן לא חתימתו של רב או דיין כלשהו״. זהו שוב שקר גלוי. בספר ״מלאכים כבני אדם״ (עמוד 52), ספר המוכר היטב למחבר שכן הוא מזכיר אותו בספרו, מופיע צילום מסמך שהופיע זמן קצר לאחר שהראי״ה הגיע לירושלים (ובתחילה באמת התלבט אם לקבל על עצמו את הרבנות, כיון שחשש ממחלוקת). במסמך חתומים כמעט כל ראשי המוסדות בירושלים על בקשה מהרב לקבל על עצמו את רבנות העיר: הועד הכללי (שכלל את כל ה״כוללים״ של ירושלים, בדיוק להיפך מדברי המחבר), בד״ץ ירושלים בראשות הגרצ״פ פראנק, ארבעה מגדולי המו״צים בירושלים, ראשי כל הישיבות הגדולות בירושלים, וראשי חמשה מוסדות ציבוריים נוספים. גם רוב גדולי ישראל שבחו״ל התייחסו לרב כאל רבה של ירושלים (ניתן לראות זאת ב״אגרות לראי״ה״ וב״מכותבי הראי״ה״). כל זה בדיוק להיפך מתיאורו של המחבר כאילו מינוי הרב כרבה של ירושלים היה מזימה של הציונים ושל המזרחי כנגד ״גדולי הדור״.

יואל אלחנן: ובכן, הבה ונראה מי המשקר?? בדת הציונות (עמ׳ קיא׳ קיב׳) מתוארת פניה אל הראי״ה קוק כשעוד היה בלונדון והיא אכן לא כללה חתימה של אף כולל או בית דין בירושלים וכן לא כללה חתימה של רב או דיין כלשהו.

יענקלה מ״חברים מקשיבים״ טוען כי זהו שקר גלוי ומה ראיתו? מסמך המופיע ב״מלאכים כבני אדם״ מיום י׳ בכסלו תר״פ שלשה חדשים **אחרי** שהראי״ה קוק הגיע לארץ **ולמעלה משנה אחרי** הפניה עליה כתבתי ב״דת הציונות״.

עוד טוען יענקל׳ה המקשיב: ״הועד הכללי (על מוסד זה בכלל ועל האינטרסים האישיים שלו בהזמנת הראי״ה קוק לכהן כרבה של ירושלים נגד דעת גדולי וזקני הדור ראה בהרחבה בחלק ג׳ של ״האיש על החומה״ של הר״ש זוננפלד, שיצא זה עתה שנית לאור לאחר שלושים שנה מהדפסתו הראשונה) כלל את ״כל הכוללים בירושלים״ זאת מנין?? ואם כן, מדוע רק כולל אחד חתום על כתב המינוי של הראי״ה קוק (כולל חב״ד) ותו לא??

בנוסף, הטענה המובאת ב"דת הציונות" מבוססת על דברי הספר "האיש על החומה" (חלק ג' עמ' 170) ושם הסתמכו על לא פחות מ**איגרת מפורשת של הראי"ה קוק** וז"ל (במכתב לבנו הרצי"ה בו הוא מתייחס למכתבם של אנשי הועד הכללי): "מהועד הכללי דירושת"ו קבלתי מכתב כמו כתב רבנות בבקשה גדולה לקבלת המשרה ובהבטחה שמצדם יספיקו ככל הנדרש להנהגת הבית והסיפוק בכבוד הראוי. והשיבותי להם, שאמנם אם קטנתי מלקבל משרה קדושה ורבת אחריות זו, אבל אם טובת עיקו"ת דורשת כן א"א לי להמנע ממשא הקדוש הזה, וד' יצליחנו. אבל העירותי להם שהדבר צריך שיתאחדו בענין כל הכחות שבעיה"ק, ויבאו עה"ח הבתי דינים וראשי המוסדות החשובים, והכחות היותר טובים בערי הקודש והמושבות, וגם לרכש איזה יחש אפשרי עם אחינו הספרדים". (אגרות הראי"ה ג' אגרת תתקי"ח מיום ג' מרחשון תרע"ט)

האם גם הראי"ה קוק חשוד אצל "חברים מקשיבים" על השקר??

והעולה על כולנה, עדותו של מי שהיה מקורב לראי"ה קוק הר' מנחם מנדל פרוש הכותב מפורשות בספרו "בתוך החומות": "יש להזכיר כאן דבר שלא ידוע לרבים, שבכל משך הזמן מיום הופעתו, וגם אחרי שקיבל את כתב הרבנות וייסד את ועד הרבנים, עד שנבחר כרב ראשי לארץ ישראל ולנשיא הרבנות הראשית, לא ביקר הרב ז"ל בבית משרד הרבנות, אף שגר היה סמוך לשם. ודבר זה גרם לתרעומת רבה מצד הרבנים הגאונים, חברי משרד הרבנות. וכשפעם שאלתי לרבנו על זה, השיב לי: **"רבנות שנוסדה על ידי ידיים חילוניות אינה רבנות נכונה. אך אז היה המצב קשה במיוחד, והרבנים היו אנוסים לזה"**.

כלומר - הראי"ה קוק מודה כי הידים המייסדות של רבנותו על ירושלים הן ידים חילוניות ומודה שגם התמיכה של מעט הרבנים שתמכו בו עליה נשענים כל כך חזק ה"חברים המקשיבים" היא תוצאה של אונס!! אז מי כאן המשקר?? (ועיין עוד בענין הרקע למינויו של הראי"ה קוק והמסתעף מכך בהרחבה ב"האיש על החומה" חלק ג' עמ' 194-148 ובספר "מרא דארעא ישראל" חלק ב' של הרה"ח מנחם מענדיל גערליץ בפרק על הרבנות.).

גם הטענה לפיה התיחסו גדולי הדור באופן מעשי אל הראי"ה קוק כ"רבה

של ירושלים" היא שקרית. כבר באלול תר"פ (תשעה חדשים אחרי הכתרת הראי"ה קוק כרבה של ירושלים) החליטה מועצת גדולי התורה של אגו"י (פֶּה אחד!!) כי בכל עניני ארץ ישראל יש לפנות לבית הדין של מרן הגרי"ח זוננפלד וז"ל ההחלטה:

ב"ה ציריך כ"ה אלול תר"פ

כבוד ועד העיר לקהלת האשכנזים בעה"ק ירושלם תבב"א, שלום וברכה!

רבותינו הנכבדים והיקרים שליט"א!

נעים לנו להודיעכם כי ועידת "אגודת ישראל" שהיתה בפרסבורג (שנועדה להיות בעיר וינא) החליטה **פה אחד** על פי הצעותנו להכיר את בית דינו של רבנו הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד בתור בית דין אשר על אגודת ישראל לפנות אליו בכל עניני ארץ הקדושה..."

גם אחרי פטירתו של מרן הגרי"ח זוננפלד, עמל רבן של כל בני הגולה מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי למצוא מחליף מתאים למרן הגרי"ח זוננפלד ולא חשב אפילו לרגע להסתפק בנוכחותו של הראי"ה קוק בירושלים וכמו שכותב באגרותיו באשר למילוי מקומו של מרן הגרי"ח זוננפלד וז"ל: "בפתרון שאלת ממלא מקומו הנני נבוך מאד, הלא נחוץ אישיות בתקיפות הדעת משפיע ולא מושפע מבני ביתו או מאחרים"...("אגרות מרן הגר"ח עוזר", חלק ב', אגרת תש"ס)

במכתב נוסף כתב מרן הגר"ח עוזר גרודז'ינסקי כי אין כל זכות ערעור לקהילתו של הרב קוק על בחירת ממלא מקום למרן הגרי"ח זוננפלד" (ראה אגרות ר' חיים עוזר, חלק ב', אגרת תשס"ד) מה שמוכיח כי תואר רבה של ירושלים שהופיע מצד גדולי הדור בפניותיהם לראי"ה היה רק מפני השלום ומתוך מאמץ למנוע התלקחות המחלוקת בירושלים שגם כך לא חסרו גורמים שרצו להבעירה.

חברים מקשיבים: דוגמאות אינספור לשקרים וסילופים ממלאות את הספר, ונסיים ב'פנינה' אחת, מחוצפת במיוחד. כך נכתב בעמ' קיט: "תמיכתו של הרב קוק בתנועה הציונית ובהרבה מפעולותיה, לא הייתה מבוססת על ראיות הלכתיות כלשהן, אלא על הגיגי רוחו... מה שאין כן התנגדותם של גדולי הדור

שנשענה על דעת תורה ברורה, שמקורה בדברי חז״ל ובדברי רבותינו הפוסקים, ראשונים ואחרונים שאינם משתמעים לשתי פנים״. דברים אלו הם דמגוגיה זולה, חוצפה ועזות מצח. הלא ההיפך הוא הנכון - הראי״ה היה היחיד (או כמעט היחיד) מגדולי דורו שנתן את ליבו ללמוד לעומק את כל נושאי הלכות דעות והלכות צבור, בעוד שאר הגדולים בדורו כמעט לא עסקו בעניינים אלו. הגרש״י זוין זצ״ל כתב: ״לא יהיה הדבר להגזמה, אם נאמר שמרן הגרא״י הכהן קוק ז״ל היה בדורנו היחיד בין גדולי התורה שהיה שליט בהלכה ובאגדה כאחת״ (אישים ושיטות עמוד 232). ביחס לכך מסופר בספר ״ליקוטי הראי״ה (עמוד 267): יום אחד ישבו יחדיו הרב והגרא״ז מלצר זצ״ל, ודיברו בדברי תורה. תוך כדי כך נכנס אדם אחד ושאל את הרב שאלה בעיקרי האמונה והרב ענה לו בהרחבה תוך סקירת כל שיטות הראשונים. הגרא״ז התפעל מאוד ואמר בענוותו: ״אנחנו מתמצאים בסדר נזיקין וכו׳, ואילו בנושאים אלו הרינו כמו בעלי בתים פשוטים, ואילו הוא...״

יואל אלחנן: שימו לב לטענת ״חברים מקשיבים״: ״הראי״ה קוק היה היחיד (או כמעט היחיד) שנתן את ליבו ללמוד לעומק את כל נושאי הלכות דעות והלכות ציבור בעוד שאר הגדולים בדורו כמעט לא עסקו בעניינים אלו״

ואני שואל: אם כך, למה בספר ״אורות״ או בשאר ספרי ה״דעות״ של הראי״ה קוק אין שום מקור הלכתי מהלכות דעות או מהלכות ציבור (או מאיזה הלכות שרק ירצו ״חברים מקשיבים״ לבחור) כפי שהובאו בראשונים ובאחרונים?? (וז״ל הגאון רבי יוסף ידיד הלוי (ראב״ד העדה החלבית בירושלים, מגדולי חכמי התורה הספרדים בדורו) בתשובה מפורטת בה התייחס באריכות לראי״ה קוק ולספרו ״אורות״ (שו״ת שארית יוסף חלק ד׳ יורה דעה סי׳ ג׳, עמ׳ תל״ב ואילך, תשובה זו פורסמה גם ב״משכנות הרועים״ (להר״ר אהרן רוזנברג, ניו יורק, תשד״מ) חלק ג׳ עמ׳ א׳קנא׳-א׳קסב׳): **״דבריו כדברי הנביא כאילו שכינה מדברת מתוך גרונו וכאילו הוא במקום האלקים, לא די שאינו מביא ראיה לדבריו ולא שום רמז לא מן המקרא ולא מדברי רז״ל, כי לא נמצא בעולם שום חכם או מחבר שיכתוב איזה דבר דין או הלכה, דרוש או אגדה או קבלה או איזה דבר חכמה שלא מביא ראיה לדבריו או איזה רמז מן התורה או מן**

הנביאים או מן הכתובים או מן דברי רז״ל, שהרי אפילו בעלי הש״ס התנאים והאמוראים שכל דבריהם ברוח הקדש נאמרו עכ״ז אינם מחדשים דבר אפילו בדרך דרוש ובדברי אגדה עד שיביאו איזה רמז או סמך מן הפסוקים, וזה מדבר דברים כמו נביא ואורים ותומים״.)

מדוע במקום להפנות אותנו למקור תורני מכתביו שיוכיח את גדלותו של הראי״ה בהלכות אלו מספרים לנו סיפורים בשם מרן הגר״א מלצר שאין שום אפשרות לבדוק את נכונותם ושגם אם הם נכונים הם מופנים כלפי מה שאצר בתוכו הראי״ה קוק ולא כלפי מה שפרסם ברבים בענינים אלה כשהוא מקים בכך את התנגדותם של כל גדולי הדור אליו ואל שיטותיו!! (ומרן הגר״א מלצר הוא בכלל אלו שדעתם היתה מנוגדת בתכלית לדעת הראי״ה קוק בכל הקשור לציונות ואביזרייהו).

חברים מקשיבים: נוסיף כי המחבר אמר במפורש (להרב יצחק דדון שליט״א מישיבת מרכז הרב, מחבר ״אתחלתא היא״ ועוד), שהוא רואה לעצמו היתר לשקר שקרים גמורים בהתקפותיו על הציונות הדתית, שהיא לטענתו ״מינות״ (נצרות) שכל האמצעים כשרים להציל מידיה (וכל הרוצה מוזמן ליצור קשר בעצמו עם הרב דדון לשמוע את הדברים ישירות מפיו).

יואל אלחנן: שימו לב כיצד ״חברים מקשיבים״ ורבותיהם לא טורחים אפילו להיות עקביים בשקריהם. כאן כותב יענקל׳ה המקשיב כי המחבר אמר במפורש לר׳ יצחק דדון מ״מרכז הרב״ שהוא **רואה לעצמו היתר** לשקר שקרים גמורים. לפני למעלה משנה (י״ד אלול תשס״ה) נשאל חבר מקשיב אחר (שי) אודות ״דת הציונות״ וראו זה פלא, הוא משיב וז״ל: ״בשיחה פרטית עם אחד מחברי הודה המחבר (המסתתר מאחורי שם בדוי) שקיבל היתר **מרב שכונה בירושלים** לכתוב שקרים בספרו כדי ״להציל מזרוחניקים מטעותם״. גם הר׳ אורי שרקי (ראש המחלקה הישראלית של ״מכון מאיר״) חוזר על השקר של ״חברים מקשיבים״ וגם הוא מוסיף גירסא משלו לשקר של הר׳ יצחק דדון וכותב בתשובה: ״ואף טען בשיחה עם אברך מישיבת מרכז הרב שהוא קיבל היתר **מגדולי הדור** לשקר...כאשר שאל אותו יצחק דדון ממרכז הרב על כך שהוא משקר במכוון, ענה שיש לו היתר מרבנים לשקר״. ובכן לא הרי שקרו של יענקל׳ה המשיב

המקשיב כהרי שקרו של שי המשיב המקשיב ולא הרי שקרם של שניהם כשקרו של הר׳ אורי שרקי. הצד השווה שבהן - שלשתם משקרים!! ויענקל׳ה והר׳ שרקי חושפים את המקור לשקר: הר׳ יצחק דדון ממרכז הרב שלא מזמן הוציא לאור את ספרו ״אתחלתא היא״ שבפתיחתו מופיע מכתב הר׳ אברהם שפירא למחבר המגדירו ״כבוד הרב המופלג והנעלה מחשובי האברכים בישיבה הק׳ מרכז הרב״. כלומר, אחד מחשובי האברכים במרכז הרב הוא אדם שמשקר ללא כל בושה ואפילו בדברים שעשויים להתגלות ולחשוף אותו ואת חבריו ה״מקשיבים״ במלא שקרנותם ואינו מתבייש לטעון שדבר איתנו ושאמרנו לו שהחלטנו לשקר כדי להציל מהציונות הדתית.

אך אין זה פלא, שנאתו של הר׳ יצחק דדון לחרדים בכלל ולכאלה שמעזים לחשוף את האמת אודות הראי״ה קוק ויחס גדולי ישראל אל שיטתו ודעותיו מסבירה היטב את האינטרס שלו לשקר במצח נחושה לחברים המקשיבים ולנערים המסכנים הפונים אליהם באשר ל״דת הציונות״.

בשידור חי בערוץ קול הנשמה (באלול תשס״ד, בתכניתו של הר׳ שלמה בניזרי) בנסיון להגיב לתכנית רדיו בה הציג הרב אברהם חזן יו״ר ארגון אזמרך בלאמים את דעת גדולי ישראל אודות הראי״ה קוק בתכנית מיוחדת ששודרה סמוך ליארצייט של הראי״ה קוק כינה הר׳ יצחק דדון את נשיא אגו״י בארץ ישראל הרה״ג משה בלויא (שהיה בנערותו שמשו של השרף מבריסק המהרי״ל דיסקין והיה יד ימינם של זקני הדור מרן הגרי״י דיסקין ומרן הגרי״ח זוננפלד בא״י) בתואר: ״צורר היהודים״ (תואר המיוחס במקורות להמן הרשע העמלקי) כי לא היה לו הרבה מה להגיד מול הטענות המבוססות של גדולי ישראל נגד הראי״ה קוק שהוצגו ע״י הרב אברהם חזן.

אגב, יענקלה המשיב המקשיב... כיצד דיברו הר׳ דדון והחבר של שי המקשיב עם יואל אלחנן אם לטענתם הוא ״מסתתר״ ו״לא מעז לחשוף את עצמו״??

ומסיים יענקל׳ה המשיב המקשיב:

צר לנו שאנו צריכים להתייחס אל ספר שנוקט בשיטות של שקרים וביזוי תלמידי חכמים, וכל זאת ללא האומץ המינימלי מצד המחבר לעמוד מאחורי

הדברים שהוא כותב. ספר כזה כלל אינו ראוי להתייחסות, והסיבה היחידה שהספר זכה לה בכל זאת היא החשש, שמא יש כאלו שקראו את הספר וחשו נבוכים. נסיים כי המעוניין להבין את עמדת היהדות החרדית, עמדה אותה אנו מכבדים ומעריכים מאוד, ואנו מברכים מאוד על בירורה וליבונה, יכול למוצאה בספרים אחרים שנכתבו ע״י תלמידי חכמים אמיתיים (למשל מאמרי הרב ש״ך זצ״ל, ועוד).

לסיום, אציין לתשובה שכתב הרב יובל שרלו ראש ישיבת פ״ת לשואל שקרא את הספר הנ״ל והתבלבל והתחיל להסתפק בדרכו, ושאל את הרב אם יש לו תשובות לטענות המועלות בספר.

הרב שרלו כתב לו רק משפט אחד: ״אין הוכחה גדולה יותר לדרך של הציונות הדתית מאשר לראות את הספר הזה ולשמוע מה יש לו להגיד...״

יש לציין שתגובתנו ל״חברים מקשיבים״ נותרה ללא מענה או תגובה מצידם .

שאלה: ידוע על גדולי ישראל לא מעטים שפנו אל הראי״ה קוק בתוארי כבוד מופלגים כמו למשל מרן הח״ח ומרן הגר״ח מבריסק וכן החזו״א כינהו ״מרן״ במכתבו אליו. האם אין בכך ללמד כי ראו בו גדול הדור והתבטלו כלפיו?

תשובה: ראשית, עיין בביאורים והוספות לפרק א׳ במאמר ״כיצד נדע מי הוא גדול הדור״. עיון קצר במאמר יבהיר לך כי אין שום קשר בין תארי כבוד המופיעים בהתכתבויות שונות להגדרה ״גדול הדור״. הדבר היחיד המראה כי אדם נתגדל בתורה יותר משאר אנשי דורו היא התבטלות רוב הדור (היינו רוב עולם התורה שבדורו) כלפיו למעשה, והיותם של דברי תורתו נשמעים בקרב עולם התורה יותר משאר הגדולים שבדורו או בולטים ביותר ביחס לאחרים.

תארים המופיעים במכתבים של גדולי ישראל המתיחסים לנמענים שאליהם מיועד המכתב יכולים אומנם ללמד על הערכה אישית של הגדול לנמען אך

יכולים גם להיות מטעמים אחרים (כמו למשל שרוצים לחזק את כוחו של הרב על מנת שיוקל עליו לפעול באותו ענין המדובר, או לפעמים מפני השלום על מנת למעט מחלוקת וכד׳) ולכן הינם ככל מעשה שאין למדין ממנו הלכה, ובפרט שבשאלתך הפרזת מדי במשמעויות של תארים. למשל במכתב מרן ה״חפץ חיים״ ומרן הגר״ח מבריסק לראי״ה קוק ז״ל נכתב: אחרי דרישת שלום הדרת גאונו...מעלת כבוד תורתו...הוד כבוד מעלת כבוד תורתו.... תארים אלה הם שגרתיים ביותר בתכתובות בין רבנים ואילו אתה הגדרת אותם כראיה לכך ששני גדולי הדור ראו את הראי״ה קוק כ״אחד מגדולי הדור המיוחדים״ (??).

כנ״ל לגבי התואר ״הגאון הגדול״ במכתב הנוסף של מרן ה״חפץ חיים״ שציינת. (ואל תשכח שגדול תלמידיו וממשיך דרכו המובהק ביותר ביותר של מרן ה״חפץ חיים״ מרן הגה״ק רבי אלחנן וסרמן זצוק״ל הי״ד שגם אליו פנה מרן החזו״א בתואר מרן הגדיר את הראי״ה קוק רשע גמור ומחטיא הרבים), וכן מרן ה״חפץ חיים״ וכל שאר גדולי ישראל הורו לפרוש מעדת ה״ועד הלאומי״ שהיא הקהילה שמטעמה כיהן הרב קוק כ״רבה הראשי של ארץ ישראל״.

מועצת גדולי התורה של אגו״י החליטה כי בכל עניני ארץ ישראל הדעה המכריעה תהיה זו של בית הדין של מרן הגרי״ח זוננפלד, וגם אחרי שנפטר מרן הגרי״ח זוננפלד התאמצו למצוא מחליף מתאים כשאף לא אחד מגדולי ישראל סמך על כך שהראי״ה קוק נמצא בירושלים, ואפילו כשקִבְּלוּ אנשי משרד הרבנות של הראי״ה קוק על העובדה שמחפשים מחליף למרן הגרי״ח זוננפלד בזמן שהראי״ה קוק הוא ה״מרא דאתרא״ המשיכו בהוראת מרן הגר״ח עוזר גרודז׳ינסקי בחיפושים אחר מחליף מתאים. (וראה בקובץ מאמרים ואגרות למרן הגה״ק רבי אלחנן וסרמן הי״ד (חלק א׳ עמ׳ רד׳) כי במכתב ששלח בשנת תרצ״ה למרן הגרי״צ דושינסקי רבה של ירושלים אחרי פטירת מרן הגרי״ח זוננפלד הוא מכנהו מרא דארעא ישראל למרות שבאותו זמן מכהן הראי״ה קוק כרבה הראשי של א״י מטעם החילונים והבריטים).

באשר למרן החזו״א - הצה״ד לא מפסיקה להתפאר בכך שמרן החזו״א פנה אל הראי״ה בתואר מרן [תוך הדגשה שלא פנה בתואר זה אלא לשלשה אנשים בלבד־טענה המוכחת כשקרית למעיין באגרותיו ובספרים שהביאו מכתבים

שונים שלו] וכן שכשהיה נוכח בהנחת אבן פינה בבני ברק יחד עם הראי״ה קוק עמד כל זמן שדבר הראי״ה קוק מתוך נימוקו ש״התורה עומדת״. העובדה שמרן החזו״א שתק אחר כך כשהגיע הראי״ה קוק לביתו, והעובדה שמרן החזו״א לא עלה לירושלים בימי שבתו של הראי״ה קוק שם ועוד התבטאויות של מרן החזו״א נגד הראי״ה קוק ושיטתו לא מצננות כלל התפארות זו. לאחרונה יצא החלק הראשון ספרו של הר׳ שלמה לורנץ ״במחיצתם של גדולי התורה״. הר׳ לורנץ, מעסקניה הבולטים של אגו״י בעבר שהיה מקורב מאד למרן החזו״א מביא דברים ששמע ממרן החזו״א (וכן ממרן הגרי״ז מבריסק וממרן הגרא״מ שך) ובין השאר הוא מביא את הדברים הבאים (עמ׳ 86): ״מרן היה ידוע כמתנגד מובהק לרבנות הראשית. (אגב, מרן החזו״א דחה את עליתו לא״י כדי לא לעלות לא״י בעזרת אישור עליה של הרבנות הראשית. רק כשקבלה אגו״י מכסות עליה משלה להעלאת רבנים עלה מרן החזו״א לא״י) בהזדמנות ספרתי לו שרב ראשי בעיר גדולה מתפאר בכך שהוא מקורב מאד לחזון איש, והוא מתייחס אליו בהערכה. שאלתי את מרן, האם אכן הוא מקבל את הרב הנ״ל לעתים קרובות, ואם כן, מדוע? מרן ענה לי, שאמנם מקבל הוא את אותו רב לעתים קרובות, והסביר: ״הוא חושב, שהוא בא אלי כדי לרמות אותי, אבל האמת היא שאני ״מרמה״ אותו... הוא בא אלי כדי להראות לי שיש לו הערכה אלי, בכך הוא חושב לרכוש אותי, **ואילו אני מוותר על כבודי ונותן לו קצת כבוד, אבל ע״י זה אני רוכש אותו, משפיע עליו, והוא נמנע מדברים, שאילו לא הייתי נוהג בו כבוד, ודאי היה עושה אותם. אני נותן לו הרגשה שהוא אחד המקורבים אלי, כדי שירגיש מחויב כלפי, וע״י זה אני מונע ממנו לעשות דברים שלא יעשו״**. עוד מספר שם הר׳ לורנץ (עמ׳ 64) וז״ל: ״ערב אחד בקשני מרן להתלוות אליו לחגיגת בר מצוה של נכדו של אחד מזקני רבני הדור, אשר נודע כבעל השפעה גדול, במיוחד בחוגי הרבנות הראשית. חגיגת הבר מצוה היתה מחוץ לבני ברק, ומרן השתהה בה זמן רב יחסית, מעל ומעבר להרגלו. בצאתנו, הבעתי בפניו את תמיהתי, והוא ענה לי: ״הרי אתה יודע, שעומד על הפרק הענין של שרות לאומי. הסבא של חתן הבר מצוה יש לו השפעה גדולה בענין זה. **רציתי לתת לו שוחד של כבוד, כדי להבטיח שהוא ילך בדרך שלי...**״. ע״כ.

ואם כך הם הדברים לגבי רבנים בעלי השפעה מסויימת וחלקית על עולם היהדות, על אחת כמה וכמה כשמדובר באישיות כמו הראי״ה קוק אשר השפעתו על עולם היהדות ועל השלטון הבריטי כאן בארץ היתה משמעותית ביותר הן מחמת קשריו ותלות מוסד הרבנות הראשית בשלטון זה והן מחמת תלותם של גורמים רבים מבחינה כלכלית בגוף זה ופחדם מפניו.

גדולי ישראל המעורים בחיי הציבור בא״י ידעו היטב כי הראי״ה קוק פועל לבד ואינו נוטל עצה מן הגדולים ממנו בחכמה ובמנין וקיוו שאולי עם ביאתו של מרן החזו״א ישנה את התנהגותו ויטול ממנו עצה. [אגב, מעניינת העובדה כי גם בצמרת ההנהגה של התנועה הציונית שמו לב לעובדה זו וכשעלה שמו של הראי״ה קוק כמועמד המתאים ביותר לרבנות החילונית שרצתה התנועה הציונית להקים התנגד לכך המנהיג הבולט של התנועה באותם ימים- נחום סוקולוב, בטענה שהראי״ה קוק פועל לבד ואינו בעל משמעת אירגונית].

מרן הגרח״ע עוזר אשר הוגדר ע״י הראי״ה קוק עצמו כ״ריש גלותא״ שולח לראי״ה מכתב בר״ח כסלו התרצ״ד בו הוא מבקש להכיר לו את החזו״א תוך שהוא מזכיר וז״ל:

לדעתי הנהו אחד **מגדולי הדור המצויינים** בתורתו ובצדקתו **ובכל עניין חמור הייתי מתיישב איתו**. מהדברים ניכרת רמיזה בולטת כי מן הראוי שגם הראי״ה קוק יתייעץ עם מרן החזו״א (לכל הפחות בענינים החמורים) שהרי אפילו רבן של כל בני הגולה עושה זאת, אבל הראי״ה קוק נשאר בשלו והדרך היחידה לנסות להשפיע עליו ולצמצם את הנזקים שגרם הינה בעזרת תארי כבוד מופלגים והתנהגות של כבוד כלפיו (באופן שנראה לעין כל כי זהו כבוד מופרז ובפרט שהוא עומד בסתירה להתבטאויות קשות וחד משמעיות של מרן החזו״א לגביו).

ראיה נוספת כי לא מדובר כאן יותר מאשר ״שוחד של כבוד״ הינה העובדה הפשוטה שכשמרן החזו״א מזכיר את הראי״ה קוק שלא בפניו מושמט התואר מרן והוא מזכירו סתם: ״הרב קוק ז״ל״. [ראה דוגמא לכך במכתב מרן החזו״א המובא בסוף ספר ״דעת אמונה״ חלק ד׳ להגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי שליט״א עמ׳ 407-408].

עובדה נוספת שצריך לדעת היא כי בשנים הראשונות שהיה מרן החזו״א בא״י לא היה מוכר כאן כלל וכמו שמספר בזכרונותיו הגר״א שלזינגר ראש ישיבת ״הרמה״ בלונדון [״הדור והתקופה״ עמ׳ רה מהדורת לונדון התש״ס] וז״ל: ״דבר פלא ראינו אצלו כי בשנים הראשונות לא היה החזו״א מפורסם באר״י [ובזכרוני שאני שזכיתי להתקרב אליו בשנת ת״ש טרם היודעו לרבים, ובישיבה היו תמהים על שיש לי איזה רבי בבני ברק] ולאחר פטירת הגאון רבי חיים עוזר זצוק״ל כמעט באופן פתאומי נודע שמו ברבים והחלו אנשים לנהור אליו ומאז החל השפעתו להתגדל בישיבות עד כי ממש בתוך כמה שנים החל לנשוב רוח אחרת בישיבות ונתהפך ממש כל הצביון הן ביראת שמים ודקדוק המצוות והשקפה אמיתית, והן בחיצוניות, בהתרחקות מדרכי העכו״ם בגידול זקן ופיאות, ומני אז נהי׳ הוא זצ״ל לרבן של כל בני הישיבות וכל דבר קטן וגדול לפניו בא״. ע״כ.

כלומר, רק בתור אדם פרטי שאינו מוכר כמעט כלל בעולם התורה כותב מרן החזו״א באיגרת פרטית לראי״ה קוק תואר ״מרן״ ולא כשהיה מוכר כבר כגדול הדור כמו שמנסה הצה״ד להציג.

דבר נוסף, כל הנסיון להראות כאילו ראה מרן החזו״א בראי״ה קוק ״גדול הדור״ ולכן כינהו ״מרן״ מתבססות על דברי תלמיד הראי״ה קוק הרמ״צ נריה. להלן ראיה חד משמעית כי הרמ״צ נריה במאמריו הקשורים לנושא זה לא בוחל בשקרים ובדית דברים מן הלב ובלבד שהמטרה להגדיל ולהאדיר את אישיות רבו הראי״ה תושג.

במאמרו ״ראיה וחזון״ (שהוא המקור העיקרי העוסק ביחס מרן החזו״א לראי״ה קוק, יצא לאור בת״א בשנת תשמ״ב ואח״כ בערה״ש תשמ״ו בקובץ ״שנה בשנה״ (הוצאת ״היכל שלמה״, עמ׳ 191) ואח״כ בספרו של הרמ״צ נריה ״בשדה הראי״ה״ (תשנ״א, עמ׳ 233) כותב הרמ״צ נריה בשורות הראשונות את הדברים הבאים וז״ל: ״בט״ו תמוז תרצ״ג, עלה מרן הגאון רבי אברהם ישעיה קרליץ־ ה״חזון אי״ש״ זצ״ל, לארץ ישראל, **ועם הגיעו שלח את ספריו אל הרב.** [הכונה לר׳ קוק, יואל אלחנן]. הרב עיין בספרים וקבע מיד: ״אלו דברי תורה לא מסוג המחברים בני זמננו, זהו לימוד ועיון מסוג דורות קודמים״. ע״כ.

כלומר, הדבר הראשון שעושה מרן החזו״א עם הגיעו לארץ הוא שליחת ספריו ל״מרן״ הראי״ה קוק מה שבהחלט נראה כהערצה מצד מרן החזו״א כלפי הראי״ה קוק.

אך שימו לב מה כותב הר׳ נריה במאמר אחר שפרסם מאוחר יותר בקובץ המאה של הירחון ״סיני״ (הוצ׳ מוסד הרב קוק, תשמ״ז) בשם ״כבוד התורה״ וז״ל: ״כידוע היה הגאון בעל ״חזון איש״ ז״ל ״יושב בסתר״, ברוב שנותיו השתדל להשאר נסתר ועלתה בידו. כשעלה ארצה בקיץ תרצ״ג כתב הגאון ר׳ חיים עוזר גורודנסקי ז״ל מווילנא מכתב אל הרב [קוק] שבו הפליג בשבחו של החזו״א **ואח״כ הגיעו ספריו אל הרב** ומהם למד על גודל ערכו״. כלומר בפירוש כותב הרמ״צ נריה כי מכתבו של מרן הגר״ח עוזר אל הראי״ה קוק היה לפני הגעת ספרי מרן החזו״א אליו. ומהו תאריך מכתבו של מרן הגר״ח עוזר? במאמר ״ראיה וחזון״ מביא הרמ״צ נריה ג״כ מכתב זה בצירוף התאריך שבו נכתב והוא: ראש חדש כסלו תרצ״ד. כלומר, כמעט חמשה חדשים אחרי שמרן החזו״א כבר בארץ כותב מרן הגר״ח עוזר את מכתבו לראי״ה קוק **ורק אח״כ** מגיעים ספריו של מרן החזו״א אל הראי״ה קוק. נמצא ברור וגלוי כי כאשר כותב הרמ״צ נריה כי מרן החזו״א שלח את ספריו לראי״ה קוק ״מיד ״עם הגיעו לארץ״ הוא משקר במצח נחושה ובודה מלבו מעשה שלא היה ולא נברא והכל כדי להגדיל את דמות רבו.[אגב, גם מתוכן מכתבו של מרן החזו״א לראי״ה קוק ניכר השקר של הרמ״צ נריה שכן מרן החזו״א מסיים את מכתבו במשפט: ״ביום ב׳ העבר באתי הלום מווילנא״ ואם שלח מרן החזו״א את ספריו לראי״ה קוק מיד עם הגיעו לארץ הרי שבעצם קבלת המשלוח יודע הראי״ה קוק כי החזו״א בארץ ולא היה צריך מרן החזו״א לציין זאת במכתב. אלא מוכח כי מכתב זה הוא הפניה הראשונה של מרן החזו״א אל הראי״ה קוק והמעשה של שליחת הספרים ״מיד״ עם הגיעו לארץ הוא מעשה שלא היה ולא נברא]. ומתלמידו של הר׳ קוק הנאלץ לשקר ומתגלה כמקור בלתי מהימן להסתמך עליו באשר לשבחי רבו אתה למד מה טיבם של ה״מקורות״ של אלה שאינם תלמידיו, הבודים מלבם מעשים ועובדות שלא היו ולא נבראו ובלבד שתוצג בפני צאן מרעיתם

תמונה שקרית ומזוייפת לפיה כולם התבטלו כלפי רבם בה בשעה שההיפך לגמרי הוא הנכון.

כמו כן גדולי תורה שאי אפשר כלל להתעלם מהם כמו מרן האדמו"ר מסאטמאר מרן הרוגוטשובער מרן ה"מנחת אלעזר" ועוד רבים כתבו עליו שהוא אפיקורס ואין לסמוך על הוראתו כלל, והגאון הגדול רבי מאיר אריק הגדירו כ"שבתי צבי בשעתו" (כמובא לעיל במכתב גלוי לר' שלמה אבינר).

מלבד זאת, אף שבח או תואר כבוד כזה או אחר כזה או אחר לא ישנה את העובדה הפשוטה **שאף לא אחד מגדולי ישראל הסכים עם שיטתו של הראי"ה קוק בכל הקשור לתנועה הציונית והיחס אליה** ולמרות זאת הוא פעל על דעת עצמו ולא שעה לדבריהם של גדולים ממנו בחכמה ובמנין, ואף הרוצה לטעון שעשה מה שעשה מתוך רצון טוב לתקן, יוכרח להודות שהביא חורבן על כל מֵאמְצי משנתו והעובדה כי שמו של הראי"ה קוק וציטוטים ממשנתו מוזכרים בעיקר ע"י הפוסחים על שתי הסעיפים והאומרים לאור חושך, ואילו בעולם התורה שפתותיו דוממות וספריו ומשנתו אין להם כמעט דריסת רגל בשום אכסניה של תורה, לא אצל תלמידי מרן רבי ירוחם ממיר, ולא אצל תלמידי מרן הרב מבריסק, ולא אצל תלמידי מרן הגרב"צ אבא שאול, ולא ע"י תלמידי מרן ה"פחד יצחק" ולא אצל תלמידי מרן הגרשז"א אויערבך, ולא אצל תלמידי הגרי"ש אלישיב או שאר הת"ח שציינת במכתבך, מדברת בעד עצמה.

אף לא מקור הלכתי אחד תומך בשיטתו של הראי"ה קוק בקשר למתן לגיטימציה לתנועה שהכריזה בגלוי מרד כנגד בורא עולם (ועוד בפלטרין של מלך־ארץ ישראל) ושתוף פעולה עמה שלא מתוך מלחמה נגדה או בשאר הרעיונות שכללה ה"תחיה הלאומית" שחזה בדמיונותיו.

מתוך הספרים הרבים שנכתבו על תולדות חייו של הראי"ה קוק אף לא אחד מעוטר בהסכמה פומבית של אחד מגדולי ישראל (בניגוד לספרים שנכתבו על הגרי"ח זוננפלד, מרן ה"חפץ חיים" ועוד..). והמקור לשבחים הוא כמעט תמיד מדברים שנאמרו בצנעה ולא מהתבטאויות פומביות באופן שאין אפשרות לבדוק את אמיתותם. גם מרן ה"פחד יצחק" שבתחילה הדפיס את ספרו "תורת

הנזיר" עם הסכמת הראי"ה קוק השמיטה מהמהדורות היותר מאוחרות של הספר ובכל ספרי מרן ה"פחד יצחק" לא מוזכר הראי"ה קוק אפילו פעם אחת בניגוד לגדולים אחרים המוזכרים לרוב כמו מרן החזו"א, מרן הגרי"ז מבריסק ועוד...)

ולסיום האמת הקשה מכל- גם רובו המכריע הציבור הדתי לאומי (וכן רובו המכריע של עולם התורה של ציבור זה) אינה רואה בראי"ה קוק גדול הדור ומשתמש בו רק כ"מטהר טמאים" ותו לא כי אם לא כן:

מדוע מכריזים הם בפומבי כי ציונים הם בעוד שהראי"ה קוק אמר מפורשות כי איננו ציוני ואיננו "מזרחי"??

האם הרב קוק הלך עם גופית סיום מסלול של גולני או צנחנים, ג'ינס וסנדלים??

האם הרב קוק התיר או תמך בגיוס בני ישיבה לצבא בשילוב כזה או אחר??

(ועוד כזה המופקר בעבירות החמורות שבתורה)

האם הרב קוק התיר לבחור ישיבה להיות חבר ב"בני עקיבא" על כל המשתמע מתנועה זו?

האם הרב קוק התיר לימודי חול כמו ספרות גויים ומומרים בבתי ספר??

האם הרב קוק התיר החזקת טלויזיה בבית? (וכיו"ב חשיפה לקולנוע, מוסיקה "ישראלית"/לועזית, תיאטרון וכד')

האם הרב קוק התיר כניסה להר הבית?

האם הרב קוק התיר לבנות ללכת עם גופיות שאינן מכסות המרפקים או ללא גרביים ובפריצת כל גדרי הצניעות בעידוד רבניהן ומוסדות החינוך שלהן??

כמה אחוזים מבנות הציבור הדתי לאומי והוריהן הולכים בתוקף אחרי פסק "ייהרג ואל יעבור" שניתן ע"י גדול תלמידיו הגרי"מ חרל"פ ז"ל לשרות לאומי אזרחי??

האם הישיבות התיכוניות הן שיטת לימוד שהראי"ה קוק ייסד או הסכים לה[כט]??

כט. ראה לקמן בביאורים והוספות לפרק ו' חלק ב' בדברי הרמ"צ נריה אודות לימודי חול בישיבות.

האם הראי״ה קוק הפריד בין דת ל״פוליטיקה״ בכל הקשור לחובת הציות לגדולי ישראל?? האם הרב קוק התיר לימוד ביקורת המקרא במכללות החמ״ד?? באוניברסיטה דתית, או במכוני ההוראה של ישיבות ה״הסדר״??

האם יש פסק של הראי״ה קוק כי נוהג בזמן הזה כיבוש צבאי של הארץ תוך הכנסת ישראל בסכנת נפשות??

לסיכום: עולם התורה על לומדיו וקברניטיו מעולם לא התייחס לראי״ה קוק כ״גדול הדור״, דרכו של הראי״ה קוק ביחסו לציונות היתה מנוגדת למקורות בחז״ל וברבותינו הראשונים והאחרונים, לדעת כל גדולי דורו וגדולי הדור שקדם לו וכן גם לדעת רבותיו, ובסופו של דבר הביאה לחורבן גדול שככל שעובר הזמן מתברר יותר כי שורשו הוא טשטוש הגבולות בין חושך לאור, בין חיים למות, בין טוב לרע, בין צדיק לרשע, בין קודש לחול ובין ישראל לעמים, טשטוש שלכתביו של הראי״ה קוק, מעשיו, והתבטאויותיו יש חלק גדול מאד באחריות אליו.

ולסיכום, רוב ככל הציבור הדתי לאומי אינו רואה בראי״ה קוק דמות לחיקוי או מקור להדרכת בְּנֵינוּ הרוחני אלא משתמש בו כאסמכתא להצדקת רשעים וכמקור ללגיטימציה לעבירות ולחטאים. ולצערנו נתקיים בתלמידי הראי״ה קוק:

״וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו ונמצא שם שמים מתחלל״ וגם המעט שעוד מנסים ללכת בדרכו מקבלים אותה דרך הרצי״ה קוק ותלמידיו שהם למעשה מסלפי משנתו הגדולים ביותר ומהווים דוגמא טובה ומוחשית ביותר לסכנות הרבות הטמונות בכתביו, בפירושיהם הנלוזים לדבריו ובמסקנות המעוותות והנוגדות את ההלכה אליהן הגיעו מ״עיון״ בכתביו. ואם מישהו רואה עצמו באמת כתלמיד של הראי״ה קוק הרי צריך הוא לומר בראש מורם ״אינני ציוני, ואינני ״מזרחי״״ כמו שאמר כתב וחתם הראי״ה קוק בעצמו בכתב ידו בפני מרן אדמו״ר מגור בעל ה״אמרי אמת״ בהפגשם.

(ובעז״ה עוד נרחיב בענין הראי״ה קוק ויחס גדולי הדור אליו באחד מחלקי ״דת הציונות״ הבאים שיעסוק בשרשי ה״מזרחי״ ובזיקה העמוקה של תנועה זו לראי״ה קוק ולתלמידיו).

אורות באופל – על הסתרתם של עשרות אלפי כתבי יד של הראי״ה קוק

רבני הצה״ד, וכן סופרים אשר כתבו את קורות חייו של הראי״ה מנסים להציג את ההתנגדות של גדולי התורה אל שיטתו ואל כתביו בהם ביטא אותה, כנובעת מתוך ״קנאות קיצונית״. האומנם היתה התנגדותם הנחרצת של גדולי הדור בא״י וגדולים רבים נוספים בחו״ל לספרי הראי״ה קוק רק ״קנאות קיצונית״ לשמה או שמא גם תלמידיו הקרובים ביותר ידעו על הבעיתיות שבצורת כתיבתו ולכן עד היום הם מסתירים את רוב ככל כתבי היד שלו ומאפשרים גישה סלקטיבית ביותר לחלקם? על כך במאמר שלפניכם.

תחת הכותרת ״אורות גנוזים״ פורסם בבטאון ״נקודה״ (גליון 113 מיום ג׳ באלול התשמ״ז) ע״י חגי סגל (עיתונאי, איש ערוץ 7) מאמר העוסק בשאלה: ״מדוע מוסתרים עשרות אלפי כתבי יד של הרב קוק למעלה מ-50 שנה ומדוע אין מאפשרים לתלמידי חכמים, לחוקרים ולמומחים לשימור כתבי יד גישה אל כתבי היד״.

להלן קטעים נבחרים של הכתבה המעידים כי גם תלמידיו הקרובים ביותר מודעים לבעיתיות שבכתיבת הראי״ה קוק ומודים שהיא משאירה פתח לפירושים מעוותים ומסוכנים המאלצים אותם למנוע את הגישה אל הכתבים.

וכך כותב חגי סגל: ״הרב צבי יהודה קוק, בנו של הראי״ה היה העורך המוסמך והמו״ל הראשון שלו. וכעדות אביו: ״אשר הוא תודה לאל כמעט האחד עמי המתרגל לעמוד על דעתי ולהקשיב את שיח נשמתי״[ל]. עוד בחיי

ל. אגרות הראי״ה א׳ אגרת ק״ב (מיום ז׳ בטבת התרס״ח). תלמידי הרצי״ה קוק מציגים ציטוט זה כהכתרה רשמית של הראי״ה קוק את בנו הרצי״ה כממשיך דרכו. המעניין הוא שזמן קצר אחרי כתיבת אגרת זו (בג׳ אדר ב׳ תרס״ח) כותב הראי״ה אודות בנו (שם, אגרת קכ״ו): ״צבי יהודא שי׳ נשאר זה הזמן פה,

האב טרח הבן על התקנתם לדפוס של "אורות" (תר"פ) "אגרות" (תרפ"ג). "אורות התשובה" (תרפ"ה) ועוד.

הוא לא הסתפק במלאכת מיון והגהה לשונית גרידא, אלא ביצע עריכה עיונית מדוקדקת ומקיפה מכוח ברכתו ועידודו של אביו, שהיה מודע **לבעיתיות שבסגנונו המיוחד, סגנון אישי יצירתי המגלה טפח ומכסה טפחיים**, והכיר בחיוניות שבעריכת הכתבים. לא אחת קיבל הראי"ה את המלצת בנו לצינזור ולתיקון קטעים שנחשבו "נועזים" מחשש שמישהו יפרשם בצורה שונה מאשר הכונה המקורית.

"למען השם" כתב הרב קוק לבנו בתרפ"ד: "לדייק שלא להוציא מתחת ידך שום דבר שאינו מבואר כל צרכו בבירור גמור ותעין בזה בשכלך הישר[לא]...". פעם אחת הרשה לרב מאיר בר אילן, עורך הבטאון "העברי" לא להיצמד תמיד לטקסט המקורי של המאמרים ששלח לו לפרסום בבטאון: "ובחכמת לבבכם תעבדוהו ותסגננוהו לפי האופנה הנוהגת".

חוץ מהרב צבי יהודה הוסמך גם הרב דוד כהן ("הנזיר") - שפגש לראשונה ברב קוק בגלות שוויץ - להוציא כתבים מסוימים לאור. הנזיר השקיע מאמץ מיוחד לאיתור שיטתיות בכתבי הרב קוק על מנת להוכיח שמדובר בעצם במקשה הגותית עקבית: "גמלה החלטתי לברר תורת הרב כשיטה אלקית

מפני רוב תשוקתו להיות לעזר ולמעורר להוצאת דברים טובים ונכבדים אל הפועל. אמת שתשוקתו הציבורית מבטלת אותו משקידה ועשיית חיל בגפ"ת לפי ערכו, אבל לא אוכל לעצור בעד לבבו הטהור ורעיונו הנלבב והנאמן לד', לעמו ולארצו, בשכל טוב וברב כשרון ב"ה..." בהחלט לא תיאור שמתאים כל כך למי שאמור להיות ממשיך דרכו של גדול בתורה כהראי"ה קוק. גם התפקיד השולי שמילא הרצי"ה בישיבת מרכז הרב בחיי אביו ביחס לתפקידים שמלאו הרי"מ חרל"פ או תלמידיו הקרובים יותר של הראי"ה קוק מראים כי הראי"ה קוק לא ראה בו ממשיכו וגם מצד עצמו לא היה ראוי לאיצטלא זו. מעבר לכך לו היה רואה בו הראי"ה קוק ממשיך דרכו, הייתכן כי העדות היחידה לכך היתה משפט בודד באיגרת אישית שנכתבה למאן דהו ותו לא?? האם לא היו אמורים לדעת מכך באופן גלוי גדולי תלמידיו של הראי"ה קוק, ראשי ישיבת מרכז הרב??

לא. לפי ציטוטו של חגי סגל משמע שהראי"ה קוק מסתפק בשכלו הישר של בנו הרצי"ה, אך לא כך משמע מהמלים הבאות מיד אח"כ באגרת (אגרות הראי"ה ד' אגרת א'רכ"ה) וז"ל: "ותתישב עם ידיד נפשי הגאון רבי יעקב משה חרל"פ שליט"א..."

שלמה, יסודותיה ויסודי היסודות. ועל פיהם לבחור כתביו ולסדרם במאמרות״. לאחר שזכה לברכת המחבר, טרח הנזיר במשך שלשים שנים תמימות על התקנתו לדפוס של החיבור ״אורות הקודש״, יצירה ערוכה ומגובשת במיוחד המבארת בעיקרה את תפישתו האוניברסלית של הראי״ה. הכרך הראשון ומקצת מהכרך השני של אורות הקודש הושלם עוד בחיי הראי״ה.

בראש חודש אלול תרצ״ה כששכב על ערש דווי הוגש לו להסכמה ״השער המצוייר של אורות הקודש״. והוא - כך כתב הנזיר לימים - שמח ובכה בצוותו לא לכתוב עליו שום תארים ובעוד יומיים כבה אור האורות חשך העולם בעדנו״.

ארבעה אישים נחשבים כיורשי עזבונו הרוחני של הרב קוק. כל אחד בתחום מוגדר: הרב יעקב משה חרל״פ הועמד בראש ישיבת מרכז הרב והנהלתה הרוחנית. הרב צבי יהודה הופקד על מלאכת ההוצאה לאור של כתבי ההלכה והאגדה שבעזבון, הנזיר - על כתבי המחשבה ואילו הרב שלום נתן רענן קוק חתנו של הראי״ה נתמנה למנהל הישיבה. הרב צבי יהודה, היורש החוקי של הכתבים, החזיק בהם ברשותו, תמיד בהישג ידו, בארגזים ובארונות מתוך תחושת אחריות היסטורית ורוחנית שקד במשך שנים על איסוף האגרות העשירות שאביו שיגר למכותבים שונים ומשונים כמעט בכל קצווי תבל, ואף שלח שליחים להעתיק אגרות נידחות. לאחר מכן ניגש למלאכת העריכה. לכל ספר שהוציא הקדים דברי הקדמה וביאור. בין היתר ערך והוציא לאור את ״עולת ראיה״, ״מוסר אביך״, ״משפט כהן״ ועוד. הוא ישב שבעה נקיים על כל טקסט שפירסם, מעידים תלמידים, שוב ושוב הגיה ותיקן ולא הניח עמוד אחד בלי תיקונים. שינויי נוסח אחדים נחשפים רק עכשיו באמצעות השוואה בין כתבים שנדפסו בעבר לבין כתבים שנדפסו לאחרונה. יודעי דבר טוענים היום שלא כולם היו הכרחיים, אבל אין חולק על כך שהיה לרב צבי יהודה מנדט לעריכה ולשינויים. ״הרב קוק לא היה הרב קוק אם בנו לא היה מוסר נפשו על הפצת כתביו״, מודים הכל.

עשרות שנים תמימות התמסר הרב צבי יהודה בכל מאודו למלאכת הליקוט והעריכה של כתבי אביו. הכתבים יצאו נשכרים וישיבת מרכז הרב נפסדת,

במיוחד בעשרים השנים הראשונות לאחר פטירת האב. בתקופה זו קימץ מאד במעורבות בפעילות הישיבה. "השנים שבהן הרב צבי יהודה התייחד כולו עם כתבי אבא", הצטער פעם בקול הרב משה צבי נריה שהספיק עוד לשמש את הראי"ה עצמו, "גרמו לקיפאון בהתפתחות הישיבה הנושאת את דבר הרב. שנים אלו חסרות היום מאד למדינת ישראל כולה".

בדרך הטבע לא עלה בידי הרב צבי יהודה ללקט או לערוך את כל כתביו ואגרותיו של אביו (מספר התשובות והאגרות לבד נאמד בהערכה גסה בחמישים אלף). אף שהצליח לרכז בידיו את מרביתם הוא הצליח להוציא לאור "רק" כתריסר ספרים מתוך העזבון של אביו. מהרגע שבו החליט בתחילת שנות החמישים, להתמסר יותר לטיפוח הישיבה מיעט יחסית לעסוק בעריכת כתבי אביו ולא שעה להפצרות דודו, הרב שמואל קוק לחזור בו ממנהגו החדש. המשך מלאכת העריכה וההוצאה לאור נפלה מעתה על כתפי קומץ בכירי תלמידיו. רק להם ניתנה גישה ישירה לכתבי היד שהוחזקו סמוך לחדר השינה שלו. הרב הראשי לישראל אברהם שפירא: "הוא הקפיד הקפדה גדולה. אפילו לעיין לא נתן. לפעמים, בשיעור עם התלמידים בביתו, היה ניגש בעצמו להביא את הכתבים ולא הוציא אותם מתחת כף ידו כמו שמירת "שואל".

בכל זאת לעתים רחוקות אמנם, השאיל הרב צבי יהודה כתבי יד מסוימים לתלמידים. ספק אם כולם הוחזרו. ידוע גם שבמרוצת השנים נגנבו מביתו כתבי יד לא מעטים בידי אורחים חמדנים שניצלו לרעה את אמונו (אחד או שניים מהם נתפסו "על חם"). כן ידוע שכתבי יד מסויימים נגנבו או אבדו עוד בחיי האב במיוחד בימי מלחמת העולם הראשונה כשנאלץ לגלות בשוויץ ובלונדון. בתקופה זו נגנב בין היתר כתב יד של ספר שלם, ספר הדרשות "מדבר שור" שחובר עוד במאה הקודמת ועמד לצאת לאור. הרב קוק סירב בתוקף לנהל חקירה לזיהוי גונב כתב היד מפני שחשש כי יתברר שידו של בן תורה היתה במעל מפני שהעריך כי הגניבה תוחזר ברבות הימים, כפי שאמנם ארע: בתחילת שנות השישים מסר עורך דין ירושלמי לרב צבי יהודה מעטפה גדולה ובה כתב היד הגזול, מעטפה שנמסרה לו ע"י גבר קשיש, "בר אוריין", שתבע לא לחשוף את זהותו. כתבי יד אחרים שנעלמו טרם נתגלו או שנדרש תשלום

תמורת החזרתם לבעליהם החוקיים. נתח אחר של הכתבים הגיע כחוק למכונים רשמיים שונים, כמו ארכיון הרבנות הראשית בהיכל-שלמה, הגנזך לציונות דתית ב״יד הרב מימון״ או מכון גנזים שליד אגודת הסופרים. הרב צבי יהודה הלך לעולמו בפורים תשמ״ב. ״הראי״ה נפטר היום״, ספד לו הרב צבי טאו ליד מיטתו וביטא בתמציתיות את מסירות הנפש ואת הלהט שבו התמסר הבן להפצת משנתו של אביו. אות לרצף הרוחני ולהרמוניה הרעיונית ביניהם. כתבי היד עברו בירושה לידי אחייניו של הנפטר (נכדיו של הראי״ה) הרבנית צפורה פרום ואחיה הרב שלמה רענן המתגורר היום בהדר - ביתר. השניים העבירו את רשות הדפסת הכתבים לידי דודם, הרב הראשי לישראל אברהם שפירא, נשיא ישיבת מרכז הרב. עקב עיסוקיו הרבים של הרב שפירא נמסר הטיפול בכתבים לידי קומץ רבנים מהישיבה וכן לידי בן ציון שפירא, בנו. הללו מטפלים כבר שנים אחדות במשמרת הרוחנית היקרה ואינם מניחים לאיש ״לעזור״ להם או סתם לעיין כאות נפשו בכתבים. לא לעמיתים מ״מרכז״, קל וחומר שלא למי שמחוץ לישיבה. כל עוד הדבר תלוי בהם כף רגלם של זרים, אנשי אקדמיה במיוחד, לא תדרוך במקום שבו מונח עזבונו הרוחני של ״הרב״. במלים אחרות המו״לים היחידים של הראי״ה קוק לעולם יהיו בוגרי מרכז הרב ורבניו. בדרך זו יש בדעתם לסכל כל אפשרות להדפסת הכתבים בהוצאה שלא תחפוף את הגישה הפדגוגית של מרכז הרב, או למנוע את הדפסת הכתבים הנועזים שבעזבון אשר הדור, לדעתם אינו בשל לעכלם ״לא אכשר דרא״ הם מצטטים תכופות את מה שהרב צבי יהודה זצ״ל נהג לומר ביחס לאותם כתבים שלא שש להפיץ.

לפתחו של כל אדם בעל אמירות חדשניות ביהדות אורבת סכנה שייחסו לו חריגה מהמסגרות הדתיות המקובלות הניצבות על קרקע ההלכה״. מבאר הרב יצחק שילת בר סמכא בולט בכתבי הראי״ה, את התנגדות חוגי מרכז-הרב לשמוט מידיהם את רסן מפעל ההוצאה לאור של הכתבים. וביתר פירוט: ״אמירה חדשה, שלא נועדה אלא לבטא ראייה מחודשת של התורה בתוך מסגרת המסורת הדתית המקובלת, עלולה להתפרש בחוגים מסויימים כחדשנות אנטי אורטודוכסית עד כדי התפתחות של מגמת סטיה כפי שאירע בשעתו

כתוצאה מפירוש מוטעה לכתבי הרמב"ם, או למשנת החסידות. למרבה המזל תופעות אלו נבלמו מאחר שתלמידיהם המובהקים של הרמב"ם או של הבעש"ט נזעקו לעמוד על המשמר והבהירו שרבותיהם לא התכוונו להפוך את הקערה על פיה אלא רק לחדש את היהדות מתוכה. לצערנו רבים נושאים היום את שמו של הראי"ה לשווא בכל מיני הקשרים. מילא, אם היה מדובר בזוטות חסרות ערך, אבל נתקלנו בעבודות אקדמאיות שנטען בהן כביכול מתוך כתבי הרב **שהוא לא ייחס חשיבות להבדל הערכי שבין חילוניים ודתיים צדיקים ורשעים**. ואמנם **יש מקום לטעויות מסויימות בכתבי הרב**. ותפקידם של הבקיאים בתורתו לעמוד על המשמר במרכאות, למנוע סטיות אפשריות. זו הסיבה שהנזיר והרב צבי יהודה לא הסתפקו בעריכה לשונית של כתבי הרב אלו עשו תיקוני עניין קלים, בין בחיי הרב ובין לאחר מותו...

ד"ר בנימין איש שלום (בוגר ישיבת אלון שבות ומרצה בחוג למחשבת ישראל באוניברסיטה העברית): "עם כל הכבוד, אי אפשר להבין, ללמד או להוציא לאור את כתבי הרב בלי להכיר היטב את עולמו הרוחני-פילוסופי במלואו. מטענו הרוחני של הרב קוק כָּלל, מלבד ידיעה מופלגת בכל מכמני היהדות - אגדה והלכה, פילוסופיה וקבלה - גם את **תורותיהם של גדולי הפילוסופים ואנשי הרוח של אירופה. כל כתביו ספוגים בהתייחסויות סמויות וגלויות לתורות אלה**. התיחסויות שבני ישיבה "רגילים" יתקשו בדרך כלל לזהות אותם וממילא **לא יבינו כהלכה את הכתבים**".

פרופ' רבקה ש"ץ סומכת את ידיה על דבריו של איש-שלום: "יש בכתבי הרב **הרבה דברים שאי אפשר להבין בהעדר כלים מתאימים במחשבת ישראל, בקבלה, בפילוסופיה יהודית ובמחשבה ההיסטורית והפילוסופית של תקופתו. עמדות רבות שלו ניזונות מספרי-רוח לא יהודיים**.

הרב בני אלון (מוצג במאמר כאיש אשכולות העוסק באינטנסיביות במחקר ופרסום של כתבי הרב קוק) : **"אמנם נכון שבשביל להכיר את הרב צריך להכיר פילוסופיות זרות**, אך כשהוא כתב את דבריו הוא חשב שהם צריכים להיות מובנים גם בלי צורך לפתוח את שופנהואר **וחוץ מזה אצלנו לא מחרימים ספרות חיצונית. ההיפך**"... ע"כ.

בכתבה המקורית יש עוד חומר נוסף, וכן ישנו בידינו צילום של כתבה שהופיעה ב"מעריב" בנושא זה בעקבות הפרסום ב"נקודה" אבל די בדברים הנ"ל כדי להבין שגם החוגים הקרובים יותר לראי"ה קוק מודעים לבעיתיות שבניסוח הדברים, בכך שמונחת בכתבים אפשרות לטעות בפירוש ולהבנה מעוותת של כונתו המקורית של הראי"ה, ובעובדה שבחלק מהם מעורבים ספרות חיצונית ו"ספרי רוח שאינם יהודים".

לאור הדברים הנ"ל, אין זה כלל פלא שההשפעה על צעירי הצאן הקוראים בחלק מהספרים שיצאו לאור המופצים לכל מאן דבעי היא כה הרסנית באשר ע"י הקריאה בהם מטושטשים הבדלים יסודיים בין קודש לחול בין ישראל לעמים ובין צדיק לרשע ובדיוק כפי שהזהירו כל גדולי הדור עוד כשהודפס הספר "אורות" לראשונה בחיי הראי"ה.

הקדש שבחול – האומנם?

אחד היסודות שעליהם מנסה הציונות הדתית להסתמך בנסיון להצדקת דרכה הוא הטענה כי גם בחול ישנו קודש ולכן גם רעיונות אשר בהשקפה ראשונה נראים חילוניים במהותם כמו מדינה, צבא, אמצעי תקשורת, ספרות כללית וכד׳ גונזים בתוכם קדושה פנימית. בעיקר מסתמכים על דברי הראי״ה קוק שכתב בספרו ״אורות״ (שכנגד תוכנו יצאו בתקיפות רבה גדולי ישראל בא״י וגם בחו״ל) וז״ל: ״כשם שנשמת האדם היא יותר עליונה ויותר פנימית מהמלאכים, ודוקא מפני גדולתה ירדה עד לתחתית המדרגה, ומשם תעלה ברכוש גדול ועצום ותכשיר את העולם כולו עמה לעליה עליונה מקורית, **כן הקודש שבחול, שירד עד לידי החולין הגמורים, הוא יותר נשגב וקדוש מהקודש שבקודש, אלא שהוא מסתתר הרבה**״. (הראי״ה קוק, ״אורות״, עמ׳ פ״ה, אות מ״ו, הוצ׳ ״מוסד הרב קוק״, התש״ט).

כך לדוגמא כותבים ״חברים מקשיבים״ (אחד מארגוני ההסברה של הציונות הדתית):

״אבן יסוד בדברי הרב קוק שהונחה בעולמה של הציונות הדתית היא שעולם החול אינו מנותק מעולם הקודש אלא להיפך, מחובר אליו ואף גנוז בו עצמו קודש פנימי..״

בדר״כ טוענים כי המקור ליסוד זה של גניזת הקודש בחול הוא בכתבי הקבלה ובדבריהם של רבותינו המקובלים. ובכן, האומנם יש ממש בטענתם זו?

ר׳ אריה לוין סִפֵּר (ראה תולדות מרן בעל ה״לשם שבו ואחלמה״ להר׳ אריה לוין, נדפס בתחילת ״לשם שבו ואחלמה-חלק הביאורים״, ירושלים, התש״ן) כי שמע מהראי״ה קוק כי מזמן רבנו ה״ק הרמ״ק ז״ל זי״ע לא יצא לאור ספר בחכמת האמת בהרחבת הבאור ובתפיסת הענינים כמו הספר הקדוש ״לשם שבו ואחלמה״ כל החלקים (למרן הגה״ק רבי שלמה עליאשוו זצוק״ל), ומרן החזו״א

אמר כי הוא היה המקובל האמיתי האחרון (מובא בספר "תולדות יעקב" בשם מרן ה"קהילות יעקב"). מרן בעל ה"לשם שבו ואחלמה" חי בתקופה שלאחר התעוררות התנועה הציונית וכתב את הדברים הרבה לאחר שהחל הרעיון הציוני (כך שלא ניתן לטעון כי השתנו הדברים עם הופעת הציונות) ולכן ראינו לנכון להביא דוקא מדבריו אודות היחס שבין הקודש והחול על פי קבלת חכמי האמת בזה כפי שמסרה לנו מרן בעל ה"לשם שבו ואחלמה" בספריו היקרים וז"ל:

"והנה יש בעולמות בי"ע קודש וחול טהור וטמא. **ומחויבים אנו ליתן הפרש והבדל בין זה לזה.** מכש"כ דכש"כ דחיובי כל בחינות ההבדל אשר אמרנו לעיל בהדרגין דהאצילות. הגם ששם הם באמת כולם חד וכנז'. **ואיסור גמור גדול הוא לכנות שם קדושה בכל דבר שלא קדשתו התורה ומכש"כ לומר ח"ו שיש איזה קדושה מלובש ח"ו בדבר שטמאתו התורה הנה הוא איסור גדול מאד והוא מאביזרהא דעבו"ז רח"ל.** ובפירוש אמרה תורה (ויקרא י' י'): "ולהבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור" ושם (יא' מ"ז): "להבדיל בין הטמא ובין הטהור", וביחזקאל (כב' כו'): "כוהניה חמסו תורתי ויחללו קדשי. בין קודש לחול לא הבדילו ובין הטמא לטהור לא הודיעו". ובזוה"ק פ' פקודי (רכ"ז סע"א). **דכל חול לאו איהו בסטרא דקדושה כלל.** חול איהו מסטרא אחרא מסאבא. ועל דא הבדלה בין קודש לחול בגין דבעינן לאפרשא בין קודש לחול. ורזא דקרא הכי הוא. והבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור. ובזוה"ק פ' בהר (ק"י סע"א) ומאן דקריב לקב"ה מה דאפריש כמאן דקריב מסאבו דנדָה לבעלה והאי איהו רזא ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה כו' קירוב דכל עריין שקילין לע"ז דכל סטרין אוחרנין עלייהו איתמר מאלה נפרדו איי הגויים כו' ואמרו שם עוד וקב"ה אפריש לון משמיה כגון דאפריש חושך מאור הה"ד ויבדל אלקים בין האור ובין החשך עיי"ש. **והרי לנו גודל האיסור לייחס או לשתף** (ר"ל להתערב במחשבה וכוונה או בדיבור ואמירה) **איזה קדושה בכל דבר של חול, ומכש"כ בכל דבר טמא ח"ו. ואפילו אם אין הכוונה לאיזה עבודה ח"ו אלא רק שחושב בדעתו ושכלו שיש שם איזה קדושה מלובש בה הנה הוא מאביזרא דעבו"ז רח"ל** והגם דכל מציאות הקליפה והרע וקיומו הנה הוא לעולם אלא רק ע"י

שיש לו איזה אחיזה ושורש נעלם במדרגה התחתונה דהקדושה דאם לא כן לא היה לו שום קיום כלל ולא היה נעשה מציאותו כלל והוא בסוד הכתוב ואתה מחיה את כולם וכנודע, אומנם כל זה הנה הוא רק כמ״ש האריז״ל בשער המלכים פ״י כי בי׳ ספירות של הקדושה החיות שלהם (שהוא שורש מציאותם אשר באין סוף ית״ש) נבלע בתוכם. אבל בקליפה אין החיות נבלע בתוכם, **כי אין קודש מתערבב בחול** אך עומד על ראשם ומשם מאיר להם עכ״ל ע״ש. והוא מזוה״ק יתרו ד׳ ס״ט ע״א דהא בסטרא אחרא אית נהירו דקיק חד דנהיר סחרניה כד״א ונגה לו סביב. עוד בזוהר פקודי רכ״ז סע״א אע״ג דפרישו אית לקודש מן החול חולקא חדא אית ליה בקדושה מסיטרא דשמלא. ר״ל מצד הגבורות כי הנה יש להחול שורש בהקדושה בבחי׳ הגבורות אשר שם כנודע, אבל הוא רק שורש לבד אשר משם נמשך כל מציאותו וקיומו, **אבל אינו מתלבש שם הקדושה ממש אלא רק שמאיר לו מלמעלה ומבחוץ** וכנ״ל מזוה״ק פ׳ יתרו ומדברי האריז״ל כנז׳, והוא ע״ד אור השמש שמאיר להאדם ומשתמש על ידו אבל אינו נכנס בו אור השמש בפנימיותו כלל. והרי נתבאר לנו עכ״פ **חומר האיסור לומר ולחשב שמלובש איזה קדושה ח״ו בכל דבר של חול ומכש״כ באיזה טומאה ורע ח״ו, כי הוא מאביזרא דעבו״ז** וכנ״ל מזוה״ק פ׳ בהר ד׳ ק״י ע״א שאמר ומאן דקריב לקב״ה מה דאפריש כמאן דקריב מסאבו דנדָה לבעלה כו׳ קירוב דכל עריין שקילין לע״ז. ודי בזה להיישיר המחשבות וליישר הרעיונות וזכור כל הדברים הללו וקח אותם בלבך...**וזכור כל זה מאד מאד, והזהר והשמר בנפשך ולא תקדש שום דבר מה שלא קדשתו התורה עפ״י הדין המבואר בפוסקים, וכן גם בדברים המקודשים אל תעלנה יותר מהראוי לה ע״פ הדין המבואר בגמרא ופוסקים**, וכנודע שיש הפרש בין מעשר לתרומה ובין תרומה לקודש ובין קודש לקודש הקודשים. **ומכש״כ להשמר ולהזהר לתעב ולשקץ כל דבר מה שהזהירה תורה עליה לשקצנה ולתעבנה, ותקבע בלבך כי הדין והסוד אחד הוא, והגמרא והזוה״ק כולם ניתנו מרועה אחד, א-ל אחד נתנן פרנס אחד אמרן מפי אדון כל המעשים ברוך הוא״**. עכלה״ק. (ספר הדע״ה ח״א דרוש ה׳ סי׳ ז׳ אות ד׳.).

גם בנוגע לטענה שלכאורה יכולים אנו להתייחס בחיוב למעשיהם של החלוצים החילונים בנוגע לישוב הארץ על אף שנעשים בניגוד גמור לנאמר בתורתנו הקדושה בכל עניניהם אומר מרן בעל ה"לשם שבו ואחלמה" דברים ברורים וחד משמעיים וז"ל: "כי כל פעולותיו ומעשיו של האדם גם במה שעוסק בישובו של עולם ובכל עניניהם הנה הם כולם תיקונים מהקילקולים שנעשו בעולם התהו ואין שום ענין בהעולם שלא נעשה בו איזה תיקון ועל זה נאמר משלי ג' "בכל דרכיך דעהו". אומנם לא ניתן להאדם להתחקות עליהם ולהתבונן בזה כלל כי הם כולם מכבשונו של עולם ומסדרי כוונתו הנעלמה של יוצר בראשית ית"ש אשר לא ברא ולא יסד בהטבע שום ענין לבטלה, ולו לבד נתכנו עלילות, ויסד תיקונם ע"י כל המפעלות כולם הנעשים תחת השמש בכל חלקי הדצח"מ. וכן מתתקנים מממילא ג"כ ע"י כל סדרי חוקי הטבע המכריח בכל עניני מקריהם, ואח"כ נמשכו בהעלם וממילא ג"כ כולם להאדם, ע"י כל ההכרחיות המכריח אותו להשתתף בכל חלקי הדצח"מ, ואח"כ נמשך שיתופם בו בהתורה והמצוה הנעשה בהם ועל ידיהם ובזה נשלמו תיקונם, **אך לא ניתן להאדם להתחקות ולהתבונן אלא רק מה שנוגע להתורה והמצוה לבד אבל זולתם אין להתבונן בזה כלל אלא רק לדעת בידיעה כללית שהכל ברא לכבודו ית"ש** וכל הנברא לכבודו ברא ונעשה כל מה שנעשה רק בכוונה ורצון ממנו ית"ש וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ ור"ל שכל מה שנעשה בשמים ובארץ גם בפרטי פרטות הם כולם רק מה שחפץ בזה כי הם כולם בכוונה וכולם תיקונים אלא שגמר תיקונם הוא רק ע"י האדם ולכן ניתן האדם בהעוה"ז והוא קשור ומיוחד בכל חלקי הדצח"מ, כדי להתתקן כולם על ידו". עכ"ל. (ספר הכללים ח"א כלל ח' ענף ה' ו'). [ומעשיהם של הרשעים אשר נגד התורה אינם תיקונים כלל אלא קלקולים גדולים והתיקון שבא מחמתם הוא רק בעקבות העונש שיבוא עליהם וכמ"ש בתחילת ס' הדע"ה (דף ג' ע"ב) וז"ל: "ואין שעה ולא רגע בלא תיקון כי מה שלא נתקן ע"י התורה והמצוה הוא נתקן **ע"י עונש ותלאה**" וכן בספר הכללים כלל ט' ענף ח' וז"ל: "ואם כן הרי הקלקול שנעשה בהחטא בתוצאות כח הרע דעולם התוהו מן הכח אל הפועל הנה נתקן כל זה ע"י **העונש** כי על ידי זה הוא כלה ונתבטל"]

כלומר - בכל הנוגע ליחס לרשעים ולשמירת ההבדלה בין קודש לחול ובין צדיק לרשע, וכן בנוגע למאורעות שונים בחיי עם ישראל הנעשים בניגוד לתורתנו הקדושה אין כל הבדל בין ההלכה כפי שהוכרעה בש״ס ובפוסקים לבין קבלת רז״ל בחכמת האמת, ושיטתו של הראי״ה קוק כפי שבאה לידי ביטוי בספר אורות לגבי ה״קודש שבחול״ היתה מנוגדת הן להלכה והן לקבלת רז״ל שהזהירו מאד מפני טשטוש ההבדלה ביניהם וכל שכן מחיבורם לדבר אחד.

לאור הדברים הנ״ל יצטרכו כל אותם שוחרי ״משנת הראי״ה״ להסביר היטב[לב] על מה מתבססים דברי הראי״ה קוק בספר אורות הקושרים פעמים רבות את החול בקודש ללא כל חיץ והבדלה ביניהם, קשר שהוביל כבר רבים לטשטוש מוחלט בכל הנוגע להשקפת היהדות על עניני החול ולשמירת התורה ומצוותיה.

לב. ובשנת התר״פ יצא לאור קונטרס בשם :טובים מאורות״ (יצא לאור ע״י השואל ר׳ אייזיק בן טובים) ובו תשובה של תלמידו חברו של הראי״ה קוק הרי״מ חרל״פ (ראש ישיבת מרכז הרב) לתמיהה על דברים מסויימים מדברי הראי״ה קוק ב״אורות״ ועיקר דבריו שם שלא רק שלעתיד לבוא יבטל הרע מהעולם אלא שגם בהווה אין לרע מציאות כלל ורק הרצון להמשך לרע יוצר את הדמיון כאילו יש רע גם בפועל. ולכן צריך לעסוק יותר בחכמת האמת שעל פיה זוכים לראות שאין לרע מציאות כלל בעולם״. כרבו הראי״ה, לא מציין הרי״מ חרל״פ שום מקור בחכמת האמת עליו יוכלו להשען דבריו משוללי היסוד בניגוד למקורות אותם מציג רבנו הלשם המדברים בפירוש על יחס של תיעוב ושיקוץ כלפי כל מה שציוותה התורה לתעב ולשקץ. יצויין כי כשהראו קונטרס זה למרן הגרי״ח זוננפלד אמר כי הוא מלא אפיקורסות מדפו הראשון עד דפו האחרון. מרן הג״ר יצחק ירוחם דיסקין לא נתן לרי״מ חרל״פ לדרוך על מפתן ביתו. אגב, לפי דברי הרי״מ חרל״פ גירוש גוש קטיף הוא מחזה נפלא וקדוש של גאולת כלל ישראל ואלו שחושבים כי היה בכך משהו רע אין זה כי אם רק מצד רצונם ברע הממשיכם אל המחשבה כי יש לרע מציאות בעולם...

ספר

לשם שבו ואחלמה

אשר יכלכל בתוכו חלקי הדרושים וחלקי הביאורים.

וכאן הוא חלק אחד מהדרושים

הנקרא בשם **ספר הדע"ה**

הוא דרושי עולם התוהו

והוא כולל ג"כ ב' חלקים חלק ראשון וחלק שני.

אשר חנני הקב"ה מאוצר גדול של מתנת חנם בדכתיב וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם. וחנן גם אותי בכל זה ברב טובו וחסדו ית"ש. ויסוד הספר ותכונתו הוא מבואר לקמן בשער השני ובפרט במאמר הכללי אשר בתחילתו. והוא ספר הדע"ה אשר הזכרתיו כמה פעמים בספר הקדמות ושערים. שהוצאתיו לאור תחלית"ש בשנת תרס"ט. אנכי אדם להבל דמה בריה קלה נמוכה ושפלה אנוש אנוש תולעת ולא איש.

שלמה בר' חיים חויקיל זללה"ה.

פיעטרקוב

בדפוס מו"ה **מרדכי צעדערבוים** נ"י.

שנת תרע"ב לפ"ק

נדפס מחדש

בעיה"ק **ירושלים** תובב"א

בתוספת הערות והגהות שהיו עד כה בכת"ק המחבר זיע"א

שנת תשל"ז

"ואפילו אם רק חושב בשכלו ובדעתו שיש איזה קדושה מלובשת בחול הנה הוא מאביזרא דעבודה זרה" – שער חלקו הראשון של ספר הדע"ה למרן בעל ה"לשם שבו ואחלמה" הגה"ק רבי שלמה עליאשוו

התכתבות עם
הר׳ אורי שרקי מ״מכון מאיר״

בעקבות פרסום המאמר ״הקודש שבחול-האומנם?״ (המובא לעיל), פנה רובי וינטרויב (מחבר הספר ״הקודש שבחול״, ולשעבר תלמיד ״מכון מאיר״) לר׳ אורי שרקי (ראש המחלקה הישראלית ב״מכון מאיר״) ובקש את התיחסותו למאמר. הוא גם שלח לנו עותק מהתשובה שקבל מהר׳ אורי שרקי ואנו הגבנו בפניה אישית לר׳ אורי שרקי אודות תגובתו ובקשנו את הסכמתו לפרסם את ההתכתבות בינינו. הר׳ אורי שרקי ניאות להשיב לפנייתנו ואף נתן את הסכמתו לפרסום ההתכתבות בינינו (כמובן, במלואה וללא השמטות או ״עריכה״ של הדברים) שתעזור לנו לברר האם באמת דבריהם של אנשי ״מכון מאיר״ מקורם ב״דעת תורה״ והאם לכל אורך הדרך הם פועלים על פי העקרון של ״אהבה ואמונה״ כלפי כל אחד מישראל או שכשמדובר בחרדים האהבה והסובלנות מפנות את מקומן להאשמות וביקורת. להלן מכתביו של הר׳ אורי שרקי, הראשון נכתב לרובי וינטרויב ושני האחרים ישירות אלינו. בין המכתבים תוכלו לקרוא את תגובותינו למכתביו.

ב״ה מוצש״ק יתרו תשס״ד

לכבוד רובי וינטרויב הי״ו (מאת אורי שרקי)

שלום וברכה,

א. גם אם נניח שבעל הלשם זצ״ל חלוק על הראי״ה קוק זצ״ל, אין כל פלא שהרי בר הכי הוא הרב זצ״ל לחלוק על בעל הלשם.

ב. ובפרט, שבתחילת המכתב הובאה הראיה לגדולתו של בעל הלשם מתוך דברי הרב קוק. כך שהרב הוא המכתיר את הלשם וממילא רשאי לחלוק עליו.

ג. ובפרט שאותם המשפטים שיש לכאורה מהם סתירה לדברי הרב קוק אינם

נסמכים על המקומות שהביא הלשם מהזוהר, אלא הינם הרחבה מעבר למפורש בהם.

ד. אלא שבאמת המתבונן היטב יראה שאין כל סתירה. שהרי דבריו ז״ל מחולקים לשני חלקים. האחד בו הוא מביא את המקומות מהזוהר המצביעים על ההבחנה החדה בין קודש לחול. וזו הרי אמת ללא ספק שהחול בשלש קליפותיו שייך לטומאה. והמשך דבריו בהם עומד הוא על הקשר בין הקודש לחול שגם הם לקוחים מהזוהר מדברים על הקליפה הרביעית ״נוגה״ שיש בה מגע בין קודש לחול, ובהצטרפה אל הקודש נקראת ״תוספת חול על הקודש״ ובהיפרדה מהקודש מצטרפת לג׳ הקליפות הרעות, בסוד עורלה.(עי׳ כללי מאמר החכמה לרמח״ל אות י״ד במהדורת הגר״ח פרידלנדר זצ״ל). כך שדבריו של הרב קוק מכוונים לקליפת נוגה שהיא החול המתעלה אל הקודש וכפי שהזכיר בעל הלשם בעצמו.

ה. מלבד זאת, נראה לומר שהקודש שבחול שעליו מדבר הרב אינו שייך כלל במהותו לקודש שבקודש. שהקודש שבקודש שייך לפרצופים של היושר, שעליהם נאמר שאין הקודש שבהם מתערב בחול, ואילו הקודש שבחול שייך לעיגולים או לרשימו ועליהם לא דבר כלל בספר הדע״ה.

ו. באחרית הימים הקודש שבחול מתגלה למי שיש לו עינים לראות, ובכלל זה הרב קוק זצ״ל, ואז יש להתחשב בו הלכה למעשה. עיין בענין זה שיחות הבירור שקיים ר׳ הלל צייטלין הי״ד עם הרב קוק והרי״ח זוננפלד ב״ספרן של יחידים״ הוצאת מוסד הרב קוק עמ׳ 240־238.

ואתה שלום, אורי שרקי.

נ.ב.

לענין דעתו של בעל הלשם שתקופתנו היא תקופת הגאולה ושאינה תלויה כלל בתשובה, עיין כל המקורות שנאספו מתוך כתביו בחוברת ״עצתו אמונה״ מאת הרב יוסף קלנר.

-לענין גדלותו של הרב קוק בקבלה, עיין ספר ״מועדי הראיה״ פרק ל״ד, ובפרט יחסו של הלשם אל הרב, שם עמ׳ תנ״ו.

(ע״כ מכתבו של הר׳ אורי שרקי).

וזו תגובתנו למכתבו של הר׳ אורי שרקי אחרי שנשלח אלינו ע״י רובי וינטרויב:

בס״ד ערש״ק לס׳ ״והטור השלישי לשם שבו ואחלמה״ (שבת ציון פטירת מרן הגה״ק רבנו שלמה עליאשוו בעל ה״לשם שבו ואחלמה״ זצוקללה״ה זיע״א). [התשס״ד].

להר׳ אורי שרקי.

נשלחה אלי ע״י רובי וינטרויב הי״ו תגובתך למאמרי ״הקודש שבחול״ שפורסם על ידנו. להלן תגובתי לתגובתך:

א. בקשר ליחס בין הראי״ה קוק למרן בעל ה״לשם״ הדברים ידועים ומפורסמים שמדובר ביחס של תלמיד (הראי״ה ז״ל) לרב (בעל ה״לשם״ ז״ל) ולא מדובר על תלמיד מובהק או על תלמיד חבר. עם כל זה ודאי שאין זה סותר אפשרות שהראי״ה קוק יחלוק על בעל ה״לשם״ כדרכה של תורה עם ראיות ומקורות לדבריו.

ב. דברי הראי״ה קוק אודות מרן בעל ה״לשם״ לא הובאו כ״ראיה לגדולתו של בעל ה״לשם״, וגדולים ועצומים מהראי״ה קוק הם שהכתירו את בעל הלשם כענק שבענקים בכל הקשור לחכמת האמת. (ראה תולדותיו שכתב ר׳ אריה לוין ז״ל שם מובאים דברי מרן ה״חפץ חיים״ ומרן ה״בן איש חי״) כך שלא הראי״ה קוק שהוא תלמיד מרן בעל ה״לשם״ הוא ה״מכתיר״ את מרן בעל ה״לשם״ אלא תורתו הקדושה של מרן בעל ה״לשם״ היא שקבעה לו את מקומו המיוחד בתחום חכמת האמת, ודברי הראי״ה קוק אודותיו הובאו רק משום שהוא הדמות המוכרת ביותר לציבור שאליו מיועד המאמר.

ג. דברי מרן בעל ה״לשם״ נסמכים ישירות על דברי הזוה״ק ואינם ״הרחבה מעבר למפורש בהם״.

ד. בדברי מרן בעל ה״לשם״ שהובאו במאמרי אין כל יסוד לחלוקה שעשית בין ג׳ הקליפות לקליפת נוגה ה-ד׳, ובכלל, הנידון הוא לא הקשר (אופן יניקת הקליפות מהקדושה) בין הקודש לחול אלא הגדרת החול כקודש ובזה אמר הזוה״ק מפורש ד״כל חול לאו איהו בסטרא דקדושה כלל״ ועפי״ז כתב מרן ה״לשם״: ״והרי לנו גודל האיסור לייחס או לשתף איזה קדושה בכל דבר של חול״ ולא חילק שום חלוקה כך שגם אם דבריו של הראי״ה קוק מכוונים

לקליפת נוגה אין כל יסוד לומר שיש בחול קודש ובטח לא שהוא נשגב מהקודש שבקודש רח״ל, וגם בזה כתב מרן בעל ה״לשם״ דאינו מתלבש הקדושה בקליפות ח״ו אלא שמאיר לו מלמעלה ומבחוץ. ופוק חזי מה שכתב מוהרח״ו (רבי חיים ויטאל) בפרי עץ חיים שער הפורים פרק ו׳ שמה שאומרים ״ברוך המן״ כדי להמשיך אור לאותו הניצוץ המחייה את הקליפה חייב להיאמר שלא בכונה אחר שהוא שיכור וכבר יצא מדעתו ואם אומר בכונה ברוך המן ממשיך אור אל הקליפה!! וכל שכן אם אומר על החול קודש ממשיך האור אל הקליפה ומגדיל ומגביר כוח הטומאה בעולם. וכמו שכתב מרן ה״אמרי אמת״ (הגה״ק ר׳ אברהם מרדכי אלתר-האדמו״ר מגור) במכתבו המפורסם על האניה בקשר לשיטתו של הראי״ה קוק ז״ל בענין העלאת הניצוצות.

ה. גם מה שכתבת שהקודש שבקודש שייך לפרצופי היושר והקודש שבחול שייך לעיגולים או לרשימו ועליהם לא דבר כלל בספר הדע״ה. ובכן שוב, אין קשר בין הדברים ואם יש אנא הבא מקורות לכך.

לגבי ס׳ הדע״ה וטענתך כי הוא אינו מדבר בענין העיגולים והרשימו, ובכן, אותו הדרוש (ס׳ הדע״ה חלק א׳ דרוש ה׳) ממנו ציטטתי את דברי מרן בעל ה״לשם״ במאמרי עוסק כולו בענין עיגולים ויושר וכתב שם בריש סי׳ ב׳ וז״ל: ״ונבאר עתה עיקר הענין דעיגולים ויושר מה שהם ותכונתם ופעולתם״ והולך ומבארם מדף ל״ו ועד סוף הדרוש בדף נ״ט, כלומר, כמעט ל׳ דפים, וכיצד אתה אומר שלא דבר בספר הדע״ה בענין העיגולים?!

ו. מה שכתבת ״באחרית הימים הקודש שבחול מתגלה למי שיש לו עינים לראות ובכלל זה הראי״ה קוק זצ״ל ואז יש להתחשב בו הלכה למעשה״ הוא חסר כל ערך לדיון כי באותה מדה אפשר לומר כי בעקבתא דמשיחא הסטרא אחרא מתלבש על רבנים כמו הראי״ה קוק וגורם להם להגיד על החול שהוא קודש אלא שמתגלה רק למי שיש לו עינים לראות ובכלל זה להאדמו״ר מסאטמאר זצוק״ל ואז יש להתחשב בו הלכה למעשה... (וכעין זה יכול לומר כל אדם על איזה רב שיבחר).

ז. לגבי מה שכתבת בהערה בסוף (נ.ב) שיש מקורות מכתבי מרן בעל ה״לשם״ שתקופתנו היא תקופת הגאולה ושאינה תלויה כלל בתשובה. עד כמה

שידוע לי אין שום מקור ב"לשם" שאומר שתקופתנו היא תקופת הגאולה ואם יש מקור כזה אשמח אם תפנה אותי אליו.

מרן בעל ה"לשם" כתב (חלק הביאורים חלק א' שער דרושי עיגולים ויושר ענף ה' אות ז') שהדורות מתמעטים והולכים וכתב שם וז"ל: "ובפרט אנחנו בדור הזה שהוא כקוף בפני אדם גם כנגד הדור הקודם שלפנינו ומה גם בימינו אלה שהוא **חורבן העולם ממש** בכל מילי דמיטב ה' יתברך יכפר..."

ובספר הדע"ה (חלק ב' דרוש ד' ענף ט"ז סימן ג' דף ס"ח ע"ג) כתב וז"ל: "ולכן עתה שהוא בעקבות משיחא **ניתן רשות לרשעה להתגבר בכל כוחה רחמ"ל** כדי לקרב קצה ולהחיש עת ביטולה"...

הדברים נכתבו הרבה אחרי ההתעוררות ל"שיבת ציון" וכן אחרי "מדינת היהודים" של הרצל והקמת התנועה הציונית מה שאומר שמרן בעל ה"לשם" (כמו גם שאר גדולי ישראל) לא ראו בתנועה הציונית, שום צעד של אתחלתא דגאולה ואם לא כן, אנא הבא מקור כלשהו לכך מדברי מרן בעל ה"לשם".

לגבי זה שהגאולה אינה תלויה בתשובה זה נושא אחר, וודאי שכל תכלית העולם היא הגאולה השלמה וודאי שאף אדם לא יוכל למנוע את הגעת העולם לתכליתו והגאולה בא תבוא ומי שלא ישוב בתשובה יתן את מלא הדין על מעשיו ואם מזרע ישראל הוא יתוקן ויזדכך אחרי כל העונשים והייסורים, אך בדיוק כמו שהעדר חזרה בתשובה לא יעכב את הגאולה כך גם מדינה פלסטינאית שבירתה ירושלים לא תעכב את הגאולה וגם אם חס ושלום יגלו את כל היהודים מכל א"י או גרוע מזה, זה לא יעכב כהוא זה את הגאולה ובמה שתלוי בנו לגבי קרוב הגאולה כבר כתב הרמב"ם "אין ישראל נגאלין אלא בתשובה" ואם לא נשוב בתשובה נמשיך לשלם את המחיר על זה כאשר עינינו רואות מדי יום ביומו שדם ישראל נשפך כמים באה"ק וה' יתברך יאמר קץ לצרותינו ויגאלנו גאולה שלמה ואמיתית במהרה בימינו אמן.

בברכה, יואל.

נ.ב. העתק מכתב זה ישלח גם לרובי וינטרויב הי"ו וכמו"כ נשמח לפרסם את ההתכתבות בינינו אם תסכים לכך.

(ע"כ מכתבנו לר' אורי שרקי)

וזו תגובתו של הר׳ אורי שרקי למכתבנו אליו:

חוהמ״פ תשס״ד פעיה״ק ירושת״ו

לכבוד ר׳ יואל אלחנן, שלום.

אסכים לפרסם את תגובותי בתנאי שהתכתובת בינינו תתפרסם במילואה.

א. אמנם היה הרב קוק תלמידו של בעל הלשם אך הפך בהחלט לתלמיד מובהק או אף לתלמיד חבר כפי שעולה מספר מועדי ראיה עמ׳ תנו׳ (ועי׳ ספר אגרות לראי״ה עמ׳ פ״ח ועמ׳ צ״ד).

ב. אכן אין צורך להכתיר את הלשם. אך גם אין צורך להכתיר את הרב קוק שהיה ידוע לכל גדולי דורו כגדול המקובלים וגדול הדור.

ג. אכן יש הרחבה בדברי הלשם מעבר למפורש בזוהר, והמכוון למשפט: ״אלא רק שחושב בדעתו ושכלו שיש איזה קדושה מלובש בה הנה הוא מאביזרא דע״ז רח״ל״ וזה באמת לא נמצא בדברי הזוה״ק.

ד. ברור שאסור לומר על הקודש חול ועל החול קודש. אין זה מונע כלל לומר שיש קודש מסותר בתוך החול שהרי אפילו בתוך הקליפה עצמה יש ניצוץ קודש, וכפי שכתב הלשם בעצמו בדרוש שהבאת. וכן בפע״ח שער הפורים בהגהה הראשונה: ״ידוע שיש ניצוץ של קדושה בכל קליפה המחייה אותה״ ומה שכתב הלשם בשם האר״י שהניצוץ הוא רק שורש, ומאיר מבחוץ, הוא המכוון בדברי הרב קוק באורות עמ׳ פ״ה ״אלא שהוא מסתתר הרבה״. ולענין קליפת נוגה, תמה אני איך כבודו מתעלם משער שלם בעץ חיים הלא הוא שער קליפת נוגה שכל כולו בנוי על כך שנוגה הוא מעורב מטוב ורע, ושבאצילות קליפת נוגה כולו טוב, ועל העלאת הניצוצות מתוך הקליפות. והוא היסוד לדברי רמח״ל שהבאתי במכתבי הקודם, ובודאי לא נעלם מעיני הלשם. א״כ פשוט שדברי הרב קוק מכוונות לקליפת נוגה ודברי הלשם לג׳ קליפות האחרות.

ה.לא נעלם ממני שהלשם מדבר על עיגולים ויושר בספרו. רק זאת אמרתי שאותו פרק באותו דרוש מדבר ביושר ולא בעיגולים. וכך עולה מסגנונו לכל אורך הפרק עיי״ש היטב.

ו. ברור ש״העינים לראות״ בעקבתא דמשיחא, שייכות דוקא למי ש״מהפך

חשוכא לנהורא ומרירו למתיקו״ שלפי הקדמת תיקו״ז הוא היכול להיכנס למתיבתא דמלכא משיחא. ולכן מתאימים הדברים דוקא לרב קוק ולא לרבי מסאטמאר כפי שהעזת להעלות על דעתך. ועי׳ בס׳ ספרן של יחידים מאת הרב הלל צייטלין (עמ׳ 240־238) שהבאתי במכתבי הקודם. וכן דברי התיקו״ז שדור עקבתא דמשיחא ״ביש מלבר וטב מלגאו״.

ז. באותה פסקה של בעל הלשם מחלק הביאורים שהבאת בה הוא מקונן על חורבן כל מילי דמיטב בדורנו, הרי שדבריו אינם נופלים מדברי הקינה הקורעים לב של הרב קוק על מצב הדור בעמודים הראשונים של מאמר ״הדור״ שבעקבי הצאן. וגם המשך דבריו שם הם ממש כדברי הרב קוק שמציין שבדורות אלה ״התחיל להתנוצץ אור התיקון״ ודבריו כמעט כלשונו של ר״י מקוטנא בשו״ת ישועות מולכו על התעוררות ישוב א״י שהיא התנוצצות אור הגאולה ובודאי שניתנה רשות לרשעה להתגבר כדי לכלות כוחה ולהחיש עת ביטולה, הן ע״י רוחות של כפירה מבפנים והן ע״י שונאי ישראל מבחוץ שהמיטו עלינו את שואת אירופה לתפ״צ. ואין זה נוגע כלל לשאלת גאוליות תקופתנו.

ומה שכתבת שכל גדולי ישראל לא ראו בציונות שום צעד דאתחלתא דגאולה הוא שקר שכן בזה חלקת על הנצי״ב, על המלבי״ם, האבני נזר, ה״משך חוכמה״, ר׳ משה כלפון, רצ״ה קלישר, ר״א גוטמכר, האדמו״ר מאוסטרובצה, ר״י מקוטנא, ר״מ אליאשברג, ר״ש מוהליבר, רי״א ספקטור, השדי חמד, הרצמ״ח עוזיאל, ועוד רבים מענקי ישראל שכולם פה אחד ראו בהתעוררות לשיבת ציון את האתחלתא דגאולה. אלא אם כן נאמר שכל מי שסבור כן אינו ראוי בעיניך להימנות על גדולי ישראל...

ומה שכתבת שאף אם יגלו היהודים מא״י ח״ו הגאולה בא תבוא. הרי כבר הודיעונו חז״ל בירושלמי שביעית פ״ו ה״א שאחרי שיבת ציון השניה לא תהיה יותר גלות והוכיחו זאת מכתוב מפורש בתורה. וכן כתב רש״י על הפסוק באיכה תם עוונך בת ציון לא יוסיף להגלותך, פקד עליך בת אדום וגו׳ שאחרי גלות אדום אין יותר גלות. וכן הוא בילקו״ש ישעיה ס׳ ועוד מקומות. ומה שכתבת על המחיר של שפיכת דם ישראל רח״ל, יש להעיר לכל מי שעיניו לא טרוטות, שאת מחיר שפיכת דמם של ישראל שילמנו בשואה האיומה אחרי שלא שמענו

לקול ה׳ הקורא לשוב לא״י מאז החל הקץ המגולה (סנה׳ צח.), ושכל הרוגי מלחמות מדינת ישראל אינם עולים במספר יום אחד של הרג באושוויץ. מלבד זאת לא הותר לשום למדן בישראל לקטרג על כלל ישראל המוסר נפשו יומם ולילה על ישוב א״י וכיבושה, אפילו יהא מיושבי ביהמ״ד המסולקים מן הסכנה בשל השתמטותם ממלחמת מצוה.

ח. לא אוכל גם שלא להעיר על כך שלא ראית לנכון לקיים תקנת חכמים לקרא בשלום לחבירו, בריש מכתבך.

כל טוב, אורי שרקי.

(ע״כ מכתבו של הר׳ אורי שרקי)

להלן תגובתנו למכתבו:

לר׳ אורי שרקי,

שמחתי לשמוע כי אתה מוכן שההתכתבות בינינו תפורסם. אין לי ספק כי תהיה בכך תועלת לקוראים המעונינים לברר את האמת ע״י דיון רציני תוך שמיעת שני הצדדים.

ולעצם הדברים:

ראשית, אני שמח שבעיקר הדבר הסכמת שאין לומר על קודש חול, או על חול קודש, ולגבי ניצוץ הקדושה המחיה את הקליפה כבר אמר בעל ה״לשם״ בדבריו המובאים במאמרי כי זו הארה מלמעלה ומבחוץ בלבד ואין שום קודש מלובש בחול וכמו שאמרת גם הראי״ה קוק ז״ל מסכים לזה והוא המכוון בדבריו: ״אלא שהוא מסתתר הרבה״ (אם כי לצערי כידוע אף אחד לא הבין כלל את דבריו בצורה הזאת ואין משמע כך מפשט לשונו שהרי כתב הקודש ש״ב״חול והשאיר מקום לטעות ולחשוב כי בחול עצמו מלובשת קדושה [טעות שהזוה״ק על פי הסברו של הלשם מגדירה כ״אביזרא של עבו״ז״ אפילו אם רק חושב כך במחשבתו]).

עכ״פ כיון שהדבר מוסכם וברור שעל חול אי אפשר לומר קודש (והיינו לדוגמא שמי שעובד אדמת א״י בהתעלמות מוחלטת מכך שיש בורא לעולם וללא כל כונה לקיים את המצוות התלויות בארץ אינו עובד עבודת קודש אלא מחלל את ארץ ישראל מקדושתה, ומדינה שכל מהותה היא מרידה גלויה בה׳ יתברך ע״י הכחשת מציאותו ברוב ככל מערכת החינוך שלה, ומושתתת על הפנית עורף לחוקי התורה ואימוץ חוקי הגויים ותרבותם

תחתיה, וכל שאיפותיה היא להידמות יותר ויותר לגויים על כל שיקוציהם וטומאותיהם וכו׳ אינה קודש כי אם חילול ה׳ קבל עם ועולם, וכן אין שום קודש כשבת אולפנא הופכת לכתבת חדשות של ״ערוץ 2״, או שבחור דתי לאומי משחק בכדור עם כיפה על ראשו בליגת המכללות בארה״ב או ב״מכבי ת״א״ וכיו״ב..) לא נותר לי כי אם להעיר בקצרה על דבריך (וכיון שההתכתבות בינינו מתפרסמת בפומבי הייתי מעדיף שבנושא זה לפחות אם תהיינה לך השגות על דברי תפנה אלי אישית כי אני לענ״ד חושב שבימה הפונה לציבור רחב אינו המקום לדון בנושאים אלה לרום גובהם ועומקם):

א. לגבי קליפת נוגה, איני מתעלם מהעובדה שיש שער שלם ב״עץ חיים״ אודותיה אלא פשוט אומר (וחוזר שנית ואומר) שההבדל בין קליפת נוגה לשאר הקליפות אינו קשור כלל לעובדה שאין הקודש מתערב בחול שהיא עובדה עקרונית שחלה בכל הקליפות וכמו שכתב מפורשות מוהרח״ו בשער ההקדמות לגבי עולם האצילות וקליפת נוגה שכנגדו וז״ל: ״ודע כי עולם האצילות רובו טוב ומעוטו רע ואינם מתערבים יחד הטוב והרע בשום אופן״ וב״עץ חיים״ בשער הקליפות פרק ג׳ כתב כנ״ל בשינוי לשון קצת וז״ל: ״כי הנה בעולם האצילות של הקדושה הטוב מרובה על האצילות של הטומאה ואינם מעורבים כלל הקדושה עם הטומאה״ (וכמובן מה שמעורבים מטוב ורע עולמות בי״ע הוא רק בעולמות עצמם וכמו שכותב שם מוהרח״ו בהמשך וז״ל: ״ואומנם ענין התערבות טוב ורע הנ״ל שיש בג׳ עולמות בריאה יצירה עשיה אינו ח״ו בעשר ספירות המקוננות בהם כנודע..אבל התערובת הוא בעולמות עצמם״).

העולה מדברינו: בבי״ע אין שום קודש מלובש בחול וקל וחומר בן בנו של קל וחומר גבוה מבי״ע (ולא יעלה על הדעת שי׳ ספירות דבי״ע שהן כולן רק הארה מי׳ ספירות דאצילות (דשם הוא עצם הספירות והוא אין סוף ביחס לבי״ע) לא יהיו מעורבות בחול ואילו הי׳ ספירות שבאצילות (שהן עצם הי׳ ספירות כנודע) יהיו מעורבות בחול, ומה שכתב ב״עץ חיים״ בשער קליפת נוגה ששם הקליפה היא כולה טוב אין זה משום שמעורב בה קודש אלא מסיבה אחרת לגמרי הקשורה להארות השונות שיש כנגדה בעולם האצילות (אם זה הארת הבינה המהפכת אותה לגמרי מדינא לרחמי או הארת המלכות ששם מתהפכת מרחמי לדינא כמבואר שם ב״עץ חיים״ בשער קליפת נוגה פרק ג׳) הארות שעל פי דברי הלשם ומוהרח״ו עצמו הן

מלמעלה ומבחוץ בלבד!! וכנגד הבינה הטוב גובר ולכן מתהפכת מטוב לרע וכנגד המלכות הוא רובו רע ולכן מתהפכת מרחמי לדינא אך הם לעולם זה כנגד זה!! ולא מתלבש הקודש בחול כלל זולת הארה מלמעלה ומבחוץ כנ״ל, ובפירוש כתב כן גם רבנו הרמ״ק בספרו עסיס רימונים (שער כ״ה בביאור עניני הקליפות ריש פרק ו׳) וז״ל: ״ודע שאין לשום קליפה וכוחות הטומאה ועמפיהם שום מבוא ואחיזה וקורבה אל הקדושה לא בעולם האצילות ולא בעולם הבריאה״ והמשיך להסביר שם כונת אותם מקומות האומרים שלכאורה הקליפות נכנסות בקדושה ומבאר שם בדיוק כדברי מרן ה״לשם״ שהוא רק יניקתן משפע המגיע מלמעלה וסיכם ואמר וז״ל:

״ולעולם אין הקליפות נכנסות תוך הקדושה כלל רק מתפשטות סביב..״ (עיי״ש דבריו ולא הביא שום מחלוקת בין המקובלים בזה). כך שלגבי העיקרון שאין הקודש מתלבש בחול אין כל חילוק בין קליפת נוגה לג׳ הקליפות האחרות וכנ״ל. וכן לגבי עבודתנו בהעלאת הניצוצות מהקליפות הדברים ידועים שהעלאת הניצוצות עד כמה שהדבר נוגע אלינו היא רק ע״י תורה ומצוות וכל מה שמתוקן בדרך אחרת הוא רק ע״י בורא עולם ובבחינת ״כבשי דרחמנא״ הנעלמים מכל בריה ואסור לנו להגדיר שום פעולה של אדם מישראל המנוגדת לתורה כהעלאת הניצוצות מהקליפות כי כל מעשה המנוגד לתורה רק ממשיך הארות אל הקליפה ונותן לה מקור יניקה ואחיזה. (ושוב, לענ״ד אין מן הראוי להמשיך את ההתכתבות בנושא זה באופן פומבי (מה גם שגם לפי דבריך אין שום נפקא מינה איך הוא באצילות כי אנו נמצאים בתחתית בי״ע ושם הרי מוסכם גם עליך שאין הקודש מתלבש כלל בחול) ואם יש לך איזה שהן השגות על דברי לעיל אשמח אם בנושא זה תפנה אלי באופן אישי לברור הדברים עד תום.).

לגבי שאר הנושאים שהעלית במכתבך, העלית מספר נושאים חשובים שלענ״ד חשוב מאד לברר בפומבי והם:

א. טענתך שהראי״ה קוק היה ידוע לכל גדולי דורו כגדול המקובלים וגדול הדור (ובכלל זה טענתך כי היה תלמיד מובהק ואף תלמיד חבר של מרן בעל ה״לשם״, וכן טענתך כי הוא היה זה שהיו לו ״עינים לראות״ ולכן דוקא אליו הקודש שבחול מתגלה ואז יש להתחשב בו הלכה למעשה).

ב. טענתך שדעתו של מרן בעל ה"לשם" היתה שתקופתנו היא תקופת הגאולה ושיש לכך מקורות רבים בכתביו (ובכלל זה האם יש דמיון בין דעתו בזה לדעת הראי"ה קוק ז"ל בזה).

ג. טענתך לגבי דעת גדולי ישראל לגבי הציונות, והאם האומר שהם התנגדו לציונות הוא המשקר או להיפך.

ד. דעתך שאנו כבר אחרי גלות אדום (המבוססת על המקורות שהבאת במכתבך).

ה. טענתך לגבי שפיכת הדם של יהודי אירופה (הי"ד) בשנות הזעם של מלחה"ע השניה והיות העובדה "שלא שמענו לקול ה' הקורא לשוב לא"י מאז החל הקץ המגולה" הגורם לשפיכת דם זו (ובכלל זה טענתך שכל הרוגי מלחמות מדינת ישראל אינם עולים במספר יום אחד של הרג באושוויץ).

ו. טענתך בדבר "היתר לקטרג על עם ישראל" (שאגב, לא הבנתי לגבי איזה חלק מדברי במכתבי הקודם אליך אמרת זאת, כי לא אמרתי אלא שאם לא נחזור בתשובה נמשיך לשלם על כך את המחיר, ואם לזאת אתה קורא קטרוג, תמהני האם מחקת מחומש ויקרא את פרשת בחוקתי משום שהיא מלאה "קטרוג"?? ועיין רמב"ם ריש הלכות תענית).

ז. טענתך שיושבי ביהמ"ד שאינם משרתים בצבא הם משתמטים ממלחמת מצוה.

כיון שנושאים אלה חשובים מאד, הייתי רוצה שנבחר נושא אחד מתוך הנושאים ונתכתב אודותיו בלבד ושנמצה אותו עד תומו נעבור לדון בנושאים האחרים עד תום כל נושא בפני עצמו.

ראשית הייתי רוצה לדון אתך לגבי יחסם של גדולי ישראל לציונות שלטענתך היה יחס חיובי שאף הוגדר על ידיהם כאתחלתא דגאולה[לג] (וכן לגבי טענתך שמי שאינו אומר כן הוא משקר, או שאינו סובר שהרבנים שהבאת במכתבך ראויים להימנות על גדולי ישראל.).

ובכן ציינת שמות של רבנים רבים וביניהם כאלה שהיו מפורסמים בהחלט בכל תפוצות ישראל כגדולי הדור. אך לא הבאת כל מקור מדבריהם המוכיח את

לג. ועיין לעיל פרק ד' לגבי דעת הגדולים שהזכיר הר' שרקי במכתבו ודוק מי המשקר.

טענתך. לכן אנא הבא את דבריהם האומרים לטענתך כי הציונות היא צעד של אתחלתא דגאולה ואז נוכל לדון ענינית בדבריהם.

להשתמע, יואל אלחנן.

נ.ב.

לגבי הערתך שלא ראיתי לנכון לקרוא לך בשלום בתחילת מכתבי, ובכן, לדעתי אתה ועוד אנשים בצבור הדתי לאומי אינם ראויים לקריאת שלום בשל הדברים שאתם חושבים ועוד אומרים ברבים (כמו שביארתי בספרי "דת הציונות" הרצ"ב ואשמח לחזור בי אם יתברר לי שטעיתי לגביכם ולגבי דבריכם) ובימינו שחלישות הדעת הולכת ומתגברת די בקריאה לשלום כדי שיבוא מישהו ויחשוב כי אני נותן מקום או לגיטימיות לדבריך. מטרת ההתכתבות (נכון לעכשיו, ושוב, אשמח אם תשכנע אותי שאני טועה) היא רק להראות בפומבי כי טענותי כלפיכם מבוססות על דברים שאתם עצמכם אומרים ולא הכפשות חסרות בסיס וכן להוציא מלבם של רבים את הטענה שאנו מתחמקים או מפחדים מבירור הדברים עם רבנים מהצה"ד. וב"ה שלא הביא תקלה על ידי לקרוא בשלום למי שמגדיר את יושבי בית המדרש: "משתמטים ממלחמת מצוה" (שבעז"ה עוד נדון גם בזה).

להלן תגובתו של הר' אורי שרקי למכתבנו אליו:

ב"ה כ"א בסיון תשס"ד לסדר "ויביאו דבת הארץ רעה"

ליואל אלחנן

א. מאחר והסכמת לפרסם את תכתובתנו במילואה אבקש לכבד התחייבות זו גם בנוגע למכתב זה.

ב. הערתך בסוף מכתבך המצויינת "נ.ב." ראויה לחייב אותך נידוי על ביזוי ת"ח, אלא שאין זה דרכי. אך בודאי שדבריך אלה גם מצד תוכנם וגם מצד סגנונם, אינם ראויים להתיחסות נוספת, ועל כן בזאת תמה ההתכתבות בינינו, שחשבתיה לכתחילה כנובעת מרמה תורנית ראויה לשמה, ונתברר לי עתה שאתה בכלל מבזי ת"ח שאין רפואה למכתם. (כך גם עולה מסגנונו הזול של הספר ששלחת אלי).

אורי שרקי.

ולהלן תגובתנו למכתבו של הר׳ שרקי אלינו:

בס״ד, י״א באב התשס״ד לסדר ״כי עם קדוש אתה לה׳ אלקיך״

לר׳ אורי שרקי.

להלן תגובתי למכתבך אלינו בו חזרת בך מהסכמתך להתכתבות עמנו הכוללת התיחסות לסיבות שאותן ציינת כגורמות להפסקת ההתכתבות.

א. ובכן, במכתבי ציינתי כי הסיבה לכך שאיני קורא לך לשלום בתחילת מכתבי היא בשל הדעות שאתה מפיץ ברבים והחשש מכל הבנה מוטעית של מאן דהו כי ההתכתבות בינינו היא מתוך לגיטימציה מצדי לשיטתך, תוך כדי אמירה מפורשת שאם יוסבר לי שאני טועה אשמח לחזור בי. והנה מן הראוי היה כי אדם המשתייך לחבורה החורטת על דגלה סיסמאות כמו ״צו השעה - אהבת חינם״ ״אהבת ישראל״ וכו׳ וכו׳, יעמידני בדרכי נועם על טעותי או על חומרת דברי וינסה ב״אהבת ישראל״ לשכנע אותי כי יש מקום לדבריו ולדעותיו ויסביר לי שמהרתי להסיק לגביו מסקנות לא נכונות, או ידונני לכל הפחות לכף זכות ויראה אותי כבעל תשובה ש״הוסת״ ע״י רבותיו לשנוא את האחר ולבטל את דעתו, אבל המהירות בה נחפזת לחרוץ כי אני מחוייב נידוי על ביזוי ת״ח מבלי כל נסיון להעמידני על טעותי בדרכי נועם הוכיחה קבל עם ועולם כי בעוד רוממות ״אהבת חינם״ ועוד שאר סיסמאות מזויפות בגרונך, שנאת חינם ליהודי החרדי בלבך, ובה בשעה שמבזי קדשי ישראל כמו אהוד ברק מוזמנים לנאום ב״מכון מאיר״ כשכולם סוגרים את הגמרות ומקשיבים להם בקשב רב ואף מכבדים מוקירים ומעריצים אותם (שהרי מאחוריהם עבר צבאי מפואר..) יואל אלחנן הופך מיד ל״מבזה ת״ח החייב נידוי״.

ב. במכתבך הקודם כתבת כי האברכים היושבים בבית המדרש הינם ״משתמטים ממלחמת מצוה״. בזה ביזית את רוב מנין ובנין של גדולי הת״ח בישראל שרובם ככולם לא שירתו בצבא, ועוד גרוע מכך, הפכת את כל גדולי הדורות האחרונים למחטיאי הרבים שכן ההוראה שלא להתגייס לשום מסגרת צבאית אלא להמשיך לשקוד על לימוד התורה יצאה מפיהם של כל גדולי ישראל ואם אי הגיוס הוא השתמטות ממצוה הרי שאתה טוען כי גדולי ישראל מורים לאלפי אברכים שלא לקיים מצוה מן התורה, וכתב הרמב״ם בהלכות

תשובה בתחילת פרק רביעי וז״ל: ״עשרים וארבעה דברים מעכבין את התשובה. ארבעה מהן עון גדול והעושה אחד מארבעתן אין הקב״ה מספיק בידו לעשות תשובה לפי גודל חטאו. ואלו הן: א. המחטיא את הרבים, ובכלל עון זה המעכב את הרבים מלעשות מצוה״ ע״כ. הרי שלשיטתך כל גדולי ישראל הם מחטיאי הרבים, מה שמקיים בך כל הפוסל במומו פוסל ואם כן במקום שבו רצית למצוא עווני, שם נמצא עוונך וקלונך כמבזה כל גדולי ישראל שבדורות האחרונים שמפיהם חי כל עם ישראל.

לגבי טענתך על זילותו של ספרי - אכן ספרי הוא ספר זול כי הוא עוסק באידיאולוגיה זולה של אנשים זולים שהפנו עורף לתורתנו הקדושה ולגדולי הדורות ותחת אשר יכלו להנות מגדולי ישראל עצה ותושיה הלכו אחרי ההבל ויהבלו עד שהתדרדרו לשפל המדרגה ומבקשים תורה מאנשים שכל מהותם הפנית עורף לתורה, מאנשים שתמונות כופרים ומשומדים מעטרים את שולחנותיהם וחרוטים על לבם בהערצה, באותו חוזק שחרוטה עליו שנאת היהדות השורשית והאמיתית, זו שמאיימת על גילוי קלונם וכזבות דיעותיהם ברבים. אך ב״ה, כוחה של האמת ומעט מאורה חזקים הרבה יותר מהחושך של מכון ״מאיר״ ושאר מפיצי תורת השקר והזיוף המסתתרים מאחורי מסכַת הרגישות לכבוד ת״ח בה בשעה שמכונם הוא סמל של החצפת פנים נגד כל גדולי ישראל ואפילו נגד רבותיהם שהיו קורעים בגדיהם לו היו שומעים כינוי כמו ״משתמט״ נאמר על בן תורה המקדיש חייו ללימוד התורה מפי ראש המחלקה הישראלית במכון מאיר.

אני מודה לה׳ על שגלגל את הסכמתך לפרסם התכתבות זו שיש בה עזר רב לעבודתנו בקרוב אחינו הדתיים לאומיים שהִרְחַקְתָּם מאבינו שבשמים בעזרת תורת הזיוף של ״דת הציונות״ אותה אמצתם.

ביאורים והוספות
לפרק ו' – חלק ב'

למי באמת תורם השירות הלאומי?
האמת הכואבת מאחורי ניצול בנות הצבור הדת"לי

כבר למעלה משלושים שנה מטיפות האולפנות בעידודם של רבני הצה"ד לתלמידותיהן על ה"ערך" הנשגב והתרומה החשובה למדינה שבשירות הלאומי כשהן מסתייעות בדברי רבני הצה"ד לדורותיה.

תוך התעלמות מוחלטת מאיסור יהרג ואל יעבור שהוכרז ע"י גדולי ישראל באשר לשירות זה, וכן תוך התעלמות מהתנגדות הרבנים הראשיים (מטעם המדינה) לדורותיה של המדינה לשירות זה נשלחות מידי שנה אלפי בנות לשירות לאומי בתחומים שונים בארץ ובחו"ל גם כשמדובר במקומות המסוכנים לקדושתה צניעותה ויהדותה של בת השירות וגם כשהתוצאות ההרסניות ניכרות בשטח.

לפני כמעט 20 שנה (בשנת תשמ"ז) פרסמה ועדה מיוחדת שהוקמה ע"י המפד"ל במטרה לבדוק את השירות הלאומי את המלצותיה. בין השאר המליצה להפסיק את השירות הלאומי במד"א, במשטרה, בשרות בתי הסוהר ובבתי המשפט.

כל הארגונים (גם אלה שרבנים עומדים בראשיהם) התעלמו ומתעלמים עד היום מהמלצות אלה של הועדה, והמשיכו לשנן לבנות את הקלישאות הידועות: "לתת... לתת... את הכל את הלב ואת הנשמה ואת החיים בשביל המדינה..." והבנות המסכנות שלמדו באולפנות כי המדינה היא מעל החיים ומעל התורה והיא כסא ה' בעולם וכו' וכו'... (עיוות שדי בו בלבד כדי לאסור את השירות הלאומי) הלכו מדי שנה לשירות בתחושה עצומה של שליחות של מצוה למען המדינה...

בגיליון התייחס הר׳ אליעזר מלמד (במדורו הקבוע בעיתון) לשירות הלאומי, בין דבריו, כמסיח לפי תומו חשף עוד שקר שעבורו הקריבו ועדיין מקריבות בנות אולפנות רבות את צניעותן, קדושתן, רמתן הרוחנית, ולעתים גם את דתן. הדברים לקמן הם ציטוטים מדויקים של דבריו. כל מלה נוספת מיותרת...

״בת שירות לאומי עולה למדינה הרבה כסף - לפחות 3500 ש״ח לחודש. העלות כוללת דיור לחלק מהבנות, נסיעות, דמי מחייה וניהול. סך העלויות הממוצעות לבת היא לפחות כ-2500 ש״ח לחודש. בתוספת המענק שניתן לכל בת, שהוא כאלף ש״ח עבור כל חודש, הרי שעלות כל בת למדינה היא כ-3500 ש״ח בחודש. יש משערים שהעלות גבוהה יותר. אגב, עלות חיילת גבוהה עוד יותר.

לעומת זאת, תפוקת העבודה הממוצעת של בנות השירות פחותה מתפוקתן של עובדות בשכר. ראשית מפני שהן מתנדבות, וכדברי הפתגם המפורסם: ״אסיא דמגן - מגן שוויא״ (רפואה בחינם - חינם שווה). ואע״פ שיש בהתנדבות התלהבות, מכל מקום העובדות בשכר יותר מחויבות לעבודתן, ועל כן הן מקפידות יותר לעבוד בחריצות, לבוא בזמן ולהיעדר פחות. חובה לציין כי גם מקרב בנות השירות הלאומי יש בנות רבות שהן חרוצות ומסורות, ולמרות שהן מתנדבות, עבודתן אינה נופלת במאומה מזו של עובדות בשכר ולעיתים אף עולה עליהן. אולם בסך הכול, **התועלת הממוצעת של כלל בנות השירות היא פחותה באופן משמעותי מעבודתן הממוצעת של עובדות בשכר.**

בנוסף לכך, במקומות רבים לוקח לבנות חודש או אף מספר חודשים עד שהן לומדות ויודעות כיצד למלא את תפקידן כראוי. במשך תקופה זו עבודתן פחות יעילה. וכשבכל שנה הבנות מתחלפות, יוצא שאחוז מסוים מתקופת השירות אובד על הכשרת הבנות. גם המערכת הקולטת את הבנות לעבודתן צריכה להשקיע בהדרכתן יותר זמן ומאמץ מאשר בהדרכת עובד רגיל.

מקצועיות

הבדל נוסף קשור לרמת המקצועיות. ההבדל שבין מדינות מפותחות ועשירות למדינות נחשלות ועניות, תלוי במידת המיומנות של כוח העבודה שלהן. מורה שלמדה היטב את מה שהיא מלמדת מועילה יותר ממתנדבת שלא למדה. אחות שלמדה בבית ספר לאחיות תורמת יותר ממי שלא למדה. ואמנם

יש בנות מוכשרות וחרוצות שגם בלי ללמוד הוראה יועילו מאוד לתלמידותיהן, אבל הן מיעוט. הכלל הוא שככל שהמורות יעברו הכשרה טובה יותר כך הוראתן תהיה איכותית יותר.

לפי הערכתם של מספר מנהלים שבמוסדותיהם משרתות בנות שירות, תרומתה הממוצעת של בת שירות שווה **פחות ממחצית מתרומתה של עובדת קבועה ומקצועית בשכר**. מורה מוסמכת עולה בתחילת עבודתה כ-4000 ש״ח לחודש, וכן אחות. מדוע אם כן שהכסף המושקע בשירות הלאומי, בעלות של כ-3500 ש״ח לחודש, לא יופנה ישירות לבתי הספר ובתי החולים, כדי שיוכלו להעסיק בו עוד מספר עובדים מיומנים בשכר?

אבטלה

בנוסף לכך, מדינת ישראל מתמודדת כיום עם בעיה אבטלה. כתשעה אחוזים מהרוצים לעבוד אינם מוצאים עבודה. מצב זה יוצר תסכול נורא וגורם משברים אישיים ומשפחתיים שעלולים להשפיע לרעה גם על הדור הבא. גם מבחינה כלכלית האבטלה גורמת נזק למדינת ישראל. המדינה משלמת לרבים מהמובטלים דמי אבטלה של כאלפיים ש״ח ויותר לחודש. האבטלה גורמת גם לאובדן תשלום מיסים וארנונות בשווי רב. **אילו במקום להחזיק את המתנדבות ב-3500 ש״ח לחודש היו משלמים סכום זה למובטלים, היה בכך משום תרומה לפתרון בעיית האבטלה וחסכון משמעותי של כאלפיים ש״ח לחודש לאוצר המדינה.**

כיום ישנן נשים רבות, מוכשרות וחרוצות, שסיימו לימודי הוראה או לימודי אחיות, למשל, ולא מצאו מקום לעבוד. **באותם התקציבים שמחזיקים כיום את בנות השירות הלאומי היה אפשר להעסיקן, ובכך היו משביחים את מערכות החינוך והבריאות וגם חוסכים כסף לאוצר המדינה.**

ואמנם יש עבודות פשוטות שאינן מתאימות למורות ואחיות מוסמכות, אבל גם בין מחפשי העבודה יש רבים שאינם מקצועיים, והיו שמחים לקבל עבודה קבועה כדי לפרנס את משפחתם ולשקם את כבודם העצמי.

סיכום: עלות מול תועלת

לפי הערכתם של כמה אישים שמעסיקים בנות שירות, עבודתן הממוצעת

שווה כאלפיים ש"ח לחודש. כלומר, בתשלום של אלפיים ש"ח אפשר היה להעסיק עובדת בחצי משרה שתתרום את אותה התרומה של בת השירות. לעומת זאת, המדינה מוציאה על בת שירות כ-3500 ש"ח, ועוד מפסידה כאלפיים ש"ח על כל מובטל שרוצה לעבוד ולא מוצא מקום. **נמצא שההפסד הממוצע לחודש על בת שירות לאומי הוא בין 1500 ל-3500 ש"ח.**

אגב, פקידי האוצר יודעים שהחזקת השירות הלאומי אינה משתלמת לקופת המדינה. אלא **שנציגי הציבור הדתי בכנסת עומדים על זכותן של הבנות הדתיות לשרת שירות לאומי, ופועלים להכנסת תקציב ייחודי של כמה עשרות מיליוני ש"ח בכל שנה עבור החזקת הבנות.** ("בשבע", גליון 193, כ"ז באייר התשס"ו)

כלומר - לא המדינה צריכה את השירות אלא הפוליטיקאים של המפד"ל וראשי העמותות המפעילות את השירות צריכים אותו והסבה ברורה: "תקציב ייחודי של כמה עשרות מיליוני ש"ח בכל שנה" שבעבורו מוכנים הח"כים של המפדל ורבני ארגוני השירות הלאומי השונים להפקיר את בנות הצבור הדת"לי בניגוד מוחלט לדעתם של גדולי הדור ולתוצאות הקשות בשטח.

כמובן שהר' מלמד חושש שמא יובן מדבריו כי הוא נגד הפקרתן של הבנות ומסיים ב"הבהרה": "דברים אלו נועדו לחשיבה מחדש, אבל בשום פנים אין בהם ביקורת על כל אחת מהבנות היקרות שמתוך כוונה טהורה וטובה מחליטה להתנדב למען עמה (או ליתר דיוק, למען התקציבים היחודיים של חברי המפד"ל וראשי העמותות המפקירים אותה ואת חברותיה...) במסגרת השירות הלאומי"[לד].

לד. בעקבות המאמר שלחה אחת הקוראות לערוץ 7 את השאלה המתבקשת הבאה: "אם אכן כך, האם יש הצדקה להוסיף באחיזת העיניים הזו? בנותינו תורמות שנתיים יקרות מחייהן מתוך הנחה שהן "מצילות את המדינה". אם אכן הן עולות יותר ממה שהן תורמות, אולי יש מקום להעביר את העובדות לידיעת מחנכות י"ב, התלמידות והוריהן כדי שישקלו מחדש את יעילות התרומה? **לפי המאמר, נראה שכולם שותקים ומשתפים פעולה בתרמית הזו**". שאלתה נותרה ללא מענה...

למדו לשונם דבר שקר – הר׳ אליעזר מלמד משקר במצח נחושה באשר לדעת גדולי ישראל אודות שירות לאומי בהתנדבות

במאמר הקודם הובאו דברים אמיתיים ונכונים שאמר הר׳ אליעזר מלמד לאחרונה אודות האמת העצובה שהשירות הלאומי לא תורם למדינה כי אם מהוה נטל עליה והדבר היחיד שהוא תורם לו הוא חשבונות הבנק של המפד״ל ושל העמותות השונות המגייסות והמפעילות את הבנות. (וכבר ביארתי בספר ״דת הציונות״ כי עצם החינוך לכך שצריך לתרום למדינה הוא עוות נוראי שדי בו כדי לאסור את השרות הלאומי הן מצד תפקידה של בת בישראל והן מצד מהותה של המדינה העומדת בניגוד מוחלט לתורתנו הקדושה וכופרת קבל עם ועולם באלקי ישראל, תורת ישראל ויעודו של עם ישראל. והדברים לא באו כי אם לומר כי גם לדעתם הכוזבת של רבני הצה״ד לפיה המדינה הציונית היא ערך שצריך לתרום בעבורו, אין כאן שום תרומה והבנות מופקרות אך ורק בעבור בצע כסף של השולחים אותן).

בגליון האחרון של ״בשבע״ (גליון 196, כ׳ בסיון התשס״ו) התברר כי הר׳ אליעזר מלמד (כנראה בהשראתה של פרשת השבוע ״שלח לך״) נקט בשיטת המרגלים שקודם אמרו שהארץ זבת חלב ודבש ורק אח״כ הוציאו דיבתה מהסיבה שמסביר רש״י (פרק יג׳ פס׳ כז׳) עפ״י המדרש רבה ש״כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחילתו אין מתקיים בסופו״.

אחרי שחשף את האמת הכואבת באשר להפקרתן של הבנות בעבור בצע כסף למרות שאין למדינה כל צורך בהן ולמרות שהן גורמות הפסד למדינה הוא משקר לגבי הנתון היסודי ביותר אודות השירות הלאומי והוא: דעת גדולי הדור.

הר׳ אליעזר מלמד מציג שאלה שהופנתה אליו וז״ל: ״יישר כוח על הדברים האמיצים של הרב, אבל מדוע כבודו אינו כותב באופן מפורש כי אסור ללכת לשירות לאומי? הלא ידוע כי גדולי הדור אמרו שזה איסור גמור?״

תשובה: כי **אין בזה איסור** אלא להפך - כל בת שעושה מעשה של חסד מקיימת בזה מצווה. הדיון היה כיצד ניתן לעזור יותר לפרט ולכלל. ומה שבזמנו יצאו גדולי הרבנים, ובראשם הרבנים הראשיים, כנגד גיוס בנות ואף במסגרת שירות לאומי, זה היה כנגד קביעת חובה של שירות לאומי, ומפני החשש שמא לאחר שהדבר ייקבע כחובה ישתלטו על המסגרת גורמים חילוניים שיגרמו לקלקול הבנות, **אבל על מסגרת התנדבותית לא דיברו.**

הבה ונראה כיצד התיחסו גדולי ישראל לשירות הלאומי בהתנדבות והאם אפשר לומר ש"על מסגרת התנדבותית לא דברו" כדברי הר' אליעזר מלמד.

ובכן כך כותב מרן ה"קהילות יעקב" מיד ששמע על היוזמה של שירות לאומי בהתנדבות אחרי שמביא את הפסק של הרצ"פ פרנק ומרן הגרא"ז מלצר והגאב"ד מטשעבין ומרן רבי זליג ראובן בענגיס שבו נאמר "יהרג ועל יעבור" על חובת שירות לאומי אזרחי:

"ולאשר כהיום שנת תשל"ב עת צרה היא ליעקב כי בעוונותינו הרבים מתכננים שוב להפעיל וללחוץ על גיוס בנות בצורת **התנדבות לשרות לאומי**, ובהיות כי ברור שרובם ככולם של המתגייסות יתקלקלו ויתדרדרו הן באמונה ודעות והן בקדושת בת ישראל ושמירת הדת שכל זה הוא ב"יהרג ואל יעבור" **ראיתי הכרח לחזור ולפרסם פסק דין הנ"ל מאדירי התורה ז"ל שנתפרסם בשנות תשי"ב-תשי"ג"**

למכתב זה מצטרפת גם מועצת גדולי התורה של אגו"י (הרבנים הגאונים: מרן הגרא"מ מן שך, מרן הגר"ח שמואלביץ', מרן הרה"ג רבי יחזקאל אברמסקי, האדמו"ר מגור הג"ר ישראל אלתר והאדמו"ר מויז'ניץ הג"ר חיים מאיר הגר) וז"ל: "ואנחנו החתומים מטה מודיעים דעת תורה כי **האיסור הנ"ל** (היינו פסק הגאונים משנת התשי"ב שפסקו יהרג ואל יעבור אודות שירות לאומי אזרחי) **שריר וקיים בכל תקפו גם עתה ואיסור חמור הוא לבת ישראל לילך להתנדבות לשרות לאומי בכל מסגרת שהיא** ואנו פונים לכל בנות ישראל ולהוריהם שלא להיגרר אחרי פיתויים כי **הענין הזה הוא מהאיסורים שאנו חייבים למסור נפשנו עליו**".

גם גדולי ישראל מקרב יהדות ספרד מפרסמים איסור עליו חתומים מאות רבנים מגדולי חכמי הספרדים באותו הזמן (ביניהם מרן ה"בבא סאלי" רבי ישראל אבוחצירה,

הגרב״צ אבא שאול, רבי מרדכי שרעבי, רבי עובדיה יוסף, רבי שלום לופס, רבי יהודה צדקה ראש ישיבת פורת יוסף) וז״ל: ״ביום א׳, י״ב מר חשוון תשל״ב, הוחלט ע״י הממשלה להפעיל שרות לאומי לבנות בהתנדבות. מאחר וגזירה קשה זו, תפגע ותהרוס יסודות המשפחה בישראל בכלל ובקרב עדות המזרח בפרט, על כן הוחלט ע״י ראשי עם קודש, גדולי עדות הספרדים, רבניהם ודייניהם, להעמיד את כל הורי הבנות, והבנות עצמן, על כובד ועומק משמעות הגזירה הנוראה הזאת, שתחילתה התנדבות, סופה חיוב, ואחריתה התאבדות נפשית ורוחנית והתמוטטות יסודות הצניעות והמשפחה בעם ישראל ואיזהו חכם הרואה את הנולד! גזירה זו שבאה במסווה של **התנדבות לשירות לאומי קשה ומסוכנת לישראל שבעתיים מגזירת העברה על הדת בפרהסיא באשר מוסווית היא במעטה של התנדבות.** על כן אנו חוזרים ומכריזים ומזכירים במשנה תוקף את פסק הדין של גדולי הדור שפסקו בשעתו ש**״גיוס בנות לשירות לאומי״ הינו כגיוס לצבא ואסור באיסור מוחלט״** (ראה בספר ״הסבא קדישא״ תולדות מרן ה״בבא סאלי״ של חתנו הרה״ג דוד יהודיוף, חלק ב׳, עמ׳ צא׳. וראה שם עמ׳ פט׳ שמרן ה״בבא סאלי״ היה ראשון החותמים על הכרוז הנ״ל ואמר כי זהו איסור ״ייהרג ואל יעבור״).

בנו של הגר״ע יוסף הרב יצחק יוסף מסכם זאת בספר הלכות שהוציא לבנות ישראל (אוצר דינים לאשה ולבת) בשנת התשמ״ט (17 שנים אחרי שהשירות הלאומי הפך להתנדבותי) וז״ל (סי׳ לז׳ אות ל׳ עמ׳ שפד׳): **״אסור באיסור מוחלט לבנות להתגייס לשירות צבאי, ואף לשירות לאומי, וכל כבודה בת מלך פנימה להיות תחת השגחת הוריה. וכבר הורו כן כל גדולי הדור, ושמרת לעשות ככל אשר יורוך״**

ונסיים בדבריו של מי שהצה״ד מנסה כלפי חוץ להציגו כמורה ומכוון דרכה הר׳ מרדכי אליהו שכותב בתשובה לשאלה שהופנתה אליו ע״י הרב אביגדור נבנצל וז״ל: **״אין שום היתר לאפשר לבנות ללכת לשרות לאומי אפילו מה שנקרא בהתנדבות״** (עיטורי כהנים, גליון 104, עמ׳ 30, תשרי התשנ״ד)

אבל לר׳ אליעזר מלמד אין שום בעיה לשקר במצח נחושה את בנות ישראל להחטיאן ולהפקירן. ברוב חוצפתו הוא אינו מתבייש כלל להוציא שקר מובהק

מפיו ולומר שעל שירות לאומי בהתנדבות גדולי הדור כלל לא דברו בה בשעה שכולם אסרו זאת באיסור חמור ביותר.

וזה אדם שמכהן פאר כרב הישוב הר ברכה וכראש ישיבת ההסדר שבישוב!!

ובכל זאת בדבר אחד יכול הר׳ אליעזר מלמד להתנחם. הוא לא היחיד שעומד בראש ישיבה ומכהן כרב ישוב ומשקר בפרהסיה את הצבור ההולך אחריו תוך שהוא מכניס את עצמו לרשימה הארוכה של מחטיאי הרבים שקמו על עם ישראל לדורותיו. על עוד חבר לשקר ה״היתר״ ללכת לשירות לאומי של הר׳ אליעזר מלמד במאמר הבא בסדרה בקרוב בעז״ה...(ראה לקמן התכתבות עם הר׳ שלמה אבינר) עד אז נבקש את בנות ישראל היקרות שמסיימות בימים אלה את האולפנה אחרי שהוסתו והודחו ללכת לשירות לאומי תוך העלמת דברי גדולי ישראל מידיעתן (אם הרבנים הגדולים משקרים מנין תדענה המורות באולפנות את האמת??) לחוס על נפשן, על קדושתן וטהרתן, יהדותן ועדינותן, לחשוב היטב על עתידן ועל יעודן כבנותיו של מלך מלכי המלכים הקב״ה, לעשות את הדבר הנכון ביותר שהוא עצת גדולי וזקני ישראל אשר כל בת ישראל חשובה עבורם כבתם היחידה, ולקיים את מצות התורה: ״מדבר שקר תרחק״ על כל כלליה ופרטיה...

״בשנת תשל״ב נחקק חוק שירות לאומי לבנות ויוזמיו זממו להכניס את גיוס הבנות בדלת האחורית. רִבֵּנוּ [מרן הגאון רבי בן ציון אבא שאול] ביחד עם ידידו רבי יהודה צדקה נסחו פסק הלכה שפורסם בקול קורא לציבור המכריז כי שירות לאומי לבנות הוא בגדר ״ייהרג ואל יעבור״. את נוסח הפסק שלח לכל גדולי ורבני ישראל בארץ. וחתמו עליו ארבע מאות רבנים מפורסמים מגדולי ישראל וכך הופרה עצת הרשעים שבקשו להכשיל את בנות ישראל התמימות ובפרט מבנות עדות המזרח בחשבן את הדבר למצוה חס ושלום״.

(הגאון רבי בן ציון מוצפי, תולדות רבנו הגרב״צ אבא שאול, ספר ״תפארת ציון-הספדים על מרן הגרב״צ אבא שאול זצוק״ל״, עמ׳ צ״ה, מכון ״אור לציון״, ירושלים, התש״ס)

פסק דין

שהתפרסם בתחילת שנת תשי״ג

היות וכבר גלינו דעתינו דעת תורה בנוגע לגיוס הבנות אשר הוא אביזרייהו של אחת משלושת עבירות הידועות

שהדין הוא יהרג ועל יעבור

ובהיות והשלטונות עומדים לחוקק חוק לחייב בכח הזרוע את בנות ישראל להתייצב ולהתגייס לשרות לאומי אזרחי שלא במסגרת הצבא, על כן אנו מגלים דעתינו כי תוקף פס״ד איסור גיוס נשים חל גם על שרות לאומי אזרחי בכל חומרתו, ואנו פונים אל כל בנות ישראל ואנו מחייבים אתכן בכח תורה״ק להקהל ולעמוד על נפשכן להיות למופת לכלל ישראל כחנה ושבעת בני׳ וארבע מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון והשליכו עצמן לים ולהתנגד בכל האמצעים נגד החוט־פים אשר קמו עליכן ואתן מצוות להעדיף ולהיות בלואות בבתי הסוהר ולקבל עליכן לסבול עוני ויסורין ולקדש שמו יתברך ככתוב כי עליך הורגנו כל היום (ניטין נז). ובעזרת ה׳ יקויים בנו כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים

באנו על החתום, ט״ו לחודש אלול תשי״ב לפ״ק פעיה״ק ירושלים ת״ו

צבי פסח פרנק **זליג ראובן בנגיס** **איסר זלמן מלצר** **דוב בעריש וויידנפלד**

ולאשר כהיום שנת תשל״ב עת צרה היא ליעקב כי בעוה״ר מתכננים טוב להפעיל וללחוץ על גיוס בנות בצורת התנד־בות לשרות לאומי, ובהיות כי ברור שרובם ככולם של המתגייסות יתקלקלו ויתדרדרו הן באמונה ודעות והן בקדושת בת ישראל ושמירת הדת

שכ״ז הוא ביהרג ואל יעבור

ראיתי הכרח לחזור ולפרסם פס״ד הנ״ל מאדירי התורה ז״ל שנתפרסם בשנות תשי״ב—תשי״ג

והשי״ת ברוב רחמיו יצילנו מגזרות אכזריות ופגעים רעים ובנותינו יזכו לבנות בתים נאמנים בישראל בקדושה ובטהרה

הכו״ח למען תוה״ק המצפה לרחמי שמים ולגאולה שלמה בב״א

יעקב ישראל קניבסקי

ואנחנו החתומים מטה מודיעים דעת תורה כי האיסור הנ״ל שריר וקיים בכל תקפו גם עתה ואיסור חמור הוא לבת ישראל לילך להתנדבות לשרות לאומי בכל מסגרת שהיא ואנו פונים לכל בנות ישראל ולהוריהם שלא להגרר אחרי פתויים כי הענין הזה הוא מהאיסורים שאנו חייבים למסור נפשנו עליו.

זכות העמידה בפרץ למען קיום תורתנו בקדושתה וטהרתה תעמוד לנו שיקויים בנו ונתתי שלום בארץ ונזכה לגאולה שלמה בב״א.

ירושלים עיה״ק ת״ו, כ״ב מרחשון תשל״ב

בשם מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל

אליעזר מנחם מן שך
ראש ישיבת פוניבז׳

חיים מאיר
בהרה״צ מוהר״י זצללה״ה
תאדמו״ר מויזניץ

חיים שמולביץ
ראש ישיבת מיר

ישראל אלתר
האדמו״ר מגור

חבר אני לכל אשר יראוך ולשומרי פקודיך
יחזקאל אברמסקי, נאב״ד לונדון

פסק ייהרג ואל יעבור על שירות לאומי התנדבותי של גדולי התורה האשכנזים

גזירת העברה על דת

ביום א', י"ב מר חשון תשל"ב, הוחלט ע"י הממשלה להפעיל שרות לאומי לבנות בהתנדבות מאחר וגזירה קשה זו, תפגע ותהרוס יסודות המשפחה בישראל בכלל, ובקרב עדות המזרח בפרט, על כן הוחלט ע"י ראשי עם קודש, גדולי עדות הספרדים, רבניהם ודייניהם, להעמיד את כל הורי הבנות, והבנות עצמן, על כובד ועומק משמעות הגזירה הנוראה הזאת, שתחילתה התנדבות, סופה חיוב, ואחריתה התאבדות נפשית ורוחנית והתמוטטות יסודות הצניעות והמשפחה בעם ישראל ואיזהו חכם הרואה את הנולד!

גזירה זו, שבאה במסוה של התנדבות לשירות לאומי קשה ומסוכנת לישראל שבעתיים מגזירת העברה על דת בפרהסיה באשר מוסוית היא במעטה של התנדבות.

על כן חוזרים ומכריזים ומזכירים במשנה תוקף את פסק הדין של גדולי הדור שפסקו בשתו ש"גיוס בנות לשירות לאומי" הנו כגיוס לצבא ואסור באיסור מוחלט.

כל ראשי האבות והמשפחות בישראל בכלל, ובעדות המזרח בפרט, והבנות היקרות מחויבים להקהל ולעמוד על נפשם **ובשום פנים ואופן לא לקבל את הגזירה הנוראה הזאת** המסיתה ומדיחה את בנות ישראל שנאמר עליהן "כל כבודה בת מלך פנימה".

לא נאבה ולא נשמע אליו! לא נחמול ולא נכסה עליו!

אנו פונים בזה אל הממשלה וחברי הכנסת:

לא ננוח ולא נשקוט עד אשר תבוטל גזירה קשה זו! אנו מלאי תקוה כי הממשלה תכיר במשגה חמור זה ותורה לבטל את ההחלטה הפוגעת בשרשי נשמת האומה.

המחכים ומצפים לרחמי שמים ולגאולתנו השלימה

הרב עובדיה יוסף הרב הראשי לת"א
יפו וראש אבות בתי הדין
הרב ישראל אליזרע רב העיר אשדוד
הרב חנניה כהן רב העיר חולון
הרב יאיר חפוטא רב דבאר יעקב
הרב משה הדאי"ה רב העיר אילת
הרב יהודה שטרית רב העיר עפולה
הרב אברהם אלמליח רב העיר דימונה
הרבי מרדכי שרעבי מרבני המקובלים
הרב נסים כדורי ראש רבני בבל
הרב י. ארי חיימוף רב העדה הבוכרית
הרב נתן סאלם זקן רבני ארץ
הרב אברהם רפול מחכמי רבני ארץ

האדמו"ר ישראל אבוחצירה
הרב מאיר ועקנין הרב הראשי לטבריה
והמחוז ואב"ד
הרב שלום הלוי חבר מועצת הרבנות
הראשית לישראל וראש רבני תימן
הרב חיים דוד הלוי רב העיר ראשון
לציון וחבר הרבנות הראשית לישראל
הרב רפאל כדיר צאבן רב העיר נתיבות
הרב מישאל דהאן הרב הראשי לבאר
שבע
הרב אברהם אבוחצירה רב העיר רמלה
הרב עזרא נ. עדס רב העיר בת-ים
הרב בנימין אביעד רב לאזור שפיר

פסק יהרג ואל יעבור על שירות לאומי התנדבותי
גם מטעם גדולי התורה הספרדים

השבא קדישא — בבא סאלי

נגד כרוז זה המטעה את הבריות יצא רבינו בכרוז הבא והכריז "יהרג ואל יעבור"

בי"ה

למה רגשו???

אל שלומי אמוני ישראל!

ממשלת ישראל עומדת להביא השבוע בפני הכנסת חוק שירות לאומי, אשר לפיו –

בנות דתיות לא תלבשנה מדי צבא
לא תתגוררנה במחנות צבא
לא תהיינה כפופות לשום מרות צבאית
לא תידרשנה ללון מחוץ לביתן
לא תורחקנה מחוץ למשפחתן
לא תדרשנה לנסוע מחוץ לעירן

אלא –

– תשורתנה בהתנדבות שלים ובמשברות אך ורק בשירותי חנוך ופשר או בפשפול רפואי
– הרשות בהכשרה מקצועית תהיינה ביישוב ד ת' ותקבלנה את במסגרת ד ת' ותקבלנה
– תשמרנה בכל מקרה על אורח חייהן ה ד ת'
– בבוקר הן יוצאות ובערב הן שבות לביתן ולמשפחתן
– שריתן יעשה במסגרת משרד העבודה

כל ההנחות והזכויות הללו הושגו הודות לפעולתם של נציגינו הדתיים-הלאומיים בממשלה ובכנסת.

האם כן – למה נזעקנו?

הנה נא קמו גדולי תורה, יראים ושלימים, וירימו קול ועקה לאמור: היתה תורתנו כי בנותינו הפקר, ויקראו עצרה וביטול מלאכה, ויקהילו עם רב, איש ואשה, זקן ושף להפגין ברחובות קריה ולחקע בקול שופר.

הכנעקתו?!

למה יאמרו עלינו כי תחת מסוה הדת פרקנו עול של חובה לעם ישראל ולמדינת ישראל.
למה יגידו בנות כי בנותינו משתמטות הנה ורק לרע"ה משגנות תצלחנה?
נסיר לעז ר"ה משתמטות מעל בנותינו!
תחלצנה כנותינו לשרות ה"לאום!

נאמני יהדות התורה

ירושלים, קרית חנוכ"ג

הכרוז המביש מטעם עסקני ה„מזרחי" והפועהמ"ז להחליש ההתנגדות ל„שרות לאומי"

לא מצאו אפילו רב אחד שיגבה אותם
– כרוז אנונימי למען השירות הלאומי ההתנדבותי מטעם המפד"ל

הר׳ שלמה אבינר
בודה מלבו היתר של הרבנות הראשית לשירות לאומי

לפני חמש שנים כשהספר ״דת הציונות״ היה בשלבי כתיבה ניהל הרב אברהם חזן התכתבות עם הר׳ שלמה אבינר בנושאים שונים אודותם דן הספר ״דת הציונות״. אחד הנושאים היה השירות הלאומי. השאלה שהופנתה אל הר׳ אבינר היתה: מה דעת הרב על שירות לאומי? הר׳ אבינר השיב, כי שרות לאומי זה חסד בהתנדבות בתנאי שיסודר בכשרות. הרב חזן המשיך ושאל: כיצד הרב מכנה דבר שגדולי הדור אסרוהו בייהרג ואל יעבור ואפילו הרבנות הראשית אסרה אותו, ״חסד בהתנדבות״??. הר׳ אבינר השיב: בזמנו ישבה הרבנות הראשית והחליטה באיזה תנאים מותר ומצוה לעשות שירות לאומי. הרב חזן בקש מקור לדברים והופנה ע״י הר׳ אבינר לחוברת ״עיטורי כהנים״ (גליון 204 מרחשון התשס״ב) בה פורסמו המלצות הועדה שמִנתה המפד״ל בשנת התשמ״ז לבדוק ענינים שונים הקשורים לשירות הלאומי שם לטענת הרב אבינר מוסבר באילו תנאים מתירה הרבנות הראשית שירות לאומי לבנות.

הרב חזן עבר על כל הדו״ח ולא מצא בו אפילו רמז לדעה האוסרת או מתירה את השירות, מה גם שועדה זו מונתה ע״י המפד״ל ומי שקבל בה את ההחלטות הם הגב׳ פלונית והגב׳ אלמונית, ח״כ מהמפד״ל ועוד שניים שלפני שמם הופיע גם התואר רב. מה שבטוח - לא מדובר בהחלטה של הרבנות הראשית אלא בהחלטות של ועדה שמונתה ע״י מזכ״ל התנועה הדתית לאומית. ושוב, לא מוזכרת שם ולו ברמז התיחסות הלכתית לשירות בעד או נגד.

הרב חזן בקש תשובה רצינית מהר׳ אבינר והלה השיב: אם חושבים שהתשובות שלי לא רציניות אז למה פונים אליי? הרי אני עושה כמיטב יכולתי...

ואז שלח הרב חזן מכתב נוסף לר׳ אבינר והתייחס לטענתו וז״ל:

בקשר למה שכתבתי לך לתת תשובה רצינית אסביר את דבריי תוך השתלשלות הדברים (שלא מצריכה אותך לזכור מה כתבתי): שאלתי את כב׳ מהו המקור להיתר ״שירות לאומי״ והשבת לי ״שרות לאומי זה מצוה בתנאי שיסודר בכשרות״. שאלתי כיצד אתה קורא מצוה לדבר שנאסר ע״י כל גדולי הדור כולל ראש הרבנים הראשיים הגרצ״פ פרנק ז״ל השבת לי כי בזמנו ישבה הרבנות הראשית והחליטה באיזה תנאים מותר, שאלתי אותך מתי היתה אותה ישיבה ומה היה תוכנה וקבלתי ממך תשובה לעיין בעיטורי כהנים האחרון בהמלצות הועדה שהובאו שם בנושא. תשובה זו אינה רצינית מהסיבה הפשוטה: בכל שאלת איסור והיתר כשהשואל (במקרה הזה אני) מציג לפני המשיב את רשימת האוסרים ומבקש נימוק להיתר (ובמקרה הזה להיתר הרבנות הראשית) תשובה רצינית פירושה להביא מקור על פיו הרבנות הראשית מתירה זאת הכולל את הנימוקים ההלכתיים להיתר תוך התיחסות לדברי האוסרים ודחייתם. עם כל הכבוד לוועדה הנזכרת בעיטורי כהנים היא והמלצותיה אינן קשורות כלל לשאלה וזאת מפני ש: א. ועדה זו לא דנה כלל ולא מתייחסת אפילו ברמז להיתר הלכתי לשירות לאומי והנושאים השונים הנידונים בועדה לא קשורים כלל לשאלה.

ב. הרי כתבת לי שבזמנו **הרבנות ישבה והחליטה** ובמסמך זה ההחלטות הן של חברי הועדה שאפילו לא מונו ע״י הרבנות הראשית כי אם ע״י מזכ״ל התנועה הדתית לאומית.

לכן תשובה רצינית לשאלה זו במדה וטענתך כי הרבנות הראשית ישבה והחליטה באילו תנאים מותר נכונה, תהיה:

הרבנות הראשית נתכנסה בתאריך...והחליטה כי השירות הלאומי לבנות מותר על פי ההלכה (או אפילו מצוה כדבריך...) מהטעמים... והחלטת האוסרים לא מתקבלת מהטעמים...על החתום...

זה כל מה שבקשתי ואיני יודע מדוע כבר יותר משלשה מכתבים איני מקבל תשובה לשאלה שכל מה שצריך כדי להשיב עליה הוא עותק של אותה החלטה של הרבנות הראשית ותו לא. וזה כל מה שאני עדיין מבקש כך שאינני מצפה

מכב׳ לזכור מכתבים וכו׳ אלא להביא ראיה פשוטה לטענתו כדי שאוכל לעבור לשאלות בנושאים נוספים״

ע״כ מכתבו של הרב חזן לר׳ שלמה אבינר. שימו לב לתשובתו של הר׳ אבינר:

״לכבוד הרב אברהם חזן שליט״א שלום

אני מודה לו מאד על שטורח ועמל לשלוח לי מכתבים עם ניתוחים שמלמדים הרבה. באשר לי הדל מה שהיה בידי כבר שלחתי. אם היה לי עוד הייתי שולח, וכמובן אשמח בלי נדר לשלוח עוד דברים שיש לי״ שלמה אבינר. ע״כ.

במלים אחרות - כשאמרתי לך כי בזמנו הרבנות הראשית החליטה באילו תנאים מותר בדיתי את הדברים מלבי ושקרתי במצח נחושה ללא כל מקור המבסס את טענתי.

אגב, בדו״ח הועדה שעליה נסה הר׳ אבינר להסתמך בסעיף המתייחס לתחומי השירות מופיעה ההמלצה הבאה: ״לאור המצב כפי שנצטייר בפני הועדה אנו ממליצים להפסיק את השירות במד״א, בתי הסוהר, בבתי המשפט ובמשטרה״. כלומר, כבר למעלה מ-19 שנים מתעלמים כל הארגונים העוסקים בהפניית הבנות לתחומי השירות השונים מהמלצות הועדה.

והערה לסיכום: מי הם חברי הועדה שלדעת הר׳ שלמה אבינר יכולים לעמוד מול מרן החזו״א, מרן הגרא״ז מלצר, מרן ה״קהילות יעקב״ (הסטייפלער), מרן הגרא״מ שך, מרן הגר״מ פיינשטיין, מרן הבבא סאלי וכל גדולי ישראל??

בבקשה: הר׳ איתן איזמן, מר אברהם (רמי) הופנברג, גב׳ דינה הכהן, גב׳ דינה טויטו, הר׳ יצחק כהן, מר ניסן סלומינסקי, הר׳ יהודה פליקס...

שאלה: אמנם רבים מהמקומות אליהם מופנות בנות לשירות לאומי ע״י העמותות המפעילות את השירות הם מקומות בעיתיים שחלקם ממש מועדים לפורענות וגם הוכיחו את עצמם כגורמים נזק רב לבנות רבות הן עקב השירות עצמו והן עקב תנאי השירות. אך מה הבעיה בשירות לאומי המתבצע במקום ללא כל בעיות (כמו למשל במסגרת חרדית, ללא גברים, בתום כל יום שירות חוזרת הבת לביתה ושומרת גם על מסגרת הבית? האם גם זה אסור? ואם כן, מדוע?).

תשובה: ראשית, צריך לומר באופן חד משמעי כי גדולי ישראל באסרם את

השירות הלאומי באיסור חמור בקבעם כי הוא מהאיסורים שחייבים אנו למסור נפשנו עליו, לא חלקו בין מקום פחות טוב ליותר טוב, כך שודאי איסורם של גדולי הדורות האחרונים נגד השירות הלאומי הוא על כל סוג של שירות לאומי ועל כל מקום בו הוא מתבצע בפועל. מעבר לכך ישנן עוד כמה סבות שלא לחלק בין שירות לאומי במקום כזה לשירות לאומי במקום אחר.

א. לאור הנתונים שהובאו לעיל (במאמר של הר׳ מלמד) שלפיהם בת השירות המאיישת משרה כלשהי תופסת מקום עבודה שיכל להיות מאוייש ע״י מובטל הזקוקים לכסף הרבה יותר מבת השירות, גם שירות במקום כשר בא על חשבון אותם מובטלים.

ב. השאלה שצריכה להישאל היא לא רק היכן עושים את השירות אלא מטעם מי עושים את השירות? אם למשל הגוף המפנה למקום שירות ללא בעיות צניעות או בעיות אחרות היה הכנסיה הנוצרית, האם בת היתה מעלה בדעתה להתנדב לשירות זה? כלומר, כשמדובר בהשקעת שנתיים בהתנדבות מתוך מטרה ערכית ודאי שגם הגוף שמטעמו מתבצעת התנדבות זו חייב להיות תואם לערכי המתנדבת. כל הגופים המפעילים כיום את השירות הלאומי מפנים בנות גם למקומות שהנזק לבנות הוא עובדה בדוקה ומנוסה לפעמים כבר לאורך שנים (ורק לשם דוגמא: ועדה שמינה מזכ״ל המפלגה הדתית לאומית לפני עשרים שנה (תשמ״ז) לבדוק את ענין השירות הלאומי פרסמה וז״ל: ״לאור המצב כפי שנצטייר בפני הועדה אנו ממליצים להפסיק את השירות במד״א, בתי הסוהר, בבתי המשפט ובמשטרה״. עד היום, (במשך עשרים שנה!!) מופנות בנות לכל התחומים הנ״ל בניגוד להמלצות הועדה ע״י כל העמותות המפנות לשירות לאומי.

אם כן, כיצד יכולה בת להתנדב במסגרת ארגון המפקיר חלק גדול מאחיותיה תמורת בצע כסף ותו לא, ללא כל חשש מהנזק העלול להיגרם לבנות אלה במהלך השירות??

האם יכולה היא להתעלם מכך שהיא שותפה לאירגון הפוגע באחיותיה פגיעה שעשויה ללוות את הבת לכל חייה?? (ובפרט שבמעט התפקידים ה״כשרים״ משתמשים כפתיון גם לשאר הבנות לומר ״כשרים אנחנו״ וכל רצוננו ״להיטיב ולגמול חסד עם הזולת״).

"המדינה היהודית"
ספר חדש, סילופים יְשָׁנִים

בשנת תשס"ג יצא לאור ספרו של יעקב משה ברגמן (נין לגדול תלמידי הראי"ה קוק, הגרי"מ חרל"פ) "המדינה היהודית" העוסק בשאלות שונות בקשר למדינת ישראל והציונות, היחס אליהן וכו' תחת הכותרת "האם מדינת ישראל של היום יכולה להיות אתחלתא דגאולה".

ברֹב הסילופים המופיעים בספר נגענו בספר "דת הציונות". כאן נעמוד רק על נקודה אחת של סילוף שאינה חידוש של המחבר, כי אם של הר' מנחם מנדל כשר שכתב ספר דומה רק יותר מורחב בשם "התקופה הגדולה". שם בעמ' שעד' מפרסם הר' כשר כרוז הקורא להשתתף בבחירות לכנסת הראשונה, ולהצביע עבור רשימת "החזית המאוחדת". המשפט הראשון בכרוז הוא: "נודה לד' על שזכינו ברוב רחמיו וחסדיו לראות את הניצנים הראשונים של **האתחלתא דגאולה**, עם הקמתה של מדינת ישראל".

על פי כרוז זה מנסה הר' כשר להוכיח כי למעלה ממאתיים רבנים הגדירו את מדינת "ישראל" כ"אתחלתא דגאולה". ואכן, שנים רבות צוטט מקור זה ללא עוררין מתוך הנחה כי "מלתא דעביד לאיגלויי חזקה היא דלא משקרי בה אינשי" (חזקה היא שאנשים לא ישתמשו בטענת שקר כשמדובר בשקר העשוי להתגלות).

בשנת תשנ"ה יצא לאור ספרו של הרב צבי וינמן "מקטוביץ' עד ה' באייר" (הוצ' ותיקין ירושלים) ובו צילום המקור של אותו הכרוז המוכיח שהמלים "אתחלתא דגאולה" הן זיוף, ובמקור מופיעות המלים "אתחלתא דקבוץ גלויות".

בנוסף, על הכרוז יש כ-20 חתימות בלבד וגם הן של אנשי הרבנות הראשית. באשר לשאר הרבנים המצורפים לכרוז אופן החתמת הרבנים היה בצורה של

שליחת הכרוז אליהם יחד עם הודעה כי מי שלא יתנגד, סימן שהוא מסכים. (כך למשל חתום על הכרוז הרב מנחם קופרשטוק למרות שנפטר שנתיים וחצי לפני כן..שהרי לא הביע את התנגדותו). אך גם בזאת לא תמה מסכת הזיופים. מפרסמי הכרוזים לקחו את חתימותיהם של ראשי הישיבות (שחתמו על כרוז הקורא להצביע בלבד ללא תוספות בסגנון אתחלתא וכד׳) וצרפו אותן לכרוז הרבנים (והרי לנו שראשי הישיבות אומרים מפורש שמדינת ישראל היא ״אתחלתא דגאולה״...), וכמו כן הר׳ כשר בהקדמתו הציג את כל החותמים כמסכימים לכך שהמדינה היא ״אתחלתא דגאולה״. יש לציין כי כל הראיות הנ״ל שמצא הרב צבי וינמן פורסמו עוד בחייו של הר׳ כשר (ב״דגלנו״,שבט תשל״ט.) ונותרו כמובן, ללא מענה... (ראה ״מקטוביץ׳ עד ה׳ באייר״, עמ׳ 130־136 צ.וינמן, הוצ׳ ותיקין, ירושלים, תשנ״ה).

אגב, זהו רק אחד מתוך סילופים רבים המופיעים בספרו של הר׳ כשר, יחד עם שקרים וסתירות רבות. (וראה עוד בס׳ תשובות והנהגות לד׳ חלקי השלחן ערוך להגר״מ שטרנבוך - חלק ד׳, התיחסות לס׳ התקופה הגדולה והנסיון השקרי לתמוך יסודותיו על ״קול התור״. כ״כ ראה לעיל בריש ביאורים והוספות לפרק ד׳ סילופו של הר׳ כשר לדברי מרן ה״אור שמח״).

[מאמר זה נשלח לר׳ יעקב משה ברגמן [מח״ס ״המדינה היהודית״] לפני פרסומו על מנת לקבל את תגובתו. להלן תגובתו ובצדה, תגובתנו לתגובתו.]

בס״ד מוצש״ק לסדר ״ושממו עליה אויביכם היושבים בה״, ל״ח למ״טמונים לכבוד

יואל אלחנן

״אזמרך בלאומים״.

ראשית, תודה על מכתבך. אני מאמין ומקוה שאכן אהבת האמת הצרופה גורמת לך לקנא קנאת ה׳, ולא תאות הנצוח גרידא. כבר כתבתי בספרי בסוף חלק ההלכה (עמ׳ 147 הוצאה ישנה, 169 מהדורה חדשה):

״כל דברינו הם על מנת להרבות תורה ואמיתתה. אם למישהו יש השגה או סתירה, הערה או תוספת, נשמח לדון ולשמוע כדי להוציא דבר ה׳ לאמיתו״.

שנית אדגיש בפתח דברי, שאינני רואה חשיבות מרובה לפולמוס בענין זה. בכל מקרה טענת ״רוב הגדולים״ אינה רלונטית ומשמעותית לרוב הציבור

בנושא זה, וכפי שכבר ביררתי בספרי הדל בפרק י״ט. לחלק מהדברים שאני מביא שם מצאתי שאף הרב וינמן בספרו הנ״ל מסכים ומביא, בעמ׳ 67־68 ובעמ׳ 138, כך שאין לפולמוס זה ערך גדול. אולם מאחר ואתה רואה בדברים אלו עיקר גדול, אשתדל להשיבך דבר.

1. הכרוז אשר הרב כשר זצ״ל מצטטו בספרו, התפרסם ברבים בכרוזים שהודבקו בכל רחבי הארץ, וכן בעיתון ״הצופה״ בתאריך כ׳ טבת תש״ט. הרב כשר העתיק בדייקנות רבה את הנוסח שהתפרסם ברבים. כל אחד מהרבנים החתומים שם ידע היטב מה פורסם ברבים בשמו.

עד היום הזה איש מהם לא פרסם ברבים שום הכחשה או הסתייגות מהנ״ל, מה שמעורר תמיהה רבה על כל טענות הרב וינמן.

2. דבר חתימתם של הרבנים הנ״ל על הכרוז היה ידוע לרבנים מכל המגזרים, וכפי שהרב וינמן עצמו מביא בספרו הסתמכו עליו סופרים רבים (בספר ״פאר הדור״, הרב יואל שורץ, הרב ש. ויגרטן, וכן יש להוסיף את הגר״ע יוסף שליט״א). אילו היתה נשמעת ברבים הסתייגות כלשהי וטענות זיוף, לא היו מסתמכים במשך השנים הרבות על כרוז זה ללא שום הערה.

3. רק שלושים שנה לאחר פרסום אותו כרוז, ״מגלה״ הרב וינמן (שאינו חשוד באהדת יתר לציונות) את הנתון המרעיש על טענות הזיוף. להוכחת דבריו כותב הרב וינמן:

״פניתי לחלק מהחותמים״, ״הנשאלים טענו״, ״פניתי אליהם״. הוא אינו מציין בשמו אף אחד מהרבנים שלטענתו מכחישים את חתימתם, ואינו יכול לצטט דברים ברורים אף לא מאחד מהם. למרות שהרב וינמן העמידם לטענתו על הזיוף שנעשה, איש מהם לא נתן מסמך כתוב או פרסם ברבים שינוי כלשהו ממה שידוע לו היטב שעדיין מפורסם ברבים בשמו.

הציטוטים היחידים שהרב וינמן מוצא מרבנים שהתנגדו לרעיון הציוני הם מהרב שך והאדמו״ר מלובביץ׳ זצ״ל, רבנים שלא חתמו כלל על הכרוז הנ״ל.

4. הרב וינמן עצמו מרגיש בחולשת טענותיו, וטוען ש״הדברים יספיקו לשלומי אמוני ישראל״.

ההוכחה היחידה שהוא מנסה להציג היא כרוז מטושטש המודפס במכונת

כתיבה, ובו כתובות המילים "אתחלתא דקיבוץ גלויות" במקום "אתחלתא דגאולה".

לצילום זה אין ערך רב, מהסיבות דלקמן:

א. כל אדם יכול להדפיס במכונת כתיבה כרוז, ולכתוב בו כטוב בעיניו. הרב וינמן אינו מביא כל מקור מוסמך מהיכן קיבל מסמך זה ומה אמינותו, היכן ניתן למצוא המסמך ולאמת אותו, וכיו"ב.

ב. אף אם יתברר שהכרוז אותנטי, אין לו ערך רב. כל המכיר את הטכניקה של החתמות רבנים יודע, שלעיתים עוברות טיוטות רבות עד שכל הרבנים מסכימים עם הדברים. יתכן וזו אחת מהטיוטות שעברו, עד שהוסכם הנוסח הסופי.

ג. אינני מוצא הבדל משמעותי בין "אתחלתא דקיבוץ גלויות" ו"אתחלתא דגאולה". ללא ספק קיבוץ גלויות הוא חלק ברור מהגאולה, כמבואר בגמרא במגילה (יז.) ברמב"ם (מלכים יא, א) ובאחרונים (עי' ישועות מלכו יו"ד ס"ו: "הקיבוץ הוא אתחלתא דגאולה", בציץ אליעזר ז, מח, יב, ובספרי "המדינה היהודית" פרק טו סעיף 1). הרב וינמן מביא בהערות לפרק זה (עמ' 145) את מכתבו המתנגד לציונות של האדמו"ר מלובביץ', שבודאי אינו מוכן לקרוא למצב הנוכחי כקיבוץ הגלויות המובטח. רק קיבוץ שיבוא עם המלך המשיח יוכל להיקרא לשיטתו "אתחלתא דקיבוץ גלויות" (וראה בספרי בנספח מס' 2 סעיף 7, ובהערה).

5. כדי להמחיש את תוקף טענותיו של הרב וינמן, אשתמש במשל הפוך:

כולנו מכירים ויודעים את דעתו של החזון איש זצ"ל על התנועה הציונית, שהיתה מפורסמת וידועה ברבים. את התנגדותו פרסם בכתב, והיא ידועה לכל בר בי רב.

הבה ונדמיין שהיום, עשרות שנים לאחר פטירתו, יפרסם אדם הידוע בנטיותיו הציוניות ספר, ובו "גילוי מרעיש". בספרו יכתוב כי כעת נודע "מפי אנשים ידועים, שהיו מנאמניו ובאי ביתו של החזון איש" (ללא ציון שמות ופרטים) שמספר ימים לפני פטירתו חזר בו הרב זצ"ל מכל שיטתו. הוא הודיע למקורביו שטעה בדרכו, ומעתה יש לנהוג בכל שנה ביום העצמאות לומר הלל

שלם ובברכה בשם ומלכות. "הדברים נודעו לי באופן ישיר מפי כמה וכמה מהמקורבים, ובודאי ששלומי אמוני ישראל יסמכו על דברים מהימנים אלו".

להוכחת דבריו יביא האיש צילום מטושטש של מכתב, שאינו חד משמעי בדבריו, ושנכתב לטענתו על ידי "אחד מהמקורבים ביותר לרב".

האם מישהו היה מתייחס ברצינות לשטויות כאלו? האם מאן דהו היה רואה צורך בכלל להגיב או להתייחס להבלים אלו?

6. בספרי הדל ציטטתי (בסוף פרק טו) את דברי הראשון לציון הגר"ע יוסף שליט"א, שכתב (יביע אומר ח"ו, או"ח סימן מ"א):

"רבים ועצומים מגדולי ישראל רואים בהקמת המדינה אתחלתא דגאולה...והגר"מ כשר שליט"א בספרו התקופה הגדולה הביא כרוז בשם דעת תורה, שחתומים עליו כמעט כל גדולי הדור, וקוראים את הקמת מדינת ישראל בשם אתחלתא דגאולה".

לעדותו של הרב עובדיה יוסף שליט"א יש ערך מיוחד. הגר"ע הוא מזקני חכמי דורנו, והכיר היטב את רובם ככולם של החותמים על הכרוז הנ"ל. ללא ספק הגר"ע מוכר בכל רחבי תפוצות ישראל כעד כשר ונאמן. ודאי שאם היתה נשמעת בעולם הרבני טענה כלשהי על אמינות הדברים, לא היה הגר"ע מסתמך על כרוז זה בפשטות עשרים ושש שנה לאחר פרסומו.

מדבריו גם ברור, שידע גם מעצמו את דעתם של רבני ישראל. מתחילה כתב מדעתו את דעתם של "רבים ועצומים מגדולי ישראל", ורק כסיוע ציטט מספרו של הרב כשר (אציין שבדומה לכך מעיד עוד אחד מזקני גאוני דורנו, מו"ר הגר"א שפירא שליט"א, בהסכמתו לספרי).

למרות שהרב וינמן טוען שדברי הזיוף ידועים כבר שנים רבות, מוסיף הרב עובדיה שליט"א לפרסם את ספריו ברבים ללא שום הסתייגות. לענ"ד היה ראוי שמי שרואה בדבר זה ענין גדול יפנה לגר"ע יוסף לברר את הדברים. כל עוד הדברים מוסיפים ומתפרסמים, רשאי כל הרוצה לצטט אותם ולסמוך עליהם.

7. אחתום מעין הפתיחה ואומר, שאינני רואה חשיבות מרובה בדברים אלו. אני מצטרף לדברים שכתבת לי בעבר, ש"לרב עובדיה יש דברים יותר חשובים

להתעסק". סבורני שטוב נעשה אף אנו אם נדון בעקרי הדברים, ולא בדעתו של רב פלוני או אלמוני. לדידי מספיקה בהחלט עדותו של הגר"ע יוסף עצמו ש"רבים ועצומים מגדולי ישראל רואים בהקמת המדינה אתחלתא דגאולה". כולנו יודעים שהיו וישנם רבים מגדולי הדור הרואים בחיוב את הקמת המדינה, היו וישנם רבים המתנגדים, והרוב הגדול יותר אינו מביע את דעתו בפומבי בנושא זה.

8. הצטערתי מאד לקרוא כי אתה טוען שבספרי יש "סילופים". יתכן ויש טעויות ושגיאות, ואינני מתיימר לטעון שאני הדל למדתי ושמשתי את רבותי דיי. ביררתי את הדברים כפי כוחי, ואני מודה לכל מי שיחכימני עוד בנושא זה. כל הערה או קושיא אשתדל בלנ"ד לבדוק לגופה, ולבררה היטב כדרכה של תורה.

9. אתה רשאי לפרסם את תגובתי, ובתנאי שתפורסם במלואה ללא השמטות שינויים או חלילה סילופים.

בתודה, יעקב משה ברגמן מחבר ספר "המדינה היהודית / האם מדינת ישראל של היום יכולה להיות תחילת הגאולה?".

להלן תגובתי לתגובת הרב יעקב משה ברגמן:

ראשית, אנו מודים לכב' על התיחסותו לפנייתנו אליו, ולהלן תגובתנו אליה:

א. אין כל חשיבות לעובדת פרסומו של הנוסח בעתון ה"צופה", בחוצות, או בספריהם של סופרים כאלה או אחרים, או לאי הבעת התנגדותם של גדולי ישראל ברבים לנאמר בו משמם. גדולי ישראל לא חשודים על קביעת עתים לקריאת עיתון ה"צופה" או מודעות רחוב, ולא על התעסקות בפרסום הכחשות לשקרים המתפרסמים בשמם. מה שרלבנטי לענייננו הוא דבר אחד בלבד: על איזה נוסח של כרוז מופיעה חתימת ידיהם של גדולי ישראל. בענין זה הציג הרב וינמן בספרו את צילום **הכרוז המקורי** הכולל חתימת ידיהם של הגדולים שחתמו ושם לא מופיע הנוסח "אתחלתא דגאולה". יתרה מכך, הכרוז מראה בבירור כי החתומים עליו לא היו יותר מאשר 30־20 נציגי הרבנות הראשית שמטעם המדינה, כך שגם אם אכן היה הנוסח המקורי מדבר על "אתחלתא דגאולה" היתה הגדרה זו הגדרת הרבנות הראשית שלא מפיה אנו חיים ואין זה

מפתיע שתתייחס למדינה בצורה חיובית באשר מכח המדינה כל קיומה וסמכותה של רבנות זו[לה].

ב. גם העובדה שזיוף מתגלה שלושים שנה או שלוש מאות שנה אחרי שפורסם אין בה לגרוע כהוא זה מעובדת נכונותו אם מוכח כי אכן זהו זיוף של המסמך המקורי.

ג. יש הבדל גדול בין "אתחלתא דקבוץ גלויות" שהוא תאור של מצב גשמי העומד לנגד עיננו, לבין הגדרת מדינה המורדת בבורא עולם ובתורתו ומעבירה

לה. יש לציין כי גם אם אכן היה מדובר בכרוז שחתמו עליו כל גדולי הדור לפני הבחירות, עצם הנסיון ללמוד על דעת גדולי הדור כלפי המדינה מכרוז שפורסם לפני הבחירות הוא חוכא ואיטלולא ומעיד על חוסר רצינות של המנסה לעשות כן. לא צריך להיות חכם גדול כדי להבין שהצבור שאליו פונים הגדולים בכרוזים כאלה הם בדר"כ צבור של אנשים הרחוקים מתורה (כי אנשים הקרובים לתורה ולד' אמות של הלכה מבררים מיוזמתם את דעת גדולי הדור בנושאים העומדים על הפרק הן בעניני הפרט והן בעניני צבור) וממילא חושבים הם מתוך בורות כי גם מדינה הקמה במטרה למרוד בבורא עולם בארמונו הינה דבר חיובי ואינם מבינים את גודל הסכנה שלשמה ראו לנכון אותם הגדולים להקים "חזית מאוחדת". לאנשים אלה פונים גדולי הדור בצורה שתחדור ללבם ולא תפגע בהרגשתם כלפי המדינה והערצתם אליה, ומשתמשים בין השאר במושגים שכביכול עולה מהם שהמדינה היא דבר חיובי על מנת להיעזר בתמיכתם. מכאן ועד להשתמש בכרוז כזה כ"דעת תורה צרופה" של גדולי ישראל על תקופתנו המרחק הוא כרחוק שמים מארץ. ואף על גב שדבר זה פשוט ואינו נצרך לראיה נביא דוגמא לנכונות הדברים. אחד החותמים על הכרוז היה הגאון הגרי"ש אלישיב. כלומר - לשיטת המפרסמים את הכרוז סובר הגרי"ש אלישיב שאנו בתקופת "אתחלתא דגאולה", והנה לאחרונה (מנחם אב התשס"ה) נדפס ספר "דברי אגדה" (שיחות מוסר וחיזוק ממרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב) בהקדמת בנו לספר הוא מסביר את הרקע לתקופה שבה נמסרו השיעורים וז"ל: "התקופה בה נאמרו רוב השיחות היתה בשעה שחושך הדעת יכסה ארץ (סביבות שנת התש"י) והדברים היו כעמוד אש לפקוח עינים עוורות". ע"כ. ובפרשת בשלח כתוב שם במפורש (אחרי שמביא את דברי הגר"א בביאורו על תיקוני זוהר חדש (כ"ז ע"ג) שבגלות האחרונה ישלטו הערב רב על ישראל): "לערב רב אין ענין בארץ ישראל מפני שבה בחר ה' ונשבע לתת לנו, גם לא מפני שהיה שם פעם בית המקדש שממנו יצאה אורה לכל העולם, הם נכנסו בה מפני שגם הם דוכו במצרים ולא היה להם שם מקום, וע"כ חשבו לחיות כאן חיי חופש, ואילו היו נותנים להם את אוגנדה לפני שלושים שנה את אוגנדה, אז היו ג"כ מסכימים" ע"כ. האמנם לדברים כה ברורים אלה של הגרי"ש אלישיב התואמים לגמרי את דבריהם של כל גדולי ישראל אודות המדינה והציונות והמייחסים אותה לערב רב ניתן לייחס ולו קשר רופף ביותר לתפיסה ההזויה של רבני הצה"ד כי בה' באייר בו נמסרו כלל ישראל היושבים בא"י וארץ ישראל בידי אפיקורסים ומורדים בקב"ה נעשה משהו שהוא חלק מהגאולה??

על דתם יהודים למאות לאלפים ולרבבות כ"אתחלתא דגאולה" הגדרה המגדירה באור חיובי מדינה שכזו ונותנת לה כביכול לגיטימציה כחלק מתהליך הגאולה. (אגב, עובדה שגם זקנך הגרי"מ חרל"פ נזהר מלהגדיר זאת כך ומסתפק במלה אתחלתא.. בלבד במכתבו הנדפס בריש ספרך).

הסכנה שבהצמדת הגדרה זו למדינה כמו מדינת "ישראל" מפורטת בדבריהם של גדולי ישראל בספרנו "דת הציונות" פרק ו' - חלק ב', ולענ"ד ברורה כיום מעל לכל ספק כגורם לא מבוטל להסרת המחיצות בין הצבור הדתי לאומי והחברה החילונית שהובילה להרס וחורבן של החברה הדתית לאומית.

ד. גם המשל שהבאת להמחשת טענותיו של הרב צבי וינמן הוא סילוף של דבריו, שכן הרב וינמן כותב מפורשות לאחר שמספר בספרו על פניותיו לחותמים (שאכן ברור לשלומי אמוני ישראל שלא יסכימו עם הגדרת מדינת ישראל כ"אתחלתא דגאולה") כי במאבק עם הטועים והמטעים אי אפשר להסתפק בכך, וכל טענתו נשענת על הכרוז המקורי שאת צילומו צירף.

ה. לגבי צטוט הכרוז ע"י הגר"ע יוסף:

1. האופן בו אתה מצטט את דבריו חוטא לאמת. הגר"ע יוסף כותב: "**הן אומנם** רבים ועצומים מגדולי ישראל רואים בהקמת המדינה "אתחלתא דגאולה"...**מכל מקום** הואיל ועדיין רב הדרך לפנינו להגיע אל המנוחה והנחלה, הן מבחינה מדינית וצבאית, והן מבחינה מוסרית ורוחנית, לפיכך אין לחייב לגמור ההלל בברכה..ע"כ לענייננו. כלומר, הגר"ע עצמו מסתייג מאותם גדולים ועצומים ולא מפרטם כלל, וכן מדברי הר' כשר, וממשיך שם לפרט את הצרות הגשמיות והרוחניות של עם ישראל בארץ ישראל. (הסתיגותו מושמטת לגמרי בציטוט שבספרך)
2. צריך לזכור כי חלק ו' של שו"ת "יביע אומר" יצא לאור בשנת תשל"ו בעת שהגר"ע יוסף כיהן בתפקיד "הרב הראשי לישראל", תפקיד המחייב רגישות רבה בכל הנוגע להתבטאויות בנוגע ליחס למדינה, וייתכן בהחלט כי הביא הדברים של הר' כשר כדי לאזן את הדברים לבל יחשבו כי אסור אמירת הלל בברכה נובע מקיצוניות וכד', ומתוך זהירות כדי שדבריו יהיו נשמעים בקרב

כל שכבות העם, כי סוף כל סוף מטרתו שלא יכשלו המון העם בברכות לבטלה ובהזכרת שם שמים לבטלה.

3. כשיצא חלק ו׳ של שו״ת ״יביע אומר״ בשנת תשל״ו עדיין לא פורסם דבר הזיוף, לכן אין ראיה בציטוט דברי הר׳ כשר ע״י הגר״ע יוסף, ובהחלט יתכן ואף סביר להניח שאת ספרו של הרב וינמן הגר״ע יוסף אינו מכיר.

ו. התעלמת בתגובתך מהטענה המרכזית במאמרי שעובדת זיוף הכרוז פורסמה עוד בחיי הר׳ כשר והוצגה בפניו ע״י הרב צבי וינמן ולא זכתה לשום תגובה או הכחשה מצדו.

ז. הצטערתי לראות כי מהרת להתייחס לדברי הרב וינמן יום אחד בלבד לאחר שקבלת לידיך את ספרו, מבלי לנסות ולברר עמו כלל את הדברים למרות שקבלת ממני את מספר הטלפון שלו ואת כתובתו.

ח. באומרי שיש בספרך סילופים כונתי כי לנגד עיני הקורא מצטיירת תמונה מסולפת של עובדות ומציאות, ובמיוחד של דעת גדולי ישראל בנוגע לתנועה הציונית ומדינת ״ישראל״. העובדה כי התמונה המסולפת היא תוצאה של שגיאה או טעות אינה משנה את עובדת היותה מסולפת. כאמור הספר ״דת הציונות״ מתייחס לרוב הסילופים בספרך, ואסתפק כרגע בדוגמא אחת:

בספרך בפרק ו׳ עמ׳ 52 אתה מביא שיחה שהיתה בין מרן ה״חפץ חיים״ לבנו ר׳ אריה לייב בנוגע לכרוז שפורסם בשמו נגד הציונות. אתה מביא את מה שאמר בנו, ולעומת זאת משמיט את מה שענה לו ה״חפץ חיים״ ומסתפק בהבאת הדברים **בלשונך** תוך סילוף התשובה שהשיב מרן ה״חפץ חיים״ לבנו. אתה כותב: ״הרב אריה לייב מספר שאביו ענה לו שהכרוזים שפורסמו בשמו נגד הציונות פורסמו שלא מדעתו״ - בנקל אפשר להבין מדבריך כי ה״חפץ חיים״ כלל לא הביע התנגדות לציונות ומפרסמי הכרוז כתבו הדברים משמו על דעת עצמם. אומנם תמונה אחרת לגמרי נראית מתשובת ה״חפץ חיים״ לבנו כפי שמצטטה בנו וז״ל [של מרן ה״חפץ חיים]: ״אמת, כי **הדברים יצאו ממני** (משמעות לשונו היה, כי לא כתבו בלשונו, רק תוכנו היה לפי רוחו, אפשר היו ידי חתניו בזה), אבל לא גמרתי עוד בדעתי אם לשלוח על פני חוצות, ושלא בידיעתי נשלח״ - כלומר, ה״חפץ חיים״ מסכים בהחלט למחאה הקשה נגד הציונות (וכל

דת הציונות

בר בי רב דחד יומא יודע שה"חפץ חיים" התנגד נחרצות הן לציונות והן לתנועת ה"מזרחי", כמבואר מדברים שאמר וכתב, ובאריכות במאמריו הרבים של גדול תלמידיו וממשיך דרכו המובהק ביותר הגאון ר' אלחנן וסרמן הי"ד) ורק לגבי אם לשלוח זאת על פני חוצות עדין לא גמר בדעתו. האם כל כך קשה היה עבורך לצטט עוד שלש שורות ולהביא את הדברים במלואם??

בברכה, יואל אלחנן.

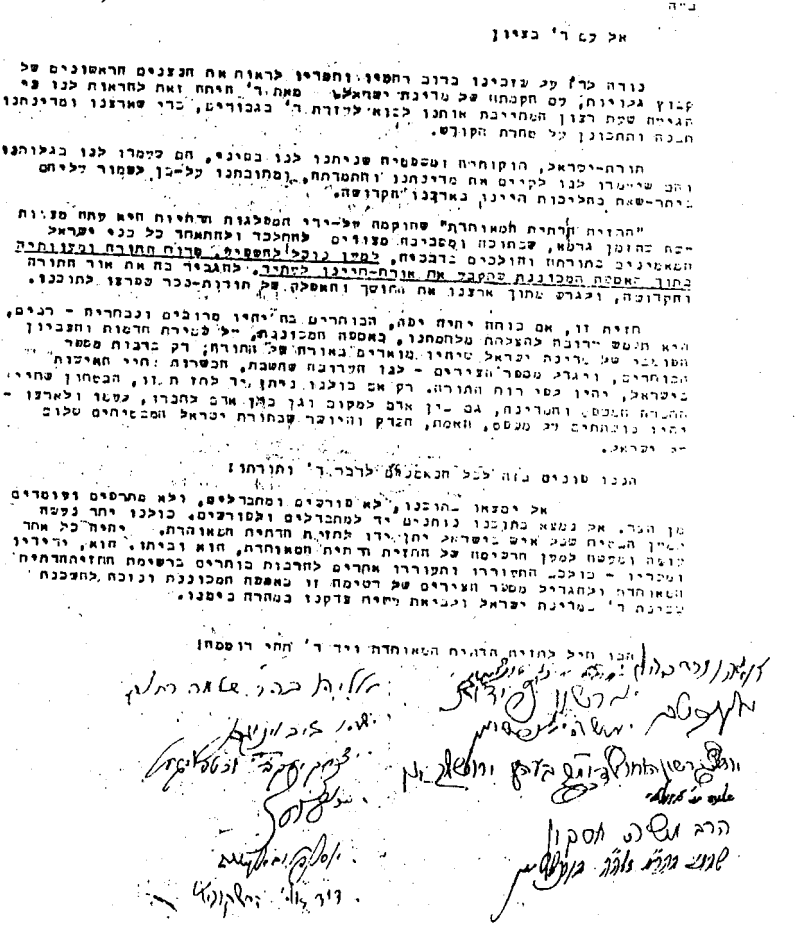

"הכרוז המקורי עליו חתמו פחות מעשרים רבנים מן הרבנות הראשית שבעל "התקופה הגדולה" הפך אותם ללמעלה ממאתיים רבנים מגדולי ישראל" (הכרוז מתוך הספר "מקטוביץ' עד ה' באייר" של הר' צבי וינמן)

בענין הטענה האפיקורסית כי בגלל הוראותיהם של גדולי ישראל שלא לעלות לארץ בימי מלחה"ע השניה נהרגו כה רבים מיהודי אירופה

בספר דת הציונות (פרק ו' חלק ב' עמ' עמ' קפו') הובאו דברי מרן החזו"א שאמר להרה"ג רבי אהרן ישעיה רוטר (הובא ב"ילקוט דעת תורה" שבסוף קונטרס "עקבתא דמשיחא" למרן הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד, עמ' 22, נצח, בני ברק, תשמ"ט) וז"ל: "מי הוא אפיקורס שומר מצוות בדורנו? **כל מי שטוען כי באשמת גדולי ישראל נרצחו ששה מיליון יהודים באירופה** וכן כל מי שחוגג את "יום העצמאות". כמובן שטענה זו כנגד גדולי ישראל מופרכת מן היסוד כפי שנבאר להלן תוך כדי הסבר מדוע נחשבת היא לאפיקורסות מלבד שקריותה.

גדולי ישראל שבאירופה ברובם המכריע לא התנגדו לעליה לא"י כלל. הם דאגו להבהיר לאלה העולים שישמרו עצמם מכל קשר או התחברות לתנועה הציונית הנמצאת בארץ אך לעצם העליה וההתישבות של שומרי תורה ומצוות בא"י לא התנגדו כלל, ואדרבה, גדול מנהיגי היהדות החרדית בארץ בימים שלפני עלית הגרמנים לשלטון מרן הגרי"ח זוננפלד עודד תמיד יהודים שומרי תורה ומצוות שיש בידם את האפשרות לעלות לא"י שיעשו זאת. מה שכן, בניגוד לתנועה הציונית שלשיטתה אדם צריך להפקיר את כל אשר לו בעבור ה"תנועה" והגשמת מטרותיה, באשר לחייו הפרטיים אין כל ערך ביחס לטובת התנועה הציונית, התיחסו גדולי ישראל לכל שאלה באשר לעליה לא"י לגופה ועל פי קריטריונים הלכתיים שללו לפעמים את העליה, וכן, בניגוד לתנועה הציונית שהפכה את ההגירה לא"י לערך העליון ביותר באשר "אין מלך בלא עם" וגם מלכות המינות זקוקה לכמה שיותר אנשים כדי להגשים חזונה ולקדמו, התיחסו גדולי ישראל למצות ישוב א"י בהתאם לכלליה ופרטיה ההלכתיים ועל פיהם החליטו כי ישנם

דברים הנוגעים לכלל ישראל וגם לפרט, הקודמים בעדיפותם לעליה לא״י כמו למשל שיקום עולם התורה והישיבות (שנפגע בצורה קשה ביותר במלחה״ע הראשונה). מנהיגי התנועה הציונית ניצלו את יחסם זה של גדולי הדור לישוב א״י והגדירוהו כ״התנגדות״ לעליה לא״י לעומת ״דאגתם״ הם לישוב א״י השמה את העליה לא״י כנושא ראשון וקודם בעדיפותו לשאר הנושאים. הציונות הדתית כקוף בפני אדם חזרה על טענותיהם של החילונים (וממשיכה בכך עד היום) כי גדולי ישראל הורו שלא לעלות לא״י ובכך גרמו למותם של מיליוני יהודי אירופה. לאחר שהסברנו את השקר שמאחרי טענה זו נסביר (לפי ערכנו והשערתנו בדעת מרן החזו״א) גם את הכפירה שיש בה.

אחד מעיקרי האמונה אשר הכופר בהם מאבד בכך את שייכותו לעם ישראל הוא האמונה בשכר ועונש, היינו האמונה כי מרגע שניתנה לעם ישראל התורה הקדושה למרגלות הר סיני מתנהלת כל הבריאה באופן של מתן שכר בעקבות שמירת התורה והמצוות ועניש בצורות כאלה או אחרות בתגובה לעבירה על המצוות וכל שכן בתגובה להתעלמות מהן או חלילה כפירה בהן ובמי שציווה עליהן וכמו שכותב הרמב״ן (סוף פרשת בא) וז״ל: ״שאין לאדם חלק בתורת משה עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד אלא **אם יעשה המצות יצליחנו שכרו ואם יעבור עליהם יכריתנו עונשו** הכל בגזירת עליון כאשר הזכרתי כבר״ וכן הרמב״ם (בריש הלכות תענית) וז״ל: ״מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור שנאמר: על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו. ודבר זה מדרכי התשובה הוא. שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו **ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן** ככתוב עונותיכם הטו וגו׳ וזה הוא שיגרום להסיר הצרה מעליהם וכו׳..״.

א״כ, גם שמתעוררת גזירת כליה ח״ו על חלק כה גדול של יהדות אירופה פשוט הדבר כי היא תוצאה של מעשיהם של ישראל וא״כ היכן שנמצאים החוטאים ברובם, תגיעֵם הפורענות שנתחייבו בה במקומם יהא מקומם אשר יהא. ואם יצאה הפורענות לפועל באירופה הרי זה משום שגם כלל ישראל אשר נתחייבו בדינם נמצאו אז שם. הטענה כי אילולי היו היהודים באירופה מקדימים

לעלות לא״י היתה נחסכת מהם הפורענות מקורה בהנחה הכפרנית האומרת כי אין קשר בין כל מאורעות המלחמה באירופה למעשיהם של ישראל ותולה את המאורעות בכל מיני אירועים פוליטיים או חברתיים וכד׳ כאלה או אחרים (תליה שהרמב״ם שם מגדירה בהגדרת התורה: ״והלכתם עמי בקרי״) וכל השפעתם על יהודי אירופה היא רק מחמת שנמצאו בזירת האירועים ואילו היו עולים לא״י לא היו נופלים קרבן למציאות הקשה של מלחה״ע השניה על נוראותיה. אך האמת היא כמו שהוסבר לעיל כי כל הסבה להתפרצות המלחמה היא גזירת הפורענות על כלל ישראל שהיה באירופה ולכן אם היו עולים כל יהודי אירופה לא״י הרי שגזירת הפורענות היתה עוברת עמהם לא״י ויוצאת שם לפועל. לא המלחמה באירופה גורמת את הפורענות ביהודים אלא גזירת הפורענות על כלל ישראל בגין מעשיהם מעוררת את המלחמה באירופה (הפורענות שבעקבות החטאים).

מעבר לכך, כל טענה זו היא רק בבחינת ״חכם לאחר מעשה״ שהרי לאורך רוב שנות המלחמה לא היה ברור כלל כי א״י מחוץ למקום הסכנה. ברחמי שמים מרובים לא הצליח היטלר להכנס לא״י ולבצע שם את מה שביצע באירופה.

האם היתה לבריטים או לכוחות הצבאיים השונים של התנועה הציונית לפלגיה תכנית מסודרת כלשהיא להדיפת היטלר שעליה יכלו לסמוך כל כך כל אותם השואלים בתמיהה: ״למה לא עלו לא״י?״.

הכח הצבאי שהיה בא״י באותם ימים והיה אמור להיות זה שיתן את המענה לחיילות היטלר היה מורכב מהצבא הבריטי (שמבחינה צבאית לא היה מצויד כמו חיילותיו של היטלר באל-עלמיין) וכן מהכוחות החמושים של ארגוני הטרור (״המחתרות״) השונים של התנועה הציונית לפלגיה שהגדול והחזק מביניהם היה ארגון ה״הגנה״.

הבה ונראה מה בפיו של הסמכות הצבאית הגדולה ביותר מטעם ההנהגה הציונית בא״י - מפקד ״ההגנה״ יצחק שדה באשר לתכנית מסודרת במקרה שיצליחו חיילותיו של היטלר להכנס לא״י, וז״ל:

״שקלנו והערכנו שעיקר כח האויב שיגיע יהיה כוח טנקים, ועל כן בחרנו - מתוך הסכֵימה המשוערת של תנועת האויב - סביבה שבה תנועת הטנקים מוגבלת ביותר. סימנו את חזיתנו מסביבות חניתה, דרך הרי נצרת-ואדי ערה עד זכרון

יעקב, הוא השטח שבו יתרכז, בשעת סכנה, היישוב כולו. **רצינו לצייד בנשק כל יהודי המסוגל לשאתו.** אמרנו לסגור את המעברים במוקשים ובמכשולים מלאכותיים אחרים, וקיווינו שאם יסוג הצבא הבריטי מהמזרח התיכון, אולי ישאיר לנו תותחים ותותחנים ויסייע לנו בהגשמת התכנית בעזרת הצי שלו מהים... בתוך "שטח ההגנה" נמצאו גם שדות תעופה, שאמרנו להיעזר בהם להסדרת ההספקה בתחמושת קלה, צורכי רפואה וכו'. "**ודאי תכנית דמיונית למדי, הרפתקנית. כלום היה מקום לתכניות אחרות?**" ("לא על מגש של כסף-תולדות מדינת ישראל מראשית ההתיישבות עד עידן השלום", פרופ' יהודה ואלך, הוצ' משרד הביטחון ואטלס כרטא, ירושלים, התש"ס)

כלומר, למנהיג הצבאי הבכיר ביותר אין יותר מאשר תכנית שהוא עצמו מגדירה כ"דמיונית" ו"הרפתקנית" וביחס לכוחות הגרמניים שעמדו להכנס לארץ נוכל אנו להוסיף גם "מגוחכת" והוא מודה כי לא היה מקום כלל לתכניות אחרות וא"כ, לולא רחמיו של הקב"ה, אם היו עולים כל יהודי אירופה לא"י הרי הסכנה מפני היטלר וחיילותיו היתה נחלתם בדיוק כמו אילו היו באירופה ואף יותר מכך שכן בא"י בניגוד לאירופה אין יערות גדולים שאפשר לתפוס בהם מחסה או לברוח דרכם.

א"כ, אין כל בסיס לטענה כי עליה לא"י היתה ערובה להגנה מפני מעשיהם של הנאצים באירופה (מה גם שהתנועה הציונית בהתגרותה בבריטים גרמה לסגירת שערי הארץ בפני עולים ומעפילים, דבר שהקשה עוד יותר על יציאתם של יהודים מאירופה לא"י) ואדרבה כפי שנראו הדברים אז, היתה בעליה זו סכנה מוחשית הן בדרך לא"י והן בהימצאות בה, וכבר אמרו חז"ל (סנהדרין צט:) "אפיקורס כגון מאן? אמר רב יוסף: כגון הני דאמרי מאי אהנו לן רבנן? לדידהו קרו, לדידהו תנו". וביאר רש"י וז"ל: "והם אינן יודעין שעולם מתקיים עליהם", ואם בשאינו יודע התועלת ההכרחית של תלמידי החכמים לקיום העולם חשיב אפיקורס כל שכן כשמאשים התלמידי חכמים וגדולי הדורות בגרימת נזק וחורבן לכלל ישראל (ועל אחת כמה וכמה שמאשימם בטענות הבל חסרות בסיס ומנותקות מכל קשר למציאות העובדתית האמיתית) והחי יתן אל לבו ויצילנו מרדת שחת ומהליכה אחרי האפיקורסים הטוענים כך (ראה לעיל מכתבו של הר' אורי שרקי מ"מכון ממאיר" אלינו בענין זה).

הרב משה צבי נריה – דמותו האחרת

(מתוך מאמרו של יוחנן בן יעקב – "שעבר, מזכ"ל בני-עקיבא)

"הבשורה על פטירתו של הרב משה צבי נריה הגיעה אלי במוסקבה הקודרת והמושלגת. שתי דמויות נבדלות של הרב עלו נגד עיני, אחת ידועה ומוכרת היטב, שניה בלתי נודעת אלא למעטים והיא המרתקת והחשובה בעיני.

הדמות הראשונה - הרב נריה מספיד את חללי גוש עציון הי"ד בעצרת התייחדות בירושלים. ילד הייתי, ודבריו הנרגשים, החמים והפיוטיים עוררו בי התרגשות רבה. הרב דיבר בהערצה ואהבה ובכאב ובכי על חברי כפר עציון שנפלו בקרבות תש"ח. זמן קצר לאחר מכן התקיימה קייטנה של בני כפר עציון בישיבת בני עקיבא שבכפר הרא"ה. שוב פגשתי ברב מזמר ומתפלל. באישיות קורנת וחמה, וביחס אבהי מיוחד שהעניק לנו.

לימים ערכתי מהדורה חדשה של קובץ תפילות הזיכרון לחללי עציון, ושבצתי בו את ההספד שכתב הרב לחללים. עם פרסום החוברת שלחתי עותק לרב, והוא הודה לי בכתב והוסיף הערה באשר לדברי ההספד שלו. כך נסגר מעגל היכרות אחד בינינו. הרב נריה - ראש ישיבה, מנהיג צבור ציוני דתי, איש תורה ואמונה, מחנך דגול הנערץ על תלמידיו, מבכירי הרבנים של הציונות הדתית, ממעצבי דרכה של בני עקיבא, מייסד רשת הישיבות התיכוניות, ממורי הדרך של הנוער הדתי לאומי בשני הדורות האחרונים.

הדמות האחרת שונה, מפתיעה. דמות זו נתגלתה בפניי כמעט באקראי. בהיותי מזכ"ל בני עקיבא פורסמה חוברת קונטרס צנועה, תדפיס מתוך הקובץ "זכרון הראי"ה" (ירושלים, תשמ"ו). שם החוברת: "על יחס מרן הגראי"ה קוק זצ"ל לתנועת בני עקיבא" מאת: משה צבי נריה, ישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה. עיינתי בה עמוקות ותהיתי על דמותה של בני עקיבא כפי שהיא מצטיירת בה. בין השיטין ניכר היטב כי הרב נריה מבטא את עמדתו שלו ביחס לתנועת הנוער, עמדה שאינה

מחמיאה ומעוררת פליאה. הוא סיפר על אחד מאנשי ירושלים, נצר למשפחת אדמו"רים מכובדת, שפנה אל הראי"ה קוק במשאלה שהרב יצווה על בתו לעזוב את בני עקיבא: "כשגמר האב להציג את ענינו ובקשתו, שאל אותו הרב [הראי"ה קוק]: "האם זו בת יחידה לך?" לא, השיב האב. יש לי שתי בנות, וזו הצעירה. ומה עם הבכירה? המשיך הרב ושאל... השיב האב: היא הלכה לנוער העובד. אם כן, גמר הרב, מה אתה רוצה? תשמח שבתך השניה הולכת לבני עקיבא". בהמשך מספר הרב נריה: "בקיץ תרצ"ב, כשחזרתי לישיבה אחרי חופשת הקיץ ומצאתי שעת כושר, וספרתי לו [לראי"ה קוק] שהייתי בשרון וארגנתי סניפים של בני עקיבא בפתח תקוה, בבני ברק, ובכפר סבא ותנועת נוער דתית היתה שם דבר חדש לגמרי - הגיב הרב זצ"ל ואמר: "אין לך דבר קדוש מזה!". הרב ידע יפה מה מתרחש במושבות ומה טיבו של הנוער שאנו מטפלים בו, שנוער זה עומד על הגבול ושזו ממש הצלה מתנועות הנוער הלא דתיות"[לו].

מהדברים עולה כי הרב נריה ראה בבני עקיבא **מענה לתופעת החילון, מקום ראוי לבני הנוער הנוטים לנטוש את דרך היהדות, מקלט לחוזרים בשאלה.** ואכן כאשר בקשתיו לשחרר את תלמידי ישיבותינו לפעילות מסוימת בתנועה אמר לי הרב נריה כי לדעתו, בני ישיבות בני עקיבא אינם צריכים ללכת לתנועה, שהרי את חינוכם התורני הם מקבלים בישיבה **והתנועה אינה מיועדת להם, אלא למי שאינם מקבלים חינוך תורני.**

כיון שקשה היה לי להשלים עם מסר זה, המציב את תנועתנו במעמד נחות מלכתחילה, פניתי אליו ובקשתי לקיים עמו שיחה אישית. הרב נריה הזדרז ונענה מייד לפנייתי....

לו. וראה בספרו של הר' נריה "בשדה הראי"ה" (עמ' 574 בפרק הדן ביחסו של הראי"ה קוק לבנ"ע) את המשך הדברים שאמר לו הראי"ה כפי שמספר הר' נריה וז"ל: "הרב ידע יפה מה מתרחש במושבות, ומה טיבו של הנוער שאנחנו מטפלים בו, שנוער זה עומד על הגבול, ושזו ממש הצלה מתנועות הנוער הלא דתיות. עם זאת מצא לנחוץ להוסיף ולהעיר לי בלשון הפסוק במשלי, ואמר: "'תומת ישרים תנחם' - צריכים להזהר שלא לפגוע בתומת הישרים", וכוונתו היתה שתוך כדי הפעולה הברוכה בנוער אשר תומת יהדותו ויושר דרכו כבר נפגעו, לא ימשכו לתנועה את אותו הנוער הנמצא באהלי התורה, בישיבות וכו', הנאמן לתום ויושר של דרכי האבות.

הארוח החם והלבבי של הרב והרבנית, שתאריך ימים, החיוך והאהבה הקורנת, מתק השפתיים המקסים ושובה הלב - כל אלה לא היה בהם להרגיע את הסערה שהתחוללה בקרבי בשומעי את דבריו הכנים והגלויים של הרב. היתה זו שיחת נפש שהשתיקות והמחשבות רבו בה. הרב סיפר כי **מעולם לא ראה בבני עקיבא, בתנועת תורה ועבודה את דרך המלך הראויה והנכונה בעולמה של תורה**. הוא סבר כי בני עקיבא אינה מקום לבני ישיבות, **אלא למי שהפנו עורף לתורה ולאמונה ועדיין יש סכוי שלא יינתקו מהן לגמרי**. גדולי ישראל לא היו מקימים תנועה כזו ולא מצטרפים אליה, או מפנים אליה את בניהם ותלמידיהם.

שאלתי על ישיבות בני עקיבא, על הישיבות התיכוניות ועל ישיבות ההסדר, פאר היצירה של התנועה. הרב השיב כי **זו אינה דרך התורה מלכתחילה**. הרב הזכיר כי התנגד בתוקף לשילוב לימודי חול כלליים בתוך הישיבה שייסד בכפר הרא"ה כדבריו הידועים: "**עשבים יצמחו על כף ידי, ולימודי חול לא יתקיימו בתוככי הישיבה שלנו**". בעת שהוקמה ראה הרב בעיני רוחו את ישיבות מזרח אירופה כמודל ראוי ונכון לישיבה. לימודי החול הכלליים הוחדרו לישיבה, שהיתה בכך ל"ישיבה תיכונית", **בניגוד להשקפתו של הרב נריה**. עוד הזכיר הרב, כי בדיונים שהתקיימו בהנהלה הארצית של בני עקיבא על הקמת האולפנות לבנות, התנגד בתוקף ללימוד תורה לבנות, שהרי אין זו מסורת ישראל. **מפעל חינוכי זה כולו אינו אלא סכר בפני החילון, ומוטב היה שלא היינו זקוקים לו כלל**. גישה זו ליותה אותו עד יומו האחרון.

שאלתי כיצד, אם כן, הסכים הרב לקבל את פרס ישראל על מפעל חיים זה, אותו הוא רואה כמעשה של בדיעבד גמור, וכיצד לדעתו ניתן לחנך רבבות בני נוער על חזון שכל כולו אינו אלא דבר מה מפוקפק ומסופק, הנשען על בסיס שלילי. האם הסיסמה שטבע הרב "יבורך הטשטוש המאחד" עשויה להוות דגל רוחני מלהיב ומסעיר נפשות צעירות?

עוד דבר מעניין הוא שאת פרק זה פותח הר' נריה במשפט הבא (עמ' 566 אות ב') בדברים הבאים: "לא ידוע לנו מתי ואיך הגיע דבר "בני עקיבא" לאזני הרב, והאם הוצג לפניו הנושא בצורתו הנכונה, אולם יש להניח שקיבל את הידיעה על המתרחש ברגשות מעורבים...".

הרב השיב שהוא אכן **רואה עצמו כיהודי של בדיעבד, וכך אף את המפעל החינוכי שיסד ועמד בראשו**. חייו שלו אינם כדרך חייהם של גדולי ישראל. הנה לדוגמה סיפר הרב, יום קודם לכן בעת ששב מתפילת המנחה בבית הכנסת בכפר הרא״ה, הבחין באחת מבנות הכפר הולכת לביתה. נערה צנועה וחסודה, שכל הופעתה קורנת צניעות יהודית של בת ישראל, והיא משרתת בשירות לאומי. הרב התפעל מאד שבכפר גדלות ומתחנכות בנות כאלה, וחשקה נפשו להתענג על חיזיון מרשים זה. לפיכך ברך את הצעירה ושאל לשלומה ולמעשיה. ״והנה״ אמר לי, ״האם סובר אתה שהחזון אי״ש היה מרשה לעצמו שיחה כזו עם נערה צעירה?!״. עוד סיפר על שכנה שבאה לבית הרב לשאול מעט סוכר מהרבנית. ולשכנה בן, נער חמד, תלמיד מצטיין בישיבה בכפר הרא״ה, והרב מתפעל ממנו וסבור שנועד לגדולות. הרב הרשה לעצמו לפנות לשכנה ולשאול על הבן, אף לברך אותה על שזכתה לבן נפלא כזה, ״אשרי יולדתו!״, ושוב הוסיף ואמר: ״האם ה״חפץ חיים״ היה מעז לקיים שיחה כזו עם אישה?! רואה אתה, יהודי של בדיעבד אני, איני נוהג על פי דרכם של גדולי ישראל. הם לא יסדו ישיבות תיכוניות, לא תנועת נוער כמו שלנו.

ארוכים הדברים ששמעתי מפי הרב נריה באותה שיחת נפש מרתקת. הרב דיבר ואני הקשבתי קשב רב. לשמוע ולהבין באתי, לא להתוכח ולהתעמת. לקראת סיום העזתי פנים ואמרתי לרב כי אני נדהם ומתפעל ממה שנחשף לפני, נדהם על כפל העולמות שבו הוא חי שנים רבות, על הקרע הפנימי שבודאי משסע את לבו לילה לילה, ומתפעל מהצלחתו המדהימה להנהיג צבור גדול, לחנך דור שלם של בני נוער נלהבים ומסורים **לדרך שבה למעשה אינו מאמין**.

שתיקה ארוכה היתה בחדר. הרב לא הגיב על דברי אלה, לא סתר אותם ולא ניסה לרכך את חריפותם. רק קם מכיסאו, חיבק אותי בחום ובירך אותי שאצליח בתפקידי החדש בבני עקיבא. עוד הוסיף כי הוא חש עצמו כאב לילדי כפר עציון, ואני ביניהם. הדברים שאמרתי נותרו תלויים בחלל, ללא מענה. מבטו של הרב הביע את אשר עם לבו... (מתוך: ״עמודים״, אדר התשנ״ו).

סילוף דברי הרמב"ן
במצות עשה ד' לפי מנינו בספר המצוות

כיבוש הארץ בזמן הזה - מלחמת מצוה?

כפי שהובא בספר דת הציונות ומפורסם בספרים ומאמרים רבים של רבני הצה"ד רבני הצה"ד רוצים להציג את הרמב"ן כמי שחולק על הרמב"ם לגבי מצות הכבוש ונאחזים בעיקר במה שכתב הרמב"ן שמצות כבוש הארץ היא "לדורות". כמובן שהדברים הם חסרי בסיס כי כל בר בי רב דחד יומא יודע שמצוה לדורות הכונה מצוה שלא תתלה בזמן ולא יגביל אותה זמן כלשהו כשניתן יהיה לעשותה ככל פרטיה וכמו שכותב ספר החינוך במצוה תכ"ה (על פי דברי הרמב"ם בספר המצוות - עשין קפ"ז) שפרוש מצוה לדורות הוא מצוה שהכתוב לא תלה אותה בזמן כלשהו אלא שחיובה בכל דור ודור כשניתן לקיימה מבחינת פרטי הלכותיה. (לשון הרמב"ם: "נוהג בכל דור שימצֵא בו אפשרות הדבר ההוא" ובשו"ת אבני נזר חלק יו"ד סי' תנ"ד כתב דגם מצוה שאינה נוהגת כעת ותנהג לימות המשיח נחשבת מצוה לדורות כך שאין בדברי הרמב"ן באומרו שמצות ישוב א"י היא לדורות משום ראיה כי הכיבוש אף הוא לדורות).

יתר על כן, בסוף מנין המצוות של הרמב"ן כשהוא מסכם אֵילוּ מצוות השמיט מחשבון הרמב"ם ואילו הוסיף הוא לחשבון, כותב הרמב"ן מפורשות וז"ל: "ויש לי ענין מצוה מסתפק עלי והוא שייראה לי שמצוה על המלך או על השופט ומי שהעם ברשותו להוציאם לצבא במלחמת רשות או מצוה להיות שואל באורים ותומים ועל פיהם יתנהג בעניינם והוא אמרו ית' (פנחס כז) ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האורים לפני י"י על פיו יצאו ועל פיו יבואו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה. יצוה ביהושע שהוא המושל הראשון אשר הוא פקיד על העדה שישאל בעניינם באורים ותומים ועל פי משפטם יוציאם ויביאם וכן בכל השופטים והמלכים לדורות. וכן אמרו בגמר ברכות (ג:) ובסנהדרין (טז.) כשהיה דוד המלך מצוה לכו ופשטו ידיכם בגדוד ששואלין באורים ותומים. ומזה אמרו

(יומא עא: עג:, כלי המקדש פ״י הי״ב) אין נשאלין אלא למלך או לבית דין ולמי שהציבור תלוי בו שנאמר ולפני אלעזר הכהן יעמוד וגו׳ הוא זה מלך וכל בני ישראל זה משוח מלחמה ומי שצורך הצבור תלוי בו וכל העדה אלו בית דין. ומן הלשון הזה נראה שהיא צואה דורית. ובשני של שבועות (טז.) אמרו שתי בצעין היו בהר המשחה עליונה לא קדשה קדושה גמורה אלא עולי גולה קדשוה שלא במלך ושלא באורים ותומים ולא היו אוכלין שם קדשים קלים ומעשר שני. והנה הרב (הרמב״ם) בעצמו כתב בהקדמתו למצות [רב: - ד.] כלשון הזה: וידוע שהמלחמות וכבוש הארצות לא יהיה אלא במלך ובעצת סנהדרי גדולה וכהן גדול כמו שאמר ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האורים לפני י״י. וזו היא באמת מצוה לא עצה בלבד והיא לדורות. ובראשון של סנהדרין (יד.) כשהיו חוקרים על מאמרם שאין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד אמרו וכל העדה אלו סנהדרין ודילמא לסנהדרין הוא דקאמר רחמנא דלישאלו באורים ותומים ונשאר כן״.ע״כ.

כלומר, לא רק שהרמב״ן מביא את כל דברי הרמב״ם בענין מלחמה בזמן הזה **ללא שום הסתייגות** אלא שמוסיף הוא **ספק נוסף** לגבי חיוב בשאלת אורים ותומים ונשאר בספק זה, מה שמשמיט את הקרקע מהלימוד של רבני הצה״ד בענין זה שכן לשיטתם הכריע הרמב״ן את הספק שהרי פסק שמלחמת מצוה נוהגת בדורנו ומשמע שלא צריך אורים ותומים וא״כ כיצד נשאר הרמב״ן בספק בהשגותיו?? אבל רבני הצה״ד מוכנים לעשות הכל כדי שהגיוס לצה״ל יקבל הדרת קודש של ״מלחמת מצוה״ והם יוכלו להדיח את תלמידיהם לשרות בצבא לתפארת ״דת הציונות״.

ועיין בשו״ת ״בית הלוי״ שמסביר בפשיטות את מחלוקת הרמב״ם והרמב״ן (ובאופן זה למדו את מחלוקתם שאר האחרונים) שהרמב״ן סובר שגם כשאין אפשרות של כבוש הארץ בהעדר התנאים הדרושים לכך עדיין יש מצות ישוב א״י והרמב״ם סובר שכשאין אפשרות כבוש אין גם מצוה בישיבתה.

ובאחת התשובות ההלכתיות החשובות ביותר בנוגע למצות ישוב א״י בזמננו הלא היא תשובה תנ״ד בשו״ת אבני נזר (חלק יו״ד) למרן הגה״ק האדמו״ר מסאכאטשאב מיד בתחילת תשובתו מביא את דברי הרמב״ן וז״ל: ״והנה הרמב״ן

בס׳ המצוות במצוה ד׳ [אשר לפי דעתו שכח הרמב״ם מלחושבן] חשב מ״ע לרשת הארץ ולשבת בה והאריך בדבר (ועכשיו כותב מרן האבני נזר מפורשות) ובסוף דבריו **הביא ראי׳ שנוהג גם בזה״ז מהא דאיתא בספרי** פ׳ ראה מעשה בר׳ יהודה בן בתירא ור׳ מתיא בן חרש ור׳ חנינא בן אחי ר׳ יהושע ור׳ יונתן [ברמב״ן גורס ר׳ נתן] שהי׳ יוצאין ח״ל והגיעו לפלטיא [הגירסא לפנינו לפלטים מקום בחו״ל] וזכרו את א״י וזקפו את עיניהם זלגו דמעותיהן וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשתה וישבת בה ושמרת לעשות [הגירסא שלפנינו וחזרו ובאו למקומם] ואמרו ישיבת א״י שקולה ככל המצוות. עכ״ל הרמב״ן ובהספרי שלפנינו עוד שם מעשה בר׳ אליעזר בן שמוע ור׳ יוחנן הסנדלר שהי׳ הולכים בנציבין אצל ר׳ יהודה בן בתירא ללמוד הימנו תורה והגיעו לציידן וזכרו את ארץ ישראל זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשת אותם וישבת בארצם חזרו ובאו להם למקומם אמרו ישיבת א״י שקולה כנגד כל המצות שבתורה״ ע״כ.

הרי מפורש כותב ה״אבני נזר״ דהראיה להרמב״ן שמצות ישוב א״י נוהגת גם בזה״ז היא רק **מהמעשה המובא בדברי הספרי** ובלי שום קשר למה שכתב הרמב״ן קודם לכן שהיא ״לדורות״ דזה קאי רק על זמן שיש מלכות לישראל ויכולים לכבוש וכך למדו כל האחרונים את דבריו של הרמב״ן בלי שום פקפוק והדברים פשוטים למתבונן בדבריו.

יתרה מכך, גם צאצאי הרמב״ן שהתיחסו בספריהם למצות ישוב א״י דברו בפרוש על ישוב א״י שלא ע״י מלחמה (ונין הרמב״ן כותב מפורשות שמצות הישוב היא על היחיד בלבד מחמת שלושת השבועות, ושאינה דוחה סכנה (עיין שו״ת הרשב״ש סי׳ א׳, סי׳ ב׳), ובמהדורה מיוחדת של השגות הרמב״ן שיצאה לאור עפ״י כתב יד יחידי בעולם בהוצ׳ מוסד הרב קוק (מהדורת שעוול) איתא שם בגירסת הרמב״ן ״מתחייב כל יחיד״ מה שסותר לגמרי את ענין כבושה הצבאי של הארץ.

גם רבני ״חבת ציון״ לא דברו מאומה על כבוש צבאי של הארץ, וגם בכתבי הראי״ה קוק לא מוזכר שום היתר לזה והדברים פשוטים ומחוורים ובפרט לאור מה שכותב רבנו הרמב״ן בספר הגאולה (שער שלישי סי׳ יג׳) אודות מלכות הרומיים וז״ל: ״והם ישתעבדו בישראל עד עת קץ כי לא תכרת מלכותם **רק ע״י המשיח הגואל**״!! הרחמן ירחם ויחוס על עמו ישראל וארץ ישראל, ובא לציון גואל...

״אבל עכשיו נפלו גיבורי ישראל ונאבדו כלי מלחמתן וכיון שגבר האויב ולא הצליח הכהן המשוח עם שר הצבא במלחמתם היו יודעים ישראל שאין רצון הקב״ה עוד במלחמותיהם וה׳ סר מעליהם עד זמן המשיח שיבוא ועל ענין זה ובשביל גלות ישראל התפלל דוד ואמר הלא אתה אלקים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו וגו׳ ומעתה אם יעמדו ישראל ויערכו מלחמה שלא ברצון הקב״ה יפלו בחרב כדכתיב (במדבר י״ד מ״ב) אל תעלו כי אין ה׳ בקרבכם ולא תנגפו לפני אויביכם. שכשם שהיה הקב״ה לוחם מלחמותיהם כשהיתה המלחמה ברצונו כמו כן יהפוך להם לאויב כשתהיה המלחמה שלא ברצונו כדכתיב (ישעיה ס״ג י׳) ויהפך להם לאויב הוא נלחם בם וכתיב (איכה א׳ יג׳) ממרום שלח אש בעצמותי וגו׳...וכיון שראו ישראל כך בחרו להם לפזר עצמן בכל ארבע כנפות הארץ וכדי שיראו האומות שלא יעלה על לבם לערוך מלחמה עוד עמהם ושלא יצאו מן הגלות עד זמן שיבא המשיח ואף על פי שיהיה להם בתוך זה הזמן אנשים גיבורי חיל ואעפ״י כן לא יערכו מלחמה נגד האומות שככה השביע אותם שלמה המלך הנביא בשם ה׳ ואמר השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ. הנה אמר לבנות ירושלים אם תהיו בגלות בין האומות אל תעירו ואל תעוררו עמהם מלחמה מפני אהבת ארץ ישראל עד שתחפץ עד שיהיה רצון וחפץ ה׳ יתברך בכך וישלח לכם המשיח כדרך ששלח משה למצרים ואמר כה אמר ה׳ פקד פקדתי אתכם ואז ידעו שרצון הקב״ה שיאספו עצמן מכל ארבע פינות העולם ויהיו אז לעם גדול ועצום ליקח ארצם מיד הישמעאלים...

(מתוך ספר ״באר הגולה״ שהוציא לאור ר׳ יחיאל ברי״ל מו״ל ״הלבנון״ בשנת התרל״ז)

"ענין מלחמה כיון שנוגע לפקוח נפש צריך ציווי מיוחד ואורים ותומים וסנהדרין אף במלחמת מצוה כמלחמת עמלק ומוכרח זה מהא דדוד ושלמה וכל מלכים הצדיקים לא יצאו להלחם בעמלק, וזה דבר ברור ומוכרח שלא שייך לפלוג ע"ז, ורק כשנפלו העכו"ם על ישראל כהא דאנטיוכוס מלך יון וכדומה דהוא להצלה עשו מלחמה בבית שני".

(שו"ת אגרות משה למרן הגר"מ פינשטיין חלק חו"מ ב' סי' עח)

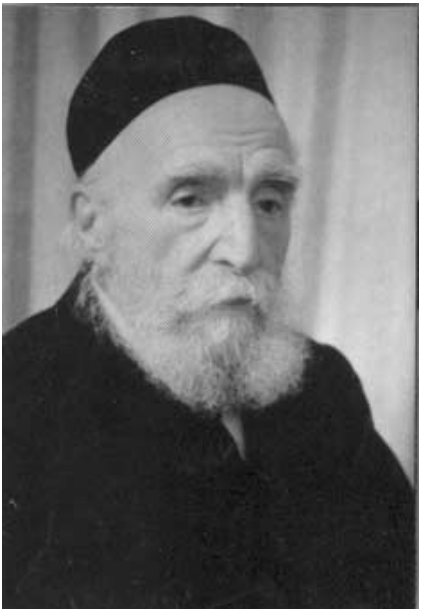

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל

שאלה: לפי דבריך שהשרות בצה"ל אינו מצוה כי אם בבחינת "גזרה" או "נסיון" האם לשיטתך צריך לסגור את הצבא?? האם אז יהיה יותר טוב ובטוח?? מדוע אם כן לא אומרים גדולי התורה לעשות זאת??

תשובה: כבר ביארתי בספרי כי במצבנו היום מותרת פעולה צבאית רק על מנת להציל חיים מדין פקוח נפש או "לא תעמוד על דם רעך" על פי הגדרים ההלכתיים של דינים אלו המובאים אף הם בספרי בכללות וביתר הרחבה בדברי רבותינו. כל פעולה שאינה נצרכת למטרה זו וכל אִסוּר שמבוצע שלא הותר מדין פקוח נפש מצטרף אל סאת העוונות הכללית של עם ישראל ומסכן את הכלל ואת הפרט בהיותו סניף של "ואם בחוקתי תמאסו", ומוביל בהכרח ח"ו ל"ונגפתם לפני אויביכם" ולשאר התוצאות הנוראות המפורטות בפרשת בחוקתי והנראות בעוונותינו לעינינו מדי יום ביומו (והקב"ה יחוס ויחמול על עמו ויחזירנו בתשובה שלמה מלפניו.).

לגבי עצם השאלה אם לסגור את הצבא או כל פתרון אחר לגבי תפקודו של הצבא:

ככל שהדבר נוגע להלכה באופן מעשי צריכה השאלה להישאל לגדולי הדור באשר זו שאלה הנוגעת לדיני נפשות ורק גדולי ישראל מוסמכים לדון בה ולפסוק הוראה למעשה, אך תהא תשובתם אשר תהא אין זה משנה כלל את העובדה שהצבא כמו שהוא היום מנוגד להלכה. ואסביר את הדברים במשל:

אדם מובהל לבית החולים (לא על אף אחד מישראל) כשהוא פגוע בכל איבריו וכן מחוסר נשימה. צוות הרופאים שמקבל את פניו מתחיל מיד בנסיונות החזרת נשימתו. עומד אדם ומתבונן מהצד. כלום יעלה על דעתו כי העובדה שהרופאים מטפלים קודם כל בהחזרת הנשימה מעידה על כך ששאר איבריו של הנפגע בריאים ושלמים?! כמובן שלא. אלא, שריפוי שאר האיברים חסר כל ערך כל עוד לא חזרה הנשימה לנפגע. וכן הדבר בענייננו לצערנו הרב.

נשמתו וחיותו של עם ישראל כמו גם של כל העולם כולו על כל פרטיו ומציאויותיו היא התורה הקדושה וכשם שכל איברי הגוף מחויבים להיות מחוברים ומקושרים למערכת הנשימה המזרימה להם את חיותם, כך כל המערכות של כלל ישראל ופרטיו מחויבות להיות מחוברות לתורה הקדושה.

כל מערכת שאינה מחוברת לתורה ולחוקיה הרי היא אבר מת בגוף המסכן את כל הגוף. כרגע, בעוונותינו הרבים המצב של רוב חלקי העם היהודי בארץ ובתפוצות הוא מצב של "חוסר נשימה" אחרי שתנועת ההשכלה, וממשיכות דרכיה התנועה הציונית ומדינת ישראל עשו ועושים כל שביכולתם לנתק את עם ישראל ממערכת הנשימה שלו, ולכן הדבר הדחוף ביותר הוא להנשים את האומה, היינו לחבר את כל הציבור לתורה ובראש ובראשונה לרתום את כלל האומה להנהגת גדולי התורה כי הגוף נגרר אחרי הראש כנודע ואין אפשרות לתקן שום מערכת ללא שיוקדם לכך תיקון העומדים בראשה [וכמו שמובא באדרא רבה (קל"ה ע"א) "דכל רישא דעמא דלא אתתקן בקדמיתא לית עמא מתתקנא"]. וכמו שלשוטה ייחשב רופא החושב כי אבר כלשהו יתפקד כהלכה גם ללא נשימה כך לשוטה ייחשב אדם החושב כי צבא המנוגד לתורה והמנותק מהכוונתה יכול להגן על עם ישראל או להושיע אותו, והתורה הקדושה (ובעוונותינו גם המציאות הקשה הניבטת לעינינו מידי יום בארה"ק) מכחישים אותו מכל וכל. כך שגם אם למעשה לא אומרים גדולי ישראל לבטל את הצבא אין זה מעיד כלל על היותו "צבא כהלכה" אלא רק על עובדת היות נושא זה חלק קטן ממערכת שלמה שכולה מתה[לז] ולכן אין בכך שום ראיה לכך שהשרות בצבא הוא חוב או מצוה שמקורם בתורה. והסיבה היחידה ההופכת את השרות בצבא לשאלה מעשית המצריכה (כמו כל שאלה מעשית בחיי היהודי) ברור דעת תורה אצל מורה הוראה מובהק ומוסמך היא החוק האזרחי המחייב כל בחור שהגיע לגיל 18 להתגייס.

וכל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל.

לז. וזאת מלבד העובדה הפשוטה שגדולי הדור לא מורים הוראות מעשיות מבלי שיש אוזן שומעת המתכוונת ליישם את הדברים.

האם למדינת ישראל דין "מלכות ישראל"?

כתב מרן החזו"א באגרותיו וז"ל (קובץ אגרות ב' עמ' קסב): "ענין המלך על פי התורה הוא שיהיה המפקח על העם כי לא ילוז דרכיו ולא יטה מדרך החכמה, להרבות הדעת ביהודה ותורה בציון, כי יהיה עם חכם ונבון הגוי כולו. זאת היא תעודת המלך וחותם תוכניתו".

ולשם כך באה המגבלה העקרונית במינוי מלך או כל שררה אחרת על הצבור האומרת שכל שאין בו יראת שמים אין ממנין אותו למינוי מן המינויין שבישראל (רמב"ם הלכות מלכים פרק א' הלכה ז').

ובשו"ת יביע אומר (חלק ו - חו"מ סימן ג) כתב וז"ל: (א) הרמב"ם (בפ"א מה' מלכים ה"ז), כתב: כשמעמידין מלך וכו' הרי זה זוכה לו ולבניו עד עולם, שהמלכות ירושה היא, שנאמר למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל. ולא המלכות בלבד אלא כל השררות וכל המינויים שבישראל הם ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם, והוא שיהיה הבן ממלא מקום אבותיו בחכמה וביראת חטא, היה ממלא ביראה אע"פ שאינו ממלא בחכמה מעמידין אותו במקום אביו ומלמדים אותו, וכל מי שאין בו יראת שמים אע"פ שחכמתו מרובה אין למנותו למינוי מן המינויים שבישראל. ע"כ. וכ"כ בס' החינוך (מצוה תצז). [והוסיף: ולא עוד אלא שראוי לשנאתו ולהרחיקו, ועליהם אמר דוד שנאתי כל פועלי און]. ומקור הדברים הנ"ל בגמ' כתובות (קג:). וע' בירוש' פאה (פ"ח ה"ו): א"ר יוסי בשם ר' יוחנן, אין מעמידין ב' אחים פרנסים. ר' יוסי עבד לחד מן תרין אחין פרנס, על ואמר קומיהון, לא נמצא לפלוני דבר עבירה אלא שאין מעמידין שני אחים פרנסים. ר' יוסי עאל לכפרה, בעי מוקים לון פרנסים, לא קבלו עליהון, עאל ואמר קומיהון, תנן (שקלים פ"ה מ"א) בן בבי על הפקיע, ומה אם זה שנתמנה על הפתילה זכה להמנות עם גדולי הדור, אתם שמתמנים על חיי נפשות לא כ"ש. ר' חגי כד הוה מוקים פרנסים הוה מטעין לון

אורייתא, שנא׳ בי מלכים ימלוכו בי שרים ישורו. ע״כ. **ומבואר שאדם שהוא בעל עבירה נפסל מלהיות פרנס על הצבור.** וכן פסק רבינו הרמ״א בהגה בחו״מ (ס״ס לז) בזה״ל: טובי הקהל הממונים לעסוק בצרכי רבים הרי הם כדיינים ואסור להושיב ביניהם מי שפסול לדון משום רשעה. ומקור דבריו בתרומת הדשן (פסקים וכתבים סי׳ ריד). ע״ש. ובשו״ת משפטי שמואל (סי׳ צג) כ׳, שאלה, מי שנשבע שלא לשאת אשה על אשתו, ואח״כ נחשד על שפחתו וגיירה והוא יושב עמה, ואין ידוע מי הטבילה לשם גירות, ומי בירך להם ז׳ ברכות, האם ראוי איש כזה להיות ממונה על הקהל? תשובה, הנה אע״פ שאין עדים כשרים שמעידים להוציאו מחזקת כשרותו, ולפוסלו לעדות ולשבועה, מ״מ למנותו ממונה על הקהל בודאי שראוי לבדוק אחר אנשים כשרים דוקא, הראויים להיות ממונים על הצבור, ואפילו לפי הסכמתכם להכשיר קרובים, **מ״מ פסולים מחמת עבירה בודאי שאין להכשיר לכך.** ע״ש. ובשו״ת מגן גבורים (סימן י), הובא במטה שמעון (סי׳ ח הגב״י אות ב), כתב, **שמינוי פרנס או ממונה לקהל צריך להיות דוקא מחשובי הקהל, ולא ימצא בו שום פיסול מחמת עבירה, שאם יש בהם שום פיסול אפי׳ נתמנו צריך להעבירם.** ע״ש. וע״ע בשו״ת מהר״ש ענגיל חלק ז׳ (סי׳ קצח אות ג), שנשאל, אודות ראש הקהל שהמרה את פי הרב המרא דאתרא, ועודד את החכם להרע לדרוש דברי דופי במקום תערובת של אנשים ונשים, ונסע לקראתו למרות איסורו של הרב מרא דאתרא, ופסק, שבכך נפסל לשמש יותר כראש הקהל, וכמ״ש הרמ״א בהגה חו״מ (ס״ס לז) הנ״ל, **שהפסול לדון מחמת עבירה נפסל להיות ממונה על הקהל.** אלא אם כן ישוב בתשובה שלמה ויפייס את הרב מרא דאתרא. ע״ש. ובשו״ת חתם סופר ח״ו (סי׳ מט) כתב, מי שסידר קידושין לאחד שנשא אשת אחי אביו, פסול הוא מלהיות מנהיג צבור ולקחת שררה בכל הנוגע לדת ישראל וכו׳. והחרה החזיק אחריו בשו״ת לבושי מרדכי תליתאה (חאו״ח סי׳ נה). ע״ש. אתה הראת לדעת מכל דברי הפוסקים הנ״ל שגם בנ״ד האיש הזה נפסל בהחלט מלשמש כמנהל עניני הקהלה, אע״פ שהוא תפקיד אדמיניסטרטיבי, שעכ״פ הוא מינוי צבורי, ובידו להכריע בהרבה ענינים השייכים לדת ישראל לפי שיקול דעתו. (וע׳ בשו״ת מהרש״ג ח״ב ס״ס פא שראוי לגדור גדר באיש כזה לבל יעלוהו לספר

תורה. וכ״כ בשו״ת זכרון יהודה (חאו״ח סי׳ מה). וע״ע בשו״ת מנחת יצחק ח״ג (סי׳ סה). ודו״ק).

ובשו״ת אגרות משה חלק יו״ד (חלק ב׳ סימן מ״ה) כתב וז״ל: **״ובכלל הרי מינוי כופרים ורשעים ודאי אינו כדין התורה כמפורש ברמב״ם פ״א ממלכים ה״ז וכל מי שאין בו יראת שמים אע״פ שחכמתו מרובה אין ממנין אותו למינוי מן המיניין שבישראל ואף דוד לא זכה אלא לכשרים עיי״ש וכ״ש שכופרים ורשעים אין ממנים לשום מינוי ובזה כו״ע מודו** ומפורש זה גם בחינוך במצוה תצ״ז תצ״ח **ואין שייך לחלוק** ע״ז דעיקר תכלית מינוי מלך הוא רק לחזוק התורה והמצות כדאיתא בספ״ד ממלכים וכן כל המיניין בישראל״.

הדברים הנ״ל שלא מותירים כל מקום לפיקפוק אודות מהותה של מדינת ישראל, והמפקיעים ממנה בשל מומרותם וכפרנותם של מנהיגיה כל אפשרות להיקרא מלכות ישראל סותרים למעשה את אחד היסודות הבסיסיים של הצה״ד שמדינת ישראל היא חזרה למצב של מלכות ישראל.

כדי לעקוף את דברי רבותינו הנ״ל הכל כך חד משמעיים בנושא זה שאין עליהם כל חולק, מנסה הצה״ד לטעון כי הדרישה המחייבת יראת שמים היא רק ״לכתחילה״ אך בדיעבד אם מינו העם אדם ללא יראת שמים יש לו דין מלך ישראל. במאמר זה נבאר האם יש מקום לטענה זו. (אגב, גם הר׳ שלמה אבינר כתב לנו טענה זו שיראת שמים אין מעכב וזה רק לכתחילה, וכשבקשנו ממנו מקורות עליהם מבוססת טענתו אמר שאינו מכיר מקורות הטוענים כך, ועיי׳ במאמר הבא).

והנה מקור כל איסורי פסולי מלוכה הוא מהפסוק בתורה (דברים י״ז ט״ו): ״שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה׳ אלקיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך. לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא״.

וכתב הרמב״ן שם וז״ל: ״אשר יבחר ה׳ אלהיך, על פי נביא. אם כן מה טעם להזהיר ״לא תוכל לתת עליך איש נכרי״, והשם לא יבחר בנכרי. אבל לדעת רבותינו יש בכתוב הזה תנאי נסתר, יאמר שום תשים עליך המלך שיבחר השם בו אם תוכל לעשות כן שיענך השם בנביאים, אבל איש נכרי לא תוכל לתת עליך לעולם״:

אך עדיין ניתן יהיה לטעון כי אף על פי שיש איסור בדבר מכל מקום אם עשו כן והעמידוהו יש לו דין מלך. והנה בגמ׳ בתחילת מסכת תמורה ישנה מחלוקת עקרונית בין אביי לרבא לגבי תוצאת מעשה איסור אי מהני או לא וז״ל הגמ׳ (ד:): ״אמר אביי: כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד. אם עביד - מהני; דאי סלקא דעתך לא מהני, אמאי לקי? רבא אמר: לא מהני מידי, והאי דלקי - משום דעבר אמימרא דרחמנא הוא״. ומובאים שם מקרים שמהני ומקרים שלא מהני ומסקנת הגמ׳ דלא פליגי אלא ברבית קצוצה והלכתא כרבא דלא מהני. אבל לענינינו (לגבי דין מלך) אין זה משנה כי גם אביי יסכים שאין לו גם בדיעבד דין מלך וכמ״ש בעל ה״הפלאה״ בחידושיו לכתובות (דף י״ז.) וז״ל [בביאור טעם דברי התוס׳ שכתבו על אגריפס המלך שלא היה לו דין מלך גמור]: ״כוונתם מהא דקאמר שם בסוטה שנתחייבו כלייה משום שחנפו לו. ולכאורה אין מזה ראיה שלא למנותו לכתחילה. וצ״ל דהתוספות לשיטתייהו שכתבו שם דמדאורייתא היה אסור למנותו דלענין מלך בעינן שיהיה אביו מישראל מדאורייתא מדשנה עליו הכתוב מקרב אחיך והוא ממילא בכלל לאו דלא תוכל לתת עליך איש נוכרי וכיון דקיימא לן כרבא דאמר בריש תמורה דכל מלתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני א״כ אין לו דין מלך. ויש קצת ראיה לדבר מריש בבא בתרא (ד.) גבי הורדוס אמר ליה (לבבא בן בוטא כשטען שאינו מקללו בגלל דכתיב ״גם במדעך מלך אל תקלל״) : האי לאו מלך הוא אמר ליה ולהוי עשיר בעלמא משמע שהסכים בבא בן בוטא שאין לו דין מלך. ונראה דאביי נמי מודה בזה דאף דסבירא ליה אי עביד מהני מכל מקום לענין אימתו עליך מודה כיון דעשה דשום תשים עליך שיהיה אימתו עליך לא כתיב אלא גבי אחיך״.

אך האמת היא שיש גם ראיה מפורשת בחז״ל (ראיתיה ב״דברי יואל״ על התורה פר׳ שופטים) לכך שאין דין מלך אף בדיעבד למי שפסול למלוכה, דהנה בספרי (פר׳ כי תצא, פיסקא ו׳) אמרו חז״ל על הפסוק ״לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הַבְּכֹר״: ״לא יוכל לבכר. מלמד שאינו רשאי לבכר. יכול לא יהיה רשאי לבכר ואם בכר והיה מבוכר ת״ל לא יוכל לבכר הא אם בכר אינו מבוכר״. ע״כ. אם כן רואים כי לשון ״לא יוכל״ משמעה כי גם בדיעבד לא מהני

מה שעשה וא״כ גם במלך האיסור הוא בלשון ״לא תוכל״ ומשמע ממנה שגם בדיעבד אין לו דין מלך. ואם יסתפק המסתפק שמא רק לענין בכור הוא כן דלא מצינו בספרי דרשה זו בפרשת המלך יעיין בבקשה בדברי רבנו הנצי״ב מוולוז׳ין בפירושו ״עמק הנצי״ב״ על הספרי (שם) וז״ל: ״ת״ל לא יוכל לבכר. ולא כתיב לא יבכר, וכן יש דרשה בכל מקום דכתיב בלשון זה, ועיי׳ מה שכתבתי בפ׳ ראה על הפסוק ״לא תוכל לאכל בשעריך וגו׳. ואם שלא פירש הספרי בכל המקומות כגון לא תוכל לתת עליך איש נכרי, וכן לא תוכל להתעלם וכדומה, מכל מקום ודאי יש דרשה לשינוי לשון.

העולה מדברינו הנ״ל דלא שייך דין מלך ישראל בשלטון הנקרא ״מדינת ישראל״ ואין לשליטי המדינה ולא כלום עם ההגדרה ״מלך ישראל״ וליכא בזה פלוגתא בין הפוסקים ראשונים ואחרונים כדכתבו רבותינו הרמב״ם והרמב״ן, ומרן ה״אגרות משה״ הנ״ל, ומרן הגה״ק מסאטמאר, ובעל ה״הפלאה״, ומרן הנצי״ב. והקב״ה ברחמיו יתן בנו כח לעבור תקופה קשה זו שהמלכות נהפכה למינות ויקים לנו את סכת דוד הנופלת ויחדש מלכותו עלינו במהרה - אמן.

(ומה שדנים בספרי הפוסקים לגבי היחס למדינה מדין ״דינא דמלכותא דינא״ הוא בדיוק כמו שדנים בסוגיא זו לגבי כל שלטון אחר בעולם ואין זה קשור כלל לדין ״מלכות ישראל״ כנ״ל)

"וחזרה מלכות לישראל" – האומנם? התיחסות לדברי הר' אבינר

בעלון "מעייני הישועה" [גליון רי"ב] כתב הר' אבינר (כתשובה לטענת שואל כי "נמאס לו מהמדינה" וכי הוא מתנתק ממנה ותולש את התפילה לשלומה מסידורו), את הדברים הבאים וז"ל: "בוא וראה מה כתב רבנו הגדול הרמב"ם בפתיחה להלכותיו על החנוכה. הוא קובע שיום טוב זה לא נקבע לזכר נס פך השמן, אלא משום שהמלכות חזרה לישראל יתר על מאתיים שנה. אנו יודעים היטב מה היה טיב המלכות הזאת המלאה רשע ופשע. למשל, המלך ינאי רצח את כל הסנהדרין, כפי שחז"ל מספרים, וכן הרג על הר הבית המוני בית ישראל, כמסופר אצל יוסף בן מתתיהו. או הורדוס, אותו מלך גוי, רוצח גדול, שהרג את כל זרע המלוכה מבית חשמונאי. אם כן, למה יש להדליק נרות חנוכה ולשיר "מעוז צור" על רשעים אלה? התשובה פשוטה: עם כל רשעותו - ינאי טוב הרבה יותר מנבוכדנצר, והורדוס מטיטוס! שלטון יהודי תמיד טוב יותר משלטון זר!" עכ"ל.

בטרם נתייחס לתיאור הכל כך עם ארצי של תקופת בית שני כפי שמתארה הר' אבינר ולהשואה העוד יותר עם ארצית של תקופה זו לתקופתנו או של מלכי בית שני לשליטים האפיקורסים בדורנו[לח], וכן בטרם ננסה להתייחס כפי ערכנו הדל לדברי הרמב"ם נעמוד לרגע על המשפט האחרון בדבריו של הר' אבינר הקובע באופן חד משמעי: "שלטון יהודי תמיד טוב יותר משלטון זר". כבר נתבאר לעיל ללא שום חולק שמי שאין בו יראת שמים (וכל שכן כופרים

לח. ראוי לציין כי הר' אבינר אינו היחיד העושה השואה זו והיא באה לידי ביטוי בהתבטאויות רבות של רבני הצה"ד בכתב ובע"פ (ראה לדוגמא מכתב הר' יעקב אריאל בפתח "המדינה היהודית" של הר' יעקב משה ברגמן, וכן כותב במכתב הר' יוסף קלנר מישיבת "מרכז הרב").

או רשעים) אסור למנותו לשום מינוי בישראל ואם עברו ומינו מלך שכזה אין לו כלל דין מלך ישראל.

אך האם בכל זאת יש ערך לעצם העובדה שאדם מזרע ישראל יעמוד בראש העם גם אם מורד וכופר בקדשי ישראל ובאלקי ישראל ויש עדיפות בכך על פני שלטון גויים?

את המענה לשאלה זו נותנת תוה"ק תוך שהיא מכחישה הן מן התורה ומן הנביאים והן מדברי חז"ל ורבותינו הראשונים והאחרונים את הנחת היסוד הנ"ל של הר' אבינר.

אחד מעיקרי האמונה הוא האמונה בשכר ועונש, היינו שמצבו של כלל ישראל בכלל וכל אדם מישראל בפרט הוא תולדה ישירה של יחסו לתוה"ק וכמו שכותב הרמב"ן בסוף פרשת בא (פרק יג' פס' טז'): "שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא **אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו**, הכל בגזרת עליון וכו'".

ובפירוש אמרה התורה בפרשת כי תבא (אחרי אזהרתה המפורשת "והיה אם לא תשמע בקול ה' אלקיך לשמור לעשות את כל מצותיו וחקתיו אשר אנכי מצוך היום ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגוך") כי שום שלטון יהודי לא יגן ויושיע מפני הפורענות שתבוא בעקבות החטאים ואדרבה המלך יענש יחד עם העם כמו שכתבה ג"כ התורה בפירוש (דברים כח' לו'): "יולך ה' אתך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך ועבדת שם אלהים אחרים עץ ואבן".

וכן מבואר בהדיא גם בדברי הנביאים לאחר שנתמנה שאול למלוכה בעקבות בקשת ישראל משמואל הנביא שימנה עליהם מלך, שאמר להם שמואל הנביא בפירוש: "ועתה הנה המלך אשר בחרתם אשר שאלתם והנה נתן ה' עליכם מלך אם תיראו את ה' ועבדתם אתו ושמעתם בקלו ולא תמרו את פי ה' והיתם גם אתם וגם המלך אשר מלך עליכם אחר ה' אלקיכם ואם לא תשמעו בקול ה' ומריתם את פי ה' והיתה יד ה' בכם ובאבותיכם" (ועיי' פי' הרד"ק בישעיה מג' כז' דמש"כ ובאבותיכם הכוונה ובמלככם).

הרי ששלטון יהודי ואפילו יהא זה מלך ישראל אם לא ישמע בקול ה׳ או חלילה ימרה את פיו לא רק שלא יגן מפני הפורענות אלא שיענש אף הוא יחד עם העם.

ובספר העיקרים (לרבי יוסף אלבו) מנה שש תכונות הנצרכות למלך ישראל ובתכונה האחרונה כתב וז״ל: ״״הששי והוא שיהיה **ירא שמים וחרד על דבריו ויהיה נכנע לעובדי ה׳ יתברך וישמור מצוותיו שנצטוה עליהן מצד שהוא מלך או אחר שהוא מלך, ואף בשאר המצוות ראוי לו שלא יתגאה על אחיו לחשוב שהוא בן חורין מן המצוות יותר מהם** אמר הכתוב לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל, וזה כמאמר החכם **המלך והדת אחים נאמנים ואם יראו העם את המלך מזלזל בתורה ובמלמדיה יבאו כל העם להקל בה ותפול התורה**״. ולפי הסברו של בעל העיקרים מלך ישראל המורד בתורה חמור יותר ממלך גוי מפני שממלך גוי לא ילמדו ישראל להקל בתורה דיודעים שלא נצטוה לשמור התורה אבל ממלך ישראל המצוּוֶה על כל התורה ככל שאר ישראל (ואף בתוספת חיוב כגון כתיבת ספר תורה לעצמו אשר חייב לקחתו עמו לכל מקום פרט לבית הכסא ובית המרחץ, עיי׳ ספר החינוך מצוה תקג׳) ומורד בה ילמדו ישראל להקל בה ולמרוד בה בעקבות מלכם ויגרמו בזה חורבן לעצמם ולעולם כולו וכמובא בחז״ל (מדרש הגדול על פס׳ (בראשית כ׳ ט׳) כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדולה״) וז״ל: ״לפי שהמלך במדינה כלב באדם, חלה הלב חלה כל הגוף. כך, חטא המלך - חטאת כל המדינה ונתחייב כלייה הוא והם, לכך נאמר ״עלי ועל ממלכתי״״. וב״העמק שאלה״ (למרן הנצי״ב מוואלאז׳ין על שאילתות דרב אחאי גאון, שאילתא קמב׳ עמ׳ קפד) כתב מפורשות דמורד בה׳ חייב מדין רודף כיון שגורם סילוק שכינה מישראל **ומסכן את כלל ישראל** וכמו שאמרו ״הלא עכן בן זרח מעל בחרם ועל כל עדת ישראל היה קצף״. ע״כ. ועל אחת כמה וכמה במרידה בכלל התורה כולה ובכפירה בנותנה, היש לך סכנה גדולה מזו לכלל ישראל?!

ובגמ׳ בבא קמא (נב.) מובא (אגב דיני קנין עדר בהמות) דבכל עדר יש עז חריף המושך ומנהיג את כל העדר אחריו (ונקרא משכוכית) ומביא שם משלו דההוא גלילאה ד״כד רגיז רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא״ ופירושו (עפ״י רש״י שם):

כשהרועה רוגז על העדר מנקר עיני העז המושכת ומנהיגה את העדר אחריה ונכשלת ונופלת בבורות והעדר נכשל ונופל אחריה" וביאר רש"י הנמשל וז"ל: "כך כשהמקום **נפרע** משונאי ישראל ממנה להן פרנסים שאינן מהוגנין" ע"כ. א"כ רואים אנו בפירוש כי מסירת כלל ישראל בידי אנשים שאינם הגונים הינה פורענות מצד הקב"ה כלפי עמו צאן מרעיתו בעקבות החטאים והעוונות וכגודל חוסר הגינותם כן גודל הפורענות והנה עפ"י תורתנו הקדושה אין לך חוסר הגינות גדול יותר מאשר הכפירה בבורא עולם אשר גם הערל והשפל שבגויים מחוייב שיאמין בבורא עולם, וק"ו שלא רק כופר לעצמו אלא מייסד שיטה שכל מטרתה להסית ולהדיח את הפרט ואת הכלל אחרי הכפירה היש פורענות גדולה יותר מאשר שימסר כלל ישראל בידי אנשים שכאלה?!

והרי הכופר באות אחת בתורה והפורק עולה ממנו הסיר מעליו יהדותו ויצא מכלל ישראל ואף לכלל גוי לא הגיע כמו שכתב הרמב"ם (הלכות עדות פרק י"א הלכה י') וז"ל:

"המוסרין והאפיקורסין והמומרים לא הצריכו חכמים למנותן בכלל פסולי עדות שלא מנו אלא רשעי ישראל, **אבל אלו המורדין הכופרין פחותין הן מן העכו"ם**, שהעכו"ם לא מעלין ולא מורידין ויש לחסידיהן חלק לעולם הבא, ואלו מורידין ולא מעלין ואין להן חלק לעולם הבא" (ועיי' הלכות רוצח פרק ד' הלכה י', ובהקדמת הרמב"ם לביאור המשנה בפרק חלק מסנהדרין, ובפירוש המשניות להרמב"ם ריש פרק ראשון בחולין, ובהלכות ממרים ריש פרק ג').

וכן כתב מרן הנצי"ב מוואלאז'ין במאמרו הנפלא "שאר ישראל" (נדפס בסוף פירושו על שיר השירים) וז"ל: "עוד זאת טבע הענין נותן, שבהשחית ישראל את צורתו, היא היהדות, נעשה שפל ונבזה בעיני העמים, כי זה כלל בטבע, דכל בעל צורה גבוהה, כשנשחתת צורתו זאת, אז נעשה פחות הרבה יותר גם מאשר איננו בעל צורה גבוהה כמותו, כמו בדומם צומח חי מדבר, שהצומח בשעה שפסק כח הצמיחה הרי זה נובל וגרוע מדומם. וכן החי אחר שמת ופסקה חיותו הרי זה מבאיש וגרוע הרבה יותר מהצומח הנובל. האדם כשמאבד דעתו הרי הוא גרוע מחיה ובהמה, וכן אדם המזיק גרוע מכל חיה רעה.. **והכי נמי ישראל, כשמאבד צורתו היא היהדות, נעשה גרוע מכל אדם חי**, והרי הוא

דומה אז **כקוף בפני אדם**, וחושבים אותו לבריה שאין עליה הצורה האנושית כלל".

ואף לגבי תינוק שנשבה והיינו שכופר מחמת טעות, כתב מרן הגר"מ פיינשטיין (שו"ת אגרות משה חלק אבה"ע - א' סי' פב') ד"מאחר דחזינן דכפירה מחשיבה ליצא מכלל ישראל משום שאינו מחזיק בדת ישראל **לכן כל זמן שטועה אינו בכלל ישראל**" (ואע"ג דלגבי דינים מסויימים דיינינן ליה כישראל יעו"ש)

וגם הראי"ה קוק לפני שהחל לומר על טמא טהור ולגלות פנים בתורה שלא כהלכה (כהגדרת גדולי הדור בדורו) כתב מפורשות וז"ל: "על ההחלטה שכפירה אינה מעכבת מלהיות יהודי עלינו לעורר **כי לא יתכן, כיון שאנו חיים ע"פ תוה"ק, וע"פ דין תורה נטלה מאפיקורסים כל חבת אחוה**, לא יתכן להתקיים בישוב מדיני בהיתר כפירה ח"ו"

וא"כ, כיצד כותב הר' אבינר כי שלטון של אפיקורסים המבוסס כולו על מרידה בתורה ובנותנה לעיני העולם כולו ועל הסתת והדחת מליוני יהודים ללכת אחר כפירה ומרידה זו, הינו שלטון יהודי ואף עדיף על שלטון גויים בה בשעה שכפירה גרועה בהרבה יותר מהגרועה שבעבודות הזרות ובה בשעה שרבם הראי"ה כותב על שלטון כזה כי "לא יתכן להתקיים בישוב מדיני בהיתר כפירה **חס ושלום**"?

התשובה לכך פשוטה: תפיסתם היסודית של רבנים כדוגמת הר' שלמה אבינר בכל הקשור להגדרות הבסיסיות ביותר ביהדות לקוחה מתפיסתם של האפיקורסים שייסדו תפיסות אלה דוגמת אחד העם וחביריו, הן שקדמו לו והן שהמשיכו דעות אפיקורסיות אלה אחריו. על כן גם אפיקורס הוא יהודי וודאי שאם אפיקורס זה הופך למנהיג של כלל ישראל הרי שזכינו ל"תקומת מלכות ישראל" ולא נותר אלא להלל ולשבח על "זכות" גדולה זו (שעל פי חז"ל היא ראיה לפורענות רח"ל) ולהביא לזה "ראיות" מהרמב"ם, וזאת למרות שהרמב"ם (ריש הלכות תעניות) מגדיר התנהגות המתעלמת מהתורה ומהקב"ה כ"דרך אכזריות" וכהליכה בקרי עם הקב"ה אשר לא רק שלא תפחית מהצרות אלא תוסיף צרות גדולות ורבות מהצרה הנוכחית, על אחת כמה וכמה שמקימים

שלטון על בסיס של הליכה מתמדת בקרי עם הקב״ה ע״י מרידה בו ובתורתו אין לך אכזריות גדולה מזו וגלות קשה מזו וכמו שכתב הג״ר יוסף יצחק שניאורסון (חב״ד) ״כאן אנו בגלות בין אומות העולם, **אף בארץ ישראל נמצאים בגלות בין יהודים שהיא קשה הרבה יותר. להיות בגלות אצל רשעי ישראל קשה מאשר אצל רשעי אומות העולם.** הגלות בין גוים טובה יותר מהגלות בין יהודים. הגוי מחזיק את הגוף בגלות אבל עסק אין לו עם הנשמה היהודית, אבל הרשע היהודי מכניס את הנשמה היהודית בגלות ומבקש לטמא את הנשמה״

ולעצם דברי הרמב״ם: כמצוטט לעיל, כתב הרמב״ם בהלכות מגילה וחנוכה פרק ג׳ הלכה א׳ וז״ל: ״בבית שני כשמלכו יון גזרו גזרות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות, ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו הטהרות, וצר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד שריחם עליהם אלהי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני״.

ובגמ׳ בעבודה זרה [ט:] מוכח דנטילת המלכות מן היונים וחזרתה לישראל היתה ע״י שותפות עם הרומאים, והם עמדו בתנאי שותפות זו במשך כו׳ שנים בלבד ואח״כ השתעבדו בישראל וכמו שאמר שם רבי ישמעאל: ״מאה ושמנים שנה קודם שנחרב הבית פשטה מלכות הרשעה על ישראל״ - וודאי שקשה להגדיר תקופה שפשטה מלכות הרשעה על ישראל בכלל ״חזרה המלכות לישראל״.

בנוסף, מחלקת הגמרא שם במנין, בין מלכות בית חשמונאי לבין מלכות הורדוס ומשמע שרואה את שתי המלכויות כשני דברים נפרדים ושונים זה מזה וא״כ קשה כיצד מחברן הרמב״ם יחד כפי שנראה לכאורה מדבריו הנ״ל?

יתרה מכך, בספר דניאל [י״א כ׳] כשמתואר נצחון החשמונאים ועלייתם למלוכה מופיע התיאור הבא: ״וְעָמַד עַל כַּנּוֹ מַעֲבִיר נוֹגֵשׂ הֶדֶר מַלְכוּת וּבְיָמִים אֲחָדִים יִשָּׁבֵר וְלֹא בְאַפַּיִם וְלֹא בְמִלְחָמָה:״ ומפרש שם המצודת דוד [ובאופן דומה בכל המפרשים עיי״ש] וז״ל: ״ועמד על כנו - על חזקו ובסיסו יעמוד מעביר

מישראל נגישת והוא מלכות חשמונאי: הדר מלכות - בהם יותן פאר מלכות כי יהיו מיקירי כהונה גבורים ומוצלחים: ובימים אחדים - אבל **במעט זמן ישבר ויחלש המלוכה** ולא בעבור חרון אף מעובדי כוכבים אחרת ולא במלחמה עם אחר כ״א מהם ובהם כי האחים הורקנוס וארסטובלוס יתקנאו זה בזה בדבר המלוכה **ויביאו הרומים על עצמן למשול בהם** כמ״ש ביוסיפון: ע״כ.

והרי לנו שמלכות ישראל היתה רק ״ימים אחדים״ כלומר תקופה קצרה בלבד וכמבואר בגמ׳ הנ״ל בעבודה זרה.

כך גם כותב הר״ן מפורשות בדרשותיו בדרוש השביעי וז״ל: ״והמלכים אשר מלכו בבית שני לא היתה מלכותם מצד עצמם כלל אבל הם כפקידים למלך פרס ורומי גם לזולתם מן המלכים״.

ויעוין ב״שפת אמת״ על ראש השנה [י״ח ע״ב] שם הביא מש״כ הרמב״ם בפירושו על המשניות בריש מס׳ תענית שבבית שני היו שהתענו בתשעה באב וכתב טעם לדבריו משום שהיו משועבדים וכפופים לאומות העולם אחר שבטלה מלכות בית חשמונאי.

ועוד, הרמב״ם עצמו בכמה מקומות כותב אודות סכנת הצדוקים וא״כ כיצד יחבר זמן בו מלכו גם מלכים צדוקים על ישראל יחד עם מלכות בית חשמונאי ועוד יראה זו בצורה חיובית?. ולדוגמא: הרמב״ם כותב בהלכות עבודת יום הכיפורים (פרק א הלכה ז) וז״ל: ״בימי בית שני צץ המינות בישראל, ויצאו הצדוקין מהרה יאבדו שאינן מאמינין בתורה שבעל פה״ וא״כ כיצד יגדיר תקופה שבה מלכו בין השאר מלכים צדוקים על ישראל יחד עם דברים חיוביים אחרים שהזכיר בהלכות חנוכה?

אך האמת היא שלענ״ד אין כאן קושיא כלל אם נתבונן בדברי הרמב״ם וניתן ליישב דבריו בשני אופנים, שהרי כל ההלכה הנ״ל ברמב״ם לא באה כי אם למנות שבחיו של מקום וכמו שמבאר והולך: ״...עד שריחם עליהם אלהי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני״.

כלומר, מצד הקב״ה ניתנה אפשרות שתתקיים מלכות ישראל יתר על מאתיים

שנה (וזה אנו יודעים מכך שביהמ"ק וסנהדרין היו קיימים יתר על מאתיים שנה) אלא שבעוונותינו אבדנו דבר זה ולא נתקימה בידינו אלא כ"ו שנים בלבד ואח"כ שוב נשתעבדנו לרומיים, אבל אין בזה לגרוע משבחיו של מקום.

אופן ביאור נוסף - ידוע דעיקר המלכות הוא מלכותו של הקב"ה עלינו וכיון שמהותה של מלכות יון היתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך" והיינו שלא יהיה ניכר מלכות ה' עלינו, לכן הפסקת שעבוד מלכות יון והעברת השלטון לבית חשמונאי היה חזרת המלכות של הקב"ה עלינו (ואולי זו הסבה שנקט הרמב"ם בלשון "חזרה מלכות לישראל" ולא בלשון "חזרה מלכות ישראל") ובזה יובן גם מה שבגמרא (מסכת שבת כ"א:) נקראים החשמונאים "מלכות בית חשמונאי" עוד בטרם לקחו המלכות, דכיון שעצם מלחמתם היתה על קדוש ה' הראו כי ה' הוא המלך האמיתי ובזה כבר החזירו המלכות לישראל והיינו - מלכות שמים, עוד בטרם לקחו השלטון לידיהם ובזה אתי שפיר שמונה הרמב"ם "חזרת המלכות לישראל" בשבחיו של מקום דכשניכר מלכות שמים על עם ישראל הוא כבודו של מלך ד"אין מלך בלא עם", ובזה גם תובן הכפילות בדברי הרמב"ם שהרי כתב "והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל" והרי אחר שאמר והעמידו מלך מן הכהנים מה צריך עוד לומר שחזרה מלכות לישראל והלא פשוט הוא, אלא דמה שהעמידו מלך מן הכהנים הוא נטילת השלטון מן היונים והעברתו לישראל ומה שכתב וחזרה מלכות לישראל הוא שחזרה מלכות שמים על ישראל תחת אשר שלטו בנו היונים שמהות שלטונם היה "חושך" והיינו החשכת מלכות שמים על העולם בכלל ועל עם ישראל בפרט. ובזה יתישבו היטב דברי הרמב"ם עם כל המקורות הנ"ל.

אך גם אם לא יתקבלו הדברים אין כל אפשרות ללמוד מדברי הרמב"ם כי תקופתנו היא תקופה של "חזרת המלכות לישראל" כי הרמב"ם עצמו בדברו על השינויים שבין העולם הזה [ובכלל זה תקופתנו] לימות המשיח [שהם מביאת המשיח והלאה] כותב מפורשות [בפירוש המשניות בסנהדרין פרק י' משנה א'] וז"ל:

"אבל ימות המשיח הוא זמן שבו תחזור המלכות לישראל, ויחזרו לארץ ישראל, ויהיה אותו המלך העומד מקום מלכותו ציון, ויתגדל שמו ויגיע לקצוי

תבל יותר וגדול על ממלכת שלמה, ויכרתו עמו העמים ברית שלום, ויעבדוהו כל הארצות לגודל צדקו, ונפלאות יתגלו על ידו, וכל מי שיעמוד עליו יכריתהו ה׳ וימסרהו בידו. וכל פסוקי המקרא מעידים על אשרו ואשרינו בו, ולא ישתנה במציאות שום דבר מכפי שהוא עתה, זולתי שתהא המלכות לישראל, וכך לשון חכמים אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד״ ע״כ. הרי שהרמב״ם כותב מפורש כי רק ביאת המשיח הוא הזמן שאפשר לכנותו ״חזרת מלכות לישראל״ ולא שום זמן קודם לכן וכמו שכתב גם הרמב״ן בהדיא בספר הגאולה על מלכות רומי וז״ל: ״והם ישתעבדו בישראל עד עת קץ כי **לא תיכרת מלכותם רק ע״י המשיח הגואל**״.

כעת נראה האם יש מקום להשוות בכלל בין תקופת בית שני לתקופתנו. מדבריו של הר׳ אבינר נראה שפשוט בעיניו שאם מלכות ״רשע ופשע״ של בית שני מוגדרת כמלכות ישראל ע״י הרמב״ם ק״ו שגם מדינת ישראל (ולו בגלל העובדה שאינה ״שלטון זר״) ראויה להגדרה זו. האומנם ממבט של תורה ניתן לומר זאת?

ראשית צריך לדעת שתקופת בית שני בכלל (היינו השפעתה על העולם כלו) ומעמדו של עם ישראל בה בפרט נשגבת מבינתנו לגמרי.

כך מתוארת תקופה זו בחז״ל בפרקי היכלות דרבי ישמעאל כהן גדול (פרקים כ״ז-כ״ט עיי״ש.): ״א״ר ישמעאל כך אמר ר״ע משום ר׳ אליעזר, מיום שנתנה תורה עד שנבנה הבית האחרון, תורה נתנה הדרה לא נתנה, ויקרה גדולתה ותפארת שלה אימתה פחדה ויראתה עושרה וגאותה וגאונה, זיעתה וזיותה עוזה ועיזוזה ממשלתה וגבורתה לא נתנו - עד שנבנה הבית האחרון ושרתה בו שכינה״

ואח״כ מובא שם מה שהבטיח להם הקב״ה: ״בתי גנזי ובתי אוצרותי אין כל דבר חסר בהם, אמרו משאלותיכם וינתנו לכם ותאות נפשיכם מיד תעשה, כי אין עת כעת הזאת, ואין זמן כזמן הזה שדבקה אהבתכם בלבי״.

ובפרק כ״ט: ״א״ר ישמעאל כך אמר ר׳ עקיבא משום ר׳ אליעזר לא קבלו עליהם אבותינו לשום אבן בהיכל עד שכפו למלכו של עולם, ולכל משרתיו ונזקק להם וגלה להם סודה של תורה היאך יעשוהו ואיך ישתמשו בו, מיד הופיע רוח

הקדש ממבוי הגדול אשר בבית ה׳. שלא ירדה ולא שרתה שכינה בבית קדש הקדשים מפני הגזירה, כיון שראו אבותינו את כסא כבוד שנסתלסל ועמד בין האולם ובין המזבח שאע״פ שעד עתה שעת בנין ולא בנו אלא על צורת שהן צורות ועומדות לשכלל עליהם האולם בהיכל המזבח וכל הבית כלו שלו, וכיון שראו את כסא הכבוד שסלסול מתוכו ועומד בין האולם ולמזבח ומלכו של עולם עליו מיד נפלו על פניהם ועל אותה שעה הוא אומר גדול יהיה כבוד הבית״. [וכתב בזה עומק נפלא מרן הגה״ק רבי שלמה עליאשוו בס׳ ״לשם שבו ואחלמה״, בס׳ הכללים, חלק א׳ כלל ב׳ ענ״ג אות ט׳, ועיין בס׳ עץ חיים למוהרח״ו שער מיעוט הירח פרק ג׳ בענין הארת בית שני, וכן בס׳ ״משכני עליון״ להרמח״ל (עמ׳ קנו׳ בס׳ ״גנזי רמח״ל״ מהדורת הגר״ח פרידלנדר זצ״ל)].

והנה אפילו ינאי המלך שהורג את החכמים לא עושה זאת לפני שמקבל תשובה לשאלה המדאיגה אותו כל כך ״תורה מה תהא עליה״ ובגמ׳ בברכות (מ״ח.) רואים שינאי המלך מוטרד מהעובדה שאין שלשה בסעודתו וח״ו יצטרך לברך ברכת המזון ללא זימון ושואל את אשתו: ״מאן יהיב לן גברא דמברך לן״.

ובגמ׳ בסנהדרין (דף יט.) מובא ד״עבדיה דינאי מלכא קטל נפשא, אמר להו שמעון בן שטח לחכמים: תנו עיניכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קטל נפשא שדריה להו שלחו ליה תא אנת נמי להכא והועד בבעליו אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו אתא ויתיב אמר ליה שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו׳ אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך״ ע״כ. הרי שינאי המלך בא לדין תורה כיון שמסבירים לו שחייב על פי דין לבוא אעפ״י שלא רצה (שהרי שלח את עבדו לבד בתחילה).

עכ״פ, מדברי חז״ל רואים כי אין מדובר כאן בתאות רצח גרידא או בהתפרצות אלימה מתוך אובדן שליטה וא״כ באמת קשה, כיצד יכול אדם מצד אחד להרוג חכמי ישראל ומצד שני להצר כשאין לו אפשרות לברך ברכת המזון בלי זימון, או לדאוג ״תורה מה תהא עליה״, ונתחדשה לי ההבנה בזה (לענ״ד) אם יוכשר בעיני ה׳ בערב תשעה באב אשתקד (תשס״ה) דהנה בבית ראשון אנו מוצאים שישראל הרגו את הנביא זכריה (סנהדרין צ״ו:), וכן איזבל אשת אחאב

הרגה מנביאי ה' (מלכים א' יח') ובבית שני אנו מוצאים שהמלכים הרגו חכמי ישראל (כדאיתא בגמ' ב"ב ג: במעשה של הורדוס, וכן בקידושין ס"ו. במעשה דינאי המלך דלעיל) והנה בבית ראשון שהיתה נבואה בעם ישראל היתה מעלתם גדולה ביותר וכל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו אלא שגילוי ה' בעולם ע"י עבדיו הנביאים היה כה גדול [ולא רק בישראל אלא בעולם כולו כדמוכח בגמ' (סנהדרין צ"ו:) דעמון ומואב לא הציעו לנבוכדנצר לכבוש את א"י עד ששמעו מהנביאים על חורבן ירושלים] עד שאפילו כשהיצר התגבר ביותר לעבירה לא יכלו למרוד במלכם כשקולם של הנביאים מהדהד באזנם ולכן לא היתה להם ברירה כי אם להרוג הנביאים כדי להשביע נפשם בעבירה, דלהתעלם מהנביאים לא עלה על דעתם כלל לרום מעלתם והשגתם. וכן עד"ז היה בבית שני אלא שתחת גילוי בורא עולם דרך הנביאים בא גילויו דרך התורה וחכמיה (כמובא ב"סדר עולם רבה (פרק ל): "עד כאן היו הנביאים מתנבאים ברוח הקודש מיכן ואילך הט אזנך ושמע דברי חכמים")

וגם אז היה גילוי זה בכל העולם וכמו שרואים בגמ' (גיטין נ"ו.) שנירון קיסר לא מעלה בדעתו לכבוש את ירושלים לפני ששומע מתינוק של בית רבן את הפסוק המדבר בכך, וכן כשאספסינוס אומר לרבי יוחנן שחייב מיתה על שקראו מלך (והוא רק קיסר) מתישבת דעתו לגמרי כשרבי יוחנן מביא לו ראיה מן התורה שהוא מלך דכתיב "והלבנון באדיר יפול ואין אדיר אלא מלך", ולכן ינאי המלך לא יכול לעבור על דברי חכמים כשהם עומדים לנגדו ומוכרח להורגם כדי לעשות משהו נגד דעתם ובזה יתיישב כיצד יכול להורגם מחד גיסא ולדאוג מפני הפסד זימון בברכת המזון מאידך גיסא, שבדברים שלא תקפם יצרם או נפגע כבודם מסרו נפשם על קיום כל דין ואפילו מדברי סופרים.

עפי"ז פשוט וברור בלי שום פקפוק וספק שאנו כחמורים לעומתם שהנה בדורות האחרונים לרום שפלותנו ונמיכות ערכנו יכולים אנו להמרות פיהם של גדולי הדורות בה בשעה שהם עומדים לנגדנו ולהתעלם מאזהרותיהם ומדבריהם באין מפריע מחד גיסא ועוד לחשוב שטובים אנו מינאי המלך ותקופתו מאידך גיסא, ואיננו מבינים שבכך אנו מראים שדברי התורה הם כקליפת השום בעינינו כי אם לא כן היינו חרדים למוצא פיהם של גדולי התורה

שבדור אשר דבריהם כגחלי אש, וא״כ מה שאנו לא הורגים בחכמינו, לא מפני שחרדים אנו ללאו ד״לא תרצח״ יותר מינאי המלך, אלא מפני שאין לנו צורך בכך דמסוגלים אנו לבושתנו ולחרפתנו להתעלם מדברי גדולי ישראל בלי כל בושה גם כשחיים ומתהלכים בינינו. וקל וחומר בן בנו של קל וחומר אם גם יכול לשמוח על כך שהוקם שילטון שכל מהותו מרידה גלויה בקב״ה והכחשת קיומו רח״ל ומלחמה נגד תורתו, וכל מחשבותיהם כל היום כיצד להסית את כל אחינו ואחיותינו בית ישראל אחר הכפירה, ההבל והשקר, ואחרי תרבות הזימה וההפקרות של הגרועים שבאומות העולם, ויכול במשפט אחד להשוות זאת למלכות חשמונאי ולתקופה הנשגבה של בית שני, עפרא לפומיה. [והמתבונן יראה שאפילו היונים בעומק רשעותם לא הגיעו עד לדיוטא תחתונה זו ודוק ומצא ש״ציונות״ בגימטריא עולה ״מלכות יון״]

שאלה: מדוע החרדים לא מזדהים עם עמידה בצפירת יום הזכרון לזכר חללי מלחמות המדינה? האם אין זה מנהג טוב לכבד ולזכור את אחינו הרוגי המלחמות?

תשובה: א. גם אם המנהג של עמידת דום בצפירה היה מנהג טוב, כיון שאלינו הוא מגיע דרך רשעים שאמצוהו הוא הופך לשלילי דברשעים אמרינן להיפך דאפילו אם המנהג שהנהיגו טוב כיון שרשעים הנהיגוהו אין לנהוג בו וכמו שכתב מרן רבי ראובן גרוזובסקי (יו״ר מועצת גדולי התורה בארה״ב) בספרו ״בעיות הזמן״ (עמ׳ קמ״ג-קמ״ד, הובא בספרי דת הציונות בעמ׳ קפט׳-קצ׳) לגבי יום העצמאות וז״ל: ״וגם אם חג העצמאות היה מנהג טוב, הנה מכיון שהנהיגו אותו רשעים אין לנהוג בו כמו שכתב בתשובה ״אוהל יעקב״ שהובא בגליון מהרש״א ביו״ד (סי׳ רמ״ו) והביאו מרן הגה״ק מסאטמאר זצוק״ל בקונטרס ״על הגאולה ועל התמורה בסי׳ פ״ח ובסי׳ פ״ט הביא גם תשובה דומה של הנודע ביהודה (מהדו״ק חו״מ סי׳ ט״ז) אבל הכא גרע טובא שהמינים הנהיגוהו לא בתורת חג לה׳ אלא להודות לאליליהם של ״כוחי ועוצם ידי״ וכפירה בהשגחת ה׳ יתברך על העולם ועל עמו. ואם כן המשתתף אתם נראה כמודה לעבודה

זרה, ולא עדיף ממצבה שאף על פי שאהובה היתה אצל האבות, נאסרה כשהחזיקו בה עובדי אלילים, ואפילו כשמקריב לגבוה, כל שכן כשנראה שמודה לשיטתם הקלוקלת" ע"כ.

ב. מי שמוסמך לומר על מנהג גויים שהוא טוב הם חכמי הדור באותו דור שרוצים לאמץ המנהג. ומאף גדול בתורה לא שמענו על היות מנהג זה מנהג טוב או אפילו קרוב לכך.

ג. בנוגע למנהג זה אף אם היה טוב לגויים ליהודים הוא רע ומר מפני שכל ענין עמידת הדום לזכר החללים מקורה בהבנה הכפרנית שחוץ מלזכור אותם לא ניתן לעשות כלום כי הם עברו מן העולם ואינם, אבל יהודי שמאמין בהשארות הנפש יודע כי יש גם יש באפשרותו לפעול למען הנפטר ע"י לימוד לעילוי נשמתו, ע"י מעשי חסד כאלה או אחרים והחשוב מכל ע"י חזרה בתשובה מהעוונות שבעטים בא עלינו העונש הקשה של חורבן יהדות אירופה וכן כל שאר החורבנות. עמידת דום מתכחשת לכל זה ותופסת את הנפטר כמו שתופס גוי פטירה של חבירו, כך שמנהג זה ברע יסודו ולכן רשעי ישראל אמצוהו (כי כל מנהג טוב היו דוחים הם בשתי ידים) ומעולם לא עשו שום דבר הנראה טוב אם לא היה בזה איזה אינטרס לחזק כחם כדי להרשיע יותר או כי היו אנוסים מפני לחץ העולם או הקהילות היהודיות בחו"ל.

לסכום: אין כל מקום וטעם למנהג אוילי זה, ומוטב שנזכור כי אם יש לקח חשוב שיכול ללמדנו חורבן יהדות אירופה הרי הוא מה שאומרת תורתנו הקדושה: "והייתם לי קדשים כי קדוש אני ה' ואבדל אתכם מן העמים להיות לי" והקב"ה ברחמיו יעביר מלכות הרשעה מארצו במהרה בימינו אשר כל מהותה מיום הוסדה להלחם בקדושת ישראל ובהבדלתו מן העמים ויפקח כל התועים אחרי הבליה ומנהגיה המטופשים היוצאים מדעתם הקלוקלת של ראשיה שכל כולה מיוסדת על דעתם הקלוקלת של הגויים אותם הם מעריצים, להם הם מחניפים וכמותם הם נראים ומתנהגים תוך התעלמות מוחלטת מתשובת הקב"ה להתנהגות זו באירופה לפני כ - 60 שנים, ויקום דם עבדיו הנשפך כמים לאורך גלותנו הקשה והמרה המתגברת עלינו מיום ליום, ויגאלנו גאולה שלמה ואמיתית במהרה בימינו, אמן.

האם המדינה היא תריס בפני התבוללות?

שאלה:

האם למרות כל מגרעותיה של המדינה יש צד של עדיפות לקיומה כתריס בפני ההתבוללות האיומה בריכוזי יהודים באירופה ובארה"ב וכד'?

תשובה:

האמנם המדינה היא "תריס בפני התבוללות"?

ראשית נשאל מדוע אסרה תורתנו הקדושה התבוללות?? מיד נקבל את תשובת התורה: "פן יחטיאו אותך לי" אם כן עיקר הסכנה בהתבוללות היא בעובדה שההליכה אחרי הגוי/ה תגרום לסור מאחרי ה'. ועכשיו נשאל את המפחד מ"סכנת ההתבוללות" - אם מדינת ישראל מחנכת באופן רשמי לסור מאחרי ה' ועוד יותר מכך לכפור במציאותו מה ההבדל בינה לבין כל שלטון של גויים בעולם?? אכן מדינת ישראל מעצם היותה מקום ריכוז גדול של יהודים ממעיטה את האפשרות שיהודי יפגוש גויה (או להיפך) ביחס למקומות אחרים בעולם אבל אם ממילא היהודי או היהודיה ה"מוגנים" חלקית בפני האפשרות לפגוש בן זוג גוי מתחנכים ע"י המדינה להיות גויים מוחלטים בכל אורח חייהם אז יש לך התבוללות גדולה מזו?? (וחוץ מזה ידוע שגויים מוחלטים ממלאים את המדינה למאות אלפים ונמצאים יחד עם אחינו ואחיותינו בכל בתי הספר ובכל המסגרות החברתיות בארץ).

מעבר לכך, אחד הגורמים המובהקים להתבוללות בכל העולם הוא העובדה שמדינת ישראל נתפסת אצל רוב יהודי העולם כ"יהדות" וממילא יהודי שיהדותו ויהדותן של הבנות היהודיות שהוא מכיר דומה ליהדותה של מדינת ישראל לא רואה הבדל גדול בין היהודיות שהוא מכיר לגויות וממילא אין מה שיגרום לו לעצור מהלהמירן זו בזו...).

בניגוד לפסק ההלכה של מרנן גדולי ישראל זצוק"ל ויבלחט"א

תקדים חמור ומסוכן: רב עיר וחבר מועצת הרה"ר קורא לגייר נכרים המבקשים להתגייר ללא קבלת עול תורה ומצוות

■ רבנים ודיינים: "הדברים החמורים עלולים לעודד גורמים העוסקים בגיורים להחדיר אלפי גויים לכרם בית ישראל" ■

מאת בצלאל קאהן

רבנים, דיינים וראשי ועד הרבנים העולמי לענייני גיור מיסודו של הגר"ח קריסוירטה זצ"ל, גאב"ד אנטוורפן, השמיעו השבוע מחאה חריפה ונמרצת נגד הרב שאר־ישוב כהן, רבה של חיפה וחבר מועצת הרה"ר, על דברים חמורים שאמר ברבים נגד העומדים על המשמר שלא לקבל גרים מבלי להיות משוכנע־ים שהם אכן מתכוונים לשמור תורה ומצוות במלואם.

בדבריו בפני משתתפי כינוס ד"לי בנושא הגיור, אמר הרב כהן, כי שמע שיש דיינים במערכת בתי הדין המיוחדים לגיור שמחמירים עם המועמדים לגיור בנושא קבלת עול תורה ומצוות, וזאת בזמן ש"יש לנו על מי לסמוך לקבל (גר) גם כאשר אנחנו לא בטוחים שהגר שהתגייר אצלנו ישמור מצוות". עוד הוסיף, כי "מערכת בתי הדין לגיור נוצרה כדי לקבל גרים ולא כדי לדחות גרים", ואם זה המצב, "הרי שבתי הדין לגיור לא מקיימים את ייעודם".

בדבריו הוסיף, כי מי שרוצה להתגייר בארץ ישראל, אינו צריך קבלת מצוות, והסתמך על דברי שטות שפירסם בשעתו הרה"ר גורן, ואשר עורר סערה לפני שלושים שנה, כשקבע כי "בארץ ישראל אין צורך להקפיד על קבלת מצוות".

בעניין זה הוסיף אותו הרב כהן, כי "יש לנו על מי לסמוך, לקבל גם כאשר אנחנו לא בטוחים שהגר שיתגייר אצלינו ישמור מצוות, אם מדובר על מי שרוצה לגור בארץ ישראל ועוד יותר על מי שכבר נישא בנישואי תערובת ויש לו משפחה מעורבת". עוד ציין: "אנו משתדלים ללמד אותם איך צריך לנהל בית יהודי, שזה חובה על כולנו. ואני לא אומר ח"ו להקל בדבר הזה, אבל לא לדחות. מי שדוחה מתחייב בנפשו ובנפש עם ישראל".

דברים חמורים אלו, כידוע, הם בניגוד מוחלט לפסק ההלכה של מרנן ורבנן משנת תשמ"ד, עליו חתמו מרן הגרי"ז קניבסקי זצוק"ל, מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל ויבלחט"א מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, שכתבו "שאיסור חמור מאד לקבל גרים מבלי להיות משוכנעים שאכן דעתם באמת לקבל עליהם עול תו"מ".

רבנים ודיינים מחו השבוע בתוקף על הדברים החמורים של הרב כהן, המנוגדים, כאמור, לפסק ההלכה של כל גדולי ישראל זצוק"ל ויבלחט"א, שבנוסף קבעו כבר לפני שלושים שנה כי פסקיו של הרה"ר לשעבר שלמה גורן אינם פסקים. "דבריו החמורים של הרב כהן, המסתמכים בין היתר על גורן, מהווים משום חוצפה ועזות של אדם המדבר כביכול בשם ההלכה, נגד כל פוסקי ההלכה. דברים חמורים אלו עלולים לעודד גורמים העוסקים בגיורים, להקל ראש בכל הקשור לקבלת גרים לעם ישראל, ולהחדיר גויים לכרם בית ישראל", אמרו הרבנים והדיינים.

גם רבני ועד הרבנים לענייני גיור מחו בתוקף על הדברים, וחבעו מחברי מועצת הרה"ר לדרוש אסיפה דחופה של המועצה, ולקבל החלטה המגנה את הדברים המנוגדים בתכלית לפסק דינם של כל גדולי ישראל, כפי שכבר נפסק להלכה, ולפרסם בריש גלי, שרק גיור עם קבלת מצוות בשלימות תקף על־פי ההלכה.

כזכור, לאחרונה הוגשה הצעת חוק ע"י ח"כ דוד רותם ממפלגת "ישראל ביתנו", המבקשת להסמיך את רבני הערים לערוך גיורים. הצעת חוק זו, יש לציין, עלולה לגרום במישרין להחדרת גויים רבים לכרם בית ישראל, וזאת מחשש שרבני ערים, כפי שכבר הוכח בעבר, יבצעו גיורים שלא על־פי ההלכה. "העובדה שרב עיר מפרסם בריש גלי שלא צריך להיות משוכנעים על כוונת הגר לקבל מצוות בשלי־מות ושאסור לדחות מועמד לגיור, היא ההוכחה הגדולה ביותר שהחוק החדש עלול לגרום להחדרת אלפי גויים בכרם בית ישראל. לפיכך, יש להפקיד את סמכות הגיור אך ורק לבתי דין קבועים וחשובים", נאמר בהודעת ועד הרבנים לענייני גיור.

"תרים בפני התבוללות" – האמנם?
(הכתבה מתוך "יתד נאמן")

יושבת ראש למועצה הדתית
הרפורמים מחכים למפד"ל

אם מישהו חשב שהכנֶסֶת אשה לבית הכסא (ה"כנסת") היא נקודת גבול שהציבה לעצמה המפד"ל בכל הקשור לפריצת גדרי ראשונים בנושא מעורבות נשים בעניני ציבור הרי שבא מינוי אשה לתפקיד יו"ר מועצה דתית (וכמה סמלי הדבר שהיא בת של אחד מראשי המפד"ל בעבר) והפתיע מחדש את אלה שעוד מתעקשים לראות במפד"ל מפלגה דתית.

להלן דעת תורה מקברניטו של עולם היהדות בתקופה שלפני חורבן יהדות אירופה מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי שממנו ניתן לראות מנקודת מבטה של תורה מהי ההגדרה המתאימה באמת למפד"ל ולאנשיה/נשותיה:

"אשר שאלוני ידידי הנכבדים לחוות דעתי דעת תורה בדבר השתתפות נשים נבחרות בקביעות לשבת יחד ולהמתיק סוד עם הגברים הנבחרים בהנהגת הקהל או בועד הכללי של הקהילות, נפלאתי על זה וכי מה זו שאלה? **כל רב וצורב, כל יודע ספר יודע שזהו נגד רוח התורה והמסורה קדושת עם ישראל וטהרת ומדת הצניעות שבו ונגד הנהגת האומה הישראלית מדור דור אשר לא נשמע כזאת בישראל.**

אומנם נמצאו בכל התקופות והזמנים בכל הקהילות נשים כבודות ויקרות "כל כבודה בת מלך פנימה, אשר התעסקו לבדנה בעבודת הצדקה והחסד ובמדת הרחמים והחמלה אשר הצטיינו האמהות והיו למופת במעשיהן ובמסירותן לטובת הכלל להחזיק מוסדות הקהילה ולעשות טובות לרבים וליחידים ותהי תפארתן על הדרך הלזו, אבל לא זו הדרך שתשתתפנה יחד עם גברים בהנהגת הקהלות.

אם באיזו קהילות יחידות בימי המהפכה פרצו פרצות והכניסו ערבוביה זו בשנים האחרונות היתה זאת **שלא בידיעת חכמים ונגד דעתם, רק שחזקו אז**

ידי הפורצים הרוצים להעמיד את הקהילה על יסוד החילוני ולהוציא את התוכן הדתי מקרבה, לעשות את הקהילות חול ובתי ספר חול, אלה הרוצים להעמיד את עם ישראל הגוי כולו על יסוד הלאומיות בלי תורה ומצות לאמר ככל הגויים בית ישראל, והם הלא לא שאלו בעצת תורה ולא ישמעו גלוי דעת לומדיה ולא יתחשבו עם משפטיה, להם השקפות אחרות המתנגדות מן הקצה אל הקצה להמקובל באומה, אבל לא כן חלק עם ישראל עם ד׳ שומרי תורה, היודעים כי זאת התורה אשר באנו באש ובמים עבורה והיא יסוד קיום האומה, להם אין מקום לשאלות כהנה אשר לא שערום אבותינו ורבותינו בסדר הקהילות מלפנים.

וד׳ יחדש לב נכון ורוח טהרה בלב התועים להסיר מאתם מחשבת און ויכירו וידעו כי משפטי ד׳ אמת צדקו יחדיו. הכותב וחותם יום ד׳ בדר״ח כסלו, ״פורת״ ווילנא.

חיים עוזר גראדזינסקי. (מתוך ״אגרות רבנו חיים עוזר״, חלק ב׳, אגרת תקי״א, ניו יורק, תשס״א, מופיע גם כנספח בסוף ספר ״מרא דארעא ישראל״, חלק ב׳).

אפי איתם סותר את עצמו

לפני הבחירות בשנת תשס״ג שלח ארגון ״שוחרי המקדש״ (ארגון הגג של תנועות המקדש והר הבית) מכתבים לכל ראשי הסיעות הציוניות בכנסת (וגם ליהדות התורה) עם שאלות לגבי מדיניותן ותכניותיהן בענין הר הבית. אפי איתם משיב: ״הר הבית הינו לב האומה, וממנו האומה יונקת את חייה. דורנו דור הגאולה, בנוי על אלפיים שנות כיסופי גלות לבנין הבית. על בסיס אמונה זו תנועת המפד״ל פעלה ופועלת לקדם את אחיזתנו וריבונותנו בהר. איננו יכולים להשלים עם מצב בו הפלסטינאים רשאים לעלות אל ההר ולעשות בו כרצונם, בעוד הגישה ליהודים נמנעת. לא זו בלבד שנבצר מאיתנו לממש את ריבונותנו בהר, אלא אף אין ביכולתנו לעלות ולהתפלל בו, מצב שהדעת אינה סובלתו. תנועת המפד״ל תפעל בעניין זה בכל התוקף ובכל המרץ, על פי הנחיית רבניה ועל פי הנחיית הרבנות הראשית לישראל״.

איתם כמו רוב מנהיגי המפד״ל לדורותיה שהמשפט ״המפד״ל תפעל על פי הנחיית הרה״ר לישראל״ שגור על פיהם שכח כנראה שכבר הרב הראשי הראשון הראי״ה קוק וכן שאר הרבנים הראשיים אסרו את הכניסה להר הבית. (למעט הר׳ גורן שדעת רוב מנין ובנין של גדולי ישראל לגביו ידועה שאין לסמוך על שום הוראה היוצאת מפיו...)

שוחרי המקדש שמודים לפחות בעובדה שהם מתעלמים מהרבנות הראשית השיבו לו בין השאר: ״אם קובעת תנועת המפד״ל שהיא תפעל על פי הנחיית הרבנות הראשית-ואם לא יחול שינוי דרמטי בעמדת הרבנות-הרי ישנה כאן בעיה קשה, וסתירה ממשית בין גוף המכתב לבין הסיפא שלו.

אך גם הם שכחו כי המפד״ל מראשיתה בנויה על כך שהיא מאמצת את הנחיות הרה״ר כאידיאל ומתעלמת מהן בפועל[לט]...

לט. כאמור ב״דת הציונות״, כל גדולי ישראל ללא יוצא מן הכלל אסרו את הכניסה להר הבית בזמננו (וכך גם הורה מפורשות הראי״ה קוק).

מיזם קהילתי שנועד לחזק את הקשר בין המשפחות לבין מקום מנוחת יקיריהם

הר יקראו

קריאותיהם הנלחבות של גיבולי הדור, בקעיני התפילה
בהר הבית, מצוות בנין בית המקדש, וחידוש עבודת הקרבנות

השחיר 15 ש"ח כולל דמי משלוח. להזמנות מל' נייד 06-52-53-999

מבצע ענק - מנויים חינם
להזמנה וללחצה 06-52-53-999

בחצרות בית השם

בס"ד | יו"ל ע"י אגודת דורשי המקדש | ת.ד. 1797 י-ם | טל' 065-253999 | גליון 41

התפתחות דרמטית עצומה בתולדות הר הבית מאז חורבן בית המקדש

אלפים עולים להתפלל בהר הבית

המוני בית ישראל רבני ערים וראשי ישיבות חסידים ואנשי מעשה עולים לפקוד את מקום המקדש שנפתח לכניסת יהודים ■ בפי העולים תודות ותשבחות לשר צחי הנגבי על מעשה הפתיחה והצהרותיו המקדימות ■ תדהמה מההחרם הערבי שלא נפסק ■ תפילות ציבור עדיין נמנעות בשלב זה

מרן ורבנן בראשות פוסק-הדור הגאון רב ליאור שליט"א עולים להר הבית

מאת: צוות כתבי בחצרות

אלפים כבר פקדו את מקום המקדש, ועלו בטהרה להר הבית אחר שחשור צחי הנגבי, הורה לאפשר כניסת יהודים למקום. העפקנים הפרעלים לייהוד הר הבית מספרים בהתרגשות רבה על ההמונים הבאים בכל יום, ועולים אל הר ה', לאחר הסתירות כידן. מאז חורבן בית המקדש ועירושנו מהר הבית, לא זכה ההר לנוכחות יהודים המונית כזו, כפי שהיא נצפית בשבועות אלו.

לדבריהם מדובר בתפנית חשובה בקורות ההר. מאחר שעל אף הנוכחות הכמעט רצופה של יהודים בהר הבית במשך כל דורות החורבן. מעט מאד היו היהודים שהיו בארץ וזכו לעלות להר. כל שכן בתקופות ששלטי הארץ אסרו על היהודים את הכניסה, ואף איימו וגזרו עונש מות על מי שיעבור על כך.

חברי כנסת וערך ישראל, חסידים ואנשי מעשה. העולים להתרגש בבית ה' ולבקר מספרים רבים בהתרגשות גדולה על הזכות שנפלה בחלקם, ועל שמחתם האיומים שהופרחו לעברו, אם יפתח את ההר בפני יהודים. במיוחד הם העלו על נס את הצהרותיו המקדימות, שהוא יורה לפתוח את ההר בתאריך קדושה ולא נרתע מבליל שקבע בכל מקרה. מבלי לקיים לראשונה בחייהם את מצות מורא מקדש, בבואם להתפלל לפני ה'.

עולי ההר הרבים מברכים את השר צחי הנגבי שלבש עוזת דקדושה ולא נרתע מבליל שקבע בכל מקרה. מבלי להתחשב כלל בהתנגדות הערבית. זכה השר הנגבי והשכיל להרים את קרן ישראל בימים שפופים אלו, אמרו.

בשטח ההר ניכרות עדיין פעולות ההרס הערבית. אשר נמשכות גם בימים אלו ע"י טרקטורים שהם העלו על מקום מקדשנו. לחפור ולהרוס את שרידיהם.

כתבינו מציינים שבשלב זה לא מאפשרים עדיין תפילות יהודים ציבוריות ופומביות, ועולי ההר נאלצים להתפלל תפילות יחיד בצנעה. בתקוה שגם גזירה זו תופר בימים הקרובים.

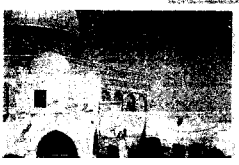

רבנים רבני ערים וראשי ישיבות בין העולים להר ■ קידוש ה' עצום כאשר הרב נחום רבינוביץ שליט"א עלה עם מאה ושבעים תלמידי ישיבתו ■ גם ישיבת עתניאל עלתה עם ראש הישיבה

מרן ורבנן ראשי ישיבות ורבני ערים עולים בגופם להר הבית, ולחזק את האחיזה היהודית במקום. בין העולים להר נראו הרה"ג רב ליאור שליט"א, הרב שלמה ריסקין שליט"א, הרב נחום רבינוביץ שליט"א, הרב שבתי רפפורט שליט"א, הרב יוסי שליט"א, הרב בנימין שלמזוו ולאחר שהעלו את ראש הישיבה ושל הרב יצחק שילת שליט"א מרמ"י הישיבה. המתמתה בתחומי ההר וקדושתו.

הרבנים יעקב מירן ויצחק לוי עלו אף הם עם עשרות מתלמידיהם. תלמידי ישיבת גבעות עלו גם הם עם ראש הישיבה הרב שבתי רפפורט שליט"א.

עולי ההר מדווחים את התרשמותם

החוויתות המשמורה מזרה מאד

אלפים עולים להר הבית באישור הר' דוב ליאור

ביאורים והוספות לפרק ז׳
החינוך הממלכתי דתי

דעת מרן ה״אבני נזר״
אודות תערובת לימודי חול וקודש יחד
(וכן אודות התנועה הציונית)

ב״ה סאכאטשוב.

בהיותינו יושבים משמים וחתחתים מתולדות הימים ומתהפוכות הזמנים, ופתאום נשמע קול שועת בת עמי מארץ מרחקים מב״ד רבה דק״ק קראקא, כי עלה הכורת ממדינת מעהרין ד״ר יונג שמו ליסד שמה בית התערובות ללמודי קודש וחול יחד. ונלוו אליו איזה אנשים כל עורב למינו. הם אנשים מכת המכנים עצמם בשם ציונים. ומדאגה בדבר פן ימשיכו אליהם אנשים אשר אין דעתם שלימה להבין כי זה הוא רשת פרושה ליד מעגל לצודד נפשות תמימי דרך. ע״כ יצאו לקדם ברועים הם רועי ישראל להזהיר את העם לבל יתלכדו בפח יקוש אשר טמן להם הד״ר יונג ולהבינם כי מות בסיר. וכל אוכליו יאשמו. אנן מה נענה אבתרייהו?

הנה להזהיר את העם לבלי יעתיקו את בניהם מביהמ״ד מתורת חיים לתתם לתופת הגימנזיום אין מהצורך כי אחרי שהנסיון מעיד גם במדינתכם שאפילו ״אחד״ מאלף לא נמצא מהבאים בשערי גימנזיום ״שלא יפנו אח״כ עורף לדת ישראל בכלל״. א״כ **הנותן מזרעו לגימנזיום הרי זה מעיד על עצמו שאינו מזרע של אברהם אבינו ע״ה, שהכתוב משבחו כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה׳ וגו׳. וזה עושה מהיפך להיפך. והרי זה עוד יותר גרוע מהנותן מזרעו למולך שהורגו מעולם הזה. וזה**

המחטיאו הורגו מעולם הזה ומעולם הבא. ומי שבא לידי מדה זו בטח לא ישמע לדברינו.

אך לאלה אשר עוד לא נכבה מקרב לבם שביב אש דת לגמרי ופוסחים על שתי הסעיפים, שעליהם יש לחוש כי באשר לא בא עוד הנסיון במדינתכם לנגד עיניהם להעיד על בית תערובות כזה ותוצאותיו, יתברכו בלבבם לאמור כי בבית התערובות כזה ימצאו תורה וחוכמה במקום אחד. וישארו נאמנים לדת ישראל. אליהם תטוף מלתי, וכשופר ארים קולי החרשים שִׁמְעוּ והעורים הביטו לראות **כי עירוב טוב ורע גרוע יותר הרבה מדבר שכולו רע, ובכן בית התערובות הזה שיש בו עירוב טוב ורע, הם לימודי קודש ולימודי חול, יותר גרוע מלימודי חול לגמרי.** - זכרו נא ימות עולם עצת נחש הקדמוני שונא את מין אנושי שבא להסית את אדם וחוה להורידם לבאר שחת אלמלי היה העץ ההוא כולו רע לא היה לו מקום לפתות את חוה, אך מפאת שהיה תערובת טוב ורע כשמו עץ הדעת טוב ורע, ונאמר ותרא וגו׳, כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל, שזה בודאי נצמח מפאת חלקי הטוב שהיה בתערובתו לא השכילה כי מדורת פתנים בקרבו, בינו נא שנות דור ודור, כי מאז עד יעביר ה׳ רוח הטומאה מן הארץ אוחז נחש הקדמוני דרכו זה פושט צורה ולובש צורה אחרת לצודד נפשות בדבר שיש בו עירוב טוב ורע ע״י מעט הטוב שיש בתערובתו כידוע למביני מדע במקראי קודש ופירושי חז״ל, וכמ״ש כי חנם מזורע הרשת בעיני כל בעל כנף.

הביטו וראו בימינו אלה כל המסיתים והמדיחים שעמדו על ישראל לא עשו כל כך חיל כאשר עשו הכת המכנים עצמם ציונים אשר רבים חללים הפילו שנעשו כופרים גמורים בכל עיקרי הדת, וכל כך למה, מחמת שלבשו אדרת שער למען כחש בה׳ אלקי ישראל. ששמו מסוה חבת הקודש על פניהם לחובב את ארצנו הקדושה שגלינו ממנה בעוונותינו וחיבת הקודש זה הכשירם לקבל טומאה כי בשביל מעט טוב שהיה נראה בהם למי שעיניו טרוטות טח מראות עיניו לגמרי ומהשכיל לבותם להבין את סף הרעל הטמון בקרבם. עד שלא שמעו בקול הורים ומורים המזהירים לבלתי יתפתו בעצת נחש הנחושת ומרעה אל רעה יצאו עד אשר

רבים מהם בוש לא יבושו להרים יד בתורת ה׳ בפרהסיא ומכחישים בעקרי הדת, ומהם כחשו בה׳ ואמרו לא הוא, ובכן אל יפלא בעינינו כי רבים מהכת ההוא נמשכו בעבותות אהבה אל הצעת הד״ר יונג כי כמוהו כמוהם משרש רע הוא נחש הקדמוני מוצאם ותחבולותיהם תחבולותיו, תועבת ה׳ גם שניהם.

וזה לכם האות, אם כעת אחר שיצאו להקת הרבנים והצדיקים שליט״א במחאה גלויה ובאזהרה יתירה נגד הצעתו יחזור בו הד״ר יונג מעצמו, אז יש להאמין כי בהעלם דבר היה מאתו, ועינו הטעתו, ואף כי מעשיו לא היו רצוים אם כונתו היתה רצויה קורא אני עליו ונסלח וגו׳ כי לכל העם בשגגה. ואם עדיין יעמיד על דעתו, אז תדעו נאמנה בלי ספק אשר נתלבש בו רוח נחש הקדמוני להמשיך את לבות ילדי בני ישראל ע״י בית התערובות זה שיש בו גם למודי קודש, ללכת אח״כ אחרי ההבל ויהבלו, למאס אח״כ בלימודי קודש לגמרי ולפנות עורף לכל הדת בכללה, וכבר היה לנו במדינתנו ארץ רוסיה ופולין שקמו קצת רשעים והטעו את הממשלה ליסד ראבינערשולען (בית מדרש לרבנים) שילמדו בהם לימודי חול וקודש להעמיד רבנים שיהיה בהם תורה וחכמה גם יחד, ומה היה סופם של כל התלמידים שבקרו את הראבינערשולען, נעשו כופרים גמורים, ותהלות לא-ל שלא עשו ידיהם חיל ואף רב אחד אף לפי הלך רוחם לא העמידו, שמאסו אח״כ את כל למודי קודש ומקור מחצבתם לגמרי עד שאח״כ הכירה הממשלה את מזימת הרשעים האלו ונתבטלו הראבינערשולען עד עולם.

האומנם בטח נמצא בעיניכם חכמים בעיניהם שיתברכו בלבבם לאמר שכוחם יפה להיזהר שלא יאונה להם כל רע מפאת בית התערובות כמו שקרה לראשונים. ושבכל אלה ישארו נאמנים לה׳ ולתורתו, נאמר להם אל נא אחי תרעו. כי אין חכם כבעל הנסיון, ומאחר שהנסיון מעיד להיפך אין אחר הנסיון כלום. וידועים דברי הספורנו ואתחנן ד׳ פסוק ג׳. ובכן אחי ועמי חוסו על נפשיכם ונפש בניכם היקרות והצילו אותם מרדת שחת, וצא טמא קראו לד״ר יונג ולהצעתו. דבקו בה׳ ובתורתו שמרו מצוותיו וחיו. הקשיבו לקול הורים ומורים אפילו שיאמרו לכם על מה שהוא ימין בעיניכם שמאל ועל

שמאל ימין, האמינו שכל מה שיאמרו אליכם ימין הוא ימין ושמאל שמאל ולא תהיה לכם זאת לפוקה הביטו נא וראו מי נתן למשסה יעקב וישראל לבוזזים במדינתנו בימינו אלה ודמי אלפים ורבבות נפשות נקיי אנשים ונשים וטף וגמולי חלב שלא פשעו נשפך כמים ארצה והומתו במיתות משונות ואכזריות אשר תסמר שערות ראש השומע ועפעפיהם יזלו מים, **כי כל זה נמשך מפאת הכת המכנים עצמם ציונים שלא שמעו לקול הורים ומורים ומרעה אל רעה יצאו לצרור בכנפיהם רוח מרידה במלכות שמים וארץ יחד ואלמלי שמעו לקול הורים ומורים לא באה אלינו כל הצרה הזאת.** עתה תנו לב לדעת כי זאת התורה מורשה קהילת יעקב היא חיינו ואורך ימינו וכל הפורש ממנה כפורש מחייו האמינו בה׳ ובתורתו ובלומדיה הנושאים את דגלה והצליחו בזה ובבא עד יערה ה׳ עלינו רוח ממרום ושבו בנים לגבולם אמן כן יהי רצון.

ונכתב ונחתם בספר גאולה וישועה כנפש המעתיר.

הק׳ אברהם חפ״ק הנ״ל

(״אגרות שפירין״, סימן פ׳, למרן הגה״צ רבי צבי הירש שפירא אב״ד מונקאטש ובעל ה״דרכי תשובה״, נין ונכד לבעל ה״בני יששכר״ ואביו של האדמו״ר ממונקטש רבי חיים אלעזר שפירא בעל ה״מנחת אלעזר״. הודפס בשעתו ע״י בית דין דק״ק קראקא עם עוד פסקי רבנים בנושא, והועתק גם ב״משכנות הרועים״ להרב אהרון ראזענברג, חלק א׳ עמ׳ רל׳, ניו יורק, התשד״מ).

במדרשה לבנות באוניברסיטת בר אילן דורשים אל המתים

(מכתב גלוי לר׳ ד״ר יצחק קראוס [מ])

בס״ד יום שני לס׳ ״וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו״

לר׳ ד״ר יצחק קראוס שלום,

הגיעה אלינו ע״י תלמידת המדרשה לבנות באוניברסיטת בר אילן חוברת שערך כב׳ בשם ״לקט מקורות לקורס: הרעיון הציוני בהגות היהודית בעת החדשה״, קורס אשר כב׳ מלמד מידי שנה באוניברסיטת בר אילן. ברצוננו לדון על כמה דברים המופיעים בחוברת, בתקוה וכב׳ יסכים לכך וכן לשאול האם יהיה מוכן לנהל איתנו התכתבות פומבית בנושא זה? (שתפורסם כמו גם מכתב זה)

כפתיחה לדיון רציתי לשאול שאלה בקשר לתוכן הענינים של החוברת.

פרק ו׳ בחוברת נקרא: ״התגובות להצהרת בלפור״ כשהתגובה הראשונה המופיעה בו היא תשובה של מרן ה״אבני נזר״ רבי אברהם בורשטיין מסאכאטשאב זצוק״ל מתוך שו״ת אבני נזר חלק יו״ד סי׳ תנ״ד (אגב, בתוכן הענינים בחוברת ישנה טעות וכתוב סי׳ רנ״ד).

שאלתי היא: כיצד יתכן שמרן ה״אבני נזר״ מוצג בחוברת בין המגיבים להצהרת בלפור שהוצהרה בשנת התרע״ז (1917) אם נפטר בשיבה טובה שבע שנים לפני כן בשנת התר״ע (1910)?.

בברכה, ובתקוה להיענות ולדיון מועיל ומחכים.

יואל אלחנן

מ. המכתב נותר ללא מענה...

תוכן הענינים

ו. התגובות להצהרת בלפור

	עמוד
הרב אברהם ברנשטיין, **שו"ת אבני נזר**, חלק יורה דעה, סימן רנ"ד	55
הרב מאיר ש. כהן, **קול קורא לטובת קרן חיסוד**, התור תרפ"ב	59
הרב חיים אלעזר שפירא, **שו"ת מנחת אלעזר**, בראטיסלאווה, תרפ"ב, בני ברק, תשכ"ח, חלק ה, סימן ט"ז	65
מ. גולדשטיין(עורך), **תיקון עולם**, מונקאטש, תרצ"ג	66

ז. התגובות לחורבן יחדות אירופה (השואה)

הרב יואל טייטלבוים, **ויואל משה**, ניו-יורק, תשל"ח	71
הרב יואל טייטלבוים, ליקוט מדבריו בספר **גחלי אש - ילקוט מאמרים**, קרית יואל, ארה"ב, תשמ"ד	75
הרב ישכר ש. טייכטל **אם הבנים שמחה**, מהדורה ראשונה בודפשט, תש"ג מהדורה חדשה, הוצאת מכון פרי הארץ, ירושלים, תשמ"ג	84

ח. תקומת מדינת ישראל ומלחמת ששת הימים

הרב יואל טייטלבוים, **על הגאולה ועל התמורה**, ניו יורק, תשכ"ז	106
הרב יואל טייטלבוים, ליקוט מדבריו בספר **גחלי אש - ילקוט מאמרים**, קרית יואל, ארה"ב, תשמ"ד	109
הרב שאול ישראלי, **התוכן החלכתי של הקמת מדינת ישראל ומצות ישיבת ארץ ישראל בשעה זו**, בתוך ספר ארץ חמדה, ירושלים, תשמ"ח	115
הרב א. וולדנברג, **שו"ת ציץ אליעזר**, חלק ז, סימן מ"ח, פרק י"ב	117
הרב י.ד. סולוביצ'יק, **קול דודי דופק**, בספר איש האמונה, י-ם, תשל"ה	120

האבני נזר מגיב להצהרת בלפור שבע שנים לאחר פטירתו
- רק באוניברסיטת בר אילן...

ישיבה או "ישיבה" תיכונית?

בגליון מס׳ 25 של העתון "בשבע" פרסם הרב אליעזר מלמד במדורו "רביבים" כי "כדרך לרבים יש להעדיף את השטה המשלבת למודי קודש עם למודי חול" (דהיינו ישיבה תיכונית) על פני ישיבה בה לומדים למודי קדש בלבד תוך שהוא מביא ראיות מתנאים ואמוראים, גאונים ראשונים ואחרונים שהיו אף הם לומדים למודי חול, וכן את דברי הגר"א מוילנא ש"כפי שיחסר לאדם ידיעות משארי חוכמות לעומת זאת יחסר לו מאה ידות בחכמת התורה".

ובכן, גדול תלמידי מרן הגר"א מוילנא מרן הגר"ח מוולוז'ין היה זה שיסד את אם כל הישיבות של מאות השנים האחרונות - ישיבת וולוז'ין. כמה זמן הוקדש בסדרי הלמוד ללימודי חול? - נכון, אפילו לא דקה אחת. ואדרבה מדוע נסגרה הישיבה שספקה לעם ישראל מאות מגדולי הדור בכל שנות קיומה? מפני שהשלטונות רצו להכניס בה לימודי חול לכלל התלמידים! בסגירתה הורתה את הדרך לרבים כי למוד התורה אינו סובל שותפות עם למוד אחר כלשהו. בנוסף, לא מצינו בהלכות תלמוד תורה חיוב כלשהו ללמוד חוכמות אחרות מלבד חכמת התורה (וכל ענין לימוד חכמה אחרת שאינה חכמת התורה אינו כי אם לצורך פרנסתו ובבחינת אומנות. וגם לגבי חיוב האב ללמד בנו אומנות כתב מרן ה"ויואל משה" במאמר לשון הקודש סי׳ ב׳ דנראה מהגמ׳ בקידושין [כ"ט.] דהוא לאחר הנישואין. עיי"ש שהאריך בזה).

לגבי הישיבות התיכוניות - כאן הספור הוא אחר לגמרי כי מקצועות הלמוד בישיבות התיכוניות הן לאו דוקא בבחינת "ללמדו אומנות" אלא על מנת לעבור את "מבחני הבגרות" וככאלה, הם כוללים בתוכם לא רק מדעים נחוצים אלא גם דברים אסורים כמו ספרות גויים, וספרות מומרים לתיאבון ולהכעיס. גם באשר לדברי ימיו של עם ישראל נלמדים אירועים רבים מנקודת מבט של היסטוריונים כופרים או מומרים, דבר הגורם נזק בלתי הפיך להסתכלות יהודית

על מאורעות בכלל ועל מאורעותיו של עם ישראל בפרט וכמו שכותב מרן ה"פחד יצחק" רבי יצחק הוטנר וז"ל: "כבר נקבעה הדעה בבית מדרשנו, כי מכיון שישראל ואורייתא חד הוא, ממילא, כשם שבתורה עצמה נמצא אופן של גילוי פנים בתורה שלא כהלכה; **כמו כן גם בדברי הימים של ישראל, שפיר יתכן גילוי פנים שלא כהלכה.** ואדרבה, הלא כל לומד גמרא יודע, את ההבדל בין לימוד מסכתא שיש עליה פירוש רש"י, ובין לימוד אותן מסכתות שאין עליהן פירוש רש"י. מבלי רש"י אנו מגששים כְּעִוֵּר המטייל בשוק בלי מורה דרך, אשר כשלונו בטוח, ונפילתו ודאית. ואם כן, הגע בעצמך, מה נאמר ומה נדבר בדברי ימי ישראל, אשר כל תקופה היא סוגיא שלמה סבוכה ומסובכת, עם מקורות יניקה מלמטה, וטללי שמים מעל. וכל זה מבלי פירושו של רש"י! **ומה גדולה הסכנה, ומה רבו המכשולים והנפילות. וכבר אמרנו, שהמכשלה והנפילות בהבנת תקופה בדברי ימי ישראל, הן כגילוי פנים בתורה שלא כהלכה.** ישראל ואורייתא חד הוא". (מרן רבנו יצחק הוטנר,"פחד יצחק-אגרות וכתבים", עמ' קס"ב, אגרת פ"ו, נדפס גם ב"תולדות עם עולם" חלק ג' להרב שלמה רוטנברג,ירושלים, התשל"ט). [ובשו"ת אגרות משה חלק יו"ד ב' סימן קה' כתב וז"ל: "בדבר למוד דברי רשות לילדים, ואיך הוא כשמחבר ספר ההוא אינו שומר תורה...

הנה ודאי דברים אשר נכתבו שמות המחברים שמפורסמים לרשעים וכופרים בהשי"ת ובתורתו הקדושה, אף שאין בהם דברי כפירה אסור ללמד אותם לילדי ישראל, כי אף שהא דכתב הרמב"ם בפ"ו מיסוה"ת בס"ת שכתבו אפיקורס מצוה לשרפו כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם, לא שייך לאסור עניני חול, דרק בעניני קדושה נאמר שלא להניח להם ולמעשיהם שם בקדושה, אבל בעניני חול ליכא איסור זה, כדחזינן מכל דברים שנתחדשו מחכמות הטבע ועניני רפואות שיש בהם הרבה דברים שנתחדשו ע"י רשעים וכופרים וכל העולם משתמשין עמהם, וכן הוא למודי שפה שהוא ענין חול. אבל מ"מ אסור ללמד דבריהם מכיון שלומדין זה בזמן שלומדין למודי קדש חושבים הילדים גם זה מלמודי קדש ויחשבו שמחברים אלו הם חשובים בעיני שומרי תורה ויבואו ח"ו להמשך אחריהם והרחק מעליה דרכך זו מינות".

ומה שהעתיק כתר"ה מדבריהם שנכתב שם בשם העבודה ידגלו, הוא כמו כפירה וכן מה שנכתב יקוו לעת קץ ולא נזכר לקץ שיבא מלך המשיח הוא כעין כפירה שמההשמטה ניכר שכופר. ובכלל השבח בשיר ההוא שהדור החדש יעבוד את האדמה ולא שדור החדש ילמוד תורה נמי הוא כפירה, ובכלל לא בזה אנחנו משבחים דאם זהו השבח הלא ירחקו את הילדים מלמוד התורה, ולכן אף בלא שמות המחברים אין ללמד זה לילדים ולא לילדות, וכ"ש שאסור כששמות הרשעים המחברים עליהם. **ובכלל לא מובן וכי חסר לנו מה ללמוד עם הילדים** הרי צריך שידעו חמשה חומשי תורה וגם הרבה מן הנביאים ולמה צריכים לדברי הבל ושטות של הרשעים הכופרים **ולכן אין ללמד זה לילדים וגם לא לילדות, וגם אין להחזיק ספרים אלו בבית ספר.** ידידו, משה פיינשטיין ". ע"כ. ועיין עוד בזה בדברי מרן החזו"א באגרותיו [קובץ אגרות ב' אגרת מ"ו] שכתב דברים דומים וז"ל: "בנוגע לשימוש בספרים שחיברום מסיתי עם ישראל לאמונות כוזבות, ודאי אין שום היתר בזה ואין נפקותא אם יש מינות במאמר זה או לא, ואחרי שמחברו מפורסם למרציא על יסודות המינות וקונה בזה שם טוב ונערץ בפי רבים, **השימוש בפרי ספרותו מרעיל את לבות הרכים ורעתם בטוחה**, והחינוך התורני שאנו מבקשים נהפך לרועץ, אין שום מכריח בעולם שיתיר את הדבר, **ולא הלימוד בהם לבד אסור אלא אסור להחזיקם בבית, ואף אם יתבטל בית ספר בשביל ביעור עבודה זרה זו, יבטלו אלף כיוצא בהן ואל יבטל אות אחת מן התורה. חבל שצריך לדבר בזה"**

כך שודאי שכל הורה החרד ליהדותו של בנו מחוייב להכניסו לישיבה, ולא לישיבה תיכונית המערבת לימודי ספרות כפרנית והרסנית הנ"ל יחד עם גמרא ותורה, שלא לדבר על מה שקורה בישיבות התיכוניות מחוץ לסדרי הלמודים (בגבוי הנהלת הישיבות): צפיה בסרטים, נסיעה משותפת להופעות של זמרים ואומנים חילוניים ועוד...

צוואת מרן הנצי"ב מוולאז'ין

"לזכרון. מה שהזהירני וציוה עלי מר אבא הגאון זצלה"ה הכ"מ (הנצי"ב מוולוז'ין) קודם פטירתו. על דבר שמסר נפשו על ענין ישיבה דוואלוז'ין, שלא להכניס לתוכה שום לימוד חול. ולסיבה זו נסגרה הישיבה ומזה נחלה בחוליו אשר לא עמד ממנה. **וציוה עלי באזהרה שלא להסכים לענין זה בשום אופן בלא שום הוראת היתר בעולם.** ואמר שהקב"ה רמז כל זה בתורה: נאמר "להבדיל בין הקודש ובין החול", היינו **שכל עניני החול המתערבים בקודש בלא הבדל, לא די שאין ענייני למודי חול מקבלים קדושה, אלא אף זו שענייני למודי קודש מתקלקלים מהם.** על כן לא ירע לך בני מה שהענין הזה גרם לי לצאת מן העולם ולהסגיר את הישיבה, כי כדאי הוא הענין הגדול הזה **למסור נפשו עליו.** (דברים שאמר מרן הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל לבנו הגר"ח ברלין זצ"ל קודם פטירתו. "ילקוט דעת תורה"-בסוף קונטרס "עקבתא דמשיחא" למרן הגר"א וסרמן הי"ד, עמ' 43. ובשו"ת משיב דבר חלק א' סי' מד' כתב מרן הנצי"ב וז"ל: "באשר זה דרכה של תורה שאין עמלה ותכליתה מתקיים אלא במי שמפנה כל ראשו בה, ונפש עמל בה עמלה לו לסייעהו לזכות בה, **וא"א להיות גדול בתורה בשעה שעוסק בדברים אחרים.** וכל גדולי תורה שהמה גם חכמים בלימודי חול, אינו אלא שנתעסקו בלימודי חול קודם ששקעו ראשם בתורה או אחרי שכבר נתגדלו בתורה אבל ביחד א"א להגיע לתכלית הלמוד").

וז"ל צוואת הרב יצחק אריאלי ראש ישיבת "מרכז הרב" הראשון ואחד מחבריו הקרובים של הראי"ה קוק (נדפס בתחילת ספרו "עינים למשפט" על מס' ברכות) "יסוד היסודות ונשמת היהדות הוא החינוך הקדוש. הת"ת והישיבה. חינוך שכזה המביא לידי גדלות התורה להיות ת"ח שלמים מלאים יראת שמים טהורה מדות טובות וחיים רוחניים אמיתיים. והבית בהיבנותו כבית המקדש

ממש, להשיא את הבנים עם בנות ת״ח הכשרות והצנועות ממולאות בתורה ויראת שמים לפי ערכן וחיובן בכדי שיוכלו לחנך את בניהם כמותן, והבנות לת״ח מצוינים, זהו עיקרי כל העיקרים וזהו כל ציפייתי ומאוויי בזה ובבא. בני וחתניי שיחיו **אל תזוזו זיז כלשהוא אף כמלא נימה מדרך הקודש זו בלי כל פשר וויתור אשר אותותיו ותוצאותיו תווכחו בהמשך הזמן-חלילה.** ״והיה הדם הזה (דמים תרתי) לאות על הבתים״ אשר תזכו לבנות בעזה״י ותולדותיהם כיוצא בהם, וזהו הכיבוד אב האמיתי הנצחי״.

״מנויה וגמורה בסודם של רבותינו וגדולי הדורות, שלא להרשות לימודי חיצוניות לבני הישיבה בזמן שקידתם בתורה בהתלהבות נעורים וראו את זה למפסיד בטוח ורובם נתקלקלו אם במדה גדושה או מחוקה, או במקצתם וקבעו למשפט ללחום בזה מלחמת מצוה״.

(מרן ה״חזון אי״ש״, קובץ אגרות, חלק ב׳, אגרת נ׳)

ביקורת המקרא הכפרנית
גם במכוני ההוראה של "ישיבות" ההסדר

בפרק ז' של הספר "דת הציונות" העוסק בחינוך הממלכתי דתי הובאו מקורות לפיהם חלק מתכנית ההכשרה של מורות החמ"ד במכללות השונות כולל לימוד של ביקורת המקרא הידועה בהתיחסותה הכפרנית לתורתנו הקדושה ומתייחסת אליה כאל יצירה ספרותית, והכל תוך קבלתה כלגיטימית ללימוד ואף כמעשית בתחום הספרות.

אם למישהו היה נדמה כי לימוד כפרני זה הוא נחלתן של המסגרות ה"לא ישיבתיות" הממוסדות של החמ"ד, באה הכתבה שלפניכם (פורסמה ב"הארץ", יום רביעי 13 בפברואר, 2002 למנינם, ע"י העיתונאי יאיר שלג.). ומרחיבה את התופעה גם אל תוך ישיבות ההסדר - לקרוא ולא להאמין עד היכן אפשר להתדרדר כשאומרים לאור חושך ולחושך אור. וז"ל הכתבה:

"החרדים-לאומיים מאמצים לא רק את אדיקות החרדים אלא גם את שיטות הלוחמה שלהם. לפני שנתיים הורה ראש ישיבת "שבי חברון", הרב משה בלייכר, על החרמת ספר מאמרים בנושא הצניעות משום שהתייחס לאבות האומה במונחי אהבה וזוגיות, כלומר כמו שהתנ"ך מתייחס אליהם. לפני כחודש עלה העימות מדרגה. הרב צבי טאו אסר ללמוד וללמד במכוני המורים של ישיבות ההסדר, המלמדים ביקורת המקרא, והאשים אותם בהרעלת המחנה.

הספור הזה, שיש בו החרמות ספרים וגם קונטרס היוצא חוצץ נגד מחנכים ה"מרעילים" את המחנה, מתאים יותר לחצרות האחוריים של העולם החרדי. אבל הוא מתרחש בלב-לבו של העולם הדתי לאומי, ומעורבים בו כמה מבכירי רבניו ומוסדותיו. המחרימים הם רבנים שמקובל להגדירם כחרדים לאומיים ואילו הרבנים המותקפים נחשבים דתיים מודרניים.

תחילתו לפני כשנתיים כאשר הרב יובל שרלו ראש ישיבת ההסדר בפתח תקוה

ואחד מראשי עמותת רבני הדור הצעיר של הציונות הדתית "צוהר", פרסם מאמר בספר בשם "כתנות אור" - המכיל קובץ מאמרים העוסקים בנושא הצניעות.

במאמר עסק שרלו בהשוואה בין שני סוגים של זוגיות, על פי מודלים מקראיים: זוגיות בנוסח יעקב ורחל, שהיא **זוגיות רומנטית של אהבה בין גבר לאשה**, וזוגיות בנוסח יעקב ולאה, שהיא לפי הגדרתו "זוגיות לצורכי הקמת משפחה".

על המאמר הזה יצא קצפו של הרב משה בלייכר, ראש ישיבת "שבי חברון", שביישוב היהודי בחברון. בלייכר זעם על עצם ההתיחסות לאבות האומה במונחים של אהבה וזוגיות בני זמננו. התייחסות כזאת היא ענין רגיש בקרב חוגים דתיים שונים, שכן הם רואים בה הד לגישה ארצית חילונית לגיבורי התנ"ך. לפני יותר מעשור יצאו חוגים חרדיים בהשראת הרב שך נגד הרב עדין שטיינזלץ על שבספרון של האוניברסיטה המשודרת העז לתאר את נשות התנ"ך בתיאורים אנושיים ארציים. גם בקרב אנשי הזרם החרד"לי (הזרם הציוני הדתי שיחסו לתרבות המודרנית דומה לעמדה החרדית), שבלייכר נמנה עמם, ההסתייגות הזאת רווחת מאד.

בהקשר זה יש לציין שהיות שהמקרא עצמו מתייחס לגיבוריו כדמויות בשר ודם, ואינו נמנע מפירוט חולשותיהם וחטאיהם - הרי שבמדה רבה נסוב הויכוח על השאלה אם יש בכלל לגיטימציה ללמוד את התנ"ך כפשוטו, או שיש ללומדו רק דרך ה"משקפיים" של חז"ל ושאר פרשנים מאוחרים שלעתים קרובות - בהחלט לא תמיד-העניקו לטקסט המקראי פרשנות "מרככת" ולגיבוריו הילת קדושה בנוסח דתי מאוחר (כמו תיאורו המדרשי של דוד המלך כתלמיד ישיבה או המשפט הטוען, אפילו בנוגע לחטא דוד ובת-שבע, ש"כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה)..."

וכך אסר בלייכר להכניס את "כתנות אור" לספריית בית המדרש בישיבתו. כשנודע הדבר לשרלו, הוא שלח לבלייכר מכתב אישי נזעם. המכתב, הוא אומר, לא נועד לפרסום, "ולכן הרשיתי לעצמי סגנון הרבה יותר תקיף מכפי שהייתי כותב במכתב פומבי". במכתב התקומם שרלו קודם כל נגד עצם השימוש בטקטיקה של החרמת ספרים במסגרת ויכוח אידיאולוגי, וגם לגופו

של ענין, הוא אומר, "טענתי שיש שתי קומות בלימוד דמותם של האבות. בוודאי שאינני מקבל גישה אקדמית-חילונית הרואה באבות רק בני אדם כמו כולנו. הם בוודאי דמויות קדושות גם בשבילי, ובכל זאת גם מבחינתי יש בדמותם קומה ארצית בסיסית, שעל גביה באים הדברים הנעלים יותר. גישה שלא מאפשרת לייחס לאבות אהבה רומנטית פשוטה היא בעיני התקרבות מסוכנת לנצרות. הגישה הזאת גם מחמיצה את המסר הדתי האמיתי שטמון בהצגת חטאיהם של גדולי האומה - עוצמתה של התשובה. אחד מתלמידי הגישה הזאת כבר אמר שאסור אפילו לייחס חטא לאחי יוסף שמכרו אותו, שהרי הם "גדולי האומה".

בלייכר לא הגיב ישירות למכתבו של שרלו אלא ביקש מאחד מבכירי תלמידיו, יאיר הלוי, להגיב במקומו. לדברי הלוי (בלייכר עצמו לא השיב לפניות "הארץ" לשוחח אתו), הסיבה לכך היא פשוט חוסר זמן (של בלייכר). מכל מקום, התגובה עברה את אישורו של בלייכר ועל כן ברור שהיא משקפת את עמדתו. הלוי, המקפיד בתגובתו לכנות את שרלו בתואר "כבוד תורתו" כמעט בכל משפט, מתפלמס בה עמו גם על העיקרון של התייחסות לאבות האומה במונחים ארציים של זמננו, וגם על דוגמאות ספציפיות שהזכיר שרלו במאמרו - כמו למשל, העלאת האפשרות שרחל גנבה מאביה את פסלי העבודה זרה משום שהיתה נגועה בעצמה בעבודה זרה (אפשרות הנתמכת גם בפסוקים אחרים). כותב הלוי: "האם יעז כבוד תורתו לכתוב בספריו על אדם כשר כלשהו שחי כיום, שאולי הוא עובד עבודה זרה? איך ייתכן כי רק כבודה של רחל אמנו הוא כאסקופה הנדרסת?... לו יצויר חלילה, כי מישהו היה כותב על אדם היקר לכבוד תורתו כי הוא עובר על חטאים חמורים - האם היה מסכים כבוד תורתו להכניס ספר כזה לישיבתו?" (שרלו הבהיר בתגובה שהתכוון לאפשרות שרחל עבדה את ה' באמצעות פסלים ולא שעבדה אלילים).

הלוי גם מתח ביקורת על הישיבה שבה למד שרלו, ישיבת ההסדר "הר עציון" שבגוש עציון. "הר עציון" ידועה זה כבר לא רק כישיבה מובילה בתחום לימודי התנ"ך בציונות הדתית (הוקם שם מכון מיוחד ללימודי התנ"ך, כתב עת למחקרים בתנ"ך ועוד) אלא גם כמי שמטפחת את לימוד המקרא "כפשוטו". הלוי

הגדיר במכתבו את "הר עציון" כמקום ה"נגוע" בגישה מכוונת של חיפוש חטאי האבות (בשיחה אמו טען הלוי שלא התכוון לישיבה כולה אלא רק למכון להכשרת מורים שלה).

אגב, בתגובתו למכתב הלוי, מודה שרלו כי גם הוא לא יכניס כל ספר לספריית בית המדרש, אבל לדעתו הקריטריונים צריכים להיות שניים בלבד: אמונה בתורה מן השמים, וכבוד לתלמידי חכמים (בשל כך, לדבריו, אינו מכניס לבית המדרש את ספריו של ישעיהו לייבוביץ').

הרחקה מהעולם החילוני

לפני כחודש עלה העימות מדרגה. הרב צבי טאו, מבכירי הרבנים בציונות הדתית, ראש ישיבת "הר המור" ולשעבר מראשי ישיבת "מרכז הרב", פרסם חוברת בשם "צדיק באמונתו יחיה", העוסקת בדרך הנכונה לדעתו ללימוד התורה. אלא שהחוברת כוללת גם התקפה בוטה נגד המכונים להכשרת מורים בישיבות ההסדר (ואגב כך גם נגד הישיבות המפעילות אותם). טאו, הנחשב לתלמידו הקרוב ביותר של הרב צבי יהודה קוק (מי שהיה מנהיגם הרוחני של אנשי גוש אמונים), והוא גם מורו של בלייכר, טוען שבמכונים הללו ניתנת לגיטימציה לביקורת המקרא, כלומר לתפישה המבטלת את קדושת התנ"ך ורואה בו ספר שנכתב ע"י בני אדם בתקופות שונות לגמרי מאלה שבהן הוא עוסק, ולפיכך גם מלא סתירות פנימיות.

המכונים להכשרת מורים הם כיום חלק חשוב מישיבות ההסדר. מכיון שמשך הלימודים בישיבות (כולל שרות צבאי) הוא חמש שנים - הרבה מעבר לשלוש שנות השרות הסדיר בצה"ל - מבקשים רבים מתלמידי הישיבות, גם כאלה שאינם מתכוונים לעסוק בחינוך, לנצל את התקופה לרכישת מקצוע מעשי כמו הוראה. מבחינת הישיבות, זו דרך למשוך את הצעירים לעיסוק בחינוך והוראה, שבהם הן רואות יעד חשוב. כך למשל, במכון בישיבת ההסדר "הר עציון" לבדה לומדים כאלף תלמידים הוראה - נתון מרשים בהתחשב במספר הקטן של גברים חילונים הלומדים הוראה - לא רק מבני "הר עציון" עצמה גם מישיבות רבות אחרות. גם מכונים אחרים (כמו מכללת ליפשיץ בירושלים) מושכים אליהם מאות רבות של תלמידי ישיבות.

בחלק מהמכונים, ובמיוחד ב"הר עציון", טופחה תפיסה המעניקה לגיטימציה מסויימת לביקורת המקרא, או לפחות לשאלות שהיא מציגה. מי שטיפח את התפיסה הזאת היה הרב מרדכי ברויאר, חתן פרס ישראל וחלוץ מורי התנ"ך ב"הר עציון". לשיטתו של ברויאר, הסתירות שעליהן מצביעה ביקורת המקרא אמנם נכונות, אך ההסבר שהיא מציעה להן - כתיבת הספרים השונים בידי מחברים שונים, בתקופות שונות - שגוי. לדעתו ה"סתירות" באות לייצג דוקא בחינות שונות של המסר הדתי, המקודש של התנ"ך.

תפיסתו של טאו הפוכה. הוא אינו מנסה לקרב ו"ליישב" בין התפישות הדתית והמדעית, אלא "לקדש" ככל האפשר את החיים הדתיים באמצעות הרחקה מקסימלית מן העולם החילוני. וכך, אף על פי שהוא עצמו נחשב דווקא בקיא בספרות עולמית ובפילוסופיה (אחותו מרצה עד היום מחשבת ישראל באוניברסיטאות בן גוריון והיידלברג שבגרמניה), הוא מבקש להרחיק ככל האפשר את תלמידיו מלימודי חול. אנשיו הקימו לילדיהם תלמוד-תורה, שההתנגדות בו ללימודי חול גדולה מרוב תלמודי-התורה החרדיים.

ברוח זו טאו אף פילג לפני כחמש שנים את ישיבת "מרכז הרב" והקים את "הר המור", כשהעילה המיידית (שהיתוספה לויכוחים ארוכי שנים עם ראש הישיבה, הרב הראשי לשעבר אברהם שפירא) היתה הכוונה להקים ב"מרכז הרב" מכון להכשרת מורים, שבו יילמדו כמובן הפדגוגים הלא-יהודים לצד לימודי הקודש. טאו ראה בכך "צלם בהיכל".

התקפתו הנוכחית של טאו על המכונים נוסחה בסגנון חריף במיוחד: "כל מי שלמד ומלמד במקומות כאלה הוא מורעל. הוא מורעל והוא מרעיל, וצריך להתקומם על זה... אסור ללמוד במקומות כאלה בשום פנים ואופן. זה בבחינת "ייהרג ואל יעבור" ממש.. זו טומאה שאין כדוגמתה. אם זה היה בא בכפייה, היינו מכריזים על זה גזירת שמד".

הוא טוען שכל משברי החברה הדתית-הלאומית כיום - ממשבר החילון ועד הסכנות המדיניות - נעוצים בתהליך הזה: "מי כמוכם יודע שיש משבר בחינוך הדתי-הלאומי... כאן הכלב קבור, וטוב שזה נאמר פעם אחת ומצווה לפרסם את הדבר הזה... מי שלוחם על ארץ ישראל שיקרה לו, על ירושלים שיקרה לו ועל הר

הבית שיקר לו - על זה הוא צריך להלחם, כי כאן שורש השורשים, כאן מלחמת התרבות, וכל היתר זה רק תוצאות". על פי דבריו, "חילונה" של ההשקפה הדתית, באמצעות ביקורת המקרא וה"ריאליזציה" של גיבורי התנ"ך (כאן הקשר לעימות שרלו-בלייכר), תביא לירידת המוטיווציה למאבק זה: "כדי להיפטר מכל הקנאות הזאת על ארץ ישראל, על מדינה גדולה ועל חזון הגאולה - צריך להוריד את התנ"ך בעיני הציבור. לכן צריך להחדיר לתוך הישיבות את הגישה החילונית המשפלת והמרוקנת את נשמת הקודש, והורסת את יסוד הקודש מהדתיים".

לדעתו מדובר בקונספירציה שלה שותפים גם האיחוד האירופי והעולם הנוצרי; הוא אינו מפרש כיצד הם קשורים לכך, אבל נראה שהוא קושר זאת לפרסומים על אודות מימונן של עמותות פוליטיות וחינוכיות שונות (בהן גם עמותת "מפנה" של צביה גרינפילד הפועלת לדמוקרטיזציה של החינוך הדתי) על ידי האיחוד האירופי. הוא גם מאשים את אנשי המכונים כי הם משתעבדים להפצת התזות הללו תמורת בצע כסף: "כל מי שמקבל מהם משכורות הוא משועבד להם. הוא מפחד מהם, והוא לא חופשי להגיד את האמת". כחלק מהתרחקותו מהעולם המודרני-החילוני, טאו אינו מוכן להתראיין לכלי התקשורת, לרבות אלה הדתיים. גם אחד מתלמידיו הקרובים שנחשב "פתוח" יותר, סירב להתראיין ולהסביר את עמדת רבו.

מי הם המרעילים והמורעלים

הדברים החריפים של טאו הפתיעו את עולם הישיבות הדתי-הלאומי. אחד מראשי הישיבות מצוטט כמי שאמר ש"החפץ חיים' לא היה מחזיק חוברת כזו (כמו של טאו, י"ש) ביד". הוא התכוון לקפדנותו הגדולה של "החפץ חיים", מגדולי התורה של המאה ה-20, בהלכות לשון הרע. אבל במיוחד נסערו אנשי "הר עציון", שהרי אצלם מצוי המכון הגדול ביותר והם נחשבים לחלוצי העיסוק בריאליה מקראית ובהתמודדות עם שאלות של ביקורת המקרא.

עם זאת, שני ראשי הישיבה, הרב יהודה עמיטל, והרב אהרון ליכטנשטיין, שומרים בינתיים על שתיקה. גורם מקורב להם מסביר ש"אין זה לכבודו של הרב עמיטל להגיב על השמצות של הרב טאו, שהיה בעבר תלמיד שלו, ואילו הרב ליכטנשטיין עדיין מתלבט אם להגיב".

מי שכן הגיב היה דווקא אחד הרבנים הצעירים בישיבה, הרב אמנון בזק, בשיחה לפני תלמידיו שפורסמה אחר כך באתר האינטרנט של הישיבה. גם הוא תוקף קודם כל את הסגנון-הוא מונה את שמות הרבנים החשובים המלמדים במכון ושואל אם הם "המרעילים ומורעלים" שלהם מכוון טאו. ואשר לגוף הטענות, הוא מציין את ההבחנה שעשה הרב ברויאר (הבחנה שלדבריו קיימת כבר אצל הרב קוק) בין השאלות הלגיטימיות ואף המוצדקות של ביקורת המקרא, לבין התשובות שאותן הוא דוחה ומציע פתרון אחר. הוא גם טוען שאין קשר בין שאלת היחס לביקורת המקרא לבין שאלת ה"זכות" למתוח ביקורת על מעשי האבות.

ב"הר עציון" אומרים שהחוברת של טאו לא גרמה עד עתה למכון נזק ממשי. הפסקת הלימודים היחידה נרשמה מצד הרב בלייכר, שהודיע לפני כשבועיים כי תלמידיו יפסיקו ללמוד בשלוחה של המכון בישיבתם. לדברי עזרא קהלני, סגן מנהל המכון, "מדובר ממילא בתלמידים בודדים". אגב, מציין קהלני, בלייכר עצמו, שמלמד במסגרת המכון של "הר עציון", דוקא לא הודיע בינתיים על הפסקת שיעוריו: " הוא אמור ללמד עד סוף השנה, ויש בהחלט סיכוי שימשיך גם בשנה הבאה".

בנוגע לתלמידים מישיבות אחרות, הוא אומר ש"ממילא באו אלינו תלמידים מישיבות שמזדהות עם הקו שלנו, שלהערכתי הוא הוא גם הקו המקובל על הרוב הגדול של הציונות הדתית, כך שאני לא צופה הרבה ביטולים". שרלו מעריך שהמבחן המכריע יהיה בקיץ; אז מקיים המכון ימי עיון שנתיים בתנ"ך, הפתוחים לקהל הרחב ומושכים אליהם מאות רבות של אנשים. "המבחן יהיה כמה אנשים יבואו לימים האלה", הוא אומר.

ע"כ הכתבה, ואנחנו אומרים - כל מלה נוספת מיותרת[מא]

מא. וכשלא שומרים מרחק מפרשנות נכרית על התורה מה הפלא שמגיעים אח"כ גם ליטול עצה בנושאים הבסיסיים ביותר ביהדות כמו אמונה, מאנשים אשר אין בהם ריח של תורה ויראה וכמו שמובא במאמר "פרויד פינת הנביאים" (הארץ, מאת ורד לוי-ברזילי מיום:) כיצד פונים רבנים וראשי ישיבות לפסיכולוג חילוני שיחזקם באמונתם ובקשר שלהם לאלקים. וז"ל המאמר שם (הבאנו רק את עיקרי הדברים ולא את המאמר כולו. כמו כן היכן שמופיע שם ה' שינינו לאלקים)

״איך נהפך ד״ר יאיר כספי, פסיכולוג חילוני, למנחה סדנאות טיפוליות ברוח היהדות ולמרצה מבוקש על אמונה דווקא בישיבות ובהתנחלויות? בעיקר בזכות ספרו ״לדרוש אלוקים״, שמציע לקוראים חיבור עוקף הלכה לאלוקים עצמו.

זה קרה לפני עשרים שנה.

כבכל מוצאי שבת התכנסו תלמידים בדירתו הצנועה של פרופ׳ ישעיהו ליבוביץ ברחוב אוסישקין בירושלים ללמוד תורה מפיו. ליאיר כספי, פסיכולוג ירושלמי שהגיע בעקבות המלצה של חבר, היה זה מפגש ראשון עם הכריזמה הליבוביצ׳ית הידועה.

למרות הזמן הרב שחלף מאז, כספי זוכר את הערב בבהירות. ״עבדי הזמן עבדי עבדים הם. עבד ה׳, הוא לבדו חופשי״, קרא ליבוביץ׳ בקול משירו של יהודה הלוי והסביר: מחפשי חופש לא ימצאו חופש. מחפשי חובה, אפשר שימצאו חופש. כספי נתפס להתרגשות עזה. הוא הרגיש כמי שהתגלה לו פתאום סוד גדול. כשליבוביץ׳ הרעים שוב ״עבד ה׳ הוא לבדו חופשי!״, חש כספי איך כל השנים שבמהלכן ״חיפש את עצמו״ - שנות הטיפול הפסיכולוגי, החיפושים הרוחניים, הספרים, הסדנאות לגילוי עצמי - נחשפו לפתע במלוא חולשתם. באותו ערב, כשישעיהו ליבוביץ׳ הרעים בקולו בפעם השלישית ״הוא לבדו חופשי״ הרגיש יאיר כספי, חילוני שלא שמר עד אז על קשר עם אלוקים, שהוא שומע, בפעם הראשונה, את קול הגבורה.

בספרו ״לדרוש אלוקים״ (הוצאת ״ידיעות אחרונות״) שיצא לאור לפני שנה, תיאר כספי כך את הרגע ההוא: ״ביום ההוא הרגשתי שסוד גדול נגלה לי. סוד שאולי לא ידעתי שאני יודע. סוד שהיהודים שומרים כבר כמה אלפי שנים״. ספרו נפתח במלותיו של ישעיהו ליבוביץ׳ שנחרתו בלבו: ״מחפשי חופש לא ימצאו חופש. מחפשי חובה אפשר שימצאו חופש׳, אלה היו הדברים ששמעתי את האיש אומר. ומכאן התחלתי להיות אדם אחר״.

אלוקים כשיטה טיפולית

עשרים שנה חלפו. ד״ר יאיר כספי, 49, סוגר עשור כמרצה בקורס שיצר בעצמו: ״פסיכולוגיה ביהדות״. בשלוש השנים האחרונות הוא מנהל תוכנית בשם הזה במרכז למורשת היהדות באוניברסיטת תל אביב.

ספרו זכה להצלחה מפתיעה. כ-6,000 עותקים כבר נמכרו. מהדורה רביעית נמצאת כעת בהדפסה. ההזמנה שניסח בספר - לדבר עם אלוקים ישירות, בלי מתווכים - וטענתו שהדתיים והחרדים עסוקים יותר מדי בקיום מצוות שאבד עליהן הכלח ופחות מדי בחוויית קירבה ואהבה עם אלוקים, נגעה בעצב רגיש. העובדה שהמחבר, שהעז להציע מדריך לתיקון עצמי ולניהול דיאלוג חדש עם אלוקים הוא חילוני, מאתגרת דתיים במיוחד. כספי כבר הוזמן על ידי אחדים מראשי יש״ע המפד״לניקים להרצאות בהתנחלויות. אורי אליצור, מראשי יש״ע, עורך ״נקודה״, כתב ביקורת על הספר בעיתונו. אחרי הסתייגות צפויה מהעובדה שכספי אינו נושא בעול המצוות ומכך שהפך את גילוי האלוקים שלו לשיטה טיפולית, כתב אליצור: ״...זהו ספר לא קל לעיכול ליהודי דתי... קראתי בו מרותק, ויותר מזה נרגש... בנקודות רבות בספר ההרגשה היתה שהוא מכוון לאמיתה של תורה ולאמיתה של אמונה,

במידת עומק שלא פוגשים בה בבית המדרש... הספר סוחף וצפונה בו הבטחה של התחדשות וכמעט התגלות...״.

המחלקה לתרבות תורנית ביישובו של אליצור, עפרה, הזמינה את כספי להרצות לפני תושבי ההתנחלות. ארגון רבנים אורתודוקסים ״לקראת שליחות״ (המכשיר רבנים לעבודה קהילתית) הזמין אותו להרצות, לקראת יום כיפור, על הכלים היהודיים לעשיית חשבון נפש. הישיבה הדתית-לאומית ״אהבת החיים״ בהתנחלות כוכב השחר הזמינה אותו להעביר סדנה לסגל רבני הישיבה על התמודדות עם בעיות חברתיות בישיבה על פי המקורות היהודיים. הוא ציפה לשמוע קריאות של ׳מי שמך׳? אבל הן לא באו. להיפך. היום הוא מרצה מבוקש בכנסים ואירועים של רבנים. הסופרלטיווים שבהם השתמשו אחדים מהם כשתיארו את חוויית הקריאה שלהם בספר ״לדרוש אלוהים״ הפתיעו גם אותו.

בתוכניתו האקדמית באוניברסיטה 80% מהלומדים הם חילונים, כ-20% דתיים, מיעוטם חרדים. לומדים ומלמדים בה כמה רבנים. הדתיים והחרדים באים, כמובן, ממסגרות פתוחות יחסית. דתיים וחרדים מודרנים, שנמנים על ה״שיח הדתי החדש״ ומובילים מהפכה בתוך העולם דתי.

זוהי תוכנית שנתית ללימודי יהדות המיועדת בעיקר לפסיכולוגים, פסיכיאטרים ועובדים סוציאלים. לאחרונה פתחו מסלולים לסטודנטים משאר הפקולטות ולציבור הרחב. היא כוללת אופציה לשנה ב׳ עבור מי שרוצים להיות מנחים.

המורים באים מעולמות שונים ומגוונים: חוקרי יהדות כמו ד״ר אדמיאל קוסמן, פרופ׳ מנחם פיש ופרופ׳ מיכל אורון; פסיכולוגים קלינים כמו אפרת נצר, יששכר עשת, אימי כהן ואחרים; רבנים כמו הרב יוסף יצחק ליפשיץ והרב אביגדור הנמן.

כספי לא מלמד מקורות יהודיים כמו חוקרי תלמוד או תנ״ך אחרים. הוא בא לתקן עולם. ״לעזור לאנשים ללמוד איך לתקן את עצמם״. תוכנית הלימודים אמנם כוללת מבואות למקרא, ספרות תלמודית, קבלה וחסידות אבל מבחינת כספי הכל נעשה דרך פריזמה פסיכולוגית ולצורך יעד מאוד ברור - תיקון.

לב העניין הוא התנסות אישית חווייתית תוך שימוש בדרכי תיקון האדם של המקורות היהודיים. כלומר, סדנה טיפולית לתיקון עצמי ברוח היהדות. הספרים ההכרחיים הם תנ״ך, תלמוד, ספרי קבלה וחסידות וכן ספרות ושירה עברית. אבל ספרו של כספי ״לדרוש אלוקים״ משמש מקראה, מדריך, מעין מורה נבוכים, שלאורו הלימודים מתנהלים.

הפסיכיאטרית עליזה רינג רוזנבאום, מנהלת מחלקת מתבגרים ב״אברבנאל״, בוגרת שנה א׳ של התוכנית: ״ההתנסות הקבוצתית היתה מרתקת״, היא אומרת. ״אני אשה חילונית, עם נטייה רוחנית. מצא חן בעיני הכיוון שלו, של איש חילוני ששואל ׳למה הפקיעו מידי את אלוקים?׳ וקובע ׳איש לא יקבע לי את אלוקים שלי׳. מבחינה מקצועית, אני אדם קליני. והיה מעניין לגלות צורת ראייה חדשה והתייחסות לקונפליקטים של בני אדם במונחים של יהדות. זה חדש לי לגמרי. זאת עוד שפה, עוד דרך להגיע אל אנשים״.

לקחת משם משהו לחיים שלך, לקליניקה שלך?

״בהחלט. לקחתי משם עוד שפה טיפולית. אם באים אנשים שזוהי שפתם, אז אני משתמשת במה שלמדתי אצל יאיר. ויש בכוונתי להירשם גם לשנה השנייה״.

כספי איש אמין. יש לו טענות קשות אל עולם התרבות החילוני. הוא לא חוסך ביקורת מהעולם הדתי. והוא גם לא חושש לכרות את הענף שעליו הוא יושב. כמטופל וכפסיכולוג, הוא טוען, חווה על בשרו את אוזלת היד של הפסיכולוגיה. ״המאה העשרים הולידה דת חדשה - הפסיכולוגיה. הדת הזאת קסמה לכולם. היא הציעה לבני אדם נוסחה נהדרת - סלח לעצמך. על הכל. על כל מה שעשית וחשבת. תרגיש טוב יותר. תיפטר מכל רגשות האשמה. אבל זאת סליחה סינתטית. אין בה עומק. אין בה חסד אמיתי. זה חסד שלא יודע למי להגיד תודה, ולכן הוא לעולם לא יחבר את האדם למקור אהבתו. עובדה - בן אדם הולך עשר שנים לטיפול ועדיין ממשיך לשנוא את עצמו״.

מה חסר בה? ״חסר בה אלוקים״.

<u>לפני הפסיכואנליזה</u>

במשך שנים העמיק כספי את היכרותו עם ארון הספרים היהודי. אחרי שאיתר במקורות כל מה שיש בו תובנה פסיכולוגית שניתן להשתמש בה לעבודה אישית חזר אל חדרו - חדר המטפל, הפסיכותרפיסט - ולקח ממנו מכל הבא ליד, מפרויד ואדלר, דרך הגשטאלט, עד לארווין יאלום. כל מה שנראה לו נכון ומתאים.

ספרו מכיל עשרות דוגמאות כאלה. הציטוט מן המקור, האינטרפרטציה הפסיכולוגית והצעת ה״עבודה״. הנה אחת מהן: ״אלפי שנים לפני הפסיכואנליזה, הציג המקרא את אחד מכליה העקריים: ׳ישפוך שיחו׳. ׳תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה׳ ישפוך שיחו׳״ וכספי מסביר: ״ישפוך - כל מה שיש בפנים. לא יחשוב לפני שידבר. לא ישקול. לא יארגן. לא יסדר. לא ימיין, ידבר. שפוך הכל - את כל הבקשות וכל הרצונות, כולל מחשבות זרות, למי אתה נמשך, על מי אתה חולם, איזה רצון שלך אסור, איזה יסוד נכון יש בתשוקה הזאת, למה היא מזמינה אותך, שפוך הכל....״. ואחר כך, הצעתו לתהליך העבודה לתיקון: ״... המחשבה הכפייתית היא שער. אל תיאבק בה. היכנס דרכה. תן לעצמך להתאהב. דרוש יותר. דרוש הכל. את מה שחסר לך. קח מחשבה על אהבה אסורה. על יופי, כוח, חופש וסערה. קח אותה. תן לה לשחרר את יצרך. וכשהרצון נודע, הבא אותו למפגש עם החסד והמצווה. עם מה שאתה יכול, ומותר לך. עם תפקידך...״.

הסינון בדרך אל הספר היה קפדני: רק מה שהוא ׳אמת׳. רק מה שיש בו אלוקים. ואיך יודעים? כספי אומר שידע. זה היה קל ופשוט. הוא ברר רק את מה שתאם, שהידהד בהרמוניה מלאה עם הקול הפנימי ההוא ששמע, ושבאותו שלב כבר קרא לו ללא היסוס ״קולו של אלוקים״. למרקחת הייחודית שרקח, תערובת של פסיכותרפיה ואלוקים, הוא קורא ״פסיכולוגיה שאלוקים במרכזה״.

הרב יוסף יצחק ליפשיץ, חרדי מבית, ראש ישיבת רבי יצחק יחיאל בגבעה הצרפתית בירושלים, בוגר התוכנית ומלמד בה: ״בדרך כלל, כשלומדים באוניברסיטאות יהדות, משננים טקסטים ועוסקים

במחקר. בישיבות בדרך כלל עוסקים יותר במהות, בעולם המושגי, אבל לא מעזים לערער על שום דבר. זה החידוש כאן ולכן הסכמתי לבוא וללמד״.

כרב, אתה מוכן לשאול שאלות כפירה ולעודד את תלמידיך לערער?

״לא שאלות כפירה. כן, אני מעודד לשאול כל שאלה. וכן, אני רואה בשיח עם אלוקים דיאלוג הדדי ואיני חושב שצריך לפחד להגיד את זה. יאיר הוא איש מאמין שאינו שומר מצוות במובן הרגיל של המלה. בכך כמובן אנו חלוקים. איני מסכים עם החירות שלקח לעצמו. אבל הוא בא מארון הספרים שלי. יש אצלו הרבה אהבת אלוקים. יש אצלו קצת פחות יראה, ואנחנו משלבים״.

אז אין לך בעיה עם כך שמדובר באדם חילוני.

״לא. הכרתי דתיים וחרדים שאין אלוקים בלבם. אני מכיר אנשים שמגדירים את עצמם חילונים אבל הם מאמינים גדולים. ההגדרות הישנות כבר לא תקפות. כל רב וכל איש חינוך בתוך העולם החרדי והדתי יודע שיש תופעה כזו, וזהו לב המאבק הפנימי שאנחנו מנהלים: צעירים מתפללים ומרגישים ריקנות. חשים היעדר הזדהות. משהו אבד להם. חסר להם. ולעתים אנחנו חסרי אונים. יאיר כספי מצא דרך לסייע לבני אדם למלא את החלל הזה שנוצר בלבם, באהבת אלוקים. בזה הוא כמובן לא עושה משהו חדש - הנביאים תמיד הוכיחו את עם ישראל על עודף טקסים ופולחנים ועל פחות מדי אהבה. ׳למה לי רוב זבחיכם יאמר ה׳, שבעתי עולות אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים ועתודים לא חפצתי. כי תבואו לראות את פני מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי...׳ (ישעיהו א׳, י״א)״.

הרב יאיר בן שטרית, מהתנחלות כוכב השחר, ראש מדרשת ״אביב״ בתל אביב, בוגר הסדנה: ״התעשרתי. השפה שהוא הביא מרתקת. כאדם דתי אני לומד ומלמד, והרבה פעמים חש בפער בין השפה היהודית שאני חי בה ובין המציאות, ההוויה המודרנית. ופה האיש עשה חיבור מאוד מעניין בין שני העולמות״.

איש חילוני מלמד את הדתיים מהי אהבת אלוקים?

״ההגדרות האלה כבר עברו מן העולם. כמובן שאני מתנגד לכך שהוא החליט להכין לעצמו רשימת מצוות חדשה. פעם אמרתי ליאיר ׳אתה כמו הרפורמים׳. הוא ענה לי ׳בדיוק ההיפך. הם מצמצמים. אני מרחיב. היהדות היום, במה היא עסוקה? בכשרות, בנידה ובשבת. ואילו אני מציע שתהיה עבודה על אלפי דברים נוספים. על כל פסיק בחיים של האדם. על כל עניין׳. וזה נכון. הוא צודק. הוא באמת מציע הרחבה אינסופית. לתרגם את זה לשפה פסיכולוגית שתעזור לבני אדם ולהביא את זה (כלומר את אלוקים) לתוך היום יום של האדם. זה בעיני דבר מדהים, גדול״.

הרב יובל שרלו, ראש ישיבת ההסדר ע״ש זבולון המר בפתח תקווה, נחשב היום לדמות מרכזית בתנועה הדתית לאומית. הוא לא למד בסדנה אבל קרא את ספרו של כספי. ״בשלב הראשון של הקריאה, ראיתי בו עוד ספר סלפסטיק בנוסח אמריקאי, כמו ׳כיצד להיות מבקש שמים בשמונה צעדים׳״, הוא אומר, ״בקריאה שנייה מצאתי בו את שאהבה נפשי - את הרעננות וההתחדשות שבחיפוש אלוקים, את הבידוד האמיתי של עבודה זרה, את חזון ההתגלות והחיות שבקשר שבין אדם

התיחסות גדולי ישראל לר׳ עדין שטיינזלץ, לתלמודו המבואר ולשאר ספריו

לבקשת רבים אנו מביאים כאן את התיחסות גדולי ישראל לר׳ עדין (אבן ישראל) שטיינזלץ, ל״תלמוד המבואר״ שחבר, ולשאר ספריו, בצירוף המאמר שפורסם בשעתו ב״יתד נאמן״ בצמוד למכתביהם של גדולי הדור וגדולי ראשי הישיבות תחת הכותרת: ״על מה נזעקו גדולי ישראל״. מכתבי גדולי ישראל וכן המאמר פורסמו בגליון ״יתד נאמן״ מיום שישי י׳ באב התשמ״ט. והחי יתן אל לבו. (הדברים מובאים בשלימותם ללא תוספת או גרעון כלשהוא מצידנו)

בס״ד, יום ו׳ עש״ק לסדר הנני נותן לו את בריתי שלו׳ התשמ״ט

למעלת כבוד הרבנים הגאונים גדולי תורה ויראה וכל אנשי התורה אשר חונכו וקלטו בהישיבות שלמדו דעת תורה ויראת שמיים.

ה׳ עליהם יחי׳

צר לי מאד, צר לי מאד, אף כי יודע אני מך ערכי אבל ליבי בוער בקרבי. והשקט לא אוכל, ואני מוכרח לכתוב דברים היוצאים מן הלב, על הסכנה העומדת ח״ו לקעקע את יסוד היסודות של כלל ישראל, אשר כל אמונת עם

לאלוקים, את החתירה לאמת וההימנעות מזיוף פנימי. הרבה למדתי ממנו והרבה אטול ממנו, ואני מודה למחבר על עולם שהעצים בי. בשלב השלישי, שלב הסיכומים והטיעונים, ספר זה לא יהיה ספרי האישי, אף שאקח ממנו דברים, וזאת בשל שתי סיבות: ראשונה, שבסופו של דבר זהו כן ספר של ׳עבודה זרה׳ - למרות המלחמה נגדה המחלחלת בו - עבודה זרה של אדם הצר לו את אלוקים ברוחו, מסרב למעשה לקבל את המצוות שבין אדם למקום, שאינן חלק מתפיסת עולמו. סיבה שנייה: ייעודה של הדת היהודית הוא להקים ׳ממלכת כהנים וגוי קדוש׳. זהו ספר אינדווידואלי אליטיסטי שאינו פונה להקמת ציבור. חלק מהותי מהביקורת שיש בו על ׳ההלכה הקפואה׳ נובע מאופיה של ההלכה, שהיא פונה לציבור כולו, על כל רבדיו, ובשל כך היא יותר אחידה, קבועה ויציבה מאשר דמות האמונה המצטיירת בספר. זוהי אחת הבשורות של ההלכה החסרה כל כך בספר״. ע״כ.

וכל מלה נוספת מיותרת...

ישראל בנוי׳ על זה, והוא שהתורה שבעל פה קדושתה ממש כתורה שבכתב, ושניהם ניתנו למשה בסיני מפי הגבורה, וכל כולה תורה היא, כמו שאמרו בגיטין ס׳: ולא כרת הקב״ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבע״פ, ובזה לא הי׳ שום אדם בשם ישראל יכונה מפקפק בזה, וכל יהודי שלמד גמרא בבית המדרש בחברת ש״ס שהי׳ נמצא בכל עיר ועיר, ידע שלומד תורה שניתנה למשה מסיני. והתנאים והאמוראים כמלאכי צבאו-ת, שאנו יודעים ומאמינים שהקטן שבהם הי׳ ביכולתו להחיות מתים, ואנחנו יתמי דיתמי בדור שאפילו כחמורו של ר׳ פנחס בן יאיר לא דמינו, דור שהשתיקה יפה לו, וח״ו אף אחד לא העיז להטיל כל ביקורת כל שהוא לאחר חתימת התלמוד על ידי רבינא ורב אשי ומינה נפקא קדושת עם ישראל בכל מקום על ידי קדושת התורה וזה הי׳ הגורם היחידי לקיום כלל ישראל מאז היה לגוי במעמד הר סיני.

ומה כואב הלב לראות כבלע את הקודש מאחד המתחכם בעצת היצר לכתוב פירוש לגמרא המתקרא בשם ״התלמוד המבואר והמנוקד״ ולהכניס פנימה ביאורים שונים כאילו להקל על הלימוד של הגמ׳.

ובאמת שעל ידי לימוד זה סר כל זיק של קדושה ואמונה. שמעמיד הש״ס כספר חוקים וכחכמת הגויים רח״ל, ופשוט שבדרך זה יגרם ח״ו שכחת התורה. ואל יטעון מי שטוען שעי״ז יתמעטו הלומדים, כי מחובתינו לשמור על פך שמן הטהור בטהרתה, ולא על הריבוי האינו טהור, ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. ותדעו כי עד מלפני כמה שבועות לא ידעתי מכל זה, וכשראיתי כמה מחיבוריו דוגמת ספר אישים במקרא ונשים במקרא וכו׳ וכן חיבורו התלמוד לכל, נזדעזעתי, ואומר אני בלב שלם שיש בהם דברי מינות ואפיקורסות וחילול כבוד התורה, ומעיז לדבר בזלזול נורא על האבות הקדושים התנאים והאמוראים, אשר אין לנו כלל תפיסה בגודל מדריגתם והשגתם. וצר לי מאד שאני צריך לזעוק, אבל לדעתי ספריו צריכים גניזה, ואסור ללמוד ולעיין בהם ולהכניסם לביהמ״ד.

והירא דבר ה׳ ישמור נפשו מלהחזיקם בביתו.

הכותב בדמע למען כבוד השי״ת ותורתו

אלעזר מנחם שך

בס״ד

הובאו לפנינו חיבורים מהמחבר עדין שטיינזלץ תלמוד מנוקד, התלמוד לכל, וסדרת ספרים ״אוניברסיטה משודרת״, ובהם פער פיו בקדושי עליון התנאים והאמוראים והשופטים והנביאים וכו׳ ועד האבות הקדושים שילח לשונו בדרכם של המשכילים הזכורים לדראון.

אוי לעיניים שכך רואות.

הרינו למלאות בזה את חובתנו ולמחות מחאה נמרצת אשר תשמע מסוף העולם ועד סופו על העמדת צלם בהיכל, בחילול קדושת חכמינו זכרונם לברכה האמוראים התנאים ולמעלה בקודש עד האבות הקדושים ע״ה. ולקהל עדת ישראל די בכל אתר ואתר אנו פונים לאמר, כל אשר עמדו רגליו במעמד קבלת התורה ימהר ויחוש לבער את חיבוריו. צא טמא תאמר לו.

ובזכות ״ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם״ יתקיים בנו ״והייתם קדושים לאלקיכם״. ובמהרה דידן תמלא הארץ דעה את ד׳ כמים לים מכסים, במהרה בימינו אמן.

ובאנו על החתום, ימי בין המצרים תשמ״ט, יהפכם ד׳ לששון ולשמחה.

אברהם יעקב זלזניק. חיים קנייבסקי, אהרן יהודה לייב שטיינמן, מיכל יהודה לפקוביץ

בס״ד.

בין המצרים התשמ״ט

הן הובא למראה עינינו ספרים וחוברות ערוכים בידי עדין שטיינזלץ, ותוכו רצוף דברים חמורים ביותר, שיש בהם ערעור ביסודות התורה שבעל פה דברי מינות כפירה וזלזול ופגיעה בכב׳ קדושי עליון התנאים והאמוראים אשר כל השומע יחרד, וגם בפירושיו הנלווים בתלמוד המנוקד יש דברים הבאים בדרך זו.

ע״כ אנו באים בזה למחאה על חילול ה׳ הגדול ומפרסמים ומודיעים בזה שאיסור חמור להחזיקם בבית וכ״ש לעיין בהם, כמובא ברמב״ם פ״ב ה״ג

מהלכות עבודת כוכבים ומן הראוי להודיעם ולפרסם לכל את האיסור החמור הנ״ל. **ממני המצפה להרמת קרן התורה**

חיים קרייסווירטה אבדק״ק אנטווערפען יצ״ו חיים פינחס שיינברג

ב״ה מוצש״ק דברים תשמ״ט

הואיל ובחוברות ״תלמוד לכל״ ו״דמויות במקרא״ ישנם דברים נוראים של זלזול באבות הקדושים, וברבותינו התנאים והאמוראים, ופגיעה ביסודות תושבע״פ **הרי מן הדין כל ספריו של אותו מחבר בחזקת איסור הם עומדים.**

לכן הנני מצטרף לדעת גדולי ישראל שליט״א שהוציאו איסור על ספריו.

וע״ז באעה״ח -

יוסף שלו׳ אלישיב

הובא לפנינו מחברת בשם ״תלמוד לכל״, ונחרדנו לראות בה דברי מינות וכפירה ביסודות התורה שבעל פה שנמסרה מפי הגבורה למשה רבינו, ולשונות של זלזול ופגיעה ברבותינו הקדושים חכמי הגמרא ז״ל, כדרכי המסכילים אשר חץ שחוט לשונם ובקרבם ישימו ארבם. גם בפירושיו של בעל המחברת ל״תלמוד המנוקד״, נמצאים דברים מעין אלו.

וזאת הנני להזהיר כי איסור גמור לעיין בהנ״ל או להפיצם, וצא תאמר לו. ושומע דברינו ישכון בטח.

ז״ך סיון תשמ״ט לפ״ק פה בני ברק.

מצפים לישועת ה׳

שמואל הלוי ואזנר, יצחק שלמה אונגר, יצחק צבי ברש״י ברנפלד

נתן געשטעטנער

הובא למראה עינינו ספר "התלמוד לכל" הערוך בידי עדין שטיינזלץ תוכו רצוף דברים חמורים שיש בהם ערעור כל יסודות התורה שבעל פה, דברי מינות, זלזול ופגיעה בכבוד קדושי עליון התנאים והאמוראים אשר כל השומע תצלינה שתי אוזניו.

גם בפירושיו הנלווים ל"תלמוד המנוקד" נמצאו דברים הבאים על דרך זו.

על כן באנו בזה במודעא כי איסור גמור ללמוד ולעיין בהם ומן הראוי לכל אשר בידו לפרסם את הדברים.

ועל זה באנו על החתום:

ש.י. ניסים קרליץ, יוסף הכהן רוט, פינחס שרייבר

הנני מצטרף לכל הנ"ל כיהודה ועוד לקרא ומן השמיים ירחמו

שמעון בעדני

*

אברכים גדולי תורה ויראה הגישו לפני לעיון במחברות "דמויות מן המקרא" ו"תלמוד לכל" ונשתוממתי לראות ולהוורח כי כמעט כל כולם מהווים בגישתן בתוכנן ובסגנונן מעין הכנסת חולין בעזרה בבית מקדשינו הרוחני והנצחי "התנכי"ת ושני התלמודים" ויש בהם רח"ל משום המעטת דמות והשקפות סילופיות על אבות האומה, הנביאים, השופטים, התנאים והאמוראים, והבאים אחריהם, ומתוארים כמעורטלים ח"ו מהקדושה העליונה המהווים בישותם והמתייחסת להם מדור דור בקבלה איש מפי איש ומכאן גם גישה של קלות דעת לתיאור דבריהם ותקנותיהם הכלליות והמשפחתיות לשעה ולדורות הגובלת למינות וכפירה במקדושים.

לזאת הנני מצטרף בזה לדעת תורה של הרבנים הגאונים הגדולים חברי בתי הדין בעיה"ת בני ברק לאסור איסור גמור לעיין בהם ועקב היותם עטופים במעטה לא חילונית כביכול יש בהם ביותר להרעיל נפשות.

ולמזהיר ולנזהר תבוא עליהם ברכת טוב

באעה"ח לכבוד התורה ועמודי ארזיה

אליעזר יהודה וולדינברג (מח"ס שו"ת "ציץ אליעזר")

בס״ד

הננו בזה על דבר החוברות ״דמויות מן המקרא״ ״התלמוד לכל״ ועוד מבעל המחבר והמוציא לאור ״התלמוד המנוקד״ ופירושיו שהם מלאים פירושי מינות וכפירה וזלזול ולעג ברבותינו הקדושים חכמי התנאים והאמוראים ולמעלה בקודש אף גם בהאבות הקדושים, ודברי רעל ומינות וכפירה הללו הכניס גם בפירושיו על התלמוד המנוקד שהוציא לאור - המכניס רעל ורעיונות מינות וכפירה בלב הקורא בהם.

ואשר על כן, הננו בזה למחות על חילול כבוד שם שמים הגדול ולהודיע בשער בת רבים כי דינם של ספרים אלו ככל ספרי מינות ואפיקורסות ואיסור גמור הוא להפיצם ולהחזיקם וכש״כ לעיין בהם.

ואין הדבר תלוי בתשובתו של זה כלל.

ולהשומע יונעם ותבא עליו ברכות טוב ויזכה לראות בנחמת ציון וירושלים בבא״ס.

ובאעה״ח בחודש מנ״א תשמ״ט פעיה״ק ירושלים תובב״א

אברהם דוד הורוויץ

מאיר בראנדסדארפער

שמחה בונם ולדנברג

משה זאב זורגר

נתן קופשיץ

וזה המאמר שפורסם בצמוד למכתבי גדולי ישראל הנ״ל:

על מה נזעקו גדולי ישראל?

בהמשך למאמר שפורסם ביום שני האחרון, הננו מביאים עוד ציטוטים מחיבורי שטיינזלץ, זאת לאחר התייעצות עם מרנן ורבנן שליט״א.

הננו מזהירים מראש את הקורא, כי בשורות הבאות יצוטטו דברי זלזול נוראים ואיומים של פגיעה ביסודי התורה ובאבות הקדושים, השופטים והנביאים.

לא בלב קל אנו עוסקים במלאכה זו, וגם לא מדעתנו שלנו, כי אם לאחר שאלת הוראתם של מרנן ורבנן שליט״א, גדולי התורה והיראה, אליהם פנינו

בשאלת הלכה למעשה כיצד לנהוג בשאלה חמורה זו. לאחר שפורסמו השבוע מכתבי גדולי ישראל נגד ספרי שטיינזלץ, נוצר צורך להסביר לציבור הרחב את הרקע למחאתם החריפה של גדולי ישראל, ומה שהורו שכל ספריו של אותו מחבר בחזקת איסור הם. רבים רבים - אמנם לא מן הממיתים עצמם באהלה של תורה - התקשו להבין בתחילה מה פסול מצאו בדרכו של הנ"ל, שספריו הפכו מקובלים יותר ויותר בקרב ציבור המתחילים בלימוד הגמרא, בעלי תשובה ובעלי בתים שלא הורגלו בלימוד קבוע מנעוריהם.

עקב כך נאלצים אנו בזה להמשיך את מה שכבר הוחל להיעשות השבוע (במאמר שפורסם ביום שני האחרון) ולהביא בפני הקוראים את דברי הבלע המובאים בחיבוריו, למען ידע הקהל, כי יש להתרחק מחיבוריו השונים כמטחווי קשת.

כאמור, הדבר נעשה לאחר שאלה בעצתם של מרנן ורבנן שליט"א, האם יש היתר להביא ציטוטים חמורים כאלו מעל דפי העיתון. גדולי התורה הורו להיתר מפני צורך השעה, להסביר את חומרת האיסור. ובעז"ה אנו מקווים, שלא יצא מכשול מתחת ידינו, ויקויים בנו "הנוטל עצה מן החכמים אינו נכשל". וכשהדברים נכתבים מתוך ביקורת קשה והסתייגות ברורה, לא יטמאו את הלב.

יחד עם זאת, מי שאין לו צורך בקריאת המאמר, כי הדברים ברורים לו, וגם אינו צריך להבהירם לידידיו ואנשי ביתו, אין כל סיבה שיקרא את הדברים, שנכתבים אך ורק כצורך השעה, להסברת חומרת איסורם של גדולי ישראל. וכל מי שיראה דברים כהווייתם יבין, כי אדם שהיה מסוגל להוציא מפיו או מעטו דברים כאלו, (או אפילו שהדברים "רק" נדפסו בשמו ותחת חסותו ללא הפרעה) נפסל מכאן ולמפרע ומכאן ולהבא להורות ולחבר חיבורים ביהדות ולהדריך מתחילים וכדו'.

ביום שני האחרון צוטטו במאמר דברי זלזול נוראים בתנאים ואמוראים, קדושי עליון. דבר זה נובע מגישתו הכללית של ספרו "התלמוד לכל" אל התלמוד והתורה שבע"פ שכל יהודי מאמין יודע שניתנו בסיני ונמסרו מדור לדור.

כידוע, מיסודי התלמוד להאמין, כי כל התורה ניתנה למשה בסיני, כולל כל התורה שבע"פ, משנה, תלמוד ואגדה. ובכלל האומר אין תורה מן השמיים, שאין לו חלק לעוה"ב, הוא אפילו יאמר "כל התורה כולה מן השמים, חוץ מדקדוק זה, מקל וחומר, מגזירה שווה זו" (סנהדרין צט). בכלל זה, גם האמונה בגדלות ובקדושת ישראל, ראשונים כמלאכים.

עלעול בין דפי ספריו חושף דברים חמורים ביותר, הפוגעים בעיקרי האמונה. ניתן אפילו להתרשם, כי דרך חשיבה זו באה מהליכה בדרכם של ספרי "מחקר", שחיברו מינים ואפיקורסים. והדברים, כאשר הם מודפסים, לא רק שאינם מקרבים את המתעניינים בתורה לדרכי האמונה האמיתית, אלא אף מרחיקים אותם, באשר בסיום קריאת הספר נותרות בלב הקורא הפשוט המסקנות הבאות: א) חכמים "חידשו" פירושים בתורה שבכתב, "יצרו ופיתחו" תורה שבע"פ, ובדו מליבם ח"ו. ב) דרכם של חז"ל הק' היתה מונחית ממידות אנושיות כאלו ואחרות ("מתון" לעומת "קיצוני" וכד') אותן הרשות בידינו לשפוט לפי קוצר דעתינו כפי שאנו שופטים חברינו. ג) אין כל סמכות מיוחדת לחכמי התלמוד, וכל אחד יכול להמשיך ולדון ולהכריע כרצונו, כי "התלמוד נמשך עד היום".

כבר בעמודו הראשון של הספר ניתנת לקורא התחושה, כי אין חובה לגשת אל התלמוד בחרדת קודש. התלמוד, הוא לדברי הכותב: "אוסף של חוקי אגדה ופילוסופיה וכו' **של סיפורי מעשיות ושל הומור**". (מיותר לציין חומרת הדברים, לכל מי שיודע כיצד התייחסו קדמונים בפירושיהם לאגדות חז"ל לכל משפט ומילה ולרמזים הטמונים בהם) בעמוד זה גם נכתב:

"מבחינת הגדרתו אין הספר מרשים ביותר... עדיין בנוי הוא על אסוציאציה חופשית ועל הקשרי רעיונות שאין דומה להן אלא ברומאנים מודרנים...".

רוח הכפירה וההשכלה, לפיה, כביכול, התורה שבע"פ הינה "המצאת" דורות מאוחרים, נושבת בין דפי הספר. לדוגמא: "תקופת כנסת הגדולה **הרי היא, איפוא, התקופה הגדולה של הנחת היסודות לתורה שבע"פ בישראל**" (עמ' 18).

ועוד "פנינים" המרמזים על אותם תיאורים של "התפתחות ההלכה" שיצאו מהיכל ההשכלה ומבקרי המקרא:

"חתימת התנ"ך שהיא פעולה אחת של אנשי כנסת הגדולה הריהי ממילא התחלת שלטונה של התורה שבעל פה **ופיתוחה...**" (עמ' 17).

"אכן על ראשיתה ותחילת התפתחותה של התורה שבעל פה יש בידינו רק מעט ידיעות..." (עמ' 14).

בכל הדורות נגשו יהודים אל דף הגמרא בחרדת קודש, כלימוד של תורתנו הקדושה שניתנה באש מסיני, ונמסרה מדור לדור. אך המעיין בספרי שטינזלץ מודרך מראש להתייחס לתלמוד כ"ספר לא מרשים" המזכיר "רומאנים מודרניים". מעין "אוסף" כזה המכיל "סיפורי מעשיות והומור".

כל ילד שהתחיל ללמוד גמרא, יודע כי לאחר חתימת התלמוד אין לחלוק על הנאמר בו, ואין רשות לערער על דברי חז"ל. אך מר שטינזלץ, על פי תיאורית ה"התפתחות" מגיע למסקנות מרחיקות לכת:

"אף בדברים שבהם הגיע התלמוד לסיכום - לא בכולם נשאר סיכום זה קיים במשך הדורות, הכרעות לצד אחד **שונו בהדרגה** לצד אחר, ומשום כך חלק ניכר מן ההלכות לא הגיע לגיבוש מוחלט עד היום..." (התלמוד המנוקד סיכום לפרק ד' ברכות). הכל מתפתח. הכל ניתן לשינוי. "תהליך טבעי" של התפתחות "הדרגתית".

מר שטיינזלץ מוסיף, כי זה יכול להימשך הלאה והלאה. לתלמוד אין שום מעמד ראשוני ומיוחד. הכל פתוח, הכל מתפתח:

"מבחינה טכנית היסטורית, התלמוד אכן לא נחתם... המקרא, דרך משל, עבר אמנם שלבים שונים של כינוס ואיסוף, אך בסופו של דבר הגיע לכלל חתימה... אולם לא כן היה לגבי התלמוד... העקרון שהתלמוד לא נחתם כולל בתוכו את האתגר המתמיד, הבלתי פוסק להוסיף ולחבר אותו, להוסיף וליצור אותו. התלמוד בהיקפו הרחב.. כולל קריאה מתמדת להשלים אותו מתוך ידיעה כי לעולם לא יוכל להיות מושלם גמור ובלתי ניתן להוספה".

הוא כופר גם במושג של "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא". אותו "אוסף", כדבריו, לא מיועד לכך. "אף על פי שמטרתו העיקרית של התלמוד היא ביאור ופירוש לקודקס של חוקים הריהו נחשב ליצירה **שאין לה עניין בקביעת החוק והוא עצמו איננו יכול לשמש לצורך פסיקה**" (עמ' 8).

על פי שיטה זו, ודאי ניתן לגשת ללימוד בגמרא כמו לכל לימוד אוניברסיטאי:

"לימוד התלמוד **אינו מחייב דביקות של אמונה בו**, מעטים הם הספרים המקודשים שאינם דורשים מן הלומד אותם את ההכנה המוקדמת של קבלת הדברים מראש. הלומד את התלמוד **אינו מצווה להאמין** בכל דבר בו..." (עמ' 196).

האבחנה של "התפתחות ההלכה" שזורה בין דפי ספרו של שטיינזלץ.

מתי "הוחלט" לומר ו"לחדש" שאיסור בשר בחלב אינו רק גדי בחלב אמו? האם כך ניתנה התורה מהר סיני?

אליבא דשטיינזלץ יש "השערה" אודות התקופה בה "חודשה" הבנה זו. "ההוראה המקראית 'לא תבשל גדי בחלב אמו' כבר הובנה בימים קדומים מאד **לפחות באמצע ימי בית שני** כאיסור על בישול בשר כל בהמה בחלב..." (עמ' 137).

גם קידוש על הכוס "נוצר" במשך הזמן: "מצוות התורה 'זכור את יום השבת לקדשו' (שמות כ, ח) אשר מראשיתה ומעיקר, היא ציווי לא מפורט לומר או לעשות דברים בכניסת השבת על מנת לזכור כי החל שבת, אף היא קיבלה סטיליזאציה, יחד עם שאר הברכות ותקנות התפילות **נוצר "קידוש של שבת"** אמירת ברכה מיוחדת אגב שתיית כוס של קידוש..." (עמ' 85).

וכיצד נקבעו תחומי שבת? "תחום שבת נקבע במידה ידועה מתוך הסתמכות על התנאים שהיו קיימים כאשר היו בני ישראל מצויים על אדמתם, כאשר בדיני חלוקת הארץ נקבע כי לעיתים מסויימות יש שטח צמוד, שהוא בן אלפיים אמה מכל צד. אולם בחיי המעשה, ובפרט לאחר השינויים בתנאי החיים, במעבר לישובים פרוזים ללא חומה או לערים ענקיות הבנויות בצורה בלתי סדירה, התעוררו בעיות רבות, והיה צורך בקביעות גמישות יותר אפילו להגדרתו של תחום השבת" (עמ' 85).

והרי התיאוריה שמעניק שטיינזלץ למחפשי הדרך אודות "התפתחות ההלכה" בנוגע לדיני דחיית שבת בשעת מלחמה:

"הזמנים הקשים הללו הצריכו גם פעולות של יצירה ומחשבה הלכתית

בתחום אחר. לגבי הדבקים ביהדות היה צורך לקבוע הגדרות שתגבלנה במידה מסויימת את הנכונות של מסירות נפש ללא הבחנה. למתתיהו, אבי השושלת החשמונאית וראשון המורדים בשלטון הזר ובמתייוונים, מיוחסת (לפחות בספרי המכבים) ההלכה שמותר להלחם מלחמת מגן ביום השבת. יסוד **שהתפתח בהלכה** במשך דורות אחדים למסקנה (שיש לה ביסוס במקרא) כי בשעת מלחמה ובזמני חירום מותר לחלל את השבת, הגדרות ותקנות כיוצא באלה **נוספו** במשך הדורות, בכל עת שהיו עיתות צרה כאלה לישראל" (עמ' 20).

רבים מקוראינו לא שמעו ודאי על "חוקי חמורבי", אותם שעל פי כסילותם של מבקרי המקרא היוו בסיס "ליצירת התורה" (עפ"ל). מר שטיינזלץ מעניק בחצי פה גושפנקא לתיאוריה זו: "עצם קיומו של חוזה נישואין כתוב בין בעל ואשה הוא קדום מאד. **והוא כבר מוזכר בחוקי חמורבי, הרבה לפני מתן תורה**, אולם צורתו ותוכנו של חוזה זה משתנים לפי הזמנים, לפי אופיה של התרבות בה הם נעשים, חכמים הקפידו מאד שיעשה חוזה כזה..." (עמ' 97).

וכיצד ניתן להגדיר את מחלוקת התנאים בשאלת כמה משמרות הוי הלילה?:

האשמורות הנן, כפי ששמן מורה עליהן, חלוקת משמרות הצבא בשעות הלילה. למחלוקת רבי נתן ורבי יהודה הנשיא בענין זה היה בסיס בחיי המציאות של אז, כי את שעות המשמר שבלילה חלקו היוונים ל-3 ואילו אצל הרומאים היתה החלוקה ל-4, ומשום שהיו שתי שיטות אלה קיימות, צריך היה לברר מן המקרא כיצד היתה חלוקת המשמרות בישראל בימי קדם. ("התלמוד המנוקד" ברכות ל-ג' ע"א - החיים).

ונסיים פרק זה ב"חידוש" נוסף אודות סידור הקידושין ע"י רב הבקי בגיטין וקידושין: "...מנהג ישראל בדורות האחרונים שמזמינים רב כדי שיערוך את טקס הנישואין הוא מימי הביניים המאוחרים ובחלקו בא על ידי **חיקוי הדוגמא הנוצרית, ואין לו שום משמעות דתית...**"

פרק מיוחד בספר עוסק בציור דמותם של התנאים. אם בתחילה כתב המחבר, כי התלמוד מהווה גם אוסף של "סיפורי מעשיות ושל הומור", הרי כאן מוסיף הוא כי "על רבים מן התנאים מוצאים אנו שפע סיפורים ואנקדוטות, המאירות לנו את דמותם מכמה צדדים, ומקרבות אותם אלינו". ואכן, החליט המחבר

לערוך "ניתוח פסיכולוגי" לתנאים ואמוראים, קדושי עליון, כך שהקורא המתחיל, כאשר יגש ללימוד הגמרא, יראה את שיגם ושיחם של חז"ל, כדמויות המוגדרות במושגי אופי קטנוניים של עולמנו, ומוגדרות בתכונות כאלו ואחרות, כפי שנראים הדברים למתבונן השטחי וחסר ההדרכה.

הלל הזקן "כל ימיו שמר על **אופיו העממי**... כנגד זה היה שמאי עצמו מהנדס, ישר ועקבי עד כדי **קיצוניות** בכל דבר שעסק בו. כנגד **הסברת הפנים** של הלל היה שמאי נראה **קפדן ומחמיר**" (עמ' 24) הנה כי כן, לא מחלוקת בהלכה ובדרכי הנהגה קבעה את הנהגותיהם של הלל ושמאי (כאשר ביאר מרן הגרי"ס זצוק"ל ב"אור ישראל" סימן כ"ח) כי אם תכונות פשוטות: "אופי עממי" מחד גיסא ו"קיצוניות" מאידך גיסא. למי שלא מסתפק בכך ממשיך המחבר ומתאר את המחלוקת לשם שמיים זו כך: "הויכוחים בין הבתים נשאו לעיתים, אופי חריף מאד, **אפילו אלים**" (שם).

רבי אליעזר בן הורקנוס "נטה לשמרנות בדעותיו בהלכה". רבי ישמעאל בן אלישע "הגיוני ומתון", ר' טרפון "אקסצנטרי" (עמ' 25), וגם "בעל נוסח הומוריסטי מיוחד" (עמ' 26). ועל רבי מאיר "הברקותיו הבלתי יציבות עוררו את תמהונם של בני דורו". רבי שמעון בר יוחאי היא דמות "קודרת ועטופת מיסתורין". "בדורות מאוחרים יותר יוחס לו חיבור ספר היסוד של הקבלה, ספר הזוהר, שהוא בו **הגיבור הראשי**". (עמ' 27).

אנו מנועים במסגרת זו לצטט התבטאויות זולות המגיעות עד כדי ניבול פה.

ברצוננו להביא הפעם גם ציטוטים מספריו האחרים ("נשים במקרא" ו"דמויות מן המקרא"). יש לציין, כי אלו אינם רק ספרים שנתחברו בדפוס, אלא הרצאות שנשא בפיו בפני אלפי מאזינים במסגרת תוכנית רדיו שנקראה "אוניברסיטה משודרת", ואשר לאחר מכן נדפסו הרצאותיו בדפוס.

בספרים אלו בא לידי ביטוי יחס מזלזל מחריד באבות הקדושים, השופטים והנביאים, כשהמרצה והמחבר הולך בדרכם של המשכילים ואנשי "ביקורת המקרא", ומחפש הבנה "אנושית" בחייהם של ראשונים כמלאכים, שאין לנו קצה הבנה במדרגתם ומעלתם. ניכרת בו המגמה "להוריד" את פרשיות התורה והנביאים להבנה שטחית וקטנונית ואף למצוא "פגמים" ו"חסרונות" באבות

האומה. (בהקדמתו נאמר: "חתירה לראות מחדש, **לבחון מחדש**, את האישים שאנו מכירים, יתכן שתוצאותיה של בחינה כזו ייראו מוזרות... יעשה נסיון לשלב את המקור עם ראייתם של דורות, על מנת להגיע להסתכלות שנייה, **ולעיתים למבט חדש**").

ה"מבט החדש" תיאוריו ביחס לאבות הקדושים. דברים מזעזעים ומחרידים כל לב, ואשר אילולא קיבלנו רשות מגדולי התורה לפרסמם, בשל צורך השעה, היתה העט ממאנת לכותבם. כך מתאר שטיינזלץ את יוסף הצדיק: "במהלך חייו עובר יוסף שורה של שינויים ותאוות קלות, מן הטיפוס של **הבדאי החלמן, ההוזה, החולם חלום שאינו יודע מהו**, עד להיותו מעין נביא" (עמ' 31). היחס לאחי יוסף, לשבטי י-ה, מתמצה בשורה הבאה: "אבל מצד שני יוסף אינו גם כאחד מהאחים **שהם אנשים מן השורה**" (עמ' 26).

ואת יצחק אבינו הוא מתאר בין היתר במילים הבאות: "רבקה היא זו שפועלת... יצחק הוא **מהוסס, לא בטוח בעצמו, לא בהיר**... היא עושה כל מה שביכולתה לעשות כדי להביא לכך שיצחק יברך את האיש הנכון... היא יודעת את **המגבלות שלו ואת חולשותיו**" ("נשים במקרא" עמ' 25).

כך בין כל דפי החיבורים הנ"ל בא לידי ביטוי הצורך להדגיש "חולשות" וצדדים שליליים, עפ"ל, בדרכם של ראשונים כמלאכים, שכל ילד מאמין ויודע, כי גדולי המפרשים יראו וחרדו כאשר באו לפרש הליכותיהם, ובנו דבריהם רק על פי דברי חז"ל ומסורת התורה מדור דור.

הרצון לחפש גם "מומים" ו"פגמים אנושיים" כה בולט, והוא מחריד ומזעזע בפרט כאשר הוא נוגע ופוגע בעצם מהותם של אבותינו הקדושים, בבחינת "לא יראתם לדבר בעבדי במשה". כך הוא כותב על ה"מגבלות", עפ"ל, של משה רבינו, אשר נבחר ע"י הקב"ה להנהיג את ישראל: "משה רואה ויודע את **המגבלה של עצמו**... בגישתו אל העם הוא חייב תמיד להיעזר באנשים שיש להם יחס קרוב יותר אל הבעיות של עם ישראל. במובן מסויים נראה, כי משה לעולם **איננו יכול להבין** הבנה שלימה את מה שנקרא 'אדם פשוט'. **המגבלה הגדולה של משה** היא שקיים פער עצום בינו ובין העם.. אף על פי שהוא דואג לצרכיהם, הרי **אין הוא יכול להתייחס ברצינות גמורה לבעיותיהם**

ומשאלותיהם... בסופו של דבר אין הוא מסוגל להתייחס לעם הגדול שהוא מוביל כאל אנשים מבוגרים" (דמויות מן המקרא" עמ' 44).

דוד המלך, נעים זמירות ישראל, מוגדר בספר זה (עמ' 73) כ"הרפתקן"! בספר "נשים במקרא" (עמ' 67) הוא מרחיב את הדיבור: "דוד שייך לשבט של רועים, שבט שעדיין קשור למדבר, ובמידה מסויימת לחיי הנודדים. כאשר דוד מתפאר, בדרך אגב, 'גם את הארי, גם את הדב היכה עבדך' - זה חלק **מאופיים של חיי רועה** על גבול המדבר. כאשר דוד נעשה אחר כך בצורה זו אחרת **גובה של דמי חסות**, הוא אינו חורג בהרבה מן הדמות המקורית: דמות של רועה מן המדבר... דוד מבטא במובן מסויים את **הארציות, את הקרקע** ואף זו בדו-צדדיות שלה, את הצדדים היפים של שורשיות של יחס עמוק מאד לדברים. ומצד אחר גם משהו של **הוולגריות וחוסר היכולת להבחין בהבדלים דקים**.

ישנן עוד התבטאויות כאלו למכביר בספריו. צר לנו ודואב ליבנו על שהננו נאלצים לעסוק ברפש מעין זה, ולהביאו מעל דפי העיתון לבתיהם של אנשים יראים. אך, כאמור, חובת השעה היא זו, לחזק דברי חכמים. למען ידעו ויכירו הכל, כי אין כאן מקום ל"סלחנות" או ל"פשרות". גם אין זו "קנאות" השנויה במחלוקת.. כי אם פגיעה בעיקרי הדת. מלפנים בישראל לא נתנו רשות לאיש להדפיס ספרי הדרכה ופרשנות מעין אלו, אלא אם כן נבדק היטב, כי ליבו טהור ואמונתו מושלמת ומזוככת. מי שלא עמד בתנאים אלו, אין לו רשות לחבר חיבורים ולהורות לרבים דרכי לימוד וכד', כל זמן שבמוחו מתרוצצות דעות פסולות וכפרניות כאלו, שמעולם לא ראה בהן פסול להפיצן ולהדפיסן. אולי פתוחים בפניו שערי תשובה, זה ענין שבינו לבין המקום. אך גם אם תתקבל תשובתו, אינו יכול להורות וללמד לרבים. כי אין זה עניין אישי, אלא אחריות כלל ציבורית. מי שכל כך רחוק מעולמה של תורה, שנמסרה לנו מדור דור, עד אשר מסוגל להוציא מפיו או מעטו דברים כאלו, לא יימלט ממנו להחדיר דעותיו הפסולות בין השורות של כל חיבוריו. וכבר כתבו גדולי ישראל, כי גם פירושיו לתלמוד המנוקד אסורים, "**ואין הדבר תלוי בתשובתו של זה כלל**".

ויה״ר שנזכה בקרוב לגאולה השלימה, וילמדו תועים בינה. (״יתד נאמן״ יום שישי י׳ באב תשמ״ט, עמ׳ 10־11).

ולנו לא נותר אל להוסיף כי ספריו של שטיינזלץ נמצאים בכל בתי המדרש של מוסדות התורה הדתיים לאומיים ותלמודו המבואר הוא ספר לגיטימי ברֹב ככל הישיבות הדת״ליות. כמו כן בשנים האחרונות תחת לשוב בתשובה ולחזור בו מדעותיו הכוזבות הקים שטיינזלץ עם חבר מרעיו ״סנהדרין״ שהוא העומד בראשה...

ישיבת "הסדר" לבנות – למה לא?!

(תגובה למאמרו של יו"ר מכון "צומת" הר' ישראל רוזן)

בעלון "שבת בשבתו" (פר' מטות מסעי תשנ"ח, גליון 710) כתב הר' ישראל רוזן (מתוך מבט "עכשווי" על פרשת בנות צלופחד) את הדברים הבאים:

"בשנים האחרונות נוספה חוליה חדשנית למערכת החינוך הדתי לאומי, בעקבות הצלחת האולפנות הותיקות הנודעות לתהילה: המדרשות לבנות. הן פועלות במתכונת דומה לישיבות גבוהות כמו "חברותות", "סדר", עיון ש"ס ופוסקים, לימוד שו"ע ונושאי כליו, אמירת "חבורות", כתיבת חידושי תורה וכמובן נושאי אמונה, תנ"ך ושאר הסתעפויותיה של תושבע"פ. מסלולים אלו כבשו את לב בנותינו, ודומה כי מסתמנת כבר אופנה וה"זרם" יסחוף גם עלמות "עמך", ולא רק בנות עליה, הלא הן ה"אליטות".

מי שירצה לדון "האם ראוי לייסד מוסדות כאלו?" "האם יש צורך/ענין/היתר בלימוד תורה לבנות?" - נפנה אותו להכרעה האלקית "כן בנות צלופחד דוברות", "אלו דנות יפה ממך"! בדור שנשים כובשות מקומן בתחומי הדעת והמדע, החברה והכלכלה - זכאיות הן לתבוע - ובצדק - "למה נגרע" בלימוד התורה לכל עומקה והיקפה.

מאידך, השלב הבא המסתמן זה עתה, יסוד "ישיבת הסדר לבנות" המשלב שרות צבאי מבוקר (בתחומי החינוך) עם הלימוד התורני, ראוי בהחלט לעיון ולהקרבת משפטן לפני ה'. מעבר לשאלה ההלכתית של לבישת מדים לנשים, דומני כי בקטע זה יהיה נכון לומר שהיוזמה לא באה בדיוק מלמטה, מ"בנות צלופחד" הטוענות "למה נגרע". סבורני כי ה"הסדר" המוצע הינו יותר פרי אמביציה של חדשנות מוסדית, ולא נולדה באתערותא דלתתא, בחינת "ותקרבנה...ותעמדנה". יודע אנכי כי אבות יוזמת ההסדר לבנות יטענו כנגדי שאינני מכיר את המציאות, וכי היה גם היה לחץ מלמטה, ובכלל, המסגרת

נועדה "למזער את הנזק" וכיו"ב. אעפ"י כן חושי התחושתי הוא כי לא "בנות צלופחד" העלו רעיון זה, בודאי לא ה"חכמניות והצדקניות" שבהן, אולי ה"דרשניות"..."

ואנו שואלים את כבוד הר' רוזן: למה ישיבת הסדר לבנות היא לא "כן בנות צלופחד דוברות" ולימוד ש"ס ופוסקים ב"עיון" הוא כן??

ולמה שישרתו רק בתחומי החינוך? מדוע שלא יהיו לוחמות כמו חבריהן?? אם אפשר להתעלם מאיסורי השו"ע לגבי לימוד תושב"ע לבנות למה אי אפשר להתעלם גם מאיסורים אחרים??

"צוו חז"ל שלא ילמד אדם את בתו תורה מפני שרוב הנשים אין דעתן מכוונת להתלמד ומוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן אמרו חכמים כל המלמד את בתו תורה כאילו מלמדה תיפלות [דבר עבירה] במה דברים אמורים בתורה שבעל פה אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחילה ואם מלמדה אינו כמלמדה תיפלות" (שלחן ערוך,יורה דעה, סימן רמ"ו ס"ק ו')

אבל מה לעשות ולחז"ל, לראשונים ולאחרונים לא היה את המבט ה"עכשווי" בו "נתברכו" הר' ישראל רוזן וחבריו. מעניין מתי תתחלנה בנות האולפנות להניח תפילין בכותל.. ומי תהיה המאושרת שתזכה לעמוד בראש ישיבת "מרכז הרב" לאחר שהראש ישיבה ה"לא עכשווי" שלה יפרוש לגמלאות... (ואולי בעצם היא צריכה להיות קודם הרבנית הראשית לישראל?!)...

התיחסות הלכתית לתואר "דתי לאומי"
הגרש"ד מונק זצ"ל

להלן התיחסות הלכתית לשאלה שהופנתה אלינו לאחרונה מספר פעמים. השאלה והתשובה נלקטו מקונטרס שו"ת גרגרים בראש אמיר (סי' כ"א, יצא לאור בשנת תשל"א מאת הרה"ג ר' שמואל דוד הכהן מונק[מב] זצוק"ל) ונדפסו בספר "מעיינות האמונה" להרה"ג רבי אליעזר פרסמן שליט"א (עמ' רמ"ח, י"ל בהסכמת הגר"נ קרליץ, הגרמ"י לפקוביץ' והג"ר ירחמיאל גרשון אידלשטיין בשנת התשנ"ז)

שאלה:

בני אדם המאמינים בעיקרי התורה אבל משתפים עמהם דבר אחר דהיינו עיקרים שאינם כתובים בתורה ואינם מקובלים בידי ישראל, כגון מה שקורין לאומיות (דהיינו שיסוד קיום כל עם - ואף ישראל - הם לשונם וארצם המיוחדות) שקורין אותם דתיים-לאומיים, אם הם בכלל מינין, לענין מורידין, ולענין אם הם כשרים להעיד, כגון בגיטין ובקידושין ואף בדיני ממונות, או לקבל מהן קרבן לכשיבנה ביהמ"ק ונ"מ בזה"ז לענין קבלת נדבה לבהכ"נ, וכן פתם ויינם מהו.

מב. וז"ל מרן הגאון רבי יצחק יעקב וייס (בעל שו"ת "מנחת יצחק" וגאב"ד ירושלם עיה"ק) במכתב המתייחס לספר שו"ת "פאת שדך" [תשל"ה] של הגרש"ד מונק: "נדרשתי לאשר שאלוני ידידי הרב הגאון גודר גדר ועומד בפרץ וכו' כש"ת מוה"ר שמואל דוד מונק שליט"א רב דקהילה החרדית מיסודו של הגרא"י קליין ז"ל בחיפה ת"ו לעיין בקונטרסים מספרו היקר שאלות ותשובות להלכה למעשה אשר מתכונן להוציא לאור עולם בעזה"י ומה מאד התענגתי מידי שומי עין עיוני בהם כי ראיתי רב חיליה בברורי כמה הלכות גדולות ונחוצים לדעת בדברים נכוחים וישרים מאד בנויים על אדני הצדק, אי בעית אימא גמרא אשר שרשם עלי ים התלמוד וש"ע ופוסקים אשר מפיהם אנו חיים ואי בעית אימא סברא כי על אלה הוסיף לבאר בסברות טובות וישרות ובטעמא לשבח ובטוח אני ישבחוהו רבנן וכל אלה אשר צמאה נפשם ומבקשים לידע את דבר ד' זו הלכה בהעמידם על דבר אמת ולשמחם בהתרת ספקותיהם ויבואו רבים ויביאו ברכה תוך בית.

תשובה:

[אין אנו עוסקין כאן לברר דינם של עוברי עבירה במזיד וכ״ש הכופרים באחד מעיקרי הדת אלא של שומרי תורה שבהן].

בענין המצוות המעשיות כבר אמרה תורה בפרשת ואתחנן לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו, וכל המוסיף על התורה עובר בלאו ולוקה. דהיינו המוסיף על מנין הפרטים שבמצוות, כגון חמש פרשיות בתפילין או ארבעה פסוקים בברכת כהנים, וכל שבזמנו לוקה משום בל תוסיף כמ״ש בר״ה [כ״ח:], ונלע״ד כ״ש הבודה מלבו מצוה חדשה וכ״ש עיקר חדש.

אמנם ענין עיקרי התורה כבר נתבאר דינם באריכות קצת בקונטרס שו״ת באין חזון חלק ראשון סי׳ ד׳ ס״ק כ׳ (דף ל״ז); והנה לדברי הרמב״ם בפהמ״ש דסנהדרין פרק חלק הם שלשה עשר, וכן הדפיסו בסידורים בסוף תפילת שחרית, וכן חרז בעל הפיוט יגדל אלקים חי, שנתקבל בכל תפוצות ישראל (אע״פ שאינו מכוון כ״כ ע״פ חכמת האמת כידוע בשם האר״י ז״ל), ולדברי שו״ת חתם סופר חלק יו״ד סי׳ שנ״ו ד״ה אך, נתקבל מנין זה בקבלה אף מימי רב טביומי. ולדברי ספר העיקרים נקרא עיקר כל יסוד שאלמלא הוא יפול כל הבנין. ולכן הקשו רבים על מנין הרמב״ם ז״ל. אבל לענ״ד נראה כי הרמב״ם לא סבר בפירוש תיבת עיקר כדברי בעל ספר העיקרים, אלא כל דבר המפורסם בישראל מחמת הקבלה נקרא עיקר, כי הוא מפורסם אף לנשים וע״ה שלא למדו תורה מעולם. ולכן הכופר אפילו בדקדוק קל מדברי סופרים הוא מין אבל מי שלא למד את הדקדוק הזה מפני בורותו או אשה שלא למדה תורה אין אלו מינין ח״ו, כי הדקדוק הזה אינו מעיקרי התורה. אבל בעיקרי התורה המפורסמים והמקובלים בכל ישראל כגון מציאות השי״ת או יחודו וכדומה, בזה אף מי שלא למד תורה כלל והוא שוגג מ״מ נקרא מין מפני העדר הידיעה המפורסמת. (ובזה יתיישב מה שהקשה בספר העיקרים למה מנה הרמב״ם תחה״מ וביאת המשיח בין העיקרים, אע״פ שאם תפול אמונתם לא יפול בזה כל בנין האמונה, כי הם מפורסמים ומקובלים בכל ישראל). וכן כתב דון יצחק אברבנאל ז״ל בספרו ראש אמנה מטעם אחר בדעת הרמב״ם שהעדר האמונה כבר תסיר את הנפש מהצלחתה כמו שסם המות ימית את האוכלו אף בשוגג או באונס. וכן כתב הגאון ר׳

אלחנן וואסערמאן הי״ד ז״ל בדוגמאות לביאורי אגדות בדרך הפשט (נדפסו בסוף קובץ הערות ליבמות וגם בפני עצמן) בסי׳ י״ב ס״ק ח׳ בשם הגאון ר׳ חיים הלוי ז״ל מבריסק שאדם שהוא רחמנות - אפיקורס הוא גם כן אפיקורס, דהא מ״מ אינו מאמין **וא״א להיות בכלל ישראל בלא אמונה**. והגאון ר׳ אלחנן ז״ל הי״ד בעצמו כתב שהדברים מוכרחים מטעם אחר דהא כל הכופרים וכל עובדי ע״ז הם מוטעים.

ושניהם (י״ל דון יצחק אברבנאל ז״ל והגאון ר׳ חיים הלוי ז״ל) דקדקו מן הרמב״ם שכתב שהאומר שהבורא ית״ש הוא גוף ח״ו הוא מין ואע״פ שכמה גדולים וטובים הלכו בזו המחשבה כמ״ש הראב״ד.

ואל תתמה דהא בכל התורה כולה מצינו דשוגג וכ״ש אנוס קיל ממזיד, שכבר מצינו כעין זה שבכל העבירות חילקו רז״ל בין עובר לתיאבון לעובר להכעיס אבל בעבירות החמורות כגון ע״ז וחילול שבת שהמחללו הוא כגוי לא מצינו חילוק זה וכמ״ש הרב ב״י ביו״ד סי׳ רס״ח סוף ד״ה אחד (והיא חומרא גדולה שאף המחלל שבת מחמת דוחק פרנסתו בלבד דינו כעובד ע״ז). וכדברי הרב ב״י כתב הרב יוסף חיים ז״ל מבגדד בשו״ת רב פעלים חלק שני או״ח סי׳ י״ב ע״פ מ״ש בשו״ע יו״ד סי׳ ב׳ סעיף ה׳ וכן כתב בתב״ש סי׳ ב׳ ס״ק כ״ט על פי התוספות דחולין [דף י״ד עיט]. (ועמש״כ בשו״ת פאת שדך סי׳ קי״ט ס״ק ו׳).

ובדעת הראב״ד משמע לכאורה דהכופר בשוגג אינו מין. מיהו כבר אפשר דלא יחלוק על הרמב״ם בעיקר הדברים שהוא מין אף בשוגג, ושאני הכא שטעה מחמת שטעה בפירוש דברי התורה עצמה, כי טעותו בפירוש האגדות הביאו לידי כך שאמר שהבורא ית״ש הוא גוף ח״ו, והטועה הזה לא השכיל לפרש כראוי ולהכריע בין דברי האגדות לבין דברי האומרים הבורא אינו גוף. ולכן אינו מין וכופר. וכדברינו משמע מדברי הגאון ר׳ אלחנן הי״ד ז״ל במקום הנזכר.

ויותר מזה נראה די״ל דלהרמב״ם האומר שהבורא ית״ש הוא גוף ח״ו הרי זה כמשתחוה לאנדרטי של מלך מפני שהוא סבור שזהו המלך, שהוא משתחוה לזולת המלך. אבל הראב״ד ס״ל דהאומר שהבורא ית״ש הוא גוף ח״ו דומה למי שהוא סבור שהמלך לבוש בגדי הדיוט דמ״מ משתחוה למלך עצמו, ונמצא

שאין כאן מינות כלל, ואינו כופר בהשי״ת כלל. אבל בשאר עיקרים אפשר דאף הראב״ד מודה להרמב״ם דמין בשוגג או באונס חשיב מין. ואפושי פלוגתא לא מפשינן.

מיהו צ״ע אי מין באונס לכו״ע לא הוה מין אע״ג דדברי דון יצחק אברבנאל הכי משתמעי בשיטת הרמב״ם דהא תינוק שנשבה לבין הגוים לא ידע אף את עיקרי התורה כגון תורה מן השמים ועוד, ומ״מ לרב ושמואל מביא קרבן חטאת כמבואר בשבת [דף מ״ח ע״ב], ואע״ג דאין מקבלין קרבן ממשומד (וכ״ש ממין) כמ״ש בחולין [דף ה׳ ע״א]. ולכן מסתברא דאף לרבי יוחנן וריש לקיש לא הוה מין דאפושי פלוגתא לא מפשינן. וכבר עמד בקושיא זו הגאון ר׳ אלחנן הי״ד ז״ל במקום הנזכר, עיי״ש תירו׳. [ואף לכשיכנס התינוק לכלל ישראל לא יוכל להביא קרבנו למ״ד דחוי דמעיקרא שמיה דחוי]. וצ״ל לדברינו דתינוק שנשבה לבין הגוים ונאנס ולא ידע עיקרי התורה, לא גרע מתינוק בן יומו או שוטה וחרש שג״כ אינם יודעים, דמאי הוה להו למיעבד. ומאי שנא מי שאין בו דעת כלל בטבע כגון תינוק בן יומו, או שוטה וחרש, או מי שאין בו דעת מחמת שלא היה יכול ללמוד. וצ״ל דכל שהוא אנוס הוה בכלל ישראל אע״פ שאין לו אמונה. [וחכם אחד השיב על דברינו דתינוק שנשבה אינו מביא קרבן אלא בשעה שיוצא מן השבי ולא דמי למין שלא יצא עדיין מן המינות. ולענ״ד אינו כן דתינוק שנשבה כשיצא מן השבי מיד עדיין אין לו אמונה עד שילמד תורה ומ״מ מביא קרבנו].

והנה אם המוסיף על מעשה פרטי המצוות עבר בבל תוסיף, ק״ו המוסיף על עיקר התורה, מיהו אין לנו ראיה מכאן אלא דעבר בלאו ואין לנו ראיה מכאן דחשיב מין.

ויש לעיין אם קבלנו את עיקרי התורה סתם או דילמא קבלנו שאין תורה אלא זו (דהיינו הכתוב והמקובל), וכאילו קבלנו שכל דיעה שאינה כתובה ומקובלת אינה בכלל התורה, והאומר שיש דיעה נוספת כופר בקבלתנו, וא״כ חשיב מין ופסול לעדות.

ובמהר״ם מרוטנבורג ז״ל כתב בתשובה (לענין מצוות מעשיות) והובאה התשובה בהג״א פרק כל הבשר סי׳ ה׳ ד״ה וכן, שהמוסיף על התלמוד הוא

גורע, ורמז לתשובה זו בש"ך יו"ד סי' פ"ט ס"ק י"ז. ומשמע דפשיטא ליה למהר"ם רוטנבורג ז"ל שקבלנו שכל מה שלא נכתב בתלמוד (או בשאר ספרי קבלתנו, כגון בתוספתא או בירושלמי) הו"ל כמו שקבלנו בפירוש שאינו כן, ולא הביא מהר"ם רוטנבורג ז"ל שום ראיה לדבר משמע דפשיטא מפני הקבלה, ע"כ שכך קבלנו דהתורה היא יחידה ואין זולתה.

ומלשון מהר"ם שכתב שהוא גורע משמע שפירש דטעמא דקרא דלא תוסיף הנאמר בתורה הוא מפני שהמוסיף גורע [ואין זה בכלל דרשינן טעמא דקרא שנחלקו בו, אלא דהכי פשטיה דקרא שהדבר הזה הוא האמת הגמורה עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע שהיא כל האמת והיא לבדה האמת], וכעין זה פירש הגאון ר' יעקב מדובנא בספר אהל יעקב שהמוסיף סופו לגרוע ע"י משל, (כי המוסיף חושב את עצמו בעלים לעשות עם התורה מה שהוא רוצה וא"כ יוכל ג"כ לגרוע). - מיהו א"צ לכך אלא המוסיף גורם לתקלה כמו הגורע וכן דרשו גבי חוה לענין נגיעת העץ אל תוסף על דבריו, וכפירש"י עה"ת.

וכיון דסברא הוא דלא תוסיף הוה משום שהמוסיף גורע הרי סברא זו היא ג"כ בעיקרי התורה כמו במצוות מעשיות, וכל המוסיף על עיקרי התורה מפקפק בתורה כמו הגורע מעיקר התורה. מיהו אכתי לא בריר לן אי הוה כופר, מיהו סברא היא דכיון דהגורע הוא כופר מפני שאינו מאמין בשלימות האמיתות של התורה ה"ה המוסיף הוא כופר שהרי גם הוא אינו מאמין שהיא לבדה ואין זולתה. ודוחק לחלק, דהכחשת שלימות התורה חמורה מהכחשת יחידותה. ובפרט כיון שהוכחנו מתשובת מהר"ם ז"ל שלענין מצוות מעשיות קבלנו שאין זולתן, א"כ וודאי גם לענין העיקרים קבלנו כך.

ונמצינו למדים שאף המוסיף על עיקרי התורה הוה כופר, דהיינו שהוא כופר שאין זולתה. וכן היא האמונה הפשוטה והמפורסמת בישראל גוי קדוש שרק התורה בלבד היא האמת ואין זולתה.

וא"כ המוסיף על עיקרי התורה כגון הנהו דמתקרו דתיים-לאומיים פסולים לעדות מפני שהם נחשבים כמו שאר הכופרים, וחייבין אנחנו לחפש צד זכות על הלוקחין אותם לעדי קידושין וגיטין כדי שלא יתבלבל היחוס על ידי שנפסול כמה משפחות. [וכן כתב הגאון מו"ה אלחנן וואסערמאן הי"ד ז"ל

דהרעיון הדתי-לאומי הוא ע״ז בשיתוף והבאתי דבריו בחלק ראשון של שו״ת באין חזון סי׳ י׳ אבל נראה שלא נאמרו דבריו הלכה למעשה שהרי הרעיון הציוני אינו ע״ז אלא מינות ועדיין יש לחקור אם תוספת מיקרי מינות].

ויש לצדד בזה כיון שהוכחנו שקבלנו שאין לנו אלא התורה הקדושה ואין זולתה, א״כ המאמין בתורה ומשתף עמה דבר אחר, כגון הלאומיות, יש בדבריו סתירה מיניה וביה, וא״כ נצטרך לעיין היאך הוא מאמין באמת בלבו, אם הוא מאמין באמת בתורה ודברי הלאומיות שלו אינם בלב שלם או דילמא הוא מדמה בנפשו שיש עיקרים זולת התורה ואמונתו אינה כהוגן. והיה אפשר לדמות את דינו למ״ש רבינו יונה בשם חכמי צרפת שהובא בב״י יו״ד סי׳ קי״ט ד״ה כתב הרשב״א במי שבעיר אחת הוא אומר שהוא מאמין בע״ז כדי שאו״ה יתנו לו צדקה ובעיר אחרת הוא אומר שהוא יהודי כדי שישראל יתנו לו צדקה דס״ל לרבינו יונה דטפי מסתברא שכשהוא אומר שהוא יהודי הוא אומר מה שבלבו משום דאמונתו אמונה היא ומילתא דמסתברא, וא״כ נימא הכי נמי לענין הנהו דמתקרו דתיים-לאומיים, שכשהוא אומר שהוא דתי אומר כן בלב שלם אבל כשאומר שהוא לאומי אומר כן להנאתו ולא בלב שלם.

מיהו לא דמי, דעד כאן לא אמר רבינו יונה את דבריו אלא במי שבשעה שהוא אומר שהוא מאמין בע״ז אינו אומר שהוא יהודי ובשעה שהוא אומר שהוא יהודי אינו אומר שהוא מאמין בע״ז שהוא אינו סותר עצמו ממש. אבל זה שמשתף בבת אחת את התורה ודבר אחר אפשר שבאמת אינו מאמין ביחידות התורה וכסבור שהוא רשאי להוסיף עליה.

ועוד היה אפשר לתלות הדבר במחלוקת דתפוס לשון ראשון או אחרון. מיהו כזה שאומר בפירוש שמתכוין לשניהן, טפי ניחא למימר דלכו״ע נתכוין לשניהן, ואינו מעלה על דעתו שאין מוסיפין על התורה.

ומ״מ יש לצדד להקל מטעם אחר, דהאומר מותר יש לסמוך על מי שאומר שיש לו דין שוגג (אע״פ שנחלקו בזה, נסמוך על המקיל מפני תיקון העולם), ונסמוך עוד על הצד שכתבנו בדעת הראב״ד דאף השוגג במינות מיקרי שוגג.

וכ״ש אדם שנתגדל מנעוריו על פי טעותם שיש לצדד בו שהוא כמו אנוס, וכמ״ש הרמב״ם בפ״ג מהלכות ממרים בענין הקראים שכיון שנתגדלו

מנעוריהם בטעותם שאע״פ שראה אח״כ את היהודים ואת דתם חשיבי כמו אנוסים.

[ויש לדקדק מהא דתנן בחגיגה [דף ל׳ ע״א] מעוות לא יוכל לתקון זה הבועל את הערוה והוליד ממנה ממזר, וקשיא אמאי לא קאמר זה המגדל את בנו בדרך חטא, כי גורם לו להיות כמו אנוס. וי״ל דהרמב״ם לא כתב דבריו אלא בקראים דווקא שהם עדה שלימה בפני עצמה, אבל בנו של רשע יחידי לא חשוב כמו אנוס. ואע״ג די״ל על הקושיא הנ״ל דאף האנוס יוכל לתקון ולחזור בתשובה, מ״מ הכי מסתברא בדעת הרמב״ם, אף בלא הכרח הראיה.]

ויש להביא ראיה שהוא כמו אנוס ממ״ש במס׳ קידושין [דף כ״ב ע״ב] גבי משיכה דבהמה דקורא לה והיא באה הויא משיכה משום דאדעתה דמרה קא אזלה ועבד קטן כבהמה דמי (דכיון שאין בו דעת לאו אדעתא דנפשיה קא אזל אלא אדעתא דמריה), ובב״ב [דף פ״ח ע״א] אמרינן דהכישה נתחייב בה משום דאנקטינהו נגרי ברייתא, וא״כ ה״נ המוליך את הקטן בדרך חטא גרם לו ללכת עוד בדרך חטא מעצמו וחשיב כמו אנוס.

אבל יש לחלק דקטן שנתגדל וניתנה בו דעת אמרינן ביה הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ויש לו בחירה בין טוב לרע ולכן אינו כמו אנוס ללכת עוד בדרך חטא כמו שהוליכוהו בקטנותו אלא דודאי הבחירה קשה לו ואפשר דיש ליתן לו דין כמו שוגג (כעין מ״ש התוס׳ בביצה [דף כ״ה] ד״ה שער דהממהר לאכול קודם הפשט וניתוח נענש כשוגג ולא כמזיד) אבל לא כמו אנוס, וע״כ נאמר כך כדי להשוות ההיא דחגיגה עם ראי׳ זו.

וא״כ הנהו דמתקרו דתיים-לאומיים שנתגדלו מנעוריהם בקבוציהם או בעיר בין דתיים-לאומיים דכוותייהו יש לדמות דינם לקראים ולחושבם כמו אנוסים, שהרי עדה שלימה הם כמו הקראים, [דהיינו כשאינו עובר עבירה במזיד].

ועוד יש לצדד בזכותם, כי לא כל אדם שהוא ממפלגתם הוא דתי-לאומי בלבו אלא נכנס למפלגתם להנאתו, לפרנסתו או מפני הנאת קופת חולים וכדומה. וצ״ע אם הללו שהם דתיים-לאומיים בלבם הם הרוב. כי אם הם מיעוט יש להקל בעדותם ברווחא טפי ולתלות שהם מן הרוב המאמין באמת. ונלע״ד שאם הוא מן העולים החדשים שנתחלקו בעל כרחם בין המפלגות ונפל חלקו

בין הדתיים-לאומיים, ודאי מסתברא דאינו כופר בלב, ואם הוא מן הצעירים שנתגדלו בקבוציהם צ״ע.

ועוד יש לצדד שמא הוא מהללו המצויים בבני תורה שביניהם שלאומיותם לא נולדה מסברא בעלמא נוסף על התורה אלא מדרשות של דופי בתורה עצמה, דנהי דהדורש כן במזיד הוא רשע מ״מ הדורש בשוגג מפני שהוא משוקע ביניהם ונמשך אחר מאשרים מתעים אינו אלא כעין שוגג דהוא אומר מותר, וכ״ש שאינו מין.

[ויש לדון ללמד זכות בדרך אחרת, אלא שצריך עדיין עיון. דהיינו שהרמב״ם כתב: המינין (כצ״ל) הם התרים אחר מחשבות לבם וכו׳ עד שנמצאו עוברים על גופי תורה להכעיס בשאט נפש ביד רמה ואומרים שאין בזה עון ע״כ. משמע מלשון זה שאינו נקרא מין אלא אם כן הוא עובר עבירה דהיינו אע״פ שיש בו מחשבת מינות עדיין מחשבה קלושה היא כל זמן שלא עשה מעשה על פיה ולא חשיב מין בזה.

לפי זה הנהו דתיים-לאומיים אם הם שומרי תורה ומצוות כהלכה לא חשיבי מינין כל שאינם עבריינים.

אמנם צ״ב מנ״ל להרמב״ם הא. ודוחק לפרש לשונו דאע״פ שאינו עובר בפועל מ״מ ע״י מחשבת המינות הוא עלול לעבור, וזהו מש״כ שנמצאו עוברים, דכל העלול לעבור מסתמא סופו שיעשה כן.

ומצינו שמחשבה לא חשיבא עד שיוציאנו בשפתיו, כגון בתפילה שנקראת עבודת הלב ולמדו מדכתיב רק שפתיה נעות דבעינן שיוציא בשפתיו, וכן בוידוי דהרמב״ם כתב בהלכות תשובה שצריך להוציא בשפתיו מחשבת החרטה והקבלה, ומשמע דהיינו וידוי. וכן מצינו בפיגול שהכתוב קראו מחשבה ובעינן שיפגל על ידי אמירה. וכן מצינו במגדף שאע״פ שחייב על דיבורו עיקר העבירה היא בלבו כמ״ש רש״י בכריתות [דף ג, ע״א] ד״ה וישנו וכ״כ התוס׳ בסנהדרין [דף ס״ה ע״א] ד״ה הואיל. וכתבתי מזה בע״ה בדרשה לתשובה (הנדפסת בסוף שו״ת פאת שדך) סעיף ט״ז.

וא״כ תמוה הוא לומר דבמינות אינו כן ואע״פ שהוציא בשפתיו דברי המינות לא חשוב מין עד שיעשה מעשה על פי המינות שלו.

ותניא בחולין [דף י״ג ע״א] שחיטת מין לע״ז, ושם [בעמוד ב׳] פירש״י ד״ה מין, שהמין אדוק בה [בע״ז] וכל מחשבותיו לה עכ״ל. נראה מכאן שהמינות תלוי במחשבה.

וגם לענין שוטה יש לדון כעין זה. כגון מי שמדבר דברי שטות ואינו עושה מעשה שטות. ומצד הסברא ודאי נראה דחשיב שוטה, דהא נתברר שדעתו משובשת, מה לי על ידי דיבור מה לי על ידי מעשה. וכן משמעות לשון הרמב״ם בפ״ט מהל׳ עדות הלכה ט׳ וז״ל: השוטה פסול לעדות וכו׳ כל מי שנטרפה דעתו ונמצאת דעתו משובשת תמיד בדבר מן הדברים אע״פ שהוא מדבר ושואל כענין בשאר דברים הרי זה פסול ובכלל שוטים יחשב עכ״ל. משמע דאב אינו מדבר ושואל כענין פשיטא שהוא שוטה, והוסיף ובכלל שוטים יחשב מפני שהרי יש בו מקצת דעת ומ״מ גזרה התורה שע״י חסרון במקצת הוא נחשב ככלל השוטים ודומה להם בדיניהם. וכלשון הרמב״ם כתב ג״כ בשו״ע חוה״מ סי׳ ל״ה סעיף ח׳.

ולכאורה סברא היא שכמו שאדם נחשב לשוטה מפני שיש מקצת שטות שנתגלה בדיבור, ה״נ חשיב אדם מין כיון שיש מקצת מינות שנתגלה בדיבור.

[ודוחק עצום הוא לומר דבמחשבת מינות הו״ל מקצת מין לחוש לשחיטתו ואינו מין גמור לענין מורידין עד שיעשה מעשה מתוך מינות, דהא משמע בחולין דבמין ממש מיירי ועוד מנ״ל חילוק זה מן התלמוד, וגס לא הרווחנו בסברא זו כלום לענין עדות, דכשם שחוששין לשחיטתו כך צריך לחוש לעדותו]*.

* הג״ה: עיי׳ מנח״ח סוף מצוה תנ״ה.

מכל הלין טעמי קשה בעיני לסמוך הלכה למעשה על משמעות דברי הרמב״ם דלא חשיב מין אלא כשהוא עבריין, מיהו כיון דאסיקנא להכשירם בדיעבד, הא נמי חזי לאיצטרופי בהדי אינך טעמי].

העולה לדינא: לכתחילה אין ליקח עדים הנהו דמתקרו דתיים-לאומיים, מיהו בדיעבד או בשעת הדחק מפני האיבה וכדומה (דשעת הדחק כדיעבד דמי כמ״ש הפוסקים) אין לפסול גט או קידושין שנתקיימו בעדותם, ויש לנו לתפוס את הסברות דלקולא שבארנו. ובעדותם בדיני ממונות נלע״ד דהמוציא מחבירו עליו

הראיה (ואם דעת ב״ד נוטה שהעידו אמת יוכלו לדון כדבריהם בדרך פשרה, אם בעלי הדין קבלו עליהם אף לפשרה כמו שעושין על הרוב).

ולענין מורידין או אף לחלל עליהם שבת להצילם מסכנה, הנה בלא״ה כתב בחזון אי״ש יו״ד סי׳ ב׳ ס״ק ט״ז ד״ה ונראה דבזה״ז אין להוריד מפני שאין ההשגחה גלויה ואינו אלא כמו הוספת הפרצה (אבל משמעות השו״ע וכל הנמשכים אחריו וגם הראשונים שלפניו היא שדין זה נוהג בזה״ז), אלא שאף בזה לא הרווחנו עדיין היתר לחלל עליהם שבת בקום ועשה. אבל המנהג פשוט לחלל את השבת אף על עבריינים גמורים ומפורסמים. ושמעתי מפי הגאון ר׳ זעליג ראובן בענגיס זללה״ה שהיה אב״ד ירושלים ת״ו, שיש לחלל שבת אף להצלת בני אדם שאירעה להם תאונה בשעת נסיעתם בשבת, כי אינם אלא שקצים (כלומר בני בליעל), רק אם הוא מין אדוק ומפורסם או מסית ומדיח מפורסם צ״ע אם יש שום היתר לחלל עליו את השבת. אבל הללו שהם דתיים-לאומיים מסתמא מחללין עליהן את השבת ואין מורידין אותם.

ולענין קרבן בזמן המקדש שיבנה בב״א, אין אנו צריכים לדון עכשיו הלכתא למשיחא, דמסתמא עד אז ישובו בתשובה, ואם ח״ו יהא צורך בהוראה זו, יבא אליהו ויורה אותנו.

ולקבל מהם נדבה לבית הכנסת, במקום איבה ודאי יש להקל, כ״ש ממה שהקלנו בעדותם בגיטין וקידושין במקום איבה. ואף בלא איבה נלע״ד דאע״ג דהמחמיר קדוש יאמר לו מ״מ אף המקיל אין מזחיחין אותו, דהדבר אינו מן התורה ואינו מפורש בתלמוד לאיסור אלא שהראשונים למדו מצד הסברא קבלת נדבה לבית הכנסת ממשומד מקבלת קרבן, ובודאי אין זה אלא דמיון בעלמא מסברא, ואף הם מורים דהקרבת קרבן על המזבח חמיר טפי מקבלת נדבה לבית הכנסת.

ולענין פתם לא גרעי מעבריינים גמורים והרי המנהג הוא להקל ודנין אותם מספיקא לקולא שאינם מינים גמורים, ר״ל אדוקין בע״ז ומינות, דודאי בדיעבד י״ל כן להקל, ולדידן דקיימו עלן כי כיסלא לעוגיא הו״ל שעה״ד וכדיעבד דמיא כמבואר בפוסקים כמ״פ. ואף לעניין יינם כל שאינם מחללים את השבת בפרהסיא במזיד נוהגין להקל אף לכתחילה מפני הדחק.

ומ״מ מאן דאפשר ליה וכן במקום שאינם מצויין כ״כ ואפשר להחמיר נכון להחמיר לכתחילה.

העולה לדינא:

א) לכתחילה אין ליקח אותם לעדי גיטין וקדושין ובדיעבד יש מקום להקל, וכן במקום איבה, וכן יש לנהוג למעשה כדי שלא יתבלבלו כמה משפחות. מיהו הללו שדורשין רק בדרשות של דופי ואינן מוסיפין על התורה צ״ע דאולי כשרים אף לכתחילה.

ב) אין להורידן ויש אף לחלל את השבת להצילם מסכנה.

ג) לקבל מהם נדבה לבית הכנסת במקום איבה מותר, ואף בלא איבה אע״פ שהמחמיר קדוש יאמר לו, מ״מ המיקל אין מזחיחין אותו.

ד) לענין פתם ויינם נוהגין בא״י להקל אף לכתחילה אבל מאן דאפשר ליה וכן במקום דלא שכיחי כולי האי ולא הוה דחק כולי האי יש להחמיר לכתחילה.

[וכל מה שכתבנו היינו אם הוא מאמין בכל עיקרי הדת, אבל הללו המצויים ביניהם שאינם מאמינים בלב שלם בעיקרי הדת, וכן אם עוברים במזיד על איסורי תורה, ודאי פסולים לעדות, ולכן ראוי שלא לקחת שום אדם ממפלגתם לכתחילה לעדות, כי הוא מיעוט המצוי].

נספח מיוחד

גלות גוש קטיף וצפון השומרון

מאורעות עמונה

קובץ מאמרים ושו"ת

המאמרים שלהלן פורסמו על ידינו
סמוך ונראה לגירוש גוש קטיף וכן לאחריו

נחישות כנגד נחישות

מנחם אב התשס"ה (שבוע לאחר הגירוש)

שבוע קשה ובלתי ניתן לתפיסה עבר על עם ישראל בא"י. תוך חמישה וחצי ימי עבודה צבאיים נעלמו חיים אנושיים של שנים ועשרות שנים מלמעלה מעשרים ישובים בגוש קטיף וצפון השומרון. אני נזכר ב"שבוע העבודה" אליו יצאנו חברי לישיבה התיכונית ואני בכתה י' לפני שש עשרה שנים. קטיף תפוחי האדמה והקישואים בנצרים, המשתלה בעצמונה, האבנים שהושלכו על חלונות הפלסטיק של רכב ההסעה בהלוך ובחזור. הלינה והשהות במרחבים הירוקים של כפר דרום. קשה לתפוס שכל זה איננו בזמן כה קצר. אך קשה עוד יותר למי שמכיר את הפרטים מאחורי כל ספור ההתנחלויות, האידיאולוגיה הדתית לאומית וההיסטוריה שלה, לנוכח המאורעות האחרונים, ובמיוחד לנוכח הדבורים השונים הנשמעים בציונות הדתית והמתיחסים לפורענות קשה שכזו כאל "שחיתות פוליטית של איזה רודן עריץ" ותו לא.

בסדרת המאמרים המופיעים לקמן נתייחס מהיבטים שונים לכל התהליך וננסה יחד ללמוד את הלקחים שכ"כ הרבה אנשים השייכים להנהגת הצבור הציוני דתי מתאמצים מאד לא ללמוד ולא ללמד לצבור אחינו ואחיותינו, לקחים שכ"כ חשובים להתאוששות אמיתית מהמצב אליו דורדרו במשך עשרות שנים.

הנושא הראשון שבחרנו להתייחס אליו הוא מאפיין שבלט לאורך כל הגירוש ובכל הישובים והוא הקושי של המתישבים להבין את העובדה שחיילי וחיילות צה"ל (ואפילו הנשמות הטהורות של גולני..) ושוטרי ושוטרות המשטרה היו מסוגלים לבצע את הפקודה ה"בלתי חוקית בעליל" בנחישות, ואת העובדה שפקודות מטכ"ל והחוק היבש גברו על המצפון האישי של החיילים, כולל לא מעט דתיים שהיו ביניהם.

"אתם תעשו הכל?! פשוט הכל?? רק בגלל שזו פקודה?! אין גבול לציות?? שכירי חרב?! רובוטים??"

קריאות כאלה (בצורה תקיפה או עדינה יותר) ליוו את כל ימי הפינוי בכל הישובים ובדר"כ על פניהם של רוב חיילי ושוטרי הפינוי ניכרה מבוכה רבה על הפנים, ולא אחת אף דמעה סותרת נחישות בעין או בלחי.. חיילי צה"ל ושוטרי משטרת ישראל המסכנים לא למדו בבית הספר הטוב ביותר לנחישות, ציות עור, ונאמנות מוחלטת ונחושה למדינה - הלא הוא הציונות הדתית, ולכן נאלמו דומיה אל מול השאלה הכואבת.

בשבילם ובשבילכם אחינו המפונים ערכנו שיעור קצר בנושא על מנת שהנשאלים לא יהיו נבוכים כ"כ, והשואלים יבינו כי שאלתם זו היא בבחינת "שואל שלא מדעת" ביחס לעקרונותיה הבסיסיים של הציונות הדתית מאז היוסדה לפני למעלה ממאה שנים...

לפני 108 שנים התקיים בקזינו של באזל כנס היסוד של ההסתדרות הציונית העולמית בו נכחו בין היתר גם ראשי ומייסדי "המזרחי" שאז עוד לא היתה סיעה בפני עצמה. עוד לפני כן הציג תאודור הרצל בפניהם תכנית להקמת מדינה עצמאית בא"י שתהיה מדינה ככל הגויים ובה לפחות בכל הקשור ליהדות איש הישר בעיניו יעשה. המצפון היהודי התנגד, ההלכה היהודית אסרה לבחור פורק עול ואתאיסט חובב נצרות מוצהר כמו הרצל להנהגה צבורית של עם ישראל אבל אנשי ה"מזרחי" גילו נחישות ורגישות ובחרו בו כאדם המתאים להנהיג את עם ישראל לארץ ישראל...

בכנס היסוד של המזרחי חמש שנים מאוחר יותר נמקו את טענתם: "למען ארץ ישראל ותורת ישראל" (אגב, כנס יסוד המזרחי מומן מכיסו הפרטי של תיאודור

הרצל שידע להעריך ציות עור ונחוש ולהסתייע בו כמו שפורסם בעיתון "הארץ" מיום י"ג בכסלו התשט"ז (וז"ל הכתבה: "הרצל הוא שיזם את הקמת ה"מזרחי", הארגון המדיני הדתי בתוך התנועה הציונית, עובדה זו גילה הרב יהודה לייב מימון במסיבה שנערכה לכבודו בהגיעו לגבורות, בדבר תשובתו למברכיו סיפר הרב מימון כי הוא שמר את הדבר בסוד כפי שגזר עליו הרב ריינעס, אולם אחר שעבר מאז זמן רב התיר לעצמו לגלות את הסוד ברבים. ומעשה שהיה כך היה: הרצל הרגיש צורך בהקמת גוף "מדיני דתי" בתנועה הציונית כמשקל נגדי לחובבי ציון הרוסיים שגילו התנגדות לעמדת הציונות המדינית של הרצל, הוא חשב כי בקרב היהדות הדתית ימצא תמיכה לעמדתו, ולכן פנה אל הרב מימון שיטפל בהקמת ארגון ציוני בין היהדות הדתית, הרב מימון מסר את הטיפול להרב ריינעס וכעבור חצי שנה נקרא כינוס היסוד של המזרחי. אולם כדי לקיים את הכינוס זקוק היה הרב ריינעס לתקציב של 800 מארק, הרצל נתן לו את הסכום מכיסו". ע"כ הכתבה ב"הארץ". (ראה גם ספרו של אהוד לוז "מקבילים נפגשים", עמ' 304)).

לא עבר זמן רב וברעיונו של הרצל לפחות באופן זמני התחלפה ארץ ישראל ב...אוגנדה. הוא הותקף מכל הכיוונים והחזיתות על עצם המחשבה הלא מוסרית, על יד ימינו מקס נורדאו אף נורו יריות אקדח (שהחטיאו..) בקונגרס בשל הצעה זו, אבל קבוצה אחת תמכה בו בצורה ברורה, בנחישות ובציות עִוֵר וסייעה לכך שהצעתו תתקבל ברוב קולות למרות שכל הצטרפותה לתנועה היתה לשיטתם למען א"י. ושוב ניחשתם נכון..ה"מזרחי".

אפילו ראש ה"מזרחי" הרב יעקב יצחק ריינס רק נמנע, כי להרצל לא מסרבים אפילו אם זה נוגד את המצפון.

חלפו שנים, קמה וגם ניצבה מדינת ישראל. השנה תשי"ב (1952 למנין הנחושים). מדינת ישראל מחוקקת חוק המחייב את בנות ישראל בגיוס לצבא (חוק שלא קיים עד היום בשום מדינה בעולם). גדולי הדור בארץ ובחו"ל מרעידים את העולם היהודי בפסק תקדימי ששנים לא נראה כמוהו בעולם ההלכה, ואשר יצא מלב לבו של המצפון היהודי "ייהרג ואל יעבור"! אפילו רבה של ירושלים מטעם הרבנות החילונית הראשית הגאון ר' צבי פסח פרנק מצטרף לפסק ופונה בכאב לבנות כי עליהן להעדיף להיכלא ולא להתגייס הן לשרות צבאי והן

לשרות אזרחי. רק קבוצה דתית אחת מצביעה בכנסת בנחישות בעד החוק (זולתי 1 מתוך ה-9 שהוציא עצמו מן כלל). ושוב ניחשתם נכון...ה"מזרחי".

בחסדי ה' מאבקי היהדות החרדית ומסירות הנפש של גדולי הדור בענין זה עושים פירות ומעוררים רחמי שמים. החוק לא מופעל ולבסוף הגזירה מתבטלת ובת דתיה משוחררת מכל שרות.

אבל הנחישות של ה"מזרחי" שהפכה בינתיים ל"מפד"ל" לא מוצאת מנוח והיא מוצאת לעצמה לנכון להקים שרות לאומי בהתנדבות (שגם אודותיו פסקו גדולי הדור ייהרג ואל יעבור, ואף הרב מרדכי אליהו אסרו באסור מוחלט) כדי שח"ו אפילו למראית העין בלבד לא ייפגם הציות העור לחוקי המדינה. שהרי סיסמתם היא: "נותנים את הנשמה למדינה"...

"לתת, לתת, הכל, את הלב ואת הנשמה ואת החיים, בשביל המדינה. לא לקחת, לא לבקש כלום, לעבוד בפרך, ביום ובלילה, בלי חשבון בלי שעות בתמורה מינימלית, רק כדי לקיים את הנפש...."

לא, לא. זה לא התדריך של הרמטכ"ל דן חלוץ לכוחות הפינוי לפני הפשיטה על נוה דקלים, וגם לא זה של המפכ"ל קראדי לשוטרי היס"מ בכניסה לכפר דרום, ואפילו לא דרשת הבר מצוה של חיים יבין.

זהו קטע מתוך דפי הדרכה לבנות המיועדות לשירות לאומי של ארגון "בת עמי" לפני יציאתן לשרות שהגיע אלינו מבת אולפנת ישורון בפ"ת בשנת התש"ס (במקור נאמרו הדברים ע"י אלוף במיל. יצחק מרדכי). מסתבר שגם את בנות האולפנא בנוה דקלים ובשאר חלקי הגוש ז"ל חנכו לשנן וליישם דברים אלה... נחישות.. כבר אמרנו??

כך גם היה עם הבנים. כל גדולי ישראל (ואפילו גדולי רבני ה"מזרחי") הכירו היטב בזמנו כי בחורי הישיבות חייבים להיות פנויים מכל עיסוק המפריע את שקידתם בתורה. אבל לאלה האמונים על ציות עור לציונות ואביזרייהו קשה היה להירדם בלילה והם היו חייבים לדאוג למסגרת שתבטיח שגם חובשי ספסלי בית המדרש יקיימו את הפקודות הנחושות של הצבא וזאת יוכלו לעשות רק אם יסגרו את הגמרא וירוצו על ההרים והגבעות כשריח חריף של אבק שריפה מחזק את ציוניותם ונחישותם. אבי הרעיון אף לא התבייש להסתיר את

הטעם האמיתי להקמת מסגרת ה"הסדר" באומרו: "ראינו שאי אפשר לחנך לציונות בלי השרות בצבא" (ראה "דת הציונות", פרק ו' חלק ב'). הרעיון קרם עור וגידים ויצר חיילים מאד ממושמעים שיכולים להתפלל מנחה ומיד אח"כ להשליך משפחה מביתה כי כך אומרת הפקודה. גם כשהתברר לשולחי החיילים כי 80 אחוזים מהם לא חוזרים לבית המדרש בתום השרות ומעדיפים תואר באוניברסיטה או טיול למזרח הרחוק לא הפסיקו רבניהם לשלוח אותם למסגרות אלה למרות שגדולי הרבנים (ביניהם הר' שפירא והר' מרדכי אליהו והר' שאול ישראלי והר' משה צבי נריה) אמרו בפירוש כי זו מסגרת דיעבדית לגמרי. הנחישות והציות העור גברו על החלטות רגישות ומצפוניות של רבנים.

אבל אנא בעלי מצפון עוקף נחישות אל נא תצטערו.. עוד לא אבדה תקותכם...

לפני שנתיים קמה קבוצת אנשים שהבינה ללבכם והזדהתה עם מועקתכם. הם החליטו שיש מוסר ואנושיות שהם מעבר לפקודות מטכ"ל והחוק היבש, וכי לא על פקודות מטכ"ל והחוק היבש לבדן יחיה האדם. הם גם השקיעו מכספם ויצאו במסע הסברה לא זול של הבהרת עמדתם החשובה. על שלטי החוצות נכתב במלוא הרגישות: "נלחמים למען ישראל - מסרבים לשרת בשטחים". השמאלנים חייכו, הימנים רטנו אבל להגשת תלונה במשטרה הגיעו רק הנחושים. לא, לא, לא דן חלוץ, וגם לא המפכ"ל קראדי, וגם לא צוות הכתבים של חיים יבין. אתם יודעים מי?? יו"ר "תקומה", שליחו של הר' דוב ליאור באיחוד הלאומי ח"כ אורי אריאל.

כתבת ערוץ 7 עופרה לקס הכינה כתבה נחושה וצייתנית ("בשבע" גליון 23) עם כותרת וצייתנית עוד יותר: "עבריינות מאורגנת בראש חוצות". בסוף הכתבה אחרי שצוטטה בצורה נחושה מאד את לשונו היבשה והנחושה של סעיף 110 לחוק העונשין תשל"ז (1977) העוסק בהסתה לאי ציות ואומר כי "מי שהסית או שידל אדם המשרת בכוח מזויין לאי ציות לפקודה חוקית, דינו - מאסר שנה; התכוון בכך לפגוע בבטחון המדינה, דינו - מאסר חמש שנים; נעברה העבירה בתקופה שבה מתנהלות פעולות איבה צבאיות של ישראל או נגדה, דינו - מאסר שבע שנים", ספרה עופרה לקס על נחישותו של ח"כ אורי

אריאל בזו הלשון: "עם סגירת הגליון הגיש חבר הכנסת אורי אריאל מסיעת האיחוד הלאומי תלונה למשטרה בדרישה לחקור בדחיפות הסתה להמרדה, כל זאת בזמן שמדינת ישראל נמצאת במלחמה עם הטרור הערבי ונמצאת בתקופת כוננות למתקפת טילים עיראקית. חבר הכנסת אריאל מקווה שהמשטרה והפרקליטות יסיימו את החקירה תוך ימים ספורים, מכיון שהיא פשוטה וכל העובדות ידועות ויגישו תביעה נגד החשודים".

בעמוד האחורי של כתבתה פורסם ראיון עם הר' דוב ליאור בו אמר מפורשות כי במקרה של פקודה לפנות ישובים חייל צריך לסרב פקודה. מסיבות השמורות עם עורכי "בשבע" לא היתה הכותרת של הראיון עם הר' ליאור "עברינות מאורגנת בראש חוצות" ומשום מה ח"כ אורי אריאל לא הגיש תלונה במשטרה על הסתה והמרדה וכו'...

כנראה שמרוב נחישות כבר לא שמו לב לצביעות ההופכת סרבנות שמאלנית לעבריינות וסרבנות ימנית ל"דעת תורה"...

"אחמד טיבי לא יוכל לקלל את הרמטכ"ל" הבטיח בנחישות ברוך מרזל בתשדיר הבחירות שלו והראה כי את בורא עולם, תורתו, וגדולי הדור אפשר גם אפשר לחרף ולגדף מעל בימת בית הכסא בירושלים ("הכנסת") אבל את הרמטכ"ל??!! חלילה וחס, הנחישות הציונית-כהניסטית לא יכולה לסבול זאת...

הדוגמאות המצויות אצלנו בארכיון לנחישות זו של אנשי הציונות הדתית על רבניה בכל הנוגע לקדושת המדינה המשטרה והצבא בעיניהם, שהובילו במשך כל השנים לציות עור ולהפנית עורף לדברים רבים וחשובים בעולם היהדות הן רבות, ונמצאות למכביר כמעט בכל ספר שעוסק במשנתה של הציונות הדתית.

בכל זאת נסיים בעוד דוגמא אחת של נחישות המתאימה במיוחד לאירועים הקשים של הימים האחרונים. (מפוני הגוש - נא לשים לב כיצד מגדיר הר' אבינר את המושג - גלות)

לפני שש שנים, בדיוק בתקופת ימי הנחמה בה אנו נמצאים פרסם הר' שלמה אבינר בעלון "באהבה ובאמונה" של מכון מאיר (גליון 209, פר' ואתחנן התשנ"ט) מאמר תחת הכותרת "עת להינחם". בין דבריו במאמר (המקבלים היום משמעות

חזקה מאד בעיני מגורשי הגוש וצפון השומרון) הוא כותב: "הגלות הולכת ומסתיימת, בחסדי ה' עלינו. כבר איננו בגלות. יודעים אתם גלות מהי? גלות היא שכבודו של יהודי נרמס וחייו בסכנה, ומגרשים אותו. ביום אפל אחד היה קם ולוקח את אשתו, ילדיו, וכמה חבילות כבדות על גבו, נודד לארץ אחרת אשר לא ידע שפתה ולא ידע איך יתפרנס בה. עוזב הוא את הארץ שאהב וגר בה מאות שנים..עכשיו כבר איננו בגלות, אנו בארצנו. זו מדינה שלנו וצבא שלנו, משטרה שלנו". וכאן מגיע שיא הנחישות. ממשיך הר' אבינר: "שאל אותי חבר: היכול אני לעשות כך וכך? אמרתי לו: אבל זה בלתי חוקי! - מה אכפת לי חוקי או בלתי חוקי, זו מצוה גדולה! השבתי לו: אלפיים שנה חיכינו לרגע זה שמשטרה שלנו תגיד לי: לא!. ע"כ דבריו המאלפים של הר' אבינר.

ואני הקטן לא מצליח להבין. אם אלפיים שנה חיכינו ששוטר של המפכ"ל קראדי יגיד לנו "לא!" אז למה כשב"ה אנו זוכים לכך שאלפי שוטרים יגידו לנו "לא!" ואף יקיימו בידיהם את ה"לא" הזה, אנו אומרים לשוטר: "תתבייש לך"... "אין גבול לציות?!" וכד'...

והשאלה זועקת והצביעות הכל כך גדולה נחשפת והשבר העמוק ניכר בשטח אפילו על פניהם של מעריצי הנחישות שפתאם רואים עד כמה היא כואבת שהיא מופנית נגדם. אך גם כאן לא תם ונשלם השבר.

במשך כל השנים נסתה הציונות הדתית לכסות את הבסיס השקרי עליו היא נשענת בערך היהודי של ישוב הארץ ורוממה את קדושתו עד כדי הצגתו למראית עין כערך העליון ביותר. פנוי גוש קטיף הוכיח השבוע לכל מתבונן כי גם אצל "אוהבי הארץ" צה"ל והמדינה קודמים לארץ ישראל.

חייל/שוטר, תדע לך שאתה עושה מעשה בלתי נסלח בגרוש יהודי מביתו, אבל אכפת לך שאבכה על הכתף שלך?, אתה עושה פשע לאומי שירדוף אותך כל חייך, אבל בוא בבקשה למעגל לריקוד פרידה מהישוב, לא נשכח ולא נסלח.. אבל כל החיילים והשוטרים מוזמנים למנחה בעוד 10 דקות..., אתם רובוטים חסרי מוסר בסיסי אבל חכו קצת, הילדים הלכו להביא כיבוד ושתיה קרה. אתם מזכירים את ה"שואה" אבל מיד נעשה לכם ולמי ששלח אתכם "מי שברך"..

"אני אוהב אתכם", "אנחנו באותו הצד", ועוד קריאות מן הסוג הזה הוכיחו: מעל הכל דמות החייל, איש "כוחות הביטחון" הנערץ, אח"כ באה א"י. ייאמר מפורש, אין כונתי כלל כי היתה צריכה להיות התנגדות אלימה פיזית או מילולית כלפי הצבא והמשטרה, ודאי גם כי לא היה מקום לגידופי החיילים שבסה"כ מלאו את משימתם בצורה נחושה בדיוק כמו שעשו זאת מתישבי יש"ע כשזה היה נוח להם כנ"ל. אבל לחבק ולנשק את מי שבא בשם מדינת ישראל כרגע לגרש אתכם מן הבית ועוד לקרוא לזה מאבק?? אין לך דבר מגוחך מזה. בתי הכנסת נסגרו רק אחרי תפילה לשלום המדינה, מי שברך לחיילים הנחושים "העומדים על משמר ארצנו וערי אלקינו", ואיך אפשר בלי "התקוה"...

מתיישבת שרה בקול חנוק מדמעות את ה"תקוה" אל מול פניהן הנחושות והאדישות של החיילות שמחכות להעמיס אותה על האוטובוס (שודאי הרהרו בלבן: "נשמע נחמד ההימנון של המתנחלים..") והיא מבקשת מהן להצטרף...

כמה עצוב.. כמה מעורר רחמים...

איך הגיעה הצה"ד לתפיסה כה נחושה ומעוותת ומי האחראים לכך? - על כך במאמר הבא בעז"ה, שיופיע במלאת שבעים שנה לפטירת הראי"ה קוק שלכתביו כמו שיתבאר חלק לא קטן, אולי אף מרכזי בתפיסה זו.

"כאשר אני רואה חייל, אני רואה את האור החדש הזורח על ציון, יש לי חשק לחבק ולנשק אותו. כאשר אני רואה חייל, אני נזכר שלא מזמן היינו בגלות כמו עכברים המפחדים מהצל של עצמם ובורחים לכל עבר. ועכשיו אנו מתהלכים חופשיים בארצנו כמו אריה הדורך על במותי ארץ".

(הר' שלמה אבינר)

מעייני הישועה

תנועה לתרבות ישראל

בנשיאות: מרן הראשון לציון הגר"מ אליהו שליט"א
והרבנים: הרה"ג שלמה חיים הכהן אבינר שליט"א והרה"ג יעקב אריאל שליט"א

בס"ד
גליון קפ"ו (186)
פרשת ויקהל, כד' באדר א' ה'תשס"ה

מו"ר הרה"ג שלמה אבינר שליט"א
ראש ישיבת "עטרת ירושלים"

כאשר אני רואה חייל

במשך השנים הרבות שבהן לבשתי מדי צה"ל בסדיר ובמילואים, הרגשתי גאווה. גאווה טהורה, גאווה לאומית. הרגשתי שאישיותי הפרטית נמסה ונבלעת באומה, שהיא מתעצמת ומתגדלת לשיעור קומתה של האומה, שדם העם זורם בעורקי, לכן אין זו גאווה פסולה, שהרי ענק אני כענקיותו של עמי.

וכאשר היו לי דרגות מבד דהוי על הכתפיים, הרגשתי קטן עוד יותר, בלוע עוד יותר באומה, ועם זאת ענק יותר, עוד יותר מלא גדלות ענוותנית, עוד יותר אפסי בתור עמי.

כאשר אני רואה חייל, אני רואה את האור החדש הזורח על ציון, יש לי חשק לחבק ולנשק אותו. כאשר אני רואה חייל, אני נזכר שלא מזמן היינו בגלות כמו עכברים המפחדים מן הצל של עצמם ובורחים לכל עבר. ועכשיו אנו מתהלכים חופשיים בארצנו כמו אריה הדורך על במותי ארץ.

אל תחשוב שאפשר לקיים את המצווה הגדולה של מלחמה על ארצנו בעזרת עברה. אנו מאמינים בתורה שאמרה: הטוב יכול לנצח בלי לעשות רע. אלא ריבוי אור הוא שינצח את החושך. נכון שממשלתנו אינה מוסרית, אך אתה היה מוסרי. דע לך שאין ריק. אם אתה לא בפנים, אתה בחוץ. אתה גם מזיק וגם מאבד את האפשרות להשפיע. האחרים מעוניינים שתשפיע. אבל לא בכוח. היחד הוא מצוות השעה.

עתה יש חידוש גדול בעבודת ד': עלינו כיתה מן הפרט אל הכלל (אגרות התורה פרק יג). אני יכול ללמוד תורה גם אם חברי אינו לומד – כמובן אשמח לעזור לו ללמוד בשביל כולנו. אני יכולה להדליק נרות שבת גם אם חברתי אינה מדליקה – כמובן, כל ישראל ערבים זה לזה, והאור מאיר לכולם, אך אני מדליקה לבדי. אני יכול לגור בארץ־ישראל, גם אם חברי לא גר – כמובן שהמצווה מתקיימת גם ברמת־גן, גם בעין־חרוד, וגם בחברון, והיא מועילה לכולם. אבל איני יכול לקיים לבדי את המצווה של ריבונות על הארץ, ירושת הארץ, כיבוש הארץ – אלא אם חברי רוצים. זו מצווה קבוצתית. זה החידוש: תורת העם!

זו מצווה גדולה, מצוות הכלל, מצוות העם – ומצווה מקיימים גם אם היא קשה. לא משום שהממשלה חסרת אחריות נהיה אף אנו חסרי אחריות. לא מפני שהאב חסר אחריות, תהיה גם האם חסרת אחריות ותפקיר את הילדים. הממשלה והכנסת עושים דבר נורא, אך אנו לא נשבור כלים. על זה נצטווינו: ואהבת לרעך כמוך.

(המשך בעמוד 3 ◄)

אנו שמחים ומודים לך על שאתה קורא את עלוני מעייני הישועה.

הרה"ג יעקב אריאל שליט"א
רב העיר רמת־גן

(חלק ב)
מורה התורה הגואלת

יום הזיכרון לרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, יד' באדר תשמ"ב

השפעתו העצומה של הרב צבי יהודה זצ"ל הייתה בעיקר על הנוער הדתי. היה כאן צירוף גורמים מיוחד שכוון על ידי ההשגחה העלינה. דימויו העצמי של הנוער הדתי עם הקמת המדינה היה שפוף ביותר. מבחינה לאומית הוא חש רגש נחיתות עמוק על שלא נפל בחלקו להיות גורם חזק יותר בהתיישבות, בהעפלה ובביטחון. אמנם רבים מבני הנוער הדתי נטלו חלק פעיל במערכות אלו, ולמרבה הצער גדול במיוחד היה חלקם בבתי הקברות הצבאיים, אולם רבים ערקו מהמחנה בגלל הדימוי שרווח, כאילו החלוציות בכל התחומים היא בעיקר נחלתו של הציבור החילוני (ואכן, מימי העלייה השנייה ואילך עמדו החילוניים בראש המפעל הלאומי).

מעמדו של הנוער הדתי היה נחות גם מבחינה תורנית. התורה נמצאת, כביכול, רק בציבור החרדי, הלא ציוני. חלק גדול מהרבנים והר"מים, כלי הקודש למיניהם, אינם מזוהים עם היישוב החדש, הנוטל חלק פעיל בחברה הישראלית ההולכת ונבנית (לא תמיד העובדות האובייקטיביות אישרו דימוי זה, אולם זו היתה ההתרשמות הסובייקטיבית). רדידות ותלישות איימו על המשך קיומו של הציבור הדתי־הלאומי.

אולם בעוד שבחברה הישראלית הכללית החלה התרופפות אידאולוגית, כתוצאה מהקמת המדינה, שהביאה עד לציניות ולהתפרקות מערכים לאומיים, חברתיים ומוסריים – בנוער הדתי נוצרה מהפכה הפוכה, אולי דווקא כתוצאה מהתידרדרות הרעיונית שבחברה הכללית. הוקמו ישיבות תיכוניות, אולפנות וישיבות הסדר בכל רחבי הארץ. בתנועת בני־עקיבא חיפשו דרכים לחיזוק החישוקים הרעיוניים והרוחניים, בהשראת תלמידי ישיבות שהוקמו על ידי תלמידי הרב קוק.

הנוער חיפש משענת רוחנית, יצירה אמיתית היונקת

שבעים שנה לפטירת
הראי"ה קוק על רקע ההתנתקות

אלול ה'תשס"ה (כשלשה שבועות אחר הגירוש)

השבוע חל יום השנה ה-70 לפטירתו של הראי"ה קוק מנהיגה המוצהר והבלתי מעורער (לפחות מבחינה יצוגית...) של הציונות הדתית על כל פלגיה וגווניה. ארועי ההתנתקות עוררו לא מעט אנשים מהתרדמה בה שקעו בהשראתו בכלל ובהשראת כתביו ופרשנותם ע"י תלמידיו בפרט. בבת אחת התנפצו חלומותיו אל סלע המציאות והתפוררו לאבק דק. יתכן וזו הסבה שיום פטירתו ה-70 עבר בשקט כמעט מופתי בציונות הדתית. לפני כשבוע וחצי פורסם בחלק ה"תורני" של ערוץ 7 מאמר של הר' משה צוריאל (מו"ל ספר "אוצרות הראי"ה").

הוא ראה לנכון להבהיר בצורה מנומקת את הטעות הגדולה שבתפיסת הראי"ה קוק כ"מלמד זכות בכל מחיר" ואף הואיל להזכיר כמה מימרות קשות שלו נגד הכפירה ותולדותיה, הסכנה שבאהבת רשעים ועוד...

הסיבה לכך היתה התבטאויות של רבנים שחינכו ליחס של "אהבה" ל"מציקים הגדולים ביותר של עם ישראל" - הלא הם החיילים והשוטרים מבצעי תכנית ההתנתקות, (התבטאויות שמנעו סירוב פקודה), והעובדה שניסו להביא ראיות לדבריהם מדברים של הראי"ה קוק כמו: "אם נחרבנו וכו' ע"י שנאת חנם, נשוב להבנות והעולם עמנו יבנה, ע"י אהבת חנם" (אורות הקודש ג' עמוד שכ"ד). "כל מה שדרישת ה' מתגברת ביותר בלבו של אדם, אהבת כל הבריות כולן מתרחבת בקרבו, והוא אוהב גם את הרשעים ואת הכופרים וחפץ בתיקונם" (שם, עמ' שי"ז). "והם הם אוהבי ישראל באמת וכו' ומלמדים זכות על כל הפושעים, אפילו על הכופרים והמכעיסים היותר גדולים, כי הם רואים את הניצוץ של הטוב הגנוז בכל נפש, וקל וחומר בנפשות ישראל, וביותר בנפשות הדוגלים באהבת האומה בכלל" (שם, עמוד ש"מ.).

כדי שחס וחלילה וחס ושלום לא ישמשו מאמרי הראי״ה בסיס ללימוד זכות על ״פושעי ההתנתקות״ הכל כך ״רשעים״ מיהר הר׳ צוריאל לנער משכבת אבק של מאה שנים מימרות אחרות של הראי״ה קוק כמו: ״מי שחסר לו החוש של שנאת הרשעים, יוכלו התכונות, המעשים והדיעות הרעות להדבק בו ולפוגמו וכו׳ וכו׳.. ומידה זו היא כמו סנדל לנשמה, שלא תטנף רגליה ביון מצולות הקליפות...״ (שם, עמוד של״ד). וכמו דבריו המפורשים במאמר ״אפיקים בנגב״ (הובאו בספר ״אוצרות הראי״ה״, מהד׳ ישנה דף 771 ובמהדורה חדשה ח״ב עמ׳ 122־121): ״האחוה הלאומית היא ג״כ מוגדרת, כפי צרכי השמירה שבה לקיום האומה, להצלתה מפגעים רעים, ולשמירת צביונה - הוי אחים, הדמעות תחנקנה את הגרון, אבל להתאפק אין אנו רשאים, ואנו חייבים להודיע לכם את האמת הערומה, **כי אותה השמירה הלאומית הגנוזה בעמקי תורה בלבן של ישראל, היא מתיחסת לפורקי עולה של תורה ביד רמה, לבוזי קדש וכופרים בקדושת התורה והמצות וערכם הקיים, בשלילה גמורה ביחש האחוה הלאומית; היא מחייבת אותנו שלא להכניסם במחיצתה.** ואנחנו, חלילה, חלילה לנו לעזוב את חקי השמירה הכללית האיתנים, בשביל פיתוי דברים, ונימוסים בדויים. אך חלום דימיוני הוא, אם אותם שקורעים מעליהם את מעיל הדת וכופרים בתורה, חושבים עצמם בתור בני ישראל שהם עומדים בחוג עמם, ושיש לעם בכלל עמם יחש לאומי, אחוה לאומית וגעגועים לאומיים, גם בעמדם על נקודת מצבם ביחש לשלילת הדת. לא, ולא! עיקר בנין האומה אותו החלק העקרי והיסודי, שהעבר של האומה, הוא כלו שלו - אותו החלק העקרי שכל השאיפות הנצחיות של האומה בעתיד, שמקיימים את תעודתה, חיות הנה בלבבם, ומרוקמות בארחות חייהם שהם כלם לאומיים, שרק הודות לאלה היא מתקיימת, למרות כל הסוערים ובכחה היא עתידה להתקיים - הם שומרי התורה והמצות, הם אינם מכירים ולא יוכלו להכיר שום אחוה לאומית עם אותם שנערו חצנם מנשמתה של האומה וא״כ הרי יש כאן מקח טעות, מר מאד, תקות שוא נוראה, אם רק רגשות, נטיות וטיפוסים, המה הדברים המאחדים אותנו, שעליהם יבנה כל מגדל עופל הלזה של הלאומיות, שעליו תהיה הציונות מתבססת. וכמה גדולה היא הטעות לחשוב שיש לכונן ע״פ יסודות כמו אלה אף רק צל של לאומיות, בשעה שהענק שברגשות האומה, האב לכל נטיה וטיפוס

צביוני מיוחד בנו, אותו הרגש שהוא הכל, שהוא כל העבר, העתיד וכל ההוה של כלל האומה, הוא רגש "הדת והתורה" מורה בחזקה ופועל בזרוע כחו להוציא מכלל האחוה הלאומית את כל הכופרים ופורקי עולה של תורה ואמונה, בתור שיטה רשומה ודרך כבושה - אל נא תכשלו באיזה דברי חנופה של אנשים מרופפים משומרי תורה שלא יגלו לכם את היסוד המר הזה, ועוד יעפילו לשית בחלקות להביע דברים שהם סותרים אותו.

הוי! כמה שנוא הוא השקר, כמה מכשיל ומתעה הוא. אוי, אוי לנו, אם חלילה ע"פ הרכבה מוטעת כזאת, הרכבה של שני כחות מתנגדים כאלה, מתנגדים עד הנפש, תבנה בנו האומה בצביונה הלאומי. הוי, עטי תפול מידי, בהעבירי נגד עיני מה יוכל להיות תולדות של מצב מר ונמהר כזה, חלילה, לחרפת עולם וקלסה נוכל להיות בעמים, הרבה יותר מאותו הבוז והחרפה שאנו שבעים בם, בגלות המרה הזאת! - באופן כזה לא יוכל להיות שלום בעצמותינו מבית בשום אופן. כל אח מרעהו ישמר, והשנאה שנאת אחים הקשה, עם היכולת הלאומית, תהפך, חלילה, לנחל אש בוערה שהתחלתה מלחמת שערים ונחלי דמים וסופה היא בקשת אלופים זרים, בכלימת עבדות נוראה הכל כדאשתקד בנוסח הישן נושן חלילה. כל זמן שלא נאבה להכיר את האמת הגדולה כי "על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה"... כל אלה הן תוצאות מרות מוכרחות לצאת, כ"ז שלא החזרנו את העטרה ליושנה, כ"ז שלא העמדנו את היסוד הלאומי, על הבסיס של תורתנו והקמתה, וכל זה למה, כל אותו הספק המר והנורא, כל אותה הירידה האיומה הקרובה להיות מתחוללת על ראש עמנו לרגלי התנועה - התנועה הזאת שצריכה להיות מתאמתת לטבעו ורוחו, והיא מתהלכת בנתיבות לא סלולות, בדרכים של סכנה. באחת היא תלויה אם נאבה כלנו, כלל הציונית המרכזית, לעשות את אשר אנו צריכים לעשות לישועתנו וכבודנו, לשלומנו ותקותנו. באחת הננו יכולים להנצל מעסק הרע הזה, רק בכתבנו על רגל הציונות כלה, את שם ה' אלהי ישראל והתשובה לתורתו, אז מאיליה תתברר תתרומם ותתעלה - אז יסורו כל המכשולים, כל הפגעים הרעים, השלום והאמת החסר והנעם, כצינה.

הוי, אמת טהורה ובהירה זורחת כאור החמה! והעינים עצומות סגורות בחזקה,

גם הפוכות לאחור, לבל תחזינה, לבל ייכנס בם שביב אורה. בהעדר תרבות של תורה, תצמח תרבות של דמיון, ארסית והורסת...״ ע״כ דברי הראי״ה (הם הובאו רק בחלקם ע״י הר׳ צוריאל אך אנו טרחנו להשלים את החסר).

ואם כבר אז גם תוספת קטנה משלנו: במקום אחר כותב הראי״ה קוק (גנזי הראי״ה א׳-ז׳ עמ׳ 77) וז״ל: על ההחלטה שכפירה אינה מעכבת מלהיות יהודי עלינו לעורר כי לא יתכן, כיון שאנו חיים ע״פ תוה״ק, וע״פ דין תורה נטלה מאפיקורסים כל חבת אחוה, לא יתכן להתקיים בישוב מדיני בהיתר כפירה ח״ו, ע״כ עלינו לחזק הבנים ברוח אמונה ודעת. ובאמת הגזירה על המינים היא מפני הרעה המוסרית הגדולה שיוצאת מהם, ע״כ אנו חייבים להגן על עמינו מארס זה בכל עז״.

וראה זה פלא... כשהאפיקורס המוצהר תיאודור הרצל כונה ע״י הרצי״ה קוק ״צדיק״ ו״יהודי הגון״ ואפילו ״נשמה פלאי פלאים״ לא התעורר הר׳ משה צוריאל להזכיר את המקורות הנ״ל המכחישים לגמרי את דבריו. גם במשך עשרות השנים מאז ״קום״ המדינה בהן תוארה מדינת ישראל החילונית עפ״י סילוף דברי הראי״ה כ״כסא ה׳ בעולם״ וכל אולפנה וישיבה תיכונית קושטו בתמונותיהם של פורקי עול ואפיקורסים נדם קולם של הר׳ צוריאל וחבריו בציונות הדתית.

בנינוחות מוחלטת הם ראו כיצד בשם האחדות הממלכתית המקודשת מבית מדרשו של הראי״ה לומדים בני ובנות הנעורים לבחינות הבגרות את כתביהם דעותיהם והבליהם של אפיקורסים מבית ומחוץ, סופגים בבית, בבני עקיבא, בצבא, במקום העבודה, ובמקומות הבילוי שלהם את כל תחלואי תרבות הכפירה שהראי״ה קוק כל כך חרד מפניה...

שכחו לפתע את החגיגות אל תוך הלילה ב״מרכז הרב״ מידי שנה באותו יום מר ונמהר בו נמסר כלל ישראל בידי חבורת מומרים ואפיקורסים עם שאיפה מוצהרת ״להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך״ ועם תכנית מסודרת להיות ככל הגויים, ואת עטיפת ״ראשית צמיחת גאולתנו״ שספקה ליום זה ישיבת מרכז הרב על רבניה ובוגריה עד היום הזה..

פתאום הפך הר׳ צוריאל ל״חרד״.. פתאום צריך להסביר שהראי״ה קוק לא בדיוק התכוון שצריך לאהוב רשעים... ובעצם הוא דבר על תקופות שונות בחיי

האדם... יש תקופה שצריך לשנוא את הרשעים ואח"כ מתבגרים ומתחילים לאהוב אותם ולשנוא את הרשעה בלבד ועוד כהנה וכהנה נימוקים חסרי שחר, טעם, ובסיס כלשהוא בהלכה או במקורות היהדות לענפיהם...

את ההבדל היחיד שבו אפשר לתרץ את השמועות הסותרות מתאמצים להדחיק בציונות הדתית. קוראים לו: "הלכה מול דמיון" או אם תרצו "מציאות מול חלום".

70 שנים התאמצו תלמידי הראי"ה לנסות להתאים את הרעיונות המוזרים הפזורים בכתביו ולהרכיבן יחד לגישה מציאותית מסודרת. ההתדרדרות של מוסדות התורה של הצה"ד בתחום התורני יצרה בסיס נוח לעבודה עם צעירים וצעירות שסדר היום שלהם הוא שילוב של בבא קמא עם ביאליק, "בני עקיבא" עם קולנוע וטלויזיה, מנוערים מכל השקפה יהודית בסיסית על עם ישראל, מהותו ויעודו, ועל ארץ ישראל וקדושתה כפי שבאה לידי ביטוי באינספור מקומות במקורות היהדות.

ההתנתקות היתה שעון מעורר צורמני במיוחד לאחר עשרות שנים של תרדמה עמוקה אך היא באה עם שיעור חשוב מאד שבשבוע שבו חל יום הפטירה ה-70 של הראי"ה קוק מחד גיסא ובו הדהדו באזנינו פסוקי הפרשה: "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" מאידך גיסא, יש לו משמעות מיוחדת עוד יותר.

כשגדולי הדור ביקרו בחריפות את מהלכיו של הראי"ה קוק ואת שיטתו הם הוצגו כ"קנאים" או כ"קיצונים" הפוסלים בקנאות כל "חדש" גם אם אור גדול גנוז בתוכו. היום כל בר בי רב דחד יומא יכול להבין על מה ולמה נזעקו גדולי הדור, ועד כמה עמוק ומתעה החשך שב"אורות"...

הר' צוריאל האשים השבוע בהאשמה חמורה מאד את כל מי שהשתתף בפינוי המתנחלים מגוש קטיף וצפון השומרון ואף פסק לגביהם דין "מוסרים" (דין חמור ביותר בהלכה היהודית שהנאשם בו מאבד את חלקו בעולם הבא). מהמסירה האמיתית והכואבת, שלה אחראי באופן ישיר הראי"ה קוק גם אם נאמר שכוונותיו היו טובות בוחר הר' צוריאל משום מה להתעלם...

הוא טורח להזכיר כי יש התבטאויות קשות של הראי"ה קוק כנגד אפיקורסים אבל שוכח לציין כי הראי"ה קוק היה מאלה שתמכו במסירת קרקעות

לאפיקורסים ואף קרא לאנשים לתרום מכספם על מנת שאפיקורסים אלה יוכלו "לגאול" קרקעות א"י ולעשות בהם כחפצם וכרצונם.

"..ישתתפו נא בגאולת הארץ, יחזקו נא בכל כח ואומץ את הקרן הקיימת לישראל הנועדה רק לגאולת הארץ. אין די באר גדולת מצוה כללית זו וקדושתה.." כך כתב הראי"ה קוק בשולי מכתב של הקק"ל שבו נכתבו דברים שלגבי עם ישראל הם כפירה מוחלטת כמו: "זכרו שהאדמה היא יסוד היסודות לקיום כל אומה, וכל דונם אדמה הנגאל ע"י הקק"ל מחזק את השרשים של עם ישראל בארץ ישראל, מבטיח את עתידנו בארץ לדורות עולם ומקרב את הגאולה השלמה". (ראה מכתבו של הראי"ה בספר "מלאכים כבני אדם", שמחה רז, עמ' 238).

היום אפשר לגחך בהרבה עצב לשמע ההצהרה של אנשי הקק"ל ולתמוה על עמידתו של הראי"ה קוק לימינם. מרן ה"אמרי אמת" מגור כתב באותם ימים מתוך הסתכלות מציאותית על הדברים: "אי אפשר להעלות על הדעת לתמוך בקרנותיהם של הציונים שמכספיהם תומכים במוסדות וקבוצות הפורצים גדרי הדת ומחללים השבת וכל קדשי בני ישראל בפרהסיא....". מרן הגר"א וסרמן כינה את הראי"ה קוק רשע ומחטיא הרבים במדרגה היותר נוראה בשל תמיכה זו אך הראי"ה קוק נשאר בשלו!! (אגב, לאחרונה מונה ראדי ספורי, ערבי נוצרי תושב כפר כנא וחבר תנועת מר"צ, לדירקטוריון הקק"ל (מועצת המנהלים של הקק"ל) תוך שהוא מצהיר כי כוונתו לייצג את שאיפות הערבים לגבי קרקעות א"י).

אך, לא רק את הקרקעות מסר בידיהם בחפץ לב אלא גם את הצבור עצמו. כל גדולי ישראל ללא יוצא מן הכלל הורו באופן חד משמעי ברגע שהדבר היה אפשרי כי כל יהודי חייב לדאוג ששמו יוסר מקהילת ה"ועד הלאומי" "למען לא ישאר חבר בעדה אשר בתקנותיה מרימה יד בתורת משה..". גם כאן היה הר' קוק בדעה יחידה שיש "לשמור על האחדות". המחיר הכואב והכבד ששלמה ועדיין ממשיכה לשלם הצה"ד בעד "אחדות" זו מלוה אותה עד היום כשהצד השני מתחיל להראות יותר ויותר כי מואס הוא באחדות זו.

אך גם בזה לא תמה ולא נשלמה המסירה. קודש הקדשים של עם ישראל מאז גלתה הסנהדרין עד לביטולה ולחרבן בית מקדשנו, היה מוסד הרבנות המפואר בכל קהילה וקהילה מישראל. התנועה הציונית ידעה היטב כי לולא השתלטות על

מוסד זה לא תוכל לנטרל את היהדות החרדית מעצמאותה ומיהדותה. היא פנתה לראי״ה קוק. גדולי הדור הזהירוהו כי הקמת רבנות ללא הַמְלָכוּת בצבור וכל שכן רבנות שתהיה תחת אפוטרופסות חילונית ומטעמה אסורה על פי ההלכה ועל פי הסברא. הראי״ה קוק הבטיח אז לזקני הדור מרן הגרי״ח זוננפלד ומרן הגרי״י דיסקין כי הוא וחבריו הרבנים ״עומדים חזקים מצור נגד כל רוח מחבל ומהרס נגד כל מי שרוצה לנגוע בדין ומשפט תוה״ק ובמנהגי ישראל הקדושים, אפילו כמלא נימא..״. לא ארך הזמן לראות כי היתה זו הבטחת סרק שהתבדתה עוד בזמן כהונתו של הראי״ה קוק כרבה הראשי של א״י והלכה ונתבדתה עד כדי כך שבשנת השבעים לפטירתו של הראי״ה רואים אנו איך שאפילו בשאלה הלכתית מובהקת כמו היחס לבתי הכנסת בגוש קטיף מחכים הרבנים הראשיים להוד מעלת הבג״ץ וחברי הכנסת שיחליטו כיצד להכריע בסוגיה זו...

זכרו נא הר׳ צוריאל וחבריו. לפסקים המגוחכים שלכם יש השלכות חמורות ביותר כלפי מי שאחראי למסירת כלל ישראל, אדמת א״י, וקדשי ישראל בידי פורקי עול ומומרים לכל התורה כולה וכל מי שאחראי לזה נושא באחריות הרבה יותר חמורה מכל חייל שהשתתף בפינוי. כדאי שתחשבו טוב לפני שאתם פוסקים וחורצים את דינם של חיילים ושוטרים שמדינת ישראל שעד היום היתה בעיניכם לבושתכם ולחרפתכם ועוד יותר לטיפשותכם ״כסא ה׳ בעולם״ חנכה באופן שלא ידעו מושג וחצי מושג אודות יהדות או אודות א״י, וגם לכם זה לא הפריע כהוא זה כל עוד הם היו המסכנים שצריכים לסכן את חייהם כדי ש״גוש אמונים״ יוכלו להוציא לפועל את ההרפתקאה המטורפת והאסורה של ההתישבות ביש״ע - חזון ז׳בוטינסקי וחבריו...

אם אתם זנחתם את התורה למען אידיאלים של ציונות תוך סיכון חייכם והרס חינוך ילדיכם מה לכם כי תלינו על חיילים ושוטרים ממושמעים? הם לא זנחו שום דבר אלא פשוט קיימו את האידיאולוגיה שאתם הייתם המטיפים הגדולים ביותר למענה ואף גייסתם וסילפתם את התורה לשמה. הרבה לפני שאיזה חייל או שוטר מחוייב לעשות תשובה על ביצוע הפקודה (אם בכלל...) מחוייבים אתם לעשות זאת ולזכור כי מחטיא הרבים הוא המעכב הגדול ביותר בפני התשובה...

אחרי שבעים שנה שניסיתם למכור אתחלתא דגאולה מזויפת ובדויה אנא

התחילו לשנן את לשון הרמב"ם: "אין ישראל נגאלין אלא בתשובה" ולפעול על פיהם זה יעזור לכם ולעם ישראל הרבה יותר מכל מאמרי הלבלרים של הצה"ד המתפרסמים מאז הגירוש.

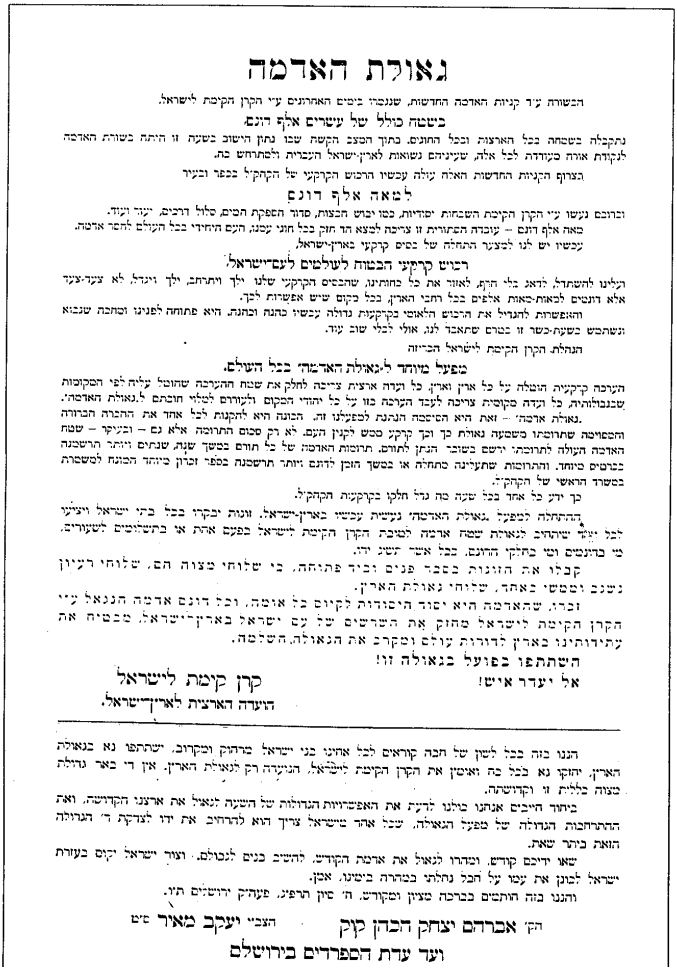

גאולת האדמה

הבשורה ע"ד קניות האדמה החדשות, שנעשו בימים האחרונים ע"י הקרן הקיימת לישראל.

בשטח כולל של עשרים אלף דונם.

נתקבלה בשמחה בכל הארצות וכל החוגים. בתוך הכעס הקשה שבו נתן הישוב בשעה זו היתה בשורת האדמה לנקודת אורה מעודדה לכל אלה, שעיניהם נשואות לארץ-ישראל העברית ולהתחדשותה.

הצרוף הקניות החדשות האלה עליה עכשיו הרכוש הקרקעי של הקהקל בכפר ובעיר

לשאה אלף דונם

וכרוכם נעשו עי"ז הקרן הקיימת השטחות יפהיות, כמו יבוש חבצות, סדור השפלת חסים, כלול דרכים, יער ועוד.

מאה אלף דונם – עובדה חשובה זו צריכה לעצא חד חוק בכל חוגי עמנו, העם החיחדי בכל העולם לחסר אדמה.

עכשיו יש לנו לבצער התחלה של בסים קרקעי בארץ-ישראל.

רכוש קרקעי הכבוה לשלמים לעם-ישראל.

הלינו להשתדל, לראש בלי הרף, לאזר את כל כחותינו, שהבסים הקרקעי שלנו ילך ויתרחב, ילך ויגדל, לא צעד-צעד אלא דונמים לאמות-אמות אלפים בכל רחבי הארץ, בכל מקום שיש אפשרות לכך.

האפשרות להגדיל את הרכוש הלאומי בקרקעות נדולה עכשיו כחנת וכחנת, היא פתוחה לפנינו וכחבה שנבוא ונשתמש בשעת-כשר זו בטרם שיתאבר לנו, אולי לבלי שוב עוד.

הנאלת הקרן הקיימת לישראל הכריזה

מבעל מיוחד ל-גאולה האדמה בכל השלם.

הערכה קרקעית הנוכלה על כל ארץ וארץ, כל נקדה ארצית צריכה לחלק את שנת ההערכה שהוטל עליה לפי הסקוכות שבנבולותיה, כל נקדה סקוכית צריכה לעבד הערכה בזו על כל יהודי המקום והעורם למלוי חוכתם ל-גאולת האדמה.

גאולה אדמה – זאת היא השיבה הנהנת לבעלנו זה. הכונה היא להקנות לכל אחד את ההברה הברורה והבטוחה שתרוכזו בשבעה נאולה כך וכך קרקע בסך קנין העם. לא רק סכום התרוכה אלא גם – ובעיקר – שטח האדמה העולה לתרוכתי ירשם בשובר הנתן לתורם. תרוכות האדמה של כל תורם בשעך שנה, שנתים ויותר הרשכנה בברטים ביותר. והתרוכות שתעניינה מתחלה או בשטך הנתן לדתם יותר תרשכנה בספר זכרון ביחוד הכונת למשפרת בשטרי הראשי של הקהקל.

כך ידע כל אחד בכל שעה מה גדל חלקו בקרקעות הקהקל.

ההתחלה למעשה, נאולת האדמה! נעשית עכשיו בארץ-ישראל, וונות יבקרו בכל בתי ישראל ויעילו לכל יעלה שיתחוב לנאולת שטח אדמה לטובת הקרן הקיימת לישראל בפקם אחת או בתשלומים לשערים. מי ברחמים ומי בחלקי החוגם. בכל אשר ישית ידו.

קבלו את הזונות בסבר פנים ויבד פתוחה, כי שלוחי מצוה הם, שלוחי רעיון נשנב ומשני באחד, שלוחי נאולת הארץ.

וזכרו, שהאדמה היא יסוד היסודות לקיום כל אומה, וכל דונם אדמה הנאל עי"י הקרן הקיימת לישראל סחוק את השרשים של עם ישראל בארץ-ישראל, מבטיח את עתידותינו בארץ לדורות עולם ומקרב את הנאולה השלמה.

השתתפו בפועל בנאולה זו!

אל יעדר איש!

קרן קימת לישראל
הועדה הארצית לארץ-ישראל.

הננו בזה בכל לשון של חבה קוראים לכל אחינו בני ישראל מרחוק ומקרוב, ישתתפו נא בנאולת הארץ, יחזקו נא בכל מה ואשון את הקרן הקיימת לישראל, הניעדה רק לנאולת הארץ. אין די באר נאולת מצוה בללית זו וקדושתה.

ביחוד החיבים אנחנו בילנו לדעת את האפשרויות הנדולות של השעה לנאל את ארצנו הקדושה, ואת ההתרחבות הנדולה של מפעל הנאולה, שכל אחד בישראל צריך הוא להרחיב את ידו לצדקת ד' הנדולה הזאת כיותר שאת.

שאו ידיכם קודש, וכדרו לנאל את אדמת הקודש. לחשיב כנים לנכולם. וצור ישראל יקום בעזרת ישראל לבונן את עמו על הכל נחלתו בכבודה בישנו. אמן.

והננו בזה הותיכם בברכת מציון ומקודש, ת' סיון תרפ"ו, פעהיק ירושלים תו"ו.

הק' **אברהם יצחק הכהן קוק** — הצבי **יעקב מאיר** סט"ם

ועד עדת הספרדים בירושלם

"איזה הוא מומר? הכרוז הכפרני של הקק"ל בשחתימתו של הראי"ה קוק בצד דברי הכפירה ודבריו מאשרים ותומכים במסירת קרקעות א"י לאפוטרופסות של אפיקורסים ומומרים ואף מחשיבים אותה למצוה"

זה לעמת זה עשה האלקים... (קהלת ז' יד')

רבי חיים ויטאל זיע"א

"אין ספק שעם היות ארץ ישראל מקודשת יותר מכל הארצות ודאי כי ישראל הם יותר מעולים וקדושים ממנה לאין קץ. כי הנה היא חומר דומם וישראל הם בחינת אדם בנשמה חצובה מכסא הכבוד ולא נצטוו ישראל לגור בארץ אלא כאדם השוכן בתוך בית אחד והוא טפל אליו וצריך להיות הבית ההוא נקי מכל טומאה לסיבת האדם הקדוש הדר בו. והנה הם נמשלים כנשמה הממלאה את כל הגוף כך בהיות ישראל תוך ארץ ישראל הם כנשמה תוך הגוף והם נשמתה ורוחניותה של ארץ ישראל וכמו שהנשמה שואבת חיים אל הגוף כך ישראל ממשיכים השפע במעשיהם אל הארץ כנודע"

("עץ הדעת טוב" פירוש על ספר תהלים (מזמור כד'), לרבנו חיים ויטאל גדול תלמידי מרן האריז"ל)

הרצי"ה קוק

"אני לא אכנס עכשיו לעובי הקורה בענין "מיהו יהודי", אבל דבר אחד ברור: שלימות הארץ קודמת אצלי ל"מיהו יהודי". בתפילה אנו אומרים תחילה "כי בחר ה' בציון", ורק אחר כך בחר בישראל. אין ציון בלי ישראל ואין ישראל בלי ציון.

(מתוך תשובתו למראיין רפאל בשן על השאלה: "מה עמדתך בסוגיית מיהו יהודי?", ידיעות אחרונות, ח' תמוז תשל"ד 28.6.74)

בימים האחרונים (תמוז תשס"ה,חודש לפני הגירוש) נשמעים קולות מצפצפים שונים בציונות הדתית הקובלים על העמידה מנגד של הצבור החרדי ועל אדישותו לנוכח ההשתדלות הכתומה של הרוקדים לצלילי החלטותיה ה"עמוקות" וה"חכמות" של מועצת יש"ע ההולכות ו"משתפרות" מיום ליום. הרב מאיר ויסברגר, מחנך ותיק, כתב אגרת המכוונת לאחינו הדת"לים וראינו לנכון (ברשות ובאדיבות המחבר כמובן) להיות מן המסייעם להפצתה כנסיון לנתץ ולו במשהו את המיתוס האוילי והאלילי של "הכתום הכתום הזה"...

מִדָּה כנגד מִדָּתִיוּת / אגרת לדתי לאומי

(מאת: הרב מאיר ויסברגר, פתח תקוה)

תמוז תשס"ה (חדש לפני הגירוש)

כאבך גדול על הזנחתי אותך בעת צרה. כך אמרת. אדישותי לגורל שוכני גוש קטיף, חוֹרָה לך מאד.

זעמך גואה בקרבך לראותני עומד מן הצד, כשדמך ניגר בראש כל חוצות התקשורת. כעסך עולה שבעתיים לנוכח שתיקתי, עת משליכים אותך אל מחוץ למחנה. איך, איך מסוגל אני החרדי, המועף ודחוי שנים כה רבות מן הקונצנזוס, שלא להטות לך כתף אוהבת. איכה לא נכנסתי, הנרדף הקבוע, בעובי הקורה; ולא עמדתי בקשרי המלחמה, שכם-אל-שכם, עם אויבנו המשותף.

הבה אצנן מעט את זעמך וקצפך, בדרך ה"ולטעמיך" הידועה מהגמרא. אשפוך על ראשך, אם לא איכפת לך, כוס צוננים. כך יקל לבוא ולחשוב חשבונו של עולם. לחזור ולחדור אל שורש הבעיה.

הן תדע כי בימים אלה ממש, נמשכת רדיפת הדת העתיקה, בנושא גיוס בני הישיבות - ציפור נפשנו, יסוד קיומנו. חרב הפיפיות מתנפנפת, מבוג"צת מעל ראשינו היום, כמימים-ימימה. מסכנת את קיומנו כעם בארץ הקודש. פך השמן הטהור עומד היום, כמו תמיד, אל-מול כיתת מחסלים, המחכים לשעת-כושר. זכות-הקיום של משפחת בני התורה, העמלים בה יומם ולילה, המתמסרים אליה

בכל ליבם, המקריבים למענה את כל רצונם וישותם - נס גדול ועצום הוא במשטרנו הנאור, המדרבן כל טומאה. שבים ומבקשים אנו מקלט מפני מפגיזינו מבגי״צינו העליונים, המעודדים כל סטיה אנושית גרידא, לא רק דתית - ועם קיומנו אין הם משלימים.

קודש הקודשים החילוני, ״כור ההיתוך״, הוא הגיוס לצבא, מתחלל והולך. הדת״ל נותרו מוהיקנים אידיאליסטים אחרונים. יותר ויותר מקרב הנוער החילוני אינם מתגייסים לצבא. לא רואים בו עוד ענין ערכי. נשמטים ממנו בקלות מדהימה. חילוניים רבים קוראים להפיכת הצבא לחיל מתנדבים - שוחרי קריירה צבאית. עקב-אכילס, בעיית הבעיות של ההסברה החרדית - ההגנה מפני האשמתנו כמשתמטים - יורדת מסדר היום ת״ל. חילוניים משתמטים, זה משהו אחר.

השב נא בכנות: איכה תפעלו, אתם והנהגתכם, אם תתברר כנכונה השמועה כי הבג״צ, בחששו כי טרפו הולך ונשמט מידיו, יחייב הפעם גיוס בני הישיבות? איך תנהגו, אתם והנהגתכם, לנוכח בתי המקדש ההופכים ח״ו לגוש קטיף, לגוש חטיף: התבואו לעזרת ד׳ בגיבורים? התילחמו עמנו שכם אחד, כתף אל כתף - או תישארו, למצער, ניטרליים? התכחיש כי בקרב קהלכם, ובקרב מנהיגיכם, מצויים לרוב שותפים למרדף אחרינו; חושבים, עפ״ל, את בני התורה למחללי שם-שמים: שואפים עוד יותר מן החילוניים לגייס את בני הישיבות כולם? - הן לא תכחיש זאת!

אמור מעתה: אנו החרדים, כולנו כאחד, כואבים את כאבכם. לא רוצים בגירושכם מן הבית. וודאי שלא משתתפים בו. אבל אצלכם לא יחסרו, גם כיום, אחר ההתעללות בכם, כאלה שיסייעו ח״ו באומר ובמעש, לגירושנו.

ישוב נא אפך איפוא, והירגע.

כיון שבערכאות עסקינן, נבזיק אלומת-אור נוספת לעיניך, אם לא איכפת לך.

בעל-צפון המודרני, יודע הנך, אחרון אלילי החילוניות, מתנודד. האשמות חריפות, בוטות, מוטחות כנגד מערכת המשפט כולה וכנגד רוזני הארץ, הקרויים שופטים עליונים, בפרט. אמני הצנזורה, אנשי התקשורת הממולחים, מווסתים אמנם, מנמיכים את גובה הלהבות. מצמידים משתיק-קול לכל

מיקרופון. אך הקול הולך וגדל, מפר את דממת הפשע על כל דבר רשע שבמקום המשפט.

מבקר המדינה הפורש לגימלאות - חבר לאותם עליונים בעבר יצא לאחרונה בגילוי נאות (סיבותיו אינן מענייננו כאן). המבקר מאשים את מערכת המשפט בכל אותם מרעין-בישין, בכל ההאשמות המוטחות לאחרונה בחברי מרכז הליכוד וכמה משריו. שרים הושעו, אחרים מצויים בחקירה פלילית. והנה תפירת מכרזים, העסקת קרובי משפחה וכולי - בהיכל הצדק. מבקר המדינה חושף לפתע עתיקות: מידע חסוי, ידוע לכל עיתונאי זוטר, גלוי לעיני כל משפטן מתחיל, מאושר לפרסום, לאמר: שחיתות במערכת אכיפת החוק! געוואלד! ח"כ שמאלני מובהק מכריז: "מדו"ח מבקר המדינה עולה תמונה שחורה משחור". מנהל בתי המשפט מתנצל ומודיע: "התחילה תקופה חדשה. תופעה של מינויי קרובי משפחה היא תופעה של ריקבון ויש לעוקרה מן השורש. לא עמדנו במבחן". ויו"ר ועדת חוק ומשפט תובע דיווח מפורט על הצעדים שינקוט היוה"מ כלפי מפירי החוק בעבר. נו-נו, ימתין עד-בוש לזוז המזוז. יחכה עד-כי יחקור בעיזוז, ידרוש באי-זוז.

התקשורת חונקת, מגמדת, מסתירה, משתיקה את דו"ח המבקר - אך יראת-הכבוד מפני השופטים פוחתת והולכת. שחיתות מערכת אכיפת החוק ידועה בציבור, מאופיינת יותר ויותר בכל תכונותיה ה"אנושיות": עין רעה, רוח גבוהה, נפש רחבה.

בינתיים, משדרים מנהלי מערכת הצדק הנאור בישראל "עסקים כרגיל". קוֹרָה - בין עיניהם, קיסם - בין שיניהם הטורפות. והם מטיפים מוסר. לשונם חדה, מושחזת, מהוקצעת כתמיד. גיצי בג"צ מקפצים לתודעת ההמון. מקפיצים, לעיתים, קהל מעורו. ממשיכים וקוראים לסֵדֶר את פורעי המוסר הציבורי. קורעים כדגים את נידוניהם. שותקים כדגים בסוגיות מביכות אחרות. "נימוקי פסק הדין ינתנו בשלב מאוחר יותר". ינתנו בצלול הענין לתהום הנשיה.

התזכור, ידידי, את יחסכם לערכאות אלה? כשאנו בזינו, נלחמנו בשצף-קצף, אתם חלקתם להם כבוד. יראתם את רוממותם. גם עתה לא חסרים בכם חונפים, מלחכי ומלקקי פינכתכם. ידעתם היטב את משמעות ה"ערכאות" בדיני ישראל:

את הרמת היד בתורת משה - אף אם היו הם דנים בדיני ישראל, פוסקים לפי "שולחן-ערוך" ו"פתחי תשובה". ידעתם היטב, כי הארמון שלמול הכנסת אינו אלא כַּן-שיגור תילי-תילים של שמד לכל קדשי בני ישראל. ומכם ובכם רבּוּ סוגדים להם, כורעי-ברך עם כל עם הארץ. עתה, בעת מצוקה, כשפניותיכם, מוצקות מבחינה משפטית, מוצדקות מבחינה ערכית-הגיונית, נדחות בצקצוק לשון: מושלכות בפליק-פלאק אל מגרסות הנייר - עתה תובעים אתם מאתנו התחברות עמכם.

שלו׳ עליכם וברוכים הבאים. בכבוד. נא לשבת, להקשיב, ללמוד, להתחבר אלינו. כרו אוזן, פתחו לב, אחר תבינו את תחושת הדחייה הבלתי מתחברת שלנו אל הכתום-הכתום-הזה.

המיאוס עד-כדי גועל תקשורתי, המתלוֶה למונח "מתנחל", אכן מחבר היום בינינו. בן ישיבת ההסדר מוּקע היום כאויב שלטון החוק. מוקא החוצה ברגשי קבס, עוד יותר מבן התורה המובהק.

אכן, אחים לצרה אנו. מבינים, מכירים את תחושות התסכול והזעם. אך אל נא נטעה. בל נבלבל יוצרות: איננו שותפים.

לצערנו, לא נחבור גם לאלה מכם, רבים וטובים באמת, המקבלים עליהם עול תורה ומצוות, ואף מבטאים זאת בגלוי. רוחשים אנו להם אהבה וכבוד אמיתיים. אך מסך "עיקר הי״ד" אותו הוספתם לי״ג עיקרי הדת, כהגדרתו הקולעת של מרן הגרא״מ שך זיע״א, מסך עבה וחוצץ הוא בפני התחברות עמכם. תּוֹסֵף העיקר הי״ד - הציונות והמדינה - הוא השקר שבקשר בין טומאה וטהרה, בין קדושה ופריצות. היא הגריעותא, הוא התהום החוצץ ומבדיל בינותינו לבלי מרפא. לולא שיקעתם עצמכם בביצה הטובענית: לולא האמנתם ביכולת אבות הטומאה הציונית, אוכלי השקץ והעכבר, לאהוב ארץ שתקיא אותם הימנה: לו התחברתם עם הידיעה כי המתאווים לנפרד אינם אוהבי ישראל, אינם אוהבים מאומה מלבד עצמם - כי לא באתם עתה אל השטיון הכתום. אנו מתפללים להעביר ממשלת זדון - אתם בירכתם את ראשיה שריה ויועציה, ראשית צמיחת גאולתנו. לחלץ אתכם מבוץ הי״ד - נכונים אנו. לא להתחבר עמכם.

לא זאת הבמה, כמובן, לחזור אל הויכוח העתיק, אל אמונת ההבל לראות במדינת ישראל יסוד כסא ד׳ וכו׳ וכו׳. אבל אנחנו, האמונים על התנגדותם הנמרצת של גדולי הדור זיע״א להקמת המזרחי, לא אהדנו מעולם את התישבותכם בגוש קטיף. מסירות נפשכם להפריח שם את השממה, לא הרשימה אותנו. כלל לא דמתה בעינינו למסירות נפשם של בני ירושלים היקרים המסולאים בפז, שסיכנו עצמם לצאת אל מחוץ לחומות ולבנות את ירושלים. הם ביקשו לבנות תורה. אתם ביקשתם ומתעקשים גם היום לבנות לאום. נכון, לאום עם תורה, לאום עם הלכה. אך התוספת הזאת גורעת, משמיטה את הקרקע מתחת רגליכם. מנהלת המתנ״ס מקרבכם מיררה בבכי לעיני ולאזני קול ישראל: מה, איך אחנך את הדור הבא: לא ממשל! לא צבא! לא כלום!

אמונת הדמוקרטיה תקועה עדיין בלב רבים מכם. יראת הכבוד מפני אושיות הלאום הציוני, נטועה ומושרשת. ממשל, צבא, חוק ודין, צדק ומשפט חילוניים - אינם נחלתה של אשת המתנ״ס הבוכיה. סברא מוזרה השלתה אתכם, כי יכבדו אתכם, כשם שתכבדו אותם. כי תהיו הגשר לשובם אל צור מחצבתם. זו סיבת עמידתכם - קפיצתכם - בראש ההתישבות בכל חלקי הארץ. זאת סיבת חיפושכם אחר הֶסְדרים שונים ומשונים, שירקידו זוג גרושים, ספרא וסייפא, לחתונה אחת. היום מחפשים אתם פשר לתעלומת היעלמות הגשר יוצר הקשר. אתם משדרים איתותי אהבה וחום אל ראשיהם - והם משגרים סלעי שנאה וקור. אתם חוזרים אליהם, עונים אמן סלה - הם מגדפים אל הצור דברי בלע. מכים בו. מצמידים אליו מטעני קלע מנפצים - ואתם-אתם פצצות חיות למאוויהם.

אוי למאמינים שבכם, עוד היום ינופפו, יכריזו על נאמנותם לדמוקרטיה. בעל-פעור לאומי, עולמי. כמו ניתנו יחדיו תורה ודמוקרטיה בסיני. כאילו משלימים שלטון התורה ושלטון החוק זה-את-זה. אבוי לכם חסידי שלטון החוק, ביודעכם ובהכירכם את זוהמת השיטה המתירה הפקרות, גאוות התועבה בראש חוצות, המחייבת ראש עיר בירה לממן אותה מכיסו. אבוי למעריצי צבא ומפקדיו, כמו היו נטורי קרתא, לא מחריבי קרתא, ביודעכם ובהכירכם את הצבא כמתיר איסורים, ככור היתוך והמסה של כל מוסריות אנושית גרידא

יצוקה עד הנה. אבוי למתחברים עם המוזרים, חוגגי לא מכבר יאר-צייט הי״א לרבי שליט״א, ששאיפתם הבלעדית, להבדיל מכם, היא ההוכחה שהמה״מ צדק, ״ויחי המלך״.

מידתיות - יצירה לשונית מבריקה, שהמציא לאחרונה השופט העליון. הגדרה אופנתית חדשה הקוראת להקיף, להבין נושא על בוריו, להבחין בכל צדדיו קודם לעשיית מעשה. מידתיות - הענקת משקל נכון לכל פַּן מפניו של הענין הנדון, במידה ובמשקל מאוזנים. מידתיות - חריצת לשון מודרנית, תובעת שימוש בה קודם לחריצת משפט.

אף אנו נבחן במשקפיים מידתיים משלנו כל איש וענין. מידות טובות הן הפועלות ברקע - או שמא מידות רעות משתוללות כאן? ובה-במידה נחקור אחר דתיות הפועלים - או מתפרעים - בשטח: עובדי ד׳ הם? עובדי עצמם? מידה ודתיות - מידתיות.

כשאנו, בוחנים את פעולותיכם היום, יִדִידֵי הדת״ל, כמו את התנהגותכם בעבר, ודאי שאנו מבחינים ברצון ובכנות של רבים מכם להתחבר עם האמת הנצחית. אם הדגשתם בעבר את הימצאותכם על החלק הלאומי, הרי שהיום פונים רבים מכם ימינה, אל הדתי שבכם. אמנם עדיין רבים בכם הסבורים כי ישיבות ההסדר - אף הן לוקות בקיצוניות-יתר. משום-כך צצו אצלכם כפטריות, מכינות קדם-צבאיות. ובכל-זאת אנו ועינינו לָרַבִּים העושים להם את התורה לעיקר. והם מדגישים זאת אף בחיצוניותם. על-כך הערכתנו וחיבתנו במלואם.

על-כן לא נטיח בכם כאן, כהתקפה שהיא ההגנה הטובה ביותר, את אי מעורבותכם בעבר בכל מצוקות עם ישראל. ולא נשאל אתכם כאן איפוא הייתם בניתוחי מתים, בבריכת התועבה הראשונה בירושלים, בחילול קברי קדמונים, בגיוס בנות, בגיוס בני ישיבה (שכבר הזכרנו לעיל בהקשר אחר). חפצים אנו להאמין כי אכן אתם בדרך הנכונה לבוא ולהתחבר עמנו, בלא צבעים וצביעות. אנו מבטיחים אורך-רוח, סבלנות ומאור-פנים לכל אחד מכם.

אבל כשבועטים לעברנו, מי בכאב מי בחוצפה, כי צבועים אנו, נגועים בנגיעות ממון וכבוד, לא באים לעזרת ד׳ בגיבורים במאבקכם - אף אנו נשיב להם כמידתיותם.

אם היה המאבק על התורה, לא על הלאום - לא נתתם לבנותיכם לעמוד בצמתים, בימים ובלילות, לפצוע, לשרוט סרטים כתומים בנשמותיהן. אביזרייהו דעריות היא.

אם היה המאבק על התורה, לא על הלאום - לא הרשיתם לבנותיכם לצאת מן הבית חוצה, עטויות כתום, לצעוק ככרוכיא ברחובה של עיר. אביזרייהו דעריות היא.

אם היה המאבק על התורה, לא על הלאום - לא נתתם לבנותיכם להתעמת במחסומים עם חיילים. אביזרייהו דעריות היא.

היטב יודעים אתם, כי מחזות שכאלו, החוזרים ונשנים בהפגנותיכם - לא יעלו על דעת איש חרדי מידתיותי, פשוט שבפשוטים.

ומאידך גיסא:

אם היה מאבקכם על התורה, לא על הלאום - כי-אז לא הוכרז בקול גדול שסירוב פקודה לא עולה על דעתכם. אם היתה משמעות הפינוי בעיניכם כמשמעות חילול שבת-קודש - לא חילול המדינה - כי-אז חייבים הייתם לסרב פקודה, ואולי גם למסור את הנפש. ודאי שלא לשיר שירי אהבה למחללי התורה העוצרים בכם - גם אם חיילים ממלאי פקודות המה, תינוקות שנשבו.

הראיתם או שמעתם מימיכם הכרזות כניעה מראש, המודיעות כי לעולם לא יתפתח עימות כוחני אקטיבי על ניתוחי מתים, על גיוס בנות, על חילול קברים, על כל ענין שהחרדים יצאו להפגין ולמחות עליו? מנין עדינות הנפש הלזו? מהיכן הרחמנות על האכזרים? מדוע תבקשו לשווא ניצחון בשדה הקרב על אמונת ישוב הארץ וקדושתה, יחד עם חתימת אמנת כניעה כתומה ומתרפסת, המבטיחה מראש אי מאבק אקטיבי במחללי דת ועוקריה; ומוגשת בקול רעש גדול לראשי המדינה?

אבל מאבקכם - לאומי הוא. לא דתי. מאבק על המצוה החילונית של ישוב הארץ.

אכן, קשה היה פעם לא להיות ציוני. מנגינת הלהט המשיחי של ישוב הארץ, משמאל כמו מימין, שְׁכוּחָה. לא נצרבה בתודעת הבחורים. וזקנים משער שבתו. רוממות הבטחון ביד האיתנים העברית: אידיאת הכוחנות העברית המתחדשת

אחר שנות אלפיים, שכבשה את הלבבות - לא הוצבה לה מצבת זכרון. איש אינו זוכר את ייבוש הביצות, את דת העבודה. וכל אלה היו בסיס האמונה החילונית - שמאלנית וימנית כאחד. מעטים הזוכרים את השמאל, השמאל הקיצוני, שהקים את תנועת ארץ ישראל השלמה.

היו זמנים, ידידי הדת"ל, בהם, כביכול, השתלבו אמונה דתית ואמונה לאומית. מה יפה היה, יציב, המקף המחבר בין דת ללאום. ולא אבו אבותיכם שמוע אל הגר"ח מבריסק זיע"א, כי "מצוות" ישוב הארץ החילונית, אינה אלא אמצעי להשגת מטרתם - עקירת הדת! מליון רוסים, גויים ויהודים, ישרים ועבריינים, המיובאים לצורך איזון דמוגרפי בין דתיים וחילוניים, לא הוכיחו לכם כי צדק הגר"ח. ומיליארדי הדולרים הנשפכים על זקני רוסיה, עם נטילתם מפיות ילדי ישראל, לא שכנעו אתכם.

חלום בלהות ושברו מתנפץ היום, לעיניים כלות, אומללות. שלל צבעי צבא, אדום צנחני, שחור שיריוני, ירוק וכחול - כומתות אל-מול כתום. כמה מזעזע. מידת קור משיחיות השקר הציוני - כנגד חום הדתיות. שוב ניצבים אתם היום, מישירים על-כרחכם מבט לנוכח אמת מול שקר: אל-מול צו הקריאה ההיסטורי הקורא: ובחרת בחיים.

הפירור האחרון שנותר מן הבלוף הגדול, היא הדת הלאומית, עומדת היום, שלא לרצונה, לפני קברה. נתבעת להינתק מדתה לדעת. נקראת לשוב אל מחנה הכופרים באמונותיהם בעבר. ראש החץ בעבר, הדתי הלאומי, נתבע לקפל את זנבו, ללכת אל שיממון הלאום. נאלץ לעמוד לפני הברירה היחידה, להיות דתי סתם. סתם דתי. בלא תג נוסף שיקשר אותו אל החילוני האובד והולך.

אל נא תהיו עוד משיחיסטים. הבדלו מן השקר הלאומי הנמוג בעשן הפינוי.

כשתחליטו לבוא, אחינו לצרה, ולהתחבר אלינו, קבל נקבלכם באהבה.

ידידך דורש שלומך וטובתך

מאיר ויסברגר

"ומלבד זאת לדעתי כל אלו אנשי התנועות למיניהם, ויתר האנשים המדברים ומסיתים השכם והערב בכל הזדמנות שאין לותר ואסור לותר על שטחים מא"י, לא ממקור קדוש דברים אלו באו, אלא ממה שקלטו מחכמות חיצוניות בהשקפה זו, שאנחנו עם ככל יתר העמים, וגם לנו הזכות על מדינה ריבונית ונחזיק בה ואל נרפה אותה, אבל לא כן הדבר, אַל לנו להדמות לשום אומה ולשון, אנחנו עם לבדד ישכון וכל העולם נגדנו, גם לרבות אוהבינו, ומעשה אבות סימן לבנים ואברהם אבינו אמר גר ותושב אנכי, אף שהיה תושב בכל זאת ידע ואמר שהוא גר, ולזה יקרא אברהם העברי שכל העולם מעבר אחד והוא בעבר השני, ותמיד יהיה זה עד ביאת משיח צדקנו, וחֹק הוא מהקב"ה בציווי ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, ובזה אנחנו בטוחים בקיום עם ישראל, ולהיפך הוא איבוד עצמו לדעת ורדיפה על כלל ישראל, כי זה נטיה ממה שמסורה לנו בהנהגתינו משנות דור דור"

(מרן הגרא"מ מן שך - "מכתבים ומאמרים", חלק א' מכתב ה')

בענין גוש קטיף והתנתקות

מאמר זה נכתב ע״י אחד הת״ח בארה״ק סמוך ונראה לגירוש והתפרסם בהסכמתו של הגאון הגדול רבי ישראל אליהו וינטרויב שכתב בראשו וז״ל: ״המאמר הזה שנכתב ע״י ת״ח מובהק שליט״א מבטא דעת תורה הצרופה על הנושא שעומד על הפרק ובע״ה ילמדו ממנו השקפת התורה, וצורך השעה לפרסמו״.

א. בשבוע הזה אנו צפויים לשמוע הרבה על הביצוע של תוכנית ההתנתקות. הביצוע הזה מוצא שני כוחות מתנגדים, כוחות הפינוי, מול המון מתיישבים ותומכיהם המתנגדים בכל תוקף לעצם ההחלטה של הממשלה, ושוללים את חוקיותה של הפעולה. מצב כזה עלול להביא להתנגשות הכוחות המזויינים עם מתנגדיהם שאע״פ שאינם מזויינים עם נשק אבל הם מזויינים עם החלטה נחושה למנוע ככל האפשר את ביצוע ההתנתקות ולחילופין, לכה״פ להקשות על כוחות הפינוי עד כמה שאפשר.

מטבע הדברים התרחשויות כאלו מעלים רגשות עזים אצל כל המעורבים ומזה נובעת סכנה מוחשית להשתוללות של א׳ מהצדדים שתביא בעקבותיה לתגובת זעם מהצד השני ולהסלמה חמורה שסופה מי ישורנו, עד כדי כך שיש כבר השואלים כמה הרוגים יהיו ח״ו ולא, האם יהיו.

התמונות שאמורות להיות משודרות מהשטח יעבירו את זירת ההתגוששות לכלל הציבור שברובו יביע עמדותיו בהתאם לדעות קדומות - ויש כאלו שיקצינו לכאן ולכאן (ועלולים להסחף למעגל השני של המאבק).

המצב הזה מוצא את שלומי אמוני ישראל נבוכים. המראה של אנשים שמוּצָאִים בכח מבתיהם מעורר חמלה ורחמים אצל כל יהודי, ומה עוד אם וכאשר ילווה ע״י אלימות מצד המפנים, ולב מי לא יתפלץ ממראות כאלו שהציבור החרדי מכיר היטב ממאבקיו עם השלטונות, ויהיו כאלו שיחרצו

דעתם על המפנים כרשעים ואכזריים ועוד תארים, ורגשות של השתתפות בצערם יעברו כל מפלס סביר, ובפרט שהמפנים מייצגים ממשל שיש ליהדות החרדית חשבון ארוך איתו על התנכרות לכל צרכינו והתעללות בכל היקר לנו במשפחותינו הברוכות, בישיבות קטנות וגדולות, בסמינרים, בבתי קברות, וכל שירותי הדת והמדינה, וממילא יהיו כאלה שעלולים לזהות בממשל ושלוחיהם המפנים, אויב משותף; ובקיצור יש כאן כל הסממנים לעורר הרגשות של הזדהות עם המתיישבים, שמגרשים אותם מבתיהם ע״י ממשלה שלא אוהדים אותה אצלינו, והתוצאה היא סחף אדיר של תמיכה בעמדת המתיישבים.

אמנם עם כל הרחמים והחמלה שיש לנו באופן אישי על הטרגדיה האישית של כל מפונה מביתו, השקפת התורה והאמת אינה נקבעת ע״י רגשות כאלו ואחרים אלא על בחינה מדוקדקת של היושר והנכון והטוב מול ההיפך, ובחשבונות אלו המסקנה היא אחרת לגמרי.

ב. מרן הגר״ח מבריסק ז״ל קבע ברוב חכמתו שכל אלו שחשבו שמטרת המדינה (שרצו להקים אז) היא לטובת היהודים ולהצילם, טועים טעות גמורה. כל מטרתם היא אך ורק להעמיק ולהרחיב את עקירת הדת שההשכלה הארורה התחילה. ואמנם ההשכלה עשתה נזק עצום אבל הותירה את רוב בנ״י נאמנים לתורה ולמצוות ברמה מסויימת. ולזאת עלה בדעתם עצת אחיתופל, לשנות עיקר היעוד והגדרתו של יהודי. עד הופעת הציונות שם יהודי נקבע אך ורק ע״י השתייכותו הדתית וגם כאשר לא שמר תו״מ היה עליו להשתייך לכה״פ לקהילת הרפורמים וכד׳ כדי להיחשב יהודי ומי שלא היה שייך לאיזה חלק של הממסד הדתי - כבר יצא מִשֵּׁם ישראל. המצב הזה לא התאים לפוקרים שרצו ששמם כיהודים לא יצטרך שום זיקה לדת בשום פנים ואופן אפילו לא לבדיחה הרפורמית.

כאשר החלה תנועה חזקה של לאומיות שכבשה רעיון הצעירים בכל חלקי העולם, וגרמה מרידות ומלחמות ושינויים נוספים שאכ״מ, המציאו הציונים ״פתרון״ לבעיה היהודית - דהיינו, איך להיקרא יהודי בלי דת, ע״י שיצטרפו היהודים לרוח הלאומנות הנושבת, ביסוד תנועה לאומית, ואז יקבע שיהודי הוא אדם עם ארץ משלו, לשון משלו, צבא משלו והמנון משלו! ואז ח״ו תשתנה

המהות של ישראל מתוכנה האמיתי שנוסחה בלשונו הזהב של רס״ג, אין אומתנו אומה אלא בתורתיה, והם זממו להפכו למצב שככל הגויים בית ישראל, והיינו דאין להם ייחוד בתור עבדי ונבחרי ה׳, אלא הם בני לאום שיש להם ארץ וכו׳, ואז ׳פטרו׳ עצמם מהצורך להיות מסונפים לדת!

כל גדולי ישראל ראו סכנה איומה בציונות שנוסדה לעקור מכלל ישראל את ייעודם כעם ה׳ החייבים בתו״מ, כדי להפכם לעם ככל הגויים. חוץ מה״מזרחי״ שטעו להבין שכל הבעיה בציונות היא שהמנהיגים ״במקרה״ אינם דתיים וע״י צירוף דתיים ישתנה הכל והם גרמו להעביר על דת המון יהודים נאמנים שנפלו שבי בטעותם ועברו הגשר החד סטרי שהמזרחי יצר (כדברי הרה״ר שלהם בת״א) אל החילוניות הגמורה.

ג. היום מוסכם שהמדינה נמצאת בתקופה של פוסט ציונות - והטעם פשוט שכיוון שהצליחו במזימתם רח״ל לעקור המונים משמירת תו״מ ולהפוך זהותם לישראלית, הושגה מטרת המדינה ומצידם כעת אין סיכוי להעביר הנשארים על דתם וממילא הסתיים תפקיד הציונות. ולכל אלו שחושבים שמ״מ נשאר עדיין תפקיד להציל יהודים, האמת מתגלה כדברי הגר״ח זצ״ל שאף פעם לא עלה על דעתם כלל הצלת יהודים. ואם דברו על הצלה היה רק כדי לבסס שלטונם ועקירת הדת. וכ״ז חזה הגר״ח ברוח קדשו לפני שנים - והיום כולם רואים זאת בחוש.

כולם - חוץ מקבוצה אחת!

הקבוצה הזאת הינה אנשי הד״ל והחרד״לים למיניהם, אשר שלא רק שהציונות לא מתה עבורם, אבל היא בשיא תוקפה! ואע״פ שהם ראו יחס המדינה לנושאי דת מ״מ על כל פשעיה כיסתה ״אהבת ישראל״ המדומה, ואהבת המולדת, ואהבת א״י וכו׳. ותמכו בה בצורה עיוורת והוסיפו מימד נוסף בזה שרתמו האנרגיה האדירה של תורתנו הק׳ למחריביה, ו״הוכיחו״ מכל מיני מאמרי חז״ל ופסוקים ישרות דרכם, ובזה הכניסו נופך של דתיות לציונות - וכמו שדת לא מתה כמו״כ הציונות שהם מזינים מהדת עדיין חיה וקיימת.

ואם ישאל השואל הלא לפי דברי הגר״ח שכל מטרתה של התנועה היא עקירת הדת איך יתכן שתנועה כזו תעניין כ״כ הרבה דתיים וחרד״לים

ומדקדקים במצוות, והקושיא צועקת עד לב השמיים כיוון דיש ביניהם באמת הרבה שמקפידים בהרבה מצוות קלה כבחמורה ואיך יתכן לומר שהם מעוניינים בעקירת התורה?

אבל התשובה היא שהם עסוקים בעקירת התורה מהכיוון ההפוך - לא על ידי גריעה אלא ע"י הוספה, וכל המוסיף גורע. הם הוסיפו לתרי"ג מצוות "מצוות על" - ישוב א"י, מדינה וכו'.. שירות צבאי ונאמנות למולדת ועוד דברים, שתוכנם העיקרי הוא שינוי מהותו של כלל ישראל וייעודו, לאומה ככל הגויים שלמדינה שלהם יש ערך בפני עצמה. והם הוסיפו חטא על פשע בקשרם אל המדינה הילה של "קדושה" ומכנים אותה (בנקיטת ספר) כראשית צמיחת גאולתינו עפ"ל ורותמים כל התרי"ג מצוות לדברי הכפירה האלו - וכלשון מרן זצוק"ל שאמונה בי"ד עיקרים לא מוסיפה אלא עוקרת האמונה בי"ג עיקרים! והגר"א וסרמן זצוק"ל הי"ד בשם הח"ח הגדיר שיטה זו כע"ז בשיתוף.

ד. היחס המופרז שלהם למצוות יישוב א"י והלכות מדינה אינו נובע מתורה ויראת שמים אלא אך ורק מלאומנות נטו, והיינו שמאמינים (בהבל) שהגאולה תלויה בקיומה של אותה מדינה שהורסת כל דבר שבקדושה. ולדאבוננו הם שותפים להרס הזה כל השנים כידוע, ולא נקפו אצבע כנגד כל הגזירות נגד הדת במדינה כל השנים. ולאחרונה, הנציגים שלהם (שקרויים רבנים) השתתפו בפירוק משה"ד וכל שירותי הדת במדינה קרסו ע"י, רק כדי לאפשר למפלגת שינוי לקיים מצעה, ולא מצאו לזה שום תירוץ שפעלו לטובת היהדות - כיוון שיהדות אינה היעד שלהם ואין היא מטרתם כלל, אלא משתמשים בה כמכשיר כמו שנתבאר. הם מעולם לא השתתפו בשום מאבק של הציבור החרדי לטובת הדת ולצביונה ואדרבה חיבלו ברוב המערכות היכן שיכלו.

כהיום, שהציונות "בגדול" מתה, היא נשארה רק בפינת החי הד"ל וביותר החרד"ל. דביקותם במקומם בהתנחלויות השונות אינו נובע משום שיקול אחר אלא "קדושת הלאום" וכבישת האדמות, ועל הרעיון הכפרני שמוטל עלינו ליטול גורלנו לידינו ובכוח הידיים ידי עשיו יהיה לנו הארץ וכל הפזמונים היפים על מצוות יישוב א"י (שאפשר - למי שאינו יודע - לקיים ב"ה בעוד מקומות בא"י!) אינם אמיתיים והם התחזות ועטיפת רעיון כפרני בטלית כחול לבן.

והרבה מהם עצמם לא מודעים שזה שקר, ומאמינים בתום לב לתעמולה שמקיימים רצון ה' והוטעו ע"י מנהיגיהם רח"ל, ונביאי הבעל שחזו להם... והם מאמינים שעל שמירת הארץ יש דין של יהרג ואל יעבור עפ"ל.

אחיזתם העיוורת במקום הזה אינה נובעת מטעמי הגנה, ולא מטעמי הלכה - אלא מתוך אידיאולוגיה של "אף שעל", אידיאולוגיה של ע"ז לארץ ולסממני הלאום, וכאשר - כ"ז נעשה ע"י אנשים מזוקנים עם פיאות וציציות ונשים שלבושות בצניעות הסכנה היא הרבה יותר שהם רותמים לשרותם את התורה והעוצמה הדתית שהתורה יוצרת לתמוך בהבליהם, ומצהירים שיש כאן דת והאמת היא שלא רק שאין להתנהגותם שום מקור בתורה, אלא שזה השיריים האחרונים של עקירת הדת.

כאשר הציעו להם כסף כדי להתפנות - במקום להיכנס למו"מ כדי להוציא המקסימום ולהתחיל חיים מסודרים בכל מקום אחר, התחפרו במוטיבים "דתיים" כביכול כדי לאמר שהגזירה לא תתממש, וכעת כאשר עומדים בפני שוקת שבורה, שמוציאים אותם כנגד הבטחת הרבנים שלהם שהיה לא תהיה, וכנגד רצונם ובלי פיצויים, הם באמת אומללים מאד, אבל זו אומללות שהם הכניסו עצמם אליה, ויכלו מזמן לצאת בכבוד וברווח ורק דביקותם הדתית המעוותת ביסוד הלאומיות גרמה להם למשבר. כ"ז מזכיר דברי חז"ל במדרש איכה על אלו שבשארית כוחם הוציאו ע"ז שלהם מחיקם ונשקום לפני שנפחו נשמתם מרעב. וכעת כאשר נתבאר בקיצור תוכנם ומטרתם, צריך לדון האם בכלל מותר לרחם עליהם לאור דברי חז"ל... ועוד שאפילו אם נאמר שטעו והוטעו וכעת הם באמת מסכנים - אין להם שום היתר להתנגד לפינוי ולגרום מהומות וסכנה לעצמם ולאחרים והפקרות זו נובעת אך ורק מלאומנות וממילא כל אכזריות שמופעלת כנגדם רח"ל (אע"פ שאנו מתנגדים לה נמרצות) מ"מ הם הגורמים לה בעצמם ע"י דביקותם בע"ז הלאומית - ואח"כ פונים אלינו בבקשת רחמים.

שיהיה ברור - גם כאשר מותר לרחם על שוטה, מ"מ אסור להזדהות עם השטות שלו. וכמו"כ כאן, יש קו דק מאד בין רחמנות והזדהות ובפרט שהצד השני אינו "משלנו" בכלל ואינם זוכים לשום אהדה ממנו ואז התגובה הטבעית

היא להיסחף ולהזדהות עם הצד המסכן המותקף שסובל מהגירוש - אבל צריכים לדעת שאפילו אם אפשר לרחם עליהם - הזדהות עם מטרתם היא עבירה על איסור דרוצה בקיומה של ע"ז!

ה. יש כאן עוד נושא המחייב תגובה ראויה והיא שעצם חזותם כשומרי תו"מ, אע"פ שלרובם יש מאפיינים המאפשרים למבינים לאבחן היטב בין הבני תורה והחרד"לניקים, מ"מ בעיני רוב העולם ההבדל הזה פשוט לא קיים, ואין הם מכירים השוני בין אלו הלובשים כיפות מסויימות מאד, וסוג לבוש שהינו בדווקא לא חרדי באופיו, למחננו. לשנינו ציציות ופאות מתבדרים ברוח, לשנינו זקנים ושנינו - נראים אדוקים, וממילא יוצא שהם מייצגים אותנו בעל כורחנו שלא בטובתנו כלפי כל העולם ומשניאים אותנו בעיניהם היות וכל פעולתם הבלתי מוצדקת מיוחסת גם אלינו, ואין לנו שום דרך להתגונן, ובפרט שכאמור הם בטעות תולים התנהגותם השגויה "בדת" והלא אנחנו שומרי "דת" ג"כ, ולזאת חייבים להבהיר שאין קשר בינינו בכלל והעובדא שהם מתנהגים על פי התורה בהרבה נושאים לא הופך אותם ראויים להיות דוברי או מייצגי היהדות התורנית, כי אין פעילותם בשם הדת שלנו אלא בשם הדת שבדו מליבם ואדרבא היא מנוגדת לדת שלנו וחייבים למנוע הוצאת דיבתנו רעה בפני כל הציבור בארץ ובחו"ל.

ו. לדאבוננו נוצר בלבול דעת גדול בכל הנושא עקב שרבוב המעלה הנשגבה של כל פיסת ארץ של א"י. בתשעה באב הזכרנו בקינות הערגה והכמיהה שקדמונינו ביטאו כלפי כל פיסת רגב של א"י, והדברים ידועים שסגולתה של א"י היא מיוחדת, ולכל יהודי נאמן יש מקום שמור בליבו עם רגשות אהבה לא"י. והלא אדון הנביאים משרע"ה התפלל תנ"ו תפילות כדי להיכנס לא"י ובגמ' תענית כ"ט אתם בכיתם בכייה של חינם (הבכי בעקבות המרגלים) חייכם שאני קובע לכם בכיה לדורות. כל הכמיהה והערגה הזו אע"פ שהיא רדומה אצל הרבה אנשים, אבל כאשר עומדים להוציא חלק מא"י מדריסת רגלם של יהודים כל ההרגשים האלו צפים מחדש וכיוון שאינם מוגדרים היטב מתערבים כל ההרגשים המבולבלים ותורמים פן של אידישקייט לכל המאבק.

יאמר ברורות, א"י יקרה לנו מאד וכל פיסת קרקע שבה היא נחלת אבותינו,

ואין בכח שום גורם להפקיע קדושתה וחשיבותה. אבל אין קדושת א״י תלויה על שלטון, אלא על יכולת לגור שם ותלמידי הגר״א והבעש״ט שעלו לא״י לא חיפשו שלטון אלא לגור תחת שלטון שיאפשר להם זאת. ובאמת כאשר נוצר מצב שאי אפשר לילך לחלק מסויים של א״י (אע״פ שאין זה פוגע בכלל במצוות יישוב הארץ שאפשר לקיימה היום בהידור בהרבה מקומות) מ״מ העובדה הזאת כואבת לנו ומצערת אותנו מאד ורואים בזה מעין הקאה רח״ל (על משקל הפסוק ויקרא כ׳, כ״ב - וע׳ ב״העמק דבר״ שם דברים נפלאים הנוגעים אלינו בזה) אבל לא בגלל ביטול הממלכתיות והשלטון של הכת השולטת במדינה שהינה כולה ״ערב רב״ כידוע, אלא מפאת האי יכולת להיות שם. ולו היתה אפשרות להיות שם תחת ממשלה של אומות העולם שישמרו כמו כל מקום בעולם לא היה לנו שום צער על החלפת השלטון. כעת אנו מצטערים מאד, אבל חייבים למקד הצער הזה היטב כדי שלא יחרוג לשטח הקרוב אליו אך שונה מאד בתכלית, הצער של איבוד ריבונות. יתכן שבכדי לא להקהות הרגש של א״י, עלינו להתרגל לכוון יותר בתפילה בכל החלקים הקשורים: ״ולירושלים עירך״, ״את צמח״, ״ותחזינה״ בברהמ״ז רחם וכו׳ וכן לפתח יותר רגש חיובי כלפי העובדה, שהרבה אנשים לוקחים כמובן מאליו, שהם זוכים לגור בא״י ולהודות ולהכיר טובה, וכי אנחנו יותר טובים מדורות הקודמים שציפו ורצו ולא זכו לזה? וכאשר לוקחים כמובן מאליו מאבדים כל הערך של א״י - עד שמאבדים חלקים. שמעתי על ת״ח ששלוש פעמים ביום בתפילת מודים על ניסיך שבכל יום עמנו מכוון להודות על כך שזוכה לגור בא״י.

אמנם כ״ז אסור שיזיז אותנו מעמדתנו הנחרצת לגבי עצם המאבק הנוכחי ולא ניתן לעניין זה לסנוור אותנו ליפול ברשת הציונות רח״ל.

לפני שנסיים יש צורך בהבהרה חשובה: כל דברינו פה הם על האידיאולוגיה והגישה של הד״ל והחרד״ל באופן כללי, והשיטות האלה מעוגנות בבעלי דעה ומופצות ע״י מנהיגיהם ״הרוחניים״ (שקוראים להם בשם המושאל ״רבנים״ או אפי׳ ״ראשי ישיבות״) בכל מיני אופנים, ועל השיטה והאידיאולוגיה שמקורה בסט״א יצאנו בביקורת חוצצת. **אמנם באופן אישי אין לנו ריב עם אף אחד מהאנשים שם** ובכלל יתכן שרובם כתינוקות שנשבו ע״י מוריהם והוריהם,

כלשון הזהב של הרמב"ם, ואינם מתכוונים להיות רעים. הרבה מאד רוצים להיות טובים אלא שהטעו אותם וחושבים על הרע כטוב. ויש כאלו שבכלל אינם מבינים הרעיון ונסחבים עם החברה וממילא אין לנו ביקורת אישית או שנאה ח"ו ואדרבא אנו מלאים רחמנות על אנשים חדורי כח רצון ונכונות עצומה להקרבה עצמית עבור משימה שנראית בעיניהם כנכונה ומצווה עלינו לקרבם, לא ע"י הזדהות אתם ובמאבקם ח"ו, אלא ע"י שנעזור להם להכיר בטעותם הנוראה להחזירם בתשובה שלמה, וינווטו כל האנרגיה והמרץ שלהם לתורה ויר"ש וסולם ערכיהם, במקום ל"בעל" של הלאומנות.

ומי יודע אם לעת הזו הגיעו רק כדי שיזכו לעזוב בורות נשברים שלהם, והיום הסיכוי גדול מכל פעם. ואז מעז יצא מתוק שיכירו וידעו כולם כי מלחמה לד' בעמלק - וכל ביטויי העמלקיות - מדור לדור, ויעזבו את פסיליהם ויטו שכם אחד לעבדך.

"והנה כל הדיבורים שמדברים אם כן להחזיר שטחים או לא להחזיר שטחים, כל זה גובל בכפירה, דאין אדמת ארץ ישראל נחשב שלנו על ידי זה שהיא תחת ידי הציונים, וזה לא יחשב כלא שלנו, עי"ז שאולי יוחזר לערבים, ואין לנו שייכות עם זה כלל, אלא ארץ ישראל כבר מובטחת לנו, שהקב"ה הבטיח אותה לאברהם אבינו, "לזרעך נתתי את הארץ הזאת".

(הגרמ"ד הלוי סולובייצ'יק, "עובדות והנהגות לבית בריסק", חלק ב' עמ' קע"ג)

חזון התורה הקדושה!

לדמותו של הגאון הקדוש
רבי אלחנן ווסרמן זצוק"ל הי"ד

מאת: יהודה מלאכי ויואל אלחנן

תמוז תשס"ה

היום - י"ג בתמוז - הוא יום ציון עלייתו על המוקד לקדש שם שמים, של **מרן הגה"ק רבי אלחנן בונים וסרמן הי"ד**, מהבולטים שבגדולי הדור, בדור ענקי האומה היהודית של טרם חורבן יהדות אירופה.

בפני לומדי התורה ועמליה, אין צורך להציגו. חיבוריו, מעסיקים ומייגעים את טובי המוחות של עולם הישיבות - בארץ ובעולם - ושמו הולך לפניו בבהירותו המיוחדת, בהגדרותיו היסודיות, ובעמקותו הנפלאה.

למי שלא זכה להתבשם מתורתו, נביא רק את דברי הרב משה מאיר ישר (תלמיד ה"חפץ חיים") בביוגראפיה המקיפה: "חייו ופועלו של החפץ חיים" (חלק ב' עמ' 771): **"רבי אלחנן היה תלמידו המובהק, המקובל והמפורסם של ה"חפץ חיים". הוא נחשב ממשיך דרכו הקרוב והמסור ביותר. מידותיו, מעשיו והנהגותיו, זהירותו, זריזותו וקנאותו הלוהטת, פשטותו, ישרותו ותמימותו היו התגלמות דרכו והשפעתו של ה"חפץ חיים".**

כל תוספת לדבריו מיותרת!

כאשר מתבוננים אנו בין בתרי הזכרונות ההשקפתיים שהותיר לנו הגה"ק ר' אלחנן זצוק"ל, אנו נפעמים בכל פעם מחדש, עד כמה עוצמתיים ואקטואליים דבריו גם בימינו אנו. כי אכן, כדרכם של דברי תורה בכלל, ומאמרי מרן הגר"א וסרמן בפרט, לא פג תוקפם של הדברים ולא נס ליחם, גם כיום - בין שמונים וחמש - לשישים שנה, אחרי שנכתבו - ואדרבא, נראה כי ברוח קדשו נכתבו הדברים דווקא לתקופתנו

לולי דמסתפינא, הייתי מגדיר את הדברים בהשוואה לפרשת השבוע שעבר, שאת "גיבורה" הגדירו חז"ל (במדבר רבה י"ד כ'): "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. בישראל, לא קם! - אבל באומות העולם קם...ואיזה נביא היה להם כמשה? - זה בלעם בן בעור." הציונות החילונית והדתית כאחד, שמו כעטרה לראשם את "החוזה" הבלתי מעורער - הרצל. ההכרה בו כ"חוזה המדינה" וכראש וראשון למפעל הציוני, עמדה ועומדת עד היום מעל כל מחלוקת רעיונית, בין פלגי הציונות השונים. אותו בלעם שפער פיו לשמד ולהשמיד "אומה השומרת שלוש רגלים" אומה קדושה בה נתקיימו במשך אלפיים שנות גלות הדברים הנוקבים "הן, עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב".

מולו עמד "איתפשטותא דמשה רבנו בכל דור ודור" - להבדיל בין קודש לחול, בין אור לחושך, בין תורת ישראל לתורת העמים - "זה לעומת זה ברא אלקים". די במבט שטחי במאמרי ההשקפה של הגרא"ב וסרמן הי"ד - שרובם ככולם נקבצו ב"קובץ מאמרים", נראים כחזון נבואי אמיתי שנאמרו ע"י (וסליחה על התואר הנואל והמושאל) "חוזה המדינה" - רבי אלחנן זצוק"ל - אותו גדול דעה ורב העליליה, חכם הרזים, שחזה מראש את האמור להתרחש במדינה. וניבא בחכמת תורתו ונהירות השקפתו הטהורה, לאיזה עברי פי פחת תגלגל התנועה הציונית עד זמננו, את ישראל קדושים - עם ה' ונחלתו.

במאמר שלפנינו נביא ציטוטים מלאים מדבריו, חלקם בלשון קדשו וחלקם תורגמו מאידיש ע"י הסופר הנודע ר' משה שיינפלד ז"ל. מהם נוכל להקיש על חזונו הגדול של איש האמת, ועל קושיותיו הגדולות שנותרו לצערנו הרב בתוקפן, במהלך גלותנו הקשה - גלות הערב רב.

יהיו דברינו לזכרו הטהור של גדול תלמידי מרן ה"חפץ חיים", ותעמוד לנו זכותו הגדולה של מרן הגה"ק רבי אלחנן בונים זי"ע, שיהא לנו למליץ יושר לפני בורא עולמים ויעתיר בעדנו תפילה במרומים, שיאמר ה' לצרותינו די וישים סוף וקץ לגלותנו ויגאלנו משלטון הדעות הכוזבות, השמד ושפיכות הדמים אמן.

מכתב גלוי של מרן הגר"א וסרמן הי"ד לרבני ה"מזרחי"

בשנת התרפ"ב, נדפס בעתון היהודי "דער יוד" (גליון 244) מכתב גלוי, ממרן הגר"א וסרמן לרבני ה"מזרחי". (הפיסוק, הכיתוב בסוגריים המרובעות וההדגשות, של העורכים):

רבותי!

יודע ומכיר אני את מיעוט ערכי, כי אינני כדאי להורות דרך לרבים ואף כי לגדולים וטובים ממני, אבל למדונו רבותינו, כי מצות "הוכח תוכיח", נוהגת גם בתלמיד לרב (בבא מציעא, לא.) "ובמקום שיש חילול ה' אין חולקים וכו'" (ברכות י"ט:). ועל כן, תרשוני נא להציע לפניכם, בתור רבנים נושאי דגל התורה ויראה, שאלות אחדות פשוטות מאד, ובמטותא מנייכו, **להשיב על השאלות האלו תשובות כהלכה, לא בסברות בעל-בתיות והשערות, כי אם רק על פי חוקי התורה והלכותיה.**

א. גלוי וידוע לכולנו, שראשי ומנהיגי הציונות, הם פורקי עול התורה ביד רמה, ולפי דין תורה אסור להתחבר עמהם אפילו לדבר מצוה (שערי תשובה שער ד' אות נ' ואות קצ"ג), אם כן הסבירו לי רבותי; היכן מצאתם בתורה היתר להיות מחוברים אתם בריש גלי?! - **והאם אין אתם נותנים בזה מקום לחוש ח"ו לגביכם...** וקרא כתיב; "והייתם נקיים וגו'" (במדבר ל"ב, כ"ב) וכשם שצריך אדם לצאת ידי המקום וכו' (שקלים ג:) ובפרט בחשד נורא כזה.

אם חושבים אתם שיש בכוחם להביא ישועה לישראל במצב הגשמי, האם רבותי; **אינכם מבינים דבר כה פשוט, כי אנשים שכאלה, שהציבו לעצמם כמטרה לעקור חלילה תורת ה' מישראל, יכולים רק להיות שלוחי השטן - אשר עבודתו היא רק להרוס ולא לבנות, לעקור ולא לנטוע! עוד בטרם יהיו בונים דבר אחד, הם יהרסו אלפי דברים אחרים, ולאחר מכן כל בנינם**

יתמוטט, כי אין ה' עמהם. "ואם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו" (תהלים קכז', א').

[שימו לב; כבר לפני שמונים שנה כותב הגר"א וסרמן; שאין להתפלא כלל אם שונאי ה' רוצים לעקור את מה שבנו]

כתוב בתורה (דברים כ"ז,כ"ו): "ארור אשר לא יקים את דברי התורה". כמה איפוא ארורים המעשים, של מי שהולך בזדון להרס את התורה?! - ארור מפי הגבורה הוא, שכל אשר הוא עושה אין ה' מצליח בידו! - ההיפך מברוך; כל מקום שארור נוגע בו, מביא הוא קללה ולא ברכה, מות ולא חיים!

אפילו אם ייראה לנו בעיני בשר ודם, שהם עושים טובה בגשמיות, יודעים אנו ברור על פי התורה הקדושה - המגלה לנו כל סתום - כי; "טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים". (יבמות, ק"ג.)

היעלה על הדעת, כי הזדים האלו הם יהיו המגלגלין זכות על ידיהם להיטיב עם ישראל?! - אדרבא, תמצאו בתורה וכל כתבי הקודש, מתי ואיפה קרה, שההשגחה העליונה תמנה שלוחים להטיב לישראל, כאלה השונאים את התורה הקדושה שנאת מות, כשונאי ישראל הגרועים ביותר. **האם יתכן הדבר, שארץ הקדושה שלנו תיבנה על ידי מחללי כל קודש בזדון?! - השכחתם מה שכתוב בתורה** (ויקרא י"ח כ"ח): **"ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה וגו'", וכי ארץ ישראל מקיימת עוברי עבירה?!** ואם דהוי לא הוי בשבילם ודוגמתם דלא הוי הוי?

אזכיר רק אחד מרבוא ממעשי התעתועים שלהם. קראתי זאת ב"היינט" [=עתון יומי, שיצא בווארשה] בחוה"מ סוכות שעבר; שבתל אביב מתרחצים שני המינים בתערובת, בבגדי ים בלתי צנועים, וד"ל. **האינכם מבינים שהסיבה הראשונה לפוגרומים בא"י, היא תולדה מחוייבת מנאצות כנ"ל ודומיהן, שפורקי עול אלה מעוללים?!**

[נציין כאן את תיאור צעדת "ההתחברות" כפי שהובא בידיעה רשמית של מועצת יש"ע **על פי החלטת הרבנים וההנהגה הרוחנית**; "רבבות המפגינים הנמצאים בכפר מימון החלו לזרום לכיוון שער הכניסה המערבי של המושב. בראש הצועדים עומד הרב הראשי לשעבר, הר' אברהם שפירא - **הרבנים**

וראשי הציבור הולכים בראש הצעדה שלובי ידיים. בין הרבנים; הר׳ ליאור, הר׳ מלמד, הר׳ שמואל אליהו, הר׳ אליקים לבנון, הר׳ מנחם פרומן, הר׳ חיים דרוקמן, הר׳ קמניצקי, הר׳ אבינר, הר׳ דוד דרוקמן, הר׳ אלישע וישליצקי, חנן פורת, ועוד. הרבנים עומדים בראש השיירה ומלווים בשירה אדירה של הציבור הגדול. אחריהם ראשי הישיבות של הציונות הדתית, ראשי הציבור, ואחריהם הישיבות ורבניהם, ואחריהם **בנים ובנות**, ואחריהם **המשפחות**.]

כתיב (דברים ל״ב, י״ט): ״וירא ה׳ וינאץ מכעס בניו ובנותיו״, ״ואעפ״י שבטלו ד׳ מיתות, דין ד׳ מיתות לא בטלו״ (כתובות ל.) ו״כל ישראל ערבין זה בזה״ (שבועות ל״ט.)

הערבים הם הם שלוחי הדין של מעלה, כדי לקיים את הפסק, כנבוכדנצר בשעתו. כלום סבורים אתם באמת, כי ככל שיכנסו לא״י יותר מופקרים, יוטב שם מצב היהודים? - הרי זה בדיוק כמו שעומד מישהו ליד שריפה ויוצק לתוכה דלק, וכאשר שואלים אותו מה אתה עושה, הוא עונה: אני רוצה לכבות את האש! - האם זה מעשה כיבוי?! הלא אין זה מכבה אלא מבעיר. הרי הדבר הפוך לגמרי, שככל שירבו שם את מעשיהם, יתרבו חלילה הפוגרומים וכל הצרות, ״כי יש אלקים שופטים בארץ״ (תהלים נ״ח, י״ב), ו״כל האומר הקב״ה ותרן וכו׳״ (בבא קמא, נ.) ו״הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט״ (דברים ל״ב, ד׳).

האם חושבים אתם כי בהתחברותכם אתם תחזירו אותם למוטב? - או תעשו אותם לאנשי ״מזרחי״? - לא רבותי - **מאה אנשי מזרחי יתהפכו מהר יותר לציונים, לפני שציוני אחד יתהפך ל״מזרחי״.** ולמה? - מפני **שסטיה מן הדרך הישרה היא קלה מאד, אבל לעלות למעלה מאוד קשה.**

[שימו לב לדברים שנשא ח״כ אפי איתם בפני כוחות אנשי צבא ומשטרה: ״אתם לא הכתובת לא לביקורת שלנו ולא למחאה שלנו ואתם אינכם יכולים לעשות אחורה פנה ואנחנו איננו יכולים כרגע - כל עוד אתם עומדים כאן - לעשות קדימה צעד. **אז אנחנו כאן עומדים לא כשני מחנות אויבים אלא כשני מחנות של אחים שנופלים איש על צואר רעהו** ובוכים בכי גדול. על המחשבה הטפשית והרעה שהביאה אותנו לכאורה להיות שני צידיו של מתרס.

אנחנו באותו צד של אהבת העם המדינה והתורה. עיני העולם כולו נשואות לכאן... וחס וחלילה שיראו אותנו **על רבנינו על תלמידינו על נשותינו ובנינו מעורבים באלימות כלפי גיבורי ישראל השוטרים והחיילים.** אנחנו נעמוד כאן שעות וימים **וכל כמה זמן שרבותינו יורו לנו, וכל פעם שנעמוד לידכם ומולכם, ידינו תהיה מושטת לחיבוק אמיתי.**]

הרי יודעים אתם את הדין, רבותי; כי הנוגע בקדושה, לא נעשה קדוש. אבל הנוגע בטומאה, נטמא. ו"ילפי ממקלקלתא, ולא ילפי ממתקנתא" (ירושלמי מו"ק פ"ב, ה"ב). והרי כבר נפסק דינם, ככתוב "וכל באיה לא ישובון" (משלי ב', י"ט).

ב. כתוב ברמב"ם (הלכות מלכים פרק א', הלכה ז'): "כל מי שאין בו יראת שמים, אסור למנותו לשום מינוי בישראל". - זוהי הלכה מוסכמת, בלי שום חולק!

שואל אני אתכם, רבותי; ביודעכם היטב, מי הם ומה הם המנהיגים הנ"ל, איפה מצאתם היתר בקונגרס האחרון, [הכונה לקונגרס הציוני] להשאיר אותם גם להבא בהנהלה הראשית, שכפי הנשמע הכריעו נציגי המזרחי בקולותיהם את הכף למענם. בודאי תענו: לא היו בין הציונים טובים יותר להצביע בשבילם, אבל האם כאשר אין תפילין מברכים ברכה על...???

[כל הבאת משוואה בנידון זה לזמנינו מיותרת, הדברים חוזרים על עצמם השכם והערב!]

ג. ידוע גודל וחומר העון לחלוק כבוד לרשעים, שהוא כזורק אבן למרקוליס, ומבואר ב"שערי תשובה" לרבנו יונה (שער ג' מאות קמ"ט ולהלן), כי העון הזה מכלה מנפש ועד בשר - ועיי"ש בדבריו הקדושים, איפה אם כן ההיתר לסייע לזה?

ד. והעולה על כולן; מלבד מה שהם לעצמם מומרים לכל התורה, עוד זאת נמצא בהם, שהם שואפים בכל מחיר לזכות את הכלל כולו בדרכיהם; **הם רוצים לעקור מיהודים את האמונה בה' ובתורתו, וחלק גדול מן הכסף שהם אוספים מכוון למטרה זאת; להפיץ את הספרות שלהם ולייסד בתי ספר לפי שיטתם, ועוד ועוד.**

תאמרו לי איפוא, רבותי; איזה לימוד זכות ניתן למצוא, כאשר אתם יודעים את כל זאת, ועוד אתם מסייעים להם באסיפת כספים.

תתבוננו נא, רבותי; כשיבוא הקב"ה לתבוע עלבון תורתו, מה תענו לכל השאלות שבודאי ישאלו אתכם? האם תענו אז שאינכם אשמים, מפני שפעלתם לפי הוראות לשכת ה"מזרחי"?

לפני מספר שבועות **שמעתי מאחד ממנהיגי המזרחי, כי כיום המצב הוא כזה שמוכרחים ללכת לפשרות וויתורים**. הרעיון שעלה מדבריו, כפי שאני תפסתי, הוא למשל; בשריפה מוכרחים להציל כמה שניתן להציל, וכן הוא בענייננו, שאנו מוכרחים לוותר על דיני תורה מסויימים, כדי להציל את השאר, וכפי הנראה זהו עיקר העיקרים משיטת המזרחי; מוכרחים ללכת לפשרות וויתורים.

אבל, רבותי! - אנו יודעים כי יש בכוחו של אדם לוותר רק על מה ששייך לו. אבל ברגע שהוא רוצה לוותר על משהו ששייך לזולתו, או לעשות פשרה על חשבון השני, כי אז מוכרחים לקבל על כך הרשאה, כי שלא מדעתו של אדם ושלא ברצונו אי אפשר לעשות עבורו פשרה, מלבד אם הוא אפוטרופוס ליתום קטן. אבל תורתנו איננה בבחינת יתום חס ושלום, כי נותן התורה ית"ש חי וקיים לעולם, על כן **אין אנו אפוטרופסים על התורה!** - עבדי ה' אנחנו כולנו, ואין אנו בעה"ב על שום דבר. אם מבקשים אנו לעשות פשרות בשמה, אפילו אם כל כונתנו היא באמת לטובתה, מוכרחים אנו לדעת קודם את דעת התורה, אם היא מרשה אותנו לעשות זאת, ואזי אפשרי מאד שתאמר לנו: שקילי טיבותייכו ושדיה אחיזריה. [=קחו את טובתכם והטילוה לקוצים].

וכדי לדעת בבירור את דעת התורה, מוכרחים לשאול את גדולי התורה והיראה, אשר יראתם קודמת לחכמתם, שהם יודיעו לנו אם התורה מתירה לעשות פשרות בשמה.

רבותי! - למה נשחק במחבואים. כלום חושבים אתם באמת שמנהיגי המזרחי הם גדולי הדור בתורה ויראה, אשר הסכמתם מספקת לבצע ניתוחים בגוף כה בריא כמו התורה? - אם מישהו כאן חולה, הרי הם המנתחים בעצמם...

הרמב"ן אומר: "במקום שישנם שני רופאים שאינם שוין בחכמה, אסור לו לקטן שביניהם לעסוק", וז"ל בספר "תורת האדם" כפי שרשום בזכרוני: "**ומה**

אם באיסורין הקלין, אמרה תורה לא יורה קטן בפני גדול הימנו, עסקי נפשות החמורין לא כל שכן".

אין שום ספק, כי בשעה שעומדת על הפרק שאלה של חיי נפש מישראל, מחוייבים עפ"י דין תורה לקיים התועדות של המומחים הטובים ביותר, ככל שהדבר הוא אפשרי.

[**וכיום** יהודים חילונים, דתיים לאומיים, ואפילו כאלה המתקראים חרדים, מצהירים בגלוי וללא בושה באמצעות סרט כתום על מכוניתם או על כליהם ביהירות של סכלים נבערים מדעת; "מי כמוני מומחה בענייני הצלת נפשות", ומראים בכך כי כל ילד וילדה, יכולים להביע דעה בשאלות פקוח נפש של כלל ישראל. כל סכל ורודף כותרות, יכול להזמין את כלל ישראל - על טפו וזקניו - לצעוד יחד בשטח נפילת פגזים, בחום אימים ובתנאי שטח קשים המכניסים אותם לכלל סכנה]

ועתה נעשה נא אותו קל וחומר בכיוון ההפוך: אם כאשר השאלה נוגעת לנפש מישראל מוכרחים לשמוע את דעתם של המומחים הגדולים ביותר לאותו דבר, מה כבר כאשר זה נוגע לתורתנו הקדושה - שהיא מקיימת את כלל ישראל ואת הבריאה כולה - האם אז נסתפק בכמה חובשים כדי לבצע ניתוחים בתורה על דעתם?!

מי עשה את תורתנו הפקר, עד שכל מנהיג מפלגה יוכל לבצע בה ניתוחים, כפי שלבו חפץ?! - יודעים אתם מי, רבותי? - היצר הרע: "כך דרכו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך וכו', עד שלבסוף אומר לו לך ועבוד עבודה זרה" (שבת ק"ה:).

אפילו אם תחשבו באמת ובלב תמים, שמוכרחים לעשות פשרות בשם התורה לטובתה, הרי אסור לכם בפועל לעשות זאת על דעתכם ועל דעת מנהיגי המזרחי! - שהרי כאן מדובר בתורת ה', ולא במצע מפלגתי, להבדיל. עד כאן בנוגע ליומרה של הפשרנים.

ועתה באשר לשאלת התכליתיות של פשרות בתורה.

רעיון הפשרה הוא, כי אם לא יכולים להציל הכל, טוב לפחות להציל חצי. אבל רבותי; רוחניות אינה ניתנת למדידה כמו גשמיות. כפי שחצי אדם איננו

אדם, וחצי חיים אינם חיים, כך גם חצי תורה איננה תורה. כתוב (תהלים י״ט, ח׳): ״תורת ה׳ תמימה״, בשעה שהיא תמימה, שלימה, רק אז היא תורת ה׳, אבל כשהיא חסרה, אין היא תורת ה׳ בשום אופן.

בתורת ה׳ כתוב (דברים י״ג, א׳): ״לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו״.

רבותי, דוד המלך ע״ה אומר (תהלים קי״ט, ס״ג): ״חבר אני לכל אשר יראוך״, ודברי תורה נדרשין מכלל הן אתה שומע לאו (עיין ספרי עקב י״א י״ח).

המובן מזה הוא; כי במקום שבו אין ״יראוך״, אסור להיות שם חבר! - על כן שמעו נא לעצת התורה הקדושה הנאמנה והבדלו מתוך העדה הרעה הזאת!

רבותי! - אולי תאמרו בענוה יתירה; מה תעלה ותוריד הליכתנו משם? - זאת אל נא תאמרו, כי מלבד מה שקודם כל את נפשותיכם הצלתם, עוד זאת ידוע כי השקר אין לו רגלים, לבד אין הוא יכול ללכת ולעמוד, הוא זקוק תמיד למי שישא אותו.

את הציונות נושאים אנשי המזרחי, והרבנים חברי המזרחי נושאים את המזרחי. בלי רבנים, אין המזרחי יכול להתקיים. [כמה נכונים הדברים, כי על אף שהמפד״ל היפנתה עורף גם לרבניה, הרי שהצבור המכונה חרדל״י; הוא זה שעדין אוחז בקרנות מזבח השקר של ״דעת תורה״ כביכול באמצעות רבנים סלפנים, העושים את התורה פלסתר ומורים בה שלא כהלכה] **ובלי המזרחי, הציונות במבנה הנוכחי שלה, לא תאריך ימים.** [הוא אשר צועקים הם היום כלפי הממשלה ומוביליה: ״התנתקתם מהציונות והחרבתם את מפעל ההתיישבות״] הטומאה נזקקת תמיד ליניקה מצד הקדושה, בלאו הכי לא תוכל להתקיים.

רבותי; התבוננו ותחשבו נא, שחס ושלום לא ייזקף לחובתכם למעלה, הסך הכל של כל הציונות - וכתיב (משלי כ״ח, י״ד): ״אשרי אדם מפחד תמיד״ ושלום על ישראל.

המצפה לישועת ה׳ כי יפתחו עינים עוורות לראות נכוחה.

עבד לעבדי התורה הקדושה

(—)

"הרועים" - הסתרת האמת התורתית

ולתוספת, נציג כאן עוד קטע קצר, ממאמרו הנוקב; "עקבתא דמשיחא" (סעיף ט'). המתאר בבהירות **ובחכמה עדיפה מנבואה**, את המתרחש על ידי רבני הצה"ד, מנהיגיה ומדריכיה:

"אלמלא הרועים, המהוים מחיצה של ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים, לא מן הנמנע היה להחזיר את הדור לתורה. המורים, המדריכים, הסופרים, מנהיגי המפלגות, הם הם המעכבים בעד קרן אור של תורה, שתחדור למחשכי הלבבות.

להם תורה משלהם, חכמי תורה משלהם, גדולי תורה משלהם. באמצעות תורה חדשה ומצוות חדשות, משליטים הם את החושך במוחות ובלבבות. כדאי גם לציין, כי אם ניתנת הזדמנות בלתי רגילה להמון העם לשמוע דברי תורת אמת, שותים הם בצמא את הדברים.

אבל הרועים מביאים לעם אבנים, תחת מרגליות. במקום השקפות תורניות, מוסרים לקוראים ולשומעים השקפות כפירה..."

דת הלאומיות

מפליא למצוא באותו מאמר (סעיף כ"א) גם את ההגדרה ל"צדיקי התא הכתום", אותם סטודנטים מחללי שבת בפרהסיא, המקבלים גיבוי ולגיטימציה מרבני ומורי הצה"ד:

"היהודים בחרו לעצמם עבודות זרות חדשות, אשר להם יקריבו את קרבנותיהם... את תורת הנאציונאליזם [לאומנות] החדש, אפשר להגדיר בקצור נמרץ; "נהיה ככל הגויים". אין דורשים מיהודי אלא את ההרגשה הלאומית; השוקל את השקל והמזמר את 'התקוה' [החלף משפט זה במילים: "התורם ל'מאמין וזורע' והנושא את הסרט הכתום". רק היום נמסרה לציבור ידיעה זו: "מארגני המחאה של צעדת "ההתחברות" מסרו, כי מבחינתם מדובר בהצלחה. **הטקס של המחאה הלילה ננעל בשירת התקווה...**".] **פטור**

מכל המצוות שבתורה. ברור, כי שיטה זו נחשבת כעבודה זרה לפי דעת תורה!"

"ולא תקיא הארץ אתכם!"

לקראת סיום, נשים לב לדבריו הקולעים באמיתותם למצבנו הנוכחי, מתוך מאמר "דברי חכמים", שהתפרסם בספר "קובץ שעורים", בעיר ברנוביץ' שבליטא, בשנת תרצ"ד:

"ננסה נא לחפש בתורה ונשמע מה בפיה אודות המאורעות בארץ הקודש...

'בכה רבן יוחנן בן זכאי ואמר; אשריכם ישראל בזמן שעושים רצונו של מקום, אין כל אומה ולשון שולטת בהם. ובזמן שאין עושין רצונו, מוסרן ביד אומה שפלה' (כתובות ס"ו:) (וביאר ברש"י שם, ערביים קרי אומה שפילה, ששוכני אהלים הם במדבר) **הכונה ב'אשריכם' מהאופן האחרון היא; כי ההשפלה אינה באופן רגיל, אבל באה כנגד כל החשבונות האפשריים,** למען לא יהא מקום לטעון (למי **שאינו רוצה** לטעות), כי מקרה הוא - כאב המייסר את בנו, שצריך להודיעו כי אביו מייסר אותו.... והרשב"ם בפ' עקב אמר עוד: **'כי הארץ הזאת טובה מכל הארצות לשומרי מצוותיו ורעה מכל הארצות ללא שומרם'**. ועיין ברמב"ן סוף פרשת 'אחרי' בכתוב 'ותטמא הארץ' וגו'"....

והנה שם בפרשה, נזכר עוון עבודה זרה עם עוון עריות, אשר בעבורם תקיא הארץ את יושביה. ואל נתברך בלבבנו לומר; כי עוון ע"ז אין אתנו, כל האומר כן אינו אלא טועה, כי עוון הכפירה חמור הרבה יותר... והנה אילו היה עכשיו נביא אמת, הלא היה צווח; 'הודע את תל אביב את תועבותיה'... שמגדלין מומרים לתאבון או להכעיס, לפחות לתאבון..."

ונסיים בדבריו הקדושים בסוף מאמר "דעת תורה" (ווארשה תרצ"ו), אשר הם ראויים גם לגבי ספרנו "דת הציונות"

"נ.ב., אל יחשדו בכותב מאמר זה, כאילו הוא מעמיד פנים להיות מוכיח הדור, אין הוא טועה כל כך בעצמו, כאילו ראוי הוא לאותה איצטלא. כאן מובא רק בקצור דעת תורה, שנלקטה מפי סופרים וספרים. כל הרעיונות שבוטאו בזה לקוחים מן התורה."

בתקוה שיקויים בנו בקרוב, מה שכתב מרן רבי אלחנן זצוק"ל בחתימת המאמר - "אומר אני מעשי למלך", בשם רבו ה"חפץ חיים":

"כי טבע כל דבר להתגבר בכל כחותיו בהגיע זמנו להתבטל... וכאשר קרובים הימים אשר יתקיים הכתוב: 'ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ', על כן הטומאה מתגברת בכחותיה האחרונים, באופן שלא היה כן מימות עולם. ומזה נוכל להבין כי ימי הישועה קרובים לבוא."

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן כן יהי רצון.

שאלה: האם אתה כופר באחדות האומה? אתה מתייחס לתושבי גוש קטיף בתור עם אחר? אתה שמח לאיד בחורבן חבל ארץ?

עדיין לא עיינתי בספר ("דת הציונות") אבל האם המגמה שלך קנטרנית?

ישנה פסקה ב"ערפילי טוהר" של מרן הרב קוק "הצדיקים הטהורים אינם קובלים על הרשעה אלא מוסיפים צדק, אינם קובלים על הכפירה אלא מוסיפים אמונה אינם קובלים על הבערות אלא מוסיפים חכמה..."

אני מקווה שאתה מבין...

תשובה: אינני כופר חלילה באחדות האומה אך אני משתדל לזכור בכל רגע שאחדות זו מותנית באחדות עם התורה ומי שמנתק עצמו מן התורה אינו שייך כלל באחדות האומה, ולכן אני כופר וכל יהודי חייב לכפור בכל רעיון הטוען כי אחדותנו לא קשורה בתורה הקדושה כי אם בכל מכנה משותף אחר כמו ארץ, שפה, או גזע.

איני מתייחס לאנשי גוש קטיף בתור עם אחר אלא כאנשים בעלי תפיסת חיים שמתאימה להרבה עמים אחרים אך בכלל לא מתאימה לעם היהודי ועומדת בסתירה ליסודותיו הבסיסיים ביותר.

אני גם לא שמח לאיד על חורבן גוש קטיף. אדרבה אני מבכה חורבן זה מאד אלא שההבדל בינינו הוא בהגדרת החורבן ושורשו. לדידך החורבן מתחיל מהרגע שנכנסו החיילים והשוטרים והחלו לפנות את התושבים. לדידי החורבן מתחיל מהרגע שזנחו אבות אבותיהם של מתישבי גוש קטיף את הנהגת גדולי

ישראל ואמצו תחתיה הנהגה חילונית המורדת בבורא עולם. ברגע שעזבו תורת אלקים חיים והלכו אחר ההבל של הרעיון הציוני-לאומי-חילוני כבסיס מוסרי ויהודי לתפיסת עולמם. ואתן לך דוגמא אחת לעומק השבר והחורבן. בישוב נוה דקלים בערב שלפני הגירוש שיחקו הנערים במשחק הכדורסל. זה לא היה כדי לחלץ עצמות, וגם לא כדי להשתחרר מהמתח של התקופה האחרונה. זה היה לא פחות ולא יותר (נא לשים לב) לעילוי נשמתו של ילד שנפטר

וכשאביו של הנפטר נשאל לפשר טורניר הכדורסל שארגן לעילוי נשמת בנו הוא אמר כי משחק הכדורסל בערב שלפני הגירוש הוא קיום דברי חז"ל: "אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים"...

האם שמעת פעם כי פעילות ספורטיבית כלשהי מועילה במשהו לעילוי נשמת מתי ישראל??

הפשט של "אל ימנע עצמו מן הרחמים" זה לקנות כדור ולהתחיל להקפיץ אותו באיזה מגרש כשנערות קוראות בקריאות עידוד לנערים שעושים זאת מספסלי היציע??

זה החורבן האמיתי, ועל זה צריך לבכות הרבה יותר מאשר על החורבן הגשמי. מה שהחיילים והשוטרים עשו ואפילו מה שהפלסטינאים עשו מיד שנכנסו לשטח הוא בבחינת "קמח טחון טחנת, היכל שרוף שרפת, בית חרוב החרבת" וכאן גם האמת הכל כך עצובה וכואבת: "גוש חרוב החרבת"

בעם ישראל לדורותיו, החורבן הרוחני, הוא הכואב והמצער. אובדן העצים והאבנים הוא הנחמה, המעורר לשוב בתשובה, לזנוח את כל רעיונות ההבל, להבין שאת עם ישראל יכולים להנהיג רק אנשים שמיום עומדם על דעתם אין לנגד עיניהם כי אם תורת הקב"ה ומוראו, ולא עסקנים למיניהם כמו מועצת יש"ע משה פייגלין, ברוך מרזל וחבריהם...

מהם רק דבר אחד יכול להיות מובטח: המשך הגירוש גם ביהודה ושומרון

ולגבי המימרא של הראי"ה קוק שהזכרת בסוף דבריך כדאי שתזכיר אותה לרבני הצה"ד בכל פעם שהם מתחילים לדבר על אריק שרון. זה יהיה מבחן אמיתי לחשיבות דברי הראי"ה האלו בעיניהם לשיטתם...

מאמר שפורסם ע"י אחד מתלמידי "ישיבת" ההסדר בקרני שומרון ונתבקשנו להתייחס אליו

כֹּה אָמַר ה׳ עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי עַזָּה וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל הַגְלוֹתָם גָּלוּת שְׁלֵמָה לְהַסְגִּיר לֶאֱדוֹם׃

כֹּה אָמַר ה׳ עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי צֹר וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל הַסְגִּירָם גָּלוּת שְׁלֵמָה לֶאֱדוֹם וְלֹא זָכְרוּ בְּרִית אַחִים׃

כֹּה אָמַר ה׳ עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי אֱדוֹם וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל רָדְפּוֹ בַחֶרֶב אָחִיו וְשִׁחֵת רַחֲמָיו וַיִּטְרֹף לָעַד אַפּוֹ וְעֶבְרָתוֹ שָׁמְרָה נֶצַח׃

כֹּה אָמַר ה׳ עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יְהוּדָה וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל מָאֲסָם אֶת תּוֹרַת ה׳ וְחֻקָּיו לֹא שָׁמָרוּ וַיַּתְעוּם כִּזְבִיהֶם אֲשֶׁר הָלְכוּ אֲבוֹתָם אַחֲרֵיהֶם׃

כֹּה אָמַר ה׳ עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל מְכָרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם׃

על החרדים

עד לאחרונה, הרגשתי סימפטיה רבה כלפי החרדים. נהניתי ללכת לאורך רחוב רבי עקיבא בבני ברק, ולספוג את המראות והאוירה היהודית בסגנון של פעם. המראה של יהודים כה רבים בעלי חזות של תלמידי חכמים ואנשי תורה, חימם את הלב. אפילו שקלתי לא פעם ברצינות להצטרף גם אני למגזר החרדי, השומר על אחוזי הצלחה גבוהים בחינוך הילדים ומוציא מתוכו מספר גדול של בני ישיבות ורבנים. אולם לא עוד. אל נוכח "תכנית ההתנתקות", התגלתה חרפתו של הציבור החרדי במלוא ניוולה ומערומיה. לא עוד יטעו אותי הזקנים והמגבעות לחשוב, שמאחוריהם ניצבת דרך חיים אמיתית יותר, או נאמנות מרובה יותר להשקפת עולמה של תורה. לא יעלו בי עוד הרהורי ספק, שמא

מוטב שאשלח את ילדי לחינוך החרדי. מאחורי החזות המבריקה התגלה ריקבון עמוק יותר מכפי שניתן היה לשער.

את זה שהחרדים מחקו את ארץ ישראל ואת מצוות ישובה מספרי הלימוד שלהם, שעבור חלק מרבניהם זוהי רק פיסת אדמה שאפשר להסתדר בלעדיה עוד אלפיים שנה, שניסי מלחמת יום העצמאות ומלחמת השחרור אינם מהווים בעיניהם כל שינוי ממנהגו של עולם, או סבה להלל ולהודות לקב״ה - את כל זה ידעתי מזמן.

אבל כיצד, למען השם, כיצד יכול מי שלב יהודי בקרבו, ועל אחת כמה וכמה אם הוא בן תורה-לגלות אדישות כזאת לנוכח סבלם הנורא של יהודים אחרים?! כיצד אפשר לעבור בשתיקה - ואף בתמיכה של הסכמה - על הריסת בתי כנסת ומסירתם לערבים כדי שיהפכו אותם למסגדים?! על חורבנן של ישיבות ובתי מדרשות, תלמודי תורה ובתי ספר?! על עקירת מתים מקבריהם?! על השלכתן לרחוב של משפחות שלמות, מרובות ילדים, ללא מקור פרנסה?!

ריבונו של עולם! הרי אילו היה מנסה מישהו לגעת בישיבה חרדית ״קדושה״ אחת ולסגור אותה; אילו היה מישהו מעלה בדעתו להרוס שכונה אחת בבני ברק או במאה שערים; אילו היתה עולה הצעת חוק למסור שטיבעל אחד לידיהם של נכרים, או לפנות את קברו של אדמו״ר אחד ממקומו - איזו מלחמת עולם היתה פורצת! הרי לא היה נשאר תלמיד ישיבה אחד שלא היה יוצא למלחמת קודש נגד גזירות השמד! כאשר סוללי כביש 6 פוגעים בקברים של ספק יהודים מלפני אלפיים שנה - באיזה קנאות ונחישות מוסרים החרדים את נפשם כדי למנוע עבירה זו!יוצא חתן מחדרו ואברך מכוללו! אם אברך אחד לוקה בליבו, לאחר ששקע בחובות כבדים עקב נישואי ילדיו-מיד יופיעו מודעות ובקשות התרמה קורעות לב, על ״זעקת האלמנה ויללת היתומים״! כמה צעקות ומחאות על כל קיצוץ בקצבאות הילדים או בתקציבי הישיבות!

ובמה, אם כן, במה נשתנה דינם של תושבי גוש קטיף משל כל יהודי אחר?! האם התורה הנלמדת בישיבות שם אינה תורה?! האם בבתי הכנסת שלהם אין קדושה?! רק תשובה אחת לדבר: הם ״מזרוחניקים״, חובשי כפה סרוגה, הם אינם מ״אנשי שלומנו״! כנראה שהמזרוחניק, דין אפיקורס לו, שהרי הוא חוגג

את יום העצמאות ולומד בכתבי הרב קוק-האם לא כך הורה החזון איש? ואם כן דמו מותר וממונו מותר, אין כאן לא קדושה ולא תורה ולא אמונה ולא יהדות, וודאי שמצוה רבה להקריב את גוש קטיף על כל יישוביו ומוסדותיו, כדי להשיג תוספת תקציב לאברכינו מרובי הילדים הרעבים ללחם.

ירקדו הערבים על גגות בתי הכנסת; יעלו באש ספרי הקודש בישיבות; יאבדו משפחות את בתיהם ומטה לחמם; ייעקרו הרוגי מלכות מקברותיהם; ישיש העולם הנוצרי על התגשמות חזונו; יעלה חילול ה׳ עד לב השמים-וכי בנפשנו הוא הדבר? וכי באנשינו מדובר? כיפות סרוגות וכתומות להם, לא שחורות כשלנו. ילכו נא במועצותיהם, ישלמו את מחיר התחברותם לציוניים! אנו אין לנו אלא הוויות דאביי ורבא, קצות ונתיבות, חידושי הגר״ח והגרי״ז; אין לנו אלא סיומי מסכתות מפוארים, חתונות בני אדמור״ים, וטקסי פדיון פטר חמור. מה ליהודי ולחבל עזה, מה ליהודי ולחממות? אין לקב״ה בעולמו אלא מעמיד דמעמיד בסוכה ומצה לא שרויה בפסח. באלה ייבחן איש הישראלי, ולא בהזיות של דחיקת הקץ ועליה בחומה, שלא שערום אבותינו. אם ה״חפץ חיים״ לא ייסד את מכון התורה והארץ, והסטייפלער לא נטע את ״גן המצוות״ - הרי שגם לנו אין ענין לשמור עליהם ודאי לא במחיר ישיבה באופוזיציה.

על היתר שמן קטניות בפסח רגשה ותיהום הארץ; על היתר עגונה אחת כמה נהרות של דיו נשפכים. על ההיתר להחריב את גוש קטיף לא נכתבה אפילו שורה אחת! גזירה היא מלפני, קבלוה משעשעי דת יומיים! דעת תורה היא, דעת גדולי הדור הרשכבה״גים, וכל המהרהר אחר רבו כמהרהר אחר השכינה. אין צורך לא בנימוקים ולא בראיות, לא במשא ומתן ולא בפלפולא דאורייתא; דעת תורה היא ותו לא מידי! בלחישה מפטירים ברסיסי מלים: פקוח נפש, התגרות באומות, לא החזיקו שכר סופרים... וכך נתנו העצים את הקת לגרזן החוטב באחיהם.

האם שמעתם את בכיים של ילדים שאביהם מוכה ונעצר לנגד עיניהם? את תחינותיהן של נשים לפני קלגסים אטומי לב? את קול זעקתם ושוועתם של תינוקות של בית רבן, של נערים וזקנים, אנשים ונשים, העומדים בתפילה לבטל רוע הגזירה? האם ראיתם יהודים נגררים מבתיהם בידי חיילים ומועמסים על

אוטובוסים? תינוקות נקרעים מחיק אימותיהם? צעצועים וספרים מושלכים על הרצפה, רהיטים שבורים? ארוחות בוקר שנקטעו בחטף באמצעיתן? או שמא טחו עיניכם מראות ואזניכם משמוע? ידי מי שפכו את הדם הזה? האם ידי עשיו של קוזאקים או גרמנים - או שמא ידי יעקב יושב אהלים, המפלפלות בתורה וסברא? על מי זועק הנביא: "ותופשי התורה לא ידעוני"?!

לא בקשנו מכם לעבור לגוש קטיף; לא בקשנו שתחסמו כבישים, למרות שכשזה נוגע לכם אתם יודעים לעשות זאת מצויין. אפילו לא בקשנו שתשתתפו בהפגנותינו, שהרי יש שם נשים רחמנא ליצלן, ואיזהו חסיד-זה הרואה אשה טובעת בנהר ומעלים עיניו; אבל עצרת תפילה המונית בכותל-גם לזה אין אנחנו ראויים? או לפחות לתפילות בשבת בבתי הכנסת אחרי הקריאה בתורה? להבעת הזדהות כלשהיא? אולי להפגנות משלכם על טהרת הקודש? למה ייגרע חלקנו מחלקה של כל קהילה בפולין ובאוקראינה, הנתונה בצרה וצוקה? למה בחו"ל ידע כל יהודי שכאבו של אחיו הוא גם כאבו שלו - ואילו בארץ ישראל אפשר להחריב קהילות שלמות, בעוד אחיותיהן בוחשות בקופת הכספים של המדינה ומפנות את גבן באדישות? "ביום עמדך מנגד, ביום שבות זרים חילו, ונכרים באו שעריו, ועל ירושלים ידו גורל-גם אתה כאחד מהם!"

אמרו רבותיכם: תלמיד המשתתף בהפגנות-אינו ראוי ללמוד בישיבה. ואנו אומרים: ישיבות שכאלה-אינן ראויות שילמדו בהן. קחו לכם את כל ספרי המוסר והיראה שלכם, את ה"אור ישראל" וה"מכתב מאליהו", את כתבי הסבא מקלם והסבא מסלובודקא. המשיכו לדקדק אחר נגיעות אישיות ונדנודי פניות, להקפיד על קוצו של יוד בנטילת ידים של שחרית ובקריאת שמע שעל המטה. המשיכו לגרוס נשים נזיקין בעיון ופלפול, ולחדש מערכות על עדי חתימה ומסירה בגיטין. אנו ניקח לנו את ספרי הנביאים, אותם אינכם פותחים; ניקח לנו את הלב היהודי האמיתי, הכואב בצרת הזולת גם אם הוא אינו מחוגו, הבוכה על חילול כבוד ישראל ועל חילול ה', היודע שדמעתו של יהודי יקרה יותר מכל האתרוגים והלולבים המהודרים, ושארץ ישראל חשובה יותר מכל חותמות הבד"ץ.

ו"בוקר" - בבוא השחר של הגאולה - "ויודע ה' את אשר לו, ואת הקדוש והקריב אליו. ואת אשר יבחר בו יקריב אליו".

תגובתנו למכתב הנ"ל

בס"ד

לכותב היקר מישיבת ההסדר קרני שומרון השלום והברכה.

נתבקשתי ע"י משה רט הי"ו חברך ל"ישיבה", להתייחס למכתבך הנ"ל ולהלן תגובתי:

ראשית אציין כי הדברים והטענות בתגובתי אינן אישיות כלפיך. מי שאשם בכך שלא נחשפת מעודך לעולם התורה ושהמגע הישיר היחיד שלך עם סביבה של תורה הוא רק בשעת טיול ברחוב רבי עקיבא בבני ברק הם רבותיך ומחנכיך, וגם אותם אפשר בהחלט להבין. לו היית טועם טעמו של בית מדרש אחד מעולמה של תורה לא היית מבלה את זמנך במקום המשלב ד' אמות של הלכה (לכאורה..) עם ד' מאות פרסאות של חולין בים באויר וביבשה במסגרת של הפקרות רוחנית וגשמית שאינה פוסחת אף על אחת משלש החמורות (ע"ז, גילוי עריות, ושפיכות דמים) ושדיני נפשות נחתכים בה ע"י אנשים אשר לא ראויים להביע דעה אפילו לגבי ממון שאין בו שוה פרוטה...

רבותיך שיודעים זאת היטב וחוששים להישארותם ללא תלמידים דאגו לפטם אותך בשלל הבלים שיש בהם כדי לעורר רחמים עליך ועל חבריך השבויים במסגרות הדומות ל"ישיבת" ההסדר "קרני שומרון" כמו למשל ש"**החרדים מחקו את ארץ ישראל ואת מצוות ישובה מספרי הלימוד שלהם" וש"עבור חלק מרבניהם זוהי רק פיסת אדמה שאפשר להסתדר בלעדיה עוד אלפיים שנה..."** וכו' וכו'..

מי מגדולי ישראל אמר שא"י זו רק פיסת אדמה?? האם לא היה זה תיאודור הרצל שכתב ב"מדינת היהודים" שכל קרקע בעולם הרחב שתבחר ע"י היהודים תתאים להגשמת חזון הציונות?? ולא אחר מאשר "גדול הדור" בעולם ה"תורה" של הצה"ד (הרצי"ה קוק) כינהו "צדיק" ו"נשמה פלאי פלאים" ואף

דאג שתמונתו תהיה דרך קבע על שלחן העבודה שלו לצד מרן ה"חפץ חיים" להבדיל אלף אלפי הבדלות...

תמה אתה כי הצבור הליטאי לא התפלל בעדכם..הרשה לי להרגיעך: עולם התורה ה"ליטאי" וגם ה"חסידי" דוקא התפלל וממשיך להתפלל בעבורכם ותתפלא, הוא גם דואג לעשות זאת כשספר תורה נמצא על התיבה לגודל חשיבות התפילה שזהו נוסחה:

"אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה והעומדים בין בים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן"...

וב"ה, תוך שבוע בלבד רחם הקב"ה על כל תושבי גוש קטיף והוציאם מצרה לרוחה, ממקום שפצמ"ר יכול ברגע קט ח"ו לגדוע חיים של משפחה שלמה, אל מקומות שקטים ושלווים. אז נכון שרוב תכולת הבית דחוסה במכולה, ויש גם בעיות פרנסה, וצריכים להתטלטל. וודאי שלא קל לעזוב בית וסביבה כה אהובים אחרי שנים ואצל חלק מהמגורשים אחרי עשרות שנים... אבל איני צריך להסביר לך שכל הצרות האלה הן הבל הבלים לעומת החיים...

וכמי שבחסדי ה' זוכה לעסוק עם ציבורכם היקר במה שקשור להוצאתם מ"אפלה לאורה" אני יכול לומר לך בשמחה שגם בנושא זה של הצלת החיים הרוחניים החשוב אף יותר מהחיים הגשמיים יש התקדמות רבה מאז הגירוש מגוש קטיף (אם כי העבודה עוד רבה...)...

אך לא רק בתפילה עסקו ועוסקים גדולי התורה ומנהיגי עולם התורה, שכן בענין כה חשוב של "לא תעמוד על דם רעך" חלה גם חובת ההשתדלות ואוי לו למתרשל במצוה כה חשובה זו. על כן כבר מתחילת הופעת הציונות בעולם הזהירו גדולי ישראל מפניה ומפני החורבן שיגרם על ידה בעם ישראל מחד גיסא ובא"י באם חלילה תימסר בידם מאידך גיסא...

אבל רבותיכם העדיפו להטות אזנם להרצל ונורדאו, ללכת שבי אחר בן גוריון ולוי אשכול... ולהפנות את העורף ל"חפץ חיים" ול"אבני נזר" לגר"ח מבריסק ו"ערוך השלחן" ועמם כל מנין ובנין של גדולי ישראל שהזהירו והתריעו...

את דעת התורה הצרופה החלפתם בחלומות ופיוטים דמיוניים של "תחייה לאומית", בדמיונכם הכוזב הפכתם אפיקורסים ומשומדים, מסיתים ומדיחים ל"חפצים בטובת האומה" ועכשיו שפתאום רואים אתם במה חפצים הם באמת מתריסים אתם כלפי החרדים ועוצמים את העינים חזק יותר כדי שחלילה לא יפסק החלום...

כמעט ארבעים שנה לפני הגירוש מגוש קטיף, ימים ספורים אחר כִּבּוש מלחמת ששת הימים כשספרו למרן האדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל שהמדינה מתכוונת להחזיק בשטחים שנכבשו אמר: "חשבתי שהם יהיו פקחים ויחזירו מיד את השטחים. בסוף הם יחזירו אותם בבושת פנים ובכאב גדול מאד"...

אבל לא לכבודם של רבותיך ורבותיהם להטות אזן לזקן "גלותי" וישיש שמאחריו למעלה משמונים שנה של מסירות נפש על עמל התורה בקדושה ובטהרה ודאגת אב לבנו כלפי כל אחד ואחד מישראל...

להם יש את דרדקי "גוש אמונים", חנן פורת ה"מרכזניק" וגאולה כהן החילונית עם שאר נערים ונערות שרוממות א"י בגרונם ותורת ז'בוטינסקי וטרומפלדור בלבם... ושעל פי דמיונם של רבותיהם מסירת קרקעות לאפיקורסים של הקרן הקיימת "גאולת קרקעות" יחשב...

ועכשיו שהמציאות מכריזה את מה שלא אביתם לשמוע מגדולי הדור וזועקת: "בנין נערים סתירה" תמהים אתם... עומדים ושואלים מדוע החרדים לא אמרו את התפילה לשלום גוש קטיף?? וכי שאלה אמיתית יש כאן??

מה רציתם שיתפללו?? שבורא עולם יניח לתושבי אלי סיני להמשיך ולחלל שבת??

שמבוגרים ונערים, ילדים ותינוקות ימשיכו לחכות לפצמ"ר הבא בביתם?? שבנות ישראל ימשיכו לנסוע מידי יום לבית ספר ברכבים צבאיים עם ה"נשמות" של "גולני"?? ש"עולם התורה" של גוש קטיף שהיה בנוי ברובו על גילוי פנים בתורה שלא כהלכה, מינות, ובלילה של בבא קמא עם ביאליק, מסילת ישרים עם נעמי שמר וכיוב', חצוצרות של מכון המקדש יחד עם החצוצרה של אריאל זילבר, יהדות עם ציונות, ישאר על תילו?? שהריבונות תשאר אצל אפיקורסים ולא תעבור לערבים כי בדיתם מלבכם כי כופר בכל

התורה כולה גם הוא ליהודי נאמן יחשב וגם הוא טוב מגוי היפך לגמרי ממה שההלכה אומרת בענין זה??

וחוץ מזה, למה זה תלינו על מר גורלכם??...הרי כבר למדוכם רבותיכם כי אנו כבר בתוך הגאולה...והצדיקים האמיתיים לא קובלים על הרשעה אלא מוסיפים צדק... אינם קובלים על חורבן גוש קטיף אלא מוסיפים ישוב א״י בנגב או בגליל...

ותמהני איך מכנה כב׳ את חיילי הצבא ״קלגסים״ בעוד שרבכם הרצי״ה קוק היה מבטל תלמודו ויוצא לרחובה של עיר כדי לצפות במצעד הקלגסים הללו מדי יום העצמאות כשאת כלי הנשק שלהם הוא מכנה: ״תשמישי קדושה״...(גדול שמושה, הר׳ אברהם רמר)

מעבר לכך, לשיטתכם, הגירוש בוצע בצמוד להלכה שהרי כשהרצי״ה קוק נשאל (״גדול שמושה״ תשובה נה׳) מי נחשב לגדול הדור בזמננו הוא השיב: ״הרבנות הראשית נקבעה ונבחרה ע״י כל הרבנים המשמשים בקודש בארץ ישראל, בעלי מחלוקת אינם באים בחשבון, דינם פסוק וקבוע באבן שלמה ע״פ הגר״א ז״ל פרק י״א״.

והרי הרבנות הראשית האזרחית והצבאית הורו שלא לסרב פקודה ואם כן כל מסרבי הפקודה ורבותיהם לשיטתכם הינם בעלי מחלוקת שדינם נפסק באבן שלמה הנ״ל עיי״ש...

אם כן לא עלינו תלונותיכם כי אם על עצמכם ועל רבותיכם... ואם תבדקו את עצמכם תראו שאין זה פלא ובנקל תיושבנה קושיותיכם, כי כשמתחילים בזלזול בדקדוקים של הלכות נטילת ידים ושמחליפים את עמל התורה והיגיעה בדברי חז״ל בקריאה שטחית בדברי נביאים מגיעים בסוף לכך שמחליפים את ד׳ אמות של הלכה בבית המדרש בד׳ פרסאות של מדבריות ושותים בצמא פקודות מטכ״ל קלגסיות... ואז מה הפלא שמי שכל מה שהוסמך ע״י אביו הוא למסור שיעור בתנ״ך הופך ל״ראש הישיבה״ ולגדול הדור למרות שכבר בצעירותו העדיף עסקנות ציבורית על לימוד הש״ס (ראה אגרות הראי״ה א׳ אגרת קכו׳)...

אם רוצים אתם להמשיך וללכת אחר כזביכם, ניחא.. אבל אל נא תנסו למכור את דמיונותיכם לנו... הראש היהודי הספון בבית המדרש ותורתו אומנותו יודע

לזהות את תורת ז׳בוטינסקי וטרומפלדור גם כשמנסים לעוטפה ב״דאגה לצער הזולת״ או רגישות ל״דמעתו של יהודי״, או כל שכן ב״דברי קבלה של נביאינו...״

כי כבר למדנו הנביא יחזקאל: ״כהניה **חמסו תורתי ויחללו קדשי** בין קודש לחול לא הבדילו ובין טמא לטהור לא הודיעו״ כן..כן.. ידידי היקר, חוסר ההבדלה בין קודש לחול ובין טמא לטהור הוא חמס התורה!! ובמדה שאדם מודד בה מודדין לו ותחת חמס התורה המתבצע בתוך בתי המדרש בא החמאס האיסלאמי ורוקד על גגות אותו בית המדרש...

וכיון שדברי נביאים לפחות כלפי חוץ מדברים אליך אסיים בנבואה היחידה שיתכן ותסייע לך שלא לראות בצער את המחזה הקשה של פלסטינאים מרקדים על גג ״ישיבת״ ההסדר בקרני שומרון: ״שובה ישראל עד ה׳ אלקיך כי כשלת בעונך״.

והקב״ה ברחמיו הרבים יחזירנו בתשובה שלמה מלפניו ונזכה לעשות רצונו כרצונו לראות באובדן מלכות הרשעה מן העולם על כל חיילותיה בעולם ובא״י ע״י משיח צדקנו במהרה בימינו, ובחידוש מלכותו ית׳ על כל העולם כולו לעד ולעולמי עולמים-אמן.

תגובה להתיחסות לגרי"ש אלישיב בעקבות הצטרפות יהדות התורה לממשלה[א]

(פורסם כשלשה חדשים לפני הגירוש, תשס"ה)

בזמן האחרון הפך הגאון רבי יוסף שלום אלישיב נושא לביקורת בצבור הדתי לאומי לאור החלטת מועצת גדולי התורה של אגו"י ויהדות התורה להצטרף לממשלת שרון, דבר שיש בו כדי לסייע להוצאתה לפועל של תכנית ההיתנתקות.

החל מתינוקות הפעוטונים של "אמונה" ועד צמרת מנהיגיה הרוחניים של הצה"ד הושמעה ביקורת ו"פליאה" על ההסכמה לותר על שטחי א"י תמורת כסף לישיבות וכד'.

כמובן שהמבקרים למיניהם באים בשם "תורתנו הקדושה" וה"נאמנות לא"י" הנגזרת מתוכה.

אלא שמקור הביקורת האמיתי הוא זכרונם הקצר של כל אותם פטפטנים שפגעה בהם קשות מחלת השכחה.

שכחו הם שאת ממשלת שרון הנוכחית הקימו "האיחוד הלאומי" והמפד"ל שהצבור הדת"ל הצביע עבורם בהוראת הר' אברהם שפירא והר' דוב ליאור המקוננים כעת בבכי ומספד על ההתנתקות שיזמה הממשלה שהם בעצמם אחראים להקמתה.

שכחו הם כי רבניהם ורבני רבניהם הם שמסרו בחפץ לב את עם ישראל על זקניו וצעיריו בחוריו ובחורותיו ואת כל עניני כלל ישראל ובכלל זה גם את

א. אין במאמר זה משום הבעת דעה כלשהי בענין עצם הנוכחות בכנסת המינים אשר נחלקו בו הדעות (עי' "ויואל משה" למרן הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל ובספר "בעיות הזמן" להגאון רבי ראובן גרוזובסקי זצוק"ל יו"ר מועצת גדולי התורה של אגו"י בארה"ב וכן בספר "מקטוביץ עד ה' באייר" להר' צבי וינמן, ובקונטרס השו"ת "באין חזון" להגאון רבי שמואל דוד הכהן מונק (ירושלים ה'תשכ"ט)).

אדמת ארץ ישראל בידי מומרים ופורקי עול כבר לפני יותר מ-100 שנה וכי רבם הנערץ הראי״ה קוק ז״ל (שגם את פסקיו שכחו הם כבר מזמן או שהם מתעלמים מהם במכוון כדי שציוניותם לא תיפגם ח״ו) מסר בידיהם גם את נכס הנכסים של עם ישראל - מוסד הרבנות, וכל מה שהושאר בסמכותם ללא כל מחאה מצדם הוא עניני מקואות, כשרות וסידור קידושין (בכפוף להחלטות המדינה והבג״ץ כמובן).

שכחו הם כי במשך כל שנות קיומה של מדינת ישראל חונכו ילדי ישראל ע״י משרד החינוך שאין אלקים וכי א״י היא רק איזה מולדת היסטורית עתיקה שכבשנו בכוחנו ועוצם ידנו וכל זאת גם בחסות שרי חינוך דתיים מהמפד״ל, חינוך שהוביל בין השאר גם לאדישות כלפי א״י ולנכונות לוותר עליה כל כך בקלות, כשרבם הרצי״ה קוק במקום להלחם בתופעה זו יושב בניחותא יחד עם חבריו המומרים ב״ליגה נגד כפיה דתית״ שכל מטרתה היתה לעקור כל מה ששכחו לעקור קודמיהם בכל הקשור ליהדות.

שכחו הם כי לפי ההלכה היהודית אין שום זכות ליהודי בא״י אם כופר הוא באלקי ישראל ובתורתו ואדרבה איסור הוא לגביו וכן סכנה עבורו להשאר בארץ שאינה סובלת עוברי עבירה. איסור שהופך את כל מאבקם לצביעות אחת גדולה וחושף את האמת המרה שקדושת הציונות היא המקור למאבקם זה ולא קדושתה של א״י.

שכחו הם שאם הרצל הוא ״צדיק״ כמו שכינהו מורם ורבם הרצי״ה קוק אז גם ערפאת ״זצ״ל״ וחבריו הם ״צדיקים״ לא פחות, ושאם ע״י התנועה הציונית הופעלו אמצעי טרור כדי להשיג עצמאות מדינית שהיו לגיטימיים בעיני הציונות הדתית ושראשי אותם ארגונים היו לימים ראשיה ונשיאיה של המדינה ה״יהודית״ ומושאי הערצה אצל כל בחור דתי לאומי ממוצע, אז אין כל בסיס לטענתם נגד השימוש הפלסטינאי בטקטיקת הטרור ומתן הלגיטימציה של ראשיהם לשימוש באמצעי זה נגד ה״כובש הציוני״.

שכחו הם כי אין לך צביעות יותר גדולה מאשר לטעון נגד מסירת שטחי א״י לגויים כשמדובר בערבים ולמלא את הפה מים כשמדובר בהקצאת שטחי א״י לכנסיות נוצריות בכל רחבי הארץ תוך תמיכה כלכלית בהן, הבאת מאות אלפי

גויים ארצה, השתתפות גויים בניהול המדינה או מכירת קרקעות לגויים במסגרת "היתרי מכירה"...

שכחו הם מה שזכר ושינן לעצמו כל ילד יהודי שרק בחטאינו ובעוונותינו גלינו מארצנו ולא בגלל הסכם כזה או אחר בין נציגי הערב רב לישמעאלים.

שכחו הם שתהליכים שיש להם השלכה מסוכנת ושלילית על דעת הקהל העולמית ושיש בהם משום סכנה מוחשית עכשוית ועתידית, והתגרות בשכנים עוינים השואפים לכלותנו, צריכים להיות מונחים ע"י ענקי תורה ולא ע"י חבורת ההרפתקנים של גרעין "גחלת" ותנועת "גוש אמונים" שכל פסגת שאיפתם לעשות נחת רוח לז'בוטינסקי וטרומפלדור גם במחיר שפיכת דמם של חיילים ואזרחים הי"ד.

שכחו הם שילדיהם וילדותיהם בחוריהם ובחורותיהם התרוצצו סמוקי לחיים בכל צומת בארץ עם סטיקרים כמו: "רק שרון יביא שלום" "בוחרים שרון בשביל ירושלים" ועוד סיסמאות מטופשות כיו"ב...

שכחו הם שהסיסמא היהודית לסילוק גזרות היא "שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעוניך" והעדיפו במקומה סיסמאות מטופשות מדור "התחיה הלאומית" הלקוחים משירי עגבים שהם הפכו ל"שירה עברית חדשה" כמו "יש לנו אהבה והיא תנצח".. (כי לחזור בתשובה זה מושג גלותי מדי...)

שכחו הם שחייו של יהודי אחד אשר נברא בצלם אלקים חשובים הרבה יותר מנוכחות יהודית בכל מקום בא"י וכי מצות ישוב א"י היא בכלל כל המצוות הנדחות מפני פיקוח נפש..

שכחו הם פתאום כי "הצדיקים האמיתיים לא קובלים על הרשעה אלא מוסיפים צדק" וכי אנחנו כבר בתוך הגאולה וכבר נתגלה הקץ ואין כל סבה לדאגה ומתוך החושך יבוא האור ומתוך הטמא יתגלה הטהור ומתוך המדינה הפלסטינאית שבירתה ירושלים יתגלה בית המקדש וש"נשמת ישראל תתגלה בהסתרתה במלוא חסרון זילות ערכיות נצחיות זמניותה ושקיעת פעפועה ממעמקי גבהי חביון התגלות חולשת עוזם של עמעומי ניצוצי קדושת חילוניותה היונקים בפליטתם משפעת המיעוט של אש מימיה של קללת הברכה של חיצוניות פנימיותה ומרכזיות צדדיה של נשמת רוח הנפש של כלל פרטיות

גוף ישראל ואברי קומת עצמות בשרו בעת רוממות שפלותו" (כדאיתא בחז"ל, ובכוזרי, ובמהר"ל, בכמה וכמה מקומות שרק הראי"ה קוק מכיר אותם ופשוט הוא שמכאן ראיה שאין עליה תשובה לתמיכת רוב גדולי ישראל ברעיון הציוני והגשמתו, ולגיוס בני ישיבות, ולאמירת הלל בברכה בה' באייר, וכל החולק על רבותיו כחולק על השכינה..)

שכחו הם פתאום את כל שיעורי ה"אמונה" בכוזרי ובמהר"ל ואת כל הדיבורים על אצבע אלקים ועל השגחת הבורא. פתאום מפלגת "יהדות התורה" ואריק שרון מנהלים את העולם...

ועכשיו כשבורא עולם מחליט לרענן להם קצת את הזכרון, באים הם בטענות אל הגרי"ש אלישיב ואל גדולי התורה. אותם שאפילו את חידושי התורה שכתב הרב אלישיב בילדותו לא יכולים לקרוא, פתאום מבקרים את ה"צעד המוטעה" של הגרי"ש אלישיב, אותם שכל תרומתם בכל הקשור לחיזוק היהדות במשך עשרות שנות קיום ישוביהם מסתכמת בגידול חסה בלי תולעים באשר גידול דור המשך של תלמידי חכמים שייך אצלם לגלוּת או כרוך חלילה בהשתמטות ופריקת עול המצוות של ה"אתחלתא דגאולה", מצפצפים בפיותיהם נגד אחד מזקני גדולי התורה שבדורנו. אוי לנו שכך היתה בימינו..

אבל ב"ה, ההיסטוריה היהודית הוכיחה היטב כי רבות הן שיטות רענון הזכרון של אחינו המתרפקים בעדנה על השכחה והולכים בקרי עם הקב"ה. נתפלל רק שהקב"ה ירענן את זכרונם ואת זכרוננו אנו ברחמים ויחזיר אותנו ואותם בתשובה שלמה לתורתו, כי ללמוד שיעור ברענון זכרון משכננו הערבים ומשאר אומות העולם ושאר שלוחי הס"מ וגרורותיו אשר כולן ללא יוצא מהכלל עומדים עלינו בכל דור ודור לכלותנו זה לא כל כך נעים כידוע והקב"ה ברחמיו הרבים יאמר קץ לצרותינו ויגאלנו גאולה שלמה ואמיתית במהרה בימינו אמן ואמן.

בברכת "נאמנים פצעי אוהב", יואל.

התיחסות למאורעות עמונה

אין אמונה-אין עמונה!

שבט תשס"ו

אם מישהו חשב שהגירוש המסיבי והמהיר מגוש קטיף יזעזע את הצבור הדתי לאומי ויביא לאיזה קצה של תחילת התפכחות, חשבון נפש והפקת לקחים, הוא נאלץ להתבדות אחרי הפוגרום (סליחה, הפינוי... פוגרומים יש רק כשאין מדינה עצמאית) שהיה השבוע בעמונה. מה פשר האטימות?? וכיצד משתחררים ממנה?? במאמר שלפניכם...

מובא בפרשת השבוע: "וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח" וחז"ל דורשים: "משכו - משכו ידיכם מעבודה זרה" והלב משתומם: עומדים ישראל לאחר שראו בעיניהם תשע מכות באות והולכות משמים על פי נבואתו של משה רבנו שכל אחת מהן היא נס גדול יותר ומורכב יותר מחברתה. חרטומי מצרים הבקיאים בכל מיני העבודה זרה והכישוף מודים ומכריזים בהכנעה כבר לאחר המכה השלישית "אצבע אלקים הוא" ואילו על זקני ישראל עדיין משפיעה העבודה זרה עד כדי כך שנדרשים לדרישת ה' למשוך ידיהם מעבודה זרה?! אתמהה.

ובגמ' (סנהדרין ס"ג:) איתא: אמר רב יהודה אמר רב: יודעין היו ישראל בעבודה זרה שאין בה ממש, ולא עבדו עבודה זרה אלא להתיר להם עריות בפרהסיא. מתיב רב משרשיא (ירמיהו י"ז) כזכר בניהם מזבחותם וגו', ואמר רבי אלעזר: כאדם שיש לו געגועין על בנו! - בתר דאביקו ביה. תא שמע: (ויקרא כ"ו) ונתתי פגריכם על פגרי גלוליכם. אמר, אליהו הצדיק היה מחזר על תפוחי רעב שבירושלים, פעם אחת מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה. אמר לו: מאיזה משפחה אתה? - אמר לו: ממשפחה פלונית אני. - אמר לו: כלום

נשתייר מאותה משפחה? - אמר לו: לאו, חוץ ממני. - אמר לו: אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו אתה למד? - אמר לו: הן. - אמר לו: אמור בכל יום שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד - אמר לו הס, שלא להזכיר בשם ה׳. שלא לימדו אביו ואמו. מיד הוציא יראתו מחיקו, ומחבקה ומנשקה, עד שנבקעה כריסו ונפלה יראתו לארץ ונפל הוא עליה. לקיים מה שנאמר (ויקרא כ״ו) ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם! - בתר דאביקו ביה״ ע״כ.

וביאר רש״י: בתר דאביקו ביה - אחר שנתקשרו בהן מעצמן תקפה חיבתן עליהן.

כל כך קשה היא ההיפרדות מעבודה זרה אחר שנדבק בה האדם מרצונו עד שגם כשהמציאות כל כך סותרת חיבור זה וכל כך זועקת נגדו הלב נשאר אטום וגם הילד שנותר יחידי מכל משפחתו בעוון עבודה זרה מעדיף להוציא יראתו מחיקו, לחבקה ולנשקה ובלבד שלא להזכיר בשם ה׳ ולחיות נפשו בפת...

כל כך קשה החיבור לע״ז עד שגם זקני ישראל זקוקים לצו הקב״ה: ״משכו ידיכם מעבודה זרה!״ (והדברים מבהילים שעכ״ז מידֵי מעשה עבודה זרה יצאו אך מידי הרהור ע״ז לא יצאו שהרי גם על ים סוף נשאר הקטרוג ״הללו עובדי עבודה זרה״ ורק אח״כ יצאו גם מידי הרהור).

כמה שותת הלב דם בראותו צעירים וצעירות, ילדי חמד של עם ישראל, מושלכים ללא כל אחריות לתוך זירת קרב ללא כל רושם של ריח של היתר הלכתי כלשהוא להימצא בה וללא דאגה של מחנכיהם, רבותיהם והוריהם לשלומם. כמה כואב לראות שילדי חמד אלה חונכו לסכן את חייהם עבור שקר הלאומיות שאין בו קרטוב של קשר להשקפת התורה כפי שקבלנוה מגדולי התורה דור אחר דור והעומד בסתירה כל כך גדולה לערך היהודי הכל כך חשוב שכמעט כל גופי תורה נדחים מפניו - חיי אדם מישראל!

עומד לו איש האיחוד הלאומי בני אלון ומכריז: ״אם לא הייתי בעמונה בעצמי לא הייתי מאמין״ ואני שואל: לְמה לא היית מאמין? לזה ששוטר יס״מ יכול להכות נערה או נער (ח״ו) למוות??

למה לא?? זיל קרי ביה רב הוא, והרי אברהם אבינו לְמַדָנוּ כי אם ״אין יראת אלקים במקום הזה״ אזי התוצאה של ״והרגוני״ היא מלתא דפשיטא!! אבל

כשדבוקים בעבודה זרה... כשדבוקים בתנועה שכל כולה קמה על בסיס רעיוני חילוני שאת א"י קבלנו מורשה מז'בוטינסקי אז בני אלון יכול להוציא מפיו את המשפט האומלל המעיד על דבקותו הכל כך חזקה בעבודה זרה: "מקוה שתהיה ועדת חקירה שתחקור את זה..." (בה בשעה שכל בר דעת יודע שאם תקום ועדה שכזו אזי השוטר שרוצץ הכי הרבה גולגלות בעמונה יעמוד בראשה)

כשדבקים בעבודה זרה מבית המדרש של "מרכז הרב" אפשר לדמיין שגם בלי תורה אפשר להישאר מוסרי ובלבד שתחבר את עצמך ל"כלל ישראל" החדש שהמציאו ב"מרכז הרב". "כלל ישראל" שהפוך לגמרי מזה של השלחן ערוך ושמאחד יחד אפיקורסים וחרדים לדבר ה', רפורמים, וקונסרבטיבים ובלבד שינופפו באותו הדגל בה' באייר וישרתו באותו הצבא...

ואם כבר הזכרנו את ז'בוטינסקי נעבור לעוד חניך מצטיין שלו שהפך לרעשן התורן של הצה"ד-משה פייגלין.

יום לפני מאורעות עמונה התעמת פייגלין במכללת אריאל מול מזכ"ל "שלום עכשיו" יריב אופנהיימר. הוא הרגיש כמנצח כששאל את יריב "של מי הארץ הזאת?" והלה החל לגמגם באי נוחות. לו היה יריב קצת יותר חכם היה עונה לפייגלין הליכודניק כי ארץ ישראל ניתנה לבן גוריון שמסרה ללוי אשכול... שמסרה לאריק שרון!! ואם היה קצת יותר יודע ספר היה אומר לפייגלין: "א"י היא של הקב"ה ומי שנכנס לא"י כשהוא כופר בקב"ה הוא ליסטים הנכנס לשטח שאינו שלו כלל! ועכשיו תסביר לי מר פייגלין הנכבד: מה חובש כיפה עושה בתנועה שייסד אתאיסט שונא ה' מוצהר כמו ז'בוטינסקי??" או אז היה פייגלין זה שמגמגם...

הר' אליעזר מלמד אמר בקומו מביקור חולים אצל עוד אחת מהילדות המסכנות שנפגעו בעמונה: "להכות בסדיסטיות כזו זו רשעות" - שמעתם את החידוש הגדול?!

ואני הקטן שלא יכול להתוכח עם העמקות של הר' מלמד יכול רק להוסיף שלחשוף נערים ונערות לכזו סדיסטיות זה פשע ורשעות גדולים לא פחות מהרשעות של מקבלי ההחלטות להכותם והמכים בפועל!! כמה נחמץ הלב לראות כיצד עבודה זרה יכולה לגרום לנערים ונערות לשבור את גלגלתם ולו

רק בשביל שהאפוטרופסות על ביתם תשאר בידי אהוד אולמרט - זה שהורה להכותם ללא רחם!!

וחוץ מזה אם שוטרים אלה הם סדיסטים, אז מה דינו של תלמיד הרצי״ה קוק הר׳ צפניה דרורי ששולח בנות ישראל לשירות לאומי עם השוטרים האלה?? מדוע אין אומץ לאף רב בצה״ד לקום ולומר אחרי מאורעות עמונה - אין יותר שירות לאומי במשטרת ישראל?? כחה של עבודה זרה...

גם אפי איתם שלרגע היה נדמה שהאָלָה שפתחה את ראשו תזיז בו משהו לחיוב מדבר בתדהמה על מה שקרה. הוא לא ציפה לזה. הוא כנראה חשב שמשטרת ישראל ארגנה הפנינג של ליטוף סוסים והדגמת אמצעי לחימה של המשטרה, הפנינג בסגנון שהמפד״ל היתה מארגנת ביש״ע בימי עצמאות למי שעוד זוכר, כשהשוטרים עוד לא היו סדיסטים כי הם הרביצו רק לחרדים חשוכים, פרימיטיביים ומשתמטים ואפילו, רחמנא ליצלן.. אנטי ציונים...

אך המציאות הכואבת טופחת על פני הקלישאות בנות עשרות שנים שיצאו מ״מרכז הרב״ - שהפכה מישיבה למרכז המינות העולמי. את החלומות שאויר א״י יחזיר את הכופרים למוטב מחליפות מכות רצח של צאצאיהם ותלמידיהם. מה שלא הצליחו לעשות הערבים בתרפ״ט, ובתרצ״ח, עושים בשבילם בנחישות צאצאי החלוצים ה״צדיקים״ (על פי עקרונות הצדק של בית הדין הגבוה לצדק של מדינת היהודים) שכמעט כל אברך ממרכז הרב הוזיל ריר של הערצה כלפיהם ואף חינך את בניו ובנותיו להיראות לדבר והכי כואב-לחשוב כמותם!!

גדולי ישראל המובהקים היו יושבים בצום ובתענית לפני כל דיון בשאלה של ספק ספיקא של פיקוח נפש, ואילו כאן מושלכים נערים ונערות לזירה של פראי אדם מרצונם!! ללא כל כפיה!! זולת כח הכפיה החזק ביותר - עבודה זרה!!

והשכינה מיללת בבכי חרישי - משכו ידיכם מעבודה זרה...בני ובנותיי האהובים,לא יעזרו ההפגנות והמחאות, ולא יעזרו מרזל ופייגלין, וגם לא חזית ימנית מאוחדת כי כולם לא יותר מסוגים שונים של עבודה זרה. פתרון אחד בלבד!! משכו ידיכם מעבודה זרה...שננו לילדים והילדות המסכנים: בגלות אנחנו, וצריך לחכות עד שהקב״ה יגאלנו ברחמיו ועד אז נשתדל לעשות רצונו ולעובדו בלבב שלם, לשוב אליו בתשובה שלמה, ובראש ובראשונה, נמשוך

ידינו מעבודה זרה, נידבק רק בזקנים שמסרו נפשם על תורתנו הקדושה, שכאבו של הקטן והדל בישראל הוא כאבם, שחיי אדם אחד מישראל הנתונים בסכנה מדירים שינה מעיניהם, שאין להם בעולמם אלא ד׳ אמות של הלכה, כי מחוץ להן אתה יוצא לרשות אחרת, מחוץ להן אתה במקום סכנה, מחוץ להן אתה ברשותה של עבודה זרה על רבניהָ וכמריהָ שעוד בטרם תספיק להיזהר ממנה כבר תמצא את עצמך דבוק בה...

משכו ידיכם מעבודה זרה ושובו אל ה׳ כי רק התשובה אליו היא המפרידה בינינו לבין ריבונות יהודית אמיתית על א״י שפירושה אינו אלא ״והיה ה׳ למלך על כל הארץ״ ועתידה א״י להתפשט על פני כל העולם כולו במהרה בימינו-אמן.

בברכת החלמה מהירה לכל חולי עמו ישראל ובכללם אחינו ואחיותינו פצועי עמונה, רפואת הנפש והגוף והכי חשוב - רפואת הדעת.

טוב למות בעד עמונה – האמנם?

נינו ונכדו של רבנו הרמב"ן - רבנו שמשון ב"ר שמעון דוראן המכונה הרשב"ש פותח את ספר השאלות ותשובות שחִבֵּר בנושא האם הדין שכופין לעלות לא"י [בין את האיש ובין את האשה כדאיתא בכתובות קי:] הוא גם כשיש בעליה לא"י סכנה או לא. מסקנתו היא שבמקום סכנה נדחית מצות ישוב א"י (וכן הביאוהו להלכה מרן הבית יוסף בטור אהע"ז סי' ע"ה, ובשל"ה הקדוש בדברו ממצות ישוב א"י (שער האותיות אות ק') ויתר הפוסקים שדנו במצות ישוב א"י). כשמתייחס הרשב"ש לשאלה מדוע לא ציינו זאת חז"ל בפירוש בדבריהם כותב בין השאר וז"ל:

"ועוד שדבר זה הוא מחמת שאין צריך לאומרו **שדבריהם ז"ל לא היו עם השוטים אלא עם החכמים וכל בעל שכל מכיר שבמקום סכנה מצויה אסור לסכן בעצמו** ולא דברו ז"ל אלא באפשר, אבל בשאי אפשר ויש סכנה בדבר לא אמרוהו... וכמעט שאין להביא על הדבר הזה ראיה, שהוא **במושכל ראשון, שמשקול הדעת יוכל אדם להבין זה מעצמו שאין לך דבר שעומד בפני הסכנה"** (שו"ת הרשב"ש, סי' א').

"**חלילה לנו לעשות דבר בישוב א"י בעבירה של סכנת נפשות, והיא לא תצלח"**... כותב הנצי"ב מוולאז'ין במכתב (מיום כ"ג כסלו התרמ"ח) כשהוא מתייחס לאפשרות שהקמת המושבות תפגע במטה לחמם של עניי א"י הותיקים. הפקרות בני ובנות נוער לתוך זירת קרב עם אלות ופרשים ע"י רבנים וראשי ישיבות הוא לא העלה כלל על דעתו.

נראה שאין זה כי אם קיום דברי חז"ל ד"בעקבות משיחא חוצפא יסגא" שבימינו שוטים חסרי שיקול דעת ושאינם בעלי שכל כלל כדברי הרשב"ש נוטלים לעצמם את כתר הרבנות ומכנים עצמם ראשי ישיבות, מנהיגי הציבור ושלוחיו, בה בשעה שמעודדים את ההולכים אחריהם כבהמה בבקעה ובתוכם

נערים ונערות תמימים ויקרים להקריב את דמם ואת חייהם במקום שהוא ודאי סכנה וחשש לשפיכות דמים ואובדן חיים כפשוטו גם לשיטתם, ולא יראים להורות בקלות ראש בלתי נתפסת בשאלות כה חמורות של פיקוח נפש...

אך כך היא משנתה של הציונות הדתית: "מוטב לו לאדם שייקרא שוטה כל ימיו ובלבד שלא יהיה רשע שעה אחת לפני טרומפלדור וחבריו..."

כך מתאר בשבוע שעבר את אחד האירועים בעמונה אחד מתושבי המקום אשר משמש כמרכז בית המדרש "פנימה" של מדרשת "שובה" בעפרה הר' יהודה יפרח:

"במקביל החלו שחורי המדים לטפס על סולמותיהם בצדדים. ובתווך, יושב לו נער על משטחי דוד השמש שבגג ומצלם. איש לא הכין אותו למה שעתיד להתרחש...

השחור הראשון גולש אל הגג, מתקרב אליו, מניף את האלה וחובט בראשו בעוצמה מהממת. הוא עוקר מידיו את המצלמה ומרסקה בפראות אל קיר הבטון. האלה מונפת שוב וחובטת בראש המדמם, דם ניתז לכל עבר, הנער מנסה להרים את ידיו ולהתגונן ושחור מדים נוסף הולם בו ומרסק את אמתו הימנית, הראשון שב והולם בראש הפתוח, ושוב ושוב... רק לאחר החבטה השביעית פנתה לה הרצחנות לתור אחר קורבן אחר..."

ואם מישהו חושב שאחרי תיאור זה באה איזה חרטה על הכנסת הנערים למצב הנורא המתואר באים דבריו הבאים של הר' יהודה יפרח המראים כי גם במצבים קשים לא שוכחים את טרומפלדור ותורתו...

"לרגע קטן נדמתה לי קשת האבנים כחופה גדולה ולבנה של חתונה. האסוציאציה הקבלית קישרה את זה לחוויה של טבילה במקווה, כשבין להבות הצמיגים הבוערים מרצדות האותיות של כוונות הטבילה לבעש"ט. הייתה באוויר תחושה חריפה של התגלות, משהו מעין היציאה אל הטבע לאחר גשם ממושך, כשהאוויר נקי וטהור והמראה הנשקף הוא בהיר, חד וצלול. ברקע הדמיוני התנגן לו בעוצמה המארש המפורסם מהפסקול של 1498" ע"כ.

ילד כמעט מאבד את חייו ול"רב" בישראל זה עושה תחושה של התגלות ומזכיר לו מארשים של איזה פסקול, טבילה במקוה עם כוונות הבעש"ט ויציאה אל אויר נקי וטהור..."

רשות הדבור לזבולון אורלב נציג המפד"ל באחדות הלאומית החדשה: "מדינת ישראל הוקמה על בסיס הרעיון הציוני. רעיון שגיבש סביבו שותפות גורל והסכמה לאומית מקיר לקיר של כל חלקי החברה הציונית ובכללה הציונות הדתית. **למען מטרה זו של הקמת המדינה וקיומה הייתה נכונות לוותר, להתפשר ואף להקריב קורבנות יקרים מצד כל השותפים, רק כדי להשיג את המטרה של הקמת המדינה וקיומה כמקלט לעם היהודי".**

שומעים אתם?! רואים אתם?! תנועת ה"מזרחי" פשוט הביעה נכונות להקריב קורבנות בשביל שיהיה "מקלט לעם היהודי" הם בטח גם הטילו קוביה כדי לקבוע כמה קרבנות תקריב כל מפלגה... לאיזה מקלט מתכוון אורלב? נצרים?? עצמונה?? כפר דרום?? שא-נור?? או אולי נוה דקלים??

מישהו במפד"ל יכול להבטיח שהקאתנו מהארץ לא תתפשט לשאר חלקי הארץ??

כלפי מי מכוונת אזהרת "ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה" אם לא כלפי כל אחד ואחד מאיתנו האדיש כלפי מעשים של טומאת הארץ או כל שכן שותף בפועל למעשים שכאלו..

שמא תאמרו: "אין מביאים ראיה מדבריהם של פוליטיקאים ערב בחירות"... תינח, נעבור לראשי עולם התורה של הצה"ד:

הרב זלמן מלמד: **האם יתכן שנאמר שבגלל שמכים אותנו באכזריות - נוותר? ודאי שלא.** לכן צריך לנהוג בחכמה. יש לדעת שאף ממשלה לא תוכל להחזיק מעמד בדרך כזו, ובזמנו כשהיו התנגשויות בין המשטרה לציבור החרדי (או יותר נכון בין שוטרים לחרדים שלא שעו להוראתם המפורשת של דייני הבד"ץ בירושלים שאסרו כל סוג של אלימות בהפגנות) - המשטרה נאלצה להפסיק את המאבק שלה. אנחנו מקווים שאחרי **פעם, פעמיים או שלש פעמים הממשלה והעם יבינו את חומרת המעשה מבחינתנו וימנעו מלהמשיך ולפגוע בישובים.**

כן... כן... כך מדבר ראש ישיבת בית א-ל. "אנחנו מקווים שאחרי שתיים שלש גולגלות שבורות הממשלה תבין את חומרת המעשה..."

ואם נסיון ההסברה הזה יגמר בנער או נערה הרוגים חס ושלום?! זה כנראה

לא מדאיג את הר׳ מלמד. הוא בטח מצייר בדמיונו בערגה את הכרזה (ואי״ה תהיה גם מדבקה תואמת) שתנפיק מועצת יש״ע ל״כנס ההמונים״ עליו תתנוסס תמונת הנער ה״קדוש״ הי״ד עם כיתוב כמו: ״אולמרט תתפטר״, ואת מחיאות הכפיים הסוערות כשיאמר להם הר׳ מלמד את הקלישאה: ״עם הנצח לא מפחד מדרך ארוכה...״ קלישאה שמסייעת לרבני הצה״ד להרדים את חניכיהם התועים כאילו הם על איזו דרך בה בשעה שמתברר יותר ויותר שהם בכלל לא יודעים איך לקרוא את המפה וכבר מזמן סטו מדרך הנצח של עם הנצח. (דרך שמתחילה בבית המדרש עוברת בבית יהודי ובחיים יהודיים המובדלים לגמרי מחיי הגוי בכל אורחותיהם ולא בענידת סרט כתום חסרת תכלית, כמה אקורדים של גיטרה על איזה גג בעמונה, ושוטטות על גבעות טרשים תוך כדי פירוק והרכבת מאחזים)

גם מארגני הפעילות בעמונה לא עסוקים בחשבון נפש על כך שכמעט גרמו לאבידות בנפש ותמורת כמה קירות גבס היו מוכנים לגבס מאות מנערי ונערות ישראל. כך הם מתגאים במחוזותיהם:

״והפלא בעמונה הוא פלא הנוער הגיבור. הנוער **שלא נרתע מהאיומים על שימוש בנשק חם, מהאלות ומהסוסים. הם ראו מה קורה בגג הראשון, ונשארו. הם שמעו את הצווחות בבית השני, והדקו את אחיזתם זה בזה״**

והם המשיכו לעמוד גם כשהכום ופצעום, וגבורה נוראה החלה לנבוט בנפשם. הם יושיעו את העם מידי שונאיו. כל מכה ומכה שספגו תגביר את אמונתם, כל עצם שנשברה תעצים את כוחם, כל פציעה תחדד את מבטם. הכאב יבנה בתוכם את העתיד...כמו השוטרים העבריים במצרים, שספגו מכות מהמצרים כדי שלא לנגוש בעם ולבסוף עלו לגדולה, כך הם יזכו לגדולה. כמו המכבים שנרדפו עד מוות על ידי המתייוונים ולבסוף הושיעו את ישראל, כך הם יושיעו את ישראל. וכמו אנשי האצ״ל והלח״י שנרדפו והוסגרו על ידי אחיהם לשלטון הבריטי, ולבסוף זכו בשלטון, כך נערינו ונערותינו היקרים מפז, שכאב האומה העברית נגע עד עומק ליבם, יזכו בשלטון. אך שלא כאנשי האצ״ל והלח״י שהגיעו לשלטון בלא תורה, ונגפו במאבקם מול בית המשפט האנטי-ציוני והתשקורת, הם יתעלו מתוך אמונה ותורה, ויביאו תיקון לעולם״. ע״כ.

זה חלומם של המנהיגים של מיטב נעריו ונערותינו - להיות כמו אנשי האצ"ל והלח"י. לשיטתם האצ"ל והלח"י זה המשך מאבקם של מתתיהו הכהן הגדול ובניו החשמונאים, כי כך למדו אותם בישיבות התיכוניות ובאולפנות על פי מיטב שיקול הדעת של פדגוגי האגף הדתי של משרד החינוך...

הר' דב ביגון ראש מכון "מאיר" כתב פעם בעלון "באהבה ובאמונה" כדי לנחם או יותר נכון כדי להמשיך להרדים את צאן מרעיתו כי "לא ירחק היום ויחול שינוי רוחני באומה. האנשים יבינו שלא מספיק לעסוק רק בחומר, אלא צריכים גם רוח ונשמה במדינה, כי גוף בלא נשמה מתפורר ואין לו עתיד ח"ו. ומתוך כך נזכה שהיחס לאנשי הגבול והמתיישבים החלוצים ישתנה מקצה לקצה וייהפכו לגיבורי האומה כטרומפלדור וחבריו" (באהבה ובאמונה, גליון 232 פר' שמות כ"ג בטבת התש"ס)

וכשהחלום הוא להיות גבור כמו טרומפלדור, מה הפלא שהשקפת העולם על חיי אדם מישראל הופכת להשקפה של טרומפלדור.

מה הפלא שלא רק שלא מוותרים על החומר אלא מוכנים גם להקריב את החשוב שבאברי האדם תמורתו.

מה הפלא שהר' אליעזר מלמד מכנה נערים ונערות מסכנים שמוכנים כה בקלות לוותר על חייהם בתואר: "מקדשי ה' " ולומר בפירוש כי הוא מזדהה עם מעשיהם וכי זו הדרך שבה צריך להתנגד גם להבא!! (שו"ת עמונה להר' אליעזר מלמד)

ושימו לב לעמקות ההלכתית שמגלה הר' דוב ליאור. כשנשאל האם כשיש פינוי אלים כשהשוטרים נעזרים בפרשים יש היתר לפגוע בסוסים (מבחינת צער בעלי חיים) הוא משיב: כל פעולה הנעשית להצלתו של אדם אין חוששים לצער בעלי חיים...

אבל את מה שאפילו סוס בן יומו מבין, שלא להכניס עצמו מלכתחילה במקום סכנה שבו נמצאים שוטרים שמכים ללא רחם, [עיי' בספר "עץ חיים" למהרח"ו שער קצור אבי"ע פרק י' שם כתב שאפילו בבעל חי יש כח המעורר את האברים לצורך פעולת הגוף עצמו לתועלתו לשמירת הגוף ובהזנתו **ולרחק**

רעותיו ונזקיו״ עיי״ש] לא מבין הר׳ דב ליאור, ולכן השאלה מתחילה אצלו רק בתוך הסכנה. רק אחרי שילד בן 14 עומד מול פרש ובמקום לחוס על חייו הוא חושב על צער בעלי חיים של הסוס כי במקום ללמוד בישיבה קדושה ולדעת יהודי מהו ונוראות ערכם של חיי יהודי אחד שנברא בצלם אלקים מהי, שוטט בהרים ובגבעות נע ונד בין מאחז למאחז, מחסימת כביש להפגנת ענק, ומעצרת המונים לצעדת מפונים...

רק אז, אחרי שהילד כבר בסכנת מוות מול סוס ורוכבו מחדש הר׳ דב ליאור ש״מותר לזרוק אבן על שוטר שיש לו אלה״ כי אנחנו לא נוֹצְרים המגישים את הלחי השניה כשסותרים לנו, אלא תלמידים גאים של טרומפלדור ולכן לפני שאנו מגישים את כל הגולגולת לתפארת מדינת ישראל והריבונות של אהוד אולמרט על כל קירות הגבס שבשטחה אנו זורקים אבן על השוטר או לפחות על הסוס כדי שהר׳ ליאור יוכל להגיד עלינו ״מקדשי ה׳״ בהספד (ח״ו)...

וכדי שח״ו לא ירגישו ילדי וילדות החמד בדברים הכל כך פשוטים האמורים לעיל שכל מי שרק יצא מכלל שוטה יודה בהם משקים אותם רבותיהם בעוד ועוד מנות של סם הרדמה מבית המרקחת של הצה״ד המזכיר את נביאי השקר בשעתו ערב חורבן הבית.

״הרי כבר הודיעונו חז״ל בירושלמי שביעית פ״ו ה״א שאחרי שיבת ציון השניה לא תהיה יותר גלות והוכיחו זאת מכתוב מפורש בתורה. וכן כתב רש״י על הפסוק באיכה תם עוונך בת ציון לא יוסיף להגלותך, פקד עליך בת אדום וגו׳ שאחרי גלות אדום אין יותר גלות״ כך כותב לנו במכתב הר׳ אורי שרקי מ״מכון מאיר״ בהתיחסו לתקופתנו... לדידו גלות אדום כבר נגמרה כי הריבונות על א״י עברה מהבריטים לבן גוריון, ולנו לא נותר כי אם לדאוג שגם עמונה תשאר תחת ריבונות ממשיכי בן גוריון.. את השאר נשאיר ל״אוירא דארץ ישראל״ לעשות, סוף כל סוף, גם את טרומפלדור לא הדאיג המצב הרוחני של עם ישראל יותר מדי...

מה יעשה עם דברי הרמב״ן המפורשים אודות סיום מלכות אדום ע״י מלך המשיח בלבד? (וכמבואר בעוד מקומות רבים ובמהר״ל בכמה וכמה מקומות ב״נצח ישראל״) מן הסתם מה שעשה טרומפלדור עם כל התורה כולה - יתעלם מהם...

כך כותב הר׳ זלמן מלמד: ״אנו יודעים את דרכנו ומתקדמים בה כל הזמן. הצבור הדתי כולו מתחזק. לומדי התורה מתרבים... ונסיים בתפילה שבעז״ה נזכה ״שתקום בקרוב ממשלה חדשה שתשמור על ארץ ישראל...״

כן, כך לְמֵד טרומפלדור: הממשלה היא זו ששומרת על הארץ ולכן גם אם רואים בעליל שהממשלה היא זו שמפקירה את הארץ ואת מתישביה אזי מקווים (בעז״ה כמובן) שתקום ממשלה אחרת וכשגם היא תעשה בדיוק את מה שעשתה קודמתה יתפלל הר׳ מלמד שוב שתקום ממשלה אחרת וחוזר חלילה...

אך להעלות על הדעת אפילו הרהור קל בנוסח ״שמא טעה טרומפלדור??״ שמא המרידה הגלויה של מדינת ישראל בבורא עולם ובתורתו למעלה מחמישים שנה על ארצו קצת יותר פוגעת בשמירה על הארץ מאיזו החלטת ממשלה כזו או אחרת שכל מקורה הוא ב״לב מלכים ושרים ביד ה׳״? חלילה וחס!

מוטב יוּכּוּ קדקדיהם של מיטב נערינו ונערותינו ובלבד שלא נזוז כמלוא נימא מאדוננו מורנו ורבנו טרומפלדור...

הרחמן הוא יחוס ויחמול על עמו ונחלתו וישמור ערינו ונערינו מאלה שרוממות התורה וא״י בגרונם ותורת ההבל והכפירה של טרומפלדור עמוק בלבבם...

״לא יעזור לכם! עמונה פי 10... פי 100... תהיה על כל התנחלות וכל היאחזות! אותנו לימדו בגן הילדים את חזונו של טרומפלדור: ״טוב למות בעד ארצנו״...״

(מתוך מסר שהפנה הר׳ שלום דובער הלוי וולפא [מאנשי חב״ד ויו״ר ה״מטה העולמי להצלת העם והארץ״] לנשיא ארה״ב ולראש הממשלה אולמרט בהפגנה שהתקימה בככר ציון בירושלים בג׳ שבט תשס״ח לרגל ביקורו של נשיא ארה״ב בארה״ק)

ספר

הרשב"ש

שאלות ותשובות • ספרות והיסטוריה • כנסים נדבות • בארץ
תפוצות • אשר פעל ועשה הגאון המפורסם בטוהר שלמה
בן לאותו צדיק מאור הגולה נר ישראל מורנו ורבנו כמוהר"ר
שמעון בר צמח זצ"ק"ל אשר היה גנוז וטמון כמו שלש
מאות שנה בקיזיבולא שלטא ביה שנא עד
כאן דאשתכחבי גוא דבהנא רגא יכי היכי דשאני בי גוא דאחרן
דאקריה אפקריה רחמנא לגבי אחיו כמיכן כאן נמצא וכאן
היה באוצרותיו של החכם השלם הדיין המצויין כמוהר"ר
מלאכי בכהר"ר יעקב הכהן נרו"ו ונדבח
רוחו לזכות את
הרבים ואפקרי לגבי אחיו ע"י אמירתו ברבים
כל מי שרוצה להדפיס אותו הרשות
נתתה בירו ואחד היה אברהם
אשר קרם וזכה להביאו לבית
דפוסו וכסיסו זכות הר המחבר
זל יגן עליהם ויגן
עלינו אכ"ר

נדפס **בליוורנו** יע"א

בבית הדפוס של המנוח אברהם בכמוה"ר רפאל מילדולה נ"ו

בשנת יהיה לבית יהודה לשש ולשמחה לפ"ק